

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

رسالت
علیهما السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

در کتب امام جعفر صادق

مؤلف: محمد حسین نوحد خوان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

در مکتب امام جعفر صادق علیه السلام

نویسنده:

محمد حسین نوحه خوان

ناشر چاپی:

مدین

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸۱	در مکتب امام جعفر صادق علیه‌السلام
۸۱	مشخصات کتاب
۸۱	پیشگفتار
۸۲	تشیع در دوره‌ی امام صادق علیه‌السلام
۸۲	حضرت امام جعفر صادق
۸۲	اوضاع سیاسی دوران امام صادق
۸۲	اشاره
۸۴	امام و غلات
۸۴	فعالیت‌های فرهنگی و سیاسی - اجتماعی
۸۴	فعالیت‌های فرهنگی
۸۶	امام و معتزله
۸۷	فعالیت‌های سیاسی - اجتماعی
۸۸	امام صادق، قیام‌ها و فرقه‌ها
۸۸	زیدیه
۸۹	قیام محمد نفس زکیه
۹۰	پیدایش فرقه اسماعیلیه
۹۰	علل عدم قیام امام صادق
۹۱	هلاکت و نابودی
۹۱	دو کار مایه‌ی هلاکت انسان
۹۱	شش خصلت نابود کننده‌ی انسان
۹۱	اثر بی‌اعتنایی به تهیدستان
۹۱	انفاق دار و ندار

- ۹۲ موانع رسیدن به مقامات عالیه
- ۹۲ هوی و هوس
- ۹۲ دشمنان مردان
- ۹۲ راه آسایش
- ۹۲ راه‌های خویشتن‌داری
- ۹۲ پارسایی چیست؟
- ۹۲ نگهداری دین
- ۹۲ دوری از حرام‌های خداوند
- ۹۲ پارساترین مردم
- ۹۳ وسوسه
- ۹۳ ایمان محض
- ۹۳ پرهیز از وسواس در وضو و نماز
- ۹۳ شیطان و افراد کثیر الشک
- ۹۳ علاج وسوسه زیاد
- ۹۴ همدردی و همیاری
- ۹۴ راه نزدیک شدن به خداوند
- ۹۴ راه شناختن شیعیان
- ۹۴ دو خصلت شیعیان
- ۹۴ سفارش‌های خداوند سبحان و پیامبران و امامان
- ۹۴ عاقبت اندیشی
- ۹۴ کلید رزق و روزی
- ۹۴ هفت دستور امام صادق
- ۹۵ شش سفارش امام صادق به مفضل
- ۹۵ ضمانت خداوند

- ۹۵ نحوه‌ی نوشتن وصیت‌نامه توسط حضرت جبرئیل
- ۹۶ سفارش به نوشتن وصیت‌نامه
- ۹۶ تواضع و فروتنی
- ۹۶ راه‌های فروتنی چیست؟
- ۹۶ عامل از بین رفتن دین
- ۹۶ فرشته‌های مأمور فروتنی
- ۹۶ وضو
- ۹۷ وضو نصف ایمان است
- ۹۷ عامل از بین بردن فقر
- ۹۷ اثر تجدید وضو
- ۹۷ وضو روشنایی است
- ۹۷ پند و اندرز
- ۹۷ بهترین داستان
- ۹۷ روزی، حرص و حسابرسی
- ۹۷ دنیا عالم خواب است
- ۹۷ دعوت عملی
- ۹۸ انسان سعادت‌مند
- ۹۸ داستان را برای خدا بگشایید
- ۹۸ تقوی
- ۹۸ افتخار را کسب کنید
- ۹۸ عزت تقوا چیست؟
- ۹۸ تقوی و رزق و روزی
- ۹۸ عروس متقین
- ۹۸ حق تقوا از خداوند

- معنای تقوا ۹۹
- توکل ۹۹
- نشانه‌ی توکل ۹۹
- به خدا اعتماد کن ۹۹
- جایگاه توکل ۹۹
- تحصیل روزی حلال ۹۹
- والدین و فرزندان ۹۹
- دوست داشتن کودکان ۹۹
- محبت نمودن به فرزند ۹۹
- میراث خداوند ۹۹
- از داشتن فرزند دختر ناراحت نباشید ۹۹
- دختر گل خوش‌بویی است ۱۰۰
- دختران حسنه هستند ۱۰۰
- دختر سپر دوزخ است ۱۰۰
- دختران دلسوز، مددکار و با برکتند ۱۰۰
- دختران را حقیر نشمارید ۱۰۰
- دختران پرده‌نشین ۱۰۰
- خداوند به زنان مهربان است ۱۰۰
- خوش رفتاری با پدر و مادر ۱۰۱
- سبب خوش رفتاری فرزندان ۱۰۱
- نیکی به پدر و مادر ۱۰۱
- پدران و مادران سالمند ۱۰۱
- به پدر و مادر خود اف نگوئید ۱۰۱
- بر پدر و مادر خود صدا بلند نکنید ۱۰۱

- ۱۰۱ با پدر مخاصمه نکنید
- ۱۰۲ فرزندان عصیانگر بدبخت
- ۱۰۲ اثر نافرمانی پدر و مادر
- ۱۰۲ عامل فقر چیست؟
- ۱۰۲ به پدر و مادر خود خیره نگاه نکنید
- ۱۰۲ نگاه کینه توزانه به پدر و مادر
- ۱۰۲ سه حق پدر و مادر
- ۱۰۲ سه حق فرزند بر پدر
- ۱۰۲ نیکی نمودن مرد
- ۱۰۲ به چه کسانی نیکی کنیم
- ۱۰۳ برنامه ۲۱ ساله پسران
- ۱۰۳ زمان روزه گرفتن کودکان
- ۱۰۳ زمان خواندن نماز کودکان
- ۱۰۳ حکومت‌داری
- ۱۰۳ عامل رفتن به بهشت
- ۱۰۳ سه وظیفه زمام‌دار
- ۱۰۳ سه کار ناپسندیده‌ی حکمرانان
- ۱۰۳ دوستان خدا
- ۱۰۴ آماج دشمنان خداوند
- ۱۰۴ ولی خداوند چه کسی است؟
- ۱۰۴ یقین
- ۱۰۴ مایه‌ی عزت دین مؤمن
- ۱۰۴ صفات مؤمن
- ۱۰۴ یقین کمیاب‌ترین چیز است

- عمل توأم با یقین ۱۰۴
- مراحل یقین ۱۰۴
- چهار جمله گنج ۱۰۵
- نشانه‌های یقین ۱۰۵
- دو خصلت شخص آزمند و حریص ۱۰۵
- اثر یقین ۱۰۵
- عظمت مقام یقین ۱۰۵
- راه رفتن روی آب ۱۰۵
- ویژگی‌های رسول خدا ۱۰۵
- غذا خوردن پادشاهانه ۱۰۵
- نگاه حضرت رسول خدا ۱۰۶
- ترس و گرسنگی رسول خدا ۱۰۶
- بدهکاری رسول خدا ۱۰۶
- رهایی ۱۰۶
- عوامل نجات بخش انسان ۱۰۶
- از سه نفر دوری کنید ۱۰۶
- ستارگان زمین ۱۰۶
- ندامت و پشیمانی ۱۰۶
- راه ورود و خروج را بشناسید ۱۰۷
- پشیمان کیست؟ ۱۰۷
- عوامل پشیمانی چیست؟ ۱۰۷
- امام علی بنده‌ای خیرخواه بود ۱۰۷
- نصیحت و خیرخواهی ۱۰۷
- حضور و غیاب مؤمن ۱۰۷

- ۱۰۷ ملاقات خداوند
- ۱۰۷ حق نصیحت مؤمن
- ۱۰۷ خیرخواهی شخص حسود
- ۱۰۷ اثرات خیرخواهی
- ۱۰۸ نگاه کردن
- ۱۰۸ نگاه بذر شهوت است
- ۱۰۸ اثر نگاه
- ۱۰۸ نگاه‌های دزدانه
- ۱۰۸ نگاه تیر زهرآلود ابلیس
- ۱۰۸ اثر چشم بستن خود
- ۱۰۸ سه نگاه انسان
- ۱۰۸ اثر نگاه بعد از نگاه
- ۱۰۹ فروهستن چشم از نامحرم
- ۱۰۹ نعمت
- ۱۰۹ ارزنده‌ترین نعمت
- ۱۰۹ به یاد نعمت‌های خداوند باشید
- ۱۰۹ نعمت‌ها مانند همسایه‌اند
- ۱۰۹ سه شرط نگهداری نعمت‌ها
- ۱۰۹ اثر داشتن نعمت
- ۱۰۹ مردن با بهترین اعمال
- ۱۰۹ انذارهای خداوند
- ۱۱۰ عامل منع استغفار
- ۱۱۰ حیب خدا و دشمن خدا
- ۱۱۰ اظهار نعمت خداوند

- ۱۱۰ خداوند زیباست
- ۱۱۰ مراد از خودآرایی چیست؟
- ۱۱۰ نعمت‌های خداوند را بازگو کن
- ۱۱۱ کمال نعمت چیست؟
- ۱۱۱ نفس
- ۱۱۱ دعای بعد از نماز
- ۱۱۱ تکلیف خود را انجام دهید
- ۱۱۱ هوس مایه‌ی درد و دروغ است
- ۱۱۱ نفاق
- ۱۱۱ نشانه‌ی نفاق
- ۱۱۱ چهار خصلت منافقین
- ۱۱۲ زبان، دل و ظاهر منافق
- ۱۱۲ عذاب چهره‌ی دورویان
- ۱۱۲ دو خصلت منافق
- ۱۱۲ منافقین و فاسقان از سه چیز محروم‌اند
- ۱۱۲ صدقه و انفاق
- ۱۱۲ ملعون چه کسی است؟
- ۱۱۲ اثر انفاق
- ۱۱۲ پاداش انفاق‌گران
- ۱۱۲ عامل برکت و ادای دین
- ۱۱۲ مالتان را در راه خدا خرج کنید
- ۱۱۳ از خرج کردن در راه حق دریغ نوزید
- ۱۱۳ فضیلت انفاق
- ۱۱۳ راه کسب درآمد

- ۱۱۳ پاکترین درآمد
- ۱۱۳ سخن چینی
- ۱۱۳ سخن چین قاتل است
- ۱۱۳ اثر سخن چینی
- ۱۱۳ اندرز امام صادق به نجاشی
- ۱۱۴ بزرگترین جادو
- ۱۱۴ مردمان
- ۱۱۴ مردم به سه چیز محتاج‌اند
- ۱۱۴ طبقات متوسط جامعه
- ۱۱۴ مردم چهار دسته‌اند
- ۱۱۴ مردم خردمند، نابخرد و نابکار
- ۱۱۴ طبقات سه گانه مردم
- ۱۱۵ صفات زشت نامردی
- ۱۱۵ خواب
- ۱۱۵ عالم آسایش تن، روح و خرد
- ۱۱۵ چه کسانی خواب ندارند؟
- ۱۱۵ کم‌سپاس‌ترین عضو بدن
- ۱۱۵ پرخواهی و بیکاری
- ۱۱۵ اثر پر خواهی
- ۱۱۶ اثر و برکات وضو هنگام خواب
- ۱۱۶ پرسش قبل از خواب
- ۱۱۶ نیت
- ۱۱۶ نیت برتر از عمل است
- ۱۱۶ حشر روز قیامت

- ۱۱۶ اثر نیت
- ۱۱۶ اثر صدق نیت
- ۱۱۶ توفیق به قدر نیت است
- ۱۱۷ علت برتری نیت بر عمل
- ۱۱۷ از غافلان نباشید
- ۱۱۷ سبب افزایش رزق و روزی
- ۱۱۷ حسن نیت
- ۱۱۷ اثر نیت صادق
- ۱۱۷ سبب محروم شدن از روزی
- ۱۱۷ مرگ
- ۱۱۷ مرگ در نزد مؤمن
- ۱۱۸ شرایط راحت مردن
- ۱۱۸ اثرات یاد مرگ
- ۱۱۸ مرگ را فراوان یاد کنید
- ۱۱۸ آماده هول و هراس باشید
- ۱۱۸ آرزوی مرگ نکنید
- ۱۱۸ شرایط آسان شدن سکرات مرگ
- ۱۱۸ سبب ناراحتی از مرگ
- ۱۱۹ مرا به دنیا باز گردانید
- ۱۱۹ حضور اهل بیت در هنگام مرگ
- ۱۱۹ آمرزش تشییع کنندگان جنازه‌ی مؤمن
- ۱۱۹ در نماز میت شرکت کنید
- ۱۱۹ به یاد حمل جنازه خود باشید
- ۱۱۹ شش ثواب مؤمن بعد از مرگ

- ثروت و دارایی ۱۲۰
- دام ابلیس ۱۲۰
- عوامل آسوده خاطر بودن ابلیس ۱۲۰
- مال حلال ۱۲۰
- مایه‌ی بلند مرتبگی ۱۲۰
- دنیا یاور آخرت ۱۲۰
- عامل ثروتمند شدن ۱۲۰
- اثر ثروت زیاد ۱۲۰
- عامل آسایش دل ۱۲۱
- فناعت کردن ۱۲۱
- اموال، امانت خداوند است ۱۲۱
- تهدیستان و توانگران شریک هم هستند ۱۲۱
- نبوت ۱۲۱
- فلسفه نبوت ۱۲۱
- یکصد و بیست و چهار هزار پیامبر ۱۲۱
- سرور پیامبران ۱۲۱
- سرمایه‌ی کلام ۱۲۲
- پرنج و بالاترین مردم ۱۲۲
- اخلاق پیامبران ۱۲۲
- معنای دعای امن یجیب المضطر اذا دعاه و یکشف السوء ۱۲۲
- سبب نام‌گذاری آدم به آدم ۱۲۲
- سبب نام‌گذاری حوا به حوا ۱۲۲
- چهار کلمه را بیاموزید ۱۲۲
- خانه حضرت ادریس ۱۲۳

- ۱۲۳ سبب نام گذاری ادریس به ادریس
- ۱۲۳ زندگی دو هزار و پانصد ساله نوح
- ۱۲۳ صبر ایوب
- ۱۲۳ به آنچه امید نداری امیدوار باش
- ۱۲۳ علت انتخاب موسی به پیامبری
- ۱۲۴ سبب نام گذاری حضرت خضر به خضر
- ۱۲۴ حضرت اسماعیل پیامبر بود
- ۱۲۴ لقمان حکیم از منظر امام صادق
- ۱۲۶ سخن خداوند با حضرت داود
- ۱۲۶ سخن گفتن قورباغه با حضرت داود
- ۱۲۷ غذای حضرت سلیمان و خانواده‌اش
- ۱۲۷ جامه‌ی کعبه
- ۱۲۷ تهیه‌ی شکر
- ۱۲۷ عشق و عاشقی گنجشک
- ۱۲۷ گناه حضرت یونس
- ۱۲۷ کبر و غرور
- ۱۲۷ کبر و گردنکشی
- ۱۲۸ عامل دستیابی به بزرگواری
- ۱۲۸ نشان کبر
- ۱۲۸ موارد کبر
- ۱۲۸ کمترین حد الحاد
- ۱۲۸ بزرگترین تکبر
- ۱۲۸ معنی تکبر
- ۱۲۸ مکان آمرزیده شدن

- در شمار متکبران نباشید ۱۲۹
- لباس زیبا، حد کبر ۱۲۹
- عامل کبر ۱۲۹
- عامل رفع کبر ۱۲۹
- عوامل تبرئه از کبر ۱۲۹
- توقع متکبر ۱۲۹
- اثر فخر فروشی و فروتنی ۱۳۰
- شکل متکبران در صحرای محشر ۱۳۰
- سقر دره‌ای در دوزخ ۱۳۰
- کتابت ۱۳۰
- انتشار دانش ۱۳۰
- نعمت نوشتن ۱۳۰
- عوامل خرد و هوش مرد ۱۳۰
- عامل حفظ نمودن ۱۳۱
- عامل آرامش دل ۱۳۱
- نوشتن بسم الله ۱۳۱
- نامه‌نگاری ۱۳۱
- جواب دادن نامه واجب است ۱۳۱
- رازداری ۱۳۱
- دو مأموریت مردم ۱۳۱
- اثر کتمان سر ۱۳۱
- بنده‌ی گمنام ۱۳۱
- بنده‌ی بی‌نام و نشان ۱۳۱
- دروغ‌گویی ۱۳۲

- ۱۳۲ نشان شخص کذاب
- ۱۳۲ هلاکت دروغگو
- ۱۳۲ اثر دروغ
- ۱۳۲ بخیل، حسود، شاهان و دروغگو
- ۱۳۲ از دروغگو کمک خواهید
- ۱۳۲ سبب محروم شدن از نماز شب
- ۱۳۲ کمک خداوند بر علیه دروغگویان
- ۱۳۲ بافنده‌ی سخن، معلون است
- ۱۳۳ جواز دروغ
- ۱۳۳ انواع سخن
- ۱۳۳ اصلاح دهنده دروغگو نیست
- ۱۳۳ تنبلی و کاهلی
- ۱۳۳ اثر تنبلی
- ۱۳۳ خداوند پاداش می‌دهد
- ۱۳۳ دشمن کار
- ۱۳۳ از تنبلی پرهیزید
- ۱۳۳ کفر
- ۱۳۳ کافر کیست؟
- ۱۳۴ عتل و زنیم کیست؟
- ۱۳۴ کبر مصداق کفر است
- ۱۳۴ نزدیک‌ترین منازل به کفر
- ۱۳۴ جبران عمل
- ۱۳۴ تلافی نکنید
- ۱۳۴ خود را در مرتبه‌ی بی‌احترام قرار مده

- ۱۳۴ عیب‌های خانه خود را نمایان نکنید
- ۱۳۴ خوش رفتاری و عفت را فراموش مکن
- ۱۳۵ سخن و سخنگویی
- ۱۳۵ صفت دانا
- ۱۳۵ جایگاه گفتار
- ۱۳۵ اثر سخن نابجا
- ۱۳۵ عامل آرامش جان
- ۱۳۵ عامل نیکوکاری و بدکاری
- ۱۳۵ ای گروه شیعه! مایه‌ی زیور اهل بیت باشید
- ۱۳۵ عوامل کمال انسان
- ۱۳۵ پوشاک
- ۱۳۵ اثر لباس کتان
- ۱۳۶ لباس امیرالمؤمنین علی
- ۱۳۶ نحوه‌ی استفاده از دارایی
- ۱۳۶ نوع لباس پوشیدن
- ۱۳۶ آشکار ساختن نعمت
- ۱۳۶ نوع لباس زمان ظهور حضرت حجت
- ۱۳۶ ریاکار نباشید
- ۱۳۶ عمامه، تاجهای فرشتگان
- ۱۳۷ جامه‌ی حریر و دیبا
- ۱۳۷ لغو و بیهودگی
- ۱۳۷ کارهای لهو و غفلت‌آور
- ۱۳۷ مراد از لغو چیست؟
- ۱۳۷ سبب خوار و زبون شدن آدمی

- ۱۳۷ ثبت کننده‌ی اعمال
- ۱۳۷ امتحان و آزمایش
- ۱۳۷ شیعیان را در سه چیز بیازمایید
- ۱۳۸ امتحان بنده
- ۱۳۸ بهترین عمل
- ۱۳۸ ستایش و نکوهش مردم
- ۱۳۸ عیادت بیمار
- ۱۳۸ ثواب عیادت بیمار
- ۱۳۸ زمان عیادت بیمار
- ۱۳۸ عیادت کامل بیمار
- ۱۳۸ دست خالی نزد بیمار نروید
- ۱۳۹ عوامل خروج از انسانیت
- ۱۳۹ مجادله
- ۱۳۹ آثار مجادله کردن
- ۱۳۹ مجادله را رها کنید
- ۱۳۹ با حلیم و سفیه مجادله مکن
- ۱۳۹ مزاج و شوخی
- ۱۳۹ ستایش شوخی
- ۱۳۹ شوخی خوشخویی است
- ۱۳۹ دشنام کوچک
- ۱۴۰ شوخی مکن
- ۱۴۰ ترساندن مؤمن چه معنا دارد؟
- ۱۴۰ شرط دوستی
- ۱۴۰ عامل گستاخی

- ۱۴۰ راه رفتن
- ۱۴۰ اثر راه رفتن شتابزده
- ۱۴۰ انسان سواره و پیاده
- ۱۴۰ نحوه‌ی راه رفتن
- ۱۴۱ نیرنگ
- ۱۴۱ عوامل زیان به انسان
- ۱۴۱ نیرنگ چرا؟
- ۱۴۱ عامل مکر خداوند
- ۱۴۱ فقر
- ۱۴۱ هدایا و خزانه خداوند
- ۱۴۱ شعار صالحان
- ۱۴۱ درویش متکبر کیست؟
- ۱۴۲ کدام ثروت بهتر است؟
- ۱۴۲ ابوذر سه چیز را دوست داشت
- ۱۴۲ تن‌پوش فقر
- ۱۴۲ فقیر باشید
- ۱۴۲ مرگ سرخ کدام است؟
- ۱۴۲ عامل توانگری
- ۱۴۳ جزای تحقیر مؤمن مستمند
- ۱۴۳ عامل فقر
- ۱۴۳ جزای نفرین کردن فرزند
- ۱۴۳ صفات مؤمن
- ۱۴۳ دشوارترین کار
- ۱۴۳ آخرین پیامبر که وارد بهشت می‌شود

- ۱۴۳ اجر کسی که قدرت خریدن ندارد
- ۱۴۳ گرامی‌ترین حالت بنده
- ۱۴۳ فقه و تفقه
- ۱۴۴ شرط فقیه شدن
- ۱۴۴ فقیه‌ترین مردم
- ۱۴۴ سخن سربسته و با کنایه
- ۱۴۴ درگذشت فقیه
- ۱۴۴ عامل خوشایند شدن شیطان
- ۱۴۴ اندیشیدن
- ۱۴۴ آینده‌ی خوبیها
- ۱۴۴ بیشترین عبادت ابوذر
- ۱۴۵ ارزش یک ساعت تفکر و اندیشیدن
- ۱۴۵ راه درست اندیشیدن
- ۱۴۵ قبر
- ۱۴۵ صحبت کردن قبر
- ۱۴۵ عامل فراخ شدن قبر مؤمن
- ۱۴۵ پنج سوال قبر
- ۱۴۵ اثر نماز، زکات، نیکوکاری و صبر در قبر
- ۱۴۶ دعای سر قبر
- ۱۴۶ اثر رفع غم مؤمن در قبر
- ۱۴۶ بهتان
- ۱۴۶ حکم بهتان زدن
- ۱۴۶ حکم تهمت ناموسی
- ۱۴۶ حکم دو مردی که به هم تهمت می‌زنند

- قرآن ۱۴۶
- حقیقت را از طریق قرآن بشناسید ۱۴۶
- تازگی و طراوت قرآن ۱۴۶
- اثر خواندن قرآن ۱۴۷
- اخبار زمین و آسمان و آیندگان ۱۴۷
- آموختن قرآن ۱۴۷
- آموختن قرآن در قبر ۱۴۷
- ثواب خواندن هر آیه‌ای از قرآن ۱۴۷
- اثر عمل حافظ قرآن ۱۴۷
- اثر فراموش کردن سوره‌ی قرآن ۱۴۷
- قرآن را با صدای خوش بخوانید ۱۴۸
- حق تلاوت قرآن چیست؟ ۱۴۸
- آداب قرائت قرآن ۱۴۸
- قرآن را در یک ماه ختم کنید ۱۴۸
- قاریان قرآن سه گونه‌اند ۱۴۸
- گوش دادن به قرآن واجب است ۱۴۹
- باطن قرآن ۱۴۹
- قطب قرآن کیانند؟ ۱۴۹
- آیات محکم و متشابه ۱۴۹
- اشارتهای قرآن ۱۴۹
- مقربان درگاه خداوند ۱۴۹
- نزدیک‌ترین و دورترین مردم به خدا ۱۴۹
- نزدیک‌ترین خلق خدا در روز قیامت ۱۵۰
- کشاورزان گنج‌های مردمند ۱۵۰

۱۵۰	شفاعت قرآن
۱۵۰	پاداش طالبان قرب خدا
۱۵۰	شش سفارش لقمان به فرزندش
۱۵۰	عامل دور شدن از خداوند
۱۵۱	اقتصاد و میانه‌روی
۱۵۱	عوامل پابندگی اسلام و مسلمانان
۱۵۱	اثرات منفی گرانی نرخ
۱۵۱	اثر ارزانی نرخ
۱۵۱	میانه‌روی و اسراف در نزد خداوند
۱۵۱	قضاوت و داوری
۱۵۱	شرایط منصب داوری
۱۵۱	داوری حکام جور
۱۵۱	حکم قاضی ستمگر
۱۵۲	رشوه دادن به حکام و داوران
۱۵۲	قاضی شما چه کسی است؟
۱۵۲	شرط حکم قاضی
۱۵۲	اعمال زور در قضاوت
۱۵۲	عامل کفر
۱۵۳	جایگاه قاضیان در دوزخ
۱۵۳	اثر داوطلب شدن برای قضاوت
۱۵۳	لزوم حضور طرفین دعوا
۱۵۳	در سخن گفتن چه کسی مقدم است؟
۱۵۳	شرط داوری
۱۵۳	قاضیان چهار گروهند

- ۱۵۳ درخواست حضرت داود
- ۱۵۴ نحوه‌ی قضاوت حضرت علی
- ۱۵۴ سؤال قاضی
- ۱۵۴ قصاص معلم
- ۱۵۴ دل
- ۱۵۴ جایگاه خرد و قساوت و رقت
- ۱۵۴ جایگاه دل نسبت به بدن
- ۱۵۴ دلی که منحط است
- ۱۵۵ شرط آرام گرفتن دل
- ۱۵۵ چگونگی قبض روح مؤمن
- ۱۵۵ شیعیان دارای چهار چشمند
- ۱۵۵ دل دارای دو گوش است
- ۱۵۵ قفل دل
- ۱۵۵ عامل حیات و مردن دل
- ۱۵۶ راه صیقل دادن دل
- ۱۵۶ نیروی مؤمن
- ۱۵۶ عامل بارور شدن دل
- ۱۵۶ قلب قرآن
- ۱۵۶ تقلید
- ۱۵۶ نگوئید من هم مثل بقیه مردم
- ۱۵۶ از ریاستمداری بپرهیزید
- ۱۵۶ عمل ملایان و راهبان
- ۱۵۶ کار و کوشش
- ۱۵۷ اثر کار اندک توأم با یقین

- ۱۵۷ کار خیر را تا یک سال انجام دهید
- ۱۵۷ برترین کار در نزد خداوند
- ۱۵۷ بهترین کارها کدام است؟
- ۱۵۷ شرط درستی عمل
- ۱۵۷ اثر نیت عمل
- ۱۵۷ محکم‌کاری در کار
- ۱۵۷ عرضه شدن کارها بر رسول خدا
- ۱۵۸ گواهان خداوند
- ۱۵۸ بی‌اهمیت‌ترین کار نزد مرده
- ۱۵۸ معاد
- ۱۵۸ سهم زمین مردم در روز قیامت
- ۱۵۸ جزای سخن‌چین در روز قیامت
- ۱۵۸ عامل نابینا محشور شدن انسان
- ۱۵۸ جزای انسان‌های دو رو و دو زبان
- ۱۵۹ جزای مال به ناحق خوردن
- ۱۵۹ جزای دست دراز کردن به سوی مردم
- ۱۵۹ جزای قرآن خواندن برای مال مردم
- ۱۵۹ شکل انسان‌های متکبر در روز قیامت
- ۱۵۹ چه کسانی با چهره‌ی بی‌گوشت محشور می‌شوند؟
- ۱۵۹ چگونگی رسیدگی به نامه‌ی اعمال
- ۱۵۹ اعضای بدن، گواهان روز قیامت هستند
- ۱۶۰ کارنامه‌ی اعمال مؤمن
- ۱۶۰ جزای کسی که شادمان زندگی کرده است
- ۱۶۰ قیامت پنجاه ایستگاه دارد

- ۱۶۰ کوتاهی روز قیامت برای مؤمن
- ۱۶۰ در یک ساعت به اعمال بندگان رسیدگی می‌شود
- ۱۶۱ عید
- ۱۶۱ شبیه‌ترین روز به روز رستاخیز
- ۱۶۱ از عید نوروز بیشتر بدانید
- ۱۶۱ آداب نوروز
- ۱۶۱ هدیه نوروزی
- ۱۶۱ عیب‌جویی
- ۱۶۱ اول عیب‌های خود را بگیرید
- ۱۶۲ عامل گرفتار شدن به مکر خداوند
- ۱۶۲ اثر لغزش خود را کوچک شمردن
- ۱۶۲ محبوبترین برادران
- ۱۶۲ عامل دور شدن بنده از خداوند
- ۱۶۲ مراد از عورت مؤمن است؟
- ۱۶۲ جزای سرزنش کردن
- ۱۶۲ از گرفتاری کسی شاد مشوید
- ۱۶۲ زندگی
- ۱۶۳ شرط گواراترین زندگی
- ۱۶۳ عوامل تیره شدن زندگی
- ۱۶۳ عوامل لنگ شدن زندگی
- ۱۶۳ خشم
- ۱۶۳ عامل نابود کننده دل حکیم
- ۱۶۳ مالک خشم خویش باشید
- ۱۶۳ عامل خشنودی دل در روز قیامت

- ۱۶۳ عامل چشم‌پوشی عیب
- ۱۶۳ اثر صبر بر خشم
- ۱۶۳ محبوب‌ترین جرعه نزد خداوند
- ۱۶۴ مرام مؤمن
- ۱۶۴ آمرزش خواهی و استغفار
- ۱۶۴ استغفار جامع‌ترین دعا
- ۱۶۴ اثر نماز سحرگاہی
- ۱۶۴ آمرزش خواهی نبی مکرم اسلام
- ۱۶۴ شخص مسخره کننده
- ۱۶۴ توانگری
- ۱۶۴ عامل سرمستی و بی‌تابی
- ۱۶۴ مرد ثروتمند چه می‌گوید؟
- ۱۶۵ سه عامل توانگری
- ۱۶۵ توانگری نفس
- ۱۶۵ بدگوئی ثروتمند را نکنید
- ۱۶۵ خنیاگری
- ۱۶۵ گناه خنیاگری
- ۱۶۵ مراد از پلیدی بتها و گفتار باطل چیست؟
- ۱۶۵ مراد از زور در کلام خداوند چیست؟
- ۱۶۶ اثر خنیاگری
- ۱۶۶ جزای زن آوازه‌خوان
- ۱۶۶ غیبت
- ۱۶۶ جزای غیبت کردن
- ۱۶۶ توقع غیبت‌گر

- ۱۶۶ غذای سگ‌های دوزخ
- ۱۶۶ شایع کردن زشتکاری کار چه کسی است؟
- ۱۶۶ زود داوری مکنید
- ۱۶۷ جزای بدنام کردن افراد
- ۱۶۷ شرایط آشکار شدن عدالت
- ۱۶۷ غیبت چیست؟
- ۱۶۷ چه چیزی غیبت نیست؟
- ۱۶۷ شخص فاسق و گنهکار غیبت ندارد
- ۱۶۷ دشنام‌گویی و بدزبانی
- ۱۶۷ اثر بدزبانی
- ۱۶۷ جزای بی‌ادبی
- ۱۶۷ جزای (اف) گفتن
- ۱۶۸ جزای کسی که مردم از زبانش بترسند
- ۱۶۸ نشانه‌ی شریک شیطان بودن
- ۱۶۸ پوزش‌خواهی
- ۱۶۸ کم خردترین مردم
- ۱۶۸ سه شرط عذرخواهی
- ۱۶۸ سه شرط مردم‌داری
- ۱۶۸ خداشناسی
- ۱۶۸ داناترین مردم
- ۱۶۸ به خدا اعتماد کن
- ۱۶۸ تقسیم مردم در زمینه‌ی توحید
- ۱۶۹ معنای توحید و عدل
- ۱۶۹ خداوند از چه چیزی بزرگتر است

- ۱۶۹ دلیل بلند کردن دستها به سوی آسمان
- ۱۶۹ خوشبختی
- ۱۶۹ شرایط خوشبختی
- ۱۶۹ جزای خوبی در روز قیامت
- ۱۷۰ نخستین کسانی که وارد بهشت می‌شوند
- ۱۷۰ اهل احسان را گرامی بدارید
- ۱۷۰ از لغزش‌های نیکوکاران درگذرید
- ۱۷۰ نام در بهشت
- ۱۷۰ احسان کنید حتی به حیوانات
- ۱۷۰ برای مردم سودمند باشید
- ۱۷۰ دستگردانی احسان
- ۱۷۱ عطا کنندگان سه نفرند
- ۱۷۱ سه سفارش خداوند به موسی
- ۱۷۱ عوامل هدر رفتن چیزها
- ۱۷۱ شرایط احسان
- ۱۷۱ نشانه‌ی پذیرفته شدن خوبی و احسان
- ۱۷۱ راه مردم را هموار کنید
- ۱۷۱ امر به معروف و نهی از منکر
- ۱۷۱ عوامل مؤاخذه شدن بی‌گناه
- ۱۷۲ وظیفه انسان در قبال خانواده‌ی خود
- ۱۷۲ اثر امر به معروف و نهی از منکر
- ۱۷۲ عامل همگانی شدن کیفر خداوند
- ۱۷۲ شرایط امر به معروف و نهی از منکر
- ۱۷۲ آیا امر به معروف بر همه واجب است؟

- شرط عزت مؤمن ۱۷۲
- مراد از باز داشتن از کار زشت چیست؟ ۱۷۳
- منفورترین کارها نزد خداوند ۱۷۳
- گناهان نادانان بر دوش دانایان است ۱۷۳
- عزت ۱۷۳
- شرط فروتنی در برابر خداوند ۱۷۳
- عزت از آن کیست؟ ۱۷۳
- عامل عزت و ذلت ۱۷۳
- اثر طمع نداشتن از مردم ۱۷۴
- سه چیز حق است ۱۷۴
- اثر فروبردن خشم ۱۷۴
- اثر از بدی پاک شدن ۱۷۴
- اثر دوری گزیدن از مردم ۱۷۴
- معاشرت ۱۷۴
- اثرات هدیه دادن ۱۷۴
- انواع هدیه ۱۷۴
- نخستین مخلوق روحانی خداوند ۱۷۵
- مراد از ترازوهای عدل خداوند ۱۷۵
- به وعده خود وفا کنید ۱۷۵
- با خدا خلف وعده نکنید ۱۷۵
- در سه چیز عذر پذیرفته نیست ۱۷۵
- پنج نفر را خوب بشناسید ۱۷۵
- زیباترین خصلت ۱۷۵
- هشت خصلت مؤمن ۱۷۶

- نگران دین خود باشید ۱۷۶
- تقیه چیست؟ ۱۷۶
- شروط قبولی نماز ۱۷۶
- سه عمل نورانی ۱۷۶
- سبب خوشحالی شیطان ۱۷۶
- سبب عذاب مظلوم ۱۷۷
- برترین شهریان ۱۷۷
- اطرافیان سلطان چه کسانی هستند؟ ۱۷۷
- شیوه‌ی زندگی فرشتگان ۱۷۷
- وظایف فرشتگان الهی ۱۷۷
- نشانه‌ی بزرگواری ۱۷۷
- عزت و احترام را فقط الاغ رد می‌کند ۱۷۸
- توبه‌ی قاتل ۱۷۸
- جزای خودکشی ۱۷۸
- دعا و تعویذ ۱۷۸
- دهه‌ی آخر ماه رمضان ۱۷۸
- ثواب وام و صدقه ۱۷۸
- وام دادن بهتر از صدقه است ۱۷۸
- غفلت چرا؟ ۱۷۹
- عامل هوشیاری و چشم‌پوشی در زندگی ۱۷۹
- سه وظیفه‌ی مرد برای اداره‌ی خانه ۱۷۹
- عوامل رفع غربت ۱۷۹
- روش مؤمن ۱۷۹
- عافیت ۱۷۹

- ۱۷۹ اثر تقوای الهی
- ۱۷۹ شما مرد رنج و بلا نیستید
- ۱۷۹ دعای حضرت امام جعفر صادق
- ۱۸۰ دعای معروف حضرت ابوذر
- ۱۸۰ عفو و بخشودن مردم
- ۱۸۰ خصلت‌های با ارزش دنیا و آخرت
- ۱۸۰ خصلت زشت قدرتمندان
- ۱۸۰ پند از بخشایش خداوند
- ۱۸۰ عقل و خردمندی
- ۱۸۰ چگونگی خلقت عقل
- ۱۸۰ اثر خردمندی و بی‌خردی
- ۱۸۰ مال پر سود
- ۱۸۱ پشتوانه‌ی انسان
- ۱۸۱ چهار عامل تکمیل کننده خرد
- ۱۸۱ عامل حجت میان بندگان و خداوند
- ۱۸۱ اثر گرفته شدن نعمت
- ۱۸۱ راهنمای مؤمن
- ۱۸۱ عامل دینداری
- ۱۸۱ صفت خردمند
- ۱۸۱ شیوه‌ی خردمند
- ۱۸۱ آنچه بر خردمند لازم است
- ۱۸۲ خردمند سه چیز را نباید فراموش کند
- ۱۸۲ کم خردترین مردم
- ۱۸۲ عامل شکوفایی خرد

- ۱۸۲ عامل بارور شدن خرد
- ۱۸۲ نشان خردمند
- ۱۸۲ نشان کمال خرد
- ۱۸۲ ملاک خرد انسانها
- ۱۸۲ راه آزمودن خرد
- ۱۸۳ دشمن خرد
- ۱۸۳ مدت دوران خرد انسان
- ۱۸۳ عامل آسایش خرد
- ۱۸۳ جایگاه خرد
- ۱۸۳ دانش و دانایی
- ۱۸۳ بهترین ارث
- ۱۸۳ دو روز آخر عمر خود صرف چه کاری شود؟
- ۱۸۳ وارثان پیامبران
- ۱۸۴ اثر مرکب عالمان و دانشمندان در روز رستاخیز
- ۱۸۴ یک عالم بهتر است یا هزار عابد؟
- ۱۸۴ یک عالم پانصد سال از عابد جلوتر است
- ۱۸۴ عامل شفاعت بهشتیان
- ۱۸۴ مراد از کاسته شدن اطراف زمین
- ۱۸۴ شرط نگاه کردن به چهره‌ی علماء
- ۱۸۴ شرط آموختن علم
- ۱۸۴ وجوب فراگرفتن علم و دانش
- ۱۸۵ ماهیان و پرندگان برای فراگیران علم آموزش می‌طلبند
- ۱۸۵ مراد از انفاق کردن چیست؟
- ۱۸۵ زکات دانش

- ۱۸۵ سبب مقدم بودن علم بر نادانی
- ۱۸۵ سزای طلب مزد برای فهماندن دین
- ۱۸۵ آیا ارتزاق با علم صحیح است؟
- ۱۸۵ آیا درآمد آموزش قرآن حرام است؟
- ۱۸۵ عامل یاد شدن به بزرگی در ملکوت آسمانها
- ۱۸۶ وظیفه علمای شیعه
- ۱۸۶ شرط دانشمندی
- ۱۸۶ مراد از دانشمندان چه کسانی هستند؟
- ۱۸۶ اثرات دانش در خداشناسی
- ۱۸۶ شیوهی آموزش دانشمندان
- ۱۸۶ خطر علم بدون عمل
- ۱۸۷ اثر علم و عمل
- ۱۸۷ از دو صفت زشت دوری کنید
- ۱۸۷ عمل دانایان و نادانان
- ۱۸۷ به سخنان خود عمل کنید
- ۱۸۷ کمترین کیفر عالم
- ۱۸۷ عامل سخت‌ترین عذاب برای عالم
- ۱۸۷ عامل خشم خداوند
- ۱۸۷ عامل دوستداری دنیا
- ۱۸۸ تفسیر علم
- ۱۸۸ سفارش خضر به حضرت موسی
- ۱۸۸ علم چیست؟
- ۱۸۸ آموخته‌های شاگرد امام جعفر صادق
- ۱۸۹ اثر شناخت حلال و حرام

- ۱۸۹ عامل زیور دانش
- ۱۸۹ عامل کفایت انسان
- ۱۸۹ عمر
- ۱۸۹ مراد از توبیخ افراد هیجده ساله چیست؟
- ۱۹۰ افراد چهل ساله مواظب خود باشند
- ۱۹۰ اوج عمر انسان
- ۱۹۰ عامل ازدیاد عمر انسان
- ۱۹۰ اسلام
- ۱۹۰ مراد از رنگ خدا چیست؟
- ۱۹۰ پایه‌های اسلام
- ۱۹۰ مراد از تکیه گاه‌های اسلام چیست؟
- ۱۹۰ بنیاد اسلام
- ۱۹۱ معنای اسلام
- ۱۹۱ شرط ایمان
- ۱۹۱ عامل حلال شدن زناشویی
- ۱۹۱ سلام
- ۱۹۱ بخیل چه کسی است؟
- ۱۹۱ اول سلام کنید
- ۱۹۱ شرط ورود به خانه‌ها
- ۱۹۱ تسلیم
- ۱۹۱ عوامل وظایف انسان
- ۱۹۲ تکیه‌گاه انسان
- ۱۹۲ مراد از دستگیره محکم انسان چیست؟
- ۱۹۲ عامل شناخت مؤمن

- ۱۹۲ سنت رسول خدا
- ۱۹۲ معنای تسلیم
- ۱۹۲ مسواک
- ۱۹۲ اخلاق پیامبران
- ۱۹۲ آیا خلاق همه در شمار آدمیانند؟
- ۱۹۲ عامل از بین بردن آبریزش چشم
- ۱۹۳ دوازده ویژگی مسواک زدن
- ۱۹۳ اثر مسواک زدن
- ۱۹۳ در سحرگاه مسواک بزنید
- ۱۹۳ شیوه مسواک زدن رسول خدا
- ۱۹۳ جوانی و جوانمردی
- ۱۹۳ کلید خیر و قفل شر چه کسی است؟
- ۱۹۳ نوجوانان را دریابید
- ۱۹۳ جوان نباید از دو حال خارج باشد
- ۱۹۴ مراد از فتی و جوانمرد کیست؟
- ۱۹۴ درختکاری
- ۱۹۴ حلالترین و پاکیزه‌ترین شغل
- ۱۹۴ سزای قطع درختان میوه
- ۱۹۴ درخت خرما را قطع نکنید
- ۱۹۴ شرک
- ۱۹۴ شرک نوزید و تسلیم باشید
- ۱۹۴ عامل شرک پنهان و خفی
- ۱۹۵ شرک پنهان نامحسوس‌تر از حرکت مورچه است
- ۱۹۵ سخن رسول خدا درباره‌ی شرک خفی

- ۱۹۵ ابلیس
- ۱۹۵ هجوم زنبورها به گوشت
- ۱۹۵ هدف از دام‌های ابلیس چیست؟
- ۱۹۵ مراد از گام‌های شیطان چیست؟
- ۱۹۵ شگرد و گمراه‌سازی‌های وسواس خناس
- ۱۹۶ ثروت، کمینگاه شیطان
- ۱۹۶ ابزار شیطان
- ۱۹۶ بنده که خداوندگار خود را نمی‌آزماید
- ۱۹۶ عوامل ناتوانی شیطان
- ۱۹۶ شیطان بر بدن و جسم ایوب تسلط یافت
- ۱۹۷ دو اندرز ابلیس به حضرت نوح
- ۱۹۷ عوامل شریک شدن با شیطان
- ۱۹۷ شفاعت
- ۱۹۷ سفارش حضرت امام جعفر صادق هنگام رحلت
- ۱۹۷ عاقبت شیعیان و نیکوکاران در روز قیامت
- ۱۹۷ آیا مؤمنین قدرت شفاعت دارند؟
- ۱۹۷ نیاز همگان به شفاعت
- ۱۹۸ نیاز مؤمن به شفاعت رسول خدا
- ۱۹۸ شفاعت نمودن عالم در روز قیامت
- ۱۹۸ بدبختی
- ۱۹۸ اثر زیارت امام حسین
- ۱۹۸ اثر خواندن سوره‌ی کافرون و اخلاص
- ۱۹۸ عامل بدبختی انسان
- ۱۹۸ چه کسی خوشبخت و یا بدبخت است؟

- ۱۹۸ شکر و سپاسگزاری
- ۱۹۸ بر هر نفسی شکری واجب است
- ۱۹۹ حجت خداوند
- ۱۹۹ اثر شکر و سپاسگزاری
- ۱۹۹ دستور سپاسگزاری در تورات
- ۱۹۹ فرجام ناسپاسی
- ۱۹۹ حق شکر چیست؟
- ۱۹۹ شکر کامل چگونه است؟
- ۲۰۰ حقیقت شکر
- ۲۰۰ اثر سپاسگویی نعمتها
- ۲۰۰ حد شکر چیست؟
- ۲۰۰ چگونگی به جای آوردن شکر نعمت
- ۲۰۰ چگونگی شکر گزاری رسول خدا
- ۲۰۰ کمترین سپاسگزاری
- ۲۰۰ عوامل سجده‌ی شکر
- ۲۰۱ بر چه چیزی سجده‌ی شکر را به جای آوریم؟
- ۲۰۱ معنای سپاسگزاری
- ۲۰۱ عامل ناسپاس شدن مؤمن
- ۲۰۱ راه نیکوکاری را نبندید
- ۲۰۱ اثر ناسپاسی کردن
- ۲۰۱ عوامل صدیق شدن انسان
- ۲۰۲ منفورترین خلق خدا چه کسی است؟
- ۲۰۲ مشورت
- ۲۰۲ اثر مشورت کردن

- شرایط مشورت ۲۰۲
- ویژگی‌های افرادی که مورد مشورت نیستند ۲۰۲
- ویژگی افراد شایسته‌ی مشورت ۲۰۲
- حدود چهارگانه‌ی مشورت ۲۰۲
- اثر خیانت در مشورت ۲۰۳
- شهرت ۲۰۳
- لباس انگشت نمایی نپوشید ۲۰۳
- دو شهرت مذموم ۲۰۳
- عامل بدگمانی ۲۰۳
- از دیدار برادران ملول نشوید ۲۰۳
- گواهی و شهادت دادن ۲۰۳
- از گواهی دادن سرپیچی نکنید ۲۰۳
- شهادت دادن را اجابت کنید ۲۰۳
- اثر کتمان شهادت ۲۰۴
- جزای شهادت دروغ ۲۰۴
- شرط شهادت دادن ۲۰۴
- شیعه ۲۰۴
- ویژگی‌های شیعیان ۲۰۴
- شیعه علی کیست؟ ۲۰۴
- شیعیان را در سه چیز بیازمایید ۲۰۴
- دو خصلت شیعیان ۲۰۵
- اثرات درست بودن اعمال شیعیان ۲۰۵
- چه کسی شیعه نیست؟ ۲۰۵
- اصحاب امام صادق چه کسانی هستند؟ ۲۰۵

- ۲۰۵ شیعیان چهار چیز را انکار نمی‌کنند
- ۲۰۵ شیعیان از این سه عیب مبرا هستند
- ۲۰۵ چه کسی شیعه است؟
- ۲۰۶ شیعیان سه دسته‌اند
- ۲۰۶ با نام شیعه مردم را نچاپید
- ۲۰۶ شرط شیعه بودن
- ۲۰۶ عامل تحریف سخنان اهل بیت
- ۲۰۶ ای شیعیان سخنان خوب به مردم بگویند
- ۲۰۶ رزق و روزی و معاش
- ۲۰۶ برای بهبود حالت دخترانتان امیدوار باشید
- ۲۰۷ عامل آسایش و سود بردن
- ۲۰۷ حرص زدن چرا؟
- ۲۰۷ عامل فراخی روزی احمقان
- ۲۰۷ شرط رسیدن به روزی
- ۲۰۷ روزی مؤمنان از کجا خواهد رسید؟
- ۲۰۷ غم روزی خود را نخورید
- ۲۰۷ هنگام تنگدستی استغفار کنید
- ۲۰۸ اثر قناعت به روزی کم
- ۲۰۸ عامل زیاد شدن روزی
- ۲۰۸ عامل کم شدن روزی
- ۲۰۸ برای کسب معاش خجالت نکشید
- ۲۰۸ عامل بی‌بهره شدن از روزی
- ۲۰۸ عامل گرمی شدن انسان نزد خداوند
- ۲۰۸ خداوند چه چیزی را از بنده‌ی خود دوست دارد؟

- ۲۰۸ عامل گناه مرد خانواده چیست؟
- ۲۰۹ رشوه‌خواری
- ۲۰۹ مصداق حرام‌خواری چیست؟
- ۲۰۹ رشوه گرفتن در قضاوت کفر است
- ۲۰۹ رشوه گرفتن در احکام و داوری‌ها
- ۲۰۹ خرسندی
- ۲۰۹ شیوه‌ی خرسندی رسول خدا
- ۲۰۹ عامل خرسندی اهل بیت
- ۲۰۹ رأس عبادت خداوند چیست؟
- ۲۰۹ راضی باشید به رضایت خداوند
- ۲۰۹ خدانشناس‌ترین مردم
- ۲۱۰ عامل توانگری و بی‌نیازی
- ۲۱۰ عامل خوشی، آسایش و غم و اندوه
- ۲۱۰ اثر ناخرسندی نمودن
- ۲۱۰ مراقبت
- ۲۱۰ در برابر دنیا شککیا باشید
- ۲۱۰ عامل مغبون شدن و فریب خوردن انسان
- ۲۱۰ عامل خشنودی خداوند
- ۲۱۱ کشاورزی و درختکاری
- ۲۱۱ بهره‌مندی شش عمل مؤمن بعد از مرگ خود
- ۲۱۱ کدام مال بهتر است؟
- ۲۱۱ بعد از گاو کدام ثروت بهتر است؟
- ۲۱۱ کشاورزان گنج‌های مردمند
- ۲۱۱ مراد از مؤمنان چه کسانی هستند؟

- ۲۱۱ روزی پیامبران
- ۲۱۱ محبوبترین کار نزد خداوند
- ۲۱۲ گنج‌های خدا در روی زمین
- ۲۱۲ زکات
- ۲۱۲ عامل هلاکت مردم
- ۲۱۲ عامل بی‌حاصل بودن نماز
- ۲۱۲ عامل قبولی و پذیرفتن
- ۲۱۲ عامل فقر تهیدستان
- ۲۱۲ خداوند در میان هزار انسان بیست و پنج مستمند قرار داد
- ۲۱۳ علت وجوب زکات
- ۲۱۳ اموال خود را با زکات حفظ کنید
- ۲۱۳ جزای ندادن زکات
- ۲۱۳ دزدان سه گروهند
- ۲۱۳ نوع مرگ کسی که زکات نمی‌دهد
- ۲۱۳ حق معلوم غیر از زکات است
- ۲۱۳ حق معلوم شامل چه کسانی می‌شود؟
- ۲۱۴ شخص فقیر چه کسی است؟
- ۲۱۴ مراد از زکات ظاهری و باطنی
- ۲۱۴ زکات دانش چیست؟
- ۲۱۴ زکات نعمت‌ها، مقام، پیروزی و بدن چیست؟
- ۲۱۴ زکات چشم و گوش چیست؟
- ۲۱۴ از شرایط درستی روزه
- ۲۱۵ زهد و بی‌رغبتی به دنیا
- ۲۱۵ کلید خیر چیست؟

- ۲۱۵ مراد از زهد چیست؟
- ۲۱۵ مقصود از زهد به دنیا چیست؟
- ۲۱۵ کلید در آخرت چیست؟
- ۲۱۵ دنیاگریز چه کسی است؟
- ۲۱۵ شخص زاهد چه کسی است؟
- ۲۱۵ اثر زهد در دنیا
- ۲۱۶ جهل و معرفت بندگان در دنیا
- ۲۱۶ عامل چشیدن حلاوت ایمان
- ۲۱۶ اثر میل به دنیا
- ۲۱۶ در این دنیا صبورانه صبر کنید
- ۲۱۶ ازدواج
- ۲۱۶ ثواب دو رکعت نماز مرد زن دار
- ۲۱۶ عامل گمان بد به خداوند
- ۲۱۷ عامل نظر افکندن خداوند به بنده در روز قیامت
- ۲۱۷ عامل شومی و ناخجستگی زن
- ۲۱۷ کابین زن
- ۲۱۷ در انتخاب زن دقت کنید
- ۲۱۷ رعایت سه نکته توسط زن
- ۲۱۷ سه خصلت مرد برای اداره‌ی خانه و خانواده
- ۲۱۷ نیاز شوهر به همسرش در سه چیز
- ۲۱۸ عامل رفع عذاب از زن
- ۲۱۸ عامل افزایش عمر انسان
- ۲۱۸ اثر آزار ندادن شوهر
- ۲۱۸ چیره‌ترین دشمن مؤمن

- ۲۱۸ دعای رسول خدا در باب زن ناشایست
- ۲۱۸ دید و بازدید
- ۲۱۸ پاداش دیدار برادر خود برای خداوند
- ۲۱۸ عامل رستگار شدن انسان
- ۲۱۸ عامل نورانیت انسان
- ۲۱۹ عامل زنده نگه داشتن دین
- ۲۱۹ به دیدار بدکاران مروید
- ۲۱۹ زیارت قبور اهل بیت اطهار
- ۲۱۹ ثواب زیارت قبور اهل بیت
- ۲۱۹ ثواب زیارت امیرالمؤمنین علی
- ۲۱۹ فضیلت امیرمؤمنان در نزد خداوند
- ۲۱۹ عامل برآورده شدن حاجات
- ۲۱۹ ثواب زیارت حضرت فاطمه دخت رسول خدا
- ۲۲۰ ثواب زیارت امام حسین
- ۲۲۰ عامل نقص دین و ایمان
- ۲۲۰ مدت زیارت امام حسین
- ۲۲۰ فضیلت زائران قبر امام حسین در نزد خداوند
- ۲۲۰ سخن امام حسین درباره‌ی زائران خویش
- ۲۲۰ دعای امام صادق برای زوار امام حسین
- ۲۲۱ آداب زیارت امام حسین
- ۲۲۱ ثواب زیارت امامان بقیع
- ۲۲۱ ثواب زیارت فاطمه‌ی معصومه دخت امام کاظم
- ۲۲۱ کسی که قادر به زیارت قبور اهل بیت نیست
- ۲۲۱ زیور و آرایش نمودن

- ۲۲۱ برکات شانه زدن
- ۲۲۱ سزاوار نیست زن خود را واگذارد
- ۲۲۱ عامل زیبایی و زیور مرد
- ۲۲۲ درخواست و نیاز خواهی
- ۲۲۲ دست نیاز به سوی مردم دراز نکنید
- ۲۲۲ در سه جا شایسته است انسان درخواست نماید
- ۲۲۲ اثر درخواست بدون احتیاج
- ۲۲۲ مراد از اسراف کاران چه کسانی هستند؟
- ۲۲۲ ادب نیازخواهی و درخواست
- ۲۲۲ عوامل محرومیت انسان
- ۲۲۲ در کار خیر شتاب کنید
- ۲۲۲ بدگمان نباشید
- ۲۲۳ به چه کسانی عطا کنیم؟
- ۲۲۳ وظیفه‌ی عطا کننده به سائل چیست؟
- ۲۲۳ سجده برای خالق بی‌همتا
- ۲۲۳ اثر سجده طولانی در خفا و پنهانی
- ۲۲۳ شیوه‌ی فرمانبرداران کدام است؟
- ۲۲۳ شرط ضمانت بهشت
- ۲۲۳ علت جایز نبودن سجده بر غیر زمین
- ۲۲۴ اثر سجده کردن بر تربت امام حسین
- ۲۲۴ فضیلت مسجد
- ۲۲۴ خانه‌های خداوند در روی زمین
- ۲۲۴ عامل ساختن خانه در بهشت
- ۲۲۴ جایی از خانه‌ی خود را مسجد قرار دهید

- ۲۲۴ عامل قبولی نماز
- ۲۲۴ سه چیز در نزد خداوند شکایت می‌کنند
- ۲۲۴ آداب مراقبت در مسجدها
- ۲۲۵ رفتن به مشاهد را ترک نکنید
- ۲۲۵ فضیلت مسجد کوفه و سهله
- ۲۲۵ بخشندگی
- ۲۲۵ شرایط بخشندگی
- ۲۲۶ شرط دین‌داری
- ۲۲۶ بهترین و بدترین افراد چه کسانی هستند؟
- ۲۲۶ برتری نادان بخشنده از عابد بخیل
- ۲۲۶ بخشنده چه کسی است؟
- ۲۲۶ مراد از مرز بخشندگی چیست؟
- ۲۲۶ سخاوتمند کریم چه کسی است؟
- ۲۲۶ مقصود از بخشندگی چیست؟
- ۲۲۶ مراد از شرمندگی و فرار از نکوهش چیست؟
- ۲۲۶ دین مؤمن
- ۲۲۷ راز و رازداری
- ۲۲۷ مایه‌ی افتادن انسان
- ۲۲۷ مرکز گنجایش راز
- ۲۲۷ خون خود را حفظ کن
- ۲۲۷ معیار رازداری
- ۲۲۷ خود را بر باد ندهید
- ۲۲۷ درون انسان‌ها
- ۲۲۷ اعمال خیر انسان آشکار می‌شود

- عمل اندک خود را برای خدا انجام دهید ۲۲۷
- پلیدی ظاهر ناشی از چیست؟ ۲۲۷
- عامل نیرومندی انسان ۲۲۸
- درون انسان‌ها ۲۲۸
- مراد از عدل، احسان و تجاوز چیست؟ ۲۲۸
- شادمانی ۲۲۸
- در سه جا شادی نمایید ۲۲۸
- ثواب به فریاد رسیدن مؤمن غمزده و تنگدست ۲۲۸
- عامل شادمانی اهل بیت اطهار ۲۲۸
- ثواب شاد نمودن مسلمان در برخوردهای خود ۲۲۹
- ثواب شاد نمودن مؤمن ۲۲۹
- عامل برطرف شدن اندوه‌های آخرت ۲۲۹
- نحوه‌ی خروج مؤمن از گورش ۲۲۹
- عامل رفع حوائج انسان توسط خداوند ۲۲۹
- اسراف‌کاری ۲۲۹
- نشانه‌های اسراف‌کار ۲۲۹
- کمترین حد اسراف‌کار ۲۲۹
- خداوند تباه‌کاری را دوست ندارد ۲۳۰
- کمترین اندازه‌ی اسراف ۲۳۰
- لباس بیرون‌ت را لباس خانه و دم دستی قرار ندهید ۲۳۰
- عامل اسراف چیست؟ ۲۳۰
- خوشبختی ۲۳۰
- رشته‌ی خوشبختی و درماندگی و خواری ۲۳۰
- خوشبخت چه کسی است؟ ۲۳۰

- ۲۳۰ چه کسی خوشبخت نیست؟
- ۲۳۰ عوامل خوشبختی
- ۲۳۱ اثر خوشبختی مرد
- ۲۳۱ کمال خوشبختی
- ۲۳۱ مراد از خوشبختی طالب و مطلوب
- ۲۳۱ مسافرت و آداب آن
- ۲۳۱ مسافرت را با صدقه آغاز کنید
- ۲۳۱ آداب مسافرت از منظر لقمان حکیم
- ۲۳۲ با افراد هم‌سطح خود مسافرت کنید
- ۲۳۲ حق مسافر چیست؟
- ۲۳۲ اثر چهل گام راه رفتن با همسفر مؤمن خود
- ۲۳۲ مراد از مردانگی در سفر چیست؟
- ۲۳۲ سفاهت و سبکسری
- ۲۳۲ عمل آدم سفیه و نادان
- ۲۳۲ مراد از شخص سبکسر و ناتوان چه کسی است؟
- ۲۳۳ شیوهی مقابله با ابله
- ۲۳۳ کسانی که آرزومند بردباری‌اند
- ۲۳۳ سجایای اخلاق
- ۲۳۳ مراد از زندگی گوارا چیست؟
- ۲۳۳ ثواب خوش‌خویی
- ۲۳۳ آوردن محبوبترین عمل به نزد خدای متعال
- ۲۳۳ مراد از خلق عظیم چیست؟
- ۲۳۳ اخلاق رسول خدا
- ۲۳۳ حد و معنای حسن خلق

- ۲۳۴ بهترین خلق و خوی کدام است؟
- ۲۳۴ مراد از مکارم اخلاق چیست؟
- ۲۳۴ مکارم دهگانه‌ی اخلاق
- ۲۳۴ آثار مکارم اخلاق
- ۲۳۴ عامل زیاد شدن روزی
- ۲۳۴ عامل زیاد شدن عمر
- ۲۳۴ عامل ذوب کردن گناهان
- ۲۳۵ اثر نیک‌خویی
- ۲۳۵ اثر بدخویی
- ۲۳۵ عوامل دور شدن دوستان
- ۲۳۵ عامل عذاب دادن خود
- ۲۳۵ از دو خصلت بپرهیزید
- ۲۳۵ زیباترین خصلت کدام است؟
- ۲۳۵ همبستگی سجایای اخلاقی
- ۲۳۵ شراب و شرابخواری
- ۲۳۵ شراب همیشه حرام بوده است
- ۲۳۶ شرابخواری کلید هر بدی است
- ۲۳۶ دروغ بدتر از شراب است
- ۲۳۶ علت تحریم شراب
- ۲۳۶ عامل تشنه‌کام مردن
- ۲۳۶ مراد از شراب ناب چیست؟
- ۲۳۶ ترس
- ۲۳۶ مراد از پست‌ترین بینندگان چه کسی است؟
- ۲۳۷ مؤمن میان دو ترس به سر می‌برد

- آنچه برای مؤمن سزاوار است ۲۳۷
- اثر امیدواری به خداوند متعال ۲۳۷
- مراد از دو نور مؤمن چیست؟ ۲۳۷
- ترس و امید از منظر لقمان حکیم ۲۳۷
- دارای دو دل باشید ۲۳۷
- شرط مؤمن بودن ۲۳۷
- مراد از شخص ترسان چه کسی است؟ ۲۳۷
- جاه و شهرت طلبی از آن چه کسی است؟ ۲۳۸
- مراد از دو بهشت خداوند چیست؟ ۲۳۸
- اثر ترس از خداوند ۲۳۸
- عامل عزت و قدرت انسان ۲۳۸
- بیچاره آدمیزاد ۲۳۸
- عامل ایمنی در روز رستاخیز ۲۳۸
- مؤمن دوست خداوند است ۲۳۸
- بی‌پروا نباشید ۲۳۹
- آیه‌ی رفع ترس ۲۳۹
- خیانت ۲۳۹
- مؤمن از خیانت و دروغ مبرا است ۲۳۹
- در کارهای خود خیانت نکنید ۲۳۹
- اگر کسی خیانت کرد شما خیانت نکنید ۲۳۹
- مراد از شخص خائن کیست؟ ۲۳۹
- مراد از خیانت به خدا و رسولش و مؤمنان چیست؟ ۲۴۰
- بدترین مردم چه کسانی هستند؟ ۲۴۰
- خیر و خوبی ۲۴۰

- ۲۴۰ خیر و شر کلی در کجاست؟
- ۲۴۰ شرط رسیدن به همه خوبی‌ها
- ۲۴۰ کلید تمام خوبی‌ها و بدی‌ها
- ۲۴۰ عوامل رسیدن به خیر دنیا و آخرت
- ۲۴۰ سه چیز همیشه کمیاب است
- ۲۴۱ اثرات نظر خداوند متعال به بنده‌ی خود
- ۲۴۱ اثر نقطه سفید و نورانی در قلب بنده‌ی خداوند
- ۲۴۱ عامل کامل شدن اسلام
- ۲۴۱ در کار خیر عجله کنید
- ۲۴۱ عامل منع کار خیر
- ۲۴۱ بهترین شما چه کسی است؟
- ۲۴۱ عوامل بهترین شدن مردم
- ۲۴۲ عامل شادمانی در روز قیامت
- ۲۴۲ بهتر از راستگویی و خوبی چیست؟
- ۲۴۲ درهای خوبی
- ۲۴۲ طلب خیر
- ۲۴۲ طلب خیر از خداوند متعال
- ۲۴۲ طلب خیر با دعا
- ۲۴۲ طلب خیر با قرآن
- ۲۴۳ به قرآن تفائل ننزید
- ۲۴۳ طلب خیر با نماز
- ۲۴۳ مدارا کردن
- ۲۴۳ با بندگانم مدارا کنید
- ۲۴۳ شیوه‌ی برخورد با مؤمنان و کافران

- ۲۴۳ اثر مدارا کردن با دشمنان خدا
- ۲۴۳ دعا و خواهش
- ۲۴۳ مگوئید کار گذشته است
- ۲۴۴ مراد از دعای کاری چیست؟
- ۲۴۴ عامل کوتاه شدن مدت بلا
- ۲۴۴ دعا، شفای هر دردی است
- ۲۴۴ عامل رفع بلا
- ۲۴۴ عامل استجاب دعا
- ۲۴۴ عامل نزدیک شدن به خداوند متعال
- ۲۴۴ مراد از رحمت چیست؟
- ۲۴۵ مراد از مخزن حاجت چیست؟
- ۲۴۵ شرط روا شدن هر حاجتی چیست؟
- ۲۴۵ شرایط استجاب دعا
- ۲۴۵ اشاره
- ۲۴۵ شناخت
- ۲۴۵ عمل کردن به مقتضای شناخت
- ۲۴۵ پاکی درآمد
- ۲۴۶ حضور و رقت قلب در هنگام دعا
- ۲۴۶ موانع استجاب دعا
- ۲۴۶ آداب دعا کردن
- ۲۴۶ تمجید خداوند
- ۲۴۶ صلوات فرستادن بر محمد و خاندانش
- ۲۴۷ شفیع قرار دادن صالحان
- ۲۴۷ اعتراف به گناه

- ۲۴۷ به جا آوردن دو رکعت نماز
- ۲۴۷ بلند همتی در خواهش
- ۲۴۷ دعا کردن برای همه
- ۲۴۸ دعای پنهانی
- ۲۴۸ دعای گروهی
- ۲۴۸ خوش‌بین بودن به اجابت دعا
- ۲۴۸ انتخاب زمان مناسب
- ۲۴۸ اموری که باید دعا کننده ترک کند
- ۲۴۸ دعا برای چیزهای ناشدنی و ناروا
- ۲۴۸ شتاب داشتن
- ۲۴۹ صلاح کار خود را به خدا نیاموزد
- ۲۴۹ کسی که حاجتش بی درخواست برآورده می‌شود
- ۲۴۹ آنکه دعایش مستجاب می‌شود
- ۲۴۹ دل‌های خود را واری کنی
- ۲۴۹ دعاهایی که مستجاب می‌شوند
- ۲۴۹ نفرین مسلمان ستم‌دیده اجابت می‌شود
- ۲۵۰ دعاهایی که مستجاب نمی‌شود
- ۲۵۰ شرط استجاب دعا
- ۲۵۰ جزای عذرتراشی برای ستم ستمکار
- ۲۵۰ علت تأخیر در استجاب دعا
- ۲۵۰ استجاب دعاى موسى مبنی بر هلاکت فرعون چهل سال به طول انجامید
- ۲۵۱ بیست سال مدت تأخیر در استجاب دعا
- ۲۵۱ علل مستجاب نشدن دعا
- ۲۵۱ چهار عامل استجاب دعا

- از دعای ناآگاهانه برحذر باشید ۲۵۱
- عامل اندوخته شدن ثواب دعای مؤمن در آخرت ۲۵۱
- درخواست مؤمن در روز قیامت ۲۵۱
- شیوهی دعای حضرت فاطمه‌ی زهرا ۲۵۱
- عامل وسعت رزق و رفع بلا ۲۵۲
- اثر دعای مؤمن در حق مؤمن ۲۵۲
- دنیا ۲۵۲
- عامل دستیابی به خشنودی خداوند متعال ۲۵۲
- از دنیا به قدر کفاف بگیرید ۲۵۲
- عامل بازخواست نشدن انسان در روز قیامت ۲۵۲
- دنیا در نظر امام صادق ۲۵۲
- منشاء گناهان ۲۵۲
- عوامل معصیت شدن خداوند متعال ۲۵۳
- اثرات دل بستن به دنیا ۲۵۳
- عامل افسوس خوردن انسان ۲۵۳
- دل خوش کردن به دنیا چرا؟ ۲۵۳
- بیش از دوسوم مردم چگونه‌اند؟ ۲۵۳
- مراد از زندان، گور و بهشت مؤمن و کافر چیست؟ ۲۵۳
- دعای امام صادق درباره‌ی دنیا ۲۵۳
- عامل فقر انسان ۲۵۳
- دنیا در نزد خداوند متعال چگونه است؟ ۲۵۴
- عامل سکونت در فردوس؟ ۲۵۴
- عامل بدگمان شدن به دین ۲۵۴
- عامل کم شدن بهره‌ی آخرت ۲۵۴

- ۲۵۴ دنیا از منظر ابوذر
- ۲۵۴ دنیا خوبی‌های خودش را از تو می‌گیرد
- ۲۵۴ دین
- ۲۵۴ انسان در سه چیز خود را برحق می‌داند
- ۲۵۴ مراد از توحید و عدل چیست؟
- ۲۵۵ ثمره‌ی دین چیست؟
- ۲۵۵ آفات دین چیست؟
- ۲۵۵ دعای امام صادق هنگام مصیبت
- ۲۵۵ چه کسی دین ندارد؟
- ۲۵۵ عامل خوار شدن انسان در روز قیامت
- ۲۵۵ دشمنان اهل بیت در دوزخ چه می‌گویند؟
- ۲۵۶ عامل آباد شدن بنیان نادانی
- ۲۵۶ عوامل پذیرفتن دین
- ۲۵۶ اثر شناخت دین
- ۲۵۶ برای استواری دینتان دعای غریق را بخوانید
- ۲۵۶ مراد از دین چیست؟
- ۲۵۷ ذکر و یاد خداوند
- ۲۵۷ گرمی‌ترین انسان در نزد خداوند متعال کیست؟
- ۲۵۷ اندازه‌ای برای ذکر خدا قائل نباشید
- ۲۵۷ مراد از ذکر کثیر چیست؟
- ۲۵۷ مراد از تسبیح حضرت فاطمه زهرا چیست؟
- ۲۵۷ کمترین حد ذکر کثیر چیست؟
- ۲۵۷ در همه حال خدا را یاد کنید
- ۲۵۸ بهترین و لازم‌ترین سفارش

- ۲۵۸ چه کسی به جای فراریان می‌جنگد؟
- ۲۵۸ اثر ذکر مؤمن
- ۲۵۸ به جباران بگو مرا یاد نکنند
- ۲۵۸ به یاد من باشید
- ۲۵۸ شیعیان اهل بیت چه کسانی هستند؟
- ۲۵۸ نشانه‌ی گمراهی و رهیافتگی چیست؟
- ۲۵۹ سخت‌ترین چیزی که خداوند واجب نموده است چیست؟
- ۲۵۹ مراد از یاد خدا بزرگتر است چیست؟
- ۲۵۹ ذکر بر دو گونه است
- ۲۵۹ عامل به یاد خدا بودن
- ۲۵۹ مراد از اهل ذکر چه کسانی هستند؟
- ۲۵۹ انواع یاد خدا
- ۲۵۹ ذلت و خواری
- ۲۵۹ خود را خوار نکنید
- ۲۶۰ مؤمن خود را چگونه خوار می‌کند؟
- ۲۶۰ عامل خواری بزرگ چیست؟
- ۲۶۰ عامل دروغ گفتن و خواری
- ۲۶۰ چه کسی خوار است
- ۲۶۰ گناه
- ۲۶۰ دو کلمه موعظه از امام حسین
- ۲۶۰ کسانی که امید نجات در آنها نیست
- ۲۶۱ مراد از کشیف‌ترین گناهان چیست؟
- ۲۶۱ آهنگ کار بد نکنید
- ۲۶۱ عامل گناهان بزرگ

- ۲۶۱ مراد از گناهان کبیره چیست؟
- ۲۶۱ مراد از اصرار بر گناه چیست؟
- ۲۶۱ عامل تباه شدن دل چیست؟
- ۲۶۲ عامل از بین بردن نعمت چیست؟
- ۲۶۲ اثر سرعت کار بد در آدمی چیست؟
- ۲۶۲ نقش گناهان در فرود آمدن گناهان
- ۲۶۲ عامل محروم شدن مؤمن از روزی
- ۲۶۲ عامل مردن بیشتر انسان‌ها
- ۲۶۲ گناهایی که نعمت‌ها را دگرگون می‌کند
- ۲۶۲ سزای عیب‌جویی مؤمن از برادر خود
- ۲۶۳ مراد از کیفر در دنیا و آخرت چیست؟
- ۲۶۳ عامل از بین بردن گناهان چیست؟
- ۲۶۳ عامل بخشوده شدن گناهان چیست؟
- ۲۶۳ عامل کیفر انسان چیست؟
- ۲۶۳ امید بخش‌ترین آیه‌ی قرآن
- ۲۶۳ استغفار فرشتگان برای شیعیان
- ۲۶۴ سجده‌ی بسیار گناهان را از بین می‌برد
- ۲۶۴ عوامل مصونیت از گناه
- ۲۶۴ نیش‌ت را به خنده باز مکن
- ۲۶۴ ریاست‌طلبی
- ۲۶۴ سزای ریاست‌طلبی در شخص
- ۲۶۴ مراد از دل ترسان بیمناک چیست؟
- ۲۶۴ از سران ریاست پیشه بپرهیزید
- ۲۶۴ نابودی جوینده ریاست‌طلبی

- ۲۶۴ ریاست‌طلبی نکوهیده کدام است؟
- ۲۶۵ کسی را بدون دلیل، علم نکنید.
- ۲۶۵ سزای کسی که به ناحق جویای ریاست باشد.
- ۲۶۵ عامل از بین رفتن سروری.
- ۲۶۵ از پنج واقعیت آگاه شوید.
- ۲۶۵ شرط ریاست.
- ۲۶۵ رؤیا.
- ۲۶۵ رؤیای مؤمن چیست؟
- ۲۶۵ اقسام رؤیا.
- ۲۶۶ منشأ رؤیا.
- ۲۶۶ عامل رفع خواب‌های آشفته.
- ۲۶۶ عامل دیدن خواب وحشتناک.
- ۲۶۶ ارزش دین خداوند متعال.
- ۲۶۶ ریاکاری.
- ۲۶۶ علت پرهیز از ریاکاری.
- ۲۶۶ هر گونه ریایی شرک است.
- ۲۶۷ عامل شرک به خداوند متعال.
- ۲۶۷ مراد از شرک ریاست چیست؟
- ۲۶۷ نمازخوان ریاکار به دوزخ می‌رود.
- ۲۶۷ نشانه‌ی ریاکار.
- ۲۶۷ نمازی که ریا نیست.
- ۲۶۷ عامل ریاکاری چیست؟
- ۲۶۷ مراد از کسانی که مخفیانه وارد بهشت می‌شوند کیانند؟
- ۲۶۸ مراد از اعمال آشکار و پنهان چیست؟

- ۲۶۸ رأی
- ۲۶۸ نشانگر رأی درست
- ۲۶۸ اثر خودرأیی
- ۲۶۸ با خودرأی مشورت مکنید
- ۲۶۸ رباخواری
- ۲۶۸ کسانی که در پناه خداوند متعال هستند
- ۲۶۸ وضعیت رباخوار در روز قیامت
- ۲۶۸ شیوهی مردن رباخوار
- ۲۶۹ گناه ربا بدتر از زنا با محارم است
- ۲۶۹ علت تحریم ربا
- ۲۶۹ بی‌برکت بودن ربا
- ۲۶۹ رجعت
- ۲۶۹ رجعت مردگان
- ۲۶۹ وضعیت مؤمن هنگام ظهور امام زمان
- ۲۶۹ چگونگی زنده شدن مؤمنان در قبر
- ۲۷۰ زمانی که مردگان با زنده‌گان دیدار کنند
- ۲۷۰ اولین کسی که به دنیا برمی‌گردد
- ۲۷۰ پرچمدار امام زمان چه کسی است؟
- ۲۷۰ آیهی قرآن دال بر رجعت
- ۲۷۱ رجعت کسانی که کشته شده یا مرده‌اند
- ۲۷۱ صله رحم
- ۲۷۱ صلهی رحم را از دست ندهید
- ۲۷۱ با کسی قطع رابطه نکنید
- ۲۷۱ عامل آسان شدن حساب

- ۲۷۱ عامل رفع اجل انسان
- ۲۷۱ شیوه‌ی صحیح انجام دادن صله‌ی رحم
- ۲۷۲ عامل شتاب بخشیدن به مرگ و نابودی
- ۲۷۲ از حلقه پیرهیزید
- ۲۷۲ بهترین صله‌ی رحم کدام است؟
- ۲۷۲ حج
- ۲۷۲ علت حج و طواف کعبه
- ۲۷۲ برکات زیارت خانه‌ی خدا
- ۲۷۲ عامل فقرزدایی انسان
- ۲۷۳ گزاردن حج را به تأخیر نیندازید
- ۲۷۳ چه کسانی در آخرت کورند
- ۲۷۳ آداب احرام بستن
- ۲۷۳ آداب حج گزاردن
- ۲۷۴ مراد از حج برای خدا و حج برای مردم چیست؟
- ۲۷۴ شرط آمرزیدن حج
- ۲۷۴ ثواب کسی که در راه حج بمیرد
- ۲۷۴ هر کس وارد حرم شود در امان است
- ۲۷۴ حضور امام غایب در موسم حج
- ۲۷۵ حجت خدا
- ۲۷۵ چرا نیاموختی؟
- ۲۷۵ نتیجه‌ی کار کردن بر اساس شک و یا گمان
- ۲۷۵ مراد از اقامه حجت خداوند چیست؟
- ۲۷۵ خداوند بر بندگانش حجت است
- ۲۷۵ حدیث و نقل آن

- ۲۷۵ جایگاه و منزلت مردم در نزد اهل بیت
- ۲۷۵ چه کسی از هزار عابد برتری دارد؟
- ۲۷۶ ثواب کسی که چهل حدیث حفظ کند
- ۲۷۶ غم دانایان و غم نادانان چیست؟
- ۲۷۶ جایز بودن نقل به معنای حدیث
- ۲۷۶ کسی که بشنود فلان کار ثواب دارد
- ۲۷۶ غم و اندوه
- ۲۷۶ مراد از ناخوشیهای دل چیست؟
- ۲۷۶ عامل غم و اندوه
- ۲۷۶ چشم به مال دیگران نداشته باشید
- ۲۷۶ عامل ناخشنودی از پروردگار
- ۲۷۷ مراد از کلید گشایش و گنجهای بهشت چیست؟
- ۲۷۷ اثر خوردن انگور سیاه
- ۲۷۷ سر خود را بشوید
- ۲۷۷ مراد از نور خدا چیست؟
- ۲۷۷ صبح و شب مؤمن
- ۲۷۷ زمانی که هرزگان می‌خندند
- ۲۷۷ عامل حزن و اندوه عارفان
- ۲۷۸ مرگ حق است
- ۲۷۸ عامل تسبیح خداوند و عبادت چیست؟
- ۲۷۸ حسابرسی
- ۲۷۸ عامل حسابرسی از نفسهای خود چیست؟
- ۲۷۸ عامل رسوا نشدن در روز رستاخیز
- ۲۷۸ عامل پذیرفته شدن اعمال

- عوامل بازخواست نشدن مؤمن ۲۷۸
- مراد از نعمت چیست؟ ۲۷۹
- در روز قیامت از چهار چیز بازخواست می‌شود ۲۷۹
- گوش و چشم و دل بازخواست می‌شوند ۲۷۹
- عامل آسان شدن حسابرسی در روز قیامت ۲۷۹
- خوبیها و بدیها به طور دقیق حسابرسی می‌شوند ۲۷۹
- تهیدستان بدون حسابرسی وارد بهشت می‌شوند ۲۷۹
- صبوران بدون حسابرسی وارد بهشت می‌شوند ۲۷۹
- کسانی که بدون حسابرسی به دوزخ برده می‌شوند ۲۸۰
- حسد و حسادت ۲۸۰
- نتیجه عمل حسود ۲۸۰
- خیرخواهی از حسود محال است ۲۸۰
- مراد از سایه‌ی عرش خداوند چیست؟ ۲۸۰
- حسود لذت و آرامش ندارد ۲۸۰
- مراد از آفت دین چیست؟ ۲۸۰
- حسادت و تجاوزگری برابر با شرک است ۲۸۰
- مراد از ریشه‌ی کفر چیست؟ ۲۸۱
- نشانه‌ی حسود ۲۸۱
- حسادت پسندیده ۲۸۱
- حق و حَقگوی ۲۸۱
- مرتب حق ۲۸۱
- باطل نابود است ۲۸۱
- نشانه‌ی ایمان راستین ۲۸۱
- واجب‌ترین حق مؤمن ۲۸۱

- ۲۸۱ عامل فراخ شدن دل برای اسلام
- ۲۸۲ مراد از انسانهای دمدمی مزاج چه کسانی هستند؟
- ۲۸۲ حقوق مؤمنین
- ۲۸۲ عامل ارج نهادن به حقوق برادران
- ۲۸۲ مراد از حق مؤمن چیست؟
- ۲۸۲ هفت حق مؤمن بر مؤمن
- ۲۸۲ مراد از حق مسلمان بر مسلمان چیست؟
- ۲۸۲ کمترین حق مؤمن بر برادرش چیست؟
- ۲۸۳ سوگند خوردن
- ۲۸۳ راست یا دروغ به خدا سوگند مخور
- ۲۸۳ مراد از سوگند دروغ چیست؟
- ۲۸۳ سوگندی که گناه نمی‌باشد
- ۲۸۳ سوگندهایی که جایز نیستند
- ۲۸۳ کسی که به دروغ بگوید: خدا می‌داند
- ۲۸۳ بردباری
- ۲۸۳ مراد از وصف مؤمن چیست؟
- ۲۸۳ عامل بردباری چیست؟
- ۲۸۴ بهترین کار انسان قدرتمند چیست؟
- ۲۸۴ اثر بردباری چیست؟
- ۲۸۴ مراد از رکن دانش چیست؟
- ۲۸۴ مؤمن در دین و دانش خود چگونه است؟
- ۲۸۴ شرم و حیا
- ۲۸۴ از بی‌شرمی دوری کنید
- ۲۸۴ شرم و حیا در رأس مکارم اخلاق است

- ۲۸۴ مراد از ایمان و نفاق چیست؟
- ۲۸۴ عامل بی‌ایمان شدن چیست؟
- ۲۸۵ اثر کم رو بودن
- ۲۸۵ حیا بر دو گونه است
- ۲۸۵ چه کسانی بی‌خیر هستند؟
- ۲۸۵ عامل از بین رفتن عزت و حیا چیست؟
- ۲۸۵ اخلاص عمل
- ۲۸۵ بالاترین نعمت خداوند عزوجل به بنده‌اش
- ۲۸۵ پایداری عمل، سخت‌تر از خود عمل است
- ۲۸۵ شرط گفتن لا اله الا الله
- ۲۸۵ مراد از عمل اخلاص چیست؟
- ۲۸۶ همه اشیاء در برابر مؤمن خاشعند
- ۲۸۶ اثر تربت قبر امام حسین
- ۲۸۶ اجر و ثواب سرودن شعر در مرگ سالار شهیدان
- ۲۸۶ حاجت و نیازمندی
- ۲۸۶ ثواب گام برداشتن برای رفع حاجت مؤمن
- ۲۸۶ روا ساختن حاجت مؤمن
- ۲۸۶ مراد از پاداش توبه چیست؟
- ۲۸۷ روا ساختن حاجت مؤمن برتر از حج است
- ۲۸۷ کسی که از برآوردن نیاز برادر خود امتناع کند
- ۲۸۷ عامل دست بسته محشور شدن در روز قیامت
- ۲۸۷ عامل تنهایی در دنیا و آخرت
- ۲۸۷ عامل عذاب در روز قیامت
- ۲۸۷ خود را مخفی نکنید

- ۲۸۸ ثواب کسی که برادر مؤمن خود را بپوشاند
- ۲۸۸ ثواب برآوردن نیازها
- ۲۸۸ محبوب‌ترین مردم نزد خدا چه کسی است؟
- ۲۸۸ در برآوردن نیازها شتاب کنید
- ۲۸۸ از تازه به دوران رسیده‌ها حاجت خواهید
- ۲۸۸ بغض و نفرت
- ۲۸۸ منفورترین خلق چه کسی است؟
- ۲۸۹ منفورترین کار نزد خدای متعال
- ۲۸۹ سه عمل منفور نزد خداوند سبحان
- ۲۸۹ عوامل نفرت و دشمنی
- ۲۸۹ بلا و آزمایش
- ۲۸۹ مراد از امر و نهی خداوند چیست؟
- ۲۸۹ فقر و غنا آزمایش خداوند است
- ۲۸۹ چشیدن بلا از آن چه کسی است
- ۲۸۹ مراد از «دنیا زندان مؤمن است» چیست؟
- ۲۹۰ دوره‌ی سختیها کوتاه است
- ۲۹۰ بر گرفتاریهای زمان خود صبوری کنید
- ۲۹۰ مؤمن بر انواع بلاها آزمایش می‌شود
- ۲۹۰ مؤمنین به دل نگیرید
- ۲۹۰ توانگران و تهیدستان به امر و نهی و صبر و رضا آزمایش می‌شوند
- ۲۹۰ مراد از بخشش های الهی چیست؟
- ۲۹۰ منظور از زیور مؤمن چیست؟
- ۲۹۱ مقصود از کرامتهای خداوند متعال چیست؟
- ۲۹۱ مراد از بندگان ناب و خالص خداوند متعال چه کسانی هستند؟

- ۲۹۱ وسیله‌ی تنبه مؤمن
- ۲۹۱ شرط دوستی خداوند متعال
- ۲۹۱ بلا به فراخور ایمان است
- ۲۹۲ مراد از پاداش دادن خداوند چیست؟
- ۲۹۲ عامل رسیدن به منزلت بهشت چیست؟
- ۲۹۲ از خداوند متعال بلا نخواهید
- ۲۹۲ مبتلا شدن مؤمن به سود او است
- ۲۹۲ سخت‌ترین آزمایش بندگان
- ۲۹۲ مراد از آرزوی مرگ چیست؟
- ۲۹۳ اثر بلا روی بلا
- ۲۹۳ دعا در هنگام دیدن شخص بلازده
- ۲۹۳ بازرگانی و تجارت
- ۲۹۳ عامل افزایش خرد انسان
- ۲۹۳ خانواده‌ی خود را در رفاه و آسایش قرار دهید
- ۲۹۳ تجارت مایه‌ی اعتبار انسان است
- ۲۹۳ عوامل روزی انسان
- ۲۹۴ شرط تجارت نمودن
- ۲۹۴ ثواب پذیرفتن تقاضای فسخ معامله
- ۲۹۴ عوامل لطف خداوند متعال
- ۲۹۴ عامل برکت رزق و روزی
- ۲۹۴ برکت غذا با پیمانه نمودن آن است
- ۲۹۴ مراد از سود گرفتن مؤمن از مؤمن چیست؟
- ۲۹۴ سه نفر بدون حساب وارد بهشت می‌شوند
- ۲۹۵ کار تجارت را رها نکنید

- ۲۹۵ کمتر وام بگیرید
- ۲۹۵ جزای پرداخت نکردن بدهکاری
- ۲۹۵ آفت احتکار گندم
- ۲۹۵ بدترین مردم
- ۲۹۵ قم و قیام قائم آل محمد
- ۲۹۵ منزلت و عظمت شهر قم
- ۲۹۶ ظهور علم و دانش در شهر قم
- ۲۹۶ چرا قم را قم نامیده‌اند
- ۲۹۶ مراد از گروه جنگاوران زورمند چه کسانی هستند؟
- ۲۹۶ علت نام‌گذاری حضرت قائم به مهدی
- ۲۹۶ مقام کسی که چشم به راه حضرت مهدی است
- ۲۹۶ آداب مجلس
- ۲۹۶ مکان نشستن رسول خدا
- ۲۹۷ با چه کسی نباید همنشینی کرد
- ۲۹۷ مکانی که مؤمن در آن جا نباید بنشیند
- ۲۹۷ در جای شبهه‌انگیز نایستید
- ۲۹۷ محفلی که در آن ذکر خدا نباشد
- ۲۹۷ فضیلت مجالس نشست و گفتگو
- ۲۹۷ دعای برخاستن از مجلس
- ۲۹۷ بهشت
- ۲۹۷ مراد از بهای بهشت چیست؟
- ۲۹۸ عوامل وجوب بهشت بر انسان
- ۲۹۸ عوامل ضمانت بهشت بر انسان
- ۲۹۸ ثواب اعتراف به امامت علی

- ۲۹۸ سه گروه وارد بهشت نمی‌شوند
- ۲۹۸ عالی‌ترین نعمت بهشت
- ۲۹۸ مؤمنان در بهشت چه کسانی هستند؟
- ۲۹۸ مراد از عطا کردن نیکویی در دنیا و آخرت چیست؟
- ۲۹۸ کمترین فرد بهشت
- ۲۹۹ کمترین نعمت بهشتیان
- ۲۹۹ پاداش گوش نکردن به ساز و آواز
- ۲۹۹ برای رسیدن به درجات بهشت با هم رقابت کنید
- ۲۹۹ اعراف چه مکانی است؟
- ۲۹۹ جهاد و مبارزه با نفس
- ۲۹۹ جهاد کردن در رکاب پیشوایی دادگر
- ۲۹۹ شیوه‌ی مبارزه با نفس
- ۲۹۹ در طاعت خدا از جان مایه بگذارید
- ۳۰۰ عوامل واسطه شدن میان خدا و بندگان
- ۳۰۰ دوزخ و دوزخیان
- ۳۰۰ کمند و زنجیرهای دوزخ
- ۳۰۰ جامه‌ی دوزخیان
- ۳۰۰ اثر قطره‌ی ضریع (خار خشک)
- ۳۰۰ عوامل دوزخی شدن مرد و زن
- ۳۰۰ سبک‌ترین عذاب در روز قیامت
- ۳۰۰ سقر دره‌ی متکبران در روز قیامت
- ۳۰۰ اثر یکتاپرستی
- ۳۰۱ علت جاودانگی در دوزخ
- ۳۰۱ مراد از منزل بهشت و دوزخ چیست؟

- همسایگی ۳۰۱
- عامل زیاد شدن رزق و روزی ۳۰۱
- عامل آباد شدن خانه‌ها و افزایش عمر ۳۰۱
- حسن همسایگی ۳۰۱
- همسایه‌ی خود را آزار ندهید ۳۰۱
- محبت و دوستی ۳۰۲
- عوامل دوستی ۳۰۲
- دوستی مردم را به خود جلب کنید ۳۰۲
- نشانه‌ی محبت ۳۰۲
- شرط ایمان ناب و خالص ۳۰۲
- دل، حرم خداوند است ۳۰۲
- ایمان، دوستی و دشمنی است ۳۰۲
- عامل محبوب شدن بنده ۳۰۲
- عامل دوستی با خداوند عزوجل ۳۰۳
- اثر کنار کشیدن مؤمن از دنیا ۳۰۳
- محبوبترین مردم نزد خدا ۳۰۳
- مردم خانواده‌ی خداوندند ۳۰۳
- محبوبترین کارها نزد خداوند عزوجل ۳۰۳
- آثار محبت خداوند ۳۰۳
- ملاک منزلت بنده در نزد خداوند ۳۰۴
- نشانه‌ی خدادوستی انسان ۳۰۴
- اثر نور محبت خداوند ۳۰۴
- بزرگترین منزلت انسان ۳۰۴
- عامل دوست نداشتن خداوند ۳۰۴

- ۳۰۴ اثر دوست داشتن یکدیگر برای خدا
- ۳۰۵ عامل دین نداشتن انسان
- ۳۰۵ نشانه‌ی دین دوستی مرد
- ۳۰۵ اثر محبت حقیقی به اهل بیت اطهار
- ۳۰۵ بلا و سختی لازمه‌ی دوستی اهل بیت اطهار
- ۳۰۵ توحید و خداشناسی
- ۳۰۵ مراد از زشت بودن آدمی چیست؟
- ۳۰۵ عامل شناختن خداوند
- ۳۰۵ خداشناسی حیوانات
- ۳۰۵ علت انکار خداوند
- ۳۰۶ مراد از عرش و کرسی خداوند چیست؟
- ۳۰۶ مراد از علم خداوند چیست؟
- ۳۰۶ دلیل بر یگانگی خداوند چیست؟
- ۳۰۶ چه چیزی کمتر از شرک است؟
- ۳۰۶ عوامل پذیرش توبه
- ۳۰۶ مراد از کار خداوند متعال و کار بنده چیست؟
- ۳۰۷ جبریه و قدریه
- ۳۰۷ ایثار و ایثارگری
- ۳۰۷ ارزش ایثارگران
- ۳۰۷ کسی که درآمد کم خود را ببخشد
- ۳۰۷ ایثار حضرت فاطمه‌ی زهرا
- ۳۰۷ نیکی کردن به زیاد بخشیدن نیست
- ۳۰۸ برادری
- ۳۰۸ مؤمن برادر مؤمن است

- ۳۰۸ ارواح مؤمنین از یک روح است
- ۳۰۸ عامل آرامش مؤمن
- ۳۰۸ عامل زیان باری انسان
- ۳۰۸ عامل بسیار بودن انسان
- ۳۰۸ مایه‌ی فضیلت نیکوکاران چیست؟
- ۳۰۸ عوامل پایداری دوستی و برادری
- ۳۰۹ اظهار محبت نسبت به برادر
- ۳۰۹ راه شناختن دوست
- ۳۰۹ چه کسی ملعون است؟
- ۳۰۹ راه بازگشت را بر خود نبندید
- ۳۰۹ عامل قطع رابطه با برادران
- ۳۰۹ اقسام برادران
- ۳۰۹ برادران سه گروهند
- ۳۰۹ دوستی که عامل خیر نیست
- ۳۱۰ شرط دوستی
- ۳۱۰ عامل بی‌دوست ماندن
- ۳۱۰ راههای آزمایش برادران
- ۳۱۰ عامل خیانت به برادران
- ۳۱۰ عامل گرامی داشتن خداوند عزوجل
- ۳۱۰ عامل ارج نهادن به حرمت مسلمانان
- ۳۱۰ راه آزار ندادن خود
- ۳۱۱ خداوند یار مؤمن است
- ۳۱۱ عامل خیر رساندن به رسول خدا
- ۳۱۱ ادب برادری

- ۳۱۱ ادب و تربیت
- ۳۱۱ با سه چیز تربیت بشوید
- ۳۱۱ بهترین میراث پدران برای فرزندان
- ۳۱۱ تشویق به ادب کردن فرزند
- ۳۱۱ تربیت برای روزه گرفتن
- ۳۱۱ خانواده‌ی خود را از آتش ننگه دارید
- ۳۱۲ چگونگی تربیت فرزند
- ۳۱۲ تربیت رسول خدا به وسیله خداوند عزوجل
- ۳۱۲ عامل کیفر دادن مردم
- ۳۱۲ اصول
- ۳۱۲ چه چیزی برای انسان حلال است؟
- ۳۱۲ عامل حلال و حرام بودن چیزها
- ۳۱۲ آنچه را که خداوند پوشیده داشته است
- ۳۱۳ مواردی که حکم به ظاهر می‌شود
- ۳۱۳ غذا خوردن
- ۳۱۳ دو ضرر پر خوری
- ۳۱۳ سخن حضرت یحیی با ابلیس
- ۳۱۳ عامل برکت و سلامتی انسان
- ۳۱۳ به غذا فوت نکنید
- ۳۱۳ بر ظرف‌های غذا درپوش بگذارید
- ۳۱۴ ایمان و مؤمن
- ۳۱۴ مراد از ایمان و اسلام چیست؟
- ۳۱۴ نام دین خداوند چیست؟
- ۳۱۴ نشان ایمان حقیقی چیست؟

- شرط ایمان حقیقی ۳۱۴
- شرط مؤمن بودن انسان ۳۱۴
- مایه‌ی ترس و امید ۳۱۴
- عامل مؤمن بودن ۳۱۵
- مؤمن بی‌عمل ملعون است ۳۱۵
- مؤمن در حال ایمان گناه نمی‌کند ۳۱۵
- عوامل تکمیل کننده ایمان ۳۱۵
- مراد از درجات ایمان چیست؟ ۳۱۵
- هفت بخش ایمان چیست؟ ۳۱۵
- محکم‌ترین حلقه‌های ایمان ۳۱۶
- مراد از ایمان استوار و عاریتی چیست؟ ۳۱۶
- عوامل استوار کننده‌ی ایمان ۳۱۶
- ایمان با عمل استوار می‌شود ۳۱۶
- برای استوار شدن ایمان خود دعا کنید ۳۱۶
- عامل چشیدن ایمان ۳۱۶
- عوامل سلب کننده‌ی ایمان ۳۱۶
- کمترین عامل سلب کننده‌ی ایمان ۳۱۷
- کمترین چیزی که موجب کفر بنده می‌شود ۳۱۷
- بخت و روزی مؤمن ۳۱۷
- شش خصلت در مؤمن نیست ۳۱۷
- سبب نام‌گذاری مؤمن به مؤمن ۳۱۷
- به حرفهای شخصی گرافه‌گو گوش مدهید ۳۱۷
- ارجمندی مؤمن ۳۱۷
- شناخت حقیقت مؤمن ممکن نیست ۳۱۷

- ۳۱۸ مراد از یاور خوب و کم‌خرج چه کسی است
- ۳۱۸ مراد از برپایی هفت آسمان و زمین با دو مؤمن چیست؟
- ۳۱۸ مؤمنان همچون یک بیکرند
- ۳۱۸ مؤمن و ویژگیهای او
- ۳۱۸ مایه‌ی رسوایی مؤمن
- ۳۱۸ صلابت مؤمن
- ۳۱۸ کرنش همه چیز برای مؤمن
- ۳۱۹ مؤمنان اندکند
- ۳۱۹ نشانه‌ی مؤمن
- ۳۱۹ ایمان همدم و دل‌آرام مؤمن است
- ۳۱۹ شرط ایمان و یقین
- ۳۱۹ مراد از شک چیست؟
- ۳۱۹ منظور از پلیدی چیست؟
- ۳۱۹ مؤمنان خدمتکار یکدیگرند
- ۳۲۰ موی سفید وقار مؤمن
- ۳۲۰ بزرگی و شرف مؤمن
- ۳۲۰ عاقبت حقیر شمردن مؤمن
- ۳۲۰ مراد از کینه مؤمن و کینه کافر چیست؟
- ۳۲۰ امانتداری
- ۳۲۰ عامل توانگری چیست؟
- ۳۲۰ عوامل منزلت علی در نزد رسول خدا
- ۳۲۱ برگرداندن امانت واجب است
- ۳۲۱ شرط پیامبری
- ۳۲۱ به خانی که او را آزموده‌ای امانت مسپار

- انسان ۳۲۱
- کرامت و بزرگواری آدمیان ۳۲۱
- آنچه انسان را بر فرشتگان برتری می‌دهد ۳۲۱
- فلسفه‌ی آفرینش انسان ۳۲۱
- آفریدگان بیهوده خلق نشده‌اند ۳۲۲
- ما برای بقائیم ۳۲۲
- بخل و بخیلی ۳۲۲
- بخل ورزیدن چرا؟ ۳۲۲
- عامل شرافت انسان ۳۲۲
- بخل مورزید ۳۲۲
- عامل بدگمانی به خداوند تعالی ۳۲۲
- عامل قطع صله‌ی رحم ۳۲۳
- چه کسی بخیل است؟ ۳۲۳
- من می‌بخشم تو بخل می‌ورزی ۳۲۳
- چه کسی تنگ چشم است ۳۲۳
- نشانه‌های انسان تنگ چشم ۳۲۳
- نیکوکاری ۳۲۳
- راه نیکوکاری ۳۲۳
- نحوه‌ی ورود مؤمن به بهشت ۳۲۳
- عامل نیکی فرزندان ۳۲۳
- با یکدیگر پیوند و ارتباط داشته باشید ۳۲۴
- با یکدیگر مهربان باشید ۳۲۴
- عوامل نیک فرجامی ۳۲۴
- در همه حال خدا را ستایش کنید ۳۲۴

- ۳۲۴ عامل رستگار شدن نیکان
- ۳۲۴ عامل اعلان جنگ به خداوند
- ۳۲۴ اثر نیاززدن مردم
- ۳۲۵ نحوه‌ی برخورد نیکوکاران و بدکاران با هم
- ۳۲۵ دل نیکوکاران و بدکاران
- ۳۲۵ راه آسایش چیست؟
- ۳۲۵ عوامل ریاضت و پرورش نفس
- ۳۲۵ برزخ
- ۳۲۵ مراد از برزخ چیست؟
- ۳۲۵ از برزخ شما می‌ترسم
- ۳۲۵ روح مؤمن بعد از مرگ کجا است؟
- ۳۲۶ ارواح مؤمنان با هم دیدار می‌کنند
- ۳۲۶ نحوه‌ی زندگی ارواح مؤمنان در بهشت
- ۳۲۶ محل تجمع ارواح مؤمنان در وادی‌السلام
- ۳۲۶ ارواح کافران در برزخ است
- ۳۲۶ دورترین مردم در روز رستاخیز
- ۳۲۶ مقام و موقعیت
- ۳۲۶ موانع سروری و ریاست
- ۳۲۷ از شبهات دوری کنید تا ندانسته هلاک نشوید
- ۳۲۷ مردم را در مقام و موقعیت خود یاری رسانید
- ۳۲۷ اثر جاه‌طلبی
- ۳۲۷ شخص کم تجربه‌ی خودرأی
- ۳۲۷ عامل سلامتی
- ۳۲۷ عامل بی‌نام و نشان شدن و از بین رفتن برکت

- ۳۲۷ علم و دانش
- ۳۲۸ مراد از حکمت چیست؟
- ۳۲۸ عامل حکمت چیست؟
- ۳۲۸ اثر اندیشیدن زیاد
- ۳۲۸ اثر خردمندی
- ۳۲۸ مراد از بلاغت چیست؟
- ۳۲۸ نیاز مردم به سه چیز ضروری است
- ۳۲۸ با بی‌خردان دوستی نکنید
- ۳۲۸ انسان احمق قابل درمان نیست
- ۳۲۹ مراد از دانایی و نادانی چیست؟
- ۳۲۹ نادانی در سه چیز است؟
- ۳۲۹ نشانه‌ی دیوانگی
- ۳۲۹ نعمت حافظه و فراموشی
- ۳۲۹ کسانی که بیشترین افسوس را می‌خورند
- ۳۲۹ دریغ و پشیمانی و آه از آن چه کسی است؟
- ۳۲۹ گناه کاری
- ۳۳۰ عامل جلوگیری از رزق و روزی
- ۳۳۰ نحوه‌ی قصاص مرد زناکار
- ۳۳۰ شریک شیطان چه کسی است؟
- ۳۳۰ نسبت به زنان مردم عقیف باشید
- ۳۳۰ کسانی که خداوند با آنها سخن نمی‌گوید
- ۳۳۰ اثر شناخت زمان
- ۳۳۰ علت حرمت زنا
- ۳۳۰ در دو جا فرشتگان حاضر نمی‌شوند

- ۳۳۱ زندانی چه کسی است؟
- ۳۳۱ مراد از مال حرام چیست؟
- ۳۳۱ کسی که مردم را مسخره می‌کند
- ۳۳۱ شخص فرومایه کیست؟
- ۳۳۱ سزای بهتان زننده در روز قیامت
- ۳۳۱ به برادر دینی خود تهمت زنید
- ۳۳۱ مراد از ناکثین چه کسانی هستند؟
- ۳۳۲ عامل نفاق دورویی و سنگ‌دلی
- ۳۳۲ عامل کینه و نفاق
- ۳۳۲ آداب اجتماعی
- ۳۳۲ شمار جماعت امت رسول خدا
- ۳۳۲ مراد از گواه و گواهی شده چه روزی است؟
- ۳۳۲ عوامل زیبایی انسان
- ۳۳۳ نمایاندن نعمت جزء دین است
- ۳۳۳ وظایف گوش
- ۳۳۳ آیا نام‌گذاری فرزندان به نام‌های ائمه سودی دارد؟
- ۳۳۳ مسئولیت گوش، چشم و دل چیست؟
- ۳۳۳ اثر و ثواب گریه کردن
- ۳۳۳ بزرگسالان خود را احترام نمایید
- ۳۳۳ تکلیف پسران بالغ
- ۳۳۴ زمان بالغ شدن دختران
- ۳۳۴ ثواب خنک کردن جگر تفته
- ۳۳۴ ثواب نوشاندن آب
- ۳۳۴ مراد از اینکه در حال مستی به نماز نزدیک نشوید چیست؟

- ۳۳۴ با شکم پر به حمام نروید
- ۳۳۴ مراد از مزه‌ی آب چیست؟
- ۳۳۴ زنان لباس مردان را نپوشند
- ۳۳۴ امید در ناامیدی است
- ۳۳۵ کسانی که قابل ترحم‌اند
- ۳۳۵ مراد از آزدگی چیست؟
- ۳۳۵ آزاده همیشه آزاده است
- ۳۳۵ هم آواز شدن کوه‌ها، سنگ‌ها و مرغ‌ها با حضرت داود
- ۳۳۵ دستور رسول خدا به کشتی گرفتن
- ۳۳۵ دعای حضرت امام جعفر صادق در روز عرفه
- ۳۳۵ مراد از سرگرمی و غفلت چیست؟
- ۳۳۵ سفارش حضرت امام جعفر صادق هنگام حلول ماه مبارک رمضان
- ۳۳۶ اثر پرهیز غذایی
- ۳۳۶ خواص سیب
- ۳۳۶ ظروف طلا و نقره
- ۳۳۶ معنای ولخرجی
- ۳۳۶ پاورقی
- ۳۶۳ درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

در مکتب امام جعفر صادق علیه السلام

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور: در مکتب امام جعفر صادق علیه السلام / محمدحسین نوحه‌خوان، ۱۳۴۳ مشخصات نشر: قم: مکتب، ۱۳۸۷. مشخصات ظاهری: [۷۸۲] ص. فروست: ...سری کتابهای آموزشی معلم؛ ۱۰. شابک: ۹۰۰۰۰ ریال: ۵-۵۳-۸۹۰۱-۹۶۴-۹۷۸ وضعیت فهرست نویسی: فایا (چاپ دوم) یادداشت: چاپ اول: ۱۳۸۵ (فایا). یادداشت: چاپ دوم. یادداشت: کتابنامه: ص. [۷۷۹] - ۷۸۲؛ همچنین به صورت زیرنویس. موضوع: جعفرین محمد(ع)، امام ششم، ۸۳ - ۱۴۸ ق. -- احادیث موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۴ رده بندی کنگره: BP۴۵/۲/ن۴۹ ۱۳۸۷ رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۵۳ شماره کتابشناسی ملی: م۸۵-۳۴۷۳۹

پیشگفتار

«ای رسول من، مردم را به سوی خدای خود با حکمت و موعظه ی نیکو دعوت کن و با بهترین راه دعوت، با آنان مناظره کن.» [۱]. کیست که گفتارش بهتر و نیکوتر باشد از آن کس، که مردم را به سوی خدا بخواند، و عمل نیکو کند، و بگوید که من تسلیم پروردگارم.» [۲]. «چون پروردگارم از آنان که کتاب آسمانی به آنها داده شد پیمان گرفت که: حتما آن را برای مردم بیان و ابلاغ کنند، آنها کتاب را پشت سر انداختند و به قیمتی نازل فروختند، و چه بد معامله‌ای کردند.» [۳]. حضرت امام جعفر صادق (ع) فرمودند: «جایگاه و منزلت مردم نزد ما را از اندازه‌ی روایاتی که از ما نقل می‌کنند بشناسید.» [۴]. حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: «خداوند شاداب و خرم گرداند بنده‌ای را که گفتار مرا بشنود و آن را بفهمد و سپس از طرف من به دیگران برساند.» [۵]. حضرت امام باقر علیه‌السلام فرمودند: [صفحه ۶] «همانا حدیث و سخن ما دلها را زنده می‌کند.» [۶]. حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: «با یکدیگر مذاکره‌ی (علمی) و ملاقات کنید و حدیث بگویید؛ زیرا حدیث دلها را صیقل می‌دهد. همانا دلها همچون شمشیر زنگار می‌گیرد و صیقل دهنده‌ی آنها حدیث است.» [۷]. حضرت امام باقر علیه‌السلام فرمودند: «در طلب دانش بکوشید؛ زیرا سوگند به آن که جانم در دست اوست، اگر یک حدیث درباره‌ی حلال و حرام از فردی راستگو فراگیری، بهتر است از دنیا و همه‌ی زر و سیمی که داری.» [۸]. حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: «هر کس دو حدیث سودمند برای خود بیاموزد یا آنها را به دیگری آموزش دهد که از آن دو حدیث بهره‌مند شود، بهتر از شصت سال عبادت است.» [۹]. حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: «هر کس به امت من حدیثی رساند که به سبب آن سنتی برپای شود یا در بدعتی رخنه افتد (آن را از بین ببرد) بهشت از آن او باشد.» [۱۰]. حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: «یک حدیث بفهمی بهتر است از آن که هزار حدیث (نفهمیده) نقل کنی.» [۱۱]. [صفحه ۷] حضرت امام جعفر صادق (ع) فرمودند: «آن که حدیث ما را روایت کند و بدان وسیله دلهای شیعیان ما را قوی و استوار گرداند از هزار عابد برتر است.» [۱۲]. حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: «هر کس از امت من چهل حدیث حفظ داشته باشد، خداوند در روز رستاخیز او را فقیه و عالم برانگیزد.» [۱۳]. حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: «هر کس حدیثی از من به او برسد و آن را انکار کند، در روز رستاخیز من بر ضد او دادخواهی کنم. پس هر گاه حدیثی از من به شما رسید که نمی‌دانید از من است یا نه، بگویید: خدا بهتر می‌داند.» [۱۴]. حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: «هر کس حدیثی از من به او رسد و آن را دروغ بشمارد، هر آینه سه کس را تکذیب کرده است: خدا و رسول او و کسی که حدیث را برایش بازگو کرده است.» [۱۵]. حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: «هر گاه حدیثی را درست فهمیدی و معنایش را رساندی هر گونه که می‌خواهی آن را بیان کن.» [۱۶]. [صفحه ۸] با توجه به سخنان گهربار اهل بیت عصمت (سلام الله علیهم اجمعین) لازم است به هر

صاحب خردی فراگرفتن و حفظ کردن دین، و تبلیغ آن به دیگران. حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) سه بار فرمودند: «خدایا! جانشینان مرا بیا مرز.» عرض شد: ای رسول خدا! جانشینان شما چه کسانی هستند؟ حضرت فرمودند: «آنان که حدیث و سنت مرا ابلاغ می‌کنند و آن را به امت من آموزش می‌دهند.» [۱۷]. [صفحه ۹]

تشیع در دوره‌ی امام صادق علیه السلام

حضرت امام جعفر صادق

امام جعفر بن محمد بن علی بن حسین علیه السلام، هنگام طلوع فجر روز جمعه (یا دوشنبه)، هفدهم ربیع الاول سال ۸۰ (یا ۸۳) ق، مصادف با روز ولادت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم)، دیده به جهان گشود. مادر او فاطمه با کنیه‌ی ام‌فروه، فرزند قاسم بن محمد بن ابی‌بکر و مادر ام‌فروه، اسماء دختر عبدالرحمان بن ابی‌بکر بود. امام مادر خویش را به نیکی یاد می‌کرد پارسایی، ایمان و نیکوکاری او را می‌ستود. ابو عبدالله، ابواسماعیل و ابوموسی کنیه‌های حضرت که به مورد اول شهرت دارد و مشهورترین لقب‌های حضرت، صادق گفته شده است. [۱۸] نشان انگشتی امام، ماشاءالله، لا قوة الا بالله و استغفرالله بود و البته چند جمله‌ی دیگر نیز روایت شده است. برای امام ده فرزند به نام‌های: اسماعیل امین، عبدالله افطح، امام موسی کاظم علیه السلام، محمد دیاج، اسحاق، عباس، علی، فاطمه کبرا، فاطمه صغرا و اسماء با کنیه‌ی ام‌فروه نام برده‌اند. در دوران زندگی امام صادق علیه السلام، شش خلیفه اموی و عباسی به نام‌های هشام بن عبدالملک، یزید ناقص، ابراهیم بن ولید، مروان بن محمد، سفاح و منصور، حکم راندند. [صفحه ۱۰] امام صادق علیه السلام پس از ۳۴ سال امامت و رهبری، در ۶۸ (یا ۶۵) سالگی در سال ۱۴۸ هجری در مدینه به شهادت رسیدند و در قبرستان بقیع آرمیدند.

اوضاع سیاسی دوران امام صادق

اشاره

امامان شیعه در دوران زندگانی خود، فعالیت‌های گوناگون و موضع‌گیری‌های متفاوتی متناسب با محیط اجتماعی و شرایط سیاسی و اوضاع عقیدتی زمان خود می‌گرفتند. از این رو، بدون نشان دادن نمایی از آن دوران، نمی‌توان به علل و عوامل آن شیوه‌ها و عملکردها پی برد. دوران امام صادق علیه السلام دوره‌ی فتنه‌ها، جنگ‌ها و جنبش‌های سیاسی درگیر با یکدیگر و دوره‌ی ظهور گرایش‌های مذهبی گوناگون و نحله‌های انحرافی نظیر غلات، ملحدان، زندیقان و شکاکان در دین بود. در این دوران که آزادی سیاسی و مذهبی در حد گسترده‌ای وجود داشت، درهای گفتگو و ارتباطات فرهنگی به روی فرهنگ‌های بیگانه نیز گشوده شده و مناسبات و اوضاع سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی، در حال دگرگونی و تغییرهای جدی و اساسی بود. بررسی اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی این دوران، ما را در درک صحیح از موضع‌گیری‌ها و اقدامات امام صادق علیه السلام در دوره‌ی امامت آن حضرت کمک خواهد کرد. در آن زمان، چند حزب بزرگ سیاسی در جامعه اسلامی مطرح بودند که بنی‌امیه و بنی‌هاشم از آن جمله‌اند و هنوز در قرن اول هجری، بنی‌عباس رسمیت نداشتند و فعالیت سیاسی خود را در کنار علویان انجام می‌دادند. اما از اوایل قرن دوم هجری، فعالیت بنی‌عباس به شکل رسمی تری آغاز شد و دعوت عباسیان در [صفحه ۱۱] دوران امام باقر علیه السلام پس از مرگ ابوهاشم در سال ۹۸ ق، شروع شده و در سال ۱۰۰ ق، شکل رسمی به خود گرفت. [۱۹] البته چون امکان فعالیت مستقل نداشتند و محبوبیت مطلق از آن علویان بود، آنان به ناچار با استفاده از پایگاه اجتماعی و مذهبی علویان که مصادیق آن اهل بیت علیهم السلام بودند، به بهره‌برداری از این موقعیت ویژه پرداختند. از طرفی، قیام‌های زید و فرزندش یحیی در

سال‌های ۱۲۲ تا ۱۲۵ ق، موج فراگیری در ایران میان موالیان و خراسانیان ایجاد کرد. فریاد مظلومیت شیعیان از کربلا تا شهادت زید و یحیی، بر محبوبیت اهل بیت علیهم‌السلام افزوده و بستر مناسبی برای فعالیت سیاسی آل عباس فراهم ساخته بود. سلسله جنبش‌های خوارج در عراق و حجاز تا ارمنستان و آذربایجان در حدود سه دهه‌ی اول قرن دوم، بخش بزرگی از قلمرو امویان را به آشوب کشاند. [۲۰] رفته رفته بخش‌های شرقی حکمرانی اموی، از قلمرو حکومت جدا شد و دعوت عباسیان با شتاب بیشتر گسترش یافت و در سال‌های ۱۲۷ - ۱۲۹ ق، به وسیله‌ی ابومسلم به قیام مسلحانه تبدیل گردید. [۲۱] آنان با شعار خون‌خواهی یحیی و دفاع از آل علی علیه‌السلام و الرضا من آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) کار خویش را پیش بردند. ابومسلم، جسد یحیی را با احترام دفن و به مدت یک هفته برای او عزا برپا کرد و خراسانیان به مدت یک سال، تمام نوزادان پسر خود را یحیی نام نهادند. [۲۲]. [صفحه ۱۲] شعارهای عباسیان کاملاً جنبه‌ی سیاسی داشت و فاقد رگ و ریشه‌ی شیعی بود و این جریان حساس و مهمی بود که بر بسیاری از شیعیان و علویان پوشیده ماند و خواسته، یا ناخواسته، یا از سر سادگی و هواپرستی و ریاست‌طلبی، با عباسیان هم‌داستان شدند. [۲۳]. نخستین نبرد سیاه جامگان، در شوال سال ۱۲۹ ق، به پیروزی رسید و پیروزی‌های پیاپی آنان، به فروپاشی امویان انجامید. سیاه جامگان به سوی عراق پیش‌روی کرده و وارد کوفه شدند و ابوالعباس سفاح را به خلافت انتخاب کردند. سیاست امویان در اداره حکومت و جامعه، به ویژه در دوران پس از هشام بن عبدالملک بر پایه‌ی فشار و خفقان، تبعیض و خودکامگی، نژادپرستی، اشرافیت و برتری قومی، سیاست‌های نادرست اقتصادی، اعمال محرومیت‌های اجتماعی در مورد مسلمانان غیرعرب به ویژه شیعیان (عرب و غیرعرب)، ترویج فساد و فحشاء، ترک امر به معروف و نهی از منکر و... استوار بود. در این رهگذر، علویان، شیعیان و نیز امامان شیعه باید بیشترین محرومیت و فشار را متحمل می‌شدند. به نظر می‌رسید با روی کار آمدن عباسیان، از این فشارها کاسته خواهد شد و امور رو به سامان خواهد نهاد. اما بر خلاف انتظار، دوران کوتاه سفاح، به تصفیه حساب‌های شخصی و سیاسی با امویان و کشتار جمعی آنان در مراکز گوناگون گذشت. به دستور سفاح در موصل جنایتی رخ داد. آنها یازده هزار تن از مردان آن دیار را از دم تیغ گذراندند و هنگامی که صدای گریه و شیون زنان و کودکان داغ‌دیده را شنیدند، آنان را نیز کشتند. این کشتار جمعی سه روز به طول [صفحه ۱۳] انجامید؛ البته عباسیان در این ماجرا، همه سربازان زنگی خود را که به همراه داشتند را هم به قتل رساندند. [۲۴]. سفاح با شیعیان کاری نداشت و در دوره‌ی چهار ساله‌ی خلافتش، برخورد تندی با آنان نکرد و شاید این به دلیل دوری امام صادق علیه‌السلام از صحنه‌ی فعالیت سیاسی و مبارزاتی بود. از طرفی، هنوز به علویان احساس نیاز می‌شد و راندن آنان از صحنه در آغاز خلافت، خطرهای فراوانی در پی داشت، به ویژه که مرکز خلافت سفاح در کوفه، پایگاه تشیع بود و کارهای مهم‌تری نظیر کشتن ابوسلمه و سلیمان بن کثیر، مانع از اقدام بر ضد شیعیان بود. اما با روی کار آمدن منصور دوانیقی، شرایط تغییر کرد و علویان و شیعیان، دشمنان اصلی دستگاه اسلام مرسوم بودند. مناظرات علمی در علوم مختلف که امام صادق علیه‌السلام و شاگردان آن حضرت برگزار می‌کردند و نوشته‌هایی که از شاگردان امام گزارش شده، [۲۵] همگی دلیل گستردگی ابعاد گوناگون و ژرفای عمیق علم امام است. یکی از موفقیت‌ها و پیروزی‌های امامان صادقین علیهما‌السلام در فعالیت‌های فرهنگی، باز گرداندن امامت به جایگاه و شأنیت خاص خود در جامعه بود. پیش از آن، امامان معصوم از آن مقام طرد شده بودند و خلفای اموی و عباسی، با طرح [صفحه ۱۴] جایگزینی فقیهان و عالمان درباری به جای اهل بیت علیهم‌السلام، مردم را از امامان دور کردند و آنان را به عنوان مرجعیت دینی معرفی می‌کردند. آنها از دوران امام سجاد علیه‌السلام و امام صادق علیه‌السلام با معرفی فقهای سبعة به مردم، همواره در این مسیر گام برمی‌داشتند. طرح مرجعیت دینی و الهی امامان شیعه و ارجاع مردم به اهل بیت علیهم‌السلام، از زمان امام سجاد شروع شد و رفته رفته در دوران امام باقر علیه‌السلام و امام صادق علیه‌السلام تثبیت گردید. چنان که می‌دانیم، گردآوری حدیث شیعی از صدر اسلام و از زمان خلافت امام علی علیه‌السلام، در دهه‌ی چهل هجری آغاز شد و تا سال ۳۲۹ ق، که غیبت کبری رخ داد، به درازا کشید. امامان، احکام دینی را با زاویه‌ی نگاه شیعی در میان هواداران گسترش می‌دادند و در این

راه، بر نص‌های مورد اعتماد و با دلالت قطعی تکیه می‌کردند و احادیث آنها، همگی به پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) می‌رسید. نخستین این مجموعه‌ها را با نام اصول چهارصدگانه می‌شناسند. [۲۶] این هنگامی بود که دیگر مذاهب‌ها و فرقه‌های اسلامی، برای رسیدن به احکام شرعی که نصی از کتاب و سنت نداشتند، به حکم عقل، مصالح مرسله، قیاس، استحسان و... تن می‌دادند... گفته شده ابوحنیفه چون نصی در موضوعی نمی‌یافت، به حکم عقل مراجعه می‌کرد. [۲۷] امام صادق علیه السلام فرمودند: دین خدا با قیاس به دست نمی‌آید. [۲۸] در جایی [صفحه ۱۵] دیگر، زراره را از اصحاب قیاس پرهیز داد و در روایتی، آنان را لعن و نفرین کرد؛ زیرا کلام خداوند و سنت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) را تغییر دادند. [۲۹]. حدیث شیعه که تجدید حیات و بلکه پیدایش خود را مرهون تلاش‌های صادقین علیهم السلام می‌داند، در طبقه اول محدثان خود، در اختیار مردانی قرار گرفت که مصادیق بارز علم و تقوا بودند. آنان با درک صحیح از شرایط سیاسی، اجتماعی و فرهنگی شیعه و نیز محدودیت‌های امامان خود و با دقت و دلسوزی، موارث اهل بیت علیهم السلام را تحویل گرفتند و در خفا و پنهانی به رونویسی و نشر آن اقدام نمودند و موجب شدند تا به دور از مطامع اغیار، در اختیار مشتاقان فقه و حدیث اهل بیت علیهم السلام قرار گرفته و اساس مذهب جعفری جاودانه بماند. [۳۰]. شیعیان در این دوران به چند دسته تقسیم می‌شدند: برخی به شاگردی نزد امام مشغول بودند؛ برخی که در دوردست زندگی می‌کردند، به شیعیان شناخته شده مراجعه می‌کردند؛ عده‌ای نیز به حکومت نوپای عباسیان متمایل شده بودند؛ جریان زیدیه هم، جماعتی را به خود جذب کرده بود؛ گروهی در تحیر و سردرگمی به سر می‌بردند؛ و شیعیان افراطی، گرفتار غلو بودند. اعتقاد آنان در مورد مهدویت امام باقر علیه السلام، نبوت و الوهیت امامان از یک سو، و لایبالی‌گری آنان در فروع و اخلاقیات و ارتکاب انواع محرمات و مفسدات دیگر سو، شأن شیعه و ائمه علیهم السلام آنان را می‌کاست و گاه آنان را به انزوا می‌کشید. از این رو، امام یکی از مهم‌ترین وظایف خود را برخورد با این کج‌اندیشی‌ها می‌دانست. [صفحه ۱۶]

امام و غلات

امیر مؤمنان علی علیه السلام فرمودند: «یهلک فی رجلا؛ محب مفرط، یضعنی غیر موضعی، و یمدحنی بما لیس فی، و مبغض مفرط یرمینی بما أنا منه بریء». [۳۱]. افراط و تفریط، همواره دو آفت بزرگ ادیان و مذاهب بوده و عوامل گوناگون درونی و برونی، آیین‌ها را در معرض این خطر قرار می‌دهد. عشق مفرط، جهل و نادانی، دفاع ناآگاهانه و بد، دنیا خواهی، قدرت طلبی، ترویج عقاید افراطی از سوی دشمنان، وجود عالمان متهتک خلافت قلمداد شدند و سرانجام امام صادق علیه السلام به دستور منصور در مدینه به شهادت رسیدند. [۳۲] دوران امام صادق علیه السلام از نظر سیاسی، دوره ضعف و تزلزل امویان و گسترش شورش‌ها، قیام‌ها، جنگ‌ها و نبردها، و فروپاشی و پیدایی حکومتهاست.

فعالیت‌های فرهنگی و سیاسی - اجتماعی

فعالیت‌های فرهنگی

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) با آموزه‌های دینی خویش، حیات طیب و جاودانه را برای انسان‌های آلوده به انواع مظاهر جهل و شرک به ارمغان آورد و آنان را از حضيض ذلت، به اوج عزت ارتقا داد. این بیداری جامعه برای امویان غیرقابل تحمل بود؛ [صفحه ۱۷] زیرا با موجودیت آنان تضاد داشت. از این رو، با استقرار امپراتوری اموی، خفقان، تحریف حقیقت‌ها، و تبلیغات شدید در نمازهای جمعه و جماعات به وسیله‌ی دستگاه‌های تبلیغاتی اموی و با استفاده از شاعران، محدثان و قصه‌سرایان برای تثبیت پایه‌های قدرتشان گسترش یافت. تفکر جبری‌گری، کارآمدترین حربه‌ی تبلیغاتی بود که همه کارهای شیخ حاکمان را زیبا و اعمال

باطل آنان را حق جلوه دهد و با زر و زور و تزویر، مردم را به پذیرش ولایت مطلق آنان وادارد. این تفکر، همه چیز را مطابق مشیت خدا و مشیت را قضای حتمی، و اراده و عقل را سیر آن می‌دانست. در واقعه مرجئه از چنین تفکری زاده شد؛ همان که سخنگوی رسمی سنت و جماعت و مروج جبری‌گری بود. اینان اعتقاد داشتند هر کس شهادتین را بر زبان راند، مسلمان است و هیچ چیز بر کفر، انسان را از جرگه‌ی ایمان خارج نمی‌کند. از این رو، حفظ حرمت و آبروی مرتکب کبیره، به رغم آن که هر جنایتی مرتکب شود، لازم است و باید امر او را به خدا واگذار کرد و خدا بهتر می‌داند که چه رفتاری با او بکند. اعتقاد دیگر آنان، لزوم اطاعت و پیروی از امام مسلمانان، بود خواه حق باشد و خواه باطل. در همین حال، تبلیغات گسترده عباسیان علیه امویان به آگاهی سیاسی - فرهنگی مردم انجامید و شرایط سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را به وجود آورد که میدان را برای ظهور و خودنمایی اربابان مذاهب و نحله‌های فکری و علمی آماده کرد. حاکمان به امور سیاسی و نزاع بر سر قدرت مشغول بودند و رجال علمی و فرهنگی، از این فرصت استفاده کردند و به این امور پرداختند. فرقه‌های گوناگون برای تبیین عقاید و مرام خود به صحنه‌های علمی و مناظرات کشیده شده و بسیاری از مردم، گرفتار افراط و تفریط در اعتقادات و گرایش به فرقه‌های سیاسی [صفحه ۱۸] - مذهبی شدند. از این رو، موقعیت برای تقویت پایه‌های عقیدتی مذهبی تشیع فراهم گردید و امام علیه‌السلام با استفاده از ابزار و روش‌های گوناگون آموزشی و تربیتی، بزرگ‌ترین نقش را در گسترش فرهنگ تشیع و اندیشه‌های شیعی و تربیت و آموزش شاگردان و نخبگان دینی ایفا کرد. امام صادق علیه‌السلام در حدود چهارده سال تحت تربیت و پرورش جد بزرگوارش امام سجاد علیه‌السلام و حدود سی سال زیر نظر پدر گرامی‌اش امام باقر علیه‌السلام قرار داشت. زندگی علمی - فرهنگی امام صادق علیه‌السلام، امتداد فعالیت‌های پدر و جدش بود. تأکید بر این نکته ضروری است که امام سجاد علیه‌السلام بذره‌های فرهنگ اسلامی را در مدینه کاشت که آثار علمی بزرگی از آن سر برآورد، بعد امام باقر علیه‌السلام آن آثار را پرورش داد و سپس امام صادق علیه‌السلام آن را گسترش داد، [۳۳] به گونه‌ای که این موقعیت، زمینه را برای پدید آمدن علوم و تفاسیر قرآن، حدیث، فقه، کلام، طب، فلسفه، نجوم، ریاضیات و... فراهم ساخت که از پیامدهای قابل انتظار آن، هم‌اندیشی و بروز اختلاف نظرها در علوم مختلف اسلامی بود. میان فرقه‌ها، مذاهب، گروه‌ها، و مکتب‌های گوناگون چون معتزله، جبریه، مرجئه، غلات، زنادقه، مشبهه، مجسمه، تناسخیه، متصوفه، اصحاب رأی و قیاس و شیعه، برخوردهایی رخ داد و مناظرات و گفتگوهایی به وقوع پیوست. آغاز عصر نهضت ترجمه و عصر تدوین علوم نیز بر این مناظرات و مناقشات تأثیرگذار بود. [صفحه ۱۹] در منابع اسلامی، نمونه‌های فراوانی از پرسش و پاسخ‌ها و مناظرات امام صادق علیه‌السلام آمده است [۳۴]. امام که پرچمدار اسلام ناب و تبیین‌کننده‌ی فرهنگ تشیع و مجدد حیات اسلام بود، از شرایط آشفته‌ی سیاسی برای تأسیس دانشگاه جعفری و تربیت هزاران شاگرد در علوم مختلف استفاده کرد و در برابر مذاهب دیگر ایستاد و از این رو مذهب تشیع، به مذهب جعفری شهرت یافت. گستردگی دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، از نظر تعداد زیاد شاگردان و عدم انحصار آنان به شیعیان و پراکندگی آنان که از شهرهای نیشابور، کوفه، بصره، واسط، حجاز و دیگر مناطق گرد هم آمده بودند، قابل توجه است. در آن دانشگاه، بحث و درس از همه‌ی علوم و جاهلان متنسک و... همگی در راستای ارائه چهره‌ای تحریف شده از دین است و پیامدهای افکار غلوآمیز، هنوز در آثار و منابع اسلامی به چشم می‌خورد. در ظهور و گسترش اعتقاد به غلو، عوامل سیاسی بیش از هر عامل دیگری رخ می‌نماید. پس از شهادت امام حسین علیه‌السلام و خروج مختار، بازار ادعاهای غالیگری رونق یافت؛ گرچه پیش از آن نیز در مورد برخی افراد، ادعاهای اغراق‌آمیز شده بود. این اندیشه، با پوسته‌ای از محبت شکل گرفت، اما مغز آلوده به مرض انحراف بود. برخی اعتقادات آنان عبارت‌اند از: [۳۵] اعتقاد به الوهیت امام یا رهبر، حلول نور الهی در امام یا رهبر، بداء، تناسخ، تشبیه و رجعت، که همگی به مبحث [صفحه ۲۰] امام و رهبری برمی‌گردد و بیشتر جنبه‌ی سیاسی به خود گرفته بود. غالیان به تحریف قرآن معتقد بودند و قرآن موجود را که در زمان خلیفه سوم گردآوری شده بود، تحریف شده می‌دانستند. در ابعاد عبادی، هیچ التزامی به تکالیف شرعی در آنان نبود، مگر ریا در نگاه مردم و انظار

عمومی. آنها اساساً اعتقاد به تکالیفی نظیر نماز، روزه و غیره را به شکل نمادین توجیه و تفسیر می‌کردند و بر این باور بودند که اظهار محبت به امام، از ادای تکالیف کفایت می‌کند. پیامد این اعتقاد این بود که ارتکاب گناهان نیز بخشودنی بوده و چاره‌ی آن در دوستی اهل بیت علیهم‌السلام است. عجیب این که این باور را برگرفته از مکتب اهل بیت علیهم‌السلام معرفی می‌کردند. ابوالخطاب روح اباحیگری را به امام صادق علیه‌السلام نسبت می‌داد و می‌گفت که امام به من فرمود: اذا عرفت الحق فاعمل ما شئت؛ هر گاه حق را (یعنی معرفت ما را) شناختی، هر کاری خواستی انجام بده. در حالی که امام فرمودند او دروغ‌گوست و وی را لعن کرد. [۳۶]. از نظر اخلاقی و رفتاری، انسان‌هایی باری به هر جهت، بی‌بند و بار و به دنبال ترویج اباحیگری بودند و همه تعالیم دینی را فاقد ارزش و حقیقت می‌پنداشتند. طبیعی بود که رفتار و کردار این مدعیان دوستی با اهل بیت علیهم‌السلام در دیدگاه مردم ایجاد تنفر و انزجار کرده و نه تنها ایشان از چشم مردم می‌افتادند، که امامان شیعه نیز بی‌اعتبار می‌شدند و عموم مردم، گناه این افراد بی‌دین را به پای رهبرانشان می‌گذاشتند. [صفحه ۲۱] امام صادق علیه‌السلام از راه تبیین عقاید و معارف درست و گام برداشتن در مسیر اعتدال، راه درست آشنایی با اسلام و مذهب را نشان داد و به افشاگری بر ضد رهبران غلات و اهداف و سیاست‌های آنان پرداخت. آن حضرت، شیعیان را از آنان بر حذر داشت و از هم‌نشینی نهی کردند و فرمودند: احذروا علی شباکم الغلاة لا یفسدوهم، فان الغلاة شر خلق الله یصغرون عظمه الله یدعون الربوبیه لعباد الله، و الله ان الغلاة لشر من اليهود و النصارى و المجوس و الذین اشركوا. [۳۷]. طرد و نفی آنان و اعلان بیزاری از ایشان، شیوه‌هایی بود که امام در پیش گرفت تا همگان را از خطر آنان آگاه سازد و خط خود را از آنچه ادعای آنان بود جدا کند. آن حضرت به لعن و تکفیرشان پرداخت و در مواردی، فرمان اعدام سران غلات را صادر کرد. [۳۸] این سیاست‌های کلی امامان شیعه علیه‌السلام در برخورد با غلات بوده است. گفتنی است که عدد فرقه‌های غلات در اسلام، از ۱۵۰ فرقه بیشتر است که سرگذشت و چگونگی پدید آمدن و اعتقاد آنان در کتاب‌هایی که در مورد فرقه‌ها نوشته شده، آمده است. [۳۹]. [صفحه ۲۲]

امام و معتزله

در دوران بنی‌امیه، گروهی با قدریه به مخالفت پرداختند و هر کس را مسئول رفتار خویش خواندند. این عقیده در محافل علمی و در دست دانشمندان دست به دست می‌شد تا در زمان حسن بصری، به دست یکی از شاگردان وی به نام واصل بن عطاء که از موالیان ایرانی بود، رسید و با سامان دادن به آن باورها، به عنوان مؤسس فرقه فلسفی معتزله شناخته شد و از آن پس به تبیین و ترویج عقاید خویش پرداخت. [۴۰]. معتزله از شمار فرقه‌هایی بود که با طرح نظریاتی گاه بی‌اساس و تفسیر به رأی، به جدایی و اعتزال گرایید و انشعاب تازه و فرقه‌ای دیگر در جامعه اسلامی به وجود آورد. عقل‌گرایی افراطی و خردورزی در اموری که خارج از قلمرو عقل بود، آنان را به اظهار نظر در مسائل مختلف وامی‌داشت؛ از جمله قضا و قدر، جبر و اختیار، وعد و وعید، ثواب و عقاب، کفر و ایمان، ظلم و عدل، خیر و شر، حسن و قبح، قدرت و اراده‌ی خداوند، منزله بین‌المتزلتین، عنیت صفات و ذات خدا و دوئیت آن دو، اعتقاد به حدوث قرآن، امر به معروف و نهی از منکر و غیره. [۴۱] آنها با توجه به پاره‌ای از این اعتقادات، خویش را اهل توحید و اهل عدل خوانده‌اند. [۴۲] معتزله، در بسیاری از عقاید خود با شیعه هم رأی بودند. [صفحه ۲۳] طبیعی بود که مسلمانان در بسیاری از مسائل گفته شده اعتقاداتی بر خلاف معتزله داشتند و این به جدایی و انشعاب بیشتر میان مسلمانان می‌انجامید. تلاش امام صادق علیه‌السلام در طرح مباحث اعتقادی و برگزاری مناظرات برای کم کردن اختلاف نظرها، نزدیک کردن آرا و تقریب بین مسلمانان بود. [۴۳] آن حضرت علیه‌السلام با آنان گفتگو کردند و سران و متفکران آنان را در مناظرات محکوم کرده و پیروان آنان را از آن اندیشه‌ها بیم دادند. ایشان تعارض افکار و کردار آنان را با قرآن و سیره پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) آشکار ساخته و نادانی و فقر فکری و فرهنگی آنان را نمایان کردند. در پایان یکی از جلسات مناظره، امام رو

به عمرو بن عبید، سر کرده‌ی معتزلیان و دیگر هم فکران او کرد و فرمود: [۴۴]. ای عمرو! از خدا بترس و شما نیز ای جماعت حاضر، از خدا پروا کنید و از کفر و خشم او بترسید. پدرم که بهترین مردم روی زمین بود و به کتاب خدا و سنت رسول او داناترین بود. به نقل از رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: کسانی که شمشیر به روی مردم کشند و آنان را به سوی خود فرا خوانند، در صورتی که در میان مسلمانان کسی هست که از وی داناتر است، گمراه و متکلف است. [۴۵]. [صفحه ۲۴]

فعالیت‌های سیاسی - اجتماعی

امام در دوران ضعف حکومت امویان و دوران انتقال حکومت اموی به عباسی و درگیری‌های سیاسی نظامی به سر می‌برد. دعوت عباسیان، در دوران امامت باقر علیه‌السلام به صورت کاملاً پنهانی آغاز شد. آنان با استفاده از شعار دعوت به اهل بیت علیهم‌السلام موفق شده بودند بسیاری از شیعیان و علویان را به خود جذب کنند. آنها جبهه متحدی از نیروهای عباسی، علوی، شیعی، زیدی، کیسانی، خوارج، ایرانی و همه نیروهای مخالف امویان تشکیل داده و با مقدس نشان دادن هدف و تحریک احساسات دینی - قومی، به کمک گروه‌های درگیر و خراسانیان، به بهانه خون‌خواهی از قاتلان امام حسین علیه‌السلام و احقاق حق اهل بیت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)، نهضت و انقلاب خویش را پیش بردند و با آن که پیشتر با محمد بن عبدالله نفس زکیه به عنوان امام بیعت کرده بودند، چندی نگذشت که وی را کشتند. امام صادق علیه‌السلام که از توطئه عباسیان آگاه بود، از ابتدا خود را از صحنه مبارزه کنار کشید و عمو زادگان و پیروان خویش را از همراهی با عباسیان بر حذر داشت و آنان را از مقاصد عباسیان آگاه کرد و خود شیوه‌ی تقیه را به دیگران سفارش کرد. با آن که تقیه راهکار مناسبی برای دور بودن از آسیب‌های اجتماعی و سیاسی بود، اما هیچ یک از امامان علیهم‌السلام در اثبات حقانیت خویش، در مسأله امامت تقیه نکردند و در اظهار آن کوتاهی نورزیدند. شجاعت امامان شیعه، حتی در سخت‌ترین شرایط و در اختناق کامل، بر نترس بودن آنان دلالت دارد و البته که تقیه، به معنای ترسیدن نیست. در مورد اظهار شجاعت و اعلان مواضع اصولی در دوران‌های مختلف در زندگی امامان و تاریخ تشیع، نمونه‌های فراوانی وجود دارد. یک نمونه از جرأت و قدرت امام در برابر [صفحه ۲۵] منصور، گفتگوی مفصلی است که میان امام و او گزارش شده است. امام پاسخ منصور را در حضور جمع درباریان در مورد منزلت امام علی علیه‌السلام فرمودند و بسیار صریح از مقام رفیع امامت و جایگاه امام نزد پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و خداوند و حقانیت ایشان پرده برداشتند. [۴۶]. نمونه‌ی دیگر، شهادت امام در برابر زمامدار عباسی است. شبیه بن غفال که پس از کشته شدن محمد نفس زکیه به زمامداری مدینه رسید، در یکی از خطبه‌های نماز جمعه خویش از امام علی علیه‌السلام به زشتی سخن گفت و امام را به تفرقه‌افکنی متهم کرده، نوادگانش، محمد و ابراهیم را ادامه دهنده راه او خواند و آنان را آشوبگر، فتنه‌ساز و مفسد معرفی کرد که مستحق کشته شدن و در خون غلطیدن بودند. راوی گوید: این سخنان بر مردم گران آمد، ولی کسی قدرت ابراز وجود نداشت و تنها امام صادق علیه‌السلام ایستاد و حاکم را به باد انتقاد گرفت و گفت: هر سخن خوبی که گفتم، ما به آن سزاواریم و هر سخن زشتی که بر دهان راندی، خودت و اربابت (منصور) به آن سزاوارترید. آنگاه امام علیه‌السلام رو به مردم کرد و گفت: آیا می‌خواهید، زیانکارترین مردم در روز قیامت، که دین خویش را به دنیا فروخته، به شما نشان دهم؟ او، این فاسق است. [۴۷]. نمونه‌ای دیگر در دفاع از شیعیان آن است که امام صادق علیه‌السلام با کمال شهادت، در مورد به شهادت رسیدن معلی بن خنیس که کارگزار مالی و وکیل امام بود، به [صفحه ۲۶] داوود بن علی، کارگزار خلیفه و قاتل او اعتراض کرد. وی امام را تهدید کرد و امام نیز در مقابل او نفرین کرد. [۴۸]. زید، یحیی، عبدالله محض، نفس زکیه و چند تن از مبارزان، به هشدارهایی که از سوی امامان شده بودند توجهی نکردند، اما به آن نیز معترف بودند که امام در خشت خام چیزی را می‌دید که آنان در آینه نمی‌دیدند. امام علیه‌السلام، هم ایشان را از ورود به فعالیت‌های تند پرهیز می‌داد و هم خویششان را. حتی آن حضرت دعوت ابوسلمه و ابومسلم را رد کرد و آگاهانه از ورود به جریانها و جنبش‌های سیاسی خودداری

ورزید؛ چنان که شیعیان را از نزدیک شدن به دستگاه حاکمه و همکاری با آنان نهی فرمود. [۴۹]. در اوایل قرن دوم، سازمان کلامی شیعه، همپای سازمان فقهی آن به وسیله امام باقر علیه السلام پایه گذاری شد و به همت امام صادق علیه السلام راه کمال گرفت. پیش از آن، از نظر کلامی و از نظر فقهی، مرز بندی مشخص میان مذاهب اسلامی انجام نشده بود. ظهور شیعه به عنوان یک مذهب کلامی مستقل، در عصر امام صادق [صفحه ۲۷] علیه السلام، و با ظهور متکلمانی چون هشام بن حکم، مؤمن طاق، هشام بن سالم و... امکان پذیر گردید. تاریخ تشیع، در واکنش به تحولات سیاسی و عقاید رایج در جامعه یا به تناسب ضرورت‌های خاص در مذهب، موضع گیری‌های متفاوتی داشت و شعبه‌ها و گرایش‌های مختلف شیعه، اختلاف نظرهای خاصی را مطرح کردند. نیمه اول قرن دوم هجری، برای همه مذاهب‌ها و فرقه‌های اسلامی، عصر کسب استقلال عقیدتی و کلامی است. [۵۰].

امام صادق، قیام‌ها و فرقه‌ها

زیدیه

زید بن علی با کنیه ابوالحسن، در سال ۵۷ در مدینه به دنیا آمد و در مکتب پدر و برادرش امام سجاد علیه السلام و امام باقر علیه السلام تحصیل کرد. [۵۱] او مردی دانشمند، پارسا، ظلم‌ستیز و انقلابی بود. امام رضا علیه السلام وی را از عالمان آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) شمرده است. [۵۲] وی، قیام خویش را در دوران حکومت هشام شروع کرد و در ذی‌الحجه سال ۱۲۲ ق و در ۴۲ سالگی به شهادت رسید. بدن او چهار سال بر دار بود تا در سال ۱۲۶ ق، یوسف بن عمر ثقفی بقایای جسدش را سوزاند و نیمی از خاکسترش را در فرات و نیمی را در کشتزارها ریخت و گفت چنان کردم که بدن زید را در طعام بخورید و در آب بیاشامید. او از این کار خواست از مردم زهر چشم بگیرد، [صفحه ۲۸] اما نهضت زید به وسیله‌ی فرزند و پیروانش ادامه یافت و در کوفه و عراق و سپس در ایران و یمن گسترش یافت. اصحاب، یاران و معتقدان به امامت زید بن علی را «زیدیه» می‌خوانند. او از حیث علم، زهد، ورع، شجاعت و موقعیت اجتماعی، از بزرگان اهل بیت علیهم السلام به شمار می‌آمده است. [۵۳] شیخ مفید او را شریف‌ترین مردم پس از امام باقر علیه السلام دانسته است. [۵۴] منابع شیعه، هدف قیام او را امر به معروف و نهی از منکر و خون‌خواهی امام حسین علیه السلام دانسته‌اند. همچنین او مورد ستایش امام باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام قرار گرفت. [۵۵]. زید از داعیان به حق، عدل و ظلم‌ستیزی بود و نهضت او، ادامه حرکت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و نهضت عاشورا به شمار می‌آمد. او هنگام جهاد مقدس خویش گفت: من شما را به کتاب خدا احیای سنت و از بین بردن بدعت‌ها فرا می‌خوانم. اگر گوش فرا گیرید. هم برای من هم برای شما خوب است و اگر روگردان شوید، من مسئول شما نیستم. [۵۶]. حاصل قیام او، پیدایش فرقه‌ی جدید به نام زیدیه بود و فرزندش یحیی در خراسان در تدارک قیام بر ضد ولید بن یزید شد. تأثیر قیام و شهادت این پدر و پسر به حدی در خراسان زیاد بود که در آن سال، هر پسری را که متولد شد، زید و یحیی نامیدند. [۵۷] زیدیه، از فرقه‌های شیعی به شمار می‌آید. اعتقاد به اصل مسئله امامت، آنان را به شیعه نزدیک می‌کند و گرایش فقهی آنان، تا حدودی به مذهب [صفحه ۲۹] حنفی نزدیک بوده، اما بیشتر مسائل فقهی‌شان مطابق مذهب امامیه است. [۵۸] عدم اعتقاد آنان به عصمت در امام و عدم اعتقاد به نص جلی، موجب پذیرفتن امامت مفضول گردید. اصول دیدگاه‌های زیدیه در موضوع امامت عبارت است از: ۱. افضلیت امام علی علیه السلام و اولویت او بر سایر صحابه در خلافت، و در عین حال تجویز تقدم مفضول بر فاضل (پذیرش امامت مفضول)؛ ۲. تأکید بر فاطمی نسب بودن امام و حصر امامت در فرزندان فاطمه (سلام الله علیها)؛ ۳. وجود دو امام در یک زمان و در دو منطقه؛ ۴. قیام مسلحانه در برابر ظلم؛ ۵. دعوت علنی به خویشتن و خروج بر ضد ظالمان، شرط مشروعیت امامت بود. [۵۹]. به نظر می‌رسد دیدگاه زید در باب قبول امامت مفضول، کوششی برای جلب حمایت و همراهی مسلمانان بیشتری از جامعه‌ی اسلامی باشد. این همان

مسأله‌ای است که امامان شیعه هیچ‌گاه با تقیه با آن برخورد نکردند. البته انتساب همه اعتقادات زیدیه به سر سلسله آن زید ثابت نیست؛ زیرا قیام به شمشیر، فاطمی نسب بودن، پایبندی به اصل امامت از این نسل و عدم پذیرش مبارزه منفی و مصلحت سنجی، با توجیه امامت مفضول با مصلحت سازگار نیست. زیدیه به مهدویت اعتقاد ندارد و در انتظار امام غایب نیستند و از این رو، خروج با [صفحه ۳۰] شمشیر را لازمه امامت می‌دانند. آنها تقیه را به دلیل وجوب امر به معروف رد می‌کنند. [۶۰]. دلیل دیگر ما بر برائت زید از آن عقاید، تأیید و تصریحی است که در مقدمه‌ی صحیفه‌ی سجادیه در بیان اسناد صحیفه آمده است. در گفتگوی متوکل بن هارون ثقفی از اصحاب امام با یحیی، آمده است که او به اعلم بودن امام اعتراف کرده و پیش‌گویی آن حضرت را در مورد به شهادت رسیدن زید و خودش تصدیق کرد و گفت: «ان الله عزوجل اید هذا الأمر بنا و جعل لنا العلم و السیف فجمعا لنا» خداوند دین خودش را با ما تأیید کرد و علم و شمشیر را برایمان یکجا گرد آورد. [۶۱] از این گزارش به خوبی فهمیده می‌شود که زیدیه، موقعیت ممتازی در جامعه شیعی آن روز نداشتند و اقبال مردم بیشتر به امام صادق علیه السلام بود و متوکل علت این را پرسیده است. یحیی در پاسخ وی گفت: ما مردم را به مرگ می‌خوانیم و عمویم باقر علیه السلام و پسرش امام صادق علیه السلام آنان را به زندگی دعوت می‌کنند. [۶۲] مذهب زیدیه با قیام یحیی در نواحی شرقی در ایران ادامه پیدا کرد و چندی نپایید که یحیی در سال ۱۲۵ ق، در هجده سالگی به دار آویخته شد، [۶۳] اما نهضت آنان ادامه یافت، فرقه‌های متعددی از آن پدید آمد [صفحه ۳۱] و هر یک، در پاره‌ای از عقاید به افراط و تفریط گراییدند و امام صادق علیه السلام با بسیاری از ایشان به سختی مقابله و ابوالجارود را لعنت کرد. [۶۴] امامت زیدیه پس از یحیی، به محمد و ابراهیم از نوادگان امام حسن علیه السلام رسید.

قیام محمد نفس زکیه

عباسیان با طرح براندازی حکومت اموی با کمک علویان، شیعیان و همه‌ی مخالفان اموی، جبهه‌ی متحد ضد اموی را تشکیل دادند و با رهبری خویش، به مبارزه‌های پنهانی روی آوردند. آنها، داعیان خویش را به همه طرف فرستادند و با شعار رضای آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) برای شخصی از اهل بیت علیهم السلام از همگان بیعت ستانند. بیشتر مخالفان امویان و دوستداران اهل بیت علیهم السلام، زیر رایت فرزندان عباس درآمدند. بزرگان ایشان در انجمن جاییه، در حضور بنی‌هاشم با محمد بن عبدالله با عنوان مهدی بیعت کردند و بر اساس تفاهم‌های به عمل آمده، آن شخص نامعلوم و موعود همو بود که می‌بایست به خلافت می‌رسید، اما عباسیان که از این شعار، پوششی برای دستیابی به مقاصد خویش استفاده کرده بودند، خلافت را به نام خویش رقم زدند و تیغ آخته خویش را از دل امویان برداشته و بر گردن علویان در کشیدند. نفس زکیه. از بیعت با سفاح امتناع ورزید. [۶۵] فاصله زمانی آغاز خلافت عباسی (۱۳۲ ق) تا قیام نفس زکیه (۱۴۵ ق) مدت طولانی و خوبی بود که وی به تبلیغات ضد عباسیان پرداخته، هواداران بسیاری از مردم و اشراف و بزرگان مکه و [صفحه ۳۲] مدینه را به خویش متمایل کند و حمایت مادی و معنوی فراگیری، حتی در میان فقیهان مذاهب دیگر، نظیر مالک بن انس، پیشوای بزرگ مالکی برخوردار گردد. مالک فتوایی بر نقض بیعت مردم با منصور صادر کرد؛ زیرا به عقیده‌ی او، چون منصور به زور از مردم بیعت ستانده بود، پیمان‌ش باطل و غیر قابل اعتماد بود. محمد با تصرف مدینه، مبارزه‌های جدی خویش را آغاز کرد. برادرش ابراهیم بصره را گرفت و بصریان در اطاعت وی درآمدند و ابوحنیفه او را تأیید کرد. نزدیک بود که این دو برادر عراق را از دست منصور خارج کنند که او با اعزام سپاهی، با آن دو درگیر شد و در مدت زمان حدود دو ماه، آن دو را یکی پس از دیگری در دو محل از پای درآورد. گرچه نفس زکیه از حمایت فقیهان دیگر مذاهب برخوردار شد، اما از تأیید و حمایت امام صادق علیه السلام محروم ماند. از آغاز فعالیت‌های عباسیان، امام از توطئه ایشان مطلع بود و پسر عموهایش را از همراهی و همکاری با آنان بیم می‌داد و خطرهای احتمالی، بلکه قطعی ورود به این صحنه از مبارزه‌ها را به ایشان یادآور شده بود. محمد که از بیعت فرزندان عباس با خویش مغرور و سرمست بود، از امام به

بیعت دعوت کرد و پدرش عبدالله به آن اصرار ورزید. هنگامی که آنها با امتناع امام مواجه شدند و هشدارهای امام را شنیدند، آن حضرت علیه السلام را به حسادت متهم کردند و از خود رانندند و نصایح امام را نادیده گرفتند.

پیدایش فرقه اسماعیلیه

اسماعیل بن جعفر فرزند بزرگ امام صادق علیه السلام در زمان حیات پدر در گذشت. بر اساس فرضیه‌ی امامت فرزند بزرگ، عده‌ای از شیعیان او را پس از امام صادق [صفحه ۳۳] علیه السلام امام دانسته، گفتند: او زنده و همان مهدی موعود و امام است. به این دسته «اسماعیلیه خالصه» می‌گویند. [۶۶]. برخی هم مرگ او را پذیرفته و ادعا کردند او به فرزندش محمد وصیت کرده و امام صادق علیه السلام امر ولایت را به محمد سپرد؛ [۶۷] زیرا امامت از برادر به برادر دیگر منتقل نمی‌شود و این موضوع تنها درباره امام حسن و امام حسین علیهم السلام بوده است و به همین دلیل، با وجود امام سجاد علیه السلام امامت به محمد بن حنفیه نرسید. این فرقه به «اسماعیلیه مبارکیه» شهرت یافتند. [۶۸]. اسماعیلیه را با نام‌های سبعیه، باطنیه، قرامطه، مزدکیه، مبارکیه، نزاریه، مستعلویه، تعلیمیه، ملاحده و خطابیه می‌شناسند. [۶۹] آنان نیز به فرقه‌ها و شعبه‌هایی تقسیم شدند. بعدها قرامطه در بحرین و فاطمیان در مصر با گرایش به اسماعیلیه ظهور کردند. این فرقه، بیشتر رویکرد سیاسی داشت و در پاره‌ای از اندیشه‌های کلامی به غلو متمایل بود و تاریخ پر فراز و نشیبی را پشت سر گذاشت. [صفحه ۳۴] امام صادق علیه السلام با بنیان‌گذاران این فرقه به مبارزه برخاست. آن حضرت، جمعی از بزرگان شیعه حتی حاکم مدینه را بر مرگ اسماعیل گواه گرفت و گواهی فوت نوشتند تا جلوی معتقدان به حیات او را بگیرند و خود به صراحت به امام موسی کاظم علیه السلام وصیت کرد. البته این فرقه، پس از شهادت امام صادق علیه السلام شکل رسمی به خود گرفت. اصول اعتقادات ایشان در مباحث خلقت عالم باطن و ظاهر، امامت و نبوت در حیطه‌ی عوالم باطن و ظاهر، ادوار هفتگانه نبوت و مراتب چهارگانه امامت، [۷۰] خاتمیت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)، باطنیگری، تأویل و غیره است. این فرقه، به انشعابات زیادی مبتلی شد و در دوره‌های بعدی، تغییراتی در عقاید ایشان پدید آمد.

علل عدم قیام امام صادق

شرایط و مقتضیات زمان به گونه‌ای بود که امام، با توجه به کمی و محدودیت یاران و شیعیان حقیقی در راه انتخاب بهترین گزینه و مطمئن‌ترین راه برای رسیدن به هدف مقدس خویش گام بر می‌داشتند. گرچه به نظر می‌رسید آمار جمعیتی شیعیان زیاد است، اما آنان مواضع یکسانی نداشتند و اختلافات آنان بیش از توافقاتشان بود. در کتاب کافی در باب «در کمی تعداد مؤمنان» [۷۱]، گزارشی از شکوه و گلایه امام از اندکی یاران حقیقی آورده شده است. راوی گوید: از امام همین سؤال را پرسیدم که چرا قیام نمی‌کنید؟ فرمودند: اگر یارانی داشتم، [صفحه ۳۵] قیام می‌کردم. راوی گمان می‌کند یارانی حدود یک صد هزار یا دویست هزار نفر مراد امام است، ولی امام با اشاره به تعداد گوسفندانی که در نزدیکی آنان بود، فرمودند: اگر این تعداد یار وفادار و پا در رکاب داشتم، بر من واجب بود که قیام کنم. [۷۲]. از سوی دیگر، گرایش‌های کلامی و تنوع جریان‌های فکری نظیر زیدی، کیسانی، امامی و غلات رو به گسترش بود. احساس می‌شد اساس اسلام در خطر است و این مدعیان بی‌مایه، بیش از آن که برای حکومت‌ها خطرناک باشند، برای اسلام خطرناک بودند و پاسداری از آیین و جلوگیری از انحراف و بدعت‌ها و حفظ مرزها، ارزش‌ها، معارف و دانش‌های اسلامی، جبهه جدیدی از جهاد مقدس علمی و فرهنگی را گشوده بود و امام فرماندهی جهاد در این جبهه را بر رهبری قیام مسلحانه ترجیح داد و با تمام قوا ایستاد و پیروزمندانه از آن خارج شد. امام علیه السلام سربازانی تربیت کرد که هر کدام فرماندهی جبهه‌ی بزرگی از میدان‌های فرهنگی را به عهده گرفتند و حیات دوباره اسلام، مرهون تلاش‌ها و کوشش‌های بی‌دریغ آنان است. دورنمای کلی اوضاع و شرایطی که امام را به انتخاب اقدامات علمی سوق داد، از این قرار است: ۱. شرایط سیاسی برای

حضرت فراهم نبود. سایه و وحشت و ترس از کشته شدن بر مردم حاکم بود و آمادگی مبارزه را از دست داده بودند؛ ۲. محدودیت یاران و شیعیان حقیقی؛ [صفحه ۳۶] ۳. حفظ شیعیان و پیروان از مرگ و هلاکت و پرهیز از داخل کردن آنان در فتنه‌هایی که نامعلوم و بی‌سر و ته بود، درست مثل امام حسن علیه‌السلام که حفظ جان شیعیان را علت صلح بیان کرد؛ ۴. تنوع و گسترش جریان‌های فکری؛ ۵. حرکت علمی، بهترین جایگزین برای حرکت سیاسی محکوم به شکست بود؛ ۶. امام که آگاه‌ترین مردم به مصالح عمومی است با توجه به عواقب امور موضع‌گیری می‌کند و امام صادق علیه‌السلام نیز مطابق شرایط و مقتضیات زمان خود عمل کرد؛ ۷. قیام‌ها و انقلاب‌ها که به دگرگونی سیاسی می‌انجامد، به دنبال دگرگونی اجتماعی و به تبع آن است و حرکتی که هر دو تغییر سیاسی و اجتماعی را باعث شود، موفق است. سیاست مشت آهنین و خشونت عباسیان، منازعان سیاسی را خفه کرده و سر جایشان نشانده بود. آنان به چاکران سراپا گوش خویش نیز اعتنا نداشتند و کارگزارانی چون ابومسلم و ابوسلمه را که حکومت عباسیان مرهون خدمات ایشان بود، به سادگی از سر راه برداشتند. امام علیه‌السلام، بهترین راه را انتخاب کرد و در یک نزاع سراسر مکتبی که نزدیک بود اساس اسلام از بین برود، به حفظ آیین و کیش پرداخت و مذهب راستین تشیع، مرهون فعالیت علمی آن امام همام است. [۷۳]. [صفحه ۳۷] در مکتب امام جعفر صادق علیه‌السلام کوشش شده است صدها الگو از الگوهای آن حضرت در موضوعات مختلف حیات فردی و اجتماعی، دنیوی و اخروی انسان‌ها، در بخش‌های مناسب آورده شود، و از آنجا که گفتار امام صادق (علیه‌السلام) عطرین و با حلاوت و آراسته به زیبایی و طراوت و بسان درخت پرثمر و شاداب است مؤلف هم جمله‌ها و عبارت‌هایی را از کلمات نورانی امام (علیه‌السلام) که در خود پند و حکمت‌هایی را در بر گرفته است و مانند خورشید درخشان پرتوافشانی می‌کند جهت استفاده عموم اقشار جامعه، گردآوری و تقدیم می‌دارد. و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین محمد حسین نوحه‌خوان کانون فرهنگی و هنری حضرت جواد الأئمه علیه‌السلام تهران - شمیرانات ۲۵ شوال ۱۴۲۷ هـ ق مصادف با شهادت حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام [صفحه ۴۰]

هلاکت و نابودی

دو کار مایه‌ی هلاکت انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: دو کار مایه‌ی هلاکت است: به رأی خود برای مردم فتوا دهی یا ندانسته از چیزی پیروی کنی. [۷۴].

شش خصلت نابودکننده‌ی انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند شش گروه را به سبب شش خصلت نابود می‌کند: فرمانروایان را به سبب ستمگری، عرب‌ها را به سبب تعصب، ملاکان را به سبب کفر، بازرگانان را به سبب خیانت، روستائیان را به سبب نادانی و فقیهان را به سبب حسادت. [۷۵].

اثر بی‌اعتنایی به تهیدستان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند هیچ امتی را عذاب نکرد مگر آنگاه که به حقوق برادران تهیدست خود بی‌اعتنایی کردند. [۷۶].

انفاق دار و ندار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر مردی دار و ندار خود را در راهی از راه‌های خدا انفاق کند، کار درست و به جایی نکرده است. مگر نه این که خداوند متعال می‌فرماید: (خویشتن را با دستان خود به نابودی نکشانید و نیکوکاری کنید که خدا نیکوکاران را دوست دارد.) یعنی کسانی که میانه‌روی می‌کنند. [۷۷]. [صفحه ۴۱]

موانع رسیدن به مقامات عالیه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز انسان را از رفتن به مقامات عالیه و اهداف بلند باز می‌دارد: کوتاهی همت، چاره‌اندیش نبودن و سستی اندیشه. [۷۸]. [صفحه ۴۳]

هوی و هوس

دشمنان مردان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانگونه که از دشمنان خود حذر می‌کنید، از هوس‌هایتان حذر کنید، زیرا برای مردان دشمنی بدتر از پیروی از هوس‌هایشان و درویده‌های زبان‌هایشان (سخنان بیهوده و یاوه) نیست. [۷۹].

راه آسایش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این پرسش که راه آسایش در چیست؟ فرمودند: در مخالفت با هوس. عرض شد: پس، بنده، کی به آسایش دست می‌یابد؟ حضرت فرمودند: در نخستین روزی که به بهشت می‌رود. [۸۰].

راه‌های خویشتن‌داری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که خشم بر او غلبه کند، و یا به چیزی رغبت پیدا می‌کند و یا می‌ترسد و یا هوس چیزی را می‌کند، خویشتن‌داری کند، خداوند پیکر او را بر آتش حرام می‌گرداند. [۸۱].

پارسایی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۴۴] بر شما باد به پارسایی؛ زیرا پارسایی همان دینی است که ما از آن پیروی می‌کنیم و خداوند را با آن بندگی و اطاعت می‌نماییم و (پایبندی به) آن را از دوستان خود می‌خواهیم. [۸۲].

نگهداری دین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از خدا پیروی کنید و دین خود را با پارسایی نگهدارید. [۸۳].

دوری از حرام‌های خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال از مرد پارسا، فرمودند: آن که از حرام‌های خداوند عزوجل پرهیز کند. [۸۴].

پارساترین مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پارساترین مردم کسی است که در هنگام شبیه درنگ کند. [۸۵]. [صفحه ۴۶]

وسوسه

ایمان محض

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی خدمت پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد و عرض کرد: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم)، هلاک شدم. پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به او فرمودند: آن خبیث (شیطان) به سراغ تو آمد و گفت: چه کسی تو را آفریده است؟ و تو گفتی: خدا و او گفت: خدا را چه کسی آفریده است؟ مرد عرض کرد: آری، سوگند به آن که تو را به حق برانگیخت، مطلب همین گونه است (که می فرمایید). رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: به خدا سوگند که این ایمان محض است. ابن ابی عمیر می گوید: من این حدیث را برای عبدالرحمن بن حجاج گفتم. او گفت: پدرم از حضرت صادق علیه السلام برایم حدیث کرد که حضرت فرمودند: مقصود رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) از این که فرمودند: (به خدا سوگند که این ایمان محض است). همان ترس او از این است که نکند با خطور آن افکار در ذهنش، به هلاکت افتاده باشد. [۸۶].

پرهیز از وسواس در وضو و نماز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون عبدالله بن سنان از مردی یاد کرد که در وضو و نمازش گرفتار وسواس است و ادعا کرد که او مردی عاقل است. حضرت فرمودند: چه عقلی دارد که فرمانبری شیطان می کند؟ (راوی می گوید) عرض کردم: چگونه فرمانبری شیطان می کند؟ حضرت فرمودند: از او بپرس وسوسه‌ای که به وی دست می دهد از چیست؟ قطعاً به تو خواهد گفت: کار شیطان است. [۸۷]. [صفحه ۴۷]

شیطان و افراد کثیر الشک

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال از تکلیف کسی که در تعداد رکعات نمازش زیاد شک می کند، به طوری که اصلاً نمی داند چند رکعت خوانده و چند رکعت باقی مانده است، فرمودند: باید نمازش را اعاده کند. (زراره و ابوبصیر می گویند): عرض کردیم: زیاد شک می کند، به طوری که هر چه هم اعاده کند باز شک می کند. حضرت فرمودند: به شک خود اعتنایی نکند (و به نمازش ادامه دهد). سپس حضرت فرمودند: با شکستن نماز، شیطان پلید را به خودتان عادت ندهید که با این کار او را به طمع می اندازید (که هر لحظه به سر وقت شما بیاید و وسوسه‌تان کند) زیرا شیطان خبیث است و بدان چه عادتش دهند، عادت می کند، پس هر یک از شما (که کثیرالشک باشد) به شک خود اعتنا نکند و نمازش را زیاد نشکند؛ چون اگر چند مرتبه به شک خود اعتنا نکرد، دیگر دچار شک نخواهد شد. زراره می گوید: حضرت سپس فرمودند: شیطان پلید می خواهد مطاع باشد، لذا اگر نافرمانی شود دیگر به طرف کسی از شما نمی آید. [۸۸].

علاج وسوسه زیاد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این سوال از وسوسه‌ی زیاد به جمیل بن دراج فرمودند: بگو لا اله الا الله. جمیل می گوید: هر وقت در دلم چیزی (از وسوسه‌ها و تشکیلات ذهنی) می افتاد، می گفتم: لا اله الا الله. آن چیز از دلم بیرون می رفت.

[۸۹]. [صفحه ۴۹]

همدردی و همیاری

راه نزدیک شدن به خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: با دستگیری از برادرانتان، خود را به خداوند متعال نزدیک سازید. [۹۰].

راه شناختن شیعیان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعیان ما را در نحوه‌ی مواظبت کردن بر اوقات نمازشان و حفظ کردن اسرار ما از دشمنانمان و دستگیری از برادرانشان بیازمایید. [۹۱].

دو خصلت شیعیان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دو خصلت است که در هر که نباشد از او دوری کن، دوری کن، دوری کن! عرض شد: آن دو چیست؟ حضرت فرمودند: نماز به وقت خواندن و مواظبت کردن بر آن و همدردی و دستگیری از برادران. [۹۲].

[صفحه ۵۱]

سفارش‌های خداوند سبحان و پیامبران و امامان

عاقبت اندیشی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی خدمت پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد و عرض کرد: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) مرا سفارش فرما. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: اگر تو را سفارش کنم آیا به گوش می‌گیری؟ حضرت سه بار این جمله را به او فرمودند: و هر بار آن مرد عرض می‌کرد: آری ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم). پس، رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) به او فرمودند: به تو سفارش می‌کنم که هر گاه خواستی کاری انجام دهی، به عاقبت آن بیندیش، اگر رستگاری بود، آن را انجام بده و اگر گمراهی بود رهایش کن. [۹۳].

کلید رزق و روزی

یحیی بن علاء و اسحاق بن عمار هر دو گفتند: حضرت صادق علیه السلام هیچ گاه با ما خداحافظی نمی‌کرد مگر این که به دو کار سفارشمان می‌فرمودند: بر شما باد به راستگویی و بازگرداندن امانت به نیک و بد؛ زیرا که این دو خصلت کلید روزی هستند. [۹۴].

هفت دستور امام صادق

سفیان ثوری گفت: خدمت حضرت صادق علیه السلام رسیدم عرض کردم: به من سفارشی (پندی) فرمایید تا بعد از شما آن را به کار بندم. حضرت فرمودند: به گوش می‌گیری، ای سفیان؟ [صفحه ۵۲] عرض کردم: آری، ای پسر دخت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) حضرت فرمودند: ای سفیان، دروغگو را مردانگی نیست و حسود را آسایش و شاهان را برادری و مغرور و متکبر

را دوستی و بد اخلاق را سروری نیست. حضرت سپس دم فرو بستند. من گفتم: ای پسر دخت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم)، بیشتر بفرمایید، حضرت فرمودند: ای سفیان، به خدا اعتماد کن، تا عارف باشی و به آن چه قسمت تو کرده است خرسند باش، تا توانگر باشی، چنان رفاقت کن که با تو رفاقت می‌کنند، تا بر ایمان بیفزایی و با بدکار همنشینی مکن، که تو را بد کاری می‌آموزد و در کارهای با کسانی مشورت کن که از خداوند عزوجل می‌ترسند. پس حضرت دوباره دم فرو بستند. گفتم: ای پسر دخت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) بیشتر بفرمائید. حضرت فرمودند: ای سفیان، هر که عزت خواهد بی آن که پادشاهی داشته باشد و قدرت خواهد بی آن که برادران (و دوستان) داشته باشد و هیبت و شکوه خواهد بی آن که مال و ثروت داشته باشد، باید از خواری معاصی خداوند به عزت طاعت او درآید. باز حضرت دم فرو بستند. عرض کردم: ای پسر دخت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) باز هم بفرمایید. حضرت فرمودند: ای سفیان پدرم سه نکته‌ی ادب به من آموخت و از سه چیز نهی فرمود: اما آن سه نکته‌ی ادب که به من آموخت این بود که به من فرمود: فرزندم، هر که با یار بد بنشیند، به سلامت نماند و هر که گفتارش را در بند نکشد، پشیمان گردد و هر که به جاهای بدنام آمد و شد کند، مورد بدگمانی و اتهام قرار گیرد. عرض کردم: ای پسر دخت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آن سه چیز که شما را از آنها نهی نمودند چیست؟ حضرت فرمودند: مرا از همنشینی با کسی که بر نعمت (دیگران) حسادت می‌ورزد و از گرفتاری و معصیت (دیگران) شاد می‌شود و یا کسی که سخن چین است نهی فرمود. [۹۵]. [صفحه ۵۳]

شش سفارش امام صادق به مفضل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شش سفارش به تو می‌کنم که آنها را به شیعیانم برسانی. عرض کردم آن سفارش‌ها چیست، سرورم؟ حضرت فرمودند: برگرداندن امانت به کسی که به تو امانت سپرده است و این که برای برادرت همان را پسندی که برای خودت می‌پسندی و بدان که هر کاری را پایانی است، پس از فرجام کارها بر حذر باش و هر کاری ممکن است ناگهانی پیش آید، پس همواره به هوش باش و از بالا رفتن بر کوهی که صعود به آن آسان است اما پایین آمدن از آن دشوار است بپرهیز و هرگز به برادرت وعده‌ای مده که توان انجام آن را نداری. [۹۶].

ضمانت خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: تو (مفضل) را به ترس از خدا سفارش می‌کنم؛ زیرا خداوند ضمانت کرده است که هر کس از او پروا کند وی را از وضعی که خوش ندارد به وضعی که خوش دارد درمی‌آورد و از جایی که گمان نمی‌برد روزیش می‌دهد. [۹۷].

نحوه‌ی نوشتن وصیت‌نامه توسط حضرت جبرئیل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: هر کس در هنگام فوت خود وصیت نکند، این کار نقصی در نقل و مروت اوست. عرض کردند: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) وصیت چگونه است. [صفحه ۵۴] حضرت فرمودند: چون کسی زمان مرگش فرا رسد و مردم (خویشان و کسان او) پیرامونش جمع شدند، بگوید: ای خدای آفریننده‌ی آسمان‌ها و زمین، دانای نهان و آشکار و بخشنده‌ی مهربان، من در این سرای دنیا در پیشگاه تو اعتراف می‌کنم که گواهی می‌دهم معبودی جز تو نیست، یگانه و بی‌نیازی، محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) بنده و فرستاده‌ی توست و قیامت آمدنی است و شکی در آن نیست و تو خفتگان گورها را برمی‌انگیزی و حساب راست است و بهشت راست است و نعمت‌های

بهشتی از خوردنی و نوشیدنی و زناشویی که خداوند به آنها وعده داده است راست است و دوزخ راست است و ایمان راست است و دین چنان است که تو وصف کرده‌ای و اسلام همان گونه است که تو تشریح فرموده‌ای و سخن همان است که تو گفته‌ای و قرآن چنان است که تو نازل کرده‌ای و تو همان معبود حقیقی و آشکار هستی. من در این سرای دنیا در نزد تو اعتراف می‌کنم که تو را به عنوان پروردگار پذیرفته‌ام و اسلام را به عنوان دین و محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) را به پیامبری و علی علیه السلام را به امامت، قرآن را به عنوان کتاب آسمانی خود و این که اهل بیت پیامبر تو (علیه و علیهم السلام) امامان من هستند. بار خدایا! در هنگام شادایم تو تکیه گاه من هستی و به هنگام غم و اندوهم تو امید منی و به گاه گرفتاری‌هایی که به من هجوم می‌آورد، تو نیروی ذخیره منی و ولی نعمت من تو هستی و معبود من و معبود پدرانم تو هستی. بر محمد و آل او علیهم السلام درود فرست و هرگز چشم بر هم زدنی مرا به خودم وامگذار و در تنهایی وحشتناک قبر تو مونس من باش و در آن روز که با تو دیدار می‌کنم از خودت به من عهد و زنهاری ده. و این پیمان میت است در روزی که وصیت می‌کند و وصیت حقی است بر ذمه هر مسلمانی. [صفحه ۵۵] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤید این وصیت، این سخن خدای تبارک و تعالی در سوره‌ی مریم است که می‌فرماید: (اختیار شفاعت ندارند مگر کسی که از جانب (خدای) رحمان پیمانی گرفته است) و این همان پیمان است. حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) به علی علیه السلام فرمودند: این وصیت را بیاموز و آن را به خاندان و شیعیان نیز تعلیم ده. حضرت فرمودند: این را جبرئیل به من تعلیم داد. [۹۸].

سفارش به نوشتن وصیت‌نامه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به مردی که از ایشان سفارش خواست. فرمودند: بار و بنهات را آماده ساز و توشه‌ات را پیشاپیش بفرست و خود وصی خودت باش. به دیگری نگو که آنچه را به کار تو می‌آید (بعدا) برایت بفرستد. [۹۹]. [صفحه ۵۷]

تواضع و فروتنی

راه‌های فروتنی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: فروتنی این است که از مجلس به جایی کمتر از مقام و موقعیت خود، راضی باشی و به هر که برخوردی، سلام کنی و مشاجره را رها کنی هر چند حق با تو باشد و دوست نداشته باشی که تو را به پرهیزکاری بستایند و فروتنی در رأس همه‌ی خوبی‌ها است. [۱۰۰].

عامل از بین رفتن دین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که نزد شخص توانگری برود و برای این که از او چیزی به وی برسد در برابرش کرنش کند، دو سوم دینش از بین برود. [۱۰۱].

فرشته‌های مأمور فروتنی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در آسمان دو فرشته بر بندگان گماشته شده‌اند پس هر کس برای خدا فروتنی کند، او را بالا برند و هر که تکبر ورزد، او را پست گردانند. [۱۰۲]. [صفحه ۵۹]

وضو نصف ایمان است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: وضو، جزء (یا نصف) ایمان است. [۱۰۳].

عامل از بین بردن فقر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: وضو گرفتن پیش از غذا و بعد از آن فقر را از بین می‌برد. [۱۰۴].

اثر تجدید وضو

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که بدون سر زدن حدثی از او، تجدید وضو کند، خداوند توبه‌ی او را، بی آن که استغفار کند، تجدید می‌گرداند. [۱۰۵].

وضو روشنایی است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: وضو روی وضو، روشنایی روی روشنایی است. [۱۰۶]. [صفحه ۶۱]

پند و اندرز

بهترین داستان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: راست‌ترین سخن و رساترین پند و بهترین داستان، کتاب خداست. [۱۰۷].

روزی، حرص و حسابرسی

امام صادق علیه السلام به مردم که تقاضای پند می‌کردند، فرمودند: اگر خداوند تبارک و تعالی روزی (رساندن) را به عهده گرفته است، پس غم روزی خوردن از بهر چیست؟ و اگر روزی قسمت شده است، پس حرص چه معنا دارد؟ و اگر حسابرسی راست است، پس گردآوردن (مال و ثروت) چرا؟ [۱۰۸].

دنیا عالم خواب است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به جابر که از ایشان اندرزی خواسته بود فرمودند: ای جابر دنیا را (چونان) مالی بدان که در عالم خواب به دست می‌آوری و چون بیدار می‌شوی چیزی از آن با خود نمی‌یابی. آیا نصیب تو از دنیا چیزی جز همان جامه‌ای است که می‌پوشی و کهنه‌اش می‌کنی. یا همان خوراکی است که (می‌خوری و سپس) به آن تبدیل می‌شود که خود می‌دانی؟ پس، شگفت از مردمی است که اولین‌های آنان از آخرین‌هایشان گرفته شده (ورفته‌اند) و آنگاه در میان ایشان بانگ رحیل سر داده شده است، لیکن همچنان بی‌خبر سرگرم بازی‌اند. [۱۰۹].

دعوت عملی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۶۲] مردم را به غیر از زبان خود دعوت کنید تا پارسایی و کوشایی در

عبادت و نماز و خوبی، از شما ببینند؛ زیرا اینها خود دعوت کننده است. [۱۱۰].

انسان سعادت‌مند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: انسان سعادت‌مند اندرز به تقوا را آویزه‌ی گوش خود می‌کند، هر چند مخاطب آن اندرز کسی دیگر باشد. [۱۱۱].

دستان را برای خدا بگشاید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در حالی که موسی بن عمران یاران خود را اندرز می‌داد ناگاه مردی برخاست و پیراهن خود را درید. خداوند عزوجل به او وحی فرمود: که ای موسی، به او بگو: پیراهنت را از هم ندر، بلکه دست خود را برای من بگشای. [۱۱۲]. [صفحه ۶۴]

تقوی

افتخار را کسب کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: افتخار به اعمال است و شرف و بزرگی به مال و کرامت و ارجمندی به تقواست. [۱۱۳].

عزت تقوا چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند عزوجل هیچ بنده‌ای را از ذلت گناهان به عزت تقوا منتقل نکرد؛ مگر این که او را بدون هیچ مالی توانگر ساخت و بدون ایل و عشیره‌ای قدرتمند نمود و بی‌آنکه کسی با او باشد، او را از تنهایی به درآورد. [۱۱۴].

تقوی و رزق و روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند برای کسی که از او پروا دارد ضمانت کرده است که هر ناخوشایندی را برای او به آنچه خوشایندش می‌باشد تغییر دهد و از جایی که گمانش را هم نمی‌برد روزیش را می‌رساند. [۱۱۵].

عروس متقین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: قیامت عروس (یا عروسی) تقوای پیشگان است. [۱۱۶]. [صفحه ۶۵]

حق تقوا از خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال از آیه‌ی (اتقوا الله حق تقاته) فرمودند: (حق تقوا از خداوند این است) که اطاعت شود و نافرمانی نشود و پیوسته یاد شود و هرگز فراموش نگردد و سپاسگزاری شود و ناسپاسی نشود. [۱۱۷].

معنای تقوا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال از معنای تقوا فرمودند: تقوا این است که خداوند در جایی که تو را فرمان داده است غایب نبیند و در آن جا که تو را نهی کرده است حاضر نبیند. [۱۱۸]. [صفحه ۶۷]

توکل

نشانه‌ی توکل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از (نشانه‌ی) توکل این است که از کسی جز خدا نترسی. [۱۱۹].

به خدا اعتماد کن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به خدا اعتماد کن تا مؤمن باشی. [۱۲۰].

جایگاه توکل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بی‌نیازی و عزت به هر طرف در حال گردش‌اند و چون به جایگاه توکل دست یافتند در آن جا متوطن (ساکن) می‌شوند. [۱۲۱].

تحصیل روزی حلال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: تحصیل روزی حلال را رها مکن؛ زیرا روزی حلال تو را در دینت بیشتر کمک می‌کند. زانوی اشترت را ببند و آنگاه توکل کن. [۱۲۲]. [صفحه ۷۰]

والدین و فرزندان

دوست داشتن کودکان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: موسی بن عمران علیه السلام گفت: پروردگارا! کدام عمل نزد تو برتر است؟ فرمود: دوست داشتن کودکان؛ زیرا سرشت آنان بر توحید من است و اگر آنها را بمیرانم، به رحمت خود بهشتشان می‌برم. [۱۲۳].

محبت نمودن به فرزند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند عزوجل به بنده به خاطر محبت شدید او به فرزندش رحم می‌کند. [۱۲۴].

میراث خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: میراث خدا از بنده‌ی مؤمنش، فرزند صالحی است که برای او آمرزش بطلبد. [۱۲۵].

از داشتن فرزند دختر ناراحت نباشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به مردی که از به دنیا آمدن دختری برای خود ناراحت بود فرمودند: به من بگو، اگر خداوند تبارک و تعالی به تو وحی می کرد که: (من برایت انتخاب کنم یا خودت انتخاب می کنی) چه می گفتی؟ عرض کرد: می گفتم: [صفحه ۷۱] پروردگارا، تو برایم انتخاب کن. حضرت فرمودند: حالا هم خدا برای تو انتخاب کرده است. [۱۲۶].

دختر گل خوش بویی است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به جارود بن منذر فرمودند: شنیده‌ام از این که دختری برایت زاده شده است ناراحت هستی! از او به تو زیانی نمی رسد، گل خوش بویی است که می بویی و روزیش هم تضمین شده است، پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) پدر چند دختر بود. [۱۲۷].

دختران حسنه هستند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دختران حسنه هستند و پسران نعمت، حسنات پاداش داده می شوند و از نعمت‌ها بازخواست می گردد. [۱۲۸].

دختر سیر دوزخ است

حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: هر که دختری داشته باشد و او را نیکو تربیت کند و به خوبی آموزش دهد و از نعمت‌هایی که خداوند ارزانش کرده او را به وفور بهره‌مند سازد، آن دختر برای وی مانع و پرده‌ای در برابر آتش دوزخ خواهد بود. [۱۲۹]. [صفحه ۷۲]

دختران دلسوز، مددکار و با برکتند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: این دخترانند که دلسوز و مددکار و با برکتند [۱۳۰].

دختران را حقیر نشمارید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس که برایش دختر به دنیا آید و او را اذیت نکند و حقیرش نشمارد و پسران خود را بر او ترجیح ندهد، خداوند به واسطه ی آن دختر او را به بهشت می برد. [۱۳۱].

دختران پرده نشین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چه خوب فرزندان هستند دختران پرده نشین. هر کس یکی از این‌ها را داشته باشد، خداوند او را برایش پرده‌ای در برابر آتش دوزخ قرار می دهد. [۱۳۲].

خداوند به زنان مهربان است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند تبارک و تعالی به زنان مهربانتر از مردان است، هیچ مردی نیست که زنی از محارم خود را خوشحال سازد، مگر این که خدای تعالی در روز قیامت او را شادمان گرداند. [۱۳۳]. [صفحه ۷۳]

خوش رفتاری با پدر و مادر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (و به پدر و مادر نیکی کنید)، (و بالوالدین احسانا) فرمودند: نیکی کردن این است که با آنان خوش رفتاری کنی و اجازه ندهی که مجبور شوند آنچه را نیاز دارند اظهار کنند و از تو بخواهند، اگر چه بی‌نیاز باشند. (بلکه پیش از آن که مجبور به اظهار نیاز خود شوند آن را برطرف ساز) [۱۳۴].

سبب خوش رفتاری فرزندان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: با پدرانتان خوش رفتار باشید تا فرزندانان با شما خوش رفتاری کنند. [۱۳۵].

نیکی به پدر و مادر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چه مانعی دارد که یکی از شما به پدر و مادرش، زنده باشند یا مرده، نیکی کند. از طرف آنها نماز بخواند، از جانب آنها صدقه بدهد و از طرف آنها حج بگذارد و روزه بگیرد تا ثوابش هم به آنها برسد و هم به همان اندازه برای خودش ثواب منظور شود و خداوند عزوجل به واسطه‌ی نیکوکاری و صله‌ی او، خیر و برکت فراوان برایش بیفزاید. [۱۳۶].

پدران و مادران سالمند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (در کنار تو، به سالمندی رسیدند)، (اما یبلغن عندک الکبر احدهما او کلاهما فلا تقل لهما اف...) (اسراء/۲۳) [صفحه ۷۴] فرمودند: اگر تو را دل‌تنگ و آزرده ساختند، به آنان اف مگو و اگر تو را زدند با آنها پرخاش مکن. [۱۳۷].

به پدر و مادر خود اف نگویید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کمترین بی‌احترامی به پدر و مادر، (اف) گفتن است و اگر خداوند عزوجل چیز کمتر از آن سراغ داشت، بی‌گمان از آن نهی می‌کرد. [۱۳۸].

بر پدر و مادر خود صدا بلند نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی (و از روی مهربانی، در برابر آنان خوار و فروتن باش). (و اخفض لهما جناح الذل من الرحمه) فرمودند: نگاهت را جز از سر مهر و دلسوزی به آنان خیره مکن و صدایت را از صدای آنها بلندتر مگردان و رودست آنها نیز بلند مشو و از آنها جلو نیفت. [۱۳۹].

با پدر مخاصمه نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به مردی که عرض کرد: پدرم به من خانه‌ای بخشیده و حالا از تصمیمش برگشته است و می‌خواهد آن را پس بگیرد... فرمود: پدرت بدکاری کرده است. اما اگر با او مخاصمه کردی، صدایت را روی او بلند نکن و اگر او صدایش را بلند کرد، تو صدایت را پایین بیاور. [۱۴۰]. [صفحه ۷۵]

فرزندان عصیانگر بدبخت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نافرمانی والدین از گناهان کبیره است؛ زیرا خداوند متعال فرزند نافرمان را عصیانگر بدبخت قرار داده است. [۱۴۱].

اثر نافرمانی پدر و مادر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: (از جمله) گناهانی که فضا را تیره و تاریک می‌سازد نافرمانی پدر و مادر است. [۱۴۲].

عامل فقر چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر مردی که فرزند خود را نفرین کند، مبتلا به فقر می‌شود. [۱۴۳].

به پدر و مادر خود خیره نگاه نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: و از جمله نافرمانی والدین است که انسان به آنان خیره نگاه کند. [۱۴۴].

نگاه کینه توزانه به پدر و مادر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۷۶] هر که به پدر و مادر خود که به او ستم کرده‌اند کینه‌توزانه نگاه کند، خداوند هیچ نمازی را از او نمی‌پذیرد. [۱۴۵].

سه حق پدر و مادر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پدر و مادر را بر فرزند سه حق است: در همه حال شکر گزار آنان باشد، در هر چه به او امر و نهی می‌کنند، به جز در معصیت خداوند، اطاعتشان کند و در نهان و آشکار خیرخواه آنان باشد. [۱۴۶].

سه حق فرزند بر پدر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: فرزند سه حق بر گردن پدرش دارد: مادر خوبی برایش انتخاب کند، نام نیکویی بر او نهد و در تربیت او بکوشد. [۱۴۷].

نیکی نمودن مرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نیکی مرد به فرزندش، نیکی اوست به پدر و مادرش. [۱۴۸].

به چه کسانی نیکی کنیم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به مردی که عرض کرد: به چه کسی نیکی کنم؟ حضرت فرمودند: [صفحه ۷۷] به پدر و مادرت، عرض کرد: آنها از دنیا رفته‌اند. حضرت فرمودند: به فرزندت نیکی کن. [۱۴۹].

برنامه ۲۱ ساله پسران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پسر باید هفت سال بازی کند، هفت سال سواد بیاموزد و هفت سال به آموزش حلال و حرام پردازد. [۱۵۰].

زمان روزه گرفتن کودکان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ما کودکان خود را وقتی هفت ساله شدند، امر می‌کنیم که تا هر مقدار از روز را که می‌توانند، نصف روز یا کمتر و یا بیشتر، روزه بگیرند و هر گاه تشنگی و گرسنگی بر آنان غالب آمد افطار کنند تا بدین ترتیب به روزه گرفتن عادت کنند و توان آن را بیابند و شما نیز وقتی کودکان نه ساله شدند به آنها دستور دهید که تا هر مقدار از روز را که می‌توانند روزه بگیرند و هر گاه تشنگی بر آنان غلبه کرد روزه‌شان را باز کنند. [۱۵۱].

زمان خواندن نماز کودکان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ما کودکان خود را وقتی پنج ساله شدند به خواندن نماز امر می‌کنیم و شما کودکان را وقتی هفت ساله شدند به نماز خواندن وادار کنید. [۱۵۲]. [صفحه ۷۹]

حکومت‌داری

عامل رفتن به بهشت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس زمام امری از امور مردم را به دست گیرد و عدالت پیشه کند و درب خانه‌ی خود را به روی مردم بگشاید و شر نرساند و به امور مردم رسیدگی کند، بر خداوند عزوجل است که در روز قیامت او را از ترس و هراس ایمن گرداند و به بهشتش برد. [۱۵۳].

سه وظیفه زمامدار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که بر زمامدار واجب است درباره‌ی خواص و عوام رعایت کند: پاداش نیکوکار را به نیکی دادن تا بر رغبت مردم به کارهای نیک افزوده شود، پوشاندن گناهان بد کار تا توبه کند و از گمراهی و انحراف خود برگردد و ایجاد الفت میان همه آنان از طریق احسان و رعایت انصاف و داد. [۱۵۴].

سه کار ناپسندیده‌ی حکمرانان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: برای حکمرانان پسندیده نیست که در سه کار کوتاهی ورزند: حفظ مرزها، رسیدگی به مظلوم و حقوق پایمال شده‌ی مردم و انتخاب افراد شایسته برای کارهای خود. [۱۵۵]. [صفحه ۸۰]

دوستان خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به ابوبصیر فرمودند: خوشا به حال شیعیان قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ما که در زمان

غیبت او منتظر ظهورش هستند و در زمان ظهورش فرمانبردار اویند. ایشان دوستان خدایند که بر آنان نه بیمی است و نه اندوهگین می‌شوند. [۱۵۶].

آماج دشمنان خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند در دنیا دوست خود را آماج دشمن خویش قرار داده است. [۱۵۷].

ولی خداوند چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: زکریا علیه السلام فرزند خود یحیی را پیوسته غمگین و گریان و در خود فرورفته می‌دید. عرض کرد: پروردگارا، من از تو فرزندی خواستم که از او بهره‌مند شوم و تو فرزندی روزیم کردی که از او بهره‌ای نمی‌برم؟ فرمود: تو ولی خواستی و ولی جز چنین نباشد. بی‌گناهان آماج بلاها هستند. [۱۵۸]. [صفحه ۸۲]

یقین

مایه‌ی عزت دین مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: قطع امید کردن از آنچه مردم دارند، مایه عزت دینی مؤمن است. [۱۵۹].

صفات مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن در دین نیرومند است و نرمی را با دوراندیشی توأم کرده است و ایمانی همراه با یقین دارد. [۱۶۰].

یقین کمیاب‌ترین چیز است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ایمان از اسلام برتر است و یقین از ایمان برتر، و چیزی کمیاب‌تر از یقین وجود ندارد. [۱۶۱].

عمل توأم با یقین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: عمل پیوسته و اندک، که با یقین همراه باشد نزد خداوند برتر از عمل بسیار است که توأم با یقین نباشد. [۱۶۲]. [صفحه ۸۳]

مراحل یقین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به ابوبصیر فرمودند: اسلام پله‌ی اول است و ایمان یک پله بالاتر از اسلام است و تقوا یک پله بالاتر از ایمان، و یقین یک پله بالاتر از تقواست، به مردم چیزی به اندکی یقین داده نشده است و شما در حقیقت به پایین‌ترین درجه اسلام چسبیده‌اید. پس مواظب باشید از چنگتان نگریزد. [۱۶۳].

چهار جمله گنج

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (و زیر آن دیوار گنجی از آن دو یتیم بود)، (و کان تحته کنز لهما)، فرمودند: بدانید که آن گنج زر و سیم نبود، بلکه چهار جمله بود: منم خدا و معبودی جز من نیست، هر که به مرگ یقین داشته باشد دهانش به خنده باز نمی‌شود و هر که به حساب یقین داشته باشد دلش شادی نمی‌کند و هر که به تقدیر یقین داشته باشد، از چیزی جز خدا نمی‌ترسد. [۱۶۴].

نشانه‌های یقین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از نشانه‌های یقین این است که با به خشم درآوردن خداوند، مردم را خشنود نسازید و از این که خداوند از فضل خود به شما عطا نکرده است، آنان را نکوهش و ملامت نکنید؛ زیرا نه حرص زدن آزمندی، روزی را به سوی او سوق می‌دهد و نه بی میلی شخصی بی میلی آن را از او باز می‌دارد. [۱۶۵]. [صفحه ۸۴]

دو خصلت شخص آزمند و حریص

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شخص آزمند از دو خصلت محروم و دو خصلت پیوسته با اوست: از قناعت محروم است و از این رو آسایش ندارد و از خرسندی محروم است و از این رو یقین را از دست داده است. [۱۶۶].

اثر یقین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شکیبایی برخاسته از یقین است. [۱۶۷].

عظمت مقام یقین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یقین، بنده را به هر مرتبه‌ی والا و مقام شگفت‌آوری می‌رساند. در حضور رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) گفته شد که عیسی بن مریم علیه السلام روی آب راه می‌رفته است. حضرت فرمودند: اگر یقینش بیشتر بود، در هوا نیز راه می‌رفت. بدین ترتیب رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) از عظمت مقام یقین خبر داد. [۱۶۸].

راه رفتن روی آب

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: روزی حواریون، عیسی علیه السلام را ندیدند پس در جستجوی او بیرون رفتند و دیدند که روی آب راه می‌رود. یکی از آنان عرض کرد: ای پیامبر خدا، به طرف تو بیایم؟ حضرت فرمود: آری. آن مرد یک پایش را روی آب گذاشت و رفت تا پای [صفحه ۸۵] دیگرش را نیز روی آب بگذارد که زیر آب رفت حضرت فرمود: دست را بده ای کوه ایمان، اگر آدمیزاد به وزن دانه‌ای، ذره‌ای یقین داشت در آن صورت روی آب راه می‌رفت. [۱۶۹]. [صفحه ۸۷]

ویژگی‌های رسول خدا

غذا خوردن پادشاهانه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) از زمانی که خداوند عزوجل او را برانگیخت، در حال تکیه دادن غذا نخورد و خوش نداشت که مانند پادشاهان باشد. اما ما نمی‌توانیم این کار را بکنیم. [۱۷۰].

نگاه حضرت رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) نگاه‌های خود را میان اصحابش تقسیم می‌کرد و به این و آن یکسان می‌نگریست. [۱۷۱].

ترس و گرسنگی رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ چیز دنیا برای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) خوشایند نبود مگر این که در راه خدا گرسنه و ترسان باشد. [۱۷۲].

بدهکاری رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در حالی از دنیا رفت که بدهکار بود. [۱۷۳].
[صفحه ۸۹]

رہایی

عوامل نجات بخش انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: عوامل نجات بخش عبارتند از: اطعام کردن، سلام گفتن و نماز خواندن در شب، هنگامی که مردم خفته‌اند. [۱۷۴].

از سه نفر دوری کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: من برای کسانی از این امت که حق (و مقام) ما را بشناسند امید رستن دارم، مگر برای سه نفر: دولتمرد ستمگر، کسی که از هوای نفس خود پیروی کند و کسی که آشکارا دست به گناه بزند. [۱۷۵].

ستارگان زمین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به خدا سوگند که شما در تاریکی‌های زمین می‌درخشید. به خدا قسم که اهل آسمان در تاریکی‌های زمین شما را می‌بینند، همانگونه که شما ستارگان درخشان را در آسمان می‌بینید. اهل آسمان به یکدیگر می‌گویند: فلانی! تعجب است، چگونه فلانی به این مقام رسیده است؟ و این فرموده‌ی پدر من است: به خدا قسم از این که کسی هلاک شود تعجب نمی‌کنم که چرا هلاک شد، بلکه اگر کسی نجات یابد تعجب می‌کنم که چگونه نجات یافته است [۱۷۶].
[صفحه ۹۱]

ندامت و پشیمانی

راه ورود و خروج را بشناسید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در هر کاری، پیش از آن که بدان مبادرت ورزی و بعد پشیمان شوی، درنگ کن تا راه ورود و خروج آن را بشناسی (بدانی از کجا آغازش کنی و چگونه به پایانش رسانی) [۱۷۷].

پشیمان کیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که به نیکی راغب نباشد به پشیمانی گرفتار آید. [۱۷۸].

عوامل پشیمانی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز پشیمانی در پی دارد: به خود بالیدن، فخرفروشی و چیره‌جویی بر دیگران. [۱۷۹].

امام علی بنده‌ای خیر خواه بود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: علی علیه السلام بنده‌ای خیر خواه برای خدای عزوجل بود و خداوند هم خیر خواه او شد و خدای عزوجل را دوست می‌داشت و خدا هم دوستدار او گردید. [۱۸۰]. [صفحه ۹۳]

نصیحت و خیر خواهی

حضور و غیاب مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر مؤمن واجب است که در حضور و غیاب مؤمن خیر خواه او باشد. [۱۸۱].

ملاقات خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر شما باد خیر خواهی برای خدا نسبت به خلق او؛ زیرا هرگز خداوند را با عملی بهتر از این کار ملاقات نخواهی کرد. [۱۸۲].

حق نصیحت مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن برادر مؤمن است. حق دارد او را نصیحت کند. [۱۸۳].

خیر خواهی شخص حسود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خیر خواهی و (ارشاد) از حسود محال است. [۱۸۴].

اثرات خیر خواهی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۹۴] هیچ بنده‌ی مسلمانی به خاطر خود خیر خواه نفس خود نشد و حق را از

نفس خویش و برای آن نگرفت مگر این که دو نعمت به او داده شد: رزقی از جانب خدای عزوجل که او را کفایت کند و خشنودی و رضایتی از خدا که وی را نجات بخشد. [۱۸۵]. [صفحه ۹۶]

نگاه کردن

نگاه بذر شهوت است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ای پسر جنذب! عیسی بن مریم علیه السلام به یاران خود گفت: از نگاه کردن پرهیزید؛ زیرا که آن بذر شهوت در دل می‌کارد و این خود برای به فتنه و گناه انداختن صاحب آن نگاه کافی است. خوشا به حال کسی که دیده‌اش را در دل خویش قرار داد و آن را در چشم خود قرار نداد. [۱۸۶].

اثر نگاه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ای بسا نگاهی که حسرتی طولانی به بار آورده است. [۱۸۷].

نگاه‌های دزدانه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال از آیه‌ی (بعلم خائنه الاعین) فرمودند: دیده‌ای که گاه انسان به چیزی طوری می‌نگرد که انگار به آن نگاه نمی‌کند! این است معنای نگاه‌های دزدانه. [۱۸۸].

نگاه تیر زهر آلود ابلیس

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نگاه کردن یکی از تیرهای زهر آلود ابلیس است. هر که به خاطر خدای عزوجل و نه به خاطر غیر او، چشم خود را فرو بندد در پی آن ایمانی به او ارزانی می‌دارد که مزه‌اش را بچشد. [۱۸۹]. [صفحه ۹۷]

اثر چشم بستن خود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که نگاهش به زنی بیفتد و چشم خود را به طرف آسمان کند یا آن را برهم نهد، هنوز چشم بر هم نزده خداوند از حورالعین به ازدواج او درآورد. [۱۹۰].

سه نگاه انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نگاه اول از آن توست، نگاه دوم به زیان توست، نه به سود تو و نگاه سوم مایه‌ی هلاکت است. [۱۹۱].

اثر نگاه بعد از نگاه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نگاه بعد از نگاه، بذر شهوت را در دل می‌کارد و این خود برای به فتنه و به گناه کشاندن صاحبش کافی است. [۱۹۲].

فروهستن چشم از نامحرم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۹۸] هیچ کس با چیزی چون فروهستن چشم (از نامحرم و گناه) خود را حفظ نکرد؛ زیرا چشم، خود را از نگاه به حرام‌های خدا باز نمی‌دارد مگر این که قبلاً عظمت و جلال خداوند را در دل خویش مشاهده کند. از امیرالمؤمنین علی علیه السلام سوال شد: برای فروهستن چشم (از گناه) از چه وسیله‌ای می‌توان کمک گرفت؟ حضرت فرمودند: با در نظر گرفتن قدرت خداوندی که بر نهانی‌های تو آگاه است. [۱۹۳]. [صفحه ۱۰۰]

نعمت

ارزنده‌ترین نعمت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند به هیچ بنده‌ای نعمتی بزرگتر و ارزنده‌تر از این نداده است که در دل او با خدای عزوجل غیر او نباشد. [۱۹۴].

به یاد نعمت‌های خداوند باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بسا کسی که نعمتی به او ارزانی شده است و خودش هم نمی‌داند. [۱۹۵].

نعمت‌ها مانند همسایه‌اند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حق همسایگی نعمت‌ها را نیکو به جا آورید و مواظب باشید که از شما به دیگری منتقل نشود. بدانید که اگر نعمت از جوار کسی رخت بر بندد کمتر پیش می‌آید که دوباره به سوی او باز گردد. [۱۹۶].

سه شرط نگهداری نعمت‌ها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نعمت‌ها مانند گار نمی‌شوند مگر بعد از سه کار: شناخت جایگاه شایسته‌ی خداوند در نعمت‌ها، گزاردن شکر آنها و رنج و زحمت کشیدن در آنها. [۱۹۷]. [صفحه ۱۰۱]

اثر داشتن نعمت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که نعمت خدا به او زیاد شود، بار زحمت و هزینه‌ی مردم بر دوش او سنگین‌تر شود؛ بنابراین، با به دوش کشیدن بار زحمت و هزینه‌ی مردم نعمت (خود) را پایدار سازید و آن را در معرض زوال قرار ندهید؛ زیرا به ندرت پیش می‌آید که نعمتی از کسی زوال آید و دوباره به او برگردد. [۱۹۸].

مردن با بهترین اعمال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر می‌خواهی عملت ختم به خیر شود و وقتی می‌میری با بهترین اعمال بمیری، حق و حرمت خدای را پاس دار و نعمت‌های او را در راه معاصیش به کار مبر. [۱۹۹].

انذارهای خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شب و روز از انذارهای خدا بر حذر باشید. زید شحام می گوید: عرض کردم انذارهای خدا چیست؟ حضرت فرمودند: کیفر دادن بر گناهان. [۲۰۰].

عامل منع استغفار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال از معنای استدرج (سنستدرجهم من حیث لا- یعملون، اعراف / ۱۸۲) فرمودند: [صفحه ۱۰۲] معنایش این است که بنده گناه کند و خداوند به او مهلت دهد و با وجود گناه باز به او نعمت دهد تا این نعمت او را از طلب آموزش برای آن گناه باز دارد. چنین شخصی بی آن که بفهمد تدریجا به خشم و عذاب خدا نزدیک شده است. [۲۰۱].

حبیب خدا و دشمن خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه خداوند به بنده‌ی خود نعمتی عطا کند و آن نعمت در وجود او به چشم خورد، حبیب خدا و بازگو کننده‌ی نعمت او نامیده می شود و هر گاه خداوند به بنده‌ای نعمتی دهد و آن نعمت در وجود او نمایان نباشد، دشمن خدا و تکذیب کننده نعمت او خوانده می شود. [۲۰۲].

اظهار نعمت خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: من خوش ندارم که مرد نعمتی از خدا داشته باشد و آن را اظهار نکند. [۲۰۳].

خداوند زیباست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند زیباست و زیبایی را دوست می دارد و دوست دارد اثر نعمت را در بنده‌ی خود ببیند. [۲۰۴]. [صفحه ۱۰۳]

مراد از خودآرایی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند زیبایی و خودآرایی را دوست دارد و از بینوایی و بینوانمایی نفرت دارد؛ زیرا خداوند عزوجل هر گاه به بنده‌ای نعمتی عطا کند دوست دارد اثر آن را در او ببیند. عرض شد: از چه طریقی؟ حضرت فرمودند: جامه‌ی تمیز بپوشد، بوی خوش به کار برد، خانه‌اش را گچ کاری کند، جلو در منزلش را بروید و حتی روشن کردن چراغ پیش از غروب آفتاب فقر را می برد و روزی را زیاد می کند. [۲۰۵].

نعمت‌های خداوند را بازگو کن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی معنای آیه (و اما نعمت پروردگارت را بازگو کن) فرمودند: معنای آن این است که نعمت خدا را یاد کن و آن را آشکار ساز و برای مردم بازگو نما. و در حدیث آمده است: (کسی که از مردم تشکر نکند از خدا تشکر نکرده است و کسی که از کم تشکر نکند از زیاد هم تشکر نمی کند و بازگو کردن نعمت خدا خود تشکر است و بازگو نکردن آن ناسپاسی است) حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: معنای این آیه این است که آنچه را خداوند به تو عطا

فرموده و برتری که به تو بخشیده و آنچه را به تو روزی کرده و احسانی که به تو نموده و حدیثی را که ارزانیت داشته است (برای مردم) بازگو کن. [۲۰۶]. [صفحه ۱۰۴]

کمال نعمت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نعمت دنیا، امنیت و تندرستی است و کمال نعمت آخرت وارد شدن به بهشت است و بنده‌ای که به بهشت نرود هرگز نعمت بر او تمام نشده است. [۲۰۷]. [صفحه ۱۰۶]

نفس

دعای بعد از نماز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پس از آن که نماز را تمام کردی بگو: بار خدایا،... از تو می‌خواهم که مرا از گناهانت حفظ کنی و تا زنده‌ام هرگز کمتر و بیشتر از چشم بر هم زدنی مرا به خودم وامگذاری؛ زیرا که نفس همواره به بدی فرمان می‌دهد مگر این که تو رحم کنی ای مهربانترین مهربانان. [۲۰۸].

تکلیف خود را انجام دهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خودت بار خودت را بر دوش کش که اگر چنین نکنی دیگری بار تو را بر نمی‌دارد. [۲۰۹].

هوس مایه‌ی درد و دروغ است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نفس را با هوس‌هایت رها مکن که هوای نفس موجب هلاکت آن می‌گردد و واگذاشتن نفس با هوسش مایه‌ی درد و رنج آن است و باز داشتن نفس از هوا و هوسش باعث درمان آن می‌باشد. [۲۱۰]. [صفحه ۱۰۸]

نفاق

نشانه‌ی نفاق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چهار چیز از نشانه‌های نفاق است: سختدلی، خشکیدگی چشم، مداومت بر گناه و آزمندی به دنیا. [۲۱۱].

چهار خصلت منافقین

حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: چهار خصلت است که در هر که باشد منافق محض است، و در هر کس یکی از آنها باشد یک خصلت نفاق در او وجود دارد تا این که آن را رها کند: هر گاه به او اعتماد شود خیانت کند، هر گاه سخنی گوید دروغ می‌گوید، هر گاه پیمان ببندد پیمان‌شکنی کند و هر گاه ستیزه کند از حق تجاوز می‌کند. [۲۱۲].

زبان، دل و ظاهر منافق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: منافق سه نشانه دارد: زبان او با دلش ناسازگار است و دلش با کردارش و ظاهرش با باطنش. [۲۱۳].

عذاب چهره‌ی دورویان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که با مردم با چهره‌ای روبه‌رو شود و با چهره‌ای دیگر از آنها عیبگویی کند، روز قیامت با دو زبان از آتش (به محشر) می‌آید. [۲۱۴]. [صفحه ۱۰۹]

دو خصلت منافق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دو خصلت است که در منافق فراهم نمی‌آیند راه و رسم، و فهم در سنت. [۲۱۵].

منافقین و فاسقان از سه چیز محروم‌اند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند خوش راه و رسمی و دین فهمی و خوش خویی را هرگز در وجود منافق و فاسق جمع نمی‌کند. [۲۱۶]. [صفحه ۱۱۱]

صدقه و انفاق

ملعون چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند خوش راه و رسمی و دین فهمی و خوش‌رویی را هرگز در وجود منافق و فاسق جمع نمی‌کند. [۲۱۷].

اثر انفاق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: انفاق کن و به عوض یقین داشته باش. [۲۱۸].

پاداش انفاق‌گران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [در هر شب جمعه دو فرشته ندا می‌دهند]: بار خدایا، به هر انفاقگری عوض ده و هر ممسکی را بی چیز گردان. [۲۱۹].

عامل برکت و ادای دین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: صدقه دادن دین را ادا می‌کند و برکت می‌آورد. [۲۲۰].

مالتان را در راه خدا خرج کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۱۱۲] بدان که هر کس در راه اطاعت خدا خرج نکند، به خرج کردن در راه معصیت خدای عزوجل گرفتار شود و هر که در راه رفع نیاز دوست خدا قدم بردارد، به قدم برداشتن در راه رفع نیاز دشمن خدای عزوجل گرفتار آید. [۲۲۱].

از خرج کردن در راه حق دریغ نوزید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ بنده‌ای نیست که از خرج کردن یک درهم در راهی که حق آن است، دریغ ورزد مگر این که دو درهم به ناحق خرج کند. [۲۲۲].

فضیلت انفاق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که هر کس یکی از آنها را به درگاه خداوند برد خدا بهشت را بر او واجب می‌گرداند: انفاق در حال تنگدستی، خوشروئی با همه مردم و انصاف نشان دادن از خود. [۲۲۳].

راه کسب درآمد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر مردم از راهی که خداوند به آنان فرمان داده است کسب درآمد کنند و آنها را در راهی که خداوند از آن بازشان داشته است انفاق کنند، آن را از ایشان نمی‌پذیرد و اگر از راهی که آنها را از آن نهی کرده است درآمد به دست آورند و آن [صفحه ۱۱۳] درآمد را در راهی که خداوند بدان فرمانشان داده است به مصرف برسانند باز از آنان نمی‌پذیرد، مگر این که از راه حلال به دست آوردند و در راه حلال انفاق کنند. [۲۲۴].

پاکترین درآمد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (انفقوا من طیبات ما کسبتم) فرمودند: مردم در زمان جاهلیت درآمدهای ناروا به دست آورده بودند و بعد از آن که اسلام آوردند تصمیم گرفتند آنها را از اموال خود خارج کنند و صدقه بدهند، اما خداوند تبارک و تعالی قبول نکرد مگر این که (صدقه را) از پاکترین درآمدهایشان بپردازند. [۲۲۵]. [صفحه ۱۱۵]

سخن چینی

سخن چین قاتل است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سعایت کننده قاتل سه نفر است: قاتل خودش و قاتل کسی که از او سعایت می‌کند و قاتل کسی که پیش او سعایت می‌کند. [۲۲۶].

اثر سخن چینی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: زنه‌ار از سخن چینی که آن در دل‌های مردمان تخم کینه و دشمنی می‌افشاند. [۲۲۷].

اندرز امام صادق به نجاشی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در نامه‌ی خود به نجاشی فرماندار اهواز فرمودند: از سعایت کنندگان و سخن‌چینان پرهیز و مواظب باش فردی از آنها تو را نلغزاند و مبادا خداوند روزی یا شبی تو را ببیند که از این جماعت اظهار نظری و دخالتی را [داشته باشی] که در این صورت خداوند بر تو خشم می‌گیرد و پرده‌ات را می‌درد. (رسوا و بی‌آبرویت می‌کند). [۲۲۸].

بزرگترین جادو

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۱۱۶] از بزرگترین جادو، سخن‌چینی است، (زیرا) با سخن‌چینی میان دوستان جدایی افکنده می‌شود، یاران یکدل را با هم دشمن می‌کند، به واسطه‌ی آن خونها ریخته می‌شود خانه‌ها ویران می‌گردد و پرده‌ها دریده می‌شود. آدم سخن‌چین بدترین کسی است که روی زمین گام برمی‌دارد. [۲۲۹]. [صفحه ۱۱۸]

مردمان

مردم به سه چیز محتاج‌اند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که همه مردم به آنها نیاز دارند: امنیت، عدالت و رفاه. [۲۳۰].

طبقات متوسط جامعه

و نیز حضرت فرمودند: بر شما باد همتایان خود از مردم و طبقات متوسط جامعه؛ زیرا که معادن جواهر را در میان اینان می‌یابید. [۲۳۱].

مردم چهار دسته‌اند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردم چهار دسته‌اند: یکی نادان افتاده در ورطه هلاکت و هم آغوش با هوس. دیگری عابد متظاهر به تقوا و پرهیزگاری که هر چه بیشتر عبادت کند بر کبر و غرورش افزوده شود. دسته سوم عالمی است که دوست دارد مردم پشت سرش راه روند و از او مدح و ستایش کنند. چهارم دانای آشنا به حق که دوست دارد حق را بر پا دارد، اما توانایی و قدرت ندارد و یا مغلوب است. او بهترین فرد روزگار خود و خردمندترین مردم زمانه خویش است. [۲۳۲].

مردم خردمند، نابخرد و نابکار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۱۱۹] مردان سه دسته‌اند: خردمند، نابخرد و نابکار. خردمند آن‌گاه که با او سخن گویند، پاسخ دهد و هر گاه سخن گوید درست بگوید و هر گاه بشنود پذیرا شود. نابخرد برای سخن گفتن عجله دارد و هر گاه حدیث گوید (و نقل قول کند) فراموش کند و اگر به کار زشتش وادارند، آن را انجام دهد. نابکار اگر به او اعتماد کنی (و امانتی به او بسپاری) به تو خیانت می‌کند و اگر برای او سخنی باز گو کنی، باعث ننگ و عار تو می‌شود. [۲۳۳].

طبقات سه گانه مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردم سه طبقه‌اند: طبقه‌ای از مایند و ما از آنان هستیم، طبقه‌ای به واسطه‌ی ما خود را آراسته می‌کنند (با چسباندن خود به ما برای خویش کسب وجهه و آبرو می‌کنند) و طبقه‌ای هم به نام ما یکدیگر را می‌خورند.

[۲۳۴]. و نیز فرمودند: مردم سه دسته‌اند: نادانی که از آموختن سر باز می‌زند، دانایی که علم و دانشش او را نزار کرده است و خردمندی که برای دنیا و آخرتش کار می‌کند. [۲۳۵]. حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام، فرمودند: مردان سه دسته‌اند: یکی از مال و ثروت برخوردار است، یکی از جاه و مقام و دیگری از زبان (و سخنوری) و این برترین آنهاست. [۲۳۶]. [صفحه ۱۲۰]

صفات زشت نامردی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام به مردی که عرض کرد: آیا خلاق همه در شمار مردمند؟ فرمودند: از شمار آنان بیفکن کسی را که مسواک نمی‌زند، کسی که در جای تنگ چهار زانو می‌نشیند، کسی که به چیزهایی بی‌ربط و بیهوده می‌پردازد، کسی که در موضوعاتی که نمی‌داند بحث و مجادله می‌کند، کسی که بی‌جهت خود را در بستر بیماری می‌اندازد، کسی که بدون مصیبتی سر و وضعش ژولیده و پریشان باشد، کسی که با یاران خود درباره‌ی حقیقتی که همه آنها بر آن هم دستانند مخالفت می‌کند، کسی که به مفاخر پدران خود ببالد اما از کارهای نیک و شایسته آنان بی‌بهره باشد، چنین کسی به خلنگ می‌ماند که پوسته‌های آن لایه لایه برداشته شود تا به مغزش برسد و نیز چنان است که خدای عزوجل فرموده است: (اینان نیستند مگر مانند چهارپایان و بلکه آنان گمراهنند. [۲۳۷]. [صفحه ۱۲۲])

خواب

عالم آسایش تن، روح و خرد

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خواب مایه‌ی آسایش تن است و سخن مایه‌ی آسایش روح و سکوت مایه‌ی آسایش خرد است. [۲۳۸].

چه کسانی خواب ندارند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: پنج نفر خواب ندارند: کسی که در فکر ریختن خونی است، ثروتمندی که برای خود امانتداری پیدا نمی‌کند، کسی که برای رسیدن به مالی از دنیا به مردم دروغ و بهتان می‌بندد، کسی که بدهکاری زیادی دارد و دستش خالی است و دوستداری که در آستانه‌ی جدا شدن از محبوب خود است. [۲۳۹].

کم‌سپاس‌ترین عضو بدن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در سفارش خود به عبدالله بن جندب فرمودند: ای پسر جندب، شب کم بخواب و روز کم سخن بگو؛ زیرا در بدن آدمی عضوی کم‌سپاس‌تر از چشم و زبان نیست. مادر سلیمان به سلیمان گفت: فرزندم، از خواب بپرهیز؛ زیرا خواب (زیاد) تو را در آن روزی که مردم به اعمال خود نیازمندند، تهیدست می‌گرداند. [۲۴۰]. [صفحه ۱۲۳]

پرخوابی و بیکاری

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند عزوجل، از پرخوابی و بیکاری زیاد نفرت دارد. [۲۴۱].

اثر پرخوابی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پر خوابی، باعث از دست رفتن دین و دنیا است [۲۴۲].

اثر و برکات وضو هنگام خواب

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که با وضو بخوابد، اگر در آن شب مرگش در رسد نزد خداوند شهید به شمار می‌آید. و نیز حضرت فرمودند: هر که طهارت بگیرد و سپس به بسترش رود، در آن شب بستر او به منزله‌ی مسجد اوست و اگر یادش آید که وضو ندارد، به همان لحاف خود، هر چه باشد تیمم کند، که اگر چنین کرد پیوسته در نماز و ذکر خدای عزوجل باشد. [۲۴۳].

پرش قبل از خواب

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه به بستر رفتی بیندیش که در آن روز چه غذایی روانه شکم خود کرده‌ای و چه به دست آورده‌ای و به یاد آور که خواهی مرد و معادی در پیش داری. [۲۴۴]. [صفحه ۱۲۵]

نیت

نیت برتر از عمل است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نیت برتر از عمل است. بدانید که نیت همان عمل است. [۲۴۵] سپس آیه‌ی (قل کل یعمل علی شاکلته) (بگو هر کس بر حسب ساختار (روانی و بدنی) خود عمل می‌کند). (اسرا / ۸۴) را قرائت نمودند، (و حضرت فرمودند) یعنی بر پایه‌ی نیت خود. [۲۴۶].

حشر روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند در روز قیامت مردم را مطابق نیت‌هایشان محشور می‌کند. [۲۴۷].

اثر نیت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بنده در روز نیت می‌کند که نماز شب بخواند، اما چشمانش بر او غلبه می‌کند و در نتیجه می‌خوابد، پس خداوند نمازش را برای او ثبت می‌کند و نفس کشیدن‌هایش را تسبیح می‌نویسد و خوابش را برای او صدقه قرار می‌دهد. [۲۴۸].

اثر صدق نیت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۱۲۶] بنده‌ی مؤمن فقیر می‌گوید: پروردگارا، به من (مال و ثروت) روزی کن تا فلان احسان و بهمان کار خیر را انجام دهم. پس، اگر خداوند عزوجل بداند که این سخن را از صدق نیت می‌گوید، همان اجری را برای او می‌نویسد که اگر آن کارهای خیر را انجام می‌داد برایش می‌نوشت. خداوند گشاینده و بخشنده است. [۲۴۹].

توفیق به قدر نیت است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در حقیقت خداوند یاری خود را به بندگانش به اندازه‌ی نیت‌های آنان قرار داده است. پس هر که نیتش درست باشد، یاری خدا به او کامل می‌رسد و هر که نیتش کاستی داشته باشد، یاری خدا نیز به همان اندازه کاستی نیت او، از وی کاسته می‌شود. [۲۵۰].

علت برتری نیت بر عمل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال از علت برتری نیت مؤمن بر عمل او فرمودند: چون عمل گاه ممکن است برای ریا و خودنمایی به مخلوقین صورت گیرد، اما نیت به طور خالص از آن پروردگار جهانیان است. بنابراین، خدای متعال برای نیت آن عطا می‌کند که برای عمل عطا نمی‌کند. [۲۵۱].

از غافلان نباشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۱۲۷] بنده باید در تمام حرکات و سکنات خود نیت خالص (برای خدا) داشته باشد؛ زیرا اگر این معنا در کار نباشد در شمار غافلان است. [۲۵۲].

سبب افزایش رزق و روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که نیتش نیکو شود خداوند به روزیش بیفزاید. [۲۵۳].

حسن نیت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به پرسش از عبادت، فرمودند: حسن نیت داشتن در طاعت به طریقی که خداوند از آن اطاعت شود. [۲۵۴].

اثر نیت صادق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که نیت صادق داشته باشد، دل سالم و پاک دارد؛ زیرا سالم داشتن دل از وسوسه‌های شیطانی به سبب خالص گردانیدن نیت در همه کارها برای خداوند است. [۲۵۵].

سبب محروم شدن از روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا مؤمن نیت گناه می‌کند و بدان سبب از روزی خود محروم می‌شود. [۲۵۶]. [صفحه ۱۲۹]

مرگ

مرگ در نزد مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال از مرگ فرمودند: برای مؤمن مانند خوشترین بویی است که استشمام می‌کند و از بوی خوش آن خوابش می‌برد و رنج و درد به کلی از او برطرف می‌شود و برای کافر همچون گزش مارها و نیش عقربهاست و

(بلکه) دردناکتر! عرض شد: عده‌ای می‌گویند که مرگ دردناکتر از اره شدن و قیچی گشتن و خرد شدن با سنگ‌ها و به چرخش درآوردن ستونه‌ی آهنی آسیا بر تخم چشم است! حضرت فرمودند: برای بعضی از کافران و گنهکاران همین طور است. [۲۵۷].

شرایط راحت مردن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مؤمن بیرون رفتن از دنیا را حس نمی‌کند و این سخن متعال است که می‌فرمایند: (یا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ؛ ای نفس آرام یافته... این (حالت) برای کسی است که پارسا باشد و با برادرانش همدردی و به آنها رسیدگی کند. [۲۵۸].

اثرات یاد مرگ

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: یاد مرگ، خواهش‌های نفس را می‌میراند و رویشگاه‌های غفلت را ریشه کن می‌کند و دل را با وعده‌های خدا نیرو می‌بخشد و طبع را نازک می‌سازد و پرچم‌های هوس را درهم می‌شکند و آتش آزمندی را خاموش می‌سازد و دنیا را در نظر (انسان) کوچک می‌کند. [۲۵۹]. [صفحه ۱۳۰]

مرگ را فراوان یاد کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مرگ را فراوان یاد کنید، زیرا هیچ انسانی مرگ را بسیار یاد نکرد، مگر این که به دنیا بی‌رغبت شد. [۲۶۰].

آماده هول و هراس باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هول و هراسی که نمی‌دانی چه وقت تو را فرامی‌گیرد، چرا پیش از آن که ناگهان به سراغت آید برایش آماده نمی‌شوی. [۲۶۱].

آرزوی مرگ نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام به مردی که آرزوی مرگ می‌کرد، فرمودند: آرزوی زندگی کن، تا این که (خدای را) اطاعت کنی و معصیتش نکنی؛ زیرا که اگر زنده باشی و اطاعت کنی، برایت بهتر از این است که بمیری و نه طاعت کنی و نه معصیت. [۲۶۲].

شرایط آسان شدن سکرات مرگ

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر که دوست دارد خدای عزوجل سکرات مرگ را بر او سبک گرداند، باید به خویشانش رسیدگی و به پدر و مادرش نیکی کند. اگر چنین کند، خداوند عزوجل [صفحه ۱۳۱] سختی‌های مرگ را بر او آسان گرداند و در زندگیش هرگز به ناداری و (فقر) نیفتد. [۲۶۳].

سبب ناراحتی از مرگ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی نزد ابوذر آمد و گفت: ای ابوذر، از چه روست که ما مرگ را ناخوش می‌داریم؟ پاسخ داد: چون شما دنیا را آباد کرده‌اید و آخرت را ویران و از این رو، خوش ندارید که از آبادی به ویرانه منتقل شوید. [۲۶۴].

مرا به دنیا باز گردانید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی (فلولا اذا بلغت الحلقوم... ان کنتم صادقین) فرمودند: زمانی که جان به گلوگاه رسد و جایگاهش در بهشت به او نشان داده شود، بگوید: مرا به دنیا باز گردانید تا آنچه را می‌بینم به خانواده‌ام خبر دهم. اما به او گفته می‌شود: این امکان ندارد. [۲۶۵].

حضور اهل بیت در هنگام مرگ

و نیز فرمودند: هیچ کس نیست که دوستدار ما و دشمن دشمنان ما باشد و بمیرد، مگر این که (در هنگام مرگش) رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) و امیرمؤمنان و حسن و حسین (صلوات الله علیهم) حاضر شوند و اگر دوستدار ما نباشد، آنان را به گونه‌ای که ناراحت شود، [صفحه ۱۳۲] مشاهده کند. دلیل بر این مطلب، فرموده‌ی امیرمؤمنان علیه السلام به حارث همدانی است که: «ای حارث، هر کس بمیرد مرا رو در رو می‌بیند، مؤمن باشد یا منافق.» [۲۶۶].

آمزش تشیع کنندگان جنازه‌ی مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نخستین تحفه‌ای که به مؤمن داده می‌شود، آمزش تشیع کنندگان جنازه اوست. [۲۶۷].

در نماز میت شرکت کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شایسته است که صاحبان عزا برادران دینی میت را از مرگ او باخبر سازند، تا در تشیع جنازه حاضر شوند و بر او نماز خوانند و بدین ترتیب، هم برای آنان اجری حاصل شود و هم برای میت استغفار به عمل آید. [۲۶۸].

به یاد حمل جنازه خود باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه جنازه‌ای را بر دوش کشیدی، تصور کن این تو هستی که بر شانه‌ها حمل می‌شوی یا گویی از پروردگارت می‌خواهی به دنیا برگردی تا چگونه (زندگی را) از سر می‌گیری حضرت سپس فرمودند: شگفت از مردمی که رستخیز رفتگان‌شان [صفحه ۱۳۳] به خاطر پیوستن بازماندگان‌شان به آنها به تاخیر افتاده و چاووشی در میان آنها، بانگ رحیل سر داده، اما آنان همچنان به بازی و تفریح سرگرمند. [۲۶۹].

شش ثواب مؤمن بعد از مرگ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شش چیز است که (ثواب آنها) بعد از وفات مؤمن به او می‌رسد: فرزندی که برایش

آمزش بطلبید، مصحفی که از خود بر جای گذارد، نهالی که بکارد، صدقه‌ی آبی (مانند نهر و قنات) که جاری سازد، چاهی که حفر کند و سنتی (و کردار نیکی) که بعد از او به کار بسته شود. [۲۷۰]. [صفحه ۱۳۵]

ثروت و دارایی

دام ابلیس

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیطان آدمی را همه جا می گرداند و چون خسته‌اش کرد، در بزنگاه دارایی برایش کمین می کند و گردنش را می گیرد. [۲۷۱].

عوامل آسوده خاطر بودن ابلیس

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ابلیس که خدایش لعنت کند، می گوید: هر چیزی مرا در به دام انداختن فرزند آدم خسته و درمانده کند، یکی از سه چیز هرگز مرا درباره او به رنج نخواهد افکند: به دست آوردن مال از راه غیر حلال، یا نپرداختن حق و حقوق آن، یا مصرف نابجای آن. [۲۷۲].

مال حلال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خیری نیست در کسی که دوست نداشته باشد از راه حلال مال به دست آورد تا به وسیله آن آبرویش را حفظ کند و بدهکاریش را پردازد و صله‌ی رحم به جا آورد. [۲۷۳]. [صفحه ۱۳۶]

مایه‌ی بلند مرتبگی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر تو باد بهسازی دارایی؛ زیرا که دارایی مایه‌ی بلند مرتبگی کریم است و سبب بی نیاز شدن از لئیم. [۲۷۴].

دنیا یاور آخرت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نیکو یاوری است، دنیا برای آخرت. [۲۷۵].

عامل ثروتمند شدن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ گاه ثروت مردی زیاد نشد مگر این که حجت خدای متعال بر او بزرگ شد. پس اگر می توانید این حجت را از خود دور کنید، این کار را بکنید. عرض شد: با چه چیز؟ فرمودند: با برآوردن نیازهای برادران خود از امواتان. [۲۷۶].

اثر ثروت زیاد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از جمله سخنان نجواآمیز خدای متعال با موسی علیه السلام این بود: به ثروت زیاد هیچ کس غبطه مخور؛ زیرا ثروت زیاد مایه‌ی گناهان زیاد می شود. چون حقوقی بر آن واجب می گردد. [۲۷۷]. [صفحه ۱۳۷]

عامل آسایش دل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آسایش دل را جستجو کردم، آن را در کمی مال و ثروت یافتیم. [۲۷۸].

قناعت کردن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ مالی سودمندتر از قناعت کردن به اندکی که بسنده کند، نیست. [۲۷۹].

اموال، امانت خداوند است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اموال از آن خداست و آنها را نزد آفریدگان خویش امانت نهاده است و فرمانشان داده که از آن با میانه‌روی بخورند و با میانه روی بنوشند و با میانه‌روی بپوشند و با میانه‌روی ازدواج کنند و با میانه‌روی وسیله‌ی سواری بخرند و سوار شوند و مازاد بر آن را به مؤمنان نیازمند ببخشند. هر که از این حد (اعتدال و میانه‌روی) فراتر رود، آنچه از آن مال می‌خورد حرام است و آنچه می‌نوشد حرام و آنچه می‌پوشد حرام و آنچه به وسیله‌ی آن مال ازدواج می‌کند حرام و آنچه سوار می‌شود حرام است. [۲۸۰].

تهدیدستان و توانگران شریک هم هستند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی، توانگران و تهدیدستان را در اموال شریک قرار داده است. پس توانگران حق ندارند (سهم آنها را) به غیر شرکای خود بدهند. [۲۸۱]. [صفحه ۱۴۰]

نبوت

فلسفه نبوت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال از فلسفه‌ی نبوت فرمودند: برای این که بعد از پیامبران دیگر حجت و بهانه‌ای برای مردم در برابر خدا باقی نماند و نگویند: کسی نیامد که ما را نوید و بیم دهد و برای اینکه خدا بر مردم حجت داشته باشد. آیا نمی‌شنوی که خدای عزوجل به نقل از نگهبانان دوزخ و حجت آوردن آنان در برابر دوزخیان به وجود پیامبران و فرستادگان، می‌فرماید: (آیا برای شما بیم دهنده‌ای نیامد...)، (الم یأتکم نذیر... (ملک / ۱۰ - ۸) [۲۸۲].

یکصد و بیست و چهار هزار پیامبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند یکصد و بیست و چهار هزار پیامبر برانگیخت. [۲۸۳].

سرور پیامبران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سرور پیامبران و فرستادگان پنج نفرند و آنان رسولان اولوالعزم هستند و سنگ آسیا (ی نبوت) بر محور آنها می‌چرخد: نوح، ابراهیم، موسی، عیسی و محمد درود و صلوات خدا بر محمد و خاندان او و بر همه پیامبران باد. [۲۸۴].

سرمایه‌ی کلام

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۱۴۱] خداوند عزوجل، آنگاه که رسولان خود را فرستاد آنان را با زر و سیم نفرستاد، بلکه با (سرمایه) کلام فرستاد. [۲۸۵].

پر رنج و بالاترین مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پر رنج و بالاترین مردم پیامبران، صلوات الله علیهم اجمعین، هستند پس کسانی که بعد از آنها می‌باشند و آنگاه کسانی که در مرتبه بعد و بعدتر قرار دارند. [۲۸۶].

اخلاق پیامبران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چهار خصلت از اخلاق پیامبران است: نیکی کردن، بخشندگی، شکیبایی در برابر سختی‌ها و گزاردن حق مؤمن. [۲۸۷].

معنای دعای امن یجیب المضطر اذا دعاه و یكشف السوء

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، ظهور کند، وارد مسجد الحرام می‌شود و رو به کعبه می‌ایستد و پشت به مقام می‌کند و دو رکعت نماز می‌گزارد و آنگاه برمی‌خیزد و می‌گوید: ای مردم، من نزدیک‌ترین مردم به آدم هستم، ای مردم، من نزدیکترین مردم به ابراهیم هستم؛ ای مردم، من نزدیکترین مردم به اسماعیل هستم؛ ای مردم، من نزدیک‌ترین مردم به محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) هستم. پس دو دست خود را به [صفحه ۱۴۲] آسمان برمی‌دارد و چندان دعا و تضرع می‌کند که به رو می‌افتد و این است (معنای) سخن خدای عزوجل که: (امن یجیب المضطر اذا دعاه فیکشف السوء). [۲۸۸].

سبب نام‌گذاری آدم به آدم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آدم را آدم نامیده‌اند، چون از ادیم (پوست) زمین آفریده شده است. [۲۸۹].

سبب نام گذاری حوا به حوا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حوا را حوا نامیده‌اند چون از حی (موجود زنده) آفریده شده است: خداوند عزوجل می‌فرماید: (شما را از نفسی واحد آفرید و جفتش را نیز از همان آفرید)، (خلقکم من نفس واحده و خلق منها زوجها) (نساء / ۱) [۲۹۰].

چهار کلمه را بیاموزید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل به آدم علیه السلام وحی فرمود: من همه سخن را در چهار کلمه برای تو گرد می‌آورم. عرض کرد: پروردگارا! آن چهار کلمه چیست؟ فرمود: یکی از من است، یکی از تو، یکی به رابطه من و تو مربوط می‌شود و یکی به رابطه میان تو و مردم. آن که اختصاص به من دارد، این است که مرا بندگی کن و چیزی را شریکم

نگردانی. آن که اختصاص به تو دارد، این است که هر کاری انجام دهی به سبب آن [صفحه ۱۴۳] تو را سزا و پاداش دهم که بیش از هر چیز به آن محتاجی، آن که به رابطه‌ی میان من و تو مربوط می‌شود، این است که تو دعا کنی و من اجابت کنم و آن که به رابطه‌ی میان تو و مردم مربوط می‌شود، این است که برای مردم آن بپسندی که برای خود می‌پسندی. [۲۹۱].

خانه حضرت ادریس

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مسجد سهله جایگاه خانه ادریس پیامبر علیه‌السلام است که در آن خیاطی می‌کرد. نیز حضرت فرمودند: هر گاه وارد کوفه شدی، به مسجد سهله برو و در آن نماز بگزار و حوایج دین و دنیایت را از خدا بخواه؛ زیرا مسجد سهله همان خانه ادریس علیه‌السلام است که در آن جا خیاطی می‌کرد و نماز می‌گزارد. [۲۹۲].

سبب نام گذاری ادریس به ادریس

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: ادریس را ادریس نامیدند؛ چون زیاد درس می‌خواند و مطالعه می‌کرد. [۲۹۳].

زندگی دو هزار و پانصد ساله نوح

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: نوح علیه‌السلام دو هزار و پانصد سال زندگی کرد که هشتصد و پنجاه سالش را بیش از مبعوث شدن به نبوت سپری کرد و نهصد و پنجاه سال را به دعوت قوم خود [صفحه ۱۴۴] گذراند و دویست سال را به کار ساختن کشتی مشغول بود و پانصد سال را بعد از فرود آمدن از کشتی و فروکش کردن آب به سر آورد که در این مدت به ساختن شهرها پرداخت و فرزندانش را در آنها جای داد. آنگاه ملک الموت نزد او که در آفتاب نشسته بود، آمد و گفت: سلام بر تو. نوح جواب سلام او را داد و گفت: برای چه آمده‌ای، ای ملک الموت؟ گفت: آمده‌ام جانت را بگیرم. نوح گفت: اجازه می‌دهی از آفتاب به سایه بروم؟ عزرائیل علیه‌السلام گفت: آری نوح علیه‌السلام به سایه رفت و آنگاه گفت: ای ملک الموت، این عمری که در دنیا کردم انگار به اندازه‌ی همین رفتنم از آفتاب به سایه بود. حال مأموریت خود را انجام بده. حضرت فرمودند: پس، جان او را گرفت. [۲۹۴].

صبر ایوب

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: ایوب در هیچ بلای خود عافیت و بهبودی مسألت نکرد. و نیز ابن عباس گفت: همسر ایوب روزی به او گفت: کاش دعا کنی خداوند تو را شفا بخشد! ایوب فرمود: وای بر تو! ما هفتاد سال در نعمت بودیم، حالا بیا همین اندازه در سختی و گرفتاری نیز صبور باشیم! ابن عباس می‌گوید: بعد از آن، اندک زمانی نگذشت که ایوب علیه‌السلام بهبود یافت. و نیز حضرت فرمودند: ایوب بدون هیچ گناهی، هفت سال مبتلا شد. [۲۹۵]. [صفحه ۱۴۵]

به آنچه امید نداری امیدوار باش

و نیز حضرت فرمودند: به آنچه امید نداری امیدوارتر باش تا به آنچه امید داری؛ زیرا موسی علیه‌السلام رفت که مقداری آتش بیاورد اما وقتی به سوی خانواده خود برگشت پیامبری مرسل بود. [۲۹۶].

علت انتخاب موسی به پیامبری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند به موسی بن عمران علیه السلام وحی فرمود: ای موسی، آیا می‌دانی چرا از میان آفریدگانم تو را برگزیدم و برای سخنم تو را انتخاب کردم؟ عرض کرد: نه، ای پروردگار. خداوند به او وحی فرمود: من به زمین نگرستم و در روی آن کسی را نیافتم که در برابر من متواضع تر از تو باشد [۲۹۷].

سبب نام گذاری حضرت خضر به خضر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خضر علیه السلام پیامبری مرسل بود که خداوند تبارک و تعالی وی را به سوی قومش فرستاد و او آنان را به یگانه دانستن خدا و اقرار به پیامبران و فرستادگان او و کتاب‌هایش فراخواند و معجزه‌اش این بود که روی هر چوب خشک یا زمین بی‌علفی می‌نشست، سبز می‌شد و از این رو خضر نامیده شد. [۲۹۸]. [صفحه ۱۴۶]

حضرت اسماعیل پیامبر بود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اسماعیلی که خدای عزوجل در کتاب خود فرموده است: (در این کتاب از اسماعیل یاد کن..)، (و اذکر فی الكتاب اسماعیل انه كان صادق الوعد...) (مریم / ۵۴ و ۵۵) آن اسماعیل فرزند ابراهیم نیست. بلکه پیامبری از پیامبران بود که خداوند عزوجل او را به سوی قومش فرستاد و آنها او را گرفتند و پوست سر و رویش را کردند. فرشته‌ای نزد وی آمد و گفت: خداوند مرا نزد تو فرستاده است، هر دستوری که می‌خواهی به من بده. او گفت: من به آنچه با حسین علیه السلام می‌شود اقتدا می‌کنم و حسین بن علی علیهما السلام سرمشق من است. [۲۹۹].

لقمان حکیم از منظر امام صادق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال حماد از لقمان و حکمت او فرمودند: به خدا قسم که حکمت، به سبب شرافت خانوادگی یا مال و ثروت یا زن و فرزند یا قدرت جسمی و یا زیبایی، به لقمان داده نشد. بلکه او مردی بود در کار خدا نیرومند و با نشاط، پارسا، خاموش و آرام، ژرف‌اندیش و پر تفکر، تیزبین، پندآموز از عبرت‌ها. هرگز در روز نخواهید، هیچ کس او را در حال قضای حاجت یا شستشوی بدنش ندید؛ زیرا به شدت با حیا و ژرف‌اندیش و مراقب حرکات و سکنت خویش بود. هرگز عصبانی نشد. هرگز با کسی شوخی نکرد، هیچ گاه برای دست یافتن به چیزی از دنیا شاد نشد و برای از دست دادن چیزی از آن اندوهگین نگشت. زنان بسیاری گرفت و فرزندان بسیاری به دنیا آورد، اما بیشتر آنان پیش از او به سرای [صفحه ۱۴۷] آخرت شتافتند و او بر مرگ هیچ یک از آنان نگرست. هرگز از دو نفر که با هم بحث یا کتک کاری می‌کردند نگذشت، مگر این که آن دو را آشتی داد و با رفتن او با یکدیگر دوست شدند. هرگز سخن نیکویی از کسی نشنید، مگر آن که معنای آن سخن و گوینده اصلیش را از او پرسید. با مردمان دانا و حکیم بسیار همنشینی می‌کرد، بر قاضیان و پادشاهان و دولتمردان وارد می‌شد و برای قاضیان از این که به چنان شغل خطرناکی گرفتار آمده‌اند، دلسوزی می‌کرد و نسبت به پادشاهان و دولتمردان که به سلطنت و قدرت دل بسته و از خدای بی‌خبر شده‌اند اظهار ترحم می‌نمود. او عبرت می‌گرفت و عواملی را که با آن بر نفس خود چیره آید و به وسیله‌ی آنها با هوس خویش بجنگد و از شیطان دوری کند، می‌آموخت. دلش را با اندیشیدن مداوم می‌کرد و نفسش را با عبرت‌ها. و به جایی سفر نمی‌کرد، مگر این که برایش سودمند باشد. این چنین بود که به او حکمت عطا گردید و عصمت و مصونیت از گناه ارزانی شد. خدای تبارک و تعالی در نیمروزی که چشم‌ها با خواب نیمروزی آرام گرفته بود، به دسته‌ای از فرشتگان دستور داد، به طوری که لقمان صدایشان را بشنود و خودشان را ببیند، او را ندا دهند و بگویند: ای لقمان، آیا می‌خواهی خداوند تو را خلیفه‌ی خود در زمین قرار دهد تا میان مردم داوری کنی؟ لقمان گفت: اگر خداوند مرا به این کار فرمان دهد با جان

و دل می‌پذیرم؛ چون اگر او این کار را با من بکند، خودش هم مرا کمک می‌کند و نحوه‌ی داوری را تعلیم می‌دهد و از خطا نگهم می‌دارد، ولی اگر انتخاب مرا به من واگذارد من کنج عافیت را اختیار می‌کنم فرشتگان گفتند: ای لقمان، چرا این حرف را زدی؟ گفت: زیرا داوری میان مردم، از دشوارترین و پرفتنه و پر بلاترین منزلگاه‌های دین است. آدمی تنها می‌ماند و کسی هم کمکش نمی‌کند و ظلم و [صفحه ۱۴۸] حق‌کشی از هر سو آن را در میان دارد و کسی که عهده‌دار این منصب می‌شود، از دو حال خارج نیست؛ اگر مطابق حق داوری کند در این صورت جا دارد که به سلامت رهد و اگر خطا کند راه بهشت را خطا پیموده است. کسی که در دنیا خوار و ناتوان باشد، در قیامت راحت‌تر می‌تواند رئیس و آقا و ارجمند باشد و کسی که دنیا را بر آخرت برگزیند، هر دوی آنها را می‌بازد، چون دنیایش تمام می‌شود و به آخرت هم نمی‌رسد. امام علیه‌السلام فرمودند: فرشتگان از حکمت لقمان شگفت‌زده شدند و خداوند رحمان گفتار و منطق او را پسندید. چون شب شد و لقمان به بستر خویش رفت، خداوند حکمت را بر وی نازل کرد و از سر تا پایش را غرق حکمت نمود و او همچنان در خواب بود و خداوند پوششی از حکمت بر وی پوشاند و وقتی بیدار شد حکیم‌ترین مردم روزگارش شده بود و میان مردم می‌آمد و سخنان حکیمانه می‌گفت و حکمت منتشر می‌کرد. حضرت امام صادق علیه‌السلام فرمودند: پس از آن که حکم خلافت به لقمان داده شد و او آن را نپذیرفت خداوند به فرشتگان دستور داد و آنها خلافت را به داود علیه‌السلام پیشنهاد کردند و داود علیه‌السلام آن را پذیرفت، بدون آن که شرطی را که لقمان علیه‌السلام کرده بود بیان کند. پس خداوند خلافت در زمین را به داود علیه‌السلام داد و بارها در این کار مبتلا و آزموده شد و هر بار دچار لغزش و خطا می‌شد. اما خداوند او را می‌پذیرفت و می‌بخشید. لقمان علیه‌السلام زیاد به دیدن داود علیه‌السلام می‌رفت و با موعظه‌ها و سخنان حکیمانه و دانش بسیار خود او را اندرز می‌داد و داود علیه‌السلام به او می‌گفت: خوشا به حالت ای لقمان علیه‌السلام، حکمت به تو داده شد و به بالای خلافت گرفتار نشدی، اما به داود علیه‌السلام خلافت داده شد و به کار داوری و فتنه گرفتار آمد. [صفحه ۱۴۹] حضرت امام صادق علیه‌السلام سپس آیه را تلاوت نمودند: (و آن گاه که لقمان در مقام اندرز به فرزندش گفت: ای فرزندم، به خدا شرک نورز؛ زیرا که شرک ستمی بزرگ است.) حضرت فرمودند: لقمان فرزند خود را به مطالبی پند و اندرز داد، تا جایی که او پرورش یافت و رشد نمود. ای حماد، از جمله اندرزهای او به فرزندش این بود که گفت: فرزندم، تو از همان روزی که به دنیا آمدی پشت به دنیا و رو به آخرت کردی. پس، خانه‌ای که به سویش در حرکت هستی نزدیک‌تر به توست از خانه‌ای که در حال دور شدن از آن هستی. فرزندم، با دانایان همنشینی کن و زانو به زانو با آنان مجادله مکن که در نتیجه، دانش خود را از تو دریغ کنند. از دنیا به قدر کفاف بگیر و به کلی آن را دور مینداز تا در نتیجه سربار مردم نباشی و آن چنان هم به دنیا مپرداز که به آخرت زیان رساند. آن قدر روزه بگیر که از شهوت تو جلوگیری کند و چندان روزه مگیر که تو را از نماز بازدارد؛ زیرا نماز نزد خداوند محبوب‌تر از روزه است. فرزندم، دنیا دریایی ژرف است که مردمان بسیاری در آن نابود شده‌اند. پس در این دریا کشتی خود را ایمن قرار ده و بادبان‌ش را توکل و ره‌توشه‌اش را تقوای خدا؛ اگر نجات یافتی که به سبب رحمت و مهربانی خدا نجات یافته‌ای، و اگر هلاک شدی به سبب گناهان خودت هلاک شده‌ای. فرزندم، اگر در خردسالی ادب آموختی، در بزرگسالی از آن بهره‌مند خواهی شد و کسی که ادب را سرمایه و توانگری بداند، بدان اهتمام ورزد و کسی که نسبت به ادب اهتمام ورزد، در راه آموختن آن خود را به رنج و زحمت اندازد و هر که در راه آموختنش رنج برد، سخت در پس آن برآید و هر که سخت در پی ادب برآید، به منافع آن برسد. پس، ادب را خوی و عادت خود گیر؛ زیرا با این کار جانشین گذشتگان می‌شوی و جانشین خود را سود می‌رسانی و امیدوار به تو امید می‌بندد [صفحه ۱۵۰] و بیمناک از صولت و ابهت تو می‌رسد. زنه‌ار که در فراگرفتن ادب سستی و تنبلی کنی و در طلب جز آن برآیی. اگر در امر دنیا شکست خوردی، مبادا در کار آخرت دچار شکست شوی. اگر تحصیل علم را از جایگاهش از دست دادی، بدان که در کار آخرت شکست خورده‌ای. از روزها و شب‌ها و ساعات خود زمانی را هم به تحصیل علم اختصاص بده؛ زیرا هیچ چیز مانند ترک علم، علم

را ضایع نمی‌کند. هیچ‌گاه با افراد لجوج بحث علمی نکن. با افراد دانا هرگز به جدال بپرداز. با هیچ قدرتمندی دشمنی موز، با هیچ ستمگری همراهی و دوستی مکن، با هیچ گنهکار آلوده‌ای دوستی مکن و با هیچ شخصی که متهم به گناه و فساد است، رفاقت موز و دانش خود را مانند پوست گنجینه و پنهان کن. فرزندم، از خداوند چنان بترس که اگر در روز قیامت نیکی‌های جن و انس را با خود بیاوری، باز بیم آن داشته باشی که عذابت کند و به خداوند چنان امیدوار باش که اگر روز قیامت با گناهان جن و انس بیایی، باز امید به آمرزش او داشته باشی. فرزند لقمان به او گفت: ای پدر، چگونه طاقت و گنجایش چنین چیزی را داشته باشم، حال آن که مرا یک دل بیش نیست؟ لقمان به او فرمود: فرزندم، اگر دل مؤمن را بیرون آورند و آن را بشکافند، در آن، دو نور یافت می‌شود: نوری از بیم و نوری از امید. اگر این دو نور با هم وزن شوند، هیچ‌یک به وزن ذره‌ای سنگین‌تر از دیگری نخواهد بود. کسی که به خدا ایمان داشته باشد، آنچه را او باور کند، آنچه را خدا فرمان داده است به کار می‌بندد و کسی که فرمان خدا را به کار نبندد، گفته او را باور نکرده است. این خلق و خوی‌ها هر یک گواه بر دیگری می‌باشد. پس، کسی که صادقانه به خداوند ایمان بیاورد، خالصانه و بی‌ریا برای خدا کار کند، صادقانه به خدا ایمان آورده است. و کسی که از خدا اطاعت کند، از او می‌ترسد و کسی که از خدا بترسد، او را دوست هم دارد و کسی که او را دوست بدارد، فرمانش را پیروی می‌کند و کسی که فرمان او را پیروی کند، مستوجب بهشت و [صفحه ۱۵۱] خشنودی خدا می‌شود و کسی که به دنبال خشنودی خدا نباشد، از خشم و ناخشنودی خدا هم باکی ندارد. پناه می‌بریم به خدا از خشم و ناخشنودی او. فرزندم، به دنیا اعتماد مکن و دلت را بدان مشغول مساز؛ زیرا خداوند هیچ آفریده‌ای نیافریده است که در نظر او خوارتر از دنیا باشد. مگر نمی‌بینی که نعمت‌های دنیا را پاداش مطیعان قرار نداده و بلای آن را کیفر نافرمانان در نظر نگرفته است؟ [۳۰۰].

سخن خداوند با حضرت داود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی به داود علیه السلام وحی فرمود: چه شده است که تو را تنها می‌بینم؟ عرض کرد: به خاطر تو، مردم را ترک کرده و آنان نیز مرا ترک کرده‌اند. فرمود: چه شده است که تو را خاموش می‌بینم؟ عرض کرد: ترس از تو، مرا خاموش ساخته است. فرمود: چه شده است که تو را رنجور می‌بینم؟ عرض کرد: عشق و محبت تو، مرا رنجور ساخته است. فرمود: چه شده است که تو را فقیر می‌بینم، حال آن که تو را بهره‌مند ساخته‌ام؟ عرض کرد: گزاردن حق تو، مرا فقیر کرده است. فرمود: چه شده است که تو را خوار می‌بینم؟ عرض کرد: عظمت و صف ناشدنی جلال تو، مرا خوار کرده است و این حق توست ای آقای من. خداوند جل جلاله فرمود: پس مژده باد تو را به فضل من، آن روزی که مرا ملاقات کنی، هر چه دوست داشته باشی به تو ببخشم. با مردم بیامیز و با اخلاق آنان بساز، اما در اعمال و کردارشان با آنان همراهی مکن تا روز قیامت بدانچه از من خواهی دست یابی. [۳۰۱]. [صفحه ۱۵۲]

سخن گفتن قورباغه با حضرت داود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: داود علیه السلام گفت: امروز خدا را چنان عبادتی کنم و چنان قرائتی بخوانم که هرگز چنان نکرده باشم. پس به محراب خود رفت و آن کرد (که گفت). چون نمازش را به پایان برد، ناگاه چشمش به قورباغه‌ای در محراب افتاد. آن قورباغه به او گفت: ای داود، عبادت و قرائتی که امروز به جای آوردی تو را خوش آمد؟ گفت: آری. قورباغه گفت: هرگز تو را به اعجاب و اندازد؛ زیرا من در هر شب، خداوند را هزار بار تسبیح می‌گویم که از هر تسبیحی سه هزار حمد و ستایش منشعب می‌شود. گاه من در قعر آب هستم و پرنده‌ای در هوا آواز می‌دهد و من به گمان این که او گرسنه است برایش روی آب می‌آیم تا مرا بخورد بدون آن که هیچ گناهی کرده باشم. [۳۰۲].

غذای حضرت سلیمان و خانواده‌اش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سلیمان علیه السلام به میهمانان خود گوشت و نان سفید می‌خوراند و به خانواده‌اش نان گندم سبوس‌دار و خودش نان جو نایخته می‌خورد. [۳۰۳].

جامه‌ی کعبه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نخستین کسی که بر خانه‌ی خدا جامه پوشانده، سلیمان بن داود علیه السلام بود که با جامه‌های کتاب قبطی آن را پوشش داد. [۳۰۴]. [صفحه ۱۵۳]

تهیه‌ی شکر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نخستین کسی که شکر تهیه کرد، سلیمان بن داود علیهما السلام بود. [۳۰۵].

عشق و عاشقی گنجشک

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سلیمان علیه السلام گنجشک نری را دید که به جفت خود می‌گوید: چرا خودت را از من دریغ می‌کنی؟ اگر بخواهی (یا بخواهم) قبه سلیمان را با منقار خود برمی‌دارم و آن را به دریا می‌افکنم. سلیمان در حالی که لبخند می‌زد به آن گنجشک گفت: آیا برستی می‌توانی این کار را بکنی؟ گنجشک گفت: نه، ای پیامبر خدا، اما گاهی اوقات مرد برای همسرش خودنمایی می‌کند و خودش را پیش او بزرگ نشان می‌دهد و عاشق را بر آن چه می‌گوید ملامتی نیست. سلیمان به گنجشک ماده گفت: چرا خودت را از او دریغ می‌داری، در حالی که او عاشق توست؟ گفت: ای پیامبر خدا، او عاشق نیست بلکه لاف عشق می‌زند؛ چون در کنار من غیر مرا هم دوست دارد. سخن ماده گنجشک در دل سلیمان اثر کرد و بشدت گریست و چهل روز از مردم کناره گرفت و در این مدت از خداوند مسألت می‌کرد که دل او را برای محبت خودش خالی گرداند و محبتش را با محبت غیر خود نیامیزد. [۳۰۶].

گناه حضرت یونس

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در حالی که دستشان را به آسمان برداشته بودند، فرمودند: پروردگارا، هرگز مرا چشم به هم زدن به خودم وامگذار، نه کمتر از آن و نه بیشتر. [صفحه ۱۵۴] ابن ابی‌یعفور می‌گوید: بی‌درنگ اشک از گوشه‌های محاسنش جاری شد سپس رو به من کرد و فرمودند: ای پسر ابی‌یعفور، یونس بن متی را خداوند عزوجل کمتر از یک چشم بر هم زدن، به خودش وا گذاشت و در نتیجه آن گناه را کرد. عرض کردم: خداوند خیرتان دهد، آیا آن گناه او را به حد کفر رساند؟ حضرت فرمودند: نه، اما مردن در آن حال هلاکت است. [۳۰۷]. [صفحه ۱۵۷]

کبر و غرور

کبر و گردنکشی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: تکبر گاهی در دون پایه‌ترین افراد جامعه از هر قشری یافت می‌شود. روزی رسول

خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) از یکی از کوچه‌های مدینه می‌گذشتند. زن سیاهی وسط کوچه سرگین جمع می‌کرد به آن زن گفتند: از سر راه رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) کنار برو. زن گفت: راه پهن است. یکی از مردم خواست او را کنار بزند، رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: رهایش کن؛ او زن گردنکشی است. [۳۰۸].

عامل دستیابی به بزرگواری

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر که از تکبر پاک شود، به بزرگواری دست یابد. [۳۰۹].

نشان کبر

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام به عبدالله بن طلحه فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: هر بنده‌ای به اندازه‌ی وزن دانه‌ی خردلی در دلش تکبر باشد، به بهشت نمی‌رود و هر بنده‌ای که به وزن دانه‌ی خردلی در دلش ایمان باشد، به دوزخ نمی‌رود. عرض کردم: فدایت شوم، انسان (گاه) لباس می‌پوشد و مرکبی سوار می‌شود، آیا این نشانه‌ی کبر است؟ حضرت فرمودند: چنین نیست، بلکه کبر، انکار حق است و ایمان اقرار به حق. [۳۱۰]. [صفحه ۱۵۸]

موارد کبر

و نیز محمد بن عمر بن یزید به حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمود: من خوراک خوب می‌خورم و بوی خوش به کار می‌برم و بر مرکب راهوار و خرامان سوار می‌شوم و غلامم در پی من حرکت می‌کند. اگر در این رفتار، نوعی تکبر است از آن دست بردارم؟ حضرت مدتی خاموش ماندند و سپس فرمودند: گردنکش لعنت شده، کسی است که مردم را خوار شمرد و حق را نشناسد. [۳۱۱].

کمترین حد الحاد

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ از سوال کمترین حد الحاد، فرمودند: تکبر کمترین حد آن است. [۳۱۲].

بزرگترین تکبر

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: بزرگترین تکبر، پست شمردن مردم است و استخفاف نسبت به حق، عبدالاعلی بن اعین می‌گوید: عرض کردم: پست شمردن مردم و استخفاف حق چیست؟ حضرت فرمودند: در برابر حق، نادانی کند و از اهل حق بد گوید. پس هر که چنین کند با خداوند عزوجل بر سر ردای او ستیزیده است. [۳۱۳].

معنی تکبر

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: تکبر این است که مردم را تحقیر کنی و حق را خوار شماری. [۳۱۴]. [صفحه ۱۵۹]

مکان آمرزیده شدن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس با دلی تهی از کبر از مآزمان (جایی است میان عرفه و مشعر)، (مجمع البحرین) بگذرد، خداوند او را بیامرزد. راوی می گوید: عرض کردم: کبر چیست؟ حضرت فرمودند: حقیر شمردن مردم و استخفاف نسبت به حق. و نیز حضرت فرمودند: هر که با دلی پاک از کبر وارد مکه شود، خداوند گنااهش را بیامرزد. عبدالملک می گوید: عرض کردم: کبر چیست؟ حضرت فرمودند: خوار شمردن مردم و استخفاف نسبت به حق. عرض کردم: چگونه؟ فرمودند: در برابر حق نادانی کند و از اهل حق بد گوید. [۳۱۵].

در شمار متکبران نباشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که بر این باور باشد که از دیگران برتر است، او در شمار مستکبران است. حفص بن غیاث می گوید: عرض کردم: اگر گنهکاری را ببیند و به سبب بی گناهی و پاکدامنی خود، خویشتن را از او برتر بداند چه؟ فرمودند: هیهات هیهات! چه بسا که او آمرزیده شود اما تو را برای حسابرسی نگه دارند؛ مگر داستان موسی علیه السلام را نخوانده‌ای؟ [۳۱۶].

لباس زیبا، حد کبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه به وادی مکه وارد شدید، لباس های فرسوده یا جامه های کهنه یا لباس های زبر و درشت خود را بپوشید؛ زیرا هیچ گاه کسی با دلی تهی از کبر به وادی مکه وارد نشود، مگر این که خداوند او را بیامرزد. عبدالله بن ابی یعفور گفت: [صفحه ۱۶۰] حد کبر چیست؟ حضرت فرمودند: این که انسان جامه‌ی زیبایی بپوشد و به خودش نگاه می کند و دوست داشته باشد که مردم او را در آن لباس ببینند. حضرت سپس این آیه را تلاوت نمودند: (بلکه انسان به خود بیناست)، (بل الانسان علی نفسه بصیره). [۳۱۷].

عامل کبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ مردی تکبر یا گردنفرازی نکرد، مگر به سبب احساس خواری و حقارتی که در خود یافت. [۳۱۸].

عامل رفع کبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام امام باقر علیه السلام در پاسخ به سؤال مولایمان حضرت صادق علیه السلام از (حکمت دفع) مدفوع (از انسان) فرمودند: برای تحقیر آدمیزاد است، تا او که با خود مدفوعش را حمل می کند، تکبر نوزد. [۳۱۹].

عوامل تبرئه از کبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که خودش جامه‌ای را وصله کند و کفش را پینه زند و کالایش را حمل کند، هر آینه از کبر مبرا است. [۳۲۰]. [صفحه ۱۶۱]

توقع متکبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: متکبر، هرگز نباید توقع تعریف و تمجید (دیگران از خود را) داشته باشد. [۳۲۱].

اثر فخر فروشی و فروتنی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ بنده‌ای نیست، مگر این که بر سرش لگامی است و فرشته‌ای که آن را نگه می‌دارد و هر گاه بزرگی فروشد، فرشته به او گوید: فروتن باشد، خدایت پست کند تو را. از آن پس، پیوسته در نظر خود بزرگترین مردمان و در چشم مردم کوچکترین افراد باشد و هر گاه فروتنی کند، خدای عزوجل او را بلند مرتبه گرداند و فرشته به او گوید: سرت را بالا بگیر، خدایت سرفراز کند تو را. از آن پس، همواره در نظر خود کمترین مردم و در چشم مردم، بلند مرتبه‌ترین افراد باشد. [۳۲۲].

شکل متکبران در صحرای محشر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: متکبران به شکل مورچه درآورده می‌شوند و مردم آنها را همچنان پایمال می‌کنند، تا آنگاه که خدا از حساب (بندگان) فارغ شود. [۳۲۳]. [صفحه ۱۶۲]

سقر دره‌ای در دوزخ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در دوزخ دره‌ای است برای متکبران به نام (سقر). این دره از شدت گرمای خود به خدای عزوجل شکایت کرد و خواهش نمود که به وی اجازه دهد تا نفسی بکشد. پس نفس کشید و (از نفس خود) دوزخ را سوزاند. [۳۲۴]. [صفحه ۱۶۴]

کتابت

انتشار دانش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به مفضل بن عمر فرمودند: بنویس و دانش خود را در میان برادرانت منتشر کن و چون (خواستی) بمیری، آن را به پسرانت میراث ده؛ زیرا بر مردم، زمانه‌ای پر آشوب می‌رسد، که در آن جز با کتابهایشان همدم نشوند. [۳۲۵].

نعمت نوشتن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل با نعمت نوشتن و حساب کردن بر مردم، از نیک و بد، منت نهاد و اگر این دو کار نبود، آنان دچار اشتباه می‌شدند. [۳۲۶].

عوامل خرد و هوش مرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از نوشته‌ی مرد پی به خرد و بینش او برده می‌شود و از فرستاده‌اش پی به فهم و هوش او. [۳۲۷].

عامل حفظ نمودن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بنویسید؛ زیرا تا ننویسید، حفظ نمی‌کنید. [صفحه ۱۶۵] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به ابوبصیر فرمودند: عده‌ای از بصریان پیش من آمدند و احادیثی از من پرسیدند و آنها را نوشتند؛ شما چرا نمی‌نویسید؟ بدانید که تا ننویسید هرگز حفظ نخواهید شد. [۳۲۸].

عامل آرامش دل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دل، به نوشتن آرام می‌گیرد. [۳۲۹].

نوشتن بسم الله

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بسم الله الرحمن الرحيم را، فرومگذار اگر چه قبل از (نوشتن) يك شعر باشد حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بسم الله الرحمن الرحيم را، با نیکوترین خط خود بنویس. [۳۳۰].

نامه نگاری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ارتباط میان برادران در حضر، دید و بازدید است و در سفر نامه‌نگاری [۳۳۱].

جواب دادن نامه واجب است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: جواب دادن به نامه، همچون جواب دادن به سلام، واجب است. [۳۳۲]. [صفحه ۱۶۷]

رازداری

دو مأموریت مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردم به دو خصلت مأمور شدند، اما آنها را تباه کردند و از این رو همه چیز را از دست دادند، شکیبایی و رازداری. [۳۳۳].

اثر کتمان سر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پوشیده نگه داشتن اسرار ما جهاد در راه خداست.

بنده‌ی گمنام

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خوشا به حال بنده گمنامی که مردم را می‌شناسد و به ظاهر در میان آنان به سر می‌برد، اما قلبا با اعمال ایشان همراهی نمی‌کند. لذا مردم را به ظاهر می‌شناسد و مردم از باطن او خبر ندارند. [۳۳۴].

بنده‌ی بی‌نام و نشان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خوشا به حال هر بنده‌ی بی‌نام و نشانی که پیش از آن که مردم او را بشناسند او مردم را می‌شناسد. [۳۳۵]. [صفحه ۱۶۹]

دروغگویی

نشان شخص کذاب

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نشانه‌ی شخص کذاب این است که از آسمان و زمین و مشرق و مغرب به تو خبر می‌دهد. اما هر گاه درباره‌ی حرام و حلال خدا از او بررسی چیزی برای گفتن ندارد. [۳۳۶].

هلاکت دروغگو

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شخص کذاب، با برهان‌های روشن هلاک می‌شود و پیروانش به وسیله‌ی شبهات. [۳۳۷].

اثر دروغ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دروغ مگو، که شکوهت از بین می‌رود. [۳۳۸].

بخیل، حسود، شاهان و دروغگو

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بخیل را آسایش، حسود را خوشی، شاهان را وفا و دروغگو را مروت نیست. [۳۳۹]. [صفحه ۱۷۰]

از دروغگو کمک نخواهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هرگز از دروغگو، کمک نخواه؛ زیرا دروغگو دور را در نظر تو نزدیک، جلوه می‌دهد و نزدیک را دور. [۳۴۰].

سبب محروم شدن از نماز شب

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: انسان دروغی می‌گوید و به سبب آن، از نماز شب محروم می‌شود. [۳۴۱].

کمک خداوند بر علیه دروغگویان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از جمله کمک‌های خداوند بر علیه دروغگویان، فراموشی است. [۳۴۲].

بافنده‌ی سخن، ملعون است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از ملعون بودن بافنده‌ی سخن فرمودند: منظور از بافنده، در حقیقت، کسی است که بر خدا و رسول او دروغ بیافد. [۳۴۳].

جواز دروغ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۱۷۱] دروغ نکوهیده است، مگر در دو جا: دور کردن شر ستمگران و آشتی دادن میان مسلمانان. [۳۴۴].

انواع سخن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سخن سه گونه است: راست، دروغ و آشتی دادن میان مردم. [۳۴۵].

اصلاح دهنده دروغگو نیست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اصلاح دهنده (میان مردم مسلمان) دروغگو به شمار نمی آید. [۳۴۶]. [صفحه ۱۷۳]

تنبلی و کاهلی

اثر تنبلی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که در طهارت و نماز خود تنبلی ورزد، در کار آخرتش به خیری نمی رسد. و هر که در آنچه امور معیشتی او را به سامان می آورد تنبلی ورزد، در کار دنیایش به خیری دست نمی یابد. [۳۴۷].

خداوند پاداش می دهد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر خداوند (در برابر کار) پاداش می دهد، دیگر تنبلی چرا؟ [۳۴۸].

دشمن کار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دشمن کار، تنبلی است. [۳۴۹].

از تنبلی بپرهیزید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از تنبلی بپرهیزید همانا پروردگار شما مهربان است و از عمل اندک نیز قدردانی می کند. آدمی برای رضای خدای عزوجل دو رکعت نماز مستحبی می خواند و خداوند بر اثر آن، او را به بهشت می برد و برای خشنودی خدای عزوجل درهمی صدقه‌ی مستحبی می دهد و خداوند به سبب آن، او را به بهشت می برد. [۳۵۰]. [صفحه ۱۷۵]

کفر

کافر کیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا خدای عزوجل فریضی را بر بندگان واجب ساخته است. پس هر کس فریضه‌ای واجب را فروگذارد و به آن عمل نکند و منکرش شود، کافر است. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی

که درباره‌ی خدا و رسول او شک کند کافر است. [۳۵۱].

عتل و زنیم کیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (عتل بعد ذلک زنیم) فرمودند: (عتل) آدم بد کفر است و (زنیم) کسی که چندان شیفته‌ی کفر خویش است که به هیچ چیز دیگر نمی‌اندیشد. [۳۵۲].

کبر مصداق کفر است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال از کمترین درجه الحاد فرمودند: کبر یکی از (مصادیق) آن است. [۳۵۳].

نزدیک‌ترین منازل به کفر

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام سؤال شد: [صفحه ۱۷۶] کسی که هر گاه سخنی بگوید، دروغ گوید و هر گاه وعده دهد خلف وعده کند و هر گاه امین شمرده شود، خیانت کند در چه منزلتی از کفر و ایمان قرار دارد؟ حضرت فرمودند: این‌ها نزدیک‌ترین منازل به کفر هستند. اما او کافر نیست. [۳۵۴]. [صفحه ۱۷۸]

جبران عمل

تلافی نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس (رفتار) شخص نابخرد (نسبت به خود) را با نابخردی تلافی کند به رفتاری که (از جانب نابخرد) با او شده رضایت داده است؛ زیرا از نمونه‌ی او پیروی کرده است. [۳۵۵].

خود را در مرتبه‌ی بی‌احترام قرار مده

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس تو را گرامی داشت، تو نیز او را گرامی بدار و هر کس به تو بی‌احترامی کرد، خودت را در مرتبه او قرار مده. [۳۵۶].

عیب‌های خانه خود را نمایان نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که پرده‌ی دیگری را کنار زند، عیب‌های خانه‌ی خودش نمایان شود و هر که تیغ ستم برکشد، (خودش) با آن کشته شود و هر که برای برادر خود چاهی بکند، خود در آن افتد و هر که با نابخردان درآمیزد بی‌مقدار شود و هر که با دانایان بنشیند با وقار و گرانمایه شود و هر که به جاهای بد وارد شود مورد تهمت قرار گیرد. [۳۵۷].

خوش رفتاری و عفت را فراموش مکن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: با پدران‌تان خوش رفتاری کنید تا فرزندان‌تان با شما خوش رفتاری کنند و نسبت به زنان مردم عفت ورزید، تا نسبت به زنان شما عفت ورزند. [۳۵۸]. [صفحه ۱۸۰]

سخن و سخنگویی

صفت دانا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دانا زیاده گویی نمی کند. [۳۵۹].

جایگاه گفتار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس جایگاه گفتار خود را نسبت به کردارش بدانند، سخنان بیهوده کمتر گوید. [۳۶۰].

اثر سخن نابجا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سخن را از من بشنوید که از اشتران خاکستری که دست و پایشان خطوط سیاه دارد، برای شما بهتر است! هیچ یک از شما سخن بیهوده نگویید و بسیاری از سخنان مفید را هم به زبان نیاورید مگر آن گاه که برایش جایی بیاید؛ زیرا بسا کسی که سخنی نابجا بگوید و با آن سخن بر خود، جنایت کند. [۳۶۱].

عامل آرامش جان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سخن، آرام بخش جان است و خاموشی (و سکوت) آرام بخش خرد. [۳۶۲]. [صفحه ۱۸۱]

عامل نیکوکاری و بدکاری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بنده‌ی مؤمن تا زمانی که خاموش است، نیکوکار قلمداد می شود. اما چون سخن گوید، یا نیکوکار رقم می خورد یا بدکار. [۳۶۳].

ای گروه شیعه! مایه‌ی زیور اهل بیت باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ای گروه شیعه! مایه‌ی زیور ما باشید و باعث عیب و ننگ، نباشید. با مردم نیکو سخن بگویید و زبانه‌ایتان را نگه دارید و از زیاده گویی و سخن زشت، بازماند. [۳۶۴].

عوامل کمال انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه خصلت است که به هر کس روزی شود کامل است: خردمندی، زیبایی و شیواسخنی. [۳۶۵]. [صفحه ۱۸۳]

پوشاک

اثر لباس کتان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کتان از لباس‌های پیامبران است و گوشت را می‌رویند. [۳۶۶].

لباس امیرالمؤمنین علی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: علی علیه السلام را با جامه‌ای کهنه و وصله شده دیدند و به او ایراد گرفتند. حضرت فرمودند: با این جامه، دل خاشع می‌شود و نفس ذلیل می‌گردد و مؤمنان از آن سرمشق می‌گیرند. [۳۶۷].

نحوه استفاده از دارایی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دارایی‌ها از آن خداست و آنها را نزد مرد به امانت می‌سپارد و به آنها اجازه داده است که با میانه‌روی بخورند و با میانه روی بپوشند. [۳۶۸].

نوع لباس پوشیدن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: لباس بپوش، که نه به آن شهرت پیدا کنی و نه باعث خفت تو شود. [۳۶۹]. [صفحه ۱۸۴]

آشکار ساختن نعمت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به عبید بن زیاد فرمودند: آشکار ساختن نعمت در نزد خدا، محبوبتر از نگهداری آن در گنجی (لباس) است. پس زنه‌ار که جز در نیکوترین نوع لباس مردم خویش ظاهر نشوی. راوی گوید: از آن پس عبید، تا زمانی که زنده بود، جز در نیکوترین نوع لباس مردمش دیده نشد. [۳۷۰].

نوع لباس زمان ظهور حضرت حجت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام بعد از وصف نوع جامه‌ی حضرت امام علی علیه السلام فرمودند: این همان لباسی است که سزاوار است شما بپوشید. اما امروز ما نمی‌توانیم چنین جامه‌ای بپوشیم؛ زیرا اگر این کار را بکنیم، خواهند گفت: دیوانه است یا خواهند گفت: ریاکار است. اما زمانی که قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ما ظهور کند، همان لباس (امام علی علیه السلام) پوشیده خواهد شد. [۳۷۱].

ریاکار نباشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مشغول طواف بودم، که ناگاه دیدم مردی لباس مرا می‌کشد. برگشتم دیدم عباد بصری است. او گفت: ای جعفر بن محمد علیهما السلام! تو به جای علی علیه السلام نشسته‌ای و چنین لباسی می‌پوشی؟ گفتم: وای بر تو! این یک جامه‌ی قوه‌ی (جامه‌ای که در قهستان کرمان می‌بافتند) است که به یک دینار و خرده‌ای [صفحه ۱۸۵] خریده‌ام. علی علیه السلام در زمانی سر می‌برد که آنچه می‌پوشید، متناسب با آن بود ولی اگر در این زمان من چنان لباسی بپوشم مردم خواهند گفت: این مرد مثل عباد ریاکار است. [۳۷۲].

عمامه، تاجهای فرشتگان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) با دست خود بر سر علی علیه السلام عمامه بست و از جلو سر پر آن را آویزان کرد و از پشت سر به اندازه‌ی چهار انگشت کوتاه کرد و آنگاه فرمودند: برگرد. علی علیه السلام برگشتند. فرمودند: رویت را به طرف من کن و علی علیه السلام به طرف پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) رو کرد. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: تاجهای فرشتگان، این گونه است. [۳۷۳].

جامه‌ی حریر و دیبا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مرد به جز در جنگ نباید جامه‌ی حریر و دیبا بپوشد. [۳۷۴]. [صفحه ۱۸۷]

لغو و بیهودگی

کارهای لهو و غفلت آور

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی (و کسانی که از بیهوده اعراض می‌کنند) و (و الذین هم عن اللغو معرضون) (مؤمنون / ۳) فرمودند: یعنی آن که کسی درباره‌ی تو نادرستی بیافد، یا چیزی که در تو نیست به تو نسبت دهد و تو به خاطر خدا، از او اعراض کنی. در روایتی دیگر آمده است: مقصود خنیاگری و کارهای لهو و غفلت آور است. [۳۷۵].

مراد از لغو چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در ذیل آیه (در بهشتی برین که در آن سخن لغو نشنوند) (فی جنه عالیه لا تسمع فیها لاغیه) فرمودند: مقصود از لغو، شوخی و دروغ است. [۳۷۶].

سبب خوار و زبون شدن آدمی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از پرداختن به آنچه بیهوده است پرهیز، که خوار و زبون می‌شوی. [۳۷۷].

ثبت کننده‌ی اعمال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۱۸۸] زنهار، مردم تو را از خودت غافل نگردانند؛ زیرا نتیجه آن به خودت می‌رسد نه به آنها و روز خود را با چه و چه (کارهای بیهوده) سپری مکن؛ زیرا همراه تو کسی است که آنچه را از تو سر می‌زند ثبت می‌کند. [۳۷۸]. [صفحه ۱۹۰]

امتحان و آزمایش

شیعیان را در سه چیز بیازمایید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعیان ما را در سه چیز بیازمایید: در اوقات نمازشان که چگونه بر آنها مواظبت می‌کنند در اسرارشان که چگونه آنها را از دشمنان ما حفظ می‌کنند و در امورشان که چگونه با آن به برادران خود کمک می‌کنند. [۳۷۹].

امتحان بنده

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چیزی از دنیا به بنده‌ای داده نشد، مگر برای عبرت‌گیری و چیزی از او گرفته نشد مگر برای امتحان. [۳۸۰].

بهترین عمل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: فریب سخن و مدح نادان را مخور که در نتیجه دچار تکبر و گردنفرازی شوی و به عملت مغرور گردی؛ زیرا بهترین عمل، عبادت و فروتنی است. [۳۸۱].

ستایش و نکوهش مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بنده برای خدای متعال بنده‌ای خالص نشود، مگر آنگاه که ستایش و نکوهش (مردم) برایش یکسان باشد؛ زیرا کسی که نزد خداوند ممدوح باشد، با نکوهش مردم نکوهیده نمی‌شود و همچنین است کسی که نزد خداوند نکوهیده باشد. و از [صفحه ۱۹۱] مدح و ستایش احدی نیز شادمان مشو؛ زیرا که ستایش آنان بر منزلت تو نزد خدا نمی‌افزاید و از آنچه برای تو حکم و مقدر شده بی‌نیازت نمی‌گرداند. از نکوهش هیچ کس نیز دلگیر مشو؛ زیرا که آن از (قدر) تو ذره‌ای نمی‌کاهد. [۳۸۲]. [صفحه ۱۹۳]

عیادت بیمار

ثواب عیادت بیمار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس به عیادت بیماری برود، هفتاد هزار فرشته او را مشایعت می‌کنند و برایش آموزش می‌طلبند تا آنگاه که به منزل خود برگردد. [۳۸۳].

زمان عیادت بیمار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: زمان عیادت بیمار باید به اندازه‌ی زمان رگ کردن پستان شتر یا یک دوش شتر باشد. [۳۸۴].

عیادت کامل بیمار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: عیادت کامل، این است که دستت را روی بازوی بیمار بگذاری و زود از پیش او برخیزی؛ زیرا عیادت احمق‌ها برای بیمار سخت‌تر از درد خود اوست. [۳۸۵].

دست خالی نزد بیمار نروید

یکی از موالی حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یک نفر از یاران حضرت، بیمار شد و با عده‌ای از یاران امام برای عیادت او بیرون رفتیم. در راه با حضرت صادق علیه السلام مواجه شدیم. از ما پرسیدند: کجا می‌روید؟ عرض کردیم: به عیادت

فلانی می‌رویم. فرمودند: بایستید. ما ایستادیم. حضرت فرمودند: آیا سیبی، بهی، ترنجی، کمی عطر یا ترکه‌ای خوشبو به همراه یکی از شما [صفحه ۱۹۴] هست؟ عرض کردیم: از این چیزها با خود نداریم. حضرت فرمودند: مگر نمی‌دانید که بیمار از این که چیزی برایش ببرند، آرامش می‌یابد. [۳۸۶].

عوامل خروج از انسانیت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: عرض شد: آیا فکر می‌کنید که این خلاق، همگی مردم (و انسان) هستند؟ حضرت فرمودند: کسی را که مسواک نمی‌زند و کسی را که بدون علت و بیماری خودش را به بیماری می‌زند و کسی را که بدون عزا و مصیبت سر و وضعش را ژولیده می‌کند، از شمار آنها بینداز. [۳۸۷]. [صفحه ۱۹۶]

مجادله

آثار مجادله کردن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: از مجادله کردن پرهیز؛ که این کار عمل تو را بر باد می‌دهد و از جر و بحث کردن پرهیز؛ که این کار تو را هلاک می‌کند و زیاد ستیزه مکن؛ زیرا که تو را از خدا دور می‌کند. [۳۸۸].

مجادله را رها کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: از فروتنی است که مجادله را رها کند. هر چند که حق با او باشد. [۳۸۹].

با حلیم و سفیه مجادله مکن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هیچ گاه با شخص حلیم و سفیه مجادله مکن؛ زیرا حلیم دشمنت دارد و سفیه نابودت می‌کند. [۳۹۰]. [صفحه ۱۹۸]

مزاح و شوخی

ستایش شوخی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هیچ مؤمنی نیست، جز این که در او (دعابه) هست. راوی می‌گوید: عرض کردم: دعابه چیست؟ حضرت فرمودند: شوخی. [۳۹۱].

شوخی خوشخویی است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام به یونس شیبانی فرمودند: با یکدیگر شوخی هم می‌کنید؟ عرض کردم: کم. فرمودند: این گونه نکنید! زیرا شوخی از خوشخویی است و تو بدان وسیله برادرت را شاد می‌سازی. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) برای این که کسی را شاد کند، با او شوخی می‌کرد. [۳۹۲].

دشنام کوچک

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شوخی، دشنام کوچک است. [۳۹۳].

شوخی مکن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شوخی مکن؛ زیرا نورانیت از بین می‌رود. و نیز حضرت فرمودند: از شوخی پرهیزید، زیرا آبرو و وقار مردان را از بین می‌برد. [۳۹۴]. [صفحه ۱۹۹]

ترساندن مؤمن چه معنا دارد؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام که از شرکت کنندگان در پیمان عقبه و جنگ بدر بودند فرمودند: با رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) نشسته بودیم که مردی (از جمع ما) برخاست و رفت و کفش‌هایش را فراموش کرد. یک نفر آنها را برداشت و زیر خود گذاشت. آن مرد برگشت و گفت: کفش‌هایم؟ افرادی که آن جا نشسته بودند، گفتند: ما آنها را ندیده‌ایم. مردی که کفش‌ها را زیر خود پنهان کرده بود؟ گفت: این جاست. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: ترساندن مؤمن چه معنا دارد؟ مرد گفت: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) به شوخی این کار را کردم. پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) دو یا سه بار فرمودند: ترساندن مؤمن چه معنا دارد؟ [۳۹۵].

شرط دوستی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه مردی را دوست داشتی، با او نه شوخی کن و نه مجادله. [۳۹۶].

عامل گستاخی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شوخی مکن، که بر تو گستاخ می‌شوند. [۳۹۷]. [صفحه ۲۰۱]

راه رفتن

اثر راه رفتن شتابزده

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: راه رفتن شتابزده، هیبت مؤمن را از بین می‌برد و نورش را خاموش می‌کند. [۳۹۸].

انسان سواره و پیاده

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: امیرمؤمنان علیه السلام سواره به میان اصحاب خود آمدند. آنان دنبال حضرت راه افتادند. حضرت به طرف آنها برگشتند و فرمودند: کاری دارید؟ عرض کردند: نه، ای امیرمؤمنان، بلکه دوست داریم با شما راه برویم. امام فرمودند: برگردید؛ زیرا راه رفتن پیاده با سواره موجب فاسد شدن سواره و خواری پیاده است. [۳۹۹].

نحوه راه رفتن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: علی بن الحسین علیهما السلام (در هنگام راه رفتن) دست راستش از دست چپش جلوتر نمی‌افتاد. و نیز حضرت فرمودند: علی بن الحسین علیهما السلام چنان راه می‌رفت که انگار روی سرش پرنده‌ای است دست

راستش از دست چپش پیشی نمی گرفت. و نیز حضرت فرمودند: ابودجانهای انصاری در روز احد دستاری بست و پر شال را میان دو شانهای خود انداخت و آنگاه شروع به خرامیدن کرد. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: این نوع راه رفتن را خدای عزوجل دشمن می دارد، مگر به هنگام جنگ در راه خدا. [۴۰۰]. [صفحه ۲۰۳]

نیرنگ

عوامل زیان به انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که در هر که باشد به زیان خود او تمام شوند: نیرنگ بازی، عهدشکنی و سرکشی و این سخن خداوند است. آنجا که می فرماید: (و نیرنگ به جز (دامن) صاحبش را نگیرد) (و لا یحیق المکر السیئی الا باهله)، (فانظر کیف کان عاقبه مکرهم انا دمرناهم و قومهم اجمیعن)، (پس بنگر که فرجام نیرنگ آنها چه بود، ما آنها و قومشان را بکلی نابود کردیم) و می فرماید: (و من نکث فانما ینکث علی نفسه)، (کسی که پیمان شکند، در حقیقت به زیان خود پیمان می شکند) و می فرماید: (یا ایها الناس انما بغیکم علی انفسکم متاع الحیاه الدنیا)، (ای مردم سرکشی شما فقط به زیان خود شماست. شما بهره‌ی زندگی دنیا را (می طلبید). [۴۰۱].

نیرنگ چرا؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر برآستی اعمال به پیشگاه خدا عرضه می شود، دیگر نیرنگ چرا؟ [۴۰۲].

عامل مکر خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه دیدید که بنده گناهان مردم را پی جویی می کند و گناه خود را از یاد برده، بدانید که گرفتار مکر خداوند شده است. [۴۰۳]. [صفحه ۲۰۵]

فقر

هدایا و خزانه خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مصیبت‌ها هدیه‌های خداوند و فقر در خزانه‌ی خداوند نگهداری می شود. (و آن را به هر کس نمی دهد) [۴۰۴].

شعار صالحان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در مناجات خدا با موسی علیه السلام آمده است: ای موسی! هر گاه دیدی که فقر روی آورده است، بگو: خوش آمدی ای شعار صالحان و هر گاه دیدی که ثروت و توانگری روی آورده است، بگو: (این به خاطر) گناهی است که کیفرش به سوی من شتافته است. [۴۰۵].

درویش متکبر کیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به حسین بن عثمان فرمودند: آیا می‌دانی درویش متکبر کیست؟ حسین بن عثمان می‌گوید: عرض کردم: کسی که مال اندک دارد؟ حضرت فرمودند: نه، درویش متکبر، کسی است که با چیزی از مال خود به درگاه خدای عزوجل تقرب نمی‌جوید. [۴۰۶].

کدام ثروت بهتر است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ثروتی که تو را از ستم باز دارد، بهتر از فقری است که تو را به گناه بکشاند. [۴۰۷].
[صفحه ۲۰۶]

ابوذر سه چیز را دوست داشت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: درباره‌ی این سخن نقل شده از ابوذر (سه چیز است که مردم از آنها نفرت دارند و من دوستشان دارم: من مرگ و فقر و بلا را دوست دارم). سوال شد. حضرت فرمودند: این مطلب آن گونه که مردم (از سخن ابوذر) می‌فهمند، نیست. بلکه مقصود او این است که مرگ در راه طاعت خدا را خوشتر دارم، تا زندگی توأم با معصیت خدا. و فقر در طاعت خدا را دوست‌تر دارم، تا توانگری همراه با معصیت خدا و بلا و بیماری در راه طاعت خدا را خوشتر دارم، از تندرستی همراه با معصیت خدا. [۴۰۸].

تن پوش فقر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: درباره‌ی حدیثی که روایت می‌شود مردی به امیرمؤمنان علیه السلام عرض کرد: (من تو را دوست دارم) و حضرت فرمودند: (پس) تن پوشی برای فقر آماده کن. سوال شد. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: امیرالمؤمنین علیه السلام چنین نفرموده است بلکه فرمودند: برای نیازمندیت (یعنی روز قیامت) تن پوشی فراهم آورده‌ای. [۴۰۹].

فقیر باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۲۰۷] فقیر بودن و با ما بودن بهتر است، از توانگر بودن و با غیر ما بودن و کشته شدن و با ما بودن بهتر است، از زنده بودن و با غیر ما بودن. [۴۱۰].

مرگ سرخ کدام است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: فقر، مرگ سرخ است. [راوی می‌گوید:] به ابو عبدالله علیه السلام عرض کردم: (منظورتان) فقر دینار و درهم است؟ حضرت فرمودند: نه، فقر دینی است. [۴۱۱].

عامل توانگری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: من برای کسی که میانه‌روی (و صرفه‌جویی می‌کند) ضمانت می‌کنم که فقیر نشود. [۴۱۲].

جزای تحقیر مؤمن مستمند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس مؤمن مستمندی را تحقیر کند، خداوند همواره به او با دیده‌ی حقارت و خشم بنگرد تا این که از نظر تحقیر آمیز خود نسبت به آن مؤمن، دست بردارد. [۴۱۳].

عامل فقر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از پدران بزرگوارش فرمودند: هر کس از فضل خدا، نطلبد، فقیر شود. [۴۱۴]. [صفحه ۲۰۸]

جزای نفرین کردن فرزند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر مردی که فرزند خود را نفرین کند، فقر برایش به ارث گذارد. [۴۱۵].

صفات مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن در دین نیرومند است، در زمان توانگری میانه‌رو و در هنگام تهیدستی، آراسته. [۴۱۶].

دشوارترین کار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دشوارترین و پرزحمت‌ترین کارها، پوشیده داشتن فقر است. [۴۱۷].

آخرین پیامبر که وارد بهشت می‌شود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آخرین پیامبری که وارد بهشت می‌شود، سلیمان است و این به سبب دنیایی است که به او داده شد. [صفحه ۲۰۹]

اجر کسی که قدرت خریدن ندارد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به محمد خزاز فرمودند: آیا به بازار نمی‌روی؟ آیا میوه‌هایی که به فروش می‌رسد و چیزهای دیگری که دلت هوس آنها را می‌کند نمی‌بینی (و قدرت خرید نداری)؟ عرض کردم: چرا! حضرت فرمودند: بدان که در برابر هر چیزی که می‌بینی اما از عهده‌ی خرید آن بر نمی‌آیی، برایت حسنه‌ای است. [۴۱۸].

گرامی‌ترین حالت بنده

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: گرامی‌ترین حالت بنده نزد خدا، وقتی است که درهمی بجوید و به دست نیاورد. عبدالله بن سنان می‌گوید: زمانی که امام صادق علیه السلام این سخن را فرمودند: من یکصد هزار (درهم) داشتم ولی امروز یک درهم ندارم. [۴۱۹]. [صفحه ۲۱۱]

شرط فقیه شدن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آدمی فقیه نباشد، مگر آنگاه که برایش مهم نباشد چه جامه‌ای بپوشد و با چه سد جوع کند. و نیز حضرت فرمودند: روایت شده است که مردی خدمت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد تا حضرت به او قرآن بیاموزد چون پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به این آیه رسید: (پس هر که به اندازه‌ی ذره‌ای خوبی کند، آن را می‌بیند و هر کس به اندازه‌ی ذره‌ای بدی کند (نیز) آن را می‌بیند)، عرض کرد: مرا بس است و رفت. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: این مرد، فقیه برگشت. [۴۲۰].

فقیه‌ترین مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شما اگر مقصود سخن ما را بفهمید، فقیه‌ترین مردم خواهید بود. همانا سخن به وجوه گوناگونی قابل بیان است، پس انسان اگر بخواهد می‌تواند سخن خود را آن طور که می‌خواهد بیان کند و دروغ نگوید. [۴۲۱]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ فردی از شما فقیه نباشد، مگر آنگاه که تعریضات کلام ما را بفهمد. [۴۲۲].

سخن سر بسته و با کنایه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به خدا قسم ما فردی از شیعیان خود را فقیه نمی‌شماریم، مگر آنگاه که سخنی سر بسته و با کنایه به او گفته شود و وی مقصود را دریابد. [۴۲۳]. [صفحه ۲۱۲]

درگذشت فقیه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه مؤمن فقیه از دنیا برود، رخنه‌ای در اسلام پدید آید که هیچ چیز آن را نبندد. [۴۲۴].

عامل خوشایند شدن شیطان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: برای شیطان، مرگ هیچ مؤمنی خوشایندتر از مرگ یک فقیه نیست. [۴۲۵]. [صفحه ۲۱۴]

اندیشیدن

آینه‌ی خوبها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اندیشه، آینه‌ی خوبها و پوشاننده‌ی بدیهاست. [۴۲۶].

بیشترین عبادت ابوذر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بیشترین عبادت ابوذر (ره)، اندیشیدن و پند گرفتن بود. و نیز حضرت فرمودند: از مادر ابوذر درباره‌ی عبادت او سؤال شد. گفت: تمام روز را از مردم کناره می‌گرفت و به اندیشیدن می‌پرداخت. [۴۲۷].

ارزش یک ساعت تفکر و اندیشیدن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یک ساعت اندیشیدن بهتر از یک سال عبادت است: (جز این نیست که خردمندان پند می گیرند)، (انما يتذکر اولوالالباب) [۴۲۸].

راه درست اندیشیدن

و نیز حسن صیقل از امام صادق علیه السلام پرسید: (یکساعت اندیشیدن بهتر از یک شب عبادت کردن است؟ حضرت فرمودند: [صفحه ۲۱۵] آری. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرموده‌اند: ساعتی اندیشیدن بهتر از شبی را به عبادت گذراندن. عرض کردم: چگونه باید اندیشید؟ حضرت فرمودند: به خانه‌های ویران گشته برود و بگوید: کجایند سازندگان شما؟ کجایند ساکنان شما؟ چه شده است که سخن نمی گویند؟ [۴۲۹]. [صفحه ۲۱۷]

قبر

صحبت کردن قبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: قبر هر روز صحبت می کند و می گوید: من خانه‌ی غربتم، من خانه‌ی تنهایی‌ام، من خانه‌ی کرم‌ها هستم، من قبرم، من باغی از باغهای بهشت یا گودالی از گودال‌های دوزخم. [۴۳۰].

عامل فراخ شدن قبر مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه مؤمن بمیرد هفتاد هزار فرشته او را تا گورش تشییع می کنند و چون در گور نهاده شود، منکر و نکیر نزدش آیند و او را بنشانند و پرسند: پروردگارت کیست؟ دینت چیست؟ پیامبرت کیست؟ و او پاسخ دهد: پروردگارم الله است و محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) پیامبر من و اسلام دینم. پس، آن دو فرشته قبر او را تا جایی که چشمش کار می کند برایش فراخ گردانند و از بهشت برایش غذا آورند و او را خوش و خرم گردانند. [۴۳۱].

پنج سوال قبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از مرده در گورش پیرامون پنج چیز سوال می شود: از نمازش، زکاتش، حجش، روزه‌اش و ولایتش نسبت به ما خاندان. پس ولایت از گوشه قبر به آن چهار چیز گوید: هر یک از شما کم و کاستی داشتید، کامل کردن آن به عهده‌ی من. و نیز حضرت فرمودند: در قبر پرسش نمی شود، مگر از کسی که مؤمن محض باشد یا کافر محض. [۴۳۲]. [صفحه ۲۱۸]

اثر نماز، زکات، نیکوکاری و صبر در قبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون مؤمن به گور خویش درآید نماز در طرف راست او قرار گیرد و زکات در جانب چپش و نیکوکاری بر فراز سرش سایه افکند و صبر و شکیبایی در گوشه‌ای بایستد. پس، هر گاه دو فرشته مأمور سوال بر او درآیند، صبر به نماز و زکات و نیکوکاری گوید: هوای یارتان را داشته باشید! اگر نتوانستید من به یاریش می آیم. [۴۳۳].

دعای سر قبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه چشمت به قبر افتاد بگو: بار خدایا! این را باغی از باغهای بهشت قرار ده و حفره‌ای از حفره‌های دوزخ قرارش مده. [۴۳۴].

اثر رفع غم مؤمن در قبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که غمی از مؤمن بزداید، خداوند غمهای آخرت را از او بزداید و خنک دل از گورش بیرون آید. [۴۳۵]. [صفحه ۲۲۰]

بهتان

حکم بهتان زدن

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام سوال شد: اگر کسی به فرزند زنی که به او تجاوز به عنف شده است بگوید: ای زنازاده، چه حکمی دارد؟ حضرت فرمودند: باید هشتاد تازیانه بخورد و از گفته خود، به درگاه خدای عزوجل توبه برد. [۴۳۶].

حکم تهمت ناموسی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی را که تهمت ناموسی می‌زند، باید هشتاد تازیانه زد و از آن پس هرگز شهادتی از او پذیرفته نیست. مگر بعد از آن که توبه کند یا سخن خود را تکذیب کند. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال جمیل بن دراج از مردی که به عده‌ای سرجمع تهمت زند فرمودند: اگر آن عده با هم او را پیش قاضی برند، یک بار حد می‌خورد و اگر به طور پراکنده ببرند، به تعداد هر نفری از آنها یک حد (تمام) می‌خورد. [۴۳۷].

حکم دو مردی که به هم تهمت می‌زنند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به عبدالله بن سنان از حکم دو مردی که به یکدیگر تهمت می‌زنند، فرمودند: بر آنان حد جاری نمی‌شود، اما تعزیر می‌شوند. و نیز حضرت فرمودند: اگر مردی به دیگری بگوید: تو پلیدی، تو خوکی، حد ندارد اما باید او را نصیحت کرد و اندک کیفری داد. [۴۳۸]. [صفحه ۲۲۳]

قرآن

حقیقت را از طریق قرآن بشناسید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که حقیقت را از طریق قرآن نشناسد، از (گزند) فتنه‌ها بر کنار نماند. [۴۳۹].

تازگی و طراوت قرآن

از امام صادق علیه السلام سوال شد: چه سری است که قرآن هر چه بیشتر خوانده و بحث شود، بر تازگی و طراوت آن افزوده می‌شود؟ حضرت فرمودند: چون خدای تبارک و تعالی، آن را تنها برای زمانی خاص و مردمی خاص قرار نداده است. از این رو،

در هر زمانی و برای هر مردمی، تا روز قیامت، تازه و باطراوت است. [۴۴۰].

اثر خواندن قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که قرآن بخواند توانگری است که دیگر فقیر نمی‌شود. [۴۴۱].

اخبار زمین و آسمان و آیندگان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اخبار مربوط به پیشینیان و آیندگان شما و خبرهای آسمانها و زمین، در این قرآن است و اگر کسی بیاید که شما را از آنها آگاه کند بی گمان شگفت زده خواهید شد. و نیز فرمودند: [صفحه ۲۲۴] هیچ موضوعی نیست که دو نفر در آن اختلاف نظر پیدا کنند، مگر این که ریشه‌ی آن در کتاب خدای عزوجل هست، اما خردهای مردم به آن نمی‌رسد. [۴۴۲].

آموختن قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سزاوار است که مؤمن پیش از آن که بمیرد، قرآن را بیاموزد یا در حال آموختن آن بمیرد. [۴۴۳].

آموختن قرآن در قبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس از دوستان و شیعیان ما که بمیرد و قرآن را خوب بلد نباشد در قبرش قرآن به او آموخته شود تا خداوند به سبب آن درجه‌اش را بالا برد؛ زیرا درجات بهشت به اندازه‌ی شمار آیات قرآن است. پس به قرآن خوان گفته می‌شود: بخوان و بالا رو. [۴۴۴].

ثواب خواندن هر آیه‌ای از قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که قرآن می‌داند، چون وارد بهشت شود به او می‌گویند: (بخوان و بالا برو) و او می‌خواند و با هر آیه‌ای یک درجه (در بهشت) صعود می‌کند، تا این که آخرین آیه‌ای را که می‌داند می‌خواند. [۴۴۵]. [صفحه ۲۲۵]

اثر عمل حافظ قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حافظ قرآن که به آن عمل کند، همراه فرشتگان پیغام آور ارجمند و نیکوکار است. [۴۴۶].

اثر فراموش کردن سوره‌ی قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس سوره‌ای از قرآن را فراموش کند، آن سوره (در بهشت) به صورتی زیبا و درجه‌ای رفیع در برابرش مجسم می‌شود و چون او را ببیند گوید: تو کیستی؟ چقدر زیبایی! کاش از آن من بودی. جواب دهد: مرا

نمی‌شناسی؟ من فلان و بهمان سوره هستم. اگر مرا فراموش نکرده بودی، تو را به این مکان بالا می‌آوردم. [۴۴۷].

قرآن را با صدای خوش بخوانید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: علی بن الحسین علیه‌السلام قرآن را از همه مردم خوشتر می‌خواندند. به طوری که وقتی سقاها از در خانه‌ی حضرت می‌گذشتند می‌ایستادند و به صدای قرآن خواندن ایشان گوش می‌کردند. حضرت باقر علیه‌السلام نیز خوش صداترین مردم بود. و نیز حضرت فرمودند: خداوند عزوجل هیچ پیامبری را مبعوث نکرد مگر این که خوش صدا بود. [۴۴۸]. [صفحه ۲۲۶]

حق تلاوت قرآن چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام درباره‌ی آیه‌ی (کسانی که به آنان کتاب دادیم، آن را تلاوت می‌کنند آن گونه که حق تلاوت آن است). (الذین آتیناهم الکتاب یتلونه حق تلاوته) (بقره / ۱۲۱) فرمودند: آیاتش را روشن و شمرده می‌خوانند، سعی می‌کنند معانی‌اش را بفهمند، احکام و فرامینش را به کار می‌بندند، به وعده‌اش امیدوارند، از عذابش می‌ترسند، از داستانهایش سرمشق می‌گیرند، از مثلهایش پند می‌گیرند، امرهایش را به جا می‌آورند و از نهی‌هایش دوری می‌کنند. به خدا سوگند که حق تلاوت قرآن به حفظ آیات و پشت سر هم خواندن حروف و کلماتش و تلاوت سوره‌ای و مطالعه‌ی حواشی و هوامش آن، نیست. حروف و کلماتش را حفظ می‌کردند و حدود و معانی‌اش را فرو گذاشتند، بلکه به تدبیر و تأمل در آیات آن است، خدای متعال می‌فرماید: (کتابی است خجسته که سوی تو فرو فرستادیم، تا در آیات آن تدبیر کنند). (کتاب انزلناه الیک مبارک لیدبروا آیاته...). [۴۴۹].

آداب قرائت قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: درهای معصیت را با استعاذه (گفتن اعوذ بالله من الشیطان الرجیم) ببندید و درهای طاعت را با تسمیه (گفتن بسم الله الرحمن الرحیم) بگشایید. و نیز حضرت در پاسخ به سوال از استعاذه در هنگام شروع هر سوره‌ای فرمودند: آری، از شیطان رجیم که پلیدترین شیاطین است به خدا پناه بر. [۴۵۰]. [صفحه ۲۲۷]

قرآن را در یک ماه ختم کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به سوال از ختم کردن قرآن در یک شب فرمودند: خوش ندارم که آن را در کمتر از یک ماه بخوانی. [۴۵۱].

قاریان قرآن سه گونه‌اند

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: قاریان سه گونه‌اند: قاریی که قرآن می‌خواند، تا بدان وسیله از شاهان به نوایی برسد و بر مردم فخر و بزرگی فروشد، چنین کسی از دوزخیان است. قاریی که قرآن می‌خواند و حروف و کلماتش را حفظ می‌کند. این نیز از دوزخیان است. و قاریی که قرآن می‌خواند و با آن در زیر کلاه برگ خود پنهان می‌شود و به آیات محکم آن عمل می‌کند و به آیات متشابهش ایمان می‌آورد و فریضش را به جا می‌آورد و حلالش را حلال و حرامش را حرام می‌شمارد؛ این قاری از کسانی است که خداوند او را از گمراهی‌های فتنه نجات می‌دهد و از بهشتیان است و درباره‌ی هر که خواهد شفاعت می‌کند. و نیز

فرمودند: برخی از مردم قرآن را فرا می‌گیرند برای این که بگویند فلانی قاری است برخی آن را می‌آموزند، تا با صدای خوش بخوانند و مردم بگویند فلانی صوتی خوش دارد. در این‌ها خیری نیست (کارشان ارزش ندارد) برخی هم قرآن را فرا می‌گیرند و شب و روزشان را با آن به سر می‌برند و اهمیتی نمی‌دهند که کسی این مطلب را می‌داند یا نمی‌داند. [۴۵۲]. [صفحه ۲۲۸]

گوش دادن به قرآن واجب است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ زراره از وجوب خاموش ماندن و گوش دادن بر کسی که قرآن را می‌شنود فرمودند: آری هر گاه قرآن در حضور تو خوانده شد، واجب است که گوش کنی و خاموش مانی. [۴۵۳].

باطن قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: قرآن سراسر سرزنش است و باطنش نزدیک کننده. [۴۵۴].

قطب قرآن کیانند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند ولایت ما، اهل بیت را قطب قرآن و قطب همه کتابها (ی آسمانی) قرار داده است، قرآن محکم برگرد آن می‌چرخد و به وسیله‌ی آن ولایت، کتابها (ی الهی) عظمت می‌یابد و ایمان روشن و آشکار می‌شود. [۴۵۵].

آیات محکم و متشابه

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به سوال از محکم و متشابه فرمودند: محکم آیه‌ای است که به آن عمل می‌کنیم و متشابه آیه‌ای است که بر کسی که از آن شناخت ندارد مشتبه می‌شود. و نیز حضرت فرمودند: [صفحه ۲۲۹] همانا قرآن محکمی است و متشابهی، به آیات محکم ایمان داریم و بدان‌ها عمل می‌کنیم و به آیات متشابه ایمان داریم ولی به کارشان نمی‌بندیم. [۴۵۶].

اشارتهای قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند پیامبر خود را بر طبق ضرب المثل (به در می‌گویم که دیوار بشنود) مبعوث کرده است. حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر چه خدای عزوجل به پیامبرش عتاب فرموده، مقصود از آن، دیگران است، مانند این سخن خداوند که: (اگر نبود که ما تو را استوار گردانیدیم، نزدیک بود که به سوی آنها اندکی متمایل شوی)، (و لولا ان ثبتناک لقد کدت ترکن الیهم شیئا قليلا) مقصود از این کلام (و عتاب) غیر پیامبر است. [۴۵۷]. [صفحه ۲۳۱]

مقربان درگاه خداوند

نزدیک‌ترین و دورترین مردم به خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: از وحی‌های خدای عزوجل به داود علیه‌السلام این بود که: ای داود! همچنان که نزدیک‌ترین مردم به خدا فروتنانند، دورترین مردم از خدا گردن‌فرازانند. [۴۵۸].

نزدیک‌ترین خلق خدا در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه کسند که در روز قیامت، نزدیک‌ترین خلق به خدایند تا آنگاه که کار حسابرسی مردم تمام شود: مردی که در حال خشم، قدرتش او را به ستم کردن بر زیردستش واندارد، مردی که میان دو نفر حرکت کند و به اندازه جوی به یکی از آن دو نزدیک‌تر نشود و مردی که به سود و زیان خود، حق را بگوید. [۴۵۹].

کشاورزان گنج‌های مردمند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کشاورزان گنج‌های مردمند. آنان بذرهای پاکیزه و حلالی را که خداوند عزوجل آفریده است، می‌کارند. آنان در روز قیامت از همه مردم مقامی نیکوتر و منزلتی مقربتر دارند و به نام (با برکتها) خوانده می‌شوند. [۴۶۰]. [صفحه ۲۳۲]

شفاعت قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (و با آن بیم ده کسانی را که از محشور شدن در پیشگاه پروردگارشان می‌ترسند). انذر به الذین یخافون ان یحشروا الی ربهم) فرمودند: (یعنی) کسانی را که به رسیدن به پروردگارشان امید دارند، به وسیله‌ی قرآن بیم ده و آنان را به آنچه نزد خداست، ترغیب کن؛ زیرا قرآن شفاعت کننده‌ای است، که شفاعتش پذیرفته می‌شود. [۴۶۱].

پاداش طالبان قرب خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از جمله سخنان نجوا آمیز خدای تبارک و تعالی با موسی علیه السلام این بود که: ای موسی! طالبان رب به من، به چیزی مانند پرهیز از حرامهایم به من نزدیک نشدند. من بهشت‌های ماندگار خود را به آنان می‌بخشم و هیچ کس را شریکشان قرار نمی‌دهم. [۴۶۲].

شش سفارش لقمان به فرزندش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: لقمان در سفارش به فرزندش، گفت: فرزندم! تو را به شش کار تشویق می‌کنم که هیچ کاری از آنها نیست، مگر این که تو را به خشنودی خدای عزوجل نزدیک می‌کند و از خشم و ناخشنودی او دور می‌سازد. اول این که خدا را عبادت کنی و چیزی انباز او نکنی. دوم این که به تقدیر خداوند چه خوشایند تو باشد یا ناخوشایند تو، خشنود باشی، سوم این که دوستی و دشمنی [صفحه ۲۳۳] تو برای خدا باشد. چهارم این که برای مردم آن پسندی، که بر خود می‌پسندی و برای آنان نپسندی آن که برای خود نمی‌پسندی. پنجم این که خشم را فروخوری و به کسی که به تو بدی کرده است، نیکی کن، ششم این که هوای نفس را فروگذاری و با عوامل مهلک بستیزی. [۴۶۳].

عامل دور شدن از خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دورترین حالی که بنده از خدای عزوجل دارد، این است که فکر و ذکر جز شکم و شرمگاهش نداشته باشد. [۴۶۴]. [صفحه ۲۳۵]

اقتصاد و میانروی

عوامل پایداری اسلام و مسلمانان

از جمله (عوامل) پایداری مسلمانان و پایداری اسلام، این است که اموال در دست کسی باشد که حق و حقوق آن را بشناسد و از آن در راه‌های نیکوکاری به مصرف رساند و از (عوامل) نابودی اسلام و نابودی مسلمانان، این است که اموال در دست کسی باشد که حق و حقوق آن را نشناسد و آن را در راه‌های نیکوکارانه به مصرف نرساند. [۴۶۵].

اثرات منفی گرانی نرخ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: گرانی نرخ، اخلاق را بد می‌کند، امانتداری را از بین می‌برد و انسان مسلمان را دلتنگ و بی‌قرار می‌سازد. [۴۶۶].

اثر ارزانی نرخ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (من شما را در خوبی می‌بینم)، (انی اراکم بخیر) فرمودند: در میان آنها، ارزانی بود. [۴۶۷].

میانروی و اسراف در نزد خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: میانروی چیزی است که خدای عزوجل آن را دوست دارد و اسراف امری است که خدای عزوجل از آن نفرت دارد. [۴۶۸]. [صفحه ۲۳۸]

قضاوت و داوری

شرایط منصب داوری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از داوری کردن بپرهیزید؛ زیرا (منصب) داوری در حقیقت از آن امامی است که در قضاوت دانا باشد و در میان مسلمانان به عدالت حکم کند؛ از آن پیغمبری یا وصی پیغمبری. [۴۶۹].

داوری حکام جور

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی دو نفر از اصحابش که با هم سر و ام یا ارثیه‌ای اختلاف داشتند و داوری میان خود را پیش طاغوت بردند، فرمودند: هر که داوری پیش طاغوت (و حکام جور) برد و وی به نفع او حکم صادر کند، آنچه می‌گیرد حرام است هر چند حق مسلم او باشد؛ زیرا به حکم طاغوت گرفته است حال آن که خداوند دستور داده است به طاغوت کفر ورزیده شود. [۴۷۰].

حکم قاضی ستمگر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر مؤمنی که مؤمن دیگری (همکیش خود) را در اختلاف و دعوی به نزد قاضی یا

سلطانی ستمگر برد و آن قاضی یا سلطان بر خلاف خداوند حکمی صادر کند، آن مؤمن شریک آن قاضی است. [۴۷۱]. [صفحه ۲۳۹]

رشوه دادن به حکام و داوران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال ابوبصیر از آیه «و اموالتان را میان خودتان به ناروا مخورید و (به عنوان رشوه) قسمتی از آن را به حکام ندهید»، (و لا تأکلوا اموالکم بینکم بالباطل و تدلوا بها الی الحکام) فرمودند: ای ابوبصیر! خدای عزوجل می‌داند که در میان این امت داورانی ستمگر وجود دارند. بدان که مقصود خداوند (در این آیه) داوران عادل نیست بلکه مقصودش حکام و داوران جائز و (حق کش) است. ای ابامحمد! اگر بر عهده‌ی کسی حقی داشتی و او را به داوری نزد داوران عادل فراخواندی و او نپذیرفت و اصرار کرد دعوا را نزد حکام جور برد تا به نفع او داوری کنند این شخص از جمله کسانی است که داوری را به نزد طاغوت برده است و خدای عزوجل می‌فرماید: (آیا ندیده‌ای کسانی را که می‌پندارند...)، (الم تر الی الذین یزعمون... سورة النساء / ۶۰). [۴۷۲].

قاضی شما چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مبدا فردی از شما (شیعیان) از دیگری نزد حاکم جور شکایت کند. بلکه ببینید چه کسی از خود شما با احکام و داوری‌های ما آشناست همو را میان خود داور قرار دهید؛ زیرا که من او را قاضی شما قرار داده‌ام. پس برای داوری میان خود، نزد او روید. [۴۷۳]. [صفحه ۲۴۰]

شرط حکم قاضی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه قاضی بر اساس حکم ما داوری کند و (خواهان یا خواننده) حکم او را نپذیرد، در حقیقت حکم خدا را خوار شمرده و سخن ما را رد کرده است و هر که ما را رد کند خدا را رد کرده و این عمل در حد شرک به خداست. [۴۷۴].

اعمال زور در قضاوت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به عبدالله بن مسکان: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: هر کس درباره‌ی دو درهم (مورد اختلاف میان دو نفر) به ناحق داوری کند و سپس نسبت به او اعمال زور کند، از مصادیق این آیه است: (و کسانی که مطابق آنچه خدا نازل کرده است داوری نکنند، آنان خود، ستمگرانند)، (و من لم یحکم بما انزل الیه فاولئک هم الکافرون). (مائده: ۴۴ / ۴۵ / ۴۷) (عبدالله بن مسکان می‌گوید: عرض کردم: یابن رسول الله! یعنی چه نسبت به او اعمال زور کند؟ حضرت فرمودند: تازیانه و زندان داشته باشد و بر خدا حکمی صادر کند. به طوری که اگر حکم او را نپذیری با تازیانه وی را بزند و به زندانش افکند. [۴۷۵].

عامل کفر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس درباره‌ی دو درهم برخلاف آنچه خدا نازل کرده است داوری کند، هر آینه کافر شده باشد و هر کس درباره‌ی دو درهم داوری کند و حکم خطا صادر کند، کافر باشد. [۴۷۶]. [صفحه ۲۴۱]

جایگاه قاضیان در دوزخ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نوایس (گورستان ترسایان، جایگاهی است در دوزخ) از گرمای سخت خود به درگاه خدای عزوجل شکایت کرد. پس خدای عزوجل خطاب بدان فرمود: خاموش باش؛ همانا جایگاه قاضیان گرمایش سخت‌تر از توست! [۴۷۷].

اثر داوطلب شدن برای قضاوت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) نهی می‌فرمودند: از این که کسی داوطلب امارت و داوری میان مردم شود و فرمودند: هر که خواهان امارت شود، خداوند در کار امارت یاریش نکند و او را با همان کار واگذارد و هر کس بدون آن که خواهان امارت شود این منصب به او واگذار گردد، در کار آن یاری شود. [۴۷۸].

لزوم حضور طرفین دعوا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی بر امیرالمؤمنین علیه السلام وارد شد و چند روزی میهمان آن حضرت بود سپس نزد ایشان دعوایی مطرح کرد که قبلاً (یعنی از روز اول ورودش) با حضرت در میان نگذاشته بود. حضرت فرمودند: تو شاکی هستی؟ عرض کرد: آری. امام فرمودند: از پیش ما برو؛ زیرا رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) نهی فرمودند: از این که شاکی بدون حضور طرف دعوایش میهمان قاضی باشد. [۴۷۹]. [صفحه ۲۴۲]

در سخن گفتن چه کسی مقدم است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه با طرف مرافعه‌ی خود پیش والی یا قاضی رفتی، در طرف راست خصمت قرار بگیر. [۴۸۰].

شرط داوری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که بین خود و دیگران انصاف دهد به داوری او میان دیگران رضایت داده شود. [۴۸۱].

قاضیان چهار گروهند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: قاضیان چهار گروهند: سه گروه در آتشند و یک گروه در بهشت. مردی که دانسته حکم ناحق صادر کند این قاضی در آتش است. مردی که ندانسته (و بی‌اطلاع از احکام و قوانین) حکم ناحق دهد، این نیز در آتش است. مردی که ندانسته حکم درست و حق صادر کند، این هم در آتش است و مردی که دانسته حکم حق و درست را صادر کند این قاضی در بهشت است. [۴۸۲].

درخواست حضرت داود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۲۴۳] حضرت داود علیه السلام دعا می کرد که خداوند، خود حقیقت را که نزد حق تعالی است به او الهام فرماید تا بر اساس آن میان مردم داوری کند. پس خداوند به او وحی فرمود که ای داود! مردم تحمل این کار را ندارند. و نیز حضرت فرمودند: زمانی که قائم آل محمد (عجل الله تعالی فرجه الشریف) قیام کند، به حکم داود میان مردم داوری می کند و نیازی به بینه (شهود و مدرک) ندارد. خدای متعال این حکم را به او الهام می کند و او به علمش قضاوت می کند. [۴۸۳].

نحوه‌ی قضاوت حضرت علی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ندیدم که علی علیه السلام قضاوتی کرده باشد جز این که در سنت اصل و ریشه‌ای برای قضاوت او یافتیم. حضرت علی علیه السلام می فرمودند: اگر دو نفر برای قضاوت نزد من بیایند و میان آنها داوری کنم پس سالیان درازی بگذرانند و دوباره همان دعوا را نزد من بیاورند هر آینه میان ایشان یک حکم صادر کنم؛ زیرا حکم هیچگاه تفسیر و زوال نمی یابد. [۴۸۴].

سؤال قاضی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر قاضی به کسی که در طرف راست و چپش نشسته است بگوید: تو چه می گویی؟ نظر تو چیست؟ لعنت خدا و فرشتگان و مردم، همگی را برای خود [صفحه ۲۴۴] خریده است. چرا از جای خودش کنار نمی رود و آن دو تن را (که از آنها نظرخواهی می کند) به جای خودش نمی نشاند؟ [۴۸۵].

قصاص معلم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کودکان مکتبی دست خطهای خود را در مقابل امیرالمؤمنین علیه السلام نهادند، تا بهترین آنها را انتخاب کند، حضرت فرمودند: هان! این یک داوری است! و ظلم در این باره مانند ظلم در قضاوت است! به معلم خود بگویید که اگر برای تنبیه بیش از سه ضربه بزند، قصاص می شود. [۴۸۶]. [صفحه ۲۴۶]

دل

جایگاه خرد و قساوت و رقت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: جایگاه خرد، مغز است و قساوت و رقت در دل است. [۴۸۷].

جایگاه دل نسبت به بدن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: جایگاه دل نسبت به بدن همچون جایگاه امام و پیشواست نسبت به مردم. [۴۸۸].

دلی که منحط است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی: (کسی که دلی سالم به سوی خدا بیاورد)، الا من اتی الله بقلب سلیم) (شعرا / ۸۷ و ۸۹) فرمودند: دل سالم، دلی است که پروردگارش را دیدار کند در حالی که احدی جز او در خود نداشته باشد و هر دلی که

در آن شرک یا شک باشد، منحنی است. [۴۸۹].

شرط آرام گرفتن دل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا دل در درون (آدمی) به دنبال حق می‌گردد و چون به آن رسید، آرام و قرار گیرد. حضرت سپس این آیه را تلاوت نمودند: (پس کسی را که خدا بخواهد هدایت کند)، (فمن یردالله ان یهدیه...) چنان که گویی در آسمان بالا می‌رود. [۴۹۰]. [صفحه ۲۴۷]

چگونگی قبض روح مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی قبض روح مؤمن، فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) و امیرالمؤمنین و فاطمه و حسن و حسین و امامان از نسل آنها (سلام الله علیهم) در برابر او مجسم می‌شوند. پس به وی گفته می‌شود: این رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) امیرالمؤمنین و فاطمه و حسن و حسین و ائمه (سلام الله علیهم) رفقا و همراهان تو هستند. حضرت فرمودند: پس چشمش را می‌گشاید و نگاه می‌کند و منادی از جانب رب العزه به روح مؤمن ندا می‌دهد: ای نفس آرامش یافته (به محمد و آل بیت او) به سوی پروردگارت باز گرد، خوشنود (به ولایت و) و خرسند (به پاداش) پس به میان بندگان من (یعنی محمد و اهل بیت او) وارد شو و به بهشت من در آی. در این هنگام، برای او چیزی دوست داشتنی‌تر از کنده شدن جاننش و پیوستن به آن منادی نیست. [۴۹۱].

شیعیان دارای چهار چشمند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعیان ما در حقیقت دارای چهار چشمند: دو چشم در سر و دو چشم در دل. البته همه مردمان چنین‌اند، اما خداوند عزوجل چشم‌های شما را باز کرده و چشم‌های آنان را کور کرده است. [۴۹۲].

دل دارای دو گوش است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۲۴۸] همانا دل دارای دو گوش است: روح ایمان در او نجوای خیر می‌کند و شیطان نجوای شر می‌کند. پس هر یک از آن دو بر دیگری پیروز شود او را مغلوب خود می‌کند. [۴۹۳].

قفل دل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا تو را دلی است و گوشهایی. هر گاه خداوند بخواهد بنده‌ای را هدایت کند، گوش‌های دل او را باز می‌کند. و هر که گاه جز این برای او بخواهد، گوش‌های دلش را می‌بندد و دیگر هرگز اصلاح نمی‌شود و این است معنای سخن خدای متعال: (یا بر دل‌هایشان قفلهاست)، (ام قلوب اقفالها) [۴۹۴].

عامل حیات و مردن دل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دل گاه حیات دارد و گاه می‌میرد. پس هر گاه زنده و با نشاط بود آن را با مستحبات تربیت کن و هر گاه مرد به فرایض محدودش ساز. [۴۹۵].

راه صیقل دادن دل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دلها نیز همچون مس، زنگار می‌بندد پس آنها را با استغفار صیقل دهید. [۴۹۶].
[صفحه ۲۴۹]

نیروی مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا نیروی مؤمن در دل اوست. مگر نه این است که می‌بینید، بدنی ضعیف و پیکری نحیف دارد و با این حال شب را به عبادت می‌گذراند و روز، روزه می‌گیرد. [۴۹۷].

عامل بارور شدن دل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: عافیت‌اندیشی، دلها را بارور می‌سازد. [۴۹۸].

قلب قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر چیزی قلبی دارد و قلب قرآن سوره‌ی «یس» است. [۴۹۹]. [صفحه ۲۵۱]

تقلید

نگوئید من هم مثل بقیه مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به یکی از اصحاب خود فرمودند: هرگز هم‌رنگ جماعت نباش که بگویی: من تابع مردم هستم و من هم مثل بقیه مردم. [۵۰۰].

از ریاستمداری بپرهیزید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به ابو حمزه ثمالی فرمودند: بپرهیز از ریاستمداری و بپرهیز از این که دنبال رجال (و شخصیت‌ها) راه افتی. عرض کردم: فدایت شوم، ریاستمداری را می‌دانم (به چه معناست) اما این که دنبال رجال راه افتم، من دو سوم آنچه (از حدیث و اخبار شما و دانشی که) دارم از همین راه افتادن دنبال رجال به دست آورده‌ام؟ حضرت فرمودند: متوجه نشدی (بلکه مقصود این است که) بپرهیز از این که مردی (و شخصیتی) را بدون دلیل علم (و بت) کنی و هر چه گفت تصدیقش نمایی. [۵۰۱].

عمل ملایان و راهبان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (ملایان و راهبان خود را جای خدا، خداوندان خویش قرار دادند)، (اتخذوا احبارهم و رهبانهم اربابا من دون الله) فرمودند: به خدا قسم که برای آنها نماز نمی‌خواندند و روزه نمی‌گرفتند بلکه برای مردم حرامی را حلال و حلالی را حرام می‌کردند و مردم هم از ایشان پیروی می‌نمودند. [۵۰۲]. [صفحه ۲۵۳]

کار و کوشش

اثر کار اندک توأم با یقین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کار مداوم اندک اما توأم با یقین نزد خداوند برتر از کار بسیار است که همراه با یقین نباشد. [۵۰۳].

کار خیر را تا یک سال انجام دهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس کار خیر را شروع کند باید تا یک سال آن را ادامه دهد و زیر یک سال قطعش نکند. [۵۰۴].

برترین کار در نزد خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در پیشگاه خدای عزوجل، بعد از ایمان، هیچ کاری برتر از شاد کردن مؤمنان نیست. [۵۰۵].

بهترین کارها کدام است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به پرسش از بهترین کارها فرمودند: نماز به وقت، نیکی کردن به پدر و مادر و جهاد در راه خدای عزوجل. [۵۰۶]. [صفحه ۲۵۴]

شرط درستی عمل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی (تا شما را بیازماید که کدامتان نیکوتر عمل می‌کنید)، (لیلوکم ایکم احسن عملا)، فرمودند: مقصود این نیست که کدام یک بیشتر عمل می‌کنید بلکه مقصود این است که کدامتان درست‌تر عمل می‌کنید و درستی عمل همان ترس از خداست و داشتن نیت صادق و خوب. [۵۰۷].

اثر نیت عمل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند از مؤمنی که نسبت به برادر مؤمن خود نیت بد داشته باشد، هیچ عملی را نمی‌پذیرد. [۵۰۸].

محکم کاری در کار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون ابراهیم فرزند پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در گذشت، رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در گور او شکافی دید و آن را با دست پر و هموار کرد. سپس فرمودند: هر گاه کسی از شما کاری کرد، محکم کاری کنید. [۵۰۹].

عرضه شدن کارها بر رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۲۵۵] هر بامداد کارهای بندگان از نیک و بد به روایت پیامبر خدا (صلی الله

علیه و آله و سلم) می‌رسد. بنابراین به هوش باشید و هر یک از شما باید شرم کند از این که کار زشت بر پیامبرش عرضه کند. و نیز حضرت فرمودند: پس مواظب باشید و همین است معنای سخن خدای متعال (کار کنید؛ زیرا بزودی خدا و رسول او عمل شما را می‌بینند)، (قل اعملوا فیسیری الله عملکم و رسوله) (توبه / ۱۰۵) [۵۱۰].

گواهان خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به پرسش از آیه (این چنین شما را امتی میانه قرار دادیم...)، (و كذلك جعلناکم امه وسطا) (بقره / ۱۴۳) فرمودند: ما هستیم امت میانه و ماییم گواهان خدا بر خلقش و حجت‌های او در زمینش و نیز محمد بن مسلم و زراره از حضرت درباره‌ی عرضه اعمال بر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) سوال کردند، حضرت فرمودند: شکی در آن نیست. پس این آیه را تلاوت نمودند: (بگو: عمل کنید خدا و پیامبر او و مؤمنان اعمال شما را خواهند دید)، (و قل اعملوا فیسیری الله عملکم و رسوله و المؤمنون) فرمودند: سپس خداوند را در روی زمین گواهانی است. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مقصود از مؤمنان ما هستیم. [۵۱۱].

بی‌اهمیت‌ترین کار نزد مرده

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۲۵۶] چون مرده را در گورش نهند شخصی در برابرش مجسم شود و به او گوید: هان تو! ما سه تن بودیم. یکی روزی تو، که با به سرآمدن اجلت به پایان رسید، دیگری خانواده‌ی تو که تشییع کردند و پس از تو جدا شدند و رفتند و من عمل تو بودم و با تو ماندم. بدان که من بی‌اهمیت‌ترین این سه در نزد تو بودم. [۵۱۲]. [صفحه ۲۵۸]

معاد

سهم زمین مردم در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: روز قیامت که مردم در برابر پروردگار جهانیان برخیزند، چنان نزدیک به هم و فشرده‌اند که سهم هر کس از زمین به اندازه‌ی جای پای اوست. مانند تیر در تیردان که نمی‌تواند از جای خود تکان بخورد. [۵۱۳].

جزای سخن چین در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: روز قیامت در حالی که به حساب مردم رسیدگی می‌شود مردی نزد مردی دیگر می‌آید و او را به خون آغشته می‌کند. آن مرد می‌گوید: ای بنده خدا مگر با تو چه کرده‌ام؟ و او می‌گوید: در فلان و بهمان روز فلان سخن را علیه من گفتی که به سبب آن کشته شدم. [۵۱۴].

عامل نابینا محشور شدن انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس دنیا را بر آخرت برگزیند، خداوند در روز قیامت او را نابینا محشور فرماید. [۵۱۵].

جزای انسان‌های دو رو و دو زبان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۲۵۹] هر که با مسلمانان دو رو و دو زبان برخورد کند روز قیامت آورده شود در حالی که دو زبان از آتش دارد. [۵۱۶].

جزای مال به ناحق خوردن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس چیزی از مال برادر خود را به ستم و ناحق بخورد و آن را به او برنگرداند روز قیامت شراره‌ای از آتش بخورد. [۵۱۷].

جزای دست دراز کردن به سوی مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس خوراک سه روز خود را داشته باشد و با این حال دست سوال به سوی مردم دراز کند، روزی که خدای تعالی را دیدار می‌کند با چهره‌ای بی‌گوشت او را دیدار کند. [۵۱۸].

جزای قرآن خواندن برای مال مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس به منظور خوردن از مال مردم قرآن بخواند روز قیامت در حالی بیاید که چهره‌اش استخوان است و گوشتی در آن نیست. [۵۱۹]. [صفحه ۲۶۰]

شکل انسان‌های متکبر در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: (روز قیامت) افراد متکبر به شکل مورچه درآورده می‌شوند و مردم پیوسته آنها را لگد می‌کنند، تا زمانی که خداوند از رسیدگی به حساب بندگان فارغ می‌شود. [۵۲۰].

چه کسانی با چهره‌ی بی‌گوشت محشور می‌شوند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون روز قیامت شود، آواز دهنده‌ای بانگ برآورد که کجایند کسانی که از دوستان من روی گرداندند (یا آنها را از حقوقشان محروم ساختند یا آنان را ریشخند کردند). پس، گروهی که در چهره‌شان گوشتی وجود ندارد، برخیزند؛ گفته شود: اینان کسانی هستند که مؤمنان را آزار دادند و با آنان دشمنی و عناد ورزیدند و به خاطر دینشان ایشان را سخت سرزنش کردند؛ آنگاه فرمان داده شود که آنها را به دوزخ برند. [۵۲۱].

چگونگی رسیدگی به نامه‌ی اعمال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (بخوان نامه‌ات را امروز تو برای رسیدگی به حسابت بسنده‌ای)، (اقرأ کتابک کفی بنفسک الیوم). (اسراء / ۱۳ و ۱۴) فرمودند: تمام کارهایی را که بنده انجام داده و آنچه برای او نوشته شده است به همین دلیل می‌گویند: (وای بر ما! این چه نوشته‌ای است که هیچ کوچک و بزرگی را از قلم نینداخته است)، (یا ویلتنا ما لهذا الکتاب لا یغادر صغیره و لا کبیره الا احصاها). [۵۲۲]. [صفحه ۲۶۱]

اعضای بدن، گواهان روز قیامت هستند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (از این که گوش شما و چشمها و پوستهایتان بر ضد شما گواهی دهند چیزی (گناه) را پنهان نمی‌داشتید)، (و ما کنتم تستترون ان یشهد علیکم سمعکم و لا ابصارکم و لا جلودکم) فرمودند: مقصود از پوستها، آلات تناسلی و رانها می‌باشد. [۵۲۳].

کارنامه‌ی اعمال مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی چون بخواهد به حساب مؤمن رسیدگی کند کارنامه‌اش را به دست راست او دهد و بین خود و او به حسابش رسیدگی نماید. پس خداوند می‌فرماید: بنده‌ی من! چنین و چنان کرده‌ای و فلان و بهمان کار را انجام داده‌ای! عرض می‌کند: آری، پروردگارا من این کارها را کرده‌ام. خداوند می‌فرماید: سبحان الله! این بنده حتی یک گناه هم نداشت؟ این است معنای سخن خدای عزوجل: (اما آن کس که نامه‌اش به دست راست او داده شود زودا که آسان حسابرسی شود و به سوی کسان خود شادمان برگردد.)، (فاما من اوتی کتابه بيمينه فسوف يحاسب حسابا يسيرا و ينقلب الی اهله مسرورا) (انشقاق / ۷ و ۸) [۵۲۴]. [صفحه ۲۶۲]

جزای کسی که شادمان زندگی کرده است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند تبارک و تعالی هر گاه برای بنده‌ای بد بخواهد در حضور مردم از او حسابرسی کند و محکومش نماید و کارنامه‌اش را به دست چپ او دهد. این است مراد سخن خدای عزوجل که می‌فرماید: (و اما کسی که نامه‌اش از پشت سر به او داده شود، زودا که بگوید وای بر من هلاک شدم و به آتش افروخته درآید، که او در دنیا نزد کسانش شادمان زیسته بود)، (و اما من اوتی کتابه وراء ظهره فسوف يدعو ثورا - و یصلی سعیرا - انه کان فی اهله مسرورا). [۵۲۵].

قیامت پنجاه ایستگاه دارد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هان! بیش از آن که به حساب شما رسیدگی شود، خود به حسابتان رسیدگی کنید؛ زیرا قیامت پنجاه ایستگاه دارد که هر ایستگاه هزار سال از آن سال‌هایی که شما می‌شمارید، طول می‌کشد. حضرت سپس این آیه را تلاوت نمودند: (در روزی که مقدار آن پنجاه هزار سال است)، (فی یوم کان مقداره خمسين الف سنه) (سجده/ ۵) [۵۲۶].

کوتاهی روز قیامت برای مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) عرض شد: چه طولانی است آن روز (قیامت) حضرت فرمودند: سوگند به آن که جانم در دست اوست، آن روز برای مؤمن کوتاه باشد تا جایی که از نماز واجبی که در دنیا می‌خواند کوتاهتر است. [۵۲۷]. [صفحه ۲۶۳]

در یک ساعت به اعمال بندگان رسیدگی می‌شود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر قرار باشد کار رسیدگی به حساب خلائق را کسی جز خدا به عهده بگیرد، پنجاه هزار سال باید درنگ کنند تا حسابرسی آنان تمام شود اما خدای سبحان این کار را در یک ساعت تمام می‌کند. و نیز حضرت فرمودند: آن روز (قیامت) به نیمه نرسیده بهشتیان در بهشت به خواب نیمروزی می‌پردازند و دوزخیان در دوزخ (در کمتر از نصف روز تکلیف همه معلوم می‌شود). [۵۲۸]. [صفحه ۲۶۵]

عید**شبه‌ترین روز به روز رستاخیز**

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیهما السلام در روز فطر خطبه ایراد نمودند و فرمودند: ای مردم! همانا این روز شما، روزی است که در آن نیکوکاران پاداش می‌یابند و هرزه‌کاران زیان می‌بینند و شباهت زیادی به روز رستاخیز شما دارد. پس با بیرون آمدن از خانه‌هایتان به سوی مصلایتان به یاد آن روزی افتید که از گورهایتان به سوی پروردگارتان بیرون می‌آیید و از ایستادن در مصلایتان به یاد آن روزی افتید که در پیشگاه پروردگار می‌ایستید و از بازگشتن به سوی خانه‌هایتان آن روزی را یاد آورید که به خانه‌های خود در بهشت باز می‌گردید! ای بندگان خدا! کمترین چیزی که برای مردان و زنان روزه‌گیر می‌باشد، این است که در روز آخر ماه رمضان فرشته‌ای آنان را ندا می‌دهد: بشارت باد بر شما ای بندگان خدا که خداوند گناهان گذشته شما را بخشود. پس مواظب باشید که از این پس چه می‌کنید! [۵۲۹].

از عید نوروز بیشتر بدانید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به معلی بن خنیس در روز نوروز که خدمت ایشان رسید فرمودند: آیا می‌دانی امروز چه روزی است؟ عرض کردم: فدایت شوم، این روزی است که ایرانیان آن را گرامی می‌دارند و در آن به یکدیگر هدیه و عیدی می‌دهند. ابوعبدالله الصادق علیه السلام فرمودند: سوگند به خانه‌ی کهن که در مکه است، این روز یک ریشه‌ی کهن دارد که من برای توضیح می‌دهم تا آن را بدانی. [صفحه ۲۶۶] ای معلی! روز نوروز، همان روزی است که خداوند در آن از بندگان پیمان گرفت که او را بپرستند و هیچ انبازی برایش نیاورند و به فرستادگان و حجت‌های او و به امامان علیهم السلام ایمان بیاورند. نوروز نخستین روزی است که خورشید در آن طلوع کرد. هیچ نوروزی نیست مگر این که در آن روز منتظر فرج هستیم؛ زیرا نوروز از روزهای ما و شیعیان ماست. ایرانیان آن را حفظ کردند و شما آنها را از دست نهادید. نوروز نخستین روز از سال ایرانیان است. آنان در حالی که تعدادشان سی هزار نفر بود زنده ماندند و زیستند و ریختن آب در نوروز سنت شد. [۵۳۰].

آداب نوروز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون عید نوروز فرارسد، بدن خود را بشوی و پاکیزه‌ترین جامه‌هایت را بپوش و با خوشبوترین عطرها خودت را معطر کن و در آن روز روزه‌دار باش. [۵۳۱].

هدیه نوروزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در عید نوروز هدیه‌ای خدمت امیرالمؤمنین علیه السلام آوردند. حضرت پرسیدند. این چیست؟ عرض کردند: ای امیرالمؤمنین علیه السلام امروز نوروز است امام علیه السلام فرمودند: هر روزمان را نوروز کنید. [۵۳۲]. [صفحه ۲۶۸]

عیب‌جویی**اول عیب‌های خود را بگیرد**

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سودمندترین چیزها برای آدمی این است که در رسیدگی به عیب‌های خود بر مردم پیشی گیرد (یا پیش از پرداختن به عیوب مردم به عیب‌های خود بپردازد) [۵۳۳].

عامل گرفتار شدن به مکر خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه دیدید بنده گناهان مردم را می‌جوید و گناهان خود را از یاد برده است بدانید که گرفتار مکر خداوند شده است. [۵۳۴].

اثر لغزش خود را کوچک شمردن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که لغزش خود را کوچک شمارد، لغزش دیگران را بزرگ بیند. [۵۳۵].

محبوبترین برادران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: محبوب‌ترین برادرانم نزد من کسی است که عیب‌هایم را به من هدیه کند. [۵۳۶].

عامل دور شدن بنده از خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۲۶۹] دورترین بنده از خدا آن مردی است که با مردی طرح دوستی افکند و لغزش‌های او را نگه دارد تا روزی به واسطه‌ی آنها او را سرزنش کند. [۵۳۷].

مراد از عورت مؤمن است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی این سخن مردم که عورت مؤمن بر مؤمن حرام است، سوال شد. حضرت فرمودند: معنایش آن نیست که تو فکر می‌کنی، بلکه مراد از عورت مؤمن این است که ببیند برادر مؤمنش جمله‌ای می‌گوید که جای سرزنش و نکوهش دارد و او آن را پیش خود نگه دارد تا روزی که از دست او عصبانی شد به واسطه‌ی آن جمله او را سرزنش کند. [۵۳۸].

جزای سرزنش کردن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس مؤمنی را به گناهی سرزنش کند نمیرد تا خودش آن گناه را مرتکب شود. [۵۳۹] و نیز حضرت فرمودند: هر کس مؤمنی را سرزنش کند خداوند او را در دنیا و آخرت سرزنش کند. [۵۴۰].

از گرفتاری کسی شاد شوید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۲۷۰] از گرفتاری برادرت اظهار شادی مکن که خداوند به او رحم می‌کند و آن گرفتاری را به تو می‌رساند و همچنین حضرت فرمودند: هر کس از گرفتاری و مصیبتی که به برادرش رسیده است شاد شود، از دنیا نرود تا خود گرفتار آن شود. [۵۴۱]. [صفحه ۲۷۲]

شرط گواراترین زندگی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: زندگی ای گواراتر از خوشخویی نیست. [۵۴۲].

عوامل تیره شدن زندگی

و نیز حضرت فرمودند: سه چیز زندگی را تیره می کند: فرمانروای ستمگر، همسایه بد و زن بدزبان و وقیح. [۵۴۳].

عوامل لنگ شدن زندگی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پنج چیز است که هر کس یکی از آنها را نداشته باشد، پیوسته زندگی اش لنگ، خردش سرگشته و فکرش مشغول است: اول: تندرستی، دوم: امنیت، سوم: فراخی در روزی، چهارم: همدم سازگار. راوی می گوید: عرض کردم: منظور از همدم سازگار چیست؟ حضرت فرمودند: زن نیک و فرزند نیک و همنشین نیک. و پنجم، که جامع همه اینهاست، آسایش است. [۵۴۴]. [صفحه ۲۷۴]

خشم

عامل نابود کننده دل حکیم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خشم، نابود کننده‌ی دل شخص حکیم است. [۵۴۵].

مالک خشم خویش باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که مالک خشم خویش نباشد، مالک خرد خویش نخواهد بود. [۵۴۶].

عامل خشنودی دل در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که خشمی را فروخورد که اگر بخواهد می تواند آن را به کار بندد (و از طرف خود انتقام بگیرد) خداوند در روز قیامت دلش را از خشنودی خود پر سازد. [۵۴۷].

عامل چشم پوشی عیب

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که خشم خود را نگه دارد خداوند عیب او را ببوشاند. [۵۴۸].

اثر صبر بر خشم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۲۷۵] نیکو جرعه‌ای است خشم، برای کسی که بر آن شکیبایی ورزد. [۵۴۹].

محبوبترین جرعه نزد خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: محبوبترین جرعه نزد خدای عزوجل که بنده آن را می نوشد، جرعه خشمی است

که دلش به گردش درمی آید و او آن را یا با صبر و یا با بردباری فرومی برد. [۵۵۰].

مرام مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن هرگاه خشمگین شود، خشمش او را از جاده‌ی حق بیرون نمی‌برد و هرگاه خشنود شود، خشنودیش (از کسی) او را به باطل نمی‌کشاند و کسی است که چون قدرت پیدا کند، بیشتر از آنچه حق اوست بر نمی‌دارد. [۵۵۱]. [صفحه ۲۷۷]

آمزش خواهی و استغفار

استغفار جامع‌ترین دعا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یکی از جامع‌ترین دعاها این است که بنده استغفار بگوید. [۵۵۲].

اثر نماز سحرگاهی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (و آمزش خواهان در سحرگاهان)، (و المستغفرین بالاسحار) (آل عمران / ۱۷) فرمودند: یعنی کسانی که سحرگاه نماز می‌گزارند. [۵۵۳].

آمزش خواهی نبی مکرم اسلام

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) بدون آن که گناهی کرده باشد روزی هفتاد بار به درگاه خداوند توبه می‌کرد. [۵۵۴].

شخص مسخره کننده

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی از گناه استغفار کند و باز به آن ادامه دهد مانند شخصی مسخره کننده است. [۵۵۵]. [صفحه ۲۷۹]

توانگری

عامل سرمستی و بی‌تابی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در توانگری سرمست مشو و در تهیدستی بیتابی مکن. [۵۵۶].

مرد ثروتمند چه می‌گوید؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مرد ثروتمندی با لباس‌هایی نو و پاکیزه خدمت پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد و کنار آن حضرت نشست. پس از او مردی درویش با جامه‌های ژولیده و چرکین وارد شد و پهلوی آن مرد نشست. مرد توانگر جامه‌ی خود را از زیر ران او کشید و جمع کرد. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) به او فرمودند: ترسیدی که چیزی از

فقر او به تو برسد؟ عرض کرد: نه، حضرت فرمودند: ترسیدی از دارایی تو چیزی به او برسد؟ عرض کرد: نه، حضرت فرمودند: ترسیدی لباست را کثیف کند؟ عرض کرد: نه، فرمودند: پس چرا این کار را کردی؟ عرض کرد: ای پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) من همدمی (شیطان) دارم که هر کار زشتی را در نظرم زیبا جلوه می‌دهد و هر کار خوبی را برایم زشت نمایش می‌دهد. اکنون نصف مال خود را به این مرد بخشیدم. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) به آن مرد تهدیدست فرمودند: تو می‌پذیری؟ عرض کرد: نه. مرد ثروتمند به او گفت: چرا؟ گفت: می‌ترسم حالی که به تو راه یافت به من هم راه یابد! [۵۵۷].

سه عامل توانگری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۲۸۰] هر که سه چیز روزیش شود، به سه چیز دست یابد و این بزرگترین توانگری است: قانع بودن به آنچه عطایش شده است، چشم امید برکندن از آنچه مردم دارند و ترک زیادیها (و فزون خواهی‌ها). [۵۵۸].

توانگری نفس

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به نقل از حکیمی فرمودند: توانگری نفس، توانگرتر از دریاست. [۵۵۹].

بدگویی ثروتمند را نکنید

مردی در حضور حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از توانگران سخن به میان آورد و از آنان بدگویی کرد. حضرت فرمودند: خاموش! ثروتمند چنانچه به خویشان خود رسیدگی کند و به برادرانش احسان نماید خداوند دو برابر به او مزد می‌دهد؛ زیرا خداوند می‌فرماید: (و اموال و فرزندانان چیزی نیست...)، (و ما اموالکم و لا اولادکم...) (سبأ / ۳۷). [۵۶۰]. [صفحه ۲۸۲]

خیاگری

گناه خیاگری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خیاگری از جمله گناهایی است که خدای عزوجل برای آن وعده‌ی آتش داده است. آن جا که می‌فرماید: (و از مردم کسانی هستند که سخن بیهوده را خریدارند. تا [مردم را] بی‌هیچ دانشی از راه خدا گمراه کنند و خدا را به ریشخند گیرند. برای آنان عذابی خوارکننده خواهد بود)، (و من الناس من یشتری لهو الحدیث لیضل عن سبیل الله بغير علم و یتخذها هزوا اولئک لهم عذاب مهین) (لقمان / ۶) [۵۶۱].

مراد از پلیدی بتها و گفتار باطل چیست؟

عبدالاعلی: از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی این سخن خدای عزوجل: (از پلیدی بتها دوری کنید و از گفتار باطل اجتناب ورزید)، (فاجتنبوا الرجس من الاوثان و اجتنبوا قول الزور) (حج / ۳۰) سوال کردم. حضرت فرمودند: (مقصود از پلیدی بتها شطرنج و (از) گفتار باطل، خیاگری. عرض کردم: منظور از سخن بیهوده در آیه (و از مردم کسانی هستند که سخن بیهوده را خریدارند)، (و من الناس من یشتری لهو الحدیث...) پرسیدم، حضرت فرمودند: یکی از مصادیق آن خیاگری است. [۵۶۲].

مراد از زور در کلام خداوند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (والذین لا یشهدون الزور) چیست؟ (مقصود از زور) آوازخوانی است. [۵۶۳].
[صفحه ۲۸۳]

اثر خنیاگری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آوازخوانی از خود نفاق بر جای می‌گذارد. و نیز فرمودند: آوازخوانی، لانه‌ی نفاق است. [۵۶۴].

جزای زن آوازخوان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: زن آوازخوان ملعون است و هر کس به او جا دهد و از درآمد او بخورد ملعون است. [۵۶۵]. [صفحه ۲۸۵]

غیبت

جزای غیبت کردن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: غیبت مکن که از تو غیبت می‌شود. و برای برادرت چاه مکن که خود در آن می‌افتی؛ زیرا به هر دست بدهی با همان دست پس می‌گیری. [۵۶۶].

توقع غیبت گر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: غیبتگر نباید چشم طمع به سلامت داشته باشد. [۵۶۷].

غذای سگ‌های دوزخ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از غیبت پرهیز، که آن خورش سگ‌های دوزخ است. [۵۶۸].

شایع کردن زشتکاری کار چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس درباره‌ی مؤمن چیزی را که با چشم‌های خود دیده و با گوش‌های خود شنیده است بازگو کند. از شمار کسانی است که خدای عزوجل فرموده است: (همانا کسانی که دوست دارند زشتکاری شایع شود)، (ان الذین یحبون تشیع الفاحشه) (نور / ۱۹) [۵۶۹]. [صفحه ۲۸۶]

زود داوری مکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یقین را به واسطه شک از دست مده و آشکار را به واسطه آنچه پوشیده است و درباره‌ی آنچه که خود ندیده‌ای بر اساس گفته دیگران در آن زمینه داوری مکن. خدای عزوجل موضوع غیبت و بدگمانی به برادران مؤمن را با اهمیت قرار داده است. [۵۷۰].

جزای بدنام کردن افراد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس علیه یک مؤمن مطلبی نقل کند که بخواهد با آن او را بدنام سازد و شخصیتش را از بین ببرد تا بدین سبب از چشم مردم بیفتد، خدای عزوجل او را از ولایت خود به ولایت شیطان درآورد. [۵۷۱].

شرایط آشکار شدن عدالت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که در هر کس باشد چهار چیز را بر مردم در قبال او واجب گرداند: کسی که هر گاه به مردم سخن بگوید، دروغ نگوید. و هر گاه با آنان آمیزش داشته باشد، به ایشان ستم نکند و هر گاه وعده‌شان دهد خلف وعده نکند، لازم است که عدالتش در بین مردم آشکار شود و مروتش در میان آنان هویدا گردد و غیبت از او بر مردم حرام باشد. و برادری کردن با او بر آنان واجب آید. [۵۷۲]. [صفحه ۲۸۷]

غیبت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: غیبت آن است که درباره‌ی برادرت چیزی بگویی که در او هست اما خداوند آن را پوشانده است. اما اگر چیزی بگویی که در او نیست این مشمول سخن خداوند است که: (هر آینه بهتان یا گناهی آشکار بر دوش کشید)، (فقد احتمال بهتاناً و اثماً مینا). [۵۷۳].

چه چیزی غیبت نیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: غیبت آن است که درباره‌ی برادرت چیزی بگویی که خداوند آن را پوشیده نگه داشته است، اما (ذکر) خصلت‌های آشکاری چون تندخویی و شتابزدگی غیبت نیست. [۵۷۴].

شخص فاسق و گنهکار غیبت ندارد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه شخصی فاسق و گنهکار، آشکارا گناه کند، نه حرمتی دارد و نه غیبتی. [۵۷۵]. [صفحه ۲۸۹]

دشنام‌گویی و بدزبانی

اثر بدزبانی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دشنام‌گویی و بدزبانی و دریدگی از (نشانه‌های) نفاق است. [۵۷۶].

جزای بی‌ادبی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بدزبانی از بی‌ادبی است و بی‌ادب در آتش می‌باشد. [۵۷۷].

جزای (اف) گفتن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه مؤمن به برادرش بگوید: اف بر تو، از ولایت و دوستی او خارج شود و هر گاه بگوید: تو دشمن من هستی، یکی از آن دو کافر شود و خداوند از مؤمنی که نسبت به مؤمن نیت سوء در دل داشته باشد عملی را نمی‌پذیرد. [۵۷۸].

جزای کسی که مردم از زبانش بترسند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس که مردم از زبانش بترسند، او در آتش است. [۵۷۹]. [صفحه ۲۹۰]

نشانه‌ی شریک شیطان بودن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یکی از نشانه‌های شریک شیطان که تردیدی در آن نیست این است که شخصی دشنامگوی باشد و باکی نداشته باشد که چه می‌گوید و چه می‌شنود. [۵۸۰]. [صفحه ۲۹۲]

پوزش خواهی

کم خردترین مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کم خردترین مردم کسی است که به زیردستش ستم کند و کسی که از او عذرخواهی می‌کند، نبخشد. [۵۸۱].

سه شرط عذر خواهی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که هیچ کس درباره‌ی آنها عذرش پذیرفته نیست. برگرداندن امانت به نیکوکار و بدکار، وفای به عهد با نیکوکار و بدکار و نیکی کردن به پدر و مادر، خوب باشند یا بد. [۵۸۲].

سه شرط مردم‌داری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که انسان درباره‌ی آنها معذور نیست: مشورت کردن با خیرخواه و مدارا کردن با حسود و دوستی ورزیدن با مردم. [۵۸۳]. [صفحه ۲۹۴]

خداشناسی

داناترین مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: داناترین مردم به خدا خرسندترین آنها به قضا و حکم خدای عزوجل است. [۵۸۴].

به خدا اعتماد کن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به خدا اعتماد کن، تا خداشناس باشی. [۵۸۵].

تقسیم مردم در زمینه‌ی توحید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردم در زمینه توحید سه گروهند: کسانی که به توحید باور دارند، کسانی که آن را نفی می‌کنند و کسانی که برایش شبیه و مانند قائلند. نفی کنندگان منکرند، اثبات کنندگان مؤمنند و تشبیه کنندگان مشرکند. [۵۸۶].

معنای توحید و عدل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: توحید آن است که آنچه را بر خود روا می‌دانی بر پروردگارت روا ندانی و عدل آن است که آنچه را آفریدگارت به سبب آن تو را ملامت و سرزنش کرده به او نسبت ندهی. [۵۸۷]. [صفحه ۲۹۵]

خداوند از چه چیزی بزرگتر است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به مردی که گفت: خدا بزرگتر است، فرمود: خدا بزرگتر از چه چیز است؟ عرض کرد: از همه چیز. امام صادق علیه السلام فرمودند: او را محدود کردی. مرد عرض کرد: پس، چگونه بگوییم؟ حضرت فرمودند: بگو: خدا بزرگتر از آن است که وصف شود. [۵۸۸].

دلیل بلند کردن دستها به سوی آسمان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به زندیقی که پرسید چه فرقی می‌کند که دستها را به سوی آسمان برداریم یا به طرف زمین فرو نگهداریم؟ فرمودند: این کار از نظر علم و احاطه قدرت خدا یکسان است، اما خدای عزوجل به دوستان و بندگان خود دستور داده است که دستهایشان را به آسمان، به طرف عرش بلند کنند؛ زیرا عرش را معدن روزی قرار داده است. [۵۸۹]. [صفحه ۲۹۷]

خوشبختی

شرایط خوشبختی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: من خوبی را مانند نامش (خوب و زیبا) دیدم. هیچ چیز برتر از خوبی نیست مگر پاداش آن (که خدا به نیکوکار می‌دهد) چنین نیست که هر کس دوست داشته باشد به مردم خوبی کند، این کار را انجام دهد و چنین نیست که هر کس رغبت به خوبی کردن داشته باشد، توان انجام آن را داشته باشد و نه هر که توانایی بر خوبی کردن را داشته باشد، فرصت و توفیق آن را نیز به دست آورد. بلکه هر گاه رغبت و توانایی و فرصت و توفیق با هم جمع شود، آن گاه است که خوشبختی طالب و مطلوب به طور کامل فراهم آمده است. [۵۹۰].

جزای خوبی در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: روز قیامت مؤمن شما بر مردی می‌گذرد که او را به سوی آتش می‌برند. پس به آن مؤمن می‌گوید: فلانی کمکم کن من در دنیا به تو خوبی کردم. آن مؤمن به فرشته می‌گوید: رهایش کن. پس خداوند به فرشته دستور می‌دهد، سخن مؤمن را اجرا کن و فرشته آن مرد را رها می‌کند. [۵۹۱].

نخستین کسانی که وارد بهشت می‌شوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نخستین کسانی که به بهشت وارد می‌شوند، نیکوکارانند. [۵۹۲]. [صفحه ۲۹۸]

اهل احسان را گرامی بدارید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اهل احسان در دنیا، در آخرت نیز اهل احسان هستند، باز در آخرت کارهای خوبشان سنگین می‌شود. لذا از آنها به گنهکاران می‌بخشند. [۵۹۳].

از لغزش‌های نیکوکاران درگذرید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از لغزش‌های نیکوکاران درگذرید و آنها را ببخشید؛ زیرا دست خدای تعالی این گونه روی سر آنهاست - حضرت دست خود را طوری نشان دادند که گویی روی چیزی سایه کرده است. [۵۹۴].

نام در بهشت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به ابوهاشم فرمودند: همانا بهشت دری دارد به نام (نیکی) که از آن در جز اهل احسان و نیکوکاری وارد نمی‌شوند. من در دلم خدای تعالی را سپاس گفتم و از این که در راه رفع نیازها و مشکلات مردم می‌کوشم خوشحال شدم. ابومحمد علیه السلام به من نگاهی کرد و فرمودند: آری دانستم که در درونت چه گذشت. همانا اهل احسان و نیکوکاری در دنیا، اهل خانه احسان و نیکی در آخرتند. خداوند تو را ای ابوهاشم از شمار آنان قرار دهد و رحمت کند. [۵۹۵]. [صفحه ۲۹۹]

احسان کنید حتی به حیوانات

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: عیسی بن مریم علیه السلام در هنگام عبور از ساحل دریا قرص نانی از خوراک خود را در آب انداخت. یکی از حواریان به او عرض کرد: ای روح و کلمه‌ی خدا! چرا این کار را کردی. آن گرده نان قوت تو بود؟ عیسی علیه السلام فرمود: این کار را برای این کردم که حیوانی از حیوانات درون آب آن را بخورد. این کار ثواب بزرگی نزد خدا دارد. [۵۹۶].

برای مردم سودمند باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (و مرا هر جا که باشم با برکت قرار داد)، (و جعلنی مبارکاً اینما کنت) فرمودند: یعنی پرسود. (سودمند بودن به حال مردم) [۵۹۷].

دستگردانی احسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر احسان و کمک هشتاد دست بگردد، همه آنها به سب آن پاداش می‌یابند، بی آن که از اجر صاحبش چیزی کم شود. [۵۹۸].

عطا کنندگان سه نفرند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۳۰۰] خداوند؛ پرودگار جهانیان، صاحب مال (کسی که از مالش می‌دهد) و کسی که با دست او داده می‌شود (کسی که در این راه می‌کوشد) [۵۹۹].

سه سفارش خداوند به موسی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تعالی به موسی علیه السلام وحی فرمودند: از هر دست بدهی به همان دست پس می‌گیری و هر گونه عمل کنی، به همان سان پاداش می‌گیری؛ هر کس به آدم بد، خوبی کند پاداش بد می‌بیند. [۶۰۰].

عوامل هدر رفتن چیزها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چهار چیز هدر رفته است: بذر در شوره‌زار، چراغ در نور ماه، غذا خوردن با شکم سیر و خوبی کردن به کسی که شایستگی و لیاقت آن را ندارد. [۶۰۱].

شرایط احسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دیدم که احسان جز با سه کار سامان نمی‌پذیرد: کوچک شمردن آن، پوشاندن آن و شتاب کردن در انجام آن؛ زیرا هر گاه کار نیکی که می‌کنی به نظر خودت کوچک آید، آن را در نظر کسی که بدو احسان کرده‌ای بزرگ ساخته‌ای و هر گاه آن را بپوشانی (و به رخ نکشی)، به کمالش رسانده‌ای و هر گاه در انجامش شتاب [صفحه ۳۰۱] ورزی، گوارایش کرده‌ای در غیر این صورت، احسان و نیکی خود را بی ارزش و ناگوار ساخته‌ای. [۶۰۲].

نشانه‌ی پذیرفته شدن خوبی و احسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این سوال که نشانه‌ی پذیرفته شدن بنده به درگاه خدا چیست؟ فرمودند: نشانه‌ی پذیرفته شدن بنده به درگاه خدا این است که احسان و کمکش به جا صورت گیرد، اگر چنین نباشد چنان نیز نخواهد بود. [۶۰۳].

راه مردم را هموار کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حضرت علی بن الحسین علیه السلام هر گاه از راهی می‌گذشتند و کلوخی را در وسط راه می‌دیدند، از چارپایش پیاده می‌شدند و با دست خود آن را از جاده دور می‌نمودند. [۶۰۴]. [صفحه ۳۰۳]

امر به معروف و نهی از منکر

عوامل مؤاخذة شدن بی‌گناه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به گروهی از اصحاب خود فرمودند: من حق دارم بی‌گناه شما را به سبب گنهکاران مؤاخذة می‌کنم؛ چگونه حق نداشته باشم در حالی که شما از کار زشت فردی از افراد خود خبردار می‌شوید و به او اعتراض نمی‌کنید و از وی دوری نمی‌ورزید و اذیتش نمی‌کنید تا از کار زشت خود دست بردارد. [۶۰۵].

وظیفه انسان در قبال خانواده‌ی خود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به ابوبصیر از آیه‌ی (خود و خانواده‌ی خود را از آتش نگه دارید)، (قوا انفسکم و اهلیکم نارا) (تحریم / ۶) که پرسید چگونه خانواده را باید از آتش نگه داشت فرمودند: آنها را به آنچه خدا فرمان داده است فرمان می‌دهی و از آنچه خدا منعشان فرموده است منع می‌کنی، اگر از تو اطاعت کردند آنان را از آتش حفظ کرده‌ای و اگر نافرمانیت کردند، تو وظایف را انجام داده‌ای. و نیز حضرت فرمودند: چون آیه (خود و خانواده‌ی خود را از آتش نگه دارید) نازل شد، مردی از مسلمانان نشست و شروع به گریستن کرد و گفت: من خودم را نمی‌توانم حفظ کنم؛ حالا مسئولیت خانواده‌ام هم به عهده من گذاشته شد. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) به او فرمودند: کافی است که آنچه به خودت فرمان می‌دهی به آنان نیز فرمان دهی و از آنچه که خودت را از آنها منع می‌کنی آنان را نیز منع کنی. [۶۰۶]. [صفحه ۳۰۴]

اثر امر به معروف و نهی از منکر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: امر به معروف و نهی از منکر، اجلی را نزدیک نمی‌سازند و روزی را دور نمی‌گردانند. [۶۰۷].

عامل همگانی شدن کیفر خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه مردمی در برابر زشتکاریهایی که در میانشان صورت می‌گیرد دم فروبندند و آن را تغییر ندهند، زود باشد که خدای عزوجل کیفر خود را شامل همگان سازد. [۶۰۸].

شرایط امر به معروف و نهی از منکر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی (باید) امر به معروف و نهی از منکر کند که سه خصوصیت در او باشد: به آنچه فرمان می‌دهد، خود عمل کند. آنچه را نهی می‌کند، خود نیز ترک کند. در امر و نهی خود عدالت را رعایت کند و در امر و نهی، طریق ملامت پیش گیرد. [۶۰۹].

آیا امر به معروف بر همه واجب است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به پرسش از وجوب امر به معروف و نهی از منکر بر همه امت، فرمودند: [صفحه ۳۰۵] واجب نیست. عرض شد: چرا؟ حضرت فرمودند: زیرا این کار بر عهده‌ی کسی است که قدرت داشته باشد، از او حرف شنوی داشته باشند و خوب را از بد باز شناسد؛ نه بر افراد ناتوانی که راه و چاه را تشخیص نمی‌دهند و نمی‌دانند از چه به چه دعوت کنند، به باطل یا به حق، دلیل این سخن از کتاب خداوند، این فرموده خدای عزوجل است که می‌فرماید: (باید از میان شما گروهی باشند که به خیر دعوت کنند)، (و لتکن منکم امة یدعون الی الخیر). [۶۱۰].

شرط عزت مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: برای عزت مؤمن همین کافی است که هر گاه منکر را ببیند، خداوند عزوجل بداند که در دل آن را انکار می‌کند. [۶۱۱].

مراد از باز داشتن از کار زشت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیة (و از کار زشتی که آن را مرتکب می‌شدند یکدیگر را باز نمی‌داشتند)، (کانوا لایتهاون عن منکر فعلوه) فرمودند: آنها اعمال گنهکاران را انجام نمی‌دادند و در مجالس و محافل آنها نمی‌نشستند اما وقتی با آنها رو به رو می‌شدند به صورتشان می‌خندیدند و با ایشان گرم می‌گرفتند. [۶۱۲].

منفوترین کارها نزد خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۳۰۶] مردی از خشم خدمت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد و عرض کرد: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم)! به من بفرماید کدام کارها نزد خدای عزوجل منفوتر است؟ حضرت فرمودند: شرک و رزیدن به خدا. عرض کرد: سپس چه کاری؟ حضرت فرمودند: بریدن پیوند خویشاوندی. عرض کرد: بعد چه کاری؟ حضرت فرمودند: فراخواندن به زشتکاری و بازداشتن از خوبیها. [۶۱۳].

گناهان نادانان بر دوش دانایان است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر آینه گناهان نادانان بر دوش دانایان بار می‌شود، چرا وقتی می‌شنوید مردی از شما کار ناخوشایندی می‌کند - کاری که موجب عیب و اذیت ما نزد مردم می‌شود - نزد او نمی‌روید و سرزنش و موعظه‌اش نمی‌کنید و بی‌پروا و صریح با او حرف نمی‌زنید؟ عرض کرد: اگر حرف ما را نمی‌پذیرفت و اطاعتان نکرد چه کنیم؟ حضرت فرمودند: در این صورت از او دوری کنید و از همنشینی با وی اجتناب ورزید. [۶۱۴]. [صفحه ۳۰۸]

عزت

شرط فروتنی در برابر خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: عزت آن است که هر گاه با حق رو به رو شدی در برابر آن خوار و فروتن باشی. [۶۱۵].

عزت از آن کیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند اختیار همه کارها را به مؤمن داده است اما این اختیار را به او نداده است که دلیل باشد، مگر نشنیده‌ای که خدای متعال می‌فرماید: (و عزت از آن خداست)، (و لله العزه) (فاطر / ۱۰) پس مؤمن عزیز است و دلیل نیست. مؤمن از کوه نیرومندتر است؛ زیرا از کوه با ضربات تیشه کم می‌شود اما با هیچ وسیله‌ای از دین مؤمن نمی‌توان کاست. [۶۱۶].

عامل عزت و ذلت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: راستی عزت است و نادانی ذلت. [۶۱۷]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که می‌خواهد بی‌آنکه ایل و تباری داشته باشد عزتمند باشد و بدون آن که مال و ثروتی داشته باشد، بی‌نیاز باشد و

بدون آن که قدرتی داشته باشد هیبت و شکوه داشته باشد باید از خواری معصیت خدا به عزت طاعت او درآید. [۶۱۸]. [صفحه ۳۰۹]

اثر طمع نداشتن از مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: عزت پیوسته بی‌قراری می‌کند تا آن که به خانه‌ای درآید که اهل آن چشم طمع به دست مردم نداشته باشند و آنجا مستقر می‌شود. [۶۱۹].

سه چیز حق است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که به خدا قسم حقند: هیچ ثروتی بر اثر پرداخت صدقه و زکات کم نشد، در حق هیچ کس ستمی نشد که بتواند تلافی کند اما خویشترنداری و ورزید مگر این که خداوند عوض آن، به او عزت داد و هیچ بنده‌ای در خواهشی را به روی خود نگشود مگر این که دری از فقر و نیازمندی به رویش گشوده گشت. [۶۲۰].

اثر فروبردن خشم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ بنده‌ای خشم خود را فرو نخورد، مگر این که خداوند عزوجل بر عزت او در دنیا و آخرت افزود. [۶۲۱].

اثر از بدی پاک شدن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که از بدی پاک شد، به عزت دست یافت. [۶۲۲]. [صفحه ۳۱۰]

اثر دوری گزیدن از مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: تنهایی و دوری گزیدن از مردم عزت و احترام را بیشتر نگه می‌دارد، تا دمخور شدن با آنان. [۶۲۳]. [صفحه ۳۱۳]

معاشرت

اثرات هدیه دادن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به یکدیگر هدیه دهید تا دل‌هایتان نسبت به هم با محبت شود؛ زیرا هدیه کینه‌ها را از بین می‌برد. [۶۲۴].

انواع هدیه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هدیه سه گونه است: هدیه جبرانی، هدیه رشوه‌ای و تملق‌آمیز و هدیه برای خدای عزوجل. [۶۲۵].

نخستین مخلوق روحانی خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند عزوجل عقل را آفرید و آن نخستین مخلوق روحانی بود، پس برای عقل هفتاد و پنج سرباز قرار داد، از میان آن هفتاد و پنج سربازی که برای عقل قرار داد، یکی خوب است که وزیر است و در مقابل آن بدی قرار داد که آن وزیر جهل است و دیگر ایمان است که دشمن آن کفر می‌باشد و دیگری تصدیق است که در مقابلش انکار قرار دارد و دیگری امید است که در برابرش نومیدی می‌باشد. [۶۲۶].

مراد از ترازوهای عدل خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال از معنای آیه‌ی (و در روز قیامت ترازوهای عدل را می‌نهییم و هیچ کس (در) چیزی ستم نمی‌بیند) (و نضع الموازين القسط...) مقصود از این ترازوها پیامبران و اوصیا (ی آنها) است. [۶۲۷]. [صفحه ۳۱۴]

به وعده خود وفا کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) با مردی در جای صخره وعده گذاشت و فرمودند: من در این جا منتظر تو می‌مانم تا بیایی. آفتاب داغی بر آن حضرت می‌تابید. اصحاب عرض کردند: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) خوب است به سایه بروید. حضرت فرمودند: من در این جا با او وعده گذاشته‌ام و اگر نیاید تا قیامت در همین جا می‌ایستم. [۶۲۸].

با خدا خلف وعده نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: وعده‌ی مؤمن نذری است که کفاره‌ای برایش (متصور) نیست؛ زیرا هر که خلف وعده کند، قبل از هر چیز با خدا خلف وعده کرده و خود را در معرض خشم و دشمنی او قرار داده است و این سخن خدای متعال است آن جا که می‌فرماید: (ای کسانی که ایمان آورده‌اید، چرا چیزی می‌گویید که انجام نمی‌دهید)، (یا ایها الذین آمنوا لم تقولون مالا تفعلون). [۶۲۹].

در سه چیز عذر پذیرفته نیست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که هیچ کس در آنها معذور نیست. بر گرداندن امانت به نیک و بد، وفای به عهد یا نیک و بد و خوشرفتاری با پدر و مادر، خوب باشند یا بد. [۶۳۰]. [صفحه ۳۱۵]

پنج نفر را خوب بشناسید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پنج چیز است که چنانند که من می‌گویم: بخیل را آسایش نیست و حسود را خوشی و شاهان را وفاداری و دروغگو را انسانیت و نابخرد و نادان را سروری نیست. [۶۳۱].

زیباترین خصلت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال از زیباترین خصلت‌های انسان فرمودند: وقار بدون هیبت و بخشش بدون

چشمداشت به پاداش و سرگرم شدن به غیر متاع دنیا. [۶۳۲].

هشت خصلت مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سزاوار است که مؤمن هشت خصلت داشته باشد: در هنگام پیشامدها با وقار و پابرجاست، در گرفتاری‌ها شکیباست، در هنگام خوشی و آسایش سپاسگذار است، به آنچه خداوند روزیش فرموده خرسند باشد، به دشمنان ستم نکند، با دوستان غرض‌ورزی نکند، بدنش از او در رنج و زحمت باشد و مردم از او در آسایش‌اند. [۶۳۳].

نگران دین خود باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نگران دین خود باشید و آن را با تقیه پوشیده نگهدارید؛ زیرا کسی که تقیه ندارد ایمان ندارد. شما در میان مردم مانند زنبوران عسل در میان پرندگان هستید. اگر [صفحه ۳۱۶] پرندگان بدانند که درون زنبور عسل چیست؟ همه‌ی آنها را می‌خورند و چیزی باقی نمی‌گذارند. [۶۳۴].

تقیه چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (و با نیکی، بدی را دفع می‌کنند)، (و یدرؤون بالحسنه السیئه). نیکی (حسنه) همان تقیه است و بدی فاش کردن است. [۶۳۵].

شروط قبولی نماز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به عبدالله بن جنذب فرمودند: ای پسر جنذب، خدای عزوجل در یکی از وحی‌های خود فرمود: من نماز را از کسی می‌پذیرم که در برابر بزرگی من افتادگی کند و به خاطر من از خواهش‌های نفس خویش‌تنداری ورزد و روز خود را با یاد من بگذراند و بر آفریدگان من بزرگی و فخر نفروشد و گرسنه را سیر نماید و برهنه را بپوشاند و بر گرفتار و مصیبت‌زده رحم آورد و غریب را پناه دهد. چنین کسی نورش چون خورشید می‌تابد. برایش در تاریکی نوری قرار می‌دهم و در نادانی حلم و دانایی (به او عطا می‌کنم)، با عزت خود او را حمایت می‌کنم و فرشتگانم را به نگهداری از او می‌گمارم. مرا می‌خواند و من جوابش را می‌دهم و از من چیز می‌خواهد و من عطایش می‌کنم. حکایت این بنده در نزد من همچون حکایت باغ‌های فردوس است که نه میوه‌هایش می‌خشکد و نه وضع آنها تغییر می‌کند. [۶۳۶]. [صفحه ۳۱۷]

سه عمل نورانی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: روشنایی دل را جستم و آن را در اندیشیدن و گریستن یافتم و گذر از صراط را جستم و آن را در صدقه دادن یافتم و نورانیت چهره را جستم و آن را در نماز شب یافتم. [۶۳۷].

سبب خوشحالی شیطان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: تا زمانی که دو مسلمان با یکدیگر قهر باشند، ابلیس خوشحال است و هر گاه با هم (آشتی و) دیدار کنند، زانوهایش به هم خورد و بندهایش از هم بگسلد و فریاد زند: ای وای بر من، هلاک شدم. [۶۳۸].

سبب عذاب مظلوم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ گاه دو مرد با حالت قهر از یکدیگر جدا نشوند، مگر این که یکی از آن دو سزاوار بیزاری (خدا و رسولش از او) و لعنت باشد و چه بسا که هر دوی آنها سزاوار این امر باشند. معتب عرض کرد: خدا مرا فدایتان گرداند، ظالم درست (مستحق این کیفر است) اما مظلوم چرا؟ حضرت فرمودند: برای آنکه برادرش را به آشتی با خود دعوت نمی کند و از سخن او چشم نمی پوشد. شنیدم پدرم فرمودند: هر گاه دو نفر با هم ستیزه کردند و یکی از آن دو بر دیگری چیره آمد، باید آن که در حق او ستم شده نزد آن دیگری [صفحه ۳۱۸] برود و به او بگوید: ای برادر، ستمکار (و مقصر) من هستم تا قهر و جدایی میان او و رفیقش برطرف شود؛ زیرا خداوند تبارک و تعالی داوری عادل است و حق ستمدیده را از ستمگر می ستاند. [۶۳۹].

برترین شهریان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: برترین شهریان کسی است که سه خصلت داشته باشد: مهربانی، بخشندگی و دادگری. [۶۴۰].

اطرافیان سلطان چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اطرافیان سلطان سه طبقه اند: یک طبقه خیراندیشانند که اینان مایه‌ی برکت خود و سلطان و رعیت هستند. طبقه‌ای دیگر هدفشان حفظ مقام خود است که اینان نه ستوده‌اند و نه نکوهیده. بلکه به نکوهش نزدیکترند و طبقه‌ای هم شرور و بدخواهند این طبقه شومند و مایه‌ی نکوهش خود و سلطان می باشند. [۶۴۱].

شیوه‌ی زندگی فرشتگان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: فرشتگان نه می خورند، نه می آشامند و نه ازدواج می کنند؛ بلکه با نسیم عرش زندگی می کنند. [۶۴۲]. [صفحه ۳۱۹]

وظایف فرشتگان الهی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به زندقی که پرسید: چرا خداوند که خود دانای نهران و نهران ترهاست، فرشتگان را گماشته است؟ فرمودند: خداوند با این کار فرشتگان را به بندگی گرفته است و آنان را گواه بر خلق خویش قرار داده است تا بندگان به خاطر همراه بودن فرشتگان با آنان نسبت به طاعت خدا مواظبت بیشتری نشان دهند و از نافرمانی او بیشتر خودداری و اجتناب کنند. ای بسا بنده‌ای که قصد گناه می کند، اما به یاد آن دو فرشته‌ی موکل بر خود می افتد و در نتیجه، از گناه خودداری می ورزد و خویشتن را نگه می دارد؛ زیرا می گوید: پروردگرم مرا می بیند و فرشتگان مراقب من به این گناه من گواهی خواهند داد. خداوند همچنین از سر لطف و رأفت خود فرشتگان را بر بندگان گماشته است تا شیطان‌های سرکش و حشرات موذی زمین و بسیاری از آفات و گزندهای دیگر را به اذن خداوند، به طوری که خودشان هم متوجه نشوند. از ایشان دفع کنند تا آنکه که فرمان خدای عزوجل در رسد. [۶۴۳].

نشانه‌ی بزرگواری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز نشانگر بزرگواری آدمی است: خوشخویی، فرو خوردن خشم و فرو هشتن چشم. [۶۴۴]. [صفحه ۳۲۰]

عزت و احترام را فقط الاغ رد می‌کند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند دو مرد بر امیرالمؤمنین علیه السلام وارد شدند. حضرت برای هر یک از آن دو تشکی انداخت. یکی از آن دو روی تشک نشست و دیگری خودداری کرد. حضرت فرمودند: روی تشک بنشین؛ زیرا از پذیرفتن عزت و احترام سرباز نزند مگر الاغ. [۶۴۵].

توبه‌ی قاتل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این سوال: اگر مؤمن عمداً مؤمنی را بکشد آیا توبه دارد؟ فرمودند: اگر به خاطر ایمانش او را کشته باشد، توبه ندارد. ولی اگر از روی خشم یا به انگیزه‌ی امری از امور دنیا بکشد، توبه‌اش این است که قصاص شود. و نیز حضرت فرمودند: هر کس که مؤمنی را عمداً بکشد، توفیق توبه پیدا نمی‌کند. [۶۴۶].

جزای خودکشی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که عمداً خودکشی کند، در آتش دوزخ جاودانه است. [۶۴۷].

دعا و تعویذ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این پرسش: آیا دعا و تعویذ چیزی از تقدیر را دفع می‌کند؟ فرمودند: خودش، از تقدیر است. [۶۴۸]. [صفحه ۳۲۱]

دهه‌ی آخر ماه رمضان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون دهه‌ی آخر ماه رمضان فرا می‌رسید، رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) دامن همت به کمر می‌زد و از زنان دوری می‌گزید و شب‌ها را احیا می‌داشت و خود را وقف عبادت می‌کرد. [۶۴۹].

ثواب وام و صدقه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر در بهشت نوشته شده است: (ثواب) وام، هیچ‌ده برابر است و صدقه، ده برابر. علتش این است که وام جز به دست نیازمند نمی‌رسد اما صدقه، ممکن است به دست غیر محتاج بیفتد. [۶۵۰] و نیز حضرت فرمودند: علت این که وام برتر از صدقه آمده این است که وامخواه جز از روی نیاز تقاضای وام نمی‌کند، اما صدقه را گاه کسی که نیازی به آن ندارد، مطالبه می‌کند. [۶۵۱]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پاداش وام هیچ‌ده برابر پاداش صدقه است؛ زیرا وام به دست کسی می‌رسد که برای گرفتن صدقه، خودش را خوار و خفیف نمی‌کند. [۶۵۲].

وام دادن بهتر از صدقه است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر وامی پرداخت کنم، خوشتر دارم از این که به همان مقدار صله و بخشش دهم. [۶۵۳]. [صفحه ۳۲۲]

غفلت چرا؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر شیطان دشمن است، پس غفلت چرا؟ [۶۵۴].

عامل هوشیاری و چشم‌پوشی در زندگی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: درستی وضع زندگی اجتماعی و معاشرت، پیمانۀ پری است که دو سوم آن توجه و هوشیاری است، و یک سومش چشم‌پوشی. [۶۵۵].

سه وظیفه‌ی مرد برای اداره‌ی خانه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مرد برای اداره‌ی خانه و خانواده‌اش باید سه کار انجام دهد هر چند برخلاف طبع او باشد: خوش‌رفتاری، گشاده‌دستی و ایجاد آرامش و رفاه اما به اندازه و غیرت و ناموس‌داری. [۶۵۶].

عوامل رفع غربت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که با وجود آنها غربت نیست: ادب و تربیت نیکو، بی‌آزاری و دوری از شک. [۶۵۷]. [صفحه ۳۲۳]

روش مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن در دنیا غریب است، از خواری آن بی‌تابی نمی‌کند و برای (دستیابی به) عزتش با مردم رقابت نمی‌ورزد. [۶۵۸]. [صفحه ۳۲۵]

عافیت

اثر تقوای الهی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که خوش دارد از عافیت طولانی برخوردار شود، تقوی الهی در پیش بگیرد. [۶۵۹].

شما مرد رنج و بلا نیستید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از خداوند بخشش و عافیت مسألت کنید؛ زیرا شما مرد رنج و بلا نیستید. پیش از شما افرادی از بنی اسرائیل بودند که با اره شقه شدند تا کفر بورزند اما کفر نورزیدند. [۶۶۰].

دعای حضرت امام جعفر صادق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در دعای خود فرمودند: (پروردگارا) ما را از بلاهای مخوف به سلامت دار و به ما در هنگام رسیدن مصیبت‌های بزرگ صبر نیکو ارزانی دار. خدایا! در این مجلس و وضع و حالی که هستیم مرا چنان گرامی دار که زان پس هرگز خوار و حقیرم نگردانی و چنان عافیتی عطایم فرما که بعد از آن هرگز مبتلایم نفرمایی. بار خدایا! مرا از هر بدی که از آسمان به زمین فرود می‌آید و از هر بدی و گزند که به آسمان فراز می‌رود و از هر بدی که در دل زمین افشاند می‌شود و هر بدی که از درونش بیرون می‌آید، به سلامت بدار. [۶۶۱]. [صفحه ۳۲۶]

دعای معروف حضرت ابوذر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در بیان دعای معروف ابوذر (ره) در میان اهل آسمان فرمودند: بار خدایا! ایمان به خودت و باور به پیامبرت و عافیت از همه بلاها و شکر بر عافیت و بی‌نیازی از مردمان بد را، به من عطا فرما. [۶۶۲]. [صفحه ۳۲۸]

عفو و بخشودن مردم

خصلت‌های با ارزش دنیا و آخرت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز از خصلت‌های ارزشمند دنیا و آخرت است: بخشودن کسی که به تو ستم کرده است، پیوستن به کسی که از تو بریده است و بردباری ورزیدن، هر گاه نسبت به تو رفتار جاهلانه‌ای شود. [۶۶۳].

خصلت زشت قدرتمندان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چه زشت است انتقام‌گیری قدرتمندان. [۶۶۴].

پند از بخشایش خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از کسی که به تو ستم کرده است گذشت کن؛ همچنان که دوست داری از تو گذشت شود. از بخشایش خدا نسبت به خودت پند گیر. [۶۶۵]. [صفحه ۳۳۱]

عقل و خردمندی

چگونگی خلقت عقل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند جل ثناءه، خرد را آفرید و آن نخستین موجود روحانی است که خداوند از سمت راست عرش، از نور خود خلق کرد. [۶۶۶].

اثر خردمندی و بی‌خردی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ ثروتی پر برکت‌تر از خردمندی نیست و هیچ فقری پست‌تر از بی‌خردی نیست. [۶۶۷].

مال پر سود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ مالی سودمندتر از خرد نیست. [۶۶۸].

پشتوانه‌ی انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پشتوانه انسان خرد است و هوشمندی و فهمیدگی و حافظه و دانش از خرد برمی‌خیزد. پس هر گاه خردش با نور تأیید شود، دانا باشد و حافظ و تیزهوش و زیرک و فهمیده و باخرد به کمال می‌رسد و خرد راهنمای او و مایه‌ی بینش و بصیرتش و کلید کارهای اوست. [۶۶۹]. [صفحه ۳۳۲]

چهار عامل تکمیل کننده خرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: میان بندگان چیزی به کمی پنج چیز تقسیم نشده است: یقین، قناعت، صبر و شکر و آنچه همه اینها را تکمیل می‌کند خرد است. [۶۷۰].

عامل حجت میان بندگان و خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حجت خدا بر بندگان پیامبر است و حجت میان بندگان و خدا خرد است. [۶۷۱].

اثر گرفته شدن نعمت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه خداوند بخواهد نعمتی را از بنده‌ای بگیرد، نخستین چیزی که در او تغییر می‌دهد خرد اوست. [۶۷۲].

راهنمای مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خرد راهنمای مؤمن است. [۶۷۳].

عامل دینداری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که خردمند باشد دیندار است و هر که دیندار باشد به بهشت می‌رود. [۶۷۴]. [صفحه ۳۳۳]

صفت خردمند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خردمند هیچ کس را خوار نمی‌شمارد. [۶۷۵].

شیوه‌ی خردمند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خردمند از یک سوراخ دو بار گزیده نمی‌شود. [۶۷۶].

آنچه بر خردمند لازم است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر خردمند است که زمان خود را بشناسد، به کار خویش بپردازد و زبانش را نگه دارد. [۶۷۷].

خردمند سه چیز را نباید فراموش کند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که خردمند را نسزد در هیچ حالتی آنها را از یاد برد: فای دنیا، دگرگونی احوال و اوضاع و آفاتی که از آنها ایمنی نیست. [۶۷۸].

کم خردترین مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۳۳۴] کم خردمندترین مردم، کسی است که به فرودست خود ستم کند و از کسی که از او پوزش خواهد گذشت نکند [۶۷۹].

عامل شکوفایی خرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بسیار نگرستن (و اندیشیدن) در دانش، خرد را باز و شکوفا می کند [۶۸۰].

عامل بارور شدن خرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بسیار اندیشیدن در حکمت، خرد را بارور می کند [۶۸۱].

نشان خردمند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خردمند را خردمند نتوان شمارد، مگر آنگاه که سه چیز را کاملاً داشته باشد: در حال خشم و خشنودی، حق را به حق دار بدهد، برای مردم آن پسندد که برای خود می پسندد و در هنگام دیدن لغزش از کسی، بردباری به خرج دهد [۶۸۲].

نشان کمال خرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کمال خرد در سه چیز است: خاکساری در برابر خدا، داشتن یقین نیکو و خاموش ماندن به جز از سخن نیک [۶۸۳]. [صفحه ۳۳۵]

ملاک خرد انسانها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از نامه‌ی مرد پی به خرد و بینش او برده می شود و از فرستاده‌ی او پی به فهم و هوش او [۶۸۴].

راه آزمودن خرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه خواستی خرد مردی را در یک نشست بیازمایی، در ضمن صحبت‌هایت،

حرفهای ناشدنی به او بگو، اگر آنها را رد کرد او خردمند است و اگر پذیرفت و تایید کرد نابخرد است. [۶۸۵].

دشمن خرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هوای نفس، بیدار است و خرد خفته [۶۸۶].

مدت دوران خرد انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کودک در هفت سالگی، دندان شیری می‌اندازد. در نه سالگی باید او را به نماز خواندن واداشت و در ده سالگی بسترهایشان را از هم جدا کرد و در چهارده سالگی محتلم می‌شود و در بیست و دو سالگی قد کشیدنش متوقف می‌شود و در بیست و هشت سالگی رشد عقلش به پایان می‌رسد به جز تجربه‌ها [۶۸۷]. [صفحه ۳۳۶]

عامل آسایش خرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خاموشی، آسایش خرد است [۶۸۸].

جایگاه خرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: جایگاه خرد مغز است مگر نمی‌بینی وقتی کسی کم خرد باشد می‌گویند: چقدر سبک مغز است [۶۸۹]. [صفحه ۳۳۹]

دانش و دانایی

بهترین ارث

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بهترین دانش که پدران برای فرزندان خود باقی می‌گذارند، ادب است. نه ثروت؛ زیرا ثروت رفتنی است و ادب ماندنی. مسعده گفت: منظور از ادب، دانش است [۶۹۰].

دو روز آخر عمر خود صرف چه کاری شود؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر از عمرت دو روز باقی مانده باشد، یکی از آن دو روز را برای ادب (و دانش) خود صرف کن تا برای روز مردنت از آن کمک بگیری عرض شد: آن کمک گرفتن چیست؟ حضرت فرمودند: این که آن چه را پس از خود می‌گذاری نیکو تدبیر سازی و محکم کاری می‌کنی [۶۹۱].

وارثان پیامبران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: علماء وارثان پیامبرانند، زیرا پیامبران درهم و دینار به ارث نگذاشتند، بلکه احادیثی از خویش بر جای باقی نهادند. پس، هر کس چیزی از این احادیث را بیاموزد، بهره‌ای فراوان برده است؛ بنابراین بنگرید که دانش خود را از چه کسی فرا می‌گیرید [۶۹۲].

اثر مرکب عالمان و دانشمندان در روز رستاخیز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۳۴۰] چون روز رستاخیز شود، خدای عزوجل مردم را در دشتی فراخ گرد می‌آورد و ترازوها گذاشته شود و خون شهیدان با مرکب عالمان سنجیده می‌شود، اما کفه مرکب عالمان بر خون شهیدان می‌چربد [۶۹۳].

یک عالم بهتر است یا هزار عابد؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یک عالم، برتر از هزار عابد و هزار زاهد است [۶۹۴].

یک عالم پانصد سال از عابد جلوتر است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شخص دانشمند، بر فراز تپه‌ای به مسافت پانصد سال (فاصله) جلوتر از عابد می‌آید [۶۹۵].

عامل شفاعت بهشتیان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون روز قیامت شود خدای عزوجل عالم و عابد را برانگیزد چون آن دو در پیشگاه خدای عزوجل بایستند، به عابد گفته شود: به بهشت برو و به عالم گفته شود: بایست و به سبب آن که مردم را نیکو تربیت کردی شفاعتشان کن [۶۹۶]. [صفحه ۳۴۱]

مراد از کاسته شدن اطراف زمین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال از آیه‌ی (آیا شنیدند که ما از اطراف زمین می‌کاهیم)، (اولم یروا انا نأتی الارض ننقصها من اطرافها) فرمودند: مراد از دست رفتن علماست [۶۹۷].

شرط نگاه کردن به چهره‌ی علماء

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به پرسش از این سخن رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) که: نگرستن به چهره‌ی علماء عبادت است فرمودند: منظور عالمی است که چون به او بنگری، تو را به یاد آخرت اندازد و کسی که بر خلاف این باشد نگاه کردن به او فتنه (و گمراهی) است [۶۹۸].

شرط آموختن علم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در جستجوی آموختن دانش برآیید، گرچه با فرو رفتن در ژرفای دریاها و شکافتن دل‌ها باشد [۶۹۹].

وجوب فراگرفتن علم و دانش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: فرا گرفتن دانش، در هر حالی واجب است [۷۰۰]. [صفحه ۳۴۲]

ماهیان و پرندگان برای فراگیران علم آموزش می‌طلبند

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: همه اشیاء حتی ماهیان دریاها و پرندگان آسمان، برای جوینده‌ی دانش آموزش می‌طلبند [۷۰۱].

مراد از انفاق کردن چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام درباره‌ی آیه (و آنچه روزیشان داده‌ایم انفاق می‌کنند)، (مما رزقناهم ینفقون) فرمودند: یعنی از آنچه به آنها یاد داده‌ایم (دیگران را) آگاه می‌سازند و آنچه از قرآن به آنها آموخته‌ایم، تلاوت می‌کنند [۷۰۲].

زکات دانش

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر چیزی زکاتی دارد و زکات دانش آموختن آن است به اهلش [۷۰۳].

سبب مقدم بودن علم بر نادانی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: در کتاب علی علیه‌السلام خواندم که خداوند از نادانان پیمان بر طلب علم نگرفت مگر این که پیشتر از دانایان پیمان گرفت که به نادانان علم بخشند؛ زیرا علم مقدم بر جهل بوده است [۷۰۴]. [صفحه ۳۴۳]

سزای طلب مزد برای فهماندن دین

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر کس که مردم برای فهم دین خود به او نیاز پیدا کنند و او از آنان مزد طلب کند، سزاوار است که خدای تعالی او را به آتش دوزخ برد. [۷۰۵].

آیا ارتزاق با علم صحیح است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر که علم خود را وسیله‌ی ارتزاق قرار دهد، نیازمند شود. (راوی گوید): عرض کردم: فدایت شوم! در میان شیعیان و دوستان شما گروهی هستند که دانش‌های شما را فرا می‌گیرند و آنها را میان شیعیان شما پخش می‌کنند و به خاطر این کار به آنها احسان و هدیه و احترام می‌شود. حضرت فرمودند: اینان ارتزاق کننده نیستند، بلکه ارتزاق کننده‌ی به علم کسی است که بی‌آنکه از علمی برخوردار باشد و از جانب خدای عزوجل هدایتی یافته باشد، برای پایمال کردن حقوق و رسیدن به حکام دنیوی، فتوا دهد [۷۰۶].

آیا درآمد آموزش قرآن حرام است؟

و نیز به حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام عرض شد: اینها می‌گویند که درآمد آموزگار (علوم دینی) حرام است؛ حضرت فرمودند: دروغ می‌گویند این دشمنان خداوند. هدف آنها این است که قرآن را آموزش ندهند. اگر کسی خوبهای فرزند خود را هم به آموزگار بدهد، آن خوبها برای او مباح و رواست [۷۰۷]. [صفحه ۳۴۴]

عامل یاد شدن به بزرگی در ملکوت آسمان‌ها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که برای خدا علم بیاموزد و برای خدا (به آن) عمل کند و برای خدا به دیگران آموزش دهد، در ملکوت آسمان‌ها از او به بزرگی یاد می‌شود. و گفته آید: برای خدا آموخت، برای خدا عمل کرد و برای خدا آموزش داد [۷۰۸].

وظیفه علمای شیعه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: علمای شیعه‌ی ما، نگهبانان مرزی هستند که در آن سوی ابلیس و دیوهای او قرار دارند و جلو یورش آنها به شیعیان ناتوان ما و تسلط یافتن ابلیس و پیروان او بر آنان را می‌گیرند [۷۰۹].

شرط دانشمندی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ترس (از خدا) میراث دانش است و دانش، فروغ شناخت و دل ایمان. کسی که از حیثیت بی‌بهره باشد دانشمند نیست، گر چه در مشکلات و پیچیدگی‌های دانش موشکاف باشد. خدای تعالی فرموده است: (جز این نیست که از میان بندگان خدا، تنها دانشمندان از او می‌ترسند)، (انما یخشی الله عباده العلماء) (فاطر / ۲۸) [۷۱۰].

مراد از دانشمندان چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی (جز این نیست که از میان بندگان خدا، تنها دانشمندان از او می‌ترسند) فرمودند: [صفحه ۳۴۵] مراد از دانشمند کسی است که کردارش گفتارش را تایید کند و کسی که کردارش گفتار او را تایید نکند (عالم بی‌عمل) دانشمند نیست [۷۱۱].

اثرات دانش در خداشناسی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: برای ترس از خدا، دانش کفایت می‌کند همانا خداشناس ترین مردم، خدا ترس ترین آنهاست، و خدا ترس ترین آنها خداشناس ترین آنهاست؛ و خداشناس ترین مردم، بی‌اعتنا ترین آنهاست به دنیا. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: برای ترس از خدا علم (به او) کفایت می‌کند و برای نرسیدن از (مقام و عذاب) خدا، نادانی (به مقام و عظمت او) کافی است [۷۱۲].

شیوه‌ی آموزش دانشمندان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر دانشمند است که هر گاه آموزش دهد، درستی و خشونت نکند و هر گاه کسی بخواهد به او علم آموزد ننگش نیاید [۷۱۳].

خطر علم بدون عمل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که بدون بینش عمل کند، همچون کسی است که در بیراهه رود چنین کسی هر چه تندتر رود، از راه دورتر می‌افتد. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۳۴۶] کسی که بدون بصیرت عمل کند چون کسی است که به دنبال سراب بیابان راه بییماید. او هر چه تندتر رود دورتر می‌افتد [۷۱۴].

اثر علم و عمل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: علم و عمل به هم بسته شده‌اند؛ بنابراین هر که بداند عمل می‌کند و هر که عمل می‌کند بداند. علم، عمل را صدا می‌زند، اگر پاسخش داد می‌ماند و گرنه می‌رود [۷۱۵].

از دو صفت زشت دوری کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دو کس پشت مرا شکستند: پرده در نابکار و عابد نادان. آن یکی با زشت کاری‌های خود مردم را از عملش باز می‌دارد و این یکی با نادانی خود آنها را از عبادتش باز می‌دارد [۷۱۶].

عمل دانایان و نادانان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر اندازه که دلتان می‌خواهد بیاموزید، اما (بدانید که) تا به علم عمل نکنید خداوند هرگز از آن به شما سودی نمی‌رساند؛ زیرا که دانایان به عمل کردن اهتمام می‌ورزند و نادانان به روایت کردن [۷۱۷]. [صفحه ۳۴۷]

به سخنان خود عمل کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به ازدی فرمودند: سلام ما را به دوستان برسان و باخبرشان کن که در برابر خداوند از ما کاری برای آنها ساخته نیست، جز اینکه عمل کنند و هرگز به ولایت ما دست نیابند مگر با عمل و پارسایی و پرحسرت‌ترین مردم در روز قیامت کسی است که عدالتی را وصف کند و خود برخلاف آن رفتار نماید [۷۱۸].

کمترین کیفر عالم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل به داود علیه السلام وحی فرمود: که میان خود، عالم فریفته‌ی دنیا را واسطه مکن که تو را از راه محبت من باز می‌دارد. اینان راهزنان بندگان خواهان من هستند. کمترین کاری که با اینها بکنم، این است که حلاوت مناجات خود را از دل‌هایشان برکنم [۷۱۹].

عامل سخت‌ترین عذاب برای عالم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در میان مردمان (گنهکار) سخت‌ترین عذاب را عالمی دارد، که از علم خود کمترین سودی نبرد [۷۲۰].

عامل خشم خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۳۴۸] هر که علمش به خدا افزونتر شود و دنیا دوستیش فزونی گیرد، بر دوری او از خدا و خشم خداوند از او افزوده شود [۷۲۱].

عامل دوستداری دنیا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه عالم را دوستدار دنیا دیدید، نسبت به دین خود به او بدبین باشید؛ زیرا هر دوستداری بر گرد محبوب خود می‌گردد [۷۲۲].

تفسیر علم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دانش به آموختن نیست، بلکه نوری است که در دل هر کس که خدای تبارک و تعالی بخواهد هدایتش کند، می‌افتد. بنابراین اگر خواهان دانش هستی، نخست حقیقت عبودیت را در جان خودت جویا شو و دانش را از طریق به کار بستن آن بجوی و از خداوند فهم و دانایی بخواه تا تو را فهم و دانایی دهد [۷۲۳].

سفارش خضر به حضرت موسی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خضر علیه السلام در سفارش خود به موسی علیه السلام فرمود: بر دلت جامه‌ی تقوا بپوشان، تا به دانش دست یابی [۷۲۴].

علم چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۳۴۹] مردی خدمت رسول خدا (ص) آمد و عرض کرد: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) علم چیست، حضرت فرمودند: خاموشی. عرض کرد: سپس چه، حضرت فرمودند: گوش سپردن. عرض کرد: دیگر چه، حضرت فرمودند: حفظ و مراقبت. عرض کرد: آنگاه چه؟ حضرت فرمودند: به کار بستن آن. عرض کرد: سپس چه؟ ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم)! حضرت فرمودند: انتشار دادن آن [۷۲۵].

آموخته‌های شاگرد امام جعفر صادق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به یکی از شاگردان خود فرمودند: تو از من چه آموخته‌ای؟ عرض کرد: سرورم! هشت موضوع آموخته‌ام. حضرت فرمودند: بگو بدانم چیست؟ عرض کرد: نخست این که دریافتم هر محبویی، در هنگام مرگ از حیب خود جدا می‌شود. از این رو هم خود را مصروف چیزی کردم که از من جدا نمی‌شود، بلکه یار تنهایی من است و آن کار نیک است حضرت فرمود: نیکو گفתי به خدا. دوم این که: مشاهده کردم قومی به تبار خود می‌نازند و جماعتی به مال و فرزند؛ در صورتی که این افتخار نیست، بلکه افتخار بزرگ را در این سخن خدای تعالی یافتم که «همانا گرامی‌ترین شما در پیشگاه خدا پرهیزکارترین شماست» «ان اکرمکم عندالله اتقاکم» بنابراین کوشش کردم تا نزد او گرامی‌تر باشم. حضرت فرمودند: نیکو گفתי به خدا. سوم این که: هوسرانی و خوشگذرانی مردم را دیدم و این فرموده‌ی خدای تعالی را نیز شنیدم: «اما آن که از مقام پروردگارش ترسید و نفس را از هوس بازداشت، بهشت جایگاه اوست»، «و اما من خاف مقام ربه و نهی النفس عن الهوی فان الجنة» [صفحه ۳۵۰] «هی المأوی»؛ پس سعی کردم نفس را از هوی باز دارم تا بر طاعت خدای تعالی آرام و قرار گیرم. حضرت فرمودند: نیکو گفתי به خدا. چهارم این که: دیدم هر کس به چیزی که برایش ارزشمند است دست یابد، در نگهداری آن می‌کوشد و این سخن خدای سبحان را شنیدم: (کیست که به خداوند وام نیکو دهد و او آن را برایش دو چندان گرداند و مزدی کریمانه به وی دهد)، (من الذی یقرض الله قرضا حسنا فیضاعفه له و له اجر کریم) و من دو چندان شدن را پسندیدم و محفوظتر از آنچه نزد خداست چیزی ندیدم. بنابراین، هر چیزی که می‌یافتم و برایم ارزشمند بود آن را به خدا دادم، تا برای زمانی که بدان نیاز دارم پس‌انداز شود. حضرت فرمودند: نیکو گفתי به خدا. پنجم این که: دیدم مردی به روزی هم حسادت می‌ورزند و این سخن خدای تعالی را

شنیدم: «ما روزی آنها را در زندگی این جهان میانشان تقسیم کردیم و برخی را به برخی دیگر برتری دادیم تا عده‌ای، عده‌ای دیگر را به خدمت گیرند. و رحمت پروردگارت از آنچه آنها گرد می‌آورند بهتر است»، «نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیاة الدنیا و رفعنا بعضهم فوق بعض درجات لیتخذ بعضهم بعضا سخریا و رحمۃ ربک خیر مما یجمعون». بنابراین به هیچ کس رشک نبردم و برای آنچه از دستم رفته افسوس نخوردم. حضرت فرمودند: نیکو گفתי به خدا. ششم این که: دیدم مردم در این سرای دنیا به یکدیگر دشمنی و کینه می‌ورزند و این سخن خدای تعالی را شنیدم: (همانا شیطان دشمن شماست؛ پس شما نیز او را دشمن دارید)، (ان الشیطان لکم عدو فاتخذوه عدوا). از این رو به دشمنی با شیطان پرداختم و از دشمنی با جز او فارغ گشتم. حضرت فرمودند: نیکو گفתי به خدا. هفتم این که: دیدم مردم در تحصیل روزی، خود را به رنج و زحمت می‌اندازند و این سخن خدای تعالی را شنیدم: (جن و انس را نیافریدم، مگر برای این که مرا عبادت کنند. از آنها رزقی نمی‌خواهم و نمی‌خواهم که مرا اطعام کنند. خداست [صفحه ۳۵۱] روزی دهنده و اوست صاحب نیرویی سخت استوار.)، (و ما خلقت الجن و الانس الا ليعبدون - ما اريد منهم من رزق و ما اريد ان يطعمون - ان الله هو الرزاق ذو القوة المتین). و دانستم که وعده و سخن او راست است و به وعده‌ی او اطمینان کردم و سخنش را پذیرفتم و به انجام وظیفه‌ای که در قبال او دارم (یعنی عبادت) پرداختم و از به رنج افکندن خود در طلب روزی که نزد او دارم (و رساندنش را تضمین کرده است) فارغ گشتم. حضرت فرمودند: نیکو گفתי به خدا. هشتم این که: دیدم عده‌ای به تندرستی خود تکیه می‌کنند و گروهی به پول و ثروت فراوان خویش و جماعتی دیگر به امثال این چیزها و سخن خدای تعالی را شنیدم: (هر کس از خدا بترسد، خداوند برای او راهی قرار دهد و از جایی که گمانش را نمی‌برد روزیش دهد و هر که به خدا تکیه و توکل کند، خداوند او را بس است)، (و من یتق الله یجعل له مخرجا و یرزقه من حیث لا یحتسب و من یتوکل علی الله فهو حسبه). پس به خدا تکیه کردم و تکیه‌ام به جز او از بین رفت. حضرت فرمودند: به خدا قسم که تورات و انجیل و زبور و فرقان و دیگر کتابها(ی آسمانی) همگی بر این هشت موضوع برمی‌گردند [۷۲۶].

اثر شناخت حلال و حرام

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: فراگرفتن یک حدیث درباره‌ی حلال و حرام از شخص راستگو، برای تو بهتر از دنیا و زر و سیم‌های آن است [۷۲۷].

عامل زیور دانش

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: دانش را فرا گیرید و در کنار آن خود را به زیور بردباری و وقار بیارابید [۷۲۸]. [صفحه ۳۵۲]

عامل کفایت انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر که به آنچه می‌داند عمل کند، آنچه را نمی‌داند کفایت شود [۷۲۹]. [صفحه ۳۵۴]

عمر

مراد از توبیخ افراد هیجده ساله چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام درباره‌ی آیه (آیا شما را آن قدر عمر ندادیم که...)، (اولم نعمرکم... (فاطر / ۳۷). فرمودند:

توییحی است برای افراد هیجده ساله [۷۳۰].

افراد چهل ساله مواظب خود باشند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بنده تا چهل سالگی میدان دارد، چون به چهل رسید، خدای عزوجل به دو فرشته‌اش وحی فرماید که من بنده‌ام را عمر دادم. پس در کار او سختگیری کنید و کارهایش را از کم و زیاد و خرد و کلان نگهدارید و بنویسید [۷۳۱].

اوج عمر انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه بنده به سی و سه سالگی برسد به برومندی رسیده است و هر گاه چهل ساله شود به اوج عمر خود رسیده است و چون به چهل و یک سالگی رسد رو به کاهش نهد. شخص پنجاه ساله باید مانند کسی باشد که در حال جان کندن است [۷۳۲].

عامل ازدیاد عمر انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که خوش نیت باشد، عمرش زیاد شود [۷۳۳]. [صفحه ۳۵۶]

اسلام

مراد از رنگ خدا چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (این رنگ خداست)، (صبغۀ الله و من احسن من الله صبغۀ و نحن عابدون) (بقره / ۱۳۸) فرمودند: منظور از رنگ خدا، اسلام است. [۷۳۴] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی همین آیه فرمودند: خداوند مؤمنان را در (زمان گرفتن) میثاق، رنگ ولایت زد. [۷۳۵].

پایه‌های اسلام

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پایه‌های اسلام سه چیز است: نماز، زکات و ولایت؛ هیچ یک از این سه جز با آن دو دیگر، درست و (پذیرفته) نیست [۷۳۶].

مراد از تکیه گاه‌های اسلام چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این پرسش که تکیه گاه‌های اسلام چیست؟ فرمودند: آری، شهادت به یگانگی خداوند و ایمان آوردن به رسول او (صلی الله علیه و آله و سلم) و اقرار به آنچه او از نزد خدا آورده و پرداخت زکات و اموال و ولایتی که خداوند بدان فرمان داده است (یعنی) ولایت آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) [۷۳۷].

بنیاد اسلام

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بنیاد اسلام، محبت به من و اهل بیت من است [۷۳۸]. [صفحه ۳۵۷]

معنای اسلام

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اسلام به معنای اقرار ظاهری (و زبانی) به همه طاعات و احکام الهی است. پس هر که در ظاهر به تمام طاعات اقرار کند، گر چه اعتقاد قلبی نداشته باشد سزاوار نام اسلام و معنای آن می‌باشد و بایسته دوستی ظاهر است و شهادتش مجاز است و ارث می‌برد و هر چه برای مسلمانان و بر مسلمانان است برای او و بر او نیز هست [۷۳۹].

شرط ایمان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به مردی شامی که سوالاتی از حضرت پرسید و چون پاسخش را فرمودند: عرض کرد: اکنون به خداوند اسلام آوردم، فرمودند: نه، بلکه اکنون به خدا ایمان آوردی؛ اسلام پیش از ایمان است. به وسیله‌ی اسلام از یکدیگر ارث برند و با هم ازدواج کنند، اما به وسیله‌ی ایمان ثواب و پاداش برند [۷۴۰].

عامل حلال شدن زناشویی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به وسیله اسلام خون اشخاص حفظ می‌شود و امانت، ادا می‌گردد و زناشویی حلال می‌شود، ولی ثواب در برابر ایمان داده می‌شود [۷۴۱]. [صفحه ۳۵۹]

سلام

بخیل چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بخیل کسی است که در سلام گفتن بخل ورزد [۷۴۲].

اول سلام کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نخست سلام کنید بعد سخن آغاز نمایید [۷۴۳].

شرط ورود به خانه‌ها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال از آیه‌ی (به خانه‌ای غیر از خانه‌ی خود وارد مشوید، مگر آن که اجازه بگیرید و به ساکنانش سلام گویند)، (لا- تدخلوا بیوتا غیر بیوتکم حتی تستأنسوا و تسلّموا علی اهلها) (نور / ۲۷) فرمودند: اجازه گرفتن با به صدا درآوردن کفش و سلام کردن است [۷۴۴]. [صفحه ۳۶۱]

تسلیم

عوامل وظایف انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بنده میان سه چیز قرار گرفته است: میان بلا و قضا و نعمت. در برابر بلا‌ی خدا وظیفه دارد صبر کند، در برابر قضای خدا وظیفه دارد تسلیم شود و در برابر نعمت خدا وظیفه دارد شکر گزار باشد [۷۴۵].

تکیه‌گاه انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در زیارت پنجم از زیارت‌های جامعه آمده است: ارشاد و راهنمایی (تو) در کار من و تسلیم (من) در برابر امر و فرمانت را بستر و تکیه‌گاه من قرار ده [۷۴۶].

مراد از دستگیره محکم انسان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به دستگیره‌ی محکم چنگ زند، نجات یافته است. [راوی گوید]: عرض کردم: آن دستگیره‌ی محکم چیست؟ حضرت فرمودند: تسلیم [۷۴۷].

عامل شناخت مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به پرسش: از کجا دانسته می‌شود که کسی مؤمن است؟ فرمودند: از تسلیم او در برابر خدا و خرسندیش به هر خوشی و ناخوشی که به او می‌رسد [۷۴۸]. [صفحه ۳۶۲]

سنت رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) هیچ گاه دربارهی کاری که گذشته بود نمی‌فرمودند: کاش جز این بود [۷۴۹].

معنای تسلیم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه بنده بگوید: لا حول و لا قوة الا بالله، خدای عزوجل به فرشتگان فرماید: بندهام تسلیم شد، حاجتش را برآورید. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه بنده بگوید: ما شاء الله لا حول و لا قوة الا بالله، خداوند فرماید: ای فرشتگان من! بندهام تسلیم شد، کمکش کنید، او را دریابید، حاجتش را برآورید [۷۵۰]. [صفحه ۳۶۴]

مسواک

اخلاق پیامبران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مسواک زدن از اخلاق پیامبران است [۷۵۱].

آیا خلاق همه در شمار آدمیانند؟

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام سؤال شد: آیا این خلاق همه در شمار آدمیانند؟ حضرت فرمودند: افرادی را که مسواک نمی‌زنند از شمار آنها بینداز [۷۵۲].

عامل از بین بردن آبریزش چشم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مسواک زدن آبریزش چشم را از بین می‌برد و نور آن را زیاد می‌کند [۷۵۳].

دوازده ویژگی مسواک زدن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مسواک زدن، دوازده ویژگی دارد: از سنت است، دهان را تمیز می‌سازد، نور چشم را زیاد می‌کند، خدای رحمان را خشنود می‌گرداند دندان‌ها را سفید می‌کند، پوسیدگی آنها را از بین می‌برد، لته‌ها را محکم می‌سازد اشتها را باز می‌کند، بلغم را می‌برد، حافظه را زیاد می‌کند و حسنات دو چندان می‌شود و فرشتگان شاد می‌گردند [۷۵۴].

[صفحه ۳۶۵]

اثر مسواک زدن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر شما باد به مسواک زدن زیرا این کار وسوسه سینه را از بین می‌برد [۷۵۵].

در سحرگاه مسواک بزنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه شب (برای عبادت) برخاستی مسواک بزن؛ زیرا فرشته می‌آید و دهانش را بر دهان تو می‌گذارد و هر کلمه‌ای را که تلاوت کنی و به زبان آوری به آسمان بالا می‌برد. بنابراین باید دهانت خوشبو باشد [۷۵۶].

شیوه مسواک زدن رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) چون نماز خفتن را می‌خواندند، دستور می‌فرمودند: ظرف وضو و مسواکش را کنار سرشان بگذارند. در روایتی دیگر آمده است: آن حضرت هر بار که از خواب بیدار می‌شدند مسواک می‌نمودند [۷۵۷]. [صفحه ۳۶۷]

جوانی و جوانمردی

کلید خیر و قفل شر چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ورقه بن نوفل هر گاه نزد خدیجه بنت خویلد می‌رفت به او چنین سفارش می‌کرد: (بدان که جوان نیک‌خوی، کلید خیر و قفل شر است و جوان زشت‌خوی قفل خیر و کلید شر است.) [۷۵۸].

نوجوانان را دریابید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به احوال فرمودند: به بصره رفتی؟ عرض کرد: آری. فرمودند: شوق مردم به این امر (ولایت و امامت ما) و پذیرش آنها را چگونه دیدی؟ عرض کرد: به خدا قسم اندکند، کارهایی کرده‌اند، اما کم است. حضرت فرمودند: بر تو باد به نوجوانان؛ زیرا این گروه در پذیرش هر نوع خوبی شتاب بیشتری نشان می‌دهند [۷۵۹].

جوان نباید از دو حال خارج باشد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دوست ندارم جوان شما را جز در دو حال ببینم: دانشمند یا دانش آموز؛ زیرا اگر چنین نباشد کوتاهی کرده است و چون کوتاهی کند، ضایع گشته و چون ضایع گردد گنهکار باشد و چون گنهکار باشد، سوگند

به آن که محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) را به حق برانگیخت، در آتش جای گیرد [۷۶۰].

مراد از فتی و جوانمرد کیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به سلیمان بن جعفر نهدی فرمودند: [صفحه ۳۶۸] ای سلیمان! فتی کیست؟ او می گوید: عرض کردم: ما به جوان فتی می گوئیم. حضرت فرمودند: مگر نمی دانی که اصحاب کهف همگی میانسال بودند، اما خداوند به سبب ایمانشان آنان را فتیه (جوانان) نامید؟ ای سلیمان! هر که به خدا ایمان آورد و با تقوا باشد او فتی (جوان، جوانمرد) است. و نیز حضرت به مردی فرمودند: شما به چه کسی فتی می گوئید؟ عرض کرد: به جوان. حضرت فرمودند: نه، فتی مؤمن است. اصحاب کهف همگی بزرگسال بودند اما خداوند عزوجل آنان را به سبب ایمانی که داشتند فتیه (جوانان، جوانمردان) نامید [۷۶۱]. [صفحه ۳۷۰]

درختکاری

حلالترین و پاکیزه‌ترین شغل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال از مکروه بودن شغل کشاورزی فرمودند: زراعت کنید و درخت بکارید؛ به خدا سوگند که مردم شغلی حلالتر و پاکیزه‌تر از آن پیشه نکرده‌اند، به خدا سوگند بعد از خروج دجال کشاورزی و نخل کاری رونق بسزایی خواهد یافت [۷۶۲].

سزای قطع درختان میوه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: درختان میوه را قطع نکنید، که خداوند بر سر شما عذاب فرومی‌ریزد [۷۶۳].

درخت خرما را قطع نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: قطع درخت خرما مکروه است [۷۶۴]. [صفحه ۳۷۲]

شرک

شرک نوزید و تسلیم باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر مردمی خدای یگانه و بی‌انبازی را بپرستند و نماز بخوانند و زکات بپردازند و حج بروند و ماه رمضان را روزه بگیرند ولی (از روی اعتراض) به چیزی که خداوند یا پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) ساخته است بگویند: چرا خلاف آن را نساخت؟ یا در دلشان چنین اعتراضی کنند (و به زبان نیاورند). به سبب آن مشرک شوند. امام آنگاه این آیه را تلاوت نمودند: (سوگند به پروردگارت که ایمان نیاورده باشند مگر آنگاه که در اختلافات میان خود تو را داور کنند و از داوری تو احساس دلتنگی نکنند و کاملاً تسلیم باشند)، «فلا- و ربک لا يؤمنون حتی یحکموک فیما شجر بینهم ثم لا یجدوا فی انفسهم حرجا مما قضیت و یسلموا تسلیماً» [۷۶۵].

عامل شرک پنهان و خفی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره آیه: (و بیشتر آنان به خدا ایمان نیاوردند...)، (و ما یومن اکثرهم و بالله الا- و هم مشرکون...) (یوسف / ۱۰۶) فرمودند: مانند این که انسان بگوید: اگر فلانی نبود من از بین می‌رفتم و اگر فلانی نبود چنین و چنان می‌شدم و اگر فلانی نبود خانواده‌ام نابود می‌شد؛ مگر نمی‌بینی که او با این حرفها در ملک خدا برایش شریکی قایل شده است که روزیش می‌دهد و از او دفاع و دفع گرفتاری می‌کند؟ راوی می‌گوید: عرض کردم: پس بگوید: اگر خداوند به واسطه‌ی فلانی بر من منت نمی‌نهاد از بین می‌رفتم؟ حضرت فرمودند: آری، اشکال ندارد. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی همین آیه فرمودند: ندانسته از شیطان پیروی می‌کند و بدین سان مشرک می‌شود. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی همین آیه فرمودند: [صفحه ۳۷۳] منظور شرک در فرمانبری است نه شرک در عبادت [۷۶۶].

شرک پنهان نامحسوس‌تر از حرکت مورچه است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی این جمله که شرک نامحسوس‌تر از حرکت مورچه در شب تاریک بر روی گلیمی سیاه است، سوال شد. فرمودند: بنده مشرک نباشد مگر آنگاه که برای غیر از خدا نماز بخواند، یا برای غیر خدا ذبح کند و یا برای غیر خدای عزوجل دعوت کند [۷۶۷].

سخن رسول خدا درباره‌ی شرک خفی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی فرموده‌ی رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) که همانا شرک نامحسوس‌تر از راه رفتن مورچه در یک شب تاریک بر روی تخته سنگی سیاه است. فرمودند: مؤمنان به معبودهای مشرکان ناسزا می‌گفتند و مشرکان نیز متقابلاً به معبود مسلمانان دشنام می‌دادند. از این رو، برای آن که مشرکان به خدای مؤمنان ناسزا نگویند خداوند ایشان را از ناسزا گفتن به معبودهای مشرکان نهی فرمودند. بنابراین مؤمنان ندانسته به خدا شرک آورده بودند [۷۶۸]. [صفحه ۳۷۵]

ابلیس

هجوم زنبورها به گوشت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هجوم شیطان‌ها به مؤمنان، بیشتر از هجوم زنبورها به گوشت است [۷۶۹].

هدف از دام‌های ابلیس چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ابلیس در این سرای پر فریب، دام‌های خود را پهن کرده است و هدف او کسی جز دوستداران ما نیست [۷۷۰].

مراد از گام‌های شیطان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سوگند خوردن برای طلاق دادن و نذر کردن برای گناه و هر سوگندی به غیر خدا، از گام‌های شیطان است [۷۷۱].

شگرد و گمراه‌سازی‌های وسواس خناس

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: وقتی آیه‌ی: (و آنان که چون کار زشتی کنند)، (و الذین اذا فعلوا فاحشه) نازل شد، ابلیس بالای کوهی در مکه به نام ثور رفت و با بلندترین فریاد خود، عفریتهایش را صدا زد آنها جمع شدند و گفتند: سرورا چرا ما را فراخواندی؟ ابلیس گفت: این آیه نازل شد اکنون کدام یک از شما حریف آنها هستید؟ عفریتی از شیاطین برخاست و گفت: من چنین و چنان می‌کنم. ابلیس گفت: تو حریف آن نیستی. دیگری برخاست و همانند آن سخنان گفت. ابلیس گفت: تو نیز از عهده آن [صفحه ۳۷۶] بر نمی‌آیی، وسواس خناس گفت: من از عهده‌اش برمی‌آیم. ابلیس گفت: چگونه: او گفت: به آنان وعده و امیدواری (به توبه و آمرزش) می‌دهم تا آن که مرتکب گناه شوند و چون به گناه درافتادند استغفار را از یادشان می‌برم. ابلیس گفت: تو حریف این آیه هستی. پس او را تا روز قیامت مأمور (مقابله با) آن کرد [۷۷۲].

ثروت، کمینگاه شیطان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیطان آدمی را همه جا می‌چرخاند و چون او را خسته و درمانده کرد، نزدیک ثروت کمین می‌کند و گردنش را می‌گیرد [۷۷۳].

ابزار شیطان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ابلیس به سپاهیان خود گفت: در میان آدمیان حسادت و تجاوزگری افکنید؛ زیرا این دو نزد خدا با شرک برابر است [۷۷۴].

بنده که خداوندگار خود را نمی‌آزماید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ابلیس نزد عیسی علیه السلام آمد و گفت: مگر تو نمی‌گویی که مردگان را زنده می‌کنی؟ عیسی علیه السلام فرمود: چرا، ابلیس گفت: پس (اگر راست می‌گویی) خودت را از روی دیوار به زیرانداز. عیسی علیه السلام فرمود: وای بر تو! بنده که خداوندگار خود را نمی‌آزماید. ابلیس گفت: ای عیسی! آیا پروردگار تو می‌تواند (کره) زمین را در [صفحه ۳۷۷] تخم مرغی با همین اندازه‌ای که دارد جای دهد؟ عیسی علیه السلام فرمود: خدای عزوجل به هیچ ناتوانی وصف نمی‌شود اما آنچه تو می‌گویی ناشدنی است [۷۷۵].

عوامل ناتوانی شیطان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ابلیس گفت: پنج (چیز) است که هیچ چاره‌ای برای آنها ندارم اما دیگر مردمان در مشت من هستند: هر که با نیت درست به خدا پناه برد و در همه‌ی کارهایش به او تکیه کند، کسی که شب و روز بسیار تسبیح خدا گوید؛ کسی که برای برادر مؤمنش آن پسندد که برای خود می‌پسندد، کسی که هر گاه مصیبتی به او می‌رسد، بیتابی نمی‌کند و هر کسی که به آنچه خداوند قسمتش کرده، خرسند است و غم روزیش را نمی‌خورد [۷۷۶].

شیطان بر بدن و جسم ایوب تسلط یافت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به سؤال از آیه: (همانا او را بر کسانی که ایمان آورده‌اند و... چیرگی نیست)، (انه لیس له سلطان علی الذین امنوا و علی ربه‌م یتوکلون) (نحل / ۹۹) فرمودند: به خدا قسم بر جسم مؤمن چیره می‌شود، اما بر دین او چیره نمی‌شود بر (بدن) ایوب علیه السلام تسلط یافت و او را از ریخت انداخت اما بر دین او چیره نگشت [۷۷۷].

دو اندرز ابلیس به حضرت نوح

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۳۷۸] چون نوح علیه السلام از کشتی پیاده شد، ابلیس نزد او آمد و گفت: در روی زمین کسی به اندازه تو بر من منت ندارد این تبهکاران را نفرین کردی مرا از آنان آسوده نمودی. آیا دو خصلت به تو نیاموزم؛ از حسادت دوری کن؛ زیرا حسادت بود که با من آن کرد که کرد. از آزمندی و حرص نیز پرهیز؛ زیرا آزمندی بود که با آدم آن کرد که کرد [۷۷۸].

عوامل شریک شدن با شیطان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که اهمیت ندهد چه می گوید و درباره اش چه گفته می شود او شریک شیطان است. و کسی که برایش مهم نباشد مردم او را بدکار ببینند (و بشناسند) شریک شیطان است و کسی که از برادر مؤمن خود غیبت کند بی آن که میانشان ظلم و ستمی رفته باشد، شریک شیطان است و هر که شیفته‌ی حرام و شهوت زنا باشد شریک شیطان است [۷۷۹]. [صفحه ۳۸۰]

شفاعت

سفارش حضرت امام جعفر صادق هنگام رحلت

و هنگامی که حضرت در آستانه‌ی رحلت قرار گرفتند، دستور فرمودند: بستگانش گرد او جمع شوند و فرمودند: کسی که نماز را سبک بشمارد، شفاعت ما هرگز شامل حالش نمی شود [۷۸۰].

عاقبت شیعیان و نیکوکاران در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در روز قیامت ما برای شیعیان گناهکار خود شفاعت می کنیم و اما نیکوکاران را خداوند خود نجات داده است [۷۸۱].

آیا مؤمنین قدرت شفاعت دارند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن بر دو گونه است: مؤمنی که به عهد و شرط خدا وفا کند. و این سخن خدای عزوجل است که: «مردانی هستند که به پیمانی که با خدا بسته بودند وفا کردند.» «رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه» چنین مؤمنی نه گرفتار هول و هراسهای دنیا می شود و نه هول و هراسهای آخرت. او از کسانی است که شفاعت می کند و نیاز به شفاعت کسی ندارد؛ (دوم) مؤمنی که چون ساقه‌ی گیاه کج و گاه راست می شود. چنین مؤمنی دستخوش هول و هراسهای دنیا و آخرت می شود و از جمله کسانی است که برایش شفاعت می شود ولی قدرت شفاعت کردن ندارد [۷۸۲]. [صفحه ۳۸۱]

نیاز همگان به شفاعت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ کس، از اولین و آخرین انسانها نیست مگر آن که به شفاعت محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) در روز قیامت نیاز دارد [۷۸۳].

نیاز مؤمن به شفاعت رسول خدا

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام سوال شد: مگر مؤمن بر شفاعت محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) در آن روز نیازمند است؟ حضرت فرمودند: آری، مؤمنان نیز خطاها و گناهانی دارند و هیچ کس نیست مگر این که در آن روز به شفاعت محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) محتاج است [۷۸۴].

شفاعت نمودن عالم در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون روز قیامت شود به عابد گفته می شود: به بهشت برو و به عالم گفته می شود: بایست و به سبب آن که مردم را تربیت و ادب نیکو آموختی، برای آنان شفاعت کن [۷۸۵]. [صفحه ۳۸۳]

بدبختی

اثر زیارت امام حسین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دربارهی کسی که حسین علیه السلام را با آگاهی از مقام آن حضرت زیارت کند، فرمودند: اگر بدبخت باشد، خوشبخت نوشته می شود و پیوسته در رحمت خدای عزوجل غوطه می خورد [۷۸۶].

اثر خواندن سوره‌ی کافرون و اخلاص

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام دربارهی کسی که سوره‌ی کافرون و اخلاص را در نماز واجب بخواند فرمود: اگر بدبخت باشد نامش از دیوان شوربختان پاک می شود و در دیوان نیکبختان ثبت می گردد [۷۸۷].

عامل بدبختی انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام دربارهی آیه‌ی (گویند پروردگار ما بدبختیمان بر ما چیره گشت)، (قالوا ربنا غلبت علینا شقوتنا) (مؤمنون / ۱۰۶) فرمودند: به سبب اعمال و کردارشان بدبخت شدند [۷۸۸].

چه کسی خوشبخت و یا بدبخت است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر بخواهی بدانی که چه کسی بدبخت یا خوشبخت است، بنگر که به چه کسی خوبی می کنی؛ اگر به اهلش خوبی می کنی بدان که آدم خوبی است و اگر به نااهلش خوبی می کنی بدان که او را نزد خداوند خیر و خوبی نیست [۷۸۹]. [صفحه ۳۸۶]

شکر و سپاسگزاری

بر هر نفسی شکری واجب است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: برای هر نفسی از نفسهای شکری و بلکه هزار و بیشتر از هزار شکر بر تو واجب است [۷۹۰].

حجت خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ بنده‌ای نیست مگر آن که خدا بر او حجتی است؛ چه در گناهی که مرتکب می‌شود و چه در نعمتی که از شکر آن کوتاهی می‌کند [۷۹۱].

اثر شکر و سپاسگزاری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این سوال که آیا آیه‌ی (اگر سپاس گوید)، (لئن شکرتم لازیدنکم...) (ابراهیم / ۷) شامل شکر نعمت ظاهری می‌شود، فرمودند: آری، کسی که خدا را بر نعمت‌هایش ستایش کند و سپاس گوید و بداند که آن نعمت‌ها از جانب خداست نه دیگری [خداوند بر نعمت‌هایش می‌افزاید] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون خداوند به بنده‌ای نعمتی دهد، پس قلباً قدر آن را بشناسد و به زبان خدا را ستایش کند. هنوز سخنش به پایان نرسیده است که فرمان می‌رسد تا بر نعمتش افزوده شود [۷۹۲].

دستور سپاسگزاری در تورات

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۳۸۷] در تورات نوشته شده است: از کسی که به تو نعمتی می‌دهد تشکر کن و به کسی که از تو سپاسگزاری می‌کند نعمت عطا کن؛ زیرا با وجود سپاسگزاری نعمت‌ها زوال نیابند و با وجود ناسپاسی نعمت‌ها پایدار نمانند. سپاسگزاری موجب افزایش نعمت‌ها و جلوگیری از زوال آنهاست [۷۹۳].

فرجام ناسپاسی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند عزوجل به مردمی نعمت داد اما آنان شکرش را به جای نیاوردند و در نتیجه آن نعمت‌ها مایه‌ی وبال آنان شد و مردمی را به مصیبت‌ها گرفتار کرد؛ لیکن آنان صبر کردند و در نتیجه، آن مصایب به نعمت تبدیل شد [۷۹۴].

حق شکر چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تعالی به موسی علیه السلام وحی فرمود که: ای موسی مرا چنان که باید شکر کن موسی عرض کرد: پروردگارا چگونه تو را چنان که باید شکر گویم حال آن که هر شکری که تو را می‌گویم خود نعمتی است که تو به من ارزانی داشته‌ای؟ خدای متعال فرمود: ای موسی وقتی که بدانی توفیق آن شکر را هم من به تو داده‌ام حق شکر مرا ادا کرده‌ای [۷۹۵].

شکر کامل چگونه است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۳۸۸] شکر کامل اعتراف خاضعانه‌ی زبان درون در برابر خدای تعالی است به عجز و ناتوانی از به جا آوردن کمترین شکر او؛ چرا که توفیق شکر خود نعمت تازه‌ای است که باید شکر آن را به جای آورد [۷۹۶].

حقیقت شکر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شکر نعمت عبارت است از دوری کردن از حرام‌ها و تمامیت شکر به این است که انسان بگوید: سپاس خدایی را که پروردگار جهان‌هاست [۷۹۷].

اثر سپاسگویی نعمتها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ بنده‌ای نیست که خداوند به او نعمتی دهد و او آن را از جانب خدا بداند مگر آن که پیش از سپاسگویی او، خداوند پیام‌رزش [۷۹۸].

حد شکر چیست؟

ابوبصیر به امام صادق علیه السلام عرض کرد: آیا شکر را حدی هست که چون بنده آن را به جای آورد، شاکر محسوب شود؟ حضرت فرمودند: آری، عرض کردم: آن حد چیست؟ فرمودند: خدا را بر هر نعمتی که در زمینه‌ی خانواده و مال به او می‌دهد شکر گوید و چنانچه در نعمتی که به مال او می‌دهد (برای خدا) حقی باشد آن را پردازد. این است سخن خدای عزوجل که (پاک است خدایی که این (مرکوب) را مسخر ما [صفحه ۳۸۹] کرد در حالی که ما تاب آن را نداشتیم.)، (سبحان الذی سخر لنا هذا و ما كنا له مقرنین) [۷۹۹].

چگونگی به جای آوردن شکر نعمت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ نعمتی نیست که خداوند به بنده‌ای عطا کند، خرد باشد یا کلان، و بنده بگوید: خدا را سپاس، مگر این که شکر آن را گزارده باشد [۸۰۰].

چگونگی شکر گزارای رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) هر گاه امر خوشحال کننده‌ای برایش پیش می‌آمد، می‌فرمودند: خدا را بر این نعمت سپاس و هر گاه پیشامدی می‌کرد که از آن غمگین می‌شد، و می‌فرمودند: در هر حال خدا را سپاس [۸۰۱].

کمترین سپاسگزاری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کمترین سپاسگزاری این است که انسان نعمت را (مستقیماً) از خدا بداند و جز او علتی برای آن نداند و نیز به آنچه خداوند عطایش کرده است خرسند باشد و با نعمت او مرتکب گناه نشود یا نعمت او را در راه مخالفت با هیچ یک از اوامر و نواهی خدا به کار نگیرد. [۸۰۲]. [صفحه ۳۹۰]

عوامل سجده‌ی شکر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در سفری بر ناقه‌ی خود سوار بودند که ناگاه فرود آمدند و پنج بار سجده نمودند و دوباره سوار ناقه‌ی خود شدند. همسفران پرسیدند: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و

سلم) ما از شما رفتاری دیدیم که قبلاً ندیده بودیم؟ حضرت فرمودند: آری جبرئیل علیه السلام نزد من آمد و مرا از جانب خداوند عزوجل بشارتهایی داد. از این رو خدا را سجده شکر نمودم، برای هر بشارتی سجده‌ای [۸۰۳].

بر چه چیزی سجده‌ی شکر را به جای آوریم؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه فردی از شما به یاد نعمت خدای عزوجل افتاد برای سپاسگزاری از خدا گونه‌اش را بر خاک گذارد اگر سواره بود پیاده شود و گونه‌اش را بر خاک نهد و اگر به خاطر ترس از بدنامی نتوانست پیاده شود صورتش را بر کوهی زین بگذارد و اگر باز هم نتوانست این کار را بکند، گونه‌اش را بر کف دست خود بگذارد و آن گاه خدا را برای نعمتی که به او داده است حمد گوید [۸۰۴].

معنای سپاسگزاری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به پرسش فضل بقباق از آیه (و اما نعمت پروردگارت را باز گوی)، (و اما بنعمه ربك فحدث) فرمودند: کسی که با بخشش و دهش و احسانش به تو، تو را نواخت. سپس فرمودند: پس دین او و عطا و نعمتی را که خداوند به او عنایت کرده است باز گو کن [۸۰۵]. [صفحه ۳۹۱]

عامل ناسپاس شدن مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن ناسپاسی می‌شود؛ علتش این است که خوبی او به درگاه خدای تعالی بالا می‌رود و در میان مردم شایع نمی‌شود، اما کافر خوبی کردنهایش شهرت می‌یابد؛ چون خوبی او برای چشم مردم است و در بین مردم شیوع می‌یابد و به آسمان (و درگاه الهی) بالا نمی‌رود [۸۰۶].

راه نیکوکاری را نبندید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدا لعنت کند راهزنان نیکی را؛ یعنی کسی که به وی خوبی می‌شود اما او ناسپاسی می‌کند و در نتیجه، نیکوکار را از نیکی کردن به دیگران باز می‌دارد [۸۰۷].

اثر ناسپاسی کردن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که بدرفتاری را زشت نداند، در برابر خوبی دیگران سپاسگزاری نمی‌کند [۸۰۸]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که بدرفتاری (دیگران) را تحمل کند، از خوبی‌ها سپاسگزاری نکند [۸۰۹]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که از درشتی به خشم نیاید، از خوبی سپاسگزاری نکند [۸۱۰]. [صفحه ۳۹۲]

عوامل صدیق شدن انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل فرموده است که: بنده‌ی مؤمن خود را به هیچ کاری واندارم مگر این که آن کار را برای او خیر قرار دهم؛ پس باید به قضای من خرسند باشد و بر بلای من صبر کند و از نعمت‌هایم سپاسگزار باشد تا

ای محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) او را از صدیقان نزد خود قلمداد کنم [۸۱۱].

منفورترین خلق خدا چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این پرسش که منفورترین خلق نزد خدا کیست، فرمودند: کسی که خدا را متهم کند. (پرسش کننده گوید) عرض کردم: مگر کسی خدا را هم متهم می‌کند؟ حضرت فرمودند: آری؛ کسی که از خدا طلب خیر کند و خداوند خیر او را در چیزی قرار دهد که وی ناخوش می‌دارد و در نتیجه، ناراحت شود. چنین کسی خدا را متهم کرده است. عرض کردم: مگر کسی از خدا هم شکوه می‌کند؟ حضرت فرمودند: آری؛ کسی که هر گاه گرفتار شود، بیش از حد گرفتاری خود شکایت کند. عرض کردم: دیگر چه کسی؟ حضرت فرمودند: کسی که هر گاه نعمتی به او داده شد، شکر و سپاسگزاری نکند و هر گاه گرفتار شود صبر نرزد. [صفحه ۳۹۴]

مشورت

اثر مشورت کردن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ انسانی از مشورت کردن ناپود نمی‌شود [۸۱۲].

شرایط مشورت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در مشورت نخستین کسی مباش که نظر می‌دهد و از اظهار رأی خام و ناپخته بپرهیز و از ناسنجیده‌گویی دوری کن و طرف مشورت آدم خودرأی و سست‌اندیش و دم‌دمی مزاج و لجوج قرار مگیر و از خدا بترس و سعی نکن در مشورت مطابق میل و هوس مشورت کننده نظر دهی؛ زیرا که سعی در جلب رضایت او پستی است و بدسگالی نسبت به وی خیانت [۸۱۳].

ویژگی‌های افرادی که مورد مشورت نیستند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: با احمق مشورت مکن و از دروغگو کمک مگیر و به دوستی آدم دل مرده تکیه مکن؛ زیرا که دروغگو دور را نزدیک و نزدیک را دور در نظرت جلوه می‌دهد و احمق خودش را برای تو خسته می‌کند اما به آن چه می‌خواهی نمی‌رساند و آدم دل مرده در زمانی که کاملاً به او اعتماد داری، تنهایت می‌گذارد و در اوج ارتباط با او، از تو می‌برد [۸۱۴]. [صفحه ۳۹۵] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: با کسی که اندیشه‌ات او را قبول ندارد مشورت مکن، هر چند به خردمندی و پارسایی شهرت داشته باشد [۸۱۵].

ویژگی افراد شایسته‌ی مشورت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در کار خود با کسانی مشورت مکن، که از خدای عزوجل می‌ترسند [۸۱۶].

حدود چهارگانه‌ی مشورت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مشورت جز با حدود چهارگانه آن تحقق نمی‌پذیرد. نخستین حد آن این است که با

کسی که با او مشورت می‌کنی خردمند باشد. دوم این که: آزاده و متدین باشد. سوم این که: دوست و برادروار باشد. چهارم این که: راز خود را به او بگویی و او به اندازه‌ی خودت از آن راز آگاه باشد، اما آن را بپوشاند و به کسی نگوید [۸۱۷].

اثر خیانت در مشورت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر که با برادر خود مشورت کند و او خالصانه راهنماییش نکند، خداوند اندیشه او را از وی بگیرد [۸۱۸]. [صفحه ۳۹۷]

شهرت

لباس انگشت نمایی نپوشید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: آدمی را رسوایی همین بس که جامه‌ای بپوشد که باعث انگشت نمایی او گردد یا مرکبی انگشت نما سوار شود [۸۱۹].

دو شهرت مذموم

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند دو شهرت را دشمن می‌دارد: شهرت لباس و شهرت نماز [۸۲۰].

عامل بدگمانی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: شهرت یافتن به عبادت، موجب بدگمانی است [۸۲۱].

از دیدار برادران ملول نشوید

اسحاق بن عمار صیرفی می‌گوید: من در کوفه بودم و برادران زیادی به دیدن من می‌آمدند و من از شهرت بدم می‌آمد و ترسیدم که شهرت دینی پیدا کنم. از این رو به غلام خود دستور دادم که هر وقت کسی از آنها آمد و مرا خواست، بگوید: او این جا نیست. اسحاق می‌گوید: در آن سال به حج رفتم و امام صادق علیه‌السلام را دیدار کردم، اما دیدم نسبت به من سر سنگین و متغیر است. عرض کردم: فدایت شوم. چرا نسبت به من تغیر کرده‌اید. حضرت فرمودند: چون رفتار تو با مؤمنان تغیر کرده است. عرض کردم: فدایت شوم. من از شهرت ترسیدم و خدا می‌داند که من چقدر شما را دوست دارم. حضرت فرمودند: ای اسحاق! از دیدار برادران ملول مشو [۸۲۲]. [صفحه ۳۹۹]

گواهی و شهادت دادن

از گواهی دادن سرپیچی نکنید

امام جعفر صادق علیه‌السلام درباره‌ی آیه (و شاهدان چون (به شهادت) فراخوانده شوند.)، (و لا یأب الشهداء اذا ما دعوا) (بقره / ۲۸۲) فرمودند: هر گاه فردی برای شهادت دادن دعوت شد، سزاوار نیست بگوید: من برای شما شهادت نمی‌دهم [۸۲۳].

شهادت دادن را اجابت کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه برای شهادت دادن فراخوانده شوی، اجابت کن [۸۲۴].

اثر کتمان شهادت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: درباره‌ی آیه‌ی (و شاهدان چون به شهادت دادن فرا خوانده شوند.) فرمودند: مراد پیش از شهادت دادن است (یعنی اگر کسی را دعوت کنند که بیا شاهد باش، شخص نباید خودداری کند) و درباره‌ی آیه‌ی (و هر که شهادت را کتمان کند دلش گنهکار است)، (و من یکتنها فانه آثم قلبه) (بقره / ۲۸۳) فرمودند: مراد بعد از شهادت است [۸۲۵].

جزای شهادت دروغ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شهادت دهنده‌ی دروغ هنوز قدم از جای خود برنداشته، آتش بر او واجب می‌شود [۸۲۶]. [صفحه ۴۰۰]

شرط شهادت دادن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که شبانه روز پنج بار با جماعت نماز بخواند، به او خوش گمان باشید و شهادتش را بپذیرید [۸۲۷]. [صفحه ۴۰۲]

شیعه

ویژگی‌های شیعیان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعیان ما اهل پارسایی و سخت‌کوشی (در عبادت) هستند، اهل وفاداری و امانت‌داریند، اهل زهد و عبادتند، آنها را که در شبانه‌روز به عبادت سپری می‌کنند و روزها را به روزه‌داری، زکات اموال خود را می‌پردازند و به حج می‌روند و از هر حرامی دوری می‌کنند. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعه‌ی ما کسی است که آنچه را نیک می‌شمارد، پیش می‌برد و از آنچه زشت می‌داند، خودداری می‌کند، خوبی‌ها را آشکار می‌سازد و از سر شوق و اشتیاق به رحمت خدای بزرگ به کارهای سترگ می‌شتابد؛ پس او از ماست و رو به سوی ما دارد و هر جا که ما باشیم با ماست [۸۲۸].

شیعه علی کیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در حقیقت شیعه‌ی علی علیه السلام کسی است که عفت بطن و فرج دارد، سخت‌کوش (در عبادت) است، برای آفریدگار خود، کار می‌کند، به پاداش او امید دارد و از کیفرش بیمناک است؛ هر گاه چنین افرادی را دیدی (بدان که) آنان شیعه‌ی جعفرند [۸۲۹].

شیعیان را در سه چیز بیازماید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعیان ما را در سه چیز بیازماید: در مواظبت بر اوقات نمازها، در نگهداری اسرارشان از دشمنان ما و در همدردی و کمک مالی به برادرانشان [۸۳۰]. [صفحه ۴۰۳]

دو خصلت شیعیان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعیان ما با چند خصلت شناخته می‌شوند: با سخاوت و بخشش به برادران و با گزاردن پنجاه رکعت نماز در شبانه روز [۸۳۱].

اثرات درست بودن اعمال شیعیان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر شیعیان ما درست بودند، فرشتگان با آنان دست می‌دادند و ابرها بر سرشان سایه می‌انداختند و در روز هم می‌درخشیدند و از فراز سر و زیر پای خود، روزی می‌گرفتند (برکت از آسمان و زمین بر آنان می‌بارید) و هر چه از خدا می‌خواستند به آنها می‌داد [۸۳۲].

چه کسی شیعه نیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعه‌ی ما نیست، آن که به زبان دم (از تشیع) زند اما در عمل برخلاف اعمال و کردار ما رفتار کند [۸۳۳] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ای شیعیان آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) از ما نیست کسی که در هنگام خشم خوددار نباشد و در برخورد با همنشین و همسفر خود و کسی که با او دست آشتی داده، و آن که یاوری مخالف است رفتار نیکو در پیش بنگرد [۸۳۴]. [صفحه ۴۰۴]

اصحاب امام صادق چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اصحاب من مردمانی خردمند و پرهیزگارند بنابراین، کسی که خردمند و پرهیزگار نباشد از اصحاب من نیست. [۸۳۵].

شیعیان چهار چیز را انکار نمی‌کنند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعه‌ی ما نیست کسی که چهار چیز را انکار کند: معراج، سوال قبر، آفریده شدن بهشت و دوزخ و شفاعت. [۸۳۶].

شیعیان از این سه عیب مبرا هستند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعیان هر عیبی داشته باشند سه عیب ندارند، در بین آنها کسی که گدایی کند وجود ندارد، در میانشان بخیل وجود ندارد، در میانشان کسی که لواط دهد یافت نمی‌شود. [۸۳۷].

چه کسی شیعه است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از مردی احوال برادران (مؤمنش) را پرسیدند: آن مرد از آنها تعریف و تمجید کرد. حضرت فرمودند: رسیدگی ثروتمندان به تهیدستان چگونه است؟ آن مرد عرض کرد: اندک. حضرت فرمودند: دستگیری و کمک مالی ثروتمندان به تهیدستان چگونه است؟ مرد عرض [صفحه ۴۰۵] کرد: شما اخلاق و صفاتی را می‌فرمایید که در میان ما

کمیاب است. حضرت فرمودند: پس، چگونه آنان خود را شیعه می‌دانند؟ [۸۳۸].

شیعیان سه دسته‌اند

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: شیعه سه دسته‌اند: دوستدار مهرورز (نسبت به ما) چنین شیعه‌ای از ما است و شیعه‌ای که خود را به ما می‌آراید و کسی که خود را به ما بیاراید، ما مایه‌ی آراستگی او هستیم و شیعه‌ای که ما را وسیله‌ی ارتزاق خود قرار می‌دهد؛ کسی که به وسیله‌ی ما ارتزاق کند به فقر گرفتار آید. [۸۳۹].

با نام شیعه مردم را نچاپید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مردم درباره‌ی ما بر سه گروهند: گروهی ما را دوست دارند چون منتظر قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ما هستند تا از دنیای ما به نوایی برسند، اینان سخنان ما را می‌گویند و آنها را حفظ می‌کنند اما به کردار ما رفتار نمی‌کنند. بزودی خداوند این عده را در آتش محشور خواهد کرد؛ گروهی ما را دوست دارند و سخن ما را می‌شنوند و به اعمال ما رفتار می‌کنند تا با نام ما مردم را بچاپند، خداوند شکم این عده را از آتش پر می‌کند و گرسنگی و تشنگی را بر ایشان مسلط می‌گرداند؛ گروهی ما را دوست دارند و گفتار ما را حفظ می‌کنند و امر ما را اطاعت می‌نمایند و برخلاف کردار ما رفتار نمی‌کنند اینان از ما هستند و ما از آنان. [۸۴۰]. [صفحه ۴۰۶]

شرط شیعه بودن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: ای گروه شیعیان شما منسوب به ما هستید. پس مایه‌ی زینت ما باشید و مایه‌ی زشتی (و بدنامی) ما نباشید.

عامل تحریف سخنان اهل بیت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: رحمت خدا بر آن بنده‌ای باد، که ما را محبوب مردم گرداند و منفور آنان نکند. به خدا قسم، اگر محاسن سخن ما را روایت می‌گرداند، ارجمندتر بودند و هیچ کس نمی‌توانست به آنان وصله‌ای بچسباند؛ اما یکی از آنان جمله‌ای (از ما) را می‌شنود و ده جمله دیگر (از پیش خود) به آن اضافه می‌کند. [۸۴۱].

ای شیعیان سخنان خوب به مردم بگویند

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: ای جماعت شیعه مایه‌ی آبروی ما باشید نه باعث بدنامی ما. سخنان خوب به مردم بگویند، زبانهایتان را نگه دارید و آنها را از بیهوده‌گویی و سخنان زشت بازدارید. [۸۴۲]. [صفحه ۴۰۸]

رزق و روزی و معاش

برای بهبود حالت دخترانتان امیدوار باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خدایی که برای چند برابر شدن خوبی‌ها و پاک شدن بدی‌هایت به او امید بسته‌ای، برای بهبودی حال و روز دخترانت نیز به همو امید بند. [۸۴۳].

عامل آسایش و سود بردن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: امیرالمؤمنین علیه السلام بارها می‌فرمودند: به یقین بدانید که خدای تعالی اجازه نمی‌دهد بنده بر آنچه در قرآن حکیم برایش مقدر شده پیشی گیرد؛ هر چند سخت بکوشد و با تمام توان چاره اندیشد و ترفند زند. ای مردم! هیچ انسانی باهوش و ذکاوت خود نمی‌تواند تغییری در جهت افزایش روزی خود پدید آورد و از روزی هیچ فقیری به سبب کم‌هوشی او، کم نمی‌شود، کسی که این نکته را بداند و به آن عمل کند پیش از همه آسایش دارد و سود برده است. [۸۴۴].

حرص زدن چرا؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر روزی مقدر است پس حرص زدن چرا؟ [۸۴۵].

عامل فراخی روزی احمقان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تعالی روزی احمقان را فراخ گردانید تا خردمندان درس عبرت بگیرند و بدانند که دنیا با تلاش و زندگی به دست نمی‌آید. [صفحه ۴۰۹] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تعالی به یکی از پیامبران خود وحی فرمود که: آیا می‌دانی چرا احمق را روزی می‌دهم؟ عرض کرد: نه، حضرت فرمودند: تا خردمند بفهمد که روزی با زیرکی و چاره‌گری به دست نمی‌آید. [۸۴۶].

شرط رسیدن به روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال محمد بن مسلم از آیه «و هر که از خدا بترسد خداوند برایش راه برون شدن قرار دهد و از جایی که گمانش را ندارد روزیش دهد.»، «و من یتق الله يجعل له مخرجا و یرزقه من حیث لا یحتسب» فرمودند: در همین دنیا. [۸۴۷].

روزی مؤمنان از کجا خواهد رسید؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل روزی مؤمنان را از جایی می‌رساند که فکرش را هم نمی‌کنند؛ علتش این است که وقتی مؤمن نداند روزیش از کجا خواهد رسید زیاد دعا می‌کند. [۸۴۸].

غم روزی خود را نخورید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که غم روزی خود را بخورد برایش یک گناه محسوب می‌شود. [۸۴۹]. [صفحه ۴۱۰]

هنگام تنگدستی استغفار کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه در روزیت تأخیر و تنگی دیدی زیاد استغفار کن؛ زیرا خدای عزوجل در کتاب خود فرموده است: (از پروردگارتان آمرزش بخواهید که او بسیار آمرزنده است، تا از آسمان برایتان پی‌درپی باران فرستد و شما را به اموال و فرزندان مدد کند)، (استغفروا ربکم انه کان غفارا، یرسل السماء علیکم مدرارا، و یمددکم باموال و بنین) یعنی در

دنیا. (و برای شما بهشتیان قرار دهد)، (و يجعل لکم جنات) یعنی در آخرت. [۸۵۰].

اثر قناعت به روزی کم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به اندک روزی خداوند رضایت دهد، خداوند نیز به اندک عمل او رضایت دهد. [۸۵۱].

عامل زیاد شدن روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که با خانواده خود نیکوکار باشد روزیش زیاد شود. [۸۵۲].

عامل کم شدن روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حرام‌خوری زیاد روزی را می‌برد. [۸۵۳]. [صفحه ۴۱۱]

برای کسب معاش خجالت نکشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که از رفتن به دنبال معاش خجالت نکشد، زحمتش کم گردد، خیالش آسوده باشد و خانواده‌اش را در نعمت قرار دهد. [۸۵۴].

عامل بی‌بهره شدن از روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که دوست نداشته باشد مال حلال به دست بیاورد تا با آن آبروی خود را حفظ کند و قرضش را پردازد، از هر خیر و خوبی بی‌بهره است. [۸۵۵].

عامل گرامی شدن انسان نزد خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بنده آن زمان نزد خداوند گرامی‌تر است که در صدد کسب درهمی (حلال) برآید و نتواند به آن دست یابد. [۸۵۶].

خداوند چه چیزی را از بنده‌ی خود دوست دارد؟

فضل بن ابی‌قره می‌گوید: خدمت امام صادق علیه السلام که در باغش مشغول کار بود رسیدم و عرض کردم: خدا ما را فدای شما کند، اجازه بدهید ما برایتان کار کنیم یا غلامان این کار را انجام [صفحه ۴۱۲] دهند. حضرت فرمودند: نه، مرا به حال خود بگذارید؛ زیرا دوست دارم خداوند عزوجل مرا در حال کار کردن و زحمت کشیدن برای کسب روزی حلال ببیند. [۸۵۷].

عامل گناه مرد خانواده چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در گناه مرد همین بس که خانواده‌ی خود را بی‌سرپرست رها کند. [۸۵۸]. [صفحه

رشوه خواری

مصدق حرام خواری چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رشوه گرفتن در قضاوت، از مصدق حرام خواری است. [۸۵۹].

رشوه گرفتن در قضاوت کفر است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رشوه در قضاوت کفر ورزیدن به خداوند است. [۸۶۰].

رشوه گرفتن در احکام و داوری‌ها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به عمار فرمودند: ای عمار رشوه گرفتن در احکام و داوری‌ها کفر ورزیدن به خدای بزرگ و پیامبر او است. [۸۶۱]. [صفحه ۴۱۶]

خرسندی

شیوهی خرسندی رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) درباره‌ی هیچ رخدادی و پیشامدی نمی گفت کاش جز این اتفاق می افتاد. [۸۶۲].

عامل خرسندی اهل بیت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ما خاندانی هستیم که آنچه را برای دوستان خود دوست داریم از خدا می خواهیم و خدا به ما عطا کند و هر گاه آنچه را برای دوستان خود ناخوش می داریم خدا خوش بدارد به آن خرسندیم. [۸۶۳].

رأس عبادت خداوند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شکیبایی و راضی بودن نسبت به آنچه خدا می کند، خواه خوشایند بنده باشد یا ناخوشایند او، در رأس عبادت خدا است و هیچ بنده‌ای در پیشامدهای خوشایند و ناخوشایند از خدا خرسند نباشد مگر آن که برایش خیری باشد. [۸۶۴].

راضی باشید به رضایت خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بدانید که هیچ بنده‌ای از بندگان خدا مؤمن نباشد مگر آنگاه که به هر خوب و بدی و خوشایند و ناخوشایندی که از خدا به او می رسد راضی باشد. [۸۶۵]. [صفحه ۴۱۷]

خداشناس‌ترین مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداشناس‌ترین مردم خشنودترین آنها به قضای خداوند است. [۸۶۶].

عامل توانگری و بی‌نیازی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: به آنچه خدا برای تو قسمت کرده خرسند باش، توانگر و بی‌نیاز خواهی شد. [۸۶۷].

عامل خوشی، آسایش و غم و اندوه

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خوشی و آسایش در خرسندی و یقین است و غم و اندوه در شک و ناخرسندی. [۸۶۸].

اثر ناخرسندی نمودن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر که به آنچه خدای عزوجل قسمت کرده است خرسند نباشد، (در واقع) خدای تعالی را در قضایش متهم کرده است. و نیز فرمودند: قضاوت خداوند در هر حال جاری می‌شود، بنابراین کسی که به آن خرسند باشد مأجور است و کسی که از آن ناخرسند باشد خداوند اجرش را از بین می‌برد. [۸۶۹]. [صفحه ۴۱۹]

مراقبت

در برابر دنیا شکبیا باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: در برابر دنیا شکبیا باشید که ساعتی بیش نیست. آنچه از دنیا گذشته است نه دردی از آن می‌یابی و نه سروری و آنچه هنوز نیامده است نمی‌دانی که چگونه خواهد بود. همانا دنیا ساعتی است که تو در آن به سر می‌بری؛ پس در آن ساعت بر طاعت خدا شکبیا باش و در ترک معصیت خدا بردبار. [۸۷۰].

عامل مغبون شدن و فریب خوردن انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر که دو روزش برابر باشد مغبون است و هر که فردایش بدتر از امروزش باشد فریب خورده است و هر که کاستی‌های خود را بررسی نکند پیوسته در کاستی ماند و هر که کاستی‌اش ادامه یابد مرگ برایش بهتر است. [۸۷۱].

عامل خشنودی خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خوشا به حال بنده‌ای که برای خدا با نفس و هوای خویش جهاد کند. هر که سپاه هوی و هوس خویش را شکست دهد به خشنودی خدا دست یابد و هر که خردش با کوشش و شکستگی و فروتنی بر بساط خدمتگزاری به خدا بر نفس اماره‌اش چیره شود به پیروزی بزرگی دست یافته باشد. میان بنده و خدای تعالی حجاب ظلمانی‌تر و وحشتناک‌تر از نفس و هوای نفس نیست و برای کشتن این دو، سلاح و ابزاری چون احساس فقر و نیازمندی به خدا و خشوع و گرسنگی و تشنگی کشیدن در روز، و شب‌زنده‌داری نیست، که اگر چنین کسی بمیرد شهید است و اگر زنده بماند و همچنان به این راه ادامه دهد خداوند عاقبت او را به خشنودی [صفحه ۴۲۰] بزرگ ختم کند. خداوند عزوجل می‌فرماید: (و آنان که در راه ما جهاد کنند راه‌هایمان را به آنان نشان می‌دهیم و خداوند با نیکوکاران است)، «و الذین جاهدوا فینا لنهینهم سبلنا و ان الله لمع

المحسنین» [۸۷۲]. [صفحه ۴۲۲]

کشاورزی و درختکاری

بهره‌مندی شش عمل مؤمن بعد از مرگ خود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شش چیز است که مؤمن بعد از مرگ خود از آن بهره‌مند می‌شود: فرزند صالحی که برای او آموزش بطلبد. قرآنی که تلاوت می‌کند. چاه آبی که حفر می‌نماید و درختی که می‌نشاند و نهر آبی که در راه خدا جاری و وقف می‌کند و روش و سنت پسندیده‌ای که از خود بر جای می‌گذارد و بعد از او به آن عمل می‌شود. [۸۷۳].

کدام مال بهتر است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) سوال شد: کدام مال بهتر است؟ حضرت فرمودند: زراعتی که صاحبش بکارد و به آن رسیدگی کند و در روز برداشت، حق و حقوق آن را بپردازد. [۸۷۴].

بعد از گاو کدام ثروت بهتر است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از رسول خدا (ص) سوال شد: بعد از گاو کدام ثروت بهتر است؟ حضرت فرمودند: آنهایی که ریشه‌هایشان در دل خاک استوار است و در خشکسالی نیز میوه می‌دهند (درختان خرما) [۸۷۵].

کشاورزان گنج‌های مردمند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۴۲۳] کشاورزان گنج‌های مردمند، بذر پاکیزه‌ای را می‌کارند که خداوند عزوجل خلق کرده است. مقام آنان در روز قیامت از همگان بهتر و قرب و منزلتشان از همه بیشتر است و «مبارک» خوانده می‌شوند. [۸۷۶].

مراد از مؤمنان چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی «و مؤمنان باید به خدا توکل کنند»، (و علی الله فلیتوکل المؤمنون) فرمودند: منظور از مؤمنان کشاورزان است. [۸۷۷].

روزی پیامبران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند روزی پیامبران خود را در کشاورزی و دامداری قرار داد تا بارش‌های آسمان را ناخوش ندارند. [۸۷۸]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند عزوجل کشت و زرع را برای پیامبران خود برگزید تا بارش آسمان را ناخوش ندارند. [۸۷۹].

محبوبترین کار نزد خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در میان کارها هیچ کاری نزد خدا محبوبتر از کشاورزی نیست و خداوند هیچ

پیامبری بر نیانگیخت مگر آنکه کشاورز بود به استثنای ادريس عليه السلام که خياط بود. [۸۸۰]. [صفحه ۴۲۴]

گنج‌های خدا در روی زمین

يزيد بن هارون واسطی از امام صادق عليه السلام درباره‌ی بزرگان پرسید، حضرت فرمودند: آنان کشتگران گنج‌های خدا در روی زمین اویند. در میان کارها هیچ کاری نزد خدا محبوبتر از کشاورزی نیست و خدا هیچ پیامبری نفرستاد مگر آن که کشاورز بود بجز ادريس عليه السلام که خياط بود. [۸۸۱]. [صفحه ۴۲۶]

زکات

عامل هلاکت مردم

حضرت امام جعفر صادق عليه السلام فرمودند: خداوند، نامش بلند باد، چیزی سخت‌تر از زکات بر این امت واجب نکرد و عموم آنان جز در این مورد هلاک نشوند. [۸۸۲].

عامل بی‌حاصل بودن نماز

حضرت امام جعفر صادق عليه السلام فرمودند: کسی که زکات ندهد نمازش بی‌حاصل است و کسی که ورع نداشته باشد زکاتش پذیرفته نیست. [۸۸۳].

عامل قبولی و پذیرفتن

حضرت امام جعفر صادق عليه السلام فرمودند: هنگامی که آیه‌ی زکات «از اموال آنان صدقه بگیر»، (خذ من اموالهم صدقه) (توبه / ۱۰۳) در ماه رمضان نازل شد، رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) به جارچی خود دستور داد در میان مردم جار زند که خدای تبارک و تعالی همچنان که نماز را بر شما واجب کرد زکات را نیز بر شما واجب ساخت. آن حضرت تا رمضان سال بعد به اموال آنان کاری نداشت. چون رمضان سال بعد را مسلمانان روزه گرفتند و عید فطر فرارسید رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) به جارچی خود فرمودند: تا در میان مسلمانان جار زند که ای مسلمانان زکات اموال خود را بدهید تا نمازتان پذیرفته شود. [۸۸۴].

عامل فقر تهیدستان

حضرت امام جعفر صادق عليه السلام فرمودند: خداوند عزوجل در دارایی‌های توانگران به اندازه‌ای که نیاز تهیدستان را تامین کند حقی فرض کرد. اگر خداوند می‌دانست که آنچه برای تهیدستان مقرر داشته [صفحه ۴۲۷] کفایتشان نمی‌کند حق بیشتری واجب می‌کرد؛ بنابراین تهیدستی فقیران نه به سبب (کم بودن) این فریضه (زکات) بلکه از آن رو است که توانگران حقوق آنان را نمی‌پردازند. [۸۸۵].

خداوند در میان هزار انسان بیست و پنج مستمند قرار داد

حضرت امام جعفر صادق عليه السلام فرمودند: خدای تعالی همه مردمان را بیافرید و از خرد و کلان و توانگر و تهیدست آنان آگاه است. او در میان هر هزار انسان بیست و پنج مستمند قرار داد؛ بنابراین اگر می‌دانست که زکات آن عده زندگی این عده را تامین

نمی‌کند بر مقدار زکات آنان می‌افزود؛ چرا که او آفریننده‌ی آنها است و نسبت به مردم از خود آنان آگاه‌تر است. [۸۸۶].

علت وجوب زکات

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: زکات به منظور آزمودن توانگران و کمک به مستمندان وضع شده است. اگر مردم زکات اموال خود را می‌پرداختند، هیچ مسلمانی نیازمند نمی‌ماند و به سبب آنچه خداوند عزوجل برای او واجب کرده است بی‌نیاز می‌شد. مردم، فقیر و نیازمند و گرسنه و برهنه نشدند مگر به سبب گناهان ثروتمندان. [۸۸۷].

اموال خود را با زکات حفظ کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هیچ مالی در خشکی و دریا از بین نرفت مگر به سبب فروگذاردن زکات. پس اموال خود را با زکات حفظ کنید. [۸۸۸].

جزای ندادن زکات

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: [صفحه ۴۲۸] کسی که زکات نپردازد، هنگام رسیدن مرگ خواهان بازگشت (به زندگی) می‌شود و این است (منظور) سخن خدای عزوجل که: (چون یکی از آنان را مرگ فرارسد، گوید: پروردگارا مرا برگردانید باشد که برای جبران آنچه فرو گذاشتم کاری نیک انجام دهم)، (حتی اذا جاء احدهم الموت قال رب ارجعون، لعلی اعمل صالحا فیما ترک) [۸۸۹].

دزدان سه گروهند

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: دزدان سه گروهند: کسی که زکات ندهد و کسی که کابین زنان را بر خود حلال شمارد و نیز کسی که وام ستاند و قصد نپرداختن آن را داشته باشد. [۸۹۰].

نوع مرگ کسی که زکات نمی‌دهد

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر که قیراطی از زکات نپردازد هنگام مردن، یهودی و یا نصرانی خواهد مرد. [۸۹۱].

حق معلوم غیر از زکات است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند عزوجل در دارایی‌های توانگران به جز زکات، حقوقی دیگر واجب و مقرر کرده و فرموده است: «و آنان که در اموالشان حقی است معین...»، (و الذین فی اموالهم حق معلوم، للسائل و المحروم) (معارج / ۲۴ / ۲۵) بنابراین حق معلوم و معین که جز زکات می‌باشد، چیزی است که هر کس وظیفه خود می‌داند از مالش بپردازد. او باید به اندازه‌ی توان و وسعت مالی که دارد آن مقدار را بر خود واجب شمارد و بسته به میل خودش هر روز یا هر جمعه یا هر ماه بپردازد. [۸۹۲]. [صفحه ۴۲۹]

حق معلوم شامل چه کسانی می‌شود؟

مردی خدمت امام صادق علیه السلام آمد و عرض کرد: یا ابا عبدالله علیه السلام تا زمانی که وضع مالیم خوب شود مبلغی به من قرض بدهید. حضرت فرمودند: یعنی تا زمانی که محصولات را برداشت کنی؟ آن مرد عرض می کرد: نه به خدا قسم (من محصولی ندارم). حضرت فرمودند: تا مال التجارهات برگردد؟ عرض کرد: نه به خدا قسم (من مال التجاره ندارم). حضرت فرمودند: تا ملکی از تو فروخته شود؟ عرض کرد: نه به خدا قسم (من ملکی ندارم) امام صادق علیه السلام فرمودند: پس تو از کسانی هستی که خداوند در اموال ما برای آنان حقی مقرر کرده است. آنگاه فرمودند: تا همیانی درهم بیاورند. حضرت دست در همیان بردند و مشتی برداشتند و به او دادند و فرمودند: از خدا بترس و در خرج کردن افراط و تفریط مکن بلکه حد وسط را نگه دار. [۸۹۳].

شخص فقیر چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه «جز این نیست که صدقات برای فقیران است»، (انما الصدقات للفقراء...) (توبه / ۶۰) فقیر کسی است که دست‌گذاری به سوی مردم دراز نمی‌کند و مسکین وضعش از فقیر بدتر است و بئس از همه آنان بینواتر است. [۸۹۴].

مراد از زکات ظاهری و باطنی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به مردی که پرسید: زکات واجب مال چقدر است؟ حضرت فرمودند: مقصودت زکات ظاهری است یا باطنی؟ عرض کرد: هر دو، حضرت فرمودند: زکات ظاهری در هزار درهم بیست و [صفحه ۴۳۰] پنج درهم واجب است و زکات باطن این است که وقتی برادرت به چیزی نیازمندتر از تو بود او را بر خود ترجیح دهی. [۸۹۵].

زکات دانش چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر چیزی زکاتی دارد و زکات دانش این است که آن را به اهلش بیاموزی. [۸۹۶].

زکات نعمت‌ها، مقام، پیروزی و بدن چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نیکی کردن، زکات نعمت‌ها است و وساطت کردن، زکات مقام و موقعیت و بیماری‌ها زکات بدن‌ها و گذشت زکات پیروزی و هر چیزی که زکاتش را بدهی، از خطر نابودی در امان است. [۸۹۷].

زکات چشم و گوش چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر هر چیزی از اجزای بدن تو و بلکه بر هر تار مویی و حتی بر هر نیم‌نگاهی زکاتی است واجب برای خدای عزوجل. زکات چشم نگاه عبرت‌آمیز و فروهستن آن از شهوات و امثال آن است و زکات گوش شنیدن دانش و حکمت و قرآن است. [۸۹۸].

از شرایط درستی روزه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از شرایط درستی روزه، دادن زکات (فطره) است همچنان که تمامیت نماز به درود فرستادن بر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) می‌باشد؛ چه اگر کسی روزه بگیرد و زکات فطره عمدا ندهد از روزه بی‌بهره است.

[۱۸۹۹]. [صفحه ۴۳۲]

زهد و بی‌رغبتی به دنیا

کلید خیر چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: همه چیز در یک خانه نهاده شده و کلید آن بی‌اعتنایی به دنیا قرار داده شده است. [۹۰۰].

مراد از زهد چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: زهد به دنیا به استفاده نکردن از مال و ثروت و یا حرام کردن حلال (بر خود) نیست، بلکه زهد آن است که به آنچه در دست داری مطمئن تر از آنچه در دست خدا است نباشی. [۹۰۱].

مقصود از زهد به دنیا چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: به امیرالمؤمنین علیه‌السلام عرض شد: زهد به دنیا چیست؟ حضرت فرمودند: فروهشتن حرام آن. [۹۰۲].

کلید در آخرت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: زهد کلید در آخرت است و براءت از آتش. زهد آن است که هر چه تو را از خدا بازدارد رها کنی پس آن که بر از دست دادن آن افسوس نخوری و نه بر اثر فرو گذاشتن آن دچار غرور و خودپسندی شوی و چشم داشت گشایشی را داشته باشی و نه خواهان شایستگی در قبال این کار و نه طالب عوض و جبران آن باشی. بلکه از دست دادن آن را مایه‌ی آسایش و بودن آن را آفتی (برای خود) بدانی و همواره از آفت گریزان باشی و به آسایش چنگ زنی. [۹۰۳]. [صفحه ۴۳۳]

دنیاگریز چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به این که دنیاگریز کیست؟ فرمودند: کسی که از ترس حسابرسی حلال دنیا را ترک گوید و از بیم کفر حرام آن را رها کند. [۹۰۴].

شخص زاهد چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: زاهد کسی است که آخرت را بر دنیا برمی‌گزیند و خاکساری را بر بزرگی و اقتدار و رنج را بر آسایش، و گرسنگی را بر سیری و فرجام آخرت را بر محبت دنیا و ذکر (خدا و آخرت) را بر غفلت و پیکرش در دنیا است و دلش در آخرت. [۹۰۵].

اثر زهد در دنیا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا زاهدان و پشت‌کنندگان به دنیا از شور جلال و عظمت منورند و نشانه‌ی خدمتگزاری بر پیشانی آنها هویدا است؛ چگونه چنین نباشد؟ آدمی وقتی خود را وقف خدمتگزاری به حکمرانی از حکمرانان دنیا می‌کند آثار آن در وی دیده می‌شود پس چگونه ممکن است کسی خود را وقف خدمت به خدای تعالی کند و اثر آن بر وی دیده نشود. [۹۰۶].

جهل و معرفت بندگان در دنیا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از جمله سخنان نجوا آمیز خدای تعالی به موسی علیه السلام این بود که: همانا بندگان صالح من به اندازه‌ی معرفتشان نسبت به من دل از دنیا برکنند و دیگر آفریدگان [صفحه ۴۳۴] من به اندازه‌ی جهلشان نسبت به دنیا روی آوردند؛ هیچ یک از آفریدگان من از بزرگداشت دنیا شادی و خرمی ندید. [۹۰۷].

عامل چشیدن حلاوت ایمان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چشیدن حلاوت ایمان بر دل‌های شما حرام است، مگر آنگاه که دل‌هایتان به دنیا زاهد و بی‌رغبت باشند. [۹۰۸].

اثر میل به دنیا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: میل به دنیا غم و اندوه به بار می‌آورد و بی‌اعتنایی به دنیا مایه‌ی آسایش تن و جان است. [۹۰۹].

در این دنیا صبورانه صبر کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آیا کسی هست که در این دنیای چند روزه بزرگوارانه صبر کند. [۹۱۰]. [صفحه ۴۳۶]

ازدواج

ثواب دو رکعت نماز مرد زن‌دار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دو رکعت نمازی که مرد زن‌دار بخواند بهتر است از مرد مجردی که شب را به عبادت سپری کند و روز را به روزه‌داری. [۹۱۱].

عامل گمان بد به خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که از ترس تهیدستی ازدواج نکند، به خدای عزوجل گمان بد برده است، خداوند عزوجل می‌فرماید: «اگر تهیدست باشی خداوند از فضل خود توانگرشان می‌سازد»، «ان یكونوا فقراء یغنهم الله من فضله» (نور / ۳۲) [۹۱۲].

عامل نظر افکندن خداوند به بنده در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که عزبی را زن دهد، از جمله کسانی است که خداوند در روز قیامت به او نظر می‌افکند. [۹۱۳].

عامل شومی و ناخجستگی زن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شومی و ناخجستگی زن، زیاد بودن کابین او و نافرمانی از شوهرش می‌باشد. [۹۱۴].

کابین زن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۴۳۷] علت آنکه کابین بر عهده مرد است نه زن، در حالی که کار هر دو یکی می‌باشد این است که مرد وقتی کارش به انجام رسید برمی‌خیزد و منتظر نمی‌ماند که زن هم ارضا شود. این است که کابین به عهده‌ی مرد نهاده شده است نه زن. [۹۱۵].

در انتخاب زن دقت کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا زن طوق است؛ پس بنگرید که چه طوقی به گردن می‌افکنی. برای زن ارزش و بهایی نمی‌توان تعیین کرد، نه برای خوب آنها و نه برای بدشان. زن خوب، ارزشش طلا و نقره نیست بلکه از طلا و نقره هم بهتر و ارزشمندتر است و زن بد، ارزشش خاک نیست بلکه خاک هم از او ارزشمندتر است. [۹۱۶].

رعایت سه نکته توسط زن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: زن نسبت به شوهر سازگار خود سه نکته را باید رعایت کند: حفظ کردن خود از هر گناه و آلودگی تا شوهرش در هر حال و موقعیتی، خوشایند یا ناخوشایند، در دل به او اطمینان داشته باشد و مراقبت از او و زندگیش تا شوهرش در صورتی که لغزشی از وی سرزند نسبت به وی عطف و مهربانی نشان دهد و اظهار عشق به او با عشوه و دلبری و هیأت مناسب و خوشایند در نظر او. [۹۱۷]. [صفحه ۴۳۸]

سه خصلت مرد برای اداره‌ی خانه و خانواده

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مرد برای اداره‌ی منزل و خانواده‌ی خود به سه خصلت نیاز دارد که اگر هم به طور طبیعی آنها را نداشته باشد باید خود را به تکلف در آنها وادارد: خوش رفتاری، گشاده‌دستی سنجیده و غیرت بر حفاظت آنها. [۹۱۸].

نیاز شوهر به همسرش در سه چیز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شوهر در رابطه با همسرش از سه چیز بی‌نیاز نیست: سازگاری با او تا بدین وسیله سازگاری و محبت و عشق به او، او را به خود جلب کند و خوشخویی با او و دلبری از او با آراستن خود برای وی و فراهم آوردن امکانات رفاهی او. [۹۱۹].

عامل رفع عذاب از زن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ام سلمه از رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) درباره‌ی فضیلت خدمت کردن زنان به شوهرانشان پرسید، حضرت فرمودند: هر زنی که در خانه‌ی شوهر خود به قصد مرتب کردن آن، چیزی را جا به جا کند خداوند به او نظر می‌افکند و هر که خداوند به او نظر کند عذابش ندهد. [۹۲۰]. [صفحه ۴۳۹]

عامل افزایش عمر انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که با خانواده‌اش نیکی کند خداوند بر عمرش بیفزاید. [۹۲۱].

اثر آزار ندادن شوهر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ملعون است ملعون آن زنی که شوهر خود را بیازارد و غمگین کند و خوشبخت است خوشبخت آن زنی که شوهر خود را احترام نهد و آزارش ندهد و در همه حال از وی فرمان برد. [۹۲۲].

چیره‌ترین دشمن مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چیره‌ترین دشمن مؤمن همسر ناشایست است. [۹۲۳].

دعای رسول خدا در باب زن ناشایست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یکی از دعاهاى رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) این بود که: پناه می‌برم به تو از زنی که پیش از آن که زمان پیری‌ام فرارسد مرا پیر کند. [۹۲۴]. [صفحه ۴۴۱]

دید و بازدید

پاداش دیدار برادر خود برای خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به خاطر خدا به دیدن برادر خود رود خدای عزوجل فرماید: تو مرا دیدار کرده‌ای و پاداش تو به عهده من است و من به پاداش کمتر از بهشت برای تو راضی نمی‌شوم. [۹۲۵].

عامل رستگار شدن انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که برای خدا نه غیر او و برای دستیابی به وعده‌ی او و دریافت آنچه نزد خدا است به دیدن برادر خود رود، خداوند هفتاد هزار فرشته به او گمارد که آوازش دهند: هان! رستگار شدن بهشت گوارایت باد. [۹۲۶].

عامل نورانیت انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که در راه خدا و برای خدا به دیدن برادر خود رود در روز قیامت میان جامه‌هایی از نور می‌خرامد و بر هر چه می‌گذرد آن را روشن می‌کند. [۹۲۷].

عامل زنده نگه داشتن دین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دید و بازدید کنید که دیدار شما از یکدیگر موجب زنده شدن دل‌های شما و یادکرد احادیث ما می‌شود و احادیث ما شما را به هم مهربان می‌کند. اگر به آنها عمل کنید، کمال و نجات می‌یابید و اگر رهایشان کنید گمراه و هلاک می‌شوید. پس به احادیث ما عمل کنید که در این صورت من ضامن نجات شما هستم. [۹۲۸]. [صفحه ۴۴۲]

به دیدار بدکاران مروید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه خواستی از کسی دیدار کنی به دیدن نیکان برو و با بدکاران دیدار مکن؛ زیرا آنان صخره‌ای هستند که در آن چشمه‌ی آبی نمی‌جوشد و درختی هستند که برگش سبز نمی‌شود و زمینی هستند که گیاهی در آن نمی‌روید. [۹۲۹]. [صفحه ۴۴۴]

زیارت قبور اهل بیت اطهار

ثواب زیارت قبور اهل بیت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که پس از رحلتان ما را زیارت کند، چنان است که در زمان حیاتان زیارت نموده باشد. [۹۳۰].

ثواب زیارت امیرالمؤمنین علی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه بخواهی امیرمؤمنان علیه السلام را زیارت کنی بدان که تو زیر استخوان‌های آدم و بدن نوح و پیکر علی بن ابیطالب علیه السلام هستی. [۹۳۱].

فضیلت امیرمؤمنان در نزد خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بدان که امیرمؤمنان علیه السلام نزد خداوند از همه امامان برتر است و ثواب اعمال آنان از آن او است و امامان به اندازه اعمال خود برتری داده شده‌اند. [۹۳۲].

عامل برآورده شدن حاجات

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نزدیک کوفه قبری است که هر غم‌دیده‌ای آنجا رود و در کنار آن چهار رکعت نماز گزارد خداوند با برآوردن حاجتش او را شادمان برگرداند. [۹۳۳].

ثواب زیارت حضرت فاطمه دخت رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند میان قبر و منبر من باغی از باغ‌های بهشت است و منبر من بر فراز آبراهه‌ای از آبراهه‌های بهشت است؛ چون قبر حضرت فاطمه [صفحه ۴۴۵] سلام الله علیها میان قبر رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) و منبر او است و قبر حضرت فاطمه سلام الله علیها باغی از باغ‌های بهشت می‌باشد و یکی از

آبراهه‌های بهشت به سوی آن است. [۹۳۴].

ثواب زیارت امام حسین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که حسین علیه السلام را با معرفت به حق و مقام او زیارت کند خداوند ثواب هزار حج پذیرفته و هزار عمره‌ی پذیرفته را برایش بنویسد و گناهان گذشته و آینده‌ی او را ببخشد. [۹۳۵].

عامل نقص دین و ایمان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که تا زنده هست به زیارت قبر حسین علیه السلام نرود، دین و ایمانش ناقص باشد و اگر به بهشت هم برود مقامش در آن جا از همه‌ی مؤمنان پایین تر باشد. [۹۳۶].

مدت زیارت امام حسین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سالی یک بار به زیارت قبر حسین علیه السلام بروید. [۹۳۷].

فضیلت زائران قبر امام حسین در نزد خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی، پیش از جلوه بر اهل عرفات، بر زائران قبر حسین علیه السلام جلوه کند و حاجاتشان را برمی آورد و گناهانشان را می بخشد و خواهش‌های آنان از طرف دیگران را می پذیرد و سپس به اهل عرفات می پردازد و با آنان نیز همین می کند. [۹۳۸]. [صفحه ۴۴۶]

سخن امام حسین درباره‌ی زائران خویش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حسین بن علی علیه السلام می فرمودند: اگر زائر من بداند که خداوند چه برایش آماده کرده است، شادیش بیش از بی تایش (از رنج سفر) خواهد بود و همانا زائر او پاک از هر گناهی به خانه خود برمی گردد. [۹۳۹].

دعای امام صادق برای زوار امام حسین

معاویه بن وهب می گوید: از امام صادق علیه السلام اجازه‌ی شرفیابی خواستم، حضرت فرمودند: داخل شو. من داخل شدم، دیدم در مصلا‌ی خانه خود مشغول نماز است. نشستم تا نماز خود را تمام نمودند و می فرمودند: الهی ای آن که کرامت را مختص ما کردی و وعده‌ی شفاعت به ما دادی و وصایت را ویژه‌ی ما گردانیدی و دانش گذشته و آینده را به ما بخشیدی و دل‌های مردمان را شیفته‌ی ما کردی من و برادران من و زوار قبر پدرم حسین علیه السلام را بیامرز؛ همانان که به نیت نیکی به ما و به امید پاداشی که به سبب پیوند با ما می دهی و به قصد شاد کردن پیامبر تو، اموالشان را خرج کنند و رنج و زحمت سفر (برای زیارت حسین علیه السلام) را بر خود هموار می سازند. الهی دشمنان ما از آنان به سبب این سفر عیب جویی می کنند اما آنان علیرغم این انتقادات مخالفان ما به سوی ما می آیند. پس بر آن چهره‌هایی که داغی آفتاب تغییرشان داده است رحمت آر و به آن چهره‌هایی که بر خاک قبر ابی عبدالله علیه السلام، مالیده می شود رحم کن. الهی من این جان‌ها و این پیکرها را به تو می سپارم تا در آن روز تشنگی

(قیامت) در کنار حوض (کوثر) با آنان دیدار کنیم. [۹۴۰]. [صفحه ۴۴۷]

آداب زیارت امام حسین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه به زیارت اباعبدالله علیه السلام رفتی با دلی غم‌زده و اندوهناک و پیکری ژولیده و غبار گرفته و گرسنه و تشنه زیارتش کن؛ زیرا که حسین علیه السلام غم‌زده و اندوهناک و ژولیده و غبار گرفته و گرسنه و تشنه کشته شد. حوایج خود را بخواب و برگرد و در کنار قبر او سکونت اختیار مکن. [۹۴۱].

ثواب زیارت امامان بقیع

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که ما را زیارت کند گناهانش آمرزیده شود و در فقر نمیرد. و نیز از حضرت سؤال شد: ثواب کسی که یکی از شما را زیارت کند چیست؟ فرمودند: مانند ثواب کسی است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) را زیارت کند. [۹۴۲].

ثواب زیارت فاطمه‌ی معصومه دخت امام کاظم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ما را حرمی است و آن قم است. به زودی زنی از فرزندان من به نام فاطمه در آن جا دفن خواهد شد. هر که او را زیارت کند، بهشت بر او واجب می‌شود. [۹۴۳].

کسی که قادر به زیارت قبور اهل بیت نیست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که قادر به زیارت ما نیست، دوستان صالح ما را زیارت کند، که ثواب زیارت ما برایش نوشته می‌شود. [صفحه ۴۴۹]

زیور و آرایش نمودن

برکات شانه زدن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه «در هر مسجد زیورهای خود را بگیرید» (خذوا زینتکم عند کل مسجد) (اعراف / ۳۱ و ۳۲) فرمودند: منظور شانه کردن است، (زیرا شانه زدن) روزی را می‌آورد مو را زیبا می‌کند، حاجت را برآورده می‌سازد، نطفه را زیاد می‌گرداند و بلغم را از بین می‌برد. [۹۴۴].

سزاوار نیست زن خود را واگذارد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سزاوار نیست که زن خودش را واگذارد، بلکه حتی اگر شده با آویختن گردنبندی خود را بیاراید. [۹۴۵].

عامل زیبایی و زیور مرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر تو باد به بخشندگی و خوشخویی؛ زیرا همان گونه که گوهر درشت وسط گردن بند

باعث زیبایی آن است این دو خصلت نیز مایه زیب و زیور مرد هستند. [۹۴۶]. [صفحه ۴۵۱]

درخواست و نیاز خواهی

دست نیاز به سوی مردم دراز نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعه‌ی ما دست نیاز به سوی مردم دراز نمی‌کند، گرچه از گرسنگی بمیرد. [۹۴۷].

در سه جا شایسته است انسان درخواست نماید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: درخواست کردن شایسته نیست مگر در سه جا: در خونبهایی که به عهده‌ی بیچاره‌ای است یا در وام سنگین و یا نیازهایی که (انسان را) به خاک مذلت نشانند. [۹۴۸].

اثر درخواست بدون احتیاج

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر بنده‌ای که بدون احتیاج دست سؤال دراز کند نمیرد تا آن که خداوند او را به آن چیز (واقعا) محتاج کند و آتش دوزخ را بر او لازم و حتمی گرداند. [۹۴۹].

مراد از اسراف کاران چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به اندازه‌ی خوراک روز خود داشته باشد و دست سؤال به سوی مردم دراز کند از اسراف کاران است. [۹۵۰].

ادب نیاز خواهی و درخواست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۴۵۲] از کسی که می‌ترسی دست رد به سینه‌ات زند چیزی نخواه. [۹۵۱].

عوامل محرومیت انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز موجب محرومیت است: پافشاری در درخواست، غیبت و ریشخند کردن. [۹۵۲] و نیز حضرت فرمودند: هر که بیش از قدر و اندازه‌ی خود درخواست کند سزاوار محروم شدن است. [۹۵۳].

در کار خیر شتاب کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه مردی دست نیاز سوی من دراز کند در رفع نیاز او می‌شتابم؛ زیرا می‌ترسم کار از کار بگذرد و اقدام من در کمک به او دیگر به کارش نیاید. [۹۵۴].

بدگمان نباشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی خدمت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد و عرض کرد: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آیا در اموال حقی جز زکات وجود دارد؟ پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: آری.

مسلمانان باید هر گاه گرسنه‌ای از آنان غذا بخواد غذایی دهند و هر گاه برهنه‌ای لباس بخواد وی را بپوشانند. مرد گفت: بیم آن می‌رود که دروغ بگوید: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: آیا بیم آن نمی‌رود که راست بگوید؟ [۹۵۵]. [صفحه ۴۵۳]

به چه کسانی عطا کنیم؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به پرسش درباره‌ی سائلی که معلوم نیست راست می‌گوید: نیازمند است یا نه، فرمودند: به هر که نسبت به وی در دلت احساس ترحم کردی، عطا کن. [۹۵۶].

وظیفه‌ی عطا کننده به سائل چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: تا سه سائل را غذا بدهید، پس از آن مختارید، اگر خواستید نیز به آنها بدهید و گرنه وظیفه آن روز خود را انجام داده‌اید. [۹۵۷]. [صفحه ۴۵۵]

سجده برای خالق بی‌همتا

اثر سجده طولانی در خفا و پنهانی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر گاه بنده در جایی که کسی او را نمی‌بیند سجده را به درازا کشاند شیطان گوید: واویلا! آنان فرمان بردند و من نافرمانی کردم و سجده کردند و من نکردم. [۹۵۸].

شیوه‌ی فرمانبرداران کدام است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بر تو باد به طول دادن سجده؛ زیرا که این کار شیوه‌ی فرمانبرداران است. [۹۵۹].

شرط ضمانت بهشت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: گروهی نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آمدند و عرض کردند: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در برابر پروردگارت بهشت را برای ما ضمانت کن. حضرت فرمودند: به شرط آن که شما نیز با سجده‌های طولانی مرا یاری دهید. [۹۶۰].

علت جایز نبودن سجده بر غیر زمین

هشام بن حکم به امام صادق علیه‌السلام عرض کرد: به من خبر دهید که سجده بر چه چیزهایی جایز است و بر چه چیزهایی جایز نیست؟ حضرت فرمودند: سجده کردن جز بر زمین یا آنچه از زمین می‌روید بجز خوردنی‌ها یا پوشیدنی‌هایش جایز نیست. عرض کردم: فدایت شوم، علت این امر چیست؟ حضرت فرمودند: چون سجده یعنی خضوع در برابر خدای عزوجل بنابراین سزاوار نیست که بر آنچه خوردنی و پوشیدنی است سجده شود؛ زیرا دنیاپرستان بنده خوراک و پوشاکند و کسی که سجده می‌کند در حال سجده، خدای تعالی را می‌پرستد؛ پس نشاید که در سجده [صفحه ۴۵۶] پیشانی خود را بر معبود دنیاپرستان فریفته‌ی دنیا بگذارد. سجده کردن بر زمین بهتر است؛ چون تواضع و خضوع در برابر خدای عزوجل را بیشتر می‌رساند. [۹۶۱].

اثر سجده کردن بر تربت امام حسین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سجده کردن بر تربت حسین علیه السلام حجاب‌های هفتگانه را از هم می‌درد. [۹۶۲].
[صفحه ۴۵۸]

فضیلت مسجد

خانه‌های خداوند در روی زمین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر شما باد به رفتن مساجد، زیرا مساجد خانه‌های خدا در روی زمینند هر که پاک و پاکیزه وارد آنها شود خداوند او را از گناهانش پاک گرداند و در زمره‌ی زائران خود قلمدادش می‌نماید. پس در مساجد نماز و دعا بسیار بگزارید. [۹۶۳].

عامل ساختن خانه در بهشت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس مسجدی بسازد، خداوند برای او در بهشت خانه‌ای بسازد. [۹۶۴].

جایی از خانه‌ی خود را مسجد قرار دهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: علی علیه السلام اتاقی داشتند که در آن چیزی جز یک فرش و یک شمشیر و یک قرآن نبود و در آن جا نماز می‌خواندند و یا در آن به خواب و استراحت نیم‌روزی می‌پرداختند. [۹۶۵].

عامل قبولی نماز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مسجدها از حاضر نشدن همسایگان در خود به درگاه خدای تعالی شکایت کردند، خداوند عزوجل به آنها وحی فرمود: به عزت و جلالم سوگند که حتی یک نماز از آنان نپذیریم و عدالتی از آنان در میان مردم آشکار نکنم و رحمت من به آنان نرسد و همسایه‌ی من در بهشت نشوند. [۹۶۶]. [صفحه ۴۵۹]

سه چیز در نزد خداوند شکایت می‌کنند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز نزد خدای عزوجل شکایت کنند: مسجد خرابی که اهالیش در آن نماز نخوانند و دانشمندی که در میان عده‌ای نادان قرار گرفته باشد و قرآنی که در کنار طاقچه‌ها گذاشته شده و غبار رویش را گرفته باشد و کسی آن را نخواند. [۹۶۷].

آداب مراقبت در مسجدها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه به در مسجد رسیدی بدان که تو به آستان خانه‌ی پادشاهی بزرگ و پرشکوه آمده‌ای که جز پاکان بر بساط او قدم نگذارند و اجازه نشستن در مجلس او جز به صدیقان داده نشود؛ وانگهی تو بر بساط خدمتگزاری و چاکری پادشاه قدم گذاشته‌ای پس اگر از هیبت و شکوه پادشاه غافل مانی خطری بزرگ تو را تهدید می‌کند بدان

که هر گونه خواهد با تو رفتار کند خواه به عدالت و یا با فضل و کرمش تواند. در پیشگاه او به ناتوانی و تقصیر و درویشی خود اعتراف کن؛ زیرا تو برای پرستش و همدمی با او آمده‌ای رازهایت را با او در میان نه و بدان که اسرار درون خلایق همگی، یا آشکارشان بر او پوشیده نیست در برابر او همچون درویش‌ترین بندگانش باش و دلت را از هر علقه و دل مشغولی که حجابی میان تو و پروردگارت شود خالی کن؛ زیرا که او جز پاکترین و خالص‌ترین را نمی‌پذیرد و بنگر که از کدام دیوان نامت بیرون می‌آید. اگر حلاوت مناجات با او و لذت گفتگو با وی را چشیدی و بر اثر رویکرد خوش او به تو و اجابتش، جام رحمت و کرامت او را سر کشیدی هر آینه لایق چاکری و خدمتگزاری او شده‌ای؛ اینک (به مسجد) در آی که در امن و امان خواهی بود و گرنه درنگ کن همچون بیچاره‌ای که راه‌های چاره بر او بسته شده است و دست امیدش کوتاه گشته و حکم مرگش صادر شده است. پس هر گاه خدای عزوجل بداند که دلت به راستی به او پناه آورده است با دیده‌ی مهر و رأفت و [صفحه ۴۶۰] محبت به تو بنگرد و در انجام کارهایی که محبوب و پسند اوست توفیقت دهد؛ زیرا او بخشنده و بزرگوار است و دوست دارد نسبت به بنده بیچاره‌اش که برای کسب خشنودی او، دلسوخته بر درگاهش ایستاده‌اند بزرگواری کند، خدای عزوجل فرموده: (آیا آن کیست که دعای بیچاره‌ی درمانده را اجابت می‌کند)، (امن یجیب المضطر اذا دعاه و یکشف السوء) (نمل / ۶۲) [۹۶۸].

رفتن به مشاهد را ترک نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رفتن به هیچ یک از مشاهد را ترک نکن: مسجد قبا که از همان روز اول بر شالوده‌ی تقوا بنا شد و مشرب‌ی ام‌ابراهیم و مسجد فضیخ و قبور شهیدان و مسجد احزاب که همان مسجد فتح باشد (ترک نکن) [۹۶۹].

فضیلت مسجد کوفه و سهله

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در کوفه مسجدی است به نام سهله اگر عموم زید به آن جا می‌رفت و نماز می‌خواند و از خدا پناه می‌خواست خداوند بیست سال به او پناه می‌داد. در فضیلت مسجد کوفه اخبار بسیار زیادی آمده حاکی از آن است که: این مسجد خانه ادريس پیامبر علیه السلام بوده و آن حضرت در آن جا خیاطی کرده و به نماز می‌پرداخته است؛ خانه ابراهیم علیه السلام بوده که از همان جا به جنگ عمالقه رفت؛ اقامتگاه آن سواره یعنی حضرت خضر بوده است؛ داود از همان جا به پیکار جالوت رفت؛ هر پیامبری که خدا فرستاد در آن جا نماز خواند؛ کسی که در این مسجد باشد، مانند کسی است که در خیمه‌ی رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) است؛ هر گاه صاحب ما عجل الله تعالی فرجه الشریف همراه خانواده‌اش قیام کند در آن جا استقرار خواهد یافت؛ هر غم‌دیده و گرفتاری به این مسجد رود خداوند اندوهش را برطرف کند؛ در آن جا زبردی [صفحه ۴۶۱] است که صورت هر پیامبر و وصی بر آن منقوش است؛ در آن جاست که در صور دمیده می‌شود و خلایق در آن جا محشور می‌شوند و از کنار آن هفتاد هزار نفر به صحرای محشر می‌آیند که بدون حساب و کتاب وارد بهشت می‌شوند. [۹۷۰].

[صفحه ۴۶۳]

بخشندگی

شرایط بخشندگی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بخشندگی از اخلاق پیامبران است و ستون ایمان می‌باشد. هیچ مؤمنی نیست مگر آن که بخشنده است و تنها آن کس بخشنده است که از یقین و همت والا برخوردار باشد؛ زیرا که بخشندگی پرتو نور یقین است. هر

که هدف را بشناسد بخشش بر او آسان شود. [۹۷۱].

شرط دین‌داری

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی اسلام را به عنوان دین شما برگزید، پس با بخشندگی و خوش‌خویی ملازم آن باشید. [۹۷۲].

بهترین و بدترین افراد چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بهترین افراد شما بخشندگان شمایند و بدترین شما بخیلانتان. [۹۷۳].

برتری نادان بخشنده از عابد بخیل

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: نادان بخشنده برتر از عابد بخیل است.

بخشنده چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بخشنده آن ولخرجی نیست که اموال خود را نابجا حیف و میل کند، بلکه بخشنده کسی است که زکات و دیگر حقوق مالی را که خدای عزوجل بر او واجب کرده است بپردازد. [۹۷۴]. [صفحه ۴۶۴]

مراد از مرز بخشندگی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به سؤال از مرز بخشندگی فرمودند: حقوقی را که خداوند بر اموال تو واجب کرده است، خارج کنی و آن را در جای خودش قرار دهی. [۹۷۵].

سخاوتمند کریم چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: سخاوتمند کریم کسی است که اموال خود را به حق خرج کند. [۹۷۶].

مقصود از بخشندگی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بخشندگی آن است که نفس بنده از طلب حرام صرف‌نظر کند و هر گاه به مال حلالی دست یافت با رضایت خاطر آن را در راه طاعت خدای عزوجل خرج کند. [۹۷۷].

مراد از شرمندگی و فرار از نکوهش چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بخشندگی آن است که بی‌خواهش کسی صورت گیرد؛ اما آن بخشندگی که در مقابل درخواست انجام گیرد ناشی از شرمندگی و برای فرار از نکوهش است. [۹۷۸].

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن در دین خود نیرومند است و در حق سخاوتمند. [۹۷۹]. [صفحه ۴۶۶]

راز و رازداری

مایه‌ی افتادن انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: فاش کردن راز مایه‌ی افتادن است. [۹۸۰].

مرکز گنجایش راز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سینه‌ی تو بیشتر گنجایش راز تو را دارد. [۹۸۱].

خون خود را حفظ کن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: راز تو جزئی از خون توست، پس نباید که در رگ‌های غیر تو جریان یابد. [۹۸۲].

معیار رازداری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دوستت را از راز خود آگاه مکن مگر بر رازی که اگر دشمن از آن آگاه شود نتواند به تو زیانی برساند؛ زیرا دوست نیز ممکن است که روزی دشمن شود. [۹۸۳].

خود را بر باد ندهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چهار چیز بر باد می‌رود... رازی را که به کسی سپری که از خرد بی‌بهره باشد. [۹۸۴]. [صفحه ۴۶۸]

درون انسان‌ها

اعمال خیر انسان آشکار می‌شود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ بنده‌ای نیست که در نهان خیری را انجام دهد، مگر آن که با گذشت ایام خداوند خیری از او آشکار سازد و هیچ بنده‌ای نیست که در نهان کار شری به جای آورد، جز آن که با گذشت ایام خداوند شر او را نمودار سازد. [۹۸۵].

عمل اندک خود را برای خدا انجام دهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که اندک عمل خود را برای خدای عزوجل انجام دهد، خداوند بیشتر از آن چه خواسته برایش نمایان سازد و هر که عمل بسیار خود را با تحمل رنج جسمی و شب زنده‌داری برای مردم انجام دهد، خدای عزوجل جز این که اعمال او را در چشم کسانی که اعمالش را می‌شنوند اندک جلوه دهد، کاری نکند. [۹۸۶].

پلیدی ظاهر ناشی از چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پلیدی ظاهر ناشی از پلیدی باطن است و هر که درون خود را درست کند، خداوند ظاهر او را درست گرداند. بزرگترین تباهی آن است که بنده به غفلت از خدایتعالی خرسند باشد؛ این تباهی زائیده‌ی آرزوی دراز و آزمندی و کبر است، چنان که خدای عزوجل در داستان قارون از این نکته خبر داده است، آنجا که می‌فرماید: (و خواهان تباهی در روی زمین مباش که خداوند تبهکاران را دوست ندارد)، (و لا تبغ الفساد فی الارض ان الله لا یحب المفسدین). این خصلت‌ها که کار قارون و باور او بود و همگی در دنیا دوستی ریشه دارند. [۹۸۷]. [صفحه ۴۶۹]

عامل نیرومندی انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه درون سالم شد. برون نیرومند می‌شود. [۹۸۸].

درون انسان‌ها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بنده را چه سود که نیکی آشکار کند و بدی نهان دارد. مگر نه این که چون به خودش مراجعه کند در می‌یابد که حقیقت چنین نیست. خدا می‌فرماید: (بلکه انسان به خود بیناست)، (بل الانسان علی نفسه بصیره) درون هر گاه درست شد، برون نیز درست و نیرومند گردد. [۹۸۹].

مراد از عدل، احسان و تجاوز چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه درون و برون یکسان باشد عدل است و هر گاه درون بهتر از برون باشد این احسان است، و هر گاه برون بهتر از درون باشد این تجاوز است. [۹۹۰]. [صفحه ۴۷۱]

شادمانی

در سه جا شادی نمایید

شادی در سه خصلت است: در وفاداری و رعایت حقوق و ایستادگی در برابر سختی‌های زمانه. [۹۹۱].

ثواب به فریاد رسیدن مؤمن غمزده و تنگدست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به فریاد برادر مؤمن غمزده و تنگدستش برسد و اندوهش را بزدايد و در روا شدن حاجتش او را کمک کند، به خاطر این کار نزد خداوند هفتاد و دو رحمت الهی منظور شود که یکی از آنها را در همین دنیا برای بهبود وضع معیشتش به او دهد و هفتاد و یک رحمت دیگر را برای هول و هراس‌های روز قیامتش ذخیره کند. [۹۹۲].

عامل شادمانی اهل بیت اطهار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ یک از شما فکر نکند که اگر مؤمنی را شاد کرد فقط او را شادمان ساخته، بلکه به خدا قسم ما را شاد کرده، بلکه به خدا قسم رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) را شاد کرده است. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به خدا سوگند هر گاه حاجت مؤمن برآورده شود از برآورده شدن آن رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) شادتر گردد تا خود آن مؤمن. [۹۹۳].

ثواب شاد نمودن مسلمان در برخورد های خود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر مسلمانی که به مسلمانی برخورد کند و او را شاد سازد، خدای عزوجل او را شاد گرداند. [۹۹۴]. [صفحه ۴۷۲]

ثواب شاد نمودن مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به مؤمنی شادی رساند، به رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) شادی رسانده باشد و هر که به رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) شادی رساند، به خدا شادی رسانده باشد و چنین است هر که به مؤمنی اندوهی رساند. [۹۹۵].

عامل برطرف شدن اندوه های آخرت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که غمی از مؤمنی بزدايد، خداوند اندوه های آخرت را از او برطرف سازد و از گورش خنک دل بیرون آید. [۹۹۶].

نحوه ی خروج مؤمن از گورش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون خداوند مؤمن را از گورش درآورد تمثالی با او خارج شود که جلو او راه می رود و هر گاه مؤمن یکی از صحنه های هراس انگیز روز قیامت را ببیند آن تمثال به او گوید: نترس و غم به خود راه مده مؤمن به او گوید: تو کیستی؟ تمثال گوید: من همان شادی و سروری هستم که به برادر مؤمنت رساندی. [۹۹۷].

عامل رفع حوائج انسان توسط خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر مؤمنی که گرفتاری مؤمن تنگدستی را رفع کند، خداوند حوائج او را در دنیا و آخرت آسان (و برآورده) سازد. [۹۹۸]. [صفحه ۴۷۴]

اسراف کاری

نشانه های اسراف کار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: لقمان به فرزندش گفت: اسرافکار سه نشانه دارد: آنچه مال او نیست می خورد و آنچه مال او نیست می پوشد و آنچه مال او نیست می خورد. [۹۹۹] [۱۰۰۰].

کمترین حد اسراف کار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: میانه روی چیزی است که خدای عزوجل آن را دوست دارد و اسراف را ناخوش می دارد، حتی دور انداختن هسته (خرما و میوه) را؛ زیرا آن به کار می آید و حتی دور ریختن زیادی نوشیدنیست را. [۱۰۰۱].

خداوند تباه کاری را دوست ندارد

بشر بن مروان می گوید: خدمت امام صادق علیه السلام رسیدیم. آن حضرت دستور فرمودند: مقداری خرما آوردند. یکی از افراد هسته‌ها را دور می‌انداخت. حضرت دستش را گرفت و فرمود: این کار را نکن؟ این حیف و میل است و خداوند تباه کاری را دوست ندارد. [۱۰۰۲].

کمترین اندازه‌ی اسراف

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کمترین اندازه اسراف، دور ریختن ته مانده‌ی ظرف (آب و غذا) و تبدیل لباس بیرون به لباس خانه و دم دستی، و دور انداختن هسته‌ها (ی خرما و میوه) است. [۱۰۰۳]. [صفحه ۴۷۵]

لباس بیرون را لباس خانه و دم دستی قرار ندهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال از کمترین حد اسراف فرمودند: کمترین اندازه‌ی آن این است که لباس بیرون را لباس خانه، دم دستی قرار دهی، ته مانده‌ی ظرف را دور بریزی و خرما بخوری و هسته‌هایش را این طرف و آن طرف بیندازی. [۱۰۰۴].

عامل اسراف چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در آنچه بدن را سالم نگه می‌دارد اسراف نیست. بلکه اسراف در چیزهایی است که مال را تلف کند و به بدن زیان رساند. [۱۰۰۵]. [صفحه ۴۷۸]

خوشبختی

رشته‌ی خوشبختی و درماندگی و خواری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خوشبختی رشته خیری است که خوشبخت به آن چنگ زده، پس او را به سوی نجات می‌کشاند، و بدبختی رشته‌ی درماندگی و خواری است که بدبخت به آن می‌آویزد و او را به هلاکت می‌کشاند و همه این‌ها با علم خدای تعالی است. [۱۰۰۶].

خوشبخت چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خوشبخت کسی است که در نفس خود فراغتی یابد و به کار اصلاح پردازد. [۱۰۰۷].

چه کسی خوشبخت نیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که عالم نباشد سزاوار نیست که خوشبخت شمرده شود. [۱۰۰۸].

عوامل خوشبختی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز از خوشبختی است: همسر سازگار، فرزند نیکوکار و درآمدی که روز هنگام، آن را به دست آورد و شب نزد خانواده‌اش برگردد. [۱۰۰۹].

اثر خوشبختی مرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از خوشبختی مرد آن است که شکل و شمایل و خلق و خوی فرزندش شبیه خود او باشد. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خوشبخت است مردی که نمیرد تا جانشین خود را ببیند. [۱۰۱۰]. [صفحه ۴۷۸]

کمال خوشبختی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نه هر کس آهنگ کاری کند بتواند آن را انجام دهد و نه هر که بر انجام کاری توانا باشد، توفیق آن را یابد و نه هر که توفیق یابد آن را درست انجام دهد. بلکه هر گاه نیت و توانایی و توفیق و درست از عهده برآمدن فراهم آیند، آنگاه است که خوشبختی کامل می‌گردد. [۱۰۱۱].

مراد از خوشبختی طالب و مطلوب

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چنین نیست که هر کس بخواهد به مردم خوبی کند، بکند و نه هر کس به این کار رغبت داشته باشد، توانایی آن را داشته باشد و نه هر کس بدان توانا باشد، توفیق آن را یابد، بلکه هر گاه خداوند بر بنده منت نهد، رغبت به نیکی کردن و توانایی بر انجام آن و اذن و توفیق را برایش فراهم آورد. در این هنگام است که خوشبختی و کرامت برای طالب (شخصی که می‌خواهد نیکی کند) و مطلوب (شخصی که مورد نیکی است) کامل گردد. [۱۰۱۲]. [صفحه ۴۸۰]

مسافرت و آداب آن

مسافرت را با صدقه آغاز کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مسافرت خود را با صدقه دادن آغاز کن و هر گاه خواستی، بیرون برو؛ زیرا (با صدقه دادن) سلامت سفت را می‌خری. [۱۰۱۳].

آداب مسافرت از منظر لقمان حکیم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: لقمان به فرزندش گفت: هر گاه با عده‌ای همسفر شدی، در کارهای مربوط به خودت و آنها با ایشان مشورت کن و در روی آنان تبسم زیاد داشته باش در زاد و توشه‌ات نسبت به آنان بخشنده باش اگر تو را دعوت کردند قبول کن و اگر از تو کمک خواستند کمکشان کن و در سه چیز از آنان برتر باش: خاموشی، کثرت نماز و بخشندگی در مرکب یا دارایی و یا توشه‌ای که همراه داری. اگر در امر حقی از تو شهادت خواستند شهادت بده و اگر از تو مشورت و نظر خواستند، با تمام توان اندیشه‌ات را برای آنان به کار گیر. اگر همسفرانت راه افتادند، تو نیز با آنان راه بیفت و اگر دیدی کار می‌کنند، تو نیز با آنان مشغول کار شو، اگر صدقه و قرضی دادند تو نیز با آنان همراهی کن و از کسی که سنش از تو بیشتر است حرف شنوی داشته باش. هر گاه اتراق کردی بیش از آن که بنشیند دو رکعت نماز بگزار و هر گاه کوچ کردی نیز دو رکعت نماز بخوان و آنگاه با سرزمینی که در آن فرود آمده‌ای خداحافظی کن و بر آن و مردمش درود فرست؛ زیرا هر سرزمینی را

ساکنانی از فرشتگان است. [۱۰۱۴]. [صفحه ۴۸۱]

با افراد هم‌سطح خود مسافرت کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به سؤال شهاب بن عبدربه، از بخشش به برادران در هنگام مسافرت فرمودند: ای شهاب، این کار را مکن؛ زیرا اگر تو گشاده‌دستی کنی و آنها نیز (از روی ناچاری) گشاده‌دستی کنند به آنان اجحاف کرده باشی و اگر خودداری کنند، آنان را خوار و خجلت‌زده کرده باشی. پس با افراد هم‌سطح خودت همسفر شو. [۱۰۱۵].

حق مسافر چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: حق مسافر آن است که اگر بیمار شد، برادرانش سه روز برای او اقامت و اتراق کنند. [۱۰۱۶].

اثر چهل گام راه رفتن با همسفر مؤمن خود

مفضل بن عمر (در برگشت از سفر) چون بر امام صادق علیه‌السلام وارد شد، حضرت پرسیدند: چه کسی همسفر تو بود؟ عرض کردم: مردی از برادرانم. حضرت فرمودند: پس چه شد؟ عرض کردم: از وقتی وارد مدینه شده‌ام نمی‌دانم جایش کجاست. حضرت فرمودند: مگر نمی‌دانی که هر کس چهل گام با مؤمنی همسفر شود؟ در روز قیامت راجع به او از وی سؤال می‌شود؟ [۱۰۱۷].

مراد از مردانگی در سفر چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مردانگی در سفر عبارت است از: ره توشه‌ی زیاد و خوب و بخشش آن به همسفران و کتمان اسرار آنان بعد از جدا شدن از آنها و زیادی شوخی در غیر آن چه [صفحه ۴۸۲] به خشم آورد خدای عزوجل را. حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مردانگی در سفر عبارت است از: بخشیدن از ره توشه‌ی خود به همراهان، شوخی کردن به گونه‌ای که خشم خدا را همراه نداشته باشد، کمی مخالفت و ناسازگاری با همسفران و ترک بدگویی از همراهان بعد از جدا شدن از آنان. [۱۰۱۸]. [صفحه ۴۸۴]

سفاقت و سبکسری

عمل آدم سفیه و نادان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: سبکسری خوی پستی است؛ آدم سفیه به زیردست خود زور می‌گوید و در برابر بالادست خود زبون است. [۱۰۱۹].

مراد از شخص سبکسر و ناتوان چه کسی است؟

عبدالله بن سنان می‌گوید: پدرم در حضور من از امام صادق علیه‌السلام راجع به آیه (و چون به قوت خویش رسید)، (حتی اذا بلغ اشد) سؤال کرد: حضرت فرمودند: منظور آن از احتلام است، مگر آن که سبکسر یا ناتوان باشد. پدرم پرسید: سبکسر کیست؟ حضرت فرمودند: کسی که کالای یک درهمی را به چند درهم می‌خرد. پرسید: ناتوان کیست؟ حضرت فرمودند: ابله. [۱۰۲۰].

شیوهی مقابله با ابله

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: با بی‌اعتنایی به سفیه و ندادن جواب او با وی مقابله کن تا مردم جانب تو را بگیرند؛ زیرا کسی که جواب سفیه را بدهد و مقابله به مثل کند هیزم بر آتش نهاده باشد. [۱۰۲۱].

کسانی که آرزومند بردباری‌اند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسانی که بیش از هر کس سزاوارند آرزومند بردباری مردم باشند، سفیهانند که نیاز دارند از سبکسری آنان چشم‌پوشی شود. [۱۰۲۲]. [صفحه ۴۸۵]

سجایای اخلاق

مراد از زندگی گوارا چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: زندگی‌ای گواراتر از اخلاق خوش نیست. [۱۰۲۳].

ثواب خوش‌خویی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی ثوابی را که بر خوش‌خویی بنده می‌دهد مانند ثواب کسی است که هر صبح و شام در راه خدا جهاد کند. [۱۰۲۴].

آوردن محبوبترین عمل به نزد خدای متعال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن، بعد از انجام واجبات، عملی محبوبتر از خوش اخلاقی با مردم نزد خدای تعالی نمی‌آورد. [۱۰۲۵].

مراد از خلق عظیم چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از جمله خطابهایی که خداوند متعال به پیامبرش (صلی الله علیه و آله و سلم) نمود این بود که فرمود: ای محمد! (همانا تو بر خلقی عظیم هستی)، (انک لعلى خلق عظیم) (قلم / ۴) حضرت فرمودند: یعنی بخشندگی و خوش‌خویی. [۱۰۲۶].

اخلاق رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۴۸۸] اخلاق پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) این سخن خدای عزوجل بود: (عفو را پیشه کن و به نیکی فرمان ده و از جاهلان روی گردان)، (خذ العفو و أمر بالعرف و اعرض عن الجاهلین). [۱۰۲۷].

حد و معنای حسن خلق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به پرسش از حد و معنای حسن خلق فرمودند: حسن خلق این است که نرم‌خو و

مهربان باشی، گفتارت پاکیزه و مؤدبانه باشد و با برادرت با خوش رویی برخورد کنی. [۱۰۲۸].

بهترین خلق و خوی کدام است؟

اسحاق بن عمار می گوید: حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خلق و خوی بخششی است که خدای عزوجل به آفریدگانش عطا می فرماید: برخی از آنها عزیزی است و برخی به نیت و قصد است (با تصمیم و تمرین به دست می آید). عرض کردم: کدام یک از این دو بهتر است؟ حضرت فرمودند: کسی که خوی غریزی دارد بر آن سرشته شده و جز آن نتواند انجام دهد و صاحب خوی اکتسابی بر طاعت صبوری می ورزد، پس این بهتر است. [۱۰۲۹].

مراد از مکارم اخلاق چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به جراح مدائنی فرمودند: آیا به تو بگویم که مکارم الاخلاق چیست؟ گذشت کردن از مردم، کمک مالی کردن به برادر (دینی) خود و بسیار به یاد خدا بودن. [۱۰۳۰]. [صفحه ۴۸۹]

مکارم دهگانه اخلاق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مکارم ده تاست: اگر می توانی آنها را داشته باش؛ زیرا گاهی شخص آنها را دارد ولی فرزندش ندارد و گاهی در فرزندش هست و در پدرش نیست و گاهی در بنده هست و در آزاد نیست (این ده خوی کریمانه عبارتند از) استقامت در برابر حوادث، راستگویی، امانتداری، صله رحم، میهمان نوازی، اطعام بینوا، جبران کردن نیکی ها، رعایت حق و حرمت همسایه، مراعات حق و حرمت رفیق و در رأس همه شرم و حیا. [۱۰۳۱] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) را به مکارم اخلاق مخصوص گردانید. پس شما نیز خود را بیازمایید، اگر این خوی ها در شما بود خدای عزوجل را سپاس گوید و از او این مکارم را بیشتر بخواهید. پس آنها را (ده خوی) برشمرند: یقین، قناعت، صبر، شکر، بردباری، خوشخویی، بخشندگی، غیرت، شجاعت و جوانمردی. [۱۰۳۲].

آثار مکارم اخلاق

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره ی مکارم اخلاق سؤال شد، فرمودند: گذشت از کسی که به تو ستم کرده است، ارتباط برقرار کردن با کسی که از تو بریده است، عطا کردن به آنکه از دادن چیزی به تو دریغ کرده است و گفتن حق اگر چه برضد خودت باشد. [۱۰۳۳].

عامل زیاد شدن روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خوش خویی روزی را زیاد می کند. [۱۰۳۴]. [صفحه ۴۹۰]

عامل زیاد شدن عمر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نیکی کردن و خوش خویی خانه ها را آباد و عمرها را زیاد می کند. [۱۰۳۵].

عامل ذوب کردن گناهان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خوش خویی گناه را می‌گدازد همچنان که آفتاب یخ را. [۱۰۳۶].

اثر نیک‌خویی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: لقمان به فرزندش گفت: فرزندم! اگر چیزی نداشتی که با آن به خویشانت رسیدگی کنی و به برادرانت احسان نمایی، (دست کم) نیک‌خویی و خوش‌رویی خود را از دست مده؛ زیرا کسی که نیک‌خو باشد، نیکان او را دوست بدارند و بدکاران از وی دوری کنند. [۱۰۳۷].

اثر بدخویی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بدخویی کردار را تباه می‌سازد همچنان که سرکه غسل را. [۱۰۳۸].

عوامل دور شدن دوستان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: لقمان به فرزندش گفت: فرزندم! از غمزدگی و بی‌حوصلگی و بدخویی و کم‌خویی دوری کن که هیچ دوستی تحمل این خصلت‌ها را ندارد. در کارهایت آرام و [صفحه ۴۹۱] بردبار باش و در به دوش کشیدن خرج و مخارج برادران صبوری کن و با همگان خوش‌خو باش. [۱۰۳۹].

عامل عذاب دادن خود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که بداخلاق باشد. خودش را عذاب می‌دهد. [۱۰۴۰].

از دو خصلت بپرهیزد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از دو خصلت بپرهیز: بی‌تابی و تنبلی؛ زیرا اگر بی‌تاب و کم‌حوصله باشی بر حق شکیبایی نکنی و اگر سست و تنبل باشی حقی را نمی‌پردازی. [۱۰۴۱].

زیباترین خصلت کدام است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به پرسش یحیی بن عمران جلی از (زیباترین خصلت‌ها) فرمودند: وقار بدون هیبت و بخشش بدون انتظار پاداش و سرگرم شدن به غیر مال و متاع دنیا. [۱۰۴۲].

همبستگی سجایای اخلاقی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خصلت‌ها و نیک‌اخلاقی به یکدیگر وابسته‌اند. [۱۰۴۳]. [صفحه ۴۹۳]

شراب و شرابخواری

شراب همیشه حرام بوده است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند هرگز پیامبری را برنمی‌گسخت مگر آن که می‌دانست که چون دین او را کامل کند تحریم شراب‌خواری نیز در آن است. شراب همیشه حرام بوده است. دین از خصلتی به خصلتی دیگر تحول می‌یابد و اگر از ابتدا کامل بود مردم دین را نمی‌پذیرفتند. [۱۰۴۴].

شراب‌خواری کلید هر بدی است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شراب‌خواری کلید هر بدی است و شراب‌خوار، کتاب خدای عزوجل را دروغ می‌شمارد، زیرا اگر آن را باور داشت حرام آن را حرام می‌دانست. [۱۰۴۵].

دروغ بدتر از شراب است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل بر در بدی و پلیدی قفل‌ها زده و کلیدهای آن قفل‌ها را شراب قرار داده است و بدتر از شراب دروغ است. [۱۰۴۶].

علت تحریم شراب

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال مفضل از علت تحریم خمر فرمودند: خداوند شراب را به علت تأثیر بد و فسادی که به وجود می‌آورد حرام کرد؛ زیرا می‌گسار دچار رعشه (اندام) می‌شود، نورانیت دلش از بین می‌رود، مردانگی و مروت را از دست می‌دهد، در ارتکاب کارهای حرام و خونریزی و زنا گستاخ و بی‌پروا [صفحه ۴۹۴] می‌شود و در حال مستی و نابخردی هیچ بعید نیست که به محارم خود تجاوز نکند. شراب بر شراب‌خوار جز شر و بدی نمی‌افزاید. [۱۰۴۷].

عامل تشنه‌کام مردن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آنان که در دنیا از مسکرات سیراب شوند. تشنه‌کام می‌میرند و تشنه‌کام محشور می‌شوند و تشنه‌کام به دوزخ می‌روند. [۱۰۴۸].

مراد از شراب ناب چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که شراب‌خواری را برای غیر خدا (هم که شده) رها کند خداوند او را از شراب ناب و مهر شده بنوشاند. راوی عرض کرد: یابن رسول الله! کسی که شراب را برای غیر خدا ترک کند؟ حضرت فرمودند: آری به خدا قسم، برای حفظ (سلامتی) خویش. [۱۰۴۹]. [صفحه ۴۹۶]

ترس

مراد از پست‌ترین بینندگان چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از خدا چنان بترس که گویی او را می‌بینی؛ چه اگر تو او را نمی‌بینی، او تو را می‌بیند. اگر فکر کنی که او تو را نمی‌بیند هر آینه کافر شده‌ای و اگر بدانی که او تو را می‌بیند و با این حال دور از چشم مردم و در برابر دیدگان خدا گناه کنی بی‌گمان او را در حد پست‌ترین بینندگان خود قرار داده‌ای. [۱۰۵۰].

مؤمن میان دو ترس به سر می‌برد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن میان دو ترس به سر می‌برد: گناهی که در گذشته کرده است و نمی‌داند خدا با آن چه کرده است (آن را بخشیده یا نه) و عمری که باقی مانده است و نمی‌داند در آن مدت چه گناهان مهلکی مرتکب خواهد شد؛ بنابراین، مؤمن پیوسته ترسان است و جز ترس اصلاحش نکند. [۱۰۵۱].

آنچه برای مؤمن سزاوار است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سزاوار است که مؤمن از خداوند چنان بترسد که گویی بر لبه‌ی دوزخ قرار دارد و به او چنان امیدوار باشد که گویی اهل بهشت است. [۱۰۵۲].

اثر امیدواری به خداوند متعال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به خداوند چنان امیدوار باش که تو را بر انجام گناهان بی‌پروا نکند و از خدا چنان بترس که تو را از رحمت او نومید نسازد. [۱۰۵۳]. [صفحه ۴۹۷]

مراد از دو نور مؤمن چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پدرم علیه السلام فرمودند: هیچ بنده مؤمنی نیست مگر آن که در دلش دو نور است: نور ترس و نور امید که اگر هر یک از آنها را وزن کنی بر دیگری فزونی نیابد. [۱۰۵۴].

ترس و امید از منظر لقمان حکیم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از سفارش‌های لقمان علیه السلام به فرزندش این بود که: از خدای عزوجل چنان بترس که اگر نیکی جن و انس را نزدش آوری (باز گمان کنی که) تو را عذاب کند و به او چنان امیدوار باش که اگر گناهان جن و انس را نزدش ببری تو را خواهد بخشید. [۱۰۵۵].

دارای دو دل باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: لقمان علیه السلام در اندرزی به فرزندش فرمود: فرزندم دارای دو دل باش: با یک دل از خدا بترس، ترسی که در آن تفریط راه نیابد و با دلی دیگر به خدا امیدوار باش، امیدی که مایه‌ی فریب و غفلت (از عذاب و خشم خدا) نشود. [۱۰۵۶].

شرط مؤمن بودن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بنده مؤمن نباشد مگر آنگاه که بیمناک و امیدوار باشد و بیمناک و امیدوار نباشد مگر آن گاه که بیم و امید او را به عمل کشاند. [۱۰۵۷].

مراد از شخص ترسان چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۴۹۸] ترسان (از خدا) کسی است که هراس زبانش را بند آورده باشد. [۱۰۵۸].

جاه و شهرت طلبی از آن چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: جاه و شهرت طلبی در قلب انسان ترسان و هراسان (از خداوند و عذاب او) وجود ندارد. [۱۰۵۹].

مراد از دو بهشت خداوند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه: (برای آن که از عظمت پروردگار خویش بترسد دو بهشت است)، (و لمن خاف مقام ربه جنتان) (رحمان / ۴۶) فرمودند: کسی که بداند خداوند او را می‌بیند و گفته‌هایش را می‌شنود و هر کار خوب و بدی بکند خدا از آن آگاه است و بدین سبب از زشتکاری بازایستد، او همان کسی که از عظمت پروردگار خویش ترسیده و نفس را از هوی و هوس بازداشته است. [۱۰۶۰].

اثر ترس از خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که از خدا بترسد خداوند همه چیز را از او بترساند و هر که از خدا نترسد خداوند او را از همه چیز ترسان کند. [۱۰۶۱].

عامل عزت و قدرت انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به معلی بن خنیس فرمودند: [صفحه ۴۹۹] ای معلی از خداوند عزت و قدرت بخواه تا تو را قدرتمند و توانا کند. عرض کرد: چگونه، یابن رسول الله؟ حضرت فرمودند: ای معلی! از خدا بترس، همه چیز از تو می‌ترسد. [۱۰۶۲].

بیچاره آدمیزاد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بیچاره آدمیزاد! اگر همچنان که از ناداری می‌ترسد از دوزخ می‌ترسید، از هر دوی آنها در امان می‌ماند و اگر همچنان که در آشکار از مردم می‌ترسید در نهان نیز از خدا می‌ترسید در هر دو سرای سعادت‌مند می‌شد. [۱۰۶۳].

عامل ایمنی در روز رستاخیز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به امام حسین علیه السلام گفته شد: چقدر از پروردگارت ترسانی! حضرت فرمودند: در روز رستاخیز ایمن نیست مگر آن کس که در دنیا از خداوند ترسان باشد. [۱۰۶۴].

مؤمن دوست خداوند است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا مؤمن دوست خداست، یاریش می‌رساند و برای او کار می‌کند و درباره‌ی او جز حق نمی‌گوید و از غیر او نمی‌ترسد. [۱۰۶۵].

بی‌پروا نباشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۵۰۰] مردمی گناهان بسیار کردند و بر اثر آن هراسان شدند و از عذاب سخت خدا بیمناک گشتند. عده‌ای آمدند و گفتند: گناهان شما به گردن ما. پس خدای عزوجل بر آنان عذاب فرستاد و آنگاه خداوند فرمود: آنان از من ترسیدند، اما شما گستاخی کردید. [۱۰۶۶].

آیه‌ی رفع ترس

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه وارد جایی شدی که می‌ترسی این آیه را بخوان: (رب ادخلنی مدخل صدق و اخرجنی مخرج صدق و اجعل لی من لدنک سلطانا نصیرا)، «پرودگارا مرا به فرودگاه راستین وارد و از خروجگاه راستین خارج کن و از جانب خویش، قدرتی یاری‌گر برایم قرار ده». و هر گاه کسی را که (از او می‌ترسی) دیدی آیه‌الکرسی را بخوان. [۱۰۶۷]. [صفحه ۵۰۲]

خیانت

مؤمن از خیانت و دروغ مبرا است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن بر هر خوبی سرشته می‌شود مگر خیانت و دروغ. [۱۰۶۸].

در کارهای خود خیانت نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از وکیل خود حساب می‌کشیدند و او پیوسته می‌گفت: به خدا من خیانت نکرده‌ام، به خدا من خیانت نکرده‌ام. حضرت فرمودند: ای فلانی! خیانت کرده باشی یا مال مرا هدر داده باشی برای من یکسان است؛ زیرا گناه خیانت به گردن توست. سپس حضرت فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله وسلم) فرمودند: اگر از روزی خود بگریزید روزی در پی شما می‌آید تا به شما برسد، همچنان که اگر از اجل خود بگریزید به دنبالتان می‌آید تا به شما برسد. و کسی که خیانتی کند به همان مقدار از روزیش کم می‌شود و گناه آن برایش نوشته می‌گردد. [۱۰۶۹].

اگر کسی خیانت کرد شما خیانت نکنید

و نیز معاویه بن عمار به امام صادق علیه السلام عرض کرد: من به کسی پولی می‌سپارم و او انکار می‌کند که به وی چیزی سپرده‌ام، بعد از مدتی او مالی به من می‌سپارد. آیا می‌توانم آن را به جای پولی که نزد او دارم (و به من نمی‌دهد) بردارم؟ حضرت فرمودند: نه، این خیانت است. [۱۰۷۰].

مراد از شخص خائن کیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به هارون نایبنا فرمودند: [صفحه ۵۰۳] ای هارون! خدای تبارک و تعالی به خویشتن سوگند یاد

کرده که خائنی را همچوار خود نکند. هارون می‌گوید: عرض کردم: خائن کیست؟ حضرت فرمودند: آن که درهمی یا چیزی از مال دنیا را از مؤمن دریغ دارد پنهان کند. [۱۰۷۱].

مراد از خیانت به خدا و رسولش و مؤمنان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر یک از یاران ما که برادرش در مشکلی از او کمک بخواهد و وی با تمام توان خود در کمک به او نکوشد، هر آینه به خدا و پیامبر او و مؤمنان خیانت کرده است. [۱۰۷۲].

بدترین مردم چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بازرگانان خیانتکار بدترین مردمانند. [۱۰۷۳]. [صفحه ۵۰۵]

خیر و خوبی

خیر و شر کلی در کجاست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: همه خوبی و تمام بدی فراوی توست و خیر و شر کلی را جز در آخرت نبینی؛ زیرا خدای عزوجل همه‌ی خوبی را در بهشت و تمام بدی را در دوزخ قرار داده است.

شرط رسیدن به همه خوبی‌ها

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: چه می‌شود اگر هر یک از شما با اندک کاری، به همه خوبی‌ها دست یابد؟ راوی می‌گوید: عرض کردم: فدایت شوم، با چه کاری؟ حضرت فرمودند: با شاد کردن شیعیان ما، که ما را شاد می‌کند. [۱۰۷۴].

کلید تمام خوبی‌ها و بدی‌ها

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: تمام بدی در خانه‌ای نهاده شد، و دنیادوستی را کلید آن کرده‌اند و همه خوبی در خانه‌ای قرار داده شده و کلید آن دل برکندن از دنیا قرار داده شده است. [۱۰۷۵].

عوامل رسیدن به خیر دنیا و آخرت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: اگر خواهی که به آرزویت برسی و به خیر دنیا و آخرت دست یابی چشم طمع از مال مردم برگیر و خود را از مردگان بشمار و خود را از هیچ کس برتر و بالاتر مپندار و همچنان که از دارایی خود نگهداری می‌کنی، زبانت را نیز نگهدار. [۱۰۷۶]. [صفحه ۵۰۶]

سه چیز همیشه کمیاب است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: سه چیز همیشه کمیاب است: برادر خدایی، همسر شایسته و همراه در دین‌داری و فرزند سر به راه؛ هر که یکی از این سه را داشته باشد به خیر دنیا و آخرت و بهره‌ی فراوان دنیا دست یافته است. [۱۰۷۷].

اثرات نظر خداوند متعال به بنده‌ی خود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه خداوند خوبی بنده‌ای را بخواهد او را به دنیا بی‌اعتنا گرداند، در دین فقیه و آگاهش کند و به عیبهایش بینا سازد؛ این سه خصلت به هر کس داده شود خوبی دنیا و آخرت به او داده شده است. [۱۰۷۸].

اثر نقطه سفید و نورانی در قلب بنده‌ی خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل چون خوبی بنده‌ای را بخواهد نقطه‌ای نورانی در دلش پدید آورد و گوش‌های دلش را بگشاید و فرشته‌ای راهنما بر او بگمارد. و چون بدی بنده‌ای را خواستار شود نقطه‌ای سیاه در دلش ایجاد کند و گوش‌های دلش را ببندد و شیطانی گمراه کننده بر او بگمارد. سپس این آیه را تلاوت کرد: (و هر که را خداوند خواهان هدایتش شود سینه‌اش را برای اسلام بگشاید)، (فمن یرد الله ان یهدیه یشرح صدره للاسلام). [۱۰۷۹].

عامل کامل شدن اسلام

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۵۰۷] هر گاه خداوند خیر بنده‌ای را بخواهد سینه‌اش را برای اسلام فراخ گرداند؛ و چون این نعمت به او عطا کند زبانش به حق گویا شود و دلش با حق گره خورد و به آن عمل کند و چون خداوند این امور را در او گرد آورد، اسلامش به کمال رسیده است. [۱۰۸۰].

در کار خیر عجله کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه تصمیم به انجام کار خیری گرفتی آن را به تأخیر مینداز؛ زیرا خدای تبارک و تعالی گاه بر بنده‌ی خود که به کاری از طاعت او مشغول است می‌نگرد و می‌گوید: به عزت و جلالم سوگند که پس از این طاعت، تو را دیگر عذاب نکنم. و نیز حضرت فرمودند: پدرم می‌فرمودند: چون آهنگ کار خوبی کردی، در انجام آن شتاب کن؛ زیرا نمی‌دانی که چه پیش می‌آید. [۱۰۸۱].

عامل منع کار خیر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه یکی از شما قصد کاری نیک یا رساندن نفعی به دیگری کند، دو شیطان در جانب راست و چپ او حاضر شوند؛ پس بشتابید (برای انجام کار خیر) که آن دو شیطان او را از آن کار بازدارند. [۱۰۸۲].

بهترین شما چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بهترین شما بخشنده‌ترین شما هستند. و بدترین شما بخیل‌ترینتان. [۱۰۸۳]. [صفحه ۵۰۸]

عوامل بهترین شدن مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بهترین بندگان کسی است که پنج خصلت در او باشد: هر گاه خوبی کند شاد شود و اگر بد کند بخشش طلبد و هر گاه چیزی به او داده شود سپاسگزاری کند و هر گاه گرفتار شود شکیبایی ورزد و هر گاه کسی به او

ستم کند گذشت کند. [۱۰۸۴].

عامل شادمانی در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کار خوب را هرگز خرد مشمارید؛ زیرا فردا (ی قیامت) آن را می‌بینی و شادمانت می‌کند. [۱۰۸۵].

بهتر از راستگویی و خوبی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بهتر از راستگویی راستگوست و بهتر از خوبی کسی است که خوبی می‌کند. [۱۰۸۶].

درهای خوبی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به علی بن عبدالعزیز فرمودند: آیا تو را از ورودیهای خوبی آگاه نکنم؟ روزه سپر است، صدقه گناه را پاک می‌کند و برخاستن در دل شب برای مناجات با خدا. پس این آیه را تلاوت نمودند: (از بسترهای خود پهلوی تهنی می‌کنند)، (تتجافی جنوبهم عن المضاجع) [۱۰۸۷]. [صفحه ۵۱۰]

طلب خیر

طلب خیر از خداوند متعال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند این سخن را فرو فرستاد: از بدبختی بنده‌ی من این است که کارها را انجام دهد و از من درخواست خیر نکند. و نیز حضرت فرمودند: هر کس بدون طلب خیر از خدا اقدام به کاری کند و پس گرفتار شود، او را اجر و پاداشی نباشد. و نیز فرمودند: هیچ بنده‌ی مؤمنی از خدای عزوجل طلب خیر نکند، جز آن که به او خیر دهد هر چند پیشامد ناخوشایندی برایش بکند (باز خیر در همان است). [۱۰۸۸].

طلب خیر با دعا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به ابن ابی‌یعفور درباره‌ی طلب خیر از خدا فرمودند: ابتدا خدا را به بزرگی و عظمت یاد می‌کنی و او را ستایش می‌نمایی و بر پیامبر و خاندانش درود می‌فرستی و پس می‌گویی: (اللهم انی اسئلك بانک عالم الغیب و الشهاده الرحمن الرحیم و انت علام الغیوب، استخیر الله برحمه)، (پروردگارا از تو که دانای غیب و آشکار و رحمان و رحیمی و تو که دانای تمام اسراری تقاضا می‌کنم؛ از خدا به مدد رحمتش طلب خیر می‌کنم.) و نیز حضرت فرمودند: کسی که با طیب خاطر (و از ته دل) یک بار از خدا طلب خیر کند خداوند حتماً به او خیر عنایت خواهد کرد. و نیز حضرت فرمودند: هیچ بنده‌ی مؤمنی نیست که برای کاری که می‌خواهد انجام دهد یک بار از خدا طلب خیر کند، مگر آن که خداوند او را به بهترین آن دو امر (که در انتخاب آنها تردید دارد) راهنمایی کند. [۱۰۸۹]. [صفحه ۵۱۱]

طلب خیر با قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به کسی که خدمت ایشان بود عرض کرد: گاه تصمیم به انجام کاری می‌گیرم و درباره‌ی آن از خدا طلب خیر می‌کنم، اما فکرم به جایی نمی‌رسد. فرمودند: قرآن را باز کن و به اولین آیه‌ای که چشمت می‌افتد، به خواست خدا عمل کن. [۱۰۹۰].

به قرآن تفائل نزنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به قرآن تفائل کردن (استخاره) عبارت از این است که انسان وقتی در ترجیح یکی از دو کار بر دیگری بماند و نتواند برای عمل یکی را انتخاب کند، از خداوند می‌خواهد که او را در انتخاب یکی از آن دو کار راهنمایی کند و خیر او را در آن قرار دهد، اما تفائل زدن یا فال گرفتن به معنای شناسایی و پیش‌بینی کردن عواقب کارها و پیشامدهای آینده و امثال اینهاست. [۱۰۹۱].

طلب خیر با نماز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دو رکعت نماز بخوان و از خدا طلب خیر کن؛ زیرا سوگند به خدا که هیچ مسلمانی از خدا طلب خیر نکند، مگر آن که خداوند قطعاً برای او خیر و نیکی قرار می‌دهد. [۱۰۹۲]. [صفحه ۵۱۳]

مدارا کردن

با بندگانم مدارا کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: جبرئیل علیه السلام نزد پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد و گفت: ای محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) پروردگارت تو را سلام می‌رساند و می‌فرماید: با بندگانم مدارا کن. [۱۰۹۳].

شیوه‌ی برخورد با مؤمنان و کافران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: درباره‌ی آیه‌ی: (و با مردم سخن نیک گوئید)، (قولوا للناس حسنا) فرمودند: مقصود همه‌ی مردمان اعم از مؤمن و کافر است. اما با مؤمنان باید گشاده‌رو بود و اما با کافران باید به نرمی و مدارا سخن گفت، تا به سوی ایمان کشیده شوند و کمترین ثمره‌اش این است که خود و برادران مؤمنش را از گزند آنان مصون می‌دارد. [۱۰۹۴].

اثر مدارا کردن با دشمنان خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مدارا کردن با دشمنان خدا بهترین صدقه‌هایی است که انسان برای خود و برادرانش می‌دهد. [۱۰۹۵]. [صفحه ۵۱۶]

دعا و خواهش

مگوئید کار گذشته است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل را بخوان و مگو کار گذشته است. زراه می‌گوئید: مقصود آن

حضرت این است که ایمان تو به قضا و قدر نباید مانع از این شود که در دعا کردن پافشاری کنی. [۱۰۹۶].

مراد از دعای کاری چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دعا کاری تر از نیزه است. و نیز حضرت فرمودند: دعا از سلاح نیز کارگتر است. [۱۰۹۷].

عامل کوتاه شدن مدت بلا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به اصحاب خود فرمودند: آیا طولانی بودن بلا را از کوتاه بودن آن باز می‌شناسید؟ عرض کردیم: خیر. حضرت فرمودند: هر گاه به یکی از شما در هنگام بلا و گرفتاری، دعا کردن الهام شد بدانید که بلا کوتاه است (و به زودی رفع می‌شود) [۱۰۹۸].

دعا، شفای هر دردی است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر تو باد به دعا کردن، زیرا که آن شفای هر دردی است. [۱۰۹۹]. [صفحه ۵۱۷]

عامل رفع بلا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که نگران باشد که بلایی به او برسد و بیش از رسیدن بلا دعا کند، خداوند عزوجل هرگز آن بلا را به او نرساند. [۱۱۰۰].

عامل استجاب دعا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که در دعا کردن پیشدستی کند (همیشه دعا کند نه فقط موقع بلا و گرفتاری) هر گاه بلا بر او نازل شود دعایش اجابت گردد و فرشتگان گویند: صدایی آشناست و از آسمان (درگاه خداوند) پوشیده نماند. اما کسی که در دعایش پیشدستی نکند، چون بلا به او رسد دعایش مستجاب نشود و فرشتگان گویند: ما این صدا را نمی‌شناسیم. [۱۱۰۱].

عامل نزدیک شدن به خداوند متعال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر شما باد به دعا کردن؛ زیرا با هیچ چیز به مانند دعا به خدا نزدیک نمی‌شوید. دعا کردن برای هیچ امر کوچکی را، به خاطر ناچیز بودنش رها نکنید؛ زیرا حاجت‌های کوچک نیز به دست همان کسی است که حاجت‌های بزرگ به دست اوست. [۱۱۰۲]. [صفحه ۵۱۸]

مراد از رحمت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه: (رحمتی که خدا بر مردم بگشاید کسی نتواند که بازش دارد)، (ما یفتح الله للناس من رحمۃ فلا ممسک لها) فرمودند: آن رحمت، دعاست. [۱۱۰۳].

مراد از مخزن حاجت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دعا مخزن اجابت است، همچنان که ابر مخزن باران است. [۱۱۰۴].

شرط روا شدن هر حاجتی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بسیار دعا کن؛ زیرا دعا کلید هر رحمتی است و مایه روا شدن هر حاجتی و آنچه نزد خداست جز با دعا به دست نمی آید. هیچ دری نیست که بسیار کوبیده شود مگر آن که بزودی به روی کوبنده باز گردد. [۱۱۰۵].

شرایط استجاب دعا

اشاره

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آداب دعا را رعایت کن. اگر شرایط دعا را به جا نیاوری منتظر اجابت مباش و بدان که اگر خدا ما را به دعا کردن فرمان نداده بود ولی ما خالصانه او را می خواندیم باز از روی فضل و کرم اجابت می کرد، چه رسد به این که خودش اجابت دعای کسی را که شرایط آن را به جا آورد ضمانت کرده است. [۱۱۰۶]. [صفحه ۵۱۹] در این جا مهمترین شرایط استجاب دعا را که از معصومین علیهم السلام روایت شده است ذکر می شود.

شناخت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به گروهی که از آن حضرت پرسیدند: چرا ما دعا می کنیم اما مستجاب نمی شود؟ فرمودند: چون کسی را که می خوانید نمی شناسیدش. و نیز حضرت درباره‌ی آیه: (پس، دعوت مرا اجابت کنند و به من ایمان آورند)، (فلیستجیبوا لی و لیؤمنوا بی) (بقره / ۱۸۶) فرمودند: یعنی بدانند که من می توانم آنچه را از من می خواهند به آنان بدهم. [۱۱۰۷].

عمل کردن به مقتضای شناخت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این سؤال که: خداوند فرموده است: «مرا بخوانید اجابتان می کنم»، «ادعونی استجب لکم» (غافر / ۶۰) پس چرا دعا می کنیم ولی دعایمان اجابت نمی شود؟ فرمودند: زیرا شما به عهد و پیمان خدا وفا نمی کنید. خداوند می فرماید: «به عهد من وفا کنید به عهد شما وفا می کنم»، «اوفوا بعهدی اوف بعهدکم» (بقره / ۴۰) به خدا قسم اگر به عهد خدا وفا می کردید، خداوند به عهد و پیمان شما وفا می کرد. [۱۱۰۸]. و نیز حضرت فرمودند: خداوند به موسی علیه السلام وحی فرمود: که ای موسی! مرا با دل پاک و زبان راست بخوان. [۱۱۰۹] و نیز حضرت فرمودند: [صفحه ۵۲۰] هر گاه بنده با نیتی راست و درست و دلی با اخلاص، خدای تبارک و تعالی را بخواند و به عهد خدای عزوجل نیز وفا کند دعایش مستجاب می شود. اما اگر خداوند عزوجل را بدون نیت و اخلاص بخواند، دعایش اجابت نشود. مگر نه این که خداوند متعال می فرماید: (به عهد من وفا کنید به عهد شما وفا می کنم)، (و اوفوا بعهدی اوف بعهدکم) (بقره / ۴۰) پس کسی که وفا کند وفا می بیند. [۱۱۱۰].

پاکی در آمد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که خوشحال می شود که دعایش مستجاب گردد کسب و کار خود را پاک

گرداند. [۱۱۱۱] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر یک از شما که می‌خواهد دعایش مستجاب شود در آمد خود را پاک کند و حق مردم را بپردازد. دعای هیچ بنده‌ای که مال حرامی در شکمش باشد یا مظلومی کسی به گردنش باشد، به درگاه خدا بالا نمی‌رود. [۱۱۱۲].

حضور و رقت قلب در هنگام دعا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل دعایی را که از دلی غافل و بی‌توجه سرزند اجابت نمی‌کند. پس هنگام دعا کردن با دلت (به خدا) روی آر و یقین بدان که در این صورت دعایت مستجاب می‌شود. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند دعایی را که با سنگ‌دلی همراه باشد مستجاب نمی‌کند. [۱۱۱۳]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر زمان که بدنت به لرزه درآمد و چشمانت گریان شد و دلت تپیدن گرفت آن لحظه را (برای دعا کردن) غنیمت شمار، که به تو توجه شده است. و نیز حضرت فرمودند: [صفحه ۵۲۱] هر زمان که به یکی از شما رقت قلب دست داد، دعا کند؛ زیرا قلب تا خالص و پاک نشود رقت نمی‌یابد. [۱۱۱۴].

موانع استجاب دعا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند عزوجل می‌فرماید: سوگند به عزت و جلالم که دعا و نفرین ستم‌دیده‌ای را در حق ستم‌کننده‌ی بدو که خود ستم نسبت به دیگری چنان ستمی را روا داشته است اجابت نمی‌کنم. [۱۱۱۵]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه مردی ستم بیند و به ستمگر خود نفرین کند، خداوند عزوجل فرماید: کس دیگری هم هست که می‌گوید به او ستم کرده‌ای و تو را نفرین می‌کند. اگر خواهی نفرین هر دوی شما را مستجاب کنم و اگر خواهی به تأخیر اندازم تا مشمول عفووم شوی. [۱۱۱۶].

آداب دعا کردن

تمجید خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در کتاب امیرالمؤمنین علیه السلام آمده است که بیش از درخواست چیزی از خدا باید او را ستود. پس، هر گاه خدای عزوجل را خواندی (ابتدا) او را تمجید کن. (راوی می‌گوید): عرض کردم: چگونه تمجیدش کنم؟ حضرت فرمودند: می‌گویی: ای کسی که از رگ گردن به من نزدیک‌تر است، ای کسی که میان انسان و دلش حائل می‌شود، ای کسی که در بالاترین چشم‌انداز است، ای کسی که مانند ندارد. [۱۱۱۷]. [صفحه ۵۲۲]

صلوات فرستادن بر محمد و خاندانش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دعا پیوسته در حجاب است تا آنگاه که بر محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) و بر خاندان محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) صلوات فرستاده شود. و نیز حضرت فرمودند: هر که خواهد از خداوند عزوجل حاجتی طلب کند، به صلوات فرستادن بر محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) و آل او آغاز نماید، سپس حاجتش را بخواهد و در پایان نیز بر محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) و آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) صلوات فرستد؛ زیرا خدای عزوجل کریمتر از آن است که آغاز و انجام دعا را بپذیرد و وسط را واگذارد؛ چرا که صلوات بر محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) و آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) است.

و آله و سلم) از خداوند پوشیده نمی ماند. [۱۱۱۸].

شفیع قرار دادن صالحان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا خداوند را فرستادگانی آشکار و فرستادگانی پنهان است. پس هر گاه به حق فرستادگان آشکار خدا از او چیزی خواستی به حق فرستادگان پنهانش نیز بخوان. [۱۱۱۹].

اعتراف به گناه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: (در دعا) ابتدا باید خدا را ستود، سپس به گناه اعتراف نمود و آنگاه حاجت را خواست. [۱۱۲۰].

به جا آوردن دو رکعت نماز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی وارد مسجد شد و دو رکعت نماز خواند و سپس از خدای عزوجل درخواست کرد. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: این بنده از پروردگارش زود خواهش کرد. [صفحه ۵۲۳] مرد دیگری آمد و دو رکعت نماز خواند و سپس خدای عزوجل را ثنا گفت و بر پیامبر و خاندانش درود فرستاد. در این هنگام رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) (به او) فرمودند: بخواه که به تو داده می شود. و نیز حضرت فرمودند: هر که درست وضو بگیرد و دو رکعت نماز بگذارد و رکوع و سجود آنها را به طور کامل به جا آورد، سپس سلام گوید و خدای عزوجل و رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) را مدح کند و آنگاه حاجتش را بخواهد هر آینه به جا خواهش کرده و هر که به جا طلب خیر و خوبی کند نومید نگردد. [۱۱۲۱].

بلند همتی در خواهش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی خدمت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد و سلام کرد و مسلمان شد و سپس عرض کرد: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) مرا می شناسی؟ حضرت فرمودند: تو کیستی؟ عرض کرد: من صاحب همان منزلی هستم در طائف که شما در فلان روز از دوره‌ی جاهلیت بر من وارد شدید و من گرامیتان داشتم. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: خوش آمدی، حالا- چه می خواهی؟ آن مرد عرض کرد: دویت گوسفند با چوپانان آنها. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) دستور فرمودند به او بدهند، آنگه به اصحابش فرمودند: این مرد همت آن را نداشت تا چیزی را از من بخواهد که آن پیرزن بنی اسرائیل از موسی علیه السلام خواست. [۱۱۲۲] [۱۱۲۳]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این سؤال که خواهش پیرزن از موسی علیه السلام چه بود؟ فرمودند: آن پیرزن گفت: این کار را نمی کنم مگر آن که چند [صفحه ۵۲۴] کار برایم بکنی: پایم را چابک گردانی، بینایی مرا به من باز گردانی، جوانیم را به من باز گردانی و مرا با خودت در بهشت جای دهی. [۱۱۲۴].

دعا کردن برای همه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس پیش از دعا کردن برای خودش، چهل مؤمن را دعا کند دعایش مستجاب می شود. [۱۱۲۵].

دعای پنهانی

حضرت فرمودند: عظمت و ثواب دعا و تسبیحی را که بنده در خلوت خویش کند جز خدای تبارک و تعالی کس نداند. [۱۱۲۶].

دعای گروهی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ گاه چهار نفر فراهم نیامدند و برای مطلبی به درگاه خدا دعا نکردند، مگر این که با اجابت آن دعا از هم پراکنده شدند. [۱۱۲۷]. و نیز حضرت فرمودند: هر گاه امر دشوار و ناگواری برای پدرم پیش می آمد زنان و کودکان را گرد می آورد. و سپس دعا می کرد و آنها آمین می گفتند. [۱۱۲۸]. «میان این گونه خبرها و خبرهای فقره‌ی پیشین مبنی بر فضیلت دعای پنهانی می توان این گونه سازش داد که احادیث قبلی را حمل بر مواردی کرد که در جمع شدن برای دعا تأثیر اجتماعی وجود ندارد یا مواردی که شرع تنهایی و خلوت در آنها را مطلوب دانسته است مانند نماز شب، اما احادیث دسته‌ی دوم مربوط به [صفحه ۵۲۵] جاهایی می شود که جمع شدن اثر اجتماعی دارد یا اختصاص به موارد خاصی دارد که در احادیث ذکر شده‌اند.» [۱۱۲۹].

خوشبین بودن به اجابت دعا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه دعا کنی با دل (به خدا) روی آر و چنین پندار که حاجت و خواسته‌ی تو بر در خانه است. و نیز حضرت فرمودند: چون دعا کنی چنین خیال کن که حاجت بر در خانه است. [۱۱۳۰].

انتخاب زمان مناسب

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در سه زمان دعا از خداوند پوشیده نمی ماند: بعد از ادای فریضه، به هنگام بارش باران و هنگام پدیدار شدن نشانه‌ای از اعجاز خدا در زمین. [۱۱۳۱]. و نیز حضرت فرمودند: هر کس برای خدا از بیماری عیادت کند، هر دعایی که آن بیمار برای او بکند خداوند اجابت می فرماید. [۱۱۳۲].

اموری که باید دعا کننده ترک کند

دعا برای چیزهای ناشدنی و ناروا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال از آیه: (آن چیزهایی را که خداوند بدانها بعضی از شما را بر بعض دیگر برتری داده است آرزو نکنید)، (و لا تتمنوا ما فضل الله به بعضکم علی بعض) فرمودند: [صفحه ۵۲۶] نباید انسان آرزوی زن و دختر کسی را بکند بلکه باید مانند آنها را آرزو کند (که خدا به او بدهد). [۱۱۳۳].

شتاب داشتن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه بنده دعا کند خدای تبارک و تعالی پیوسته در فکر حاجت اوست به شرط آن که بنده شتاب به خرج ندهد. [۱۱۳۴] و نیز حضرت فرمودند: هر گاه بنده شتاب کند و از حاجت خواهی خود (از خدا) دست بکشد خدای تعالی فرماید: بنده‌ام عجله کرد. گویی می پندارد که نیازهای او را کسی جز من برآورده می کند. [۱۱۳۵] و نیز حضرت

فرمودند: مؤمن پیوسته در خیر و رفاه و رحمت خداست مادام که عجله نشان ندهد و نومیدانه دست از دعا نکشد. (راوی گوید): عرض کردم: چگونه عجله نشان می‌دهد؟ حضرت فرمودند: می‌گویند: مدتهاست دعا می‌کنم و اجابت نمی‌بینم. [۱۱۳۶].

صلاح کار خود را به خدا نیاموزد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به خدا چیزی را که نمی‌داند یاد دهد عرش او به لرزه درآید. [۱۱۳۷].

کسی که حاجتش بی‌درخواست برآورده می‌شود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه بنده را به درگاه خدای عزوجل حاجتی باشد و بیش از طلب حاجت خود زبان به ستایش (خدا) و درود فرستادن بر محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) و خاندان محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) [صفحه ۵۲۷] بگشاید چندان که یادش برود حاجتی نیز داشته است خداوند حاجت او را، بیش از آن که بخواهد، برآورد. [۱۱۳۸] و نیز حضرت فرمودند: یک بار خدای را خواندم و او پاسخ داد و من حاجت خود را از یاد بردم؛ زیرا پاسخ‌دهی خدا و روی آوردن او به بنده‌اش در هنگام دعا بسی بزرگتر و ارزشمندتر است از آن‌چه که بنده از او می‌خواهد، حتی اگر خواسته‌اش بهشت و نعمت‌های جاویدان آن باشد. [۱۱۳۹].

آنکه دعایش مستجاب می‌شود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه یکی از شما خواهد که هر چه از خداوند طلب کند به او بدهد باید از همه مردم چشم‌امید برکند و جز به خدا امید نبندد، پس، چون خدای عزوجل دانست که او برآستی چنین است هر چه از خدا بخواهد عطایش کند. [۱۱۴۰].

دل‌های خود را واریسی کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دل‌های خود را واریسی کنید. اگر دیدید که خداوند آنها را از خطور هر گونه ناخشنودی نسبت به کارهایی که او می‌کند پاک ساخته است. (جز رضایت و خشنودی از خدا و کرده‌های او در دلتان نمی‌یابید) در این صورت هر چه می‌خواهید از او طلب کنید. [۱۱۴۱].

دعاهایی که مستجاب می‌شوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه دعاست که از خدای تعالی پوشیده نمی‌ماند (و مستجاب می‌شود). دعای پدر در حق فرزندش هر گاه نسبت به او نیکوکار و فرمانبردار باشد، نفرین پدر در [صفحه ۵۲۸] حق او هر گاه وی را بیازارد و نافرمانی کند، نفرین ستم‌دیده در حق ستمگر، دعای ستم‌دیده در حق کسی که انتقام او را از ستمگر گرفته باشد، دعای مرد مؤمن در حق برادر مؤمن خود که به خاطر ما او را کمک مالی کرده باشد و نفرین او در حق کسی که برادرش به وی محتاج شده و او می‌توانسته است نیازش را برطرف سازد و نکرده است. [۱۱۴۲].

نفرین مسلمان ستم‌دیده اجابت می‌شود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مبدا ستمگری را در ستم کردن به مسلمانی ستمدیده یاری رسانید، زیرا اگر شما را نفرین کند نفرینش مستجاب می‌شود. پدرمان رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: همانا نفرین مسلمان ستمدیده اجابت می‌شود. [۱۱۴۳].

دعاهایی که مستجاب نمی‌شود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دعای چهار کس مستجاب نمی‌شود: مردی که در خانه‌اش بنشیند و بگوید: خدایا! روزی مرا برسان. پس خداوند به او می‌فرماید: مگر به تو دستور نداده‌ام که در طلب کسب روزی بر آیی؟ و مردی که زنش را نفرین کند، پس خداوند می‌فرماید: مگر کار او را به تو واگذار نکرده‌ام؟ مردی که مال و ثروتی داشته باشد و آن را هدر دهد و بگوید: خدایا! مرا روزی ده؛ و مردی که مال خود را بدون مدرک و گواه به کسی وام دهد؛ پس خداوند به او بگوید: مگر به تو دستور ندادم که (هنگام وام دادن) گواه و مدرک بگیری؟ [۱۱۴۴]. [صفحه ۵۲۹]

شرط استجاب دعا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: موسی بن عمران بر یکی از یاران خود که در حال سجده بود گذشت و کارش را که انجام داد و برگشت دید او همچنان در حال سجده است. موسی علیه السلام به او گفت: اگر حاجتت به دست من برآورده می‌شد آن را روا می‌کردم و می‌ساختم. خدای عزوجل به موسی علیه السلام وحی فرمود: که ای موسی! اگر چندان سجده کند که گردش بشکند خواهشش را نپذیرم مگر آن که از آنچه من ناخوش دارم دست کشیده به آنچه دوست دارم روی آورد (کارهای زشت را رها کرده کارهای خدایسند انجام دهد) [۱۱۴۵].

جزای عذر تراشی برای ستم ستمکار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که برای ستم ستمکاری عذر بترشد (و ستمگریهای او را توجیه کند) خداوند کسی را بر او مسلط گرداند که به وی ستم کند در این صورت چنان چه (برای رفع ستم او از خود) دعا کند مستجاب نشود و خداوند در برابر ستمدیدی اش به او اجر و پاداش ندهد. [۱۱۴۶].

علت تأخیر در استجاب دعا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر آینه بنده دعا می‌کند و خداوند عزوجل به دو فرشته (موکل بر انسان یا دو فرشته‌ی دیگر مأمور این کار) می‌فرماید: من دعای او را مستجاب کردم اما حاجتش را نگهدارید؛ زیرا دوست دارم صدای او را بشنوم. و همانا بنده ای دعا می‌کند و خدای تبارک و تعالی می‌فرماید: زود خواسته‌اش را برآورید که من خوش ندارم صدای او را بشنوم. [۱۱۴۷]. [صفحه ۵۳۰]

استجاب دعای موسی مبنی بر هلاکت فرعون چهل سال به طول انجامید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از زمانی که خدای عزوجل (در پاسخ خواهی موسی و هارون برای هلاکت فرعون) فرمود: (هر آینه دعای شما اجابت شد)، (قد اجیبت دعوتکما) تا زمانی که فرعون نابود شد چهل سال طول کشید. [۱۱۴۸].

بیست سال مدت تأخیر در استجاب دعا

اسحاق بن عمار (می‌گوید): به امام صادق علیه‌السلام عرض کردم: آیا می‌شود دعای کسی مستجاب شود و برآورده شدن آن به تأخیر افتد؟ حضرت فرمودند: آری، بیست سال (ممکن است به تأخیر افتد) [۱۱۴۹].

علل مستجاب نشدن دعا

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی می‌فرماید: همانا برخی از بندگانم از من (توفیق انجام) طاعتی را می‌طلبند تا بدان سبب او را دوست بدارم اما من از او دریغ می‌کنم تا مبادا بر اثر عمل خود دچار عجب و خودپسندی شود. [۱۱۵۰].

چهار عامل استجاب دعا

مردی خدمت امیرالمؤمنین علیه‌السلام آمد و عرض کرد: من خدا را می‌خوانم ولی اجابتی نمی‌بینم؟ حضرت فرمودند: چون تو خدا را با صفاتی جز صفات او وصف می‌کنی (و می‌خوانی) همانا دعا چهار خصلت باشد: [صفحه ۵۳۱] اخلاص باطنی، حضور نیت (و قلب) شناخت وسیله و انصاف داشتن در خواسته. آیا تو با آگاهی از این چهار نکته دعا می‌کنی؟ عرض کرد: خیر. حضرت فرمودند: پس، آنها را بشناس (و با توجه به این چهار نکته دعا کن) [۱۱۵۱].

از دعای ناآگاهانه برحذر باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: راههای نجات و نابودی خودت را بشناس تا مبادا از خدا چیزی را به گمان این که نجات تو در آن است بخواهی، حال آن که سبب نابودی تو می‌شود. خدای عزوجل فرموده است: (انسان به دعا شری را می‌طلبد)، (و یدع الانسان بالشر دعاءه بالخیر) (اسراء / ۱۱) [۱۱۵۲].

عامل اندوخته شدن ثواب دعای مؤمن در آخرت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند به حساب مؤمن رسیدگی می‌کند و به او می‌فرماید: این حساب را می‌شناسی؟ عرض می‌کند: نه، ای پروردگار. خداوند می‌فرماید: در فلان و بهمان شب چنین و چنان دعایی (و خواهشی) کردی و من آن را برای تو اندوختم. حضرت فرمودند: آن مؤمن چون عظمت ثواب و پاداش خدای را می‌بیند عرض [صفحه ۵۳۲] می‌کند: پروردگارا، کاش هیچ دعا و خواهش مرا در دنیا برآورده نمی‌کردی و آنها را برای (آخرت) من می‌اندوختی. [۱۱۵۳].

درخواست مؤمن در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مؤمن پاداش نیک (و چشمگیر) آخرت را که می‌بیند آرزو می‌کند کاش هیچ دعایی از او در دنیا مستجاب نمی‌شد. [۱۱۵۴].

شیوهی دعای حضرت فاطمه‌ی زهرا

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: حضرت فاطمه (سلام الله علیها) هر گاه دعا می‌کرد برای مردان و زنان مؤمن دعا

می‌کرد و برای خودش دعا نمی‌کرد. در این باره از آن حضرت سؤال شد: فرمودند: اول همسایه بعد خانه. [۱۱۵۵].

عامل وسعت رزق و رفع بلا

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: دعای مسلمان برای برادرش در غیاب او، به دعا کننده روزی می‌رساند و بلا را از او دور می‌گرداند و فرشته به او می‌گوید: تو را نیز دو چندان آن دعا باد. [۱۱۵۶].

اثر دعای مؤمن در حق مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: دعای مؤمن در حق مؤمن بلا را از او دور می‌کند و روزیش را زیاد می‌گرداند. [۱۱۵۷]. [صفحه ۵۳۴]

دنیا

عامل دستیابی به خشنودی خداوند متعال

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در زیارت و داع با امام حسین علیه‌السلام فرمودند: خدایا! نه چندان دنیا را بر من زیاد گردان که با سرگرم شدن به زیبایی‌های شگفت آور و فریفته شدن به درخشندگی زیورهای آن از یاد تو بازمانم و نه چندان در تنگنایم قرار ده که رنج آن به کار من (برای آخرت) لطمه زند و هم و غم آن سینه‌ام را بیاکند. از دنیا آن اندازه به من ده که از بندگان بدت بی‌نیاز مانم و به سبب آن به خشنودی تو دست یابم. [۱۱۵۸].

از دنیا به قدر کفاف برگیرید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: لقمان به فرزندش گفت: از دنیا به قدر کفاف برگیر و آن را رها مکن چندان که نانخور مردم شوی و در آن چندان فرو مرو که به آخرت زیان رساند. [۱۱۵۹].

عامل بازخواست نشدن انسان در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: اگر می‌توانی از دنیا به چیزی دست نیابی که فردا (ی قیامت) از آن بازخواست شوی، این کار را بکن. [۱۱۶۰].

دنیا در نظر امام صادق

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: دنیا در نظر من چونان مردار است که هر گاه ناچار شوم از آن بهره می‌گیرم. [۱۱۶۱]. [صفحه ۵۳۵]

منشاء گناهان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: منشاء هر گناهی دنیا دوستی است. [۱۱۶۲].

عوامل معصیت شدن خداوند متعال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چیزهایی که موجب نافرمانی و معصیت خدا شد شش چیز بود: دنیادوستی، ریاست‌طلبی، شکم‌پرستی، زن‌دوستی، پرخوابی و راحت‌طلبی است. [۱۱۶۳].

اثرات دل بستن به دنیا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به دنیا دل بندد به سه چیز دل بسته است: اندوه بی‌پایان و آرزوی دست نیافتنی و امید نارسیدنی. [۱۱۶۴].

عامل افسوس خوردن انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که بیشتر به دنیا بچسبد هنگام جدایی از آن بیشتر افسوس می‌خورد. [۱۱۶۵].

دل خوش کردن به دنیا چرا؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر دنیا فناپذیر است پس دل خوش کردن به آن چرا؟ [۱۱۶۶]. [صفحه ۵۳۶]

بیش از دوسوم مردم چگونه‌اند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به اسحاق بن غالب فرمودند: ای اسحاق! فکر می‌کنی مصداق این آیه چند نفرند؟ (اگر از دنیا چیزی به آنها داده شود خوشنود و خوشحال می‌شوند و اگر چیزی داده نشود در خشم می‌آیند)، (ان اعطوا منها رضوا و ان لم يعطوا منها اذا هم يسخطون؟) پس حضرت به من فرمودند: بیش از دوسوم مردم چنین‌اند. [۱۱۶۷].

مراد از زندان، گور و بهشت مؤمن و کافر چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دنیا زندان مؤمن است و گور دژ او و بهشت جایگاهش و دنیا بهشت کافر است و گور، زندان او و آتش جایگاهش. [۱۱۶۸].

دعای امام صادق درباره‌ی دنیا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در دعای خود فرمودند: (پروردگارا) دنیا را بر من زندان مکن و جدایی از آن را مایه‌ی اندوه من مگردان. [۱۱۶۹].

عامل فقر انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که شب و روز بزرگترین هم و غمش دنیا باشد، خدای تعالی فقر را در برابر دو چشم او قرار دهد و کارش را پریشان سازد و از دنیا جز به آنچه قسمتش کرده است نرسد و کسی که شب و روز بزرگترین هم و غمش آخرت باشد خداوند دلش را بی‌نیاز گرداند و کارش را سامان دهد. [۱۱۷۰]. [صفحه ۵۳۷]

دنیا در نزد خداوند متعال چگونه است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) به لاشه‌ی بزغاله گوش بریده‌ای که در یک بزغاله دانی افتاده بود گذشتند؛ پس به اصحابش فرمودند: این چند می‌ارزد؟ عرض کردند: اگر زنده بود شاید به دره‌می هم نمی‌ارزید. پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: سوگند به آن که جانم در دست اوست، هر آینه دنیا در نزد خداوند بی‌ارزش‌تر از این بزغاله در نزد صاحب آن است. [۱۱۷۱].

عامل سکونت در فردوس؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به پسر جنذب فرمودند: ای پسر جنذب! اگر دوست داری که همسایه‌ی خانه خدای جلیل شوی و در فردوس در جوار او سکنی گزینی، باید دنیا در نظرت خوار باشد. [۱۱۷۲].

عامل بدگمان شدن به دین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه کار دنیایت آباد شد به دینت بدگمان باش. [۱۱۷۳].

عامل کم شدن بهره‌ی آخرت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ما دنیا را دوست داریم (اما) اگر دنیا به ما داده نشود بهتر است از آن که داده شود. چیزی از دنیا به فرزند آدم داده نشد مگر آن که از بهره‌ی آخرت او کم گشت. [۱۱۷۴]. [صفحه ۵۳۸]

دنیا از منظر ابوذر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ابوذر (ره) در سخنرانی خود می‌گفت: ای طالب عالم! مبادا زن و فرزند و دارایی تو را از خودت بازدارد. روزی که از آنها جدا شوی همچون میهمانی باشی که شب را با آنان به سر برده و صبح آنان را ترک کرده، نزد دیگران بروید. [۱۱۷۵].

دنیا خوبی‌های خودش را از تو می‌گیرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه دنیا به کسی رو کند، خوبی‌های دیگران را نیز به او دهد و هر گاه از او روی گرداند خوبی‌های خودش را نیز از وی می‌گیرد. [۱۱۷۶]. [صفحه ۵۴۰]

دین

انسان در سه چیز خود را برحق می‌داند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که هر انسانی خود را در آنها برحق می‌داند: دینی که بدان عقیده دارد، هوی و خواهشی که بر او چیره است و تدبیر او در کارهایش. [۱۱۷۷].

مراد از توحید و عدل چیست؟

مردی به امام صادق علیه السلام عرض کرد: اساس دین توحید و عدل است و دامنه دانش آن گسترده است و خردمندی باید که آن را درک کند. پس (توحید و عدل را) به گونه‌ای برایم بیان دارید که فهم آن آسان و حفظش راحت باشد. حضرت فرمودند: توحید آن است که آنچه را درباره‌ی خودت جایز و رواست نسبت به پروردگارت رواندانی و عدل آن است که آنچه را آفریدگارت تو را بدان سبب نکوهیده است به او نسبت ندهی. [۱۱۷۸].

نمره‌ی دین چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آدم دیندار می‌اندیشد و در نتیجه آرامش بر جان او چیره می‌شود و خضوع می‌کند سپس به فروتنی می‌گراید، قناعت می‌ورزد و به سبب آن (از مردم) بی‌نیاز می‌شود و به آنچه به او داده شده خشنود است، گوشه‌تنبهایی را برمی‌گزیند و از دوستان بی‌نیاز می‌گردد، قید شهوت‌ها و خواهش‌های نفس را می‌زند و بدین سان آزاد می‌شود، دنیا را کنار می‌گذارد و در نتیجه از بدی‌ها و گزندهای آن خود را حفظ می‌کند، حسادت را دور می‌اندازد پس دوستی و محبت آشکار می‌شود، مردم را نمی‌ترساند از این رو از آنان نمی‌ترسد، به آنان تصدی نمی‌کند بنابراین از گزند ایشان در امان است، به هیچ چیز دل نمی‌بندد و در نتیجه، به رستگاری و کمال و [صفحه ۵۴۱] فضیلت دست می‌یابد، عافیت را به دیده‌ی بصیرت می‌بیند و از این رو کارش به پشیمانی نمی‌کشد. [۱۱۷۹].

آفات دین چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آفت دین، حسادت است و خودپسندی و فخرفروشی. [۱۱۸۰].

دعای امام صادق هنگام مصیبت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در هنگام مصیبت می‌فرمودند: خدا را سپاس و ستایش که این مصیبت مرا در دینم قرار نداد. [۱۱۸۱].

چه کسی دین ندارد؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که خود را به ولایت (و حاکمیت) پیشوای ستمگر غیر خدایی ملتزم کند، دین ندارد. [۱۱۸۲] و نیز حضرت فرمودند: کسی که پایبند عهد و پیمان نیست، دین ندارد. [۱۱۸۳]. و نیز حضرت فرمودند: هر که به خاطر دین حب و بغض نداشته باشد، دین ندارد. [۱۱۸۴].

عامل خوار شدن انسان در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۵۴۲] مبادا فرمان خدای عزوجل را خوار شمارید که هر کس فرمان خدا را خوار شمارد خداوند در روز رستاخیز او را خوار گرداند. [۱۱۸۵].

دشمنان اهل بیت در دوزخ چه می‌گویند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به ابی‌بصیر فرمودند: ای ابامحمد! خداوند از شما یاد کرده آن جا که از زبان دشمنان دوزخی

شما می‌گویید: «و گویند: چرا مردانی را که از اشرار می‌شمردیم اکنون نمی‌بینیم؟»، «و قالوا ما لنا لا نری رجالا- کنا نعدهم من الاشرار» (ص / ۶۲ و ۶۳) به خدا سوگند منظور از این آیه کسی جز شما نیست و شما در نظر مردم این جهان بدترین مردم هستید در حالی که به خدا قسم در بهشت شادمان خواهید بود و آنان در دوزخ جستجویتان می‌کنند. [۱۱۸۶].

عامل آباد شدن بنیان نادانی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در سفارش به عبدالله بن جندب فرمودند: ای پسر جندب! دیری است که (بنیان) نادانی آباد شده و بنیادش نیرومند گشته است و این از آن روست که دین خدا را به بازی گرفتند چندان که اگر کسی از آنان با عمل خود به خدا تقرب بجوید منظور (واقعیش) غیر اوست؛ اینان همان ستمگرانند. [۱۱۸۷].

عوامل پذیرفتن دین

ابوبصیر به امام صادق علیه السلام عرض کرد: فدایت شوم، مرا آگاه ساز از آن دینی که خداوند عزوجل بر بندگانش واجب کرده است و وظیفه دارند آن را بشناسند و جز آن دین دیگری از ایشان پذیرفته نیست. حضرت فرمودند: گواهی دادن به یگانگی خداوند و پیامبر محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) و [صفحه ۵۴۳] گزاردن نماز و پرداخت زکات و حج خانه‌ی خدا برای افراد مستطیع و روزه‌ی ماه رمضان. در این جا امام اندکی سکوت کرد و سپس دوبار فرمود: و ولایت. [۱۱۸۸].

اثر شناخت دین

عبدالعظیم حسنی فرمود: خدمت سرورم علی بن محمد علیهم السلام رسیدم؛ چشمش که به من افتاد فرمودند: خوش آمدی ای ابوالقاسم، تو برستی دوستدار ما هستی. عرض کردم: یابن رسول الله! می‌خواهم دین خود را بر شما عرضه کنم که اگر درست و پسندیده بود تا زنده هستم بر آن پایداری ورزم. حضرت فرمودند: بگو ای ابوالقاسم. عرض کردم: من معتقدم که خدای تبارک و تعالی یکی است... و معتقدم که فریضه‌های واجب، بعد از ولایت، عبارتند از: نماز، زکات، روزه، حج، جهاد، امر به معروف و نهی از منکر. پس، حضرت علی بن محمد علیهم السلام فرمودند: ای ابوالقاسم! به خدا سوگند این همان دینی است که خداوند برای بندگانش برگزیده و پسندیده است. بر آن پایدار بمان. خداوند در دنیا و آخرت تو را بر عقیده‌ی حق و ثابت استوار بدارد. [۱۱۸۹].

برای استواری دینتان دعای غریب را بخوانید

ابراهیم مخارق می‌گوید: برای ابوعبدالله جعفر بن محمد علیهم السلام دین خود را توصیف کرده، گفتم: گواهی می‌دهم که خدایی جز الله نیست. یگانه است و بی‌انباز و (گواهی می‌دهم که) محمد رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) و علی علیه السلام امام عادل پس از اوست، و سپس حسن و حسین و بعد علی بن الحسین و سپس محمد بن علی و آنگاه شما. حضرت فرمودند: خدایت رحمت کناد، آن‌گاه فرمودند: از خدا بترسید، از خدا بترسید، از [صفحه ۵۴۴] خدا بترسید، بر شما باد به (در پیش گرفتن) پارسایی و راستگویی و امانت پردازی، و پاک نگهداشتن شکم و فرج تا در رفیق اعلی با ما باشید. [۱۱۹۰].

مراد از دین چیست؟

عمرو بن حرث می‌گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: قربانت کردم، آیا اجازه می‌دهی دین خود را که به وسیله‌ی آن خدا را می‌پرستم برایتان باز گویم؟ حضرت فرمودند: بگو. عرض کردم: من خدا را این گونه پرستش می‌کنم که گواهی می‌دهم

معبودی جز خدا نیست و محمد بنده و فرستاده‌ی اوست و قیامت بدون شک آمدنی است و خداوند مردگان را از گورهایشان برمی‌انگیزد [و گواهی می‌دهم که] برپا داشتن نماز، پرداخت زکات، روزه‌ی ماه رمضان و زیارت خانه‌ی خدا برای کسی که استطاعت داشته باشد واجب است. بعد از رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) ولایت (و امامت) از آن علی بن ابی طالب علیهم السلام است و سپس از حسن و حسین و علی بن حسین و بعد از او از آن محمد بن علی علیهم السلام است و شما امامان من هستید، بر این عقیده زندگی می‌کنم و بر این می‌میرم و بر این آیین، خدا را می‌پرستم. حضرت فرمود: ای عمرو! به خدا سوگند، که این همان دین من و دین پدران من است که با آن خدا را، در نهان و آشکار، پرستش می‌کنیم و بدان پایبندیم. [۱۱۹۱]. [صفحه ۵۴۶]

ذکر و یاد خداوند

گرامی‌ترین انسان در نزد خداوند متعال کیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به این سؤال که: گرامی‌ترین انسان نزد خدا کیست؟ حضرت فرمودند: کسی که بیش از همه به یاد خدا باشد و به فرمان او عمل کند. [۱۱۹۲].

اندازه‌ای برای ذکر خدا قائل نباشید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر چیزی حدی دارد که در آن جا به پایان می‌رسد مگر یاد خدا که آن را حدی پایان پذیر نیست. خداوند عزوجل فرایض را واجب کرد و هر که آنها را به جا آورد همان حد آنهاست. مگر ذکر خدای عزوجل به اندک آن رضایت نداده و حدی که در آن جا پایان پذیرد برایش قرار نداده است. پس این آیه را تلاوت نمودند: (ای کسانی که ایمان آورده‌اید خدا را بسیار یاد کنید)، (یا ایها الذین امنوا ذکروا الله ذکرا کثیرا) (احزاب / ۴۱ و ۴۲) و نیز حضرت فرمودند: تا آنجا که می‌توانید در تمام لحظات و ساعات شب و روز خدا را بسیار یاد کنید؛ زیرا که خداوند به بسیار یاد کردن خود فرمان داده است. [۱۱۹۳].

مراد از ذکر کثیر چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: چنانچه بنده در روز صد بار پروردگارش را یاد کند این ذکر کثیر است. [۱۱۹۴].

مراد از تسبیح حضرت فاطمه زهرا چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: [صفحه ۵۴۷] تسبیح حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها از جمله همان ذکر کثیر است که خدای عزوجل فرموده است: (و خدا را بسیار یاد کنید)، (اذکروا الله ذکرا کثیرا) (احزاب / ۴۱)

کمترین حد ذکر کثیر چیست؟

عبدالله بن بکیر (می‌گوید): از امام صادق علیه‌السلام درباره‌ی آیه (خدا را بسیار یاد کنید) پرسیدم: کمترین حد ذکر کثیر چیست؟ حضرت فرمودند: سی و سه بار تسبیح گفتن در تعقیب هر نماز. [۱۱۹۵].

در همه حال خدا را یاد کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: موسی علیه السلام عرض کرد: پروردگارا (گاه) من در حالی هستم که شأن تو را بالاتر از آن می‌دانم که یادت کنم. خداوند فرمود: ای موسی! مرا در همه حال یاد کن. [۱۱۹۶].

بهترین و لازم‌ترین سفارش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بهترین و لازم‌ترین سفارش‌ها این است که پروردگارت را فراموش نکنی و پیوسته به یادش باشی و نافرمانیش نکنی و نشسته و ایستاده عبادتش کنی. [۱۱۹۷].

چه کسی به جای فراریان می‌جنگد؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۵۴۸] کسی که در میان غافلان به یاد خدا باشد مانند کسی است که به جای فراریان می‌جنگد. [۱۱۹۸].

اثر ذکر مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: صاعقه به مؤمن و کافر اصابت می‌کند، اما به آن که ذکر خدا می‌گوید اصابت نمی‌کند. [۱۱۹۹] و نیز حضرت فرمودند: صاعقه به یاد کننده‌ی خدای عزوجل گزند نمی‌رساند. [۱۲۰۰]. و نیز حضرت فرمودند: مؤمن به هر مرگی می‌میرد، غرق می‌شود، زیر آوار می‌رود، طمع‌هی درندگان می‌گردد، صاعقه‌زده می‌شود. اما صاعقه به یاد کننده‌ی خدا آسیب نمی‌رساند. [۱۲۰۱].

به جباران بگو مرا یاد نکنند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی به داود علیه السلام وحی فرمود که: به جباران بگو مرا یاد نکنند؛ زیرا هر بنده‌ای که مرا یاد کند او را یاد کنم. پس اگر آنان مرا یاد کنند من نیز با نفرین آنان را یاد می‌کنم. [۱۲۰۲].

به یاد من باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تعالی فرمود: ای پسر آدم! در درون خود به یاد من باش تا من نیز در جانم به یاد تو باشم؛ ای پسر آدم! در خلوت به یاد من باش تا در خلوت به یاد تو باشم؛ ای پسر آدم! در میان جمع مرا یاد کن تا تو را در میان جمعی بهتر از تو یادت کنم. [۱۲۰۳]. [صفحه ۵۴۹]

شیعیان اهل بیت چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شیعیان ما کسانی هستند که در خلوت و تنهایی خدا را فراوان یاد می‌کنند. [۱۲۰۴].

نشانه‌ی گمراهی و رهیافتگی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به راستی به یاد خدا باشد فرمانبرداری کند و هر که از خدا غافل باشد نافرمانی کند، طاعت نشانه‌ی رهیافتگی و معصیت نشانه‌ی گمراهی و ریشه هر دو یاد خدا و غفلت است. [۱۲۰۵].

سخت‌ترین چیزی که خداوند واجب نموده است چیست؟

امام صادق علیه‌السلام به حسین بزاز فرمودند: آیا تو را از سخت‌ترین چیزی که خداوند بر بندگان خود واجب کرده است آگاه نکنم؟ با برادرت همدردی کن و یاد کردن خدا در همه حال. منظور من از یاد خدا گفتن «سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر» نیست. گو این که این هم ذکر است. اما مقصود به یاد خدا بودن در هنگام روبه‌رو شدن با طاعت یا معصیت خداست. [۱۲۰۶]. [صفحه ۵۵۰]

مراد از یاد خدا بزرگتر است چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام درباره‌ی آیه: (و یاد خدا بزرگتر است)، (و لذكر الله اکبر) فرمودند: به یاد خدا بودن در هنگام روبه‌رو شدن با حلال و حرام خداوند متعال. [۱۲۰۷].

ذکر بر دو گونه است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: ذکر بر دو گونه است: ذکر خالص که با دل سازگار و هموار است و ذکر بازدارنده که یاد هر کس جز او را از دل می‌زداید. [۱۲۰۸].

عامل به یاد خدا بودن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: اگر به یاد خدا هستی این را به آن سبب بدان که او به یاد توست، او تو را یاد می‌کند در حالی که بی‌نیاز از توست. پس یاد او از تو ارزشمندتر و خواستنی‌تر و کاملتر و زودتر است تا یاد تو از او بنابراین هر که می‌خواهد خدای تعالی را یاد کند باید بداند که اگر خداوند توفیق یاد خود را به یاد بنده نیابد بنده قادر به ذکر و یاد او نیست. [۱۲۰۹].

مراد از اهل ذکر چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام درباره‌ی آیه (پس، از اهل ذکر پرسید)، (فاسألوا اهل الذکر) (نحل / ۴۳) فرمودند: ذکر قرآن است و اهل ذکر خاندان محمد (صلی الله علیه و آله وسلم) هستند. [۱۲۱۰]. [صفحه ۵۵۱]

انواع یاد خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: ذکر زبان حمد و ثنا است، ذکر نفس، سخت کوشی و تحمل رنج و ذکر روح بیم و امید و ذکر دل صدق و صفا و ذکر عقل تعظیم و شرم و ذکر معرفت تسلیم و رضا و ذکر باطن و درون مشاهده و لقا است. [۱۲۱۱]. [صفحه ۵۵۳]

ذلت و خواری

خود را خوار نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی اختیار هر کاری را به مؤمن داده است، مگر اختیار خوار کردن خویشتن را. [۱۲۱۲].

مؤمن خود را چگونه خوار می‌کند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن را نشاید که خویشتن را خوار سازد. عرض شد: چگونه خود را خوار می‌سازد؟ حضرت فرمودند: دست به کاری می‌زند که توانش را ندارد و بدین سان خود را خوار و سرافکنده می‌کند و موجب عذرخواهی شود. [۱۲۱۳].

عامل خواری بزرگ چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آدمی از خواری کوچک بی‌تابی می‌کند و همین او را به خواری بزرگ می‌کشاند. [۱۲۱۴].

عامل دروغ گفتن و خواری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: واگذاشتن حقوق، خواری می‌آورد و انسان در این باره مجبور به دروغ گفتن می‌شود. [۱۲۱۵]. [صفحه ۵۵۴]

چه کسی خوار است

مردی به امام صادق علیه السلام عرض کرد: میان من و عده‌ای بر سر چیزی اختلاف پیش آمده است و می‌خواهم از آن چیز دست بردارم اما به من گفته می‌شود: دست کشیدن از آن مایه‌ی خواری است. حضرت فرمودند: آنکه خوار است ستمگر است (نه تو) [۱۲۱۶]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی از همسایه خود به آن حضرت شکایت کرد، حضرت فرمودند: تحملش کن. عرض کرد: مردم مرا به زبونی متهم می‌کنند. حضرت فرمودند: زبون کسی است که ظلم می‌کند. [۱۲۱۷]. [صفحه ۵۵۷]

گناه

دو کلمه موعظه از امام حسین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی به حسین علیه السلام نوشت: مرا دو کلمه موعظه کن. آن حضرت به او نوشتند: هر که با نافرمانی خدا کاری را بجوید، مطلوب خود را بیشتر از دست می‌دهد و به آمدن آنچه از آن دوری می‌کرده است بیشتر شتاب می‌بخشد. [۱۲۱۸].

کسانی که امید نجات در آنها نیست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: من برای کسانی از این امت که حق ما را بشناسند امید نجات دارم مگر سه کس: قدرتمند ستمگر، هواپرست و کسی که آشکارا فسق کند. [۱۲۱۹].

مراد از کثیف‌ترین گناهان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: کثیف‌ترین گناهان سه گناه است: کشتن حیوان بی‌زبان، ندادن مهریه‌ی زن و پرداختن مزد کارگر. [۱۲۲۰].

آهنگ کار بد نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر گاه آهنگ کار بدی کردی، آن را انجام نده، زیرا گناه خداوند بنده را در حال ارتکاب معصیتی می‌بیند و می‌فرماید: به عزت و جلال خود سوگند که از این پس هرگز او را نمی‌بخشم. [۱۲۲۱].

عامل گناهان بزرگ

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: [صفحه ۵۵۸] رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در زمین خشک و بی‌گیاه فرود آمدند و به اصحابش فرمودند: مقداری هیزم بیاورید. عرض کردند: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) ما در سرزمین خشک و بی‌گیاه هستیم که در آن هیزمی یافت نمی‌شود. حضرت فرمودند: هر کس هر چه یافت بیاورد. آنها هیزم‌ها را جمع کردند و در برابر حضرت انباشتند. پس رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: گناهان نیز این گونه جمع می‌شوند. آنگاه حضرت فرمودند: از گناهان انگاشته پرهیزید؛ زیرا هر چیزی بازخواست کننده‌ای دارد. بدانید که بازخواست کننده‌ی گناهان می‌نویسد: (هر کاری را که پیش از این کرده‌اند و هر اثر و نشانی که به جا گذاشته‌اند و هر چیزی را در کتاب مبین (لوح محفوظ) شماره کرده‌ایم). [۱۲۲۲].

مراد از گناهان کبیره چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: دروغ بستن به خدای عزوجل و پیامبر او (صلی الله علیه و آله و سلم) و اوصیاء علیهم‌السلام از گناهان کبیره است. [۱۲۲۳] و نیز حضرت فرمودند: تهمت زدن به زنان پاکدامن از کبایر است؛ زیرا خداوند عزوجل می‌فرماید: (در دنیا و آخرت نفرین شده‌اند و آنان را عذابی بزرگ است)؛ (لعنوا فی الدنيا و الآخرة و لهم عذاب عظیم) [۱۲۲۴] و نیز حضرت فرمودند: قتل نفس (آدم‌کشی) از گناهان کبیره است؛ زیرا خدای عزوجل می‌فرماید: (و هر که مؤمنی را از روی عمد بکشد سزایش جاودانه شدن در دوزخ است.)، (و من یقتل مؤمنا متعمدا فجزاءه جهنم خالدا فیها). [۱۲۲۵].

مراد از اصرار بر گناه چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: [صفحه ۵۵۹] اصرار بر گناه به معنای ایمن داشتن خود از عذاب خداست و کسی جز زیانکاران خود را از مکر (عذاب و مهلت) خداوند ایمن نداند. [۱۲۲۶].

عامل تباہ شدن دل چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: پدرم علیه‌السلام می‌فرمودند: هیچ چیز بیشتر از گناه دل را تباہ نمی‌کند؛ همانا دل گناه می‌کند و بر آن اصرار می‌ورزد تا جایی که سرانجام گناه بر آن چیره می‌گردد و دل را زیر و زبر می‌کند. [۱۲۲۷].

عامل از بین بردن نعمت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند هر نعمتی را که به بنده‌ای داد از او نگرفت مگر به سبب گناهی که سزاوار سلب آن نعمت شد. [۱۲۲۸].

اثر سرعت کار بد در آدمی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا بنده گناه می‌کند و به سبب آن از نماز شب محروم می‌شود. سرعت تأثیر کار بد در آدمی از سرعت تأثیر کار در گوشت بیشتر است. [۱۲۲۹].

نقش گناهان در فرود آمدن گناهان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ رگی (بر اثر تب و بیماری) نزند و هیچ پایی به سنگ نخورد و هیچ سردرد یا مرضی رخ ندهد، مگر در اثر گناهی. این فرموده‌ی خدای عزوجل در کتاب اوست که: (اگر شما را مصیبتی رسد به خاطر کارهایی است که می‌کنید و خدا بسیاری را می‌بخشد)، (و ما اصابکم من مصیبه فبما کسبت ایدیکم و یعفوا عن کثیر) [صفحه ۵۶۰] (شوری / ۳۰) گناهانی که خداوند می‌بخشد از گناهانی است که از آنها بازخواست می‌کند. [۱۲۳۰].

عامل محروم شدن مؤمن از روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا مؤمن گناه می‌کند و به سبب آن از روزی محروم می‌شود. [۱۲۳۱].

عامل مردن بیشتر انسان‌ها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسانی که بر اثر گناهان می‌میرند بیشترند از کسانی که بر اثر رسیدن اجل می‌میرند. [۱۲۳۲].

گناهانی که نعمت‌ها را دگرگون می‌کند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: گناهانی که نعمت‌ها را دگرگون می‌کند. زورگویی و سرکشی است و گناهانی که پشیمانی به بار می‌آورد آدم‌کشی است و گناهانی که انتقام و کیفرها را فرود می‌آورد ستم است و گناهانی که پرده‌ها را می‌برد (و آبرو و حیثیت‌ها را می‌برد) شرابخواری است و گناهانی که جلوی روزی را می‌گیرد زناست و گناهانی که مرگ و نیستی را شتاب می‌بخشد، بریدن پیوند خویشاوندی است و گناهانی که مانع استجاب دعا می‌شود و قضا را تیره و تار می‌کند آزردن پدر و مادر است. [۱۲۳۳].

سزای عیب‌جویی مؤمن از برادر خود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی برای بنده‌ی مؤمن خود چهل سپر قرار داده است. هر گاه گناهی (بزرگ) از او سرزند یک سپر کنار می‌رود و چون از برادر مؤمن خود عیبی [صفحه ۵۶۱] بکند و او را بدان سرزنش کند دیگر سپرها کنار می‌روند و بی‌پرده ماند و بدین سبب در آسمان به زبان فرشتگان رسوا شود و در زمین به زبان مردم. [۱۲۳۴].

مراد از کیفر در دنیا و آخرت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه خداوند خوبی بنده‌ای را بخواهد در همین دنیا کیفرش دهد و چون برای بنده‌ای بد بخواهد گناهانش را نگه دارد تا در روز قیامت کیفر بیند. [۱۲۳۵].

عامل از بین بردن گناهان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا اندوه گناهان مسلمان را می‌برد. [۱۲۳۶].

عامل بخشوده شدن گناهان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا مؤمن خواب هولناک می‌بیند و به سبب آن گناهانش بخشوده می‌شود آسیب بدنی می‌بیند و بدان سبب گناهانش آمرزیده می‌شود. [۱۲۳۷].

عامل کیفر انسان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون آیه (به آرزوهای شما نیست... هر کس که مرتکب بدی شود جزایش را ببیند)، (لیس بآمانیکم... من يعمل سوءا یجزبه) نازل شد، مردی به رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) عرض کرد: آیه‌ی کمرشکن آمد. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: چنین نیست، آیا تو غمگین نمی‌شوی؟ آیا بیمار نمی‌شوی؟ آیا محنت و اندوه به تو نمی‌رسد؟ عرض کرد: چرا؟ حضرت فرمودند: همین این‌ها از کیفرهاست. [۱۲۳۸]. [صفحه ۵۶۲]

امید بخش‌ترین آیه‌ی قرآن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: علی علیه السلام رو به مردم کرد و فرمودند: به نظر شما کدام آیه در کتاب خدا امیدوار کننده است؟ یکی گفت: آیه‌ی (همانا خداوند شرک به خود را نمی‌آمرزد و جز آن را برای هر کس بخواهد می‌آمرزد)، حضرت فرمودند: خوب است اما آن آیه نیست. مردم پس از اظهار نظر باز ایستادند. حضرت فرمودند: ای جماعت مسلمانان! چه شد که سخنی نمی‌گوئید؟ عرض کردند: به خدا قسم چیزی برای گفتن نداریم. حضرت فرمودند: از رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) شنیدم که می‌فرمودند: امیدبخش‌ترین آیه در کتاب خدا این آیه است: «نماز بگزار در آغاز و انجام روز و ساعاتی از شب؛ زیرا نیکی‌ها، بدی‌ها را از میان می‌برد...»، «و اقم الصلاة طرفی النهار و زلفا من اللیل ان الحسنات یدهن السيئات ذلک ذکری للذاکرین» (هود / ۱۶) [۱۲۳۹].

استغفار فرشتگان برای شیعیان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا خداوند عزوجل، را فرشتگانی است که گناهان را از دوش شیعیان ما فرو می‌ریزند همچنان که باد برگ درختان را که در آستانه‌ی ریزش است فرو می‌ریزند و این سخن خدای عزوجل است آنجا که می‌فرماید: «به ستایش پروردگارش تسبیح می‌گویند و برای مؤمنان آمرزش می‌خواهند»، «یسبحون بحمد ربهم و یتستغفرون للذین امنوا». به خدا سوگند که مقصود (از مؤمنان) کسی جز شما نیست. [۱۲۴۰].

سجده‌ی بسیار گناهان را از بین می‌برد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۵۶۳] مردی خدمت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد و عرض کرد: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) گناهانم زیاد شده و اعمالم سست و اندک گشته است. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: زیاد سجده کن؛ زیرا همچنان که باد برگ درختان را فرو می‌ریزند، سجده گناهان را می‌ریزند. [۱۲۴۱].

عوامل مصونیت از گناه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا صله‌ی رحم و نیکوکاری، حسابرسی را آسان می‌کند و از گناهان مصون می‌دارد. [۱۲۴۲].

نیش را به خنده باز مکن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرمودند: تو که کارهای رسوا کننده کرده‌ای نیش را به خنده باز مکن و کسی که مرتکب گناهان شده است نباید خود را از غافلگیر شدن (توسط عذاب خداوند) ایمن دارد. [۱۲۴۳]. [صفحه ۵۶۵]

ریاست طلبی

سزای ریاست طلبی در شخص

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از مناجات‌های خدای متعال با موسی علیه السلام (این بود که): به حال کسی که مردم از او خشنودند غبطه مخور تا آن که بدانی خدا هم از او خشنود است و به حال کسی که مردم فرمانش را می‌برند نیز غبطه مخور؛ زیرا طاعت و پیروی بناحق مردم از او، باعث هلاکت او و پیروانش باشد. [۱۲۴۴].

مراد از دل ترسان بیمناک چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حب مقام و شهرت در دل ترسناک بیمناک (از خدا) نباشد. [۱۲۴۵].

از سران ریاست پیشه بپرهیزد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از این سران ریاست پیشه بپرهیزد؛ زیرا به سوگند که کفش‌ها در پی مردی به صدا در نیاید مگر آن که او هلاک شود و دیگران (پیروانش) را نیز به هلاکت اندازد. [۱۲۴۶].

نابودی جوینده ریاست طلبی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که جوای ریاست باشد، نابود می‌شود. و نیز حضرت فرمودند: هر که ریاست بخواهد هلاک شود. [۱۲۴۷].

ریاست طلبی نکوهیده کدام است؟

امام صادق علیه السلام به سفیان بن خالد فرمودند: [صفحه ۵۶۶] ای سفیان: از ریاست پرهیز؛ زیرا که هر که جوای ریاست شد هلاک گشت. عرض کردم: فدایت شوم! پس همه‌ی ما هلاک شدیم؛ زیرا هیچ یک از ما نیست جز آن که دوست دارد اسمش برده شود و مردم به او روی آورند و از او استفاده کنند. حضرت فرمودند: درست متوجه نشدی، بلکه ریاست طلبی به این معناست که بی دلیل مردی را علم کنی و هر چه می گوید تصدیق نمایی و مردم را به عقیده‌ی او فراخوانی. [۱۲۴۸].

کسی را بدون دلیل، علم نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به ابو حمزه ثمالی فرمودند: از ریاست پرهیز و از راه افتادن پشت سر شخصیت‌ها خودداری کن. عرض کردم: فدایت شوم، (مذموم کردن) ریاست را دانستم اما دوسوم آنچه (از اخبار و احادیث شما) در دست دارم از همین راه افتادن دنبال رجال و شخصیت‌هاست. حضرت فرمود: درست متوجه نشدی بلکه مقصود این است که مبدا کسی را بدون دلیل علم کنی و هر چه می گوید تصدیق نمایی. [۱۲۴۹].

سزای کسی که به ناحق جوای ریاست باشد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به ناحق جوای ریاست شود از اطاعت به حق مردم نسبت به خود محروم گردد. [۱۲۵۰].

عامل از بین رفتن سروری

امام صادق علیه السلام فرمودند: کسی که مردم را به اندک گناهی کیفر دهد نباید به سروری چشم بدوزد. [۱۲۵۱]. [صفحه ۵۶۷]

از پنج واقعیت آگاه شوید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شما را از پنج واقعیت آگاه می سازم: بخیل را آسایش و حسود را خوشی و شاهان را وفاداری و دروغگو را مردانگی و نادان را سروری نباشد. [۱۲۵۲].

شرط ریاست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ریاست را جستم و آن را در خیرخواهی برای بندگان خدا یافتم. [۱۲۵۳]. [صفحه ۵۶۹]

رؤیا

رؤیای مؤمن چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا رؤیای مؤمن، یکی از هفتاد جزء نبوت است. [۱۲۵۴].

اقسام رؤیا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رؤیا سه گونه است: نویدی از جانب خدا به مؤمن، ترسی که شیطان می افکند و

خواب‌های آشفته. [۱۲۵۵].

منشأ رؤیا

ابوبصیر از امام صادق علیه‌السلام پرسید: آیا خواب راست و دروغ هر یک منشأ دارد؟ حضرت فرمودند: درست است. (با این تفاوت که) رؤیای دروغ و خلاف واقع از انسان در آغاز شب که هنگام تسلط (شیاطین رانده شده و نابکار است می‌بیند). این گونه رؤیاها تخیلات آدمی است و دروغ و غیرواقعی و بی‌فایده می‌باشند. اما رؤیای صادق را بعد از گذشت دوسوم شب که فرشتگان فرود می‌آیند و آن پیش از سحر است می‌بینند. این گونه رؤیاها راستند و به خواست خدا تحقق می‌یابند مگر آن که بیننده‌ی خواب جنب یا ناپاک خوابیده باشد و خدای عزوجل را چنان که شاید یاد نکرده باشد؛ در این صورت رؤیا با تأخیر و درنگ تحقق می‌یابد. [۱۲۵۶].

عامل رفع خواب‌های آشفته

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر گاه کسی خواب ناخوشایندی دید از پهلویی که خوابیده به پهلوی دیگر خود برگردد و بگوید: (همانا نجوا کردن کار شیطان است تا بدان وسیله مؤمنان را [صفحه ۵۷۰] انده‌گین سازد و تا خدا نخواهد، هیچ زیانی به آنها نرساند)، (انما النجوى من الشیطان لیحزن الذین آمنوا و لیس بضارهم شیئا الا باذن الله). پس بگوید: از شر خوابی که دیدم و از شر شیطان رجیم به همان پناه می‌برم که فرشتگان مقرب خدا و پیامبران مرسل او و بندگان نیکوکارش بدو پناه بردند. [۱۲۵۷].

عامل دیدن خواب وحشتناک

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر گاه بنده آهنگ معصیت خدای عزوجل کند و خداوند خیر او را بخواهد خوابی وحشتناک به او نشان دهد که بدان سبب از آن گناه باز ایستد. [۱۲۵۸].

ارزش دین خداوند متعال

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: دین خدای تبارک و تعالی ارجمندتر از آن است که در خواب دیده شود. [۱۲۵۹]. [صفحه ۵۷۲]

ریاکاری

علت پرهیز از ریاکاری

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: از ریاکاری پرهیز؛ زیرا هر که برای غیر خدا کاری کند، خدا او را به همان کسی که برایش کار کرده است واگذارد. [۱۲۶۰].

هر گونه ریایی شرک است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بنده را چه زیان که هر گاه خدا او را بشناسد، مردم نشناسندش. هر که برای چشم

مردم کار کند پاداشش به عهده‌ی مردم است و هر که برای خدا کار کند پاداشش با خداست. هر گونه ریایی شرک است. [۱۲۶۱].

عامل شرک به خداوند متعال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی (هر که امید دیدار پروردگارش را دارد...)، (فمن كان يرجو لقاء ربه... فليعمل عملا صالحا ولا يشرك بعبادة ربه احدا) (کهف / ۱۱۰) فرمودند: آدمی کار ثوابی می‌کند اما خدا را در نظر ندارد، بلکه ستایش مردم در نظر اوست و مشتاق است که آن را به گوش مردم برساند. چنین کسی در پرستش پروردگار شرک آورده است. [۱۲۶۲].

مراد از شرک ریاست چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی همین آیه (هر که امید دیدار پروردگارش را دارد...) فرمودند: این شرک، شرک ریاست. [۱۲۶۳]. [صفحه ۵۷۳]

نماز خوان ریاکار به دوزخ می‌رود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در روز رستاخیز بنده‌ای را که نماز خوانده می‌آورند او می‌گوید: پرودگارا! من برای رضای تو نماز خواندم؛ اما به او گفته می‌شود: نه، بلکه برای آن نماز خواندی که گفته شود چه نماز خوبی می‌خواند. او را به دوزخ برید. [۱۲۶۴].

نشانه‌ی ریاکار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: لقمان به فرزندش گفت: ریاکاری سه علامت دارد: وقتی تنهاست تنبل است، وقتی مردم نزدش هستند کوشاست و هر کاری را برای ستایش (مردم از خود) انجام می‌دهد. [۱۲۶۵].

نمازی که ریا نیست

عبید از امام صادق علیه السلام پرسید: کسی که نمازش را با قرائت و نیکو به جای آورد به امید آن که بیننده را به این کار (نماز درست و با قرائت) بکشاند؟ حضرت فرمودند: این کار ریا نیست. [۱۲۶۶].

عامل ریاکاری چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که در نهان کاری نیک انجام دهد، برایش نهانی نوشته می‌شود و چون آن را به زبان آورد، آن عمل نهانی پاک می‌شود و عملی آشکار نوشته می‌گردد و اگر برای دومین بار به زبان آورد عمل آشکار هم پاک می‌شود و برایش ریا می‌نویسند. [۱۲۶۷]. [صفحه ۵۷۴]

مراد از کسانی که مخفیانه وارد بهشت می‌شوند کیانند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در روز رستاخیز، رضوان (نگهبان بهشت) گروهی را می‌بیند که برایش نگذشته بودند. به آنها می‌گوید: شما کیستید و از کجا وارد شدید؟ می‌گویند: دور شو از ما. ما گروهی هستیم که خداوند را مخفیانه

پرستیدیم و او نیز مخفیانه ما را به بهشت درآورد. [۱۲۶۸].

مراد از اعمال آشکار و پنهان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: صدقه و روزه و کلیه کارهای خوب اگر مستحبی باشد بهتر است پنهانی صورت گیرد و اگر واجب و فریضه باشد بهتر است که آشکارا انجام پذیرد. [۱۲۶۹]. [صفحه ۵۷۶]

رأی

نشانگر رأی درست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز نشانگر رأی درست است: خوش برخوردی، خوب گوش دادن به سخن و خوب پاسخ دادن. [۱۲۷۰].

اثر خودرأیی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آدم خودرأیی، بر لبه‌ی لغزشگاه ایستاده است. [۱۲۷۱].

با خودرأی مشورت مکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: با خودرأی مشورت مکن. [۱۲۷۲] و نیز حضرت فرمودند: کینه‌توز را رأی نباشد. [۱۲۷۳]. [صفحه ۵۷۸]

رباخواری

کسانی که در پناه خداوند متعال هستند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه کس در پناه خدای عزوجل می‌باشند تا آنگاه که خداوند از حسابرسی (بندگان) فارغ شود: مردی که هرگز گرد زنا نگردهد، مردی که مالش را هرگز به ربا آلوده نسازد و مردی که در این دو کار واسطه نشود. [۱۲۷۴].

وضعیت رباخوار در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: آن شب که به آسمان برده شدم گروهی را دیدم که یکی از آنها می‌خواست از جای خود برخیزد اما از بس شکمش بزرگ بود نمی‌توانست بلند شود. پرسیدم: ای جبرئیل! این‌ها چه کسانی هستند؟! فرمود: اینان رباخوارانند که از جای خود مانند کسی برمی‌خیزند که به افسون شیطان دیوانه شده است. [۱۲۷۵].

شیوه‌ی مردن رباخوار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رباخوار از دنیا نرود تا آن که شیطان دیوانه‌اش کند. [۱۲۷۶].

گناه ربا بدتر از زنا با محارم است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یک درهم ربا نزد خدا سنگین‌تر از سی بار زنا کردن با محارم خود؛ مانند خاله و عمه است. [۱۲۷۷] و نیز حضرت فرمودند: [صفحه ۵۷۹] یک درهم ربا نزد خداوند سنگین‌تر است از هفتاد بار زنا کردن با محارم خود در خانه‌ی خدا. [۱۲۷۸]. و نیز حضرت فرمودند: ربا هفتاد جزء دارد که کمترین آن (مانند) این است که انسان با مادر خود در خانه‌ی خدا نزدیکی کند. [۱۲۷۹].

علت تحریم ربا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال از علت تحریم ربا فرمودند: تا این که مردم از احسان کردن به یکدیگر دریغ نوزند. [۱۲۸۰]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به پرسش هشام بن حکم از علت تحریم ربا فرمودند: اگر ربا حلال بود مردم کار تجارت و کسب مایحتاج خود را رها می‌کردند پس خداوند ربا را حرام فرمود، تا مردم از حرام‌خواری دست کشیده و به تجارت و خرید و فروش روی آورند و به یکدیگر قرض دهند. [۱۲۸۱].

بی‌برکت بودن ربا

مردی از امام صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی (خداوند ربا را ناچیز می‌گرداند و صدقات را فزونی می‌بخشد)، (ی‌محق الله الربا و یربی الصدقات) (بقره / ۲۷۶) سؤال کرد و گفت: گاه فردی را مشاهده می‌کنم که ربا می‌خورد و با این حال مال و ثروتش زیاد می‌شود؟ حضرت فرمودند: کدام نابودی و بی‌برکتی بدتر از این که یک درهم ربا دین را نابود می‌کند. اگر توبه کند ثروتش از دست می‌رود و فقیر می‌شود. [۱۲۸۲]. [صفحه ۵۸۱]

رجعت

رجعت مردگان

امام صادق علیه السلام: به خدا سوگند که روزها و شب‌ها به سر نیاید تا آن که خداوند مردگان را زنده کند و زندگان را بمیراند و حق را به اهلش بازگرداند و دین برگزیده‌ی خود را برپا دارد. (و بر جهان حاکم گرداند) [۱۲۸۳]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی (آن که قرآن را بر تو نازل کرده است تو را به وعده‌گاهت بازمی‌گرداند)، (ان الذی فرض علیک القرآن لرادک الی معاد) فرمودند: به خدا سوگند دنیا به آخرت نرسد و نابود نشود تا آن که رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) و علی علیه السلام در توبه گرد آیند و دیدار کنند و در آن جا مسجدی بسازند که دوازده هزار در دارد. [۱۲۸۴].

وضعیت مؤمن هنگام ظهور امام زمان

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه قائم ظهور کند، در قبر به مؤمن گفته شود: ای فلان! آقایت ظهور کرده است، اگر خواهی به او ملحق شوی، برخیز و ملحق شو و اگر خواهی که در جوار کرامت پروردگارت بمانی بمان. [۱۲۸۵].

چگونگی زنده شدن مؤمنان در قبر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون زمان قیام قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف فرارسد در ماه جمادی الآخر و ده روز از رجب چنان بارانی بیبارد که مردم مانند آن را ندیده باشند، پس خداوند به سبب آن باران گوشت و استخوان مؤمنان را در قبرهایشان برویاند. گویی آنان را می‌نگرم که از طرف جهنم می‌آیند و گرد و غبار موهایشان را می‌تکانند. [۱۲۸۶].

زمانی که مردگان با زنده‌گان دیدار کنند

عبدالله بن خفقه می‌گوید: ابان بن تغلب به من گفت: [صفحه ۵۸۲] به گروهی برخوردم که بر روایت کردن من از جعفر، (امام صادق) خرده می‌گرفتند. گفتم: چگونه مرا برای روایت کردن از مردی سرزنش می‌کنید که هیچ پرسشی از او نکردم مگر آن که از قول رسول خدا جوابم داد. ابان تغلب گفت: عده‌ای کودک می‌رفتند و با خود می‌خواندند: (ای شگفتا و شگفتا از جمادی تا رجب)؛ و من از امام صادق علیه السلام در این باره پرسیدم؛ آن حضرت فرمودند: در آن زمان زنده‌ها با مرده‌ها دیدار می‌کنند. [۱۲۸۷].

اولین کسی که به دنیا برمی‌گردد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نخستین کسی که زمین (قبر) بر روی او شکافته می‌شود و به دنیا برمی‌گردد حسین بن علی علیهم السلام است. [۱۲۸۸]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: گویی حمران بن اعین و میسر بن عبدالعزیز را می‌بینم که در میان صفا و مروه با شمشیرهای خود بر مردم (تبهکار) می‌کوبند. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نخستین کسی که به دنیا برمی‌گردد حسین بن علی علیهم السلام است. او چندان فرمانروایی می‌کند که بر اثر پیری ابروانش بر روی چشمانش فرومی‌افتد. [۱۲۸۹].

پرچمدار امام زمان چه کسی است؟

امام صادق علیه السلام فرمودند: از خداوند مسألت کردم که اسماعیل را بعد از من زنده بدارد، نپذیرفت اما این منزلت را به من ارزانی داشت که اسماعیل نخستین یار از ده یاور او (قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف) باشد که زنده می‌شوند. یکی دیگر از آن یاوران، عبدالله بن شریک است که پرچمدار وی می‌باشد. [۱۲۹۰] و نیز حضرت فرمودند: [صفحه ۵۸۳] همراه قائم علیه السلام بیست و هفت نفر از پشت کوفه ظهور می‌کنند. پانزده تن آنان از قوم موسی علیه السلام هستند، همانان که به راه حق هدایت می‌کردند و به عدالت فرا می‌خواندند؛ هفت نفر از اصحاب کهف هستند و نیز یوشع بن نون و سلمان و ابودجانیه انصاری و مقداد و مالک اشتر که همگی در خدمت او و از یاران و کارگزاران وی هستند. [۱۲۹۱].

آیهی قرآن دال بر رجعت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: درباره‌ی آیهی (و قریه‌ای را که به هلاکت رسانده‌ایم محال است که بازگشتی داشته باشند)، (و حرام علی قریه اهلکناها انهم لا يرجعون) فرمودند: هر قومی که خداوند با عذاب نابود کرده باشد، در هنگام رجعت، برنمی‌گردند. این آیه بزرگترین دلیل بر رجعت است؛ زیرا هیچ مسلمانی منکر بازگشت همه‌ی مردم در قیامت نیست، چه آنهایی که با عذاب به هلاکت رسیده‌اند و چه آنهایی که هلاک نشده باشند. پس، مقصود از این سخن خدای تعالی که (بازگشتی ندارد) رجعت است. اما در قیامت دوباره زنده می‌شوند تا (به کیفر گناهان خود) به دوزخ روند. [۱۲۹۲].

رجعت کسانی که کشته شده یا مرده‌اند

امام صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (روزی که از هر امتی گروهی را محشور کنیم)، (و یوم نحشر من کل امه فوجا) فرمودند: هر مؤمنی که کشته شده باشد، رجعت می‌کند. تا (پس از زندگی دوباره به مرگ طبیعی) بمیرد و هر مؤمنی که (به مرگ طبیعی) مرده باشد نیز رجعت می‌کند، تا کشته شود. [۱۲۹۳]. [صفحه ۵۸۵]

صله رحم

صله‌ی رحم را از دست ندهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه: (و آنان که... پیوند می‌دهند...؛ (الذین یصلون ما امر الله به ان یوصل...)) (رعد / ۲۱ - ۱۹) فرمودند: یکی از مصادیق آن صله رحم است و غایت تأویل آن پیوند برقرار کردن با ما است. [۱۲۹۴]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه: (بترسید از آن خدایی که به نام او از یکدیگر چیزی می‌خواهید و از بریدن خویشاوندی‌ها پروا کنید)، (و اتقوا الله الذی تساءلون به و الارحام) فرمودند: منظور خویشاوندی‌های مردم است. همانا خدای عزوجل به پیوند آن فرمان داده و آن را بزرگ و مهم شمرده است، مگر نمی‌بینی که آن را در ردیف خود قرار داده است. [۱۲۹۵].

با کسی قطع رابطه نکنید

ابوبصیر (می‌گوید) از امام صادق علیه السلام پرسیدم: آیا انسان می‌تواند با خویشاوندی که (مذهب) حق را نمی‌شناسد قطع رابطه کند؟ حضرت فرمودند: نباید با او ببرد. [۱۲۹۶].

عامل آسان شدن حساب

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: صله رحم و نیکوکاری حساب را آسان می‌سازد و از گناهان نگه می‌دارد. پس صله‌ی ارحام به جای آوردن و به برادران خود نیکی کنید، اگر چه با سلام کردنی نیکو و جواب سلام دادن باشد. [صفحه ۵۸۶]

عامل رفع اجل انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به میسر فرمودند: ای میسر! عمر تو زیاد شده است، چه کاری انجام داده‌ای؟ عرض کردم: زمانی که نوجوان بودم پنج درهم مزد می‌گرفتم و آن را خرج دایی خود می‌کردم. و نیز به همو فرمودند: ای میسر! بارها اجل تو سر رسید اما هر بار خداوند به سبب صله‌ی رحم و نیکی به خویشان آن را از تو دور کرد. [۱۲۹۷].

شیوه‌ی صحیح انجام دادن صله‌ی رحم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی خدمت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد و عرض کرد: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) خویشاوندانی دارم که با آنان رفت و آمد دارم ولی آنها مرا می‌آزارند لذا تصمیم دارم آنان را رها کنم. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: در این صورت خداوند همه شما را رها می‌کند. عرض کرد: پس چه کنم؟ حضرت فرمودند: به کسی که دست رد به سینه تو زده عطا کن و با کسی که از تو بریده پیوند برقرار کن و از کسی که به تو

ستم کرده درگذر؛ اگر چنین کنی خداوند عزوجل پشتیبان تو در برابر آنها خواهد بود. [۱۲۹۸].

عامل شتاب بخشیدن به مرگ و نابودی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از جمله گناهانی که مرگ و نابودی را شتاب می‌بخشد قطع رحم است. [۱۲۹۹].
[صفحه ۵۸۷]

از حلقه پرهیزید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از حلقه پرهیزید که آن مردان را به نابودی می‌کشاند. عرض کردم: حلقه چیست؟
حضرت فرمودند: قطع رحم. [۱۳۰۰].

بهترین صله‌ی رحم کدام است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حتی اگر شده با نوشاندن جرعه‌ای آب به خویشاوند صله‌ی رحم به جای آر و بهترین صله‌ی رحم آزار نرساندن به خویشاوند است. [۱۳۰۱]. [صفحه ۵۸۹]

حج

علت حج و طواف کعبه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال هشام بن حکم از علت حج و طواف کعبه فرمودند: خداوند متعال مردمان را آفرید و آنها را به پیروی از دین و آنچه مصلحت دنیایشان در آن است فرمان داد و نهی نمود و حج را مایه‌ی فراهم آمدن مردم از شرق و غرب عالم و آشنا شدن آنها با هم (و آگاه شدنشان از حال و روز یکدیگر قرار داد و تا بازرگانی که از شهری به شهری کالا می‌برند سود برند و کرایه دهندگان و شترداران به فایده‌ای رسند و تا آثار پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله وسلم) شناخته شود و خبرهای آن حضرت نقل و بازگو شود و از یادها نرود. اگر هر قومی و مردمی «فقط» به شهر و سرزمین خود بسنده می‌کردند، نابود می‌شدند و شهرها ویران می‌گشت و درآمدها و سودها افت می‌کرد و خبرها پوشیده می‌ماند و کسی از آنها آگاه نمی‌شد. این است علت حج.

برکات زیارت خانه‌ی خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: این خانه را پیوسته زیارت کنید که زیارت‌های پیوسته شما از آن، ناخوشی‌های دنیا و سختی‌ها و هراس‌های روز رستاخیز را از شما دور می‌کند. [۱۳۰۲].

عامل فقرزدایی انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ندیده‌ام که چیزی همانند مداومت بر زیارت این خانه چنان سریع توانگری آورد و فقر را بزدايد. [۱۳۰۳] و نیز حضرت در پاسخ به اسحاق بن عمار که عرض کرد: من خودم را آماده کرده‌ام که هر ساله به حج بروم یا مردی از افراد خانواده‌ام را با هزینه خودم به حج بفرستم، فرمودند: [صفحه ۵۹۰] آیا بر این کار مصمم هستی؟ عرض کردم: آری.

حضرت فرمودند: اگر چنین کنی یقین داشته باش که ثروت زیاد خواهد شد و تو را نوید توانگری می‌دهم. [۱۳۰۴].

گزاردن حج را به تأخیر نیاندازید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس بمیرد و حج نگذارده باشد، اگر نه به سبب فقر شدید، یا بیماری بازدارنده از حج و یا ممانعت قدرتمندی از حج خودداری کرده باشد، باید که یهودی بمیرد و یا نصرانی. [۱۳۰۵].

چه کسانی در آخرت کورند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه: (هر کس در این سرای کور باشد در آخرت نیز کور است و گمراهتر)، (و من کان فی هذه الدنیا اعمی فهو فی الاخره اعمی و اضل سیلا) فرمودند: او کسی است که حج، یعنی حج واجب را به تأخیر اندازد و بگوید: امسال حج می‌روم سال دیگر حج می‌روم، تا آن که سرانجام مرگش فرارسد. [۱۳۰۶].

آداب احرام بستن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون احرام بستنی تقوای خدا را در پیش گیر و یاد خدا بسیار گو و جز به خیر سخن مگو؛ زیرا همچنان که خدای تعالی فرموده است: از تمامیت حج و عمره این است که آدمی زبانش را جز از سخن خیر نگه دارد. خداوند عزوجل فرموده است: (پس هر که در آن ماهها این فریضه را ادا کند (باید بداند که) که همبستری و...)، (فمن فرض فیهن الحج فلا رفت...) (بقره / ۱۹۷) [۱۳۰۷]. [صفحه ۵۹۱]

آداب حج گزاردن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون خواستی حج کنی، پیش از آنکه عزم رفتن کنی، دلت را از هر دلبستگی و مشغله‌ای و از هر حجابی برای خدا خالی کن، همه کارهایت را به آفریدگارت واگذار و در تمام حرکات و سکنات به او توکل کن، و سرسپردگی قضا و قدر و حکم او شو و با دنیا و آسایش و مردمان بدرود گوی و حقوقی را که از مردم به گردن داری بپرداز و بر توشه‌ی راه و مرکب و همسفران و نیرو و جوانی و مال و دارایی خود تکیه مکن که بیم آن می‌رود این همه دشمن و مایه‌ی وبال تو گردند؛ زیرا آن که مدی خشنودی خدا باشد و با این حال به چیزی دیگر پشت گرم شود خداوند همان چیز را دشمن و مایه‌ی وبال و زحمت او گرداند، تا به او بفهماند که اگر خدا نگهدار نباشد و توفیق ندهد نه او و نه هیچ کس دیگر را توان و چاره‌ای نیست. چنان آماده شو که گویی امید برگشت نداری، همسفر و همنشینی خوش و نیکو باش، اوقات فرایض خداوند و سنت‌های پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) و چیزهای دیگری را که رعایت آنها بر تو لازم است مانند ادب، بردباری، شکیبایی، سپاسگزاری، مهربانی، بخشش و ایثار ده. توشه‌ی خود به همسفران را در تمام اوقات پاس بدار. آنگاه با آب توبه‌ای که گناهان را پاک می‌کند خود را شستشو ده و جامه‌ی صدق و صفا و خضوع و خشوع بر تن کن. خویشتن را از هر آنچه تو را از یاد خدا و اطاعت او بازمی‌دارد محرم ساز. آنگاه که خدای عزوجل را می‌خوانی او را لبیک گوی. لبیک خالص و پاکیزه و ناب و به دستگیری استوار او (عروة الوثقی) چنگ زن. همانگونه که با مسلمانان بر گرد خانه‌ی خدا طواف می‌کنی، دلت را همراه فرشتگان بر گرد عرش به طواف آر. در هنگام هروله کردن از هوای نفس خویش بگریز و از همه نیرو و توانت دست بشوی. آنگاه که به سوی منی خارج می‌شوی. از بی‌خبری و لغزش‌های خود نیز به در آی و آنچه را بر تو روا نیست و سزاوارش نیستی تمنا مکن. [صفحه ۵۹۲] در عرفات به خطاها و گناهان خود اعتراف کن و با خداوند بر وحدانیت و یگانگی تجدید پیمان کن. در مزدلفه با

اطمینان به خدا نزدیک شو. آنگاه که بر کوه (مشعر) بالا می‌روی روح را نیز به سوی ملاء اعلی بفرست. آنگاه که قربانی می‌کنی گلوی هوس و طمع را نیز ببر. در هنگام رمی جمرات نیز به خواهش‌ها و پستی و دنائت و کردارهای زشت و نکوهیده سنگ بینداز. در هنگام تراشیدن سر، عیبهای آشکار و پنهانت را نیز بستر. آنگاه که به حرم قدم می‌گذاری خود را، از این که دنبال خواهشت روی، در امان و پناه و کنف حمایت خداوند در آر. با یقین به عظمت صاحب‌خانه و شناخت شکوه و شوکت و قدرت او خانه را زیارت کن. از سر خشنودی به قسمت خداوند و خضوع در برابر عزت و قدرت او حجرالاسود را استلام کن. با طواف وداع با هر چه جز اوست بدرود گوی. آنگاه که بر صفا می‌ایستی، جان و درون خود را برای آن روزی که به دیدار خدا می‌روی پاک گردان. در مروه مروت داشته باش و با فانی کردن اوصاف تقوای خدا در پیش گیر. بر شرایطی که در این حج بر خود نهاده‌ای و پیمانی که با خدایت بسته‌ای و تا روز رستاخیز آن را بر گردن گرفته‌ای استوار و پابرجا باش. [۱۳۰۸].

مراد از حج برای خدا و حج برای مردم چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: حج بر دو گونه است: حج برای خدا و حج برای مردم. کسی که برای خدا حج گزارد خداوند بهشت را به او پاداش دهد و هر که برای مردم حج رود پاداش و ثوابش در روز قیامت به عهده‌ی همان مردم است. [۱۳۰۹].

شرط آمرزیدن حج

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: [صفحه ۵۹۳] هر کس برای خدا حج گزارد و قصدش ریاکاری و شهرت‌طلبی نباشد، به یقین خداوند او را ببامرزد. [۱۳۱۰].

ثواب کسی که در راه حج بمیرد

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر کس در راه رفتن به مکه یا برگشتن از آن بمیرد، روز قیامت از آن ترس و هراس بزرگ در امان باشد. [۱۳۱۱] و نیز حضرت فرمودند: هر کس در حال احرام بمیرد، خداوند او را لبیک گوین برانگیزد. [۱۳۱۲]. و نیز حضرت فرمودند: هر کس در یکی از دو حرم (مکه و مدینه) بمیرد خداوند او را در زمره‌ی کسانی برانگیزد که از عذاب خدا در امانند و هر کس در فاصله‌ی میان دو حرم بمیرد، نامه اعمال او گشوده نخواهد شد. [۱۳۱۳].

هر کس وارد حرم شود در امان است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام درباره‌ی آیه‌ی (و هر کس به آن درآید در امان است)، (و من دخله کان اماناً) (آل عمران / ۹۷) فرمودند: هر انسانی که وارد حرم شود و به آن پناه برد از خشم خدا در امان است و هر حیوان و پرنده‌ای وارد آن شود نباید آن را رم داد یا آزارش رساند تا آنگاه که از حرم خارج شود. [۱۳۱۴]. حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در تفسیر این آیه فرمودند: اگر سارقی در جای دیگری غیر از مکه دزدی کند یا نسبت به خود مرتکب جنایتی شود و به مکه بگریزد تا زمانی که در حرم هست نباید دستگیر شود، اما از رفتنش به بازار باید جلوگیری شود و کسی با او خرید و فروش و مجالست نکند تا از [صفحه ۵۹۴] حرم خارج گردد، آنگاه دستگیر شود. اما اگر آن کار را در حرم کرده باشد باید او را دستگیر کرد. [۱۳۱۵].

حضور امام غایب در موسم حج

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردم امام خود را گم می‌کنند، ولی آن حضرت در موسم حج حاضر می‌شود و مردم را می‌بیند اما آنها ایشان را نمی‌بینند. [۱۳۱۶]. [صفحه ۵۹۶]

حجت خدا

چرا نیاموختی؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در توضیح آیه‌ی: «بگو: حجت رسا ویژه خداست»، «قل فله الحجة البالغة...» (انعام / ۱۴۹) فرمودند: خدای تعالی در روز قیامت به بنده فرماید: بنده‌ی من! آیا می‌دانستی؟ اگر پاسخ دهد: آری. خداوند به او فرماید: آیا به آنچه می‌دانستی عمل کردی؟ و اگر پاسخ دهد: نمی‌دانستم. بدو فرماید: چرا نیاموختی تا (بدانی و) عمل کنی. پس او معجب و محکوم شود. این است آن حجت قاطع و رسا. [۱۳۱۷].

نتیجه‌ی کار کردن بر اساس شک و یا گمان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس بر اساس شک یا گمان کار کند، کارش پوچ و هدر است. زیرا حجت خدا روشن و آشکار است. [۱۳۱۸].

مراد از اقامه حجت خداوند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند به وسیله‌ی آنچه به مردم داده و شناسانده، بر آنان اقامه حجت کرده است. [۱۳۱۹].

خداوند بر بندگانش حجت است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ بنده‌ای نیست مگر آن که خدا بر او حجت است: چه در گناهی که مرتکب شده و چه در نعمتی که در شکرش کوتاهی کرده است. [۱۳۲۰]. [صفحه ۵۹۸]

حدیث و نقل آن

جایگاه و منزلت مردم در نزد اهل بیت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: جایگاه و منزلت مردم نزد ما را از اندازه‌ی روایاتی که از ما نقل می‌کنند بشناسید. [۱۳۲۱].

چه کسی از هزار عابد برتری دارد؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آنکه حدیث ما را روایت کند و بدان وسیله دل‌های شیعیان ما را قوی و استوار گرداند از هزار عابد برتر است. [۱۳۲۲] و نیز حضرت فرمودند: آنکه حدیث روایت کند و در دین فقیه و آگاه باشد بهتر است از هزار عابد که دین فهم و راوی حدیث نباشد. [۱۳۲۳].

ثواب کسی که چهل حدیث حفظ کند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس چهل حدیث از احادیث ما را درباره‌ی حلال و حرام حفظ کند خداوند در روز قیامت او را فقیه و عالم برانگیزد و عذابش نکند. [۱۳۲۴].

غم دانایان و غم نادانان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: غم دانایان فهمیدن است و غم نادانان نقل کردن است. [۱۳۲۵].

جایز بودن نقل به معنای حدیث

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۵۹۹] هر گاه حدیثی را درست فهمیدی و معنایش را رساندی هر گونه که می‌خواهی آن را بیان کن. [۱۳۲۶]. محمد بن مسلم (می‌گوید): به امام صادق علیه السلام عرض کردم: حدیثی از شما می‌شنوم و آن را کم و زیاد می‌کنم. حضرت فرمودند: اگر معانی آن را برسانی اشکال ندارد. [۱۳۲۷].

کسی که بشنود فلان کار ثواب دارد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس از حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) شنیده باشد که فلان کار ثواب دارد و آن را به نیت فرمایش رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) انجام دهد همان ثواب برایش منظور شود هر چند پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) نگفته باشد. [۱۳۲۸]. [صفحه ۶۰۵]

غم و اندوه

مراد از ناخوشیهای دل چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اندوهها، ناخوشیهای دلند؛ همچنان که بیماریها، ناخوشیهای تن هستند [۱۳۲۹].

عامل غم و اندوه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دنیاخواهی، غم و اندوه می‌آورد و پشت کردن به دنیا مایه‌ی آسایش دل و بدن است [۱۳۳۰].

چشم به مال دیگران نداشته باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: وقتی آیه: (اگر بعضی از مردان و زنانشان را به چیزی بهره‌ور ساخته‌ایم تو بدان نگاه مکن و غم آن را مخور و در برابر مؤمنان فروتن باش)، (لا تمدن عینیک الی ما متعنا به ازواج و لا تحزن علیهم و اخفض جناحک للمؤمنین) نازل شد. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: کسی که به دل‌داری خداوند دلخوش و صبور نباشد، جانش بر دنیا حسرتها خورد و هر که چشمش به داراییهای دیگران باشد، اندوهش بسیار شود و ناراحتیش بهبود نیابد [۱۳۳۱].

عامل ناخشنودی از پروردگار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که برای دنیا غم خورد از پروردگار خویش ناخشنود است. خداوند (از روی عدالت و حکمت و علم خود) آسایش و شادمانی را در یقین و خشنودی از خدا اقرار داد و غم و اندوه را در شک و ناخشنودی (از خدا)، پس از خدا راضی باشید و در برابر فرمان او گردن نهید [۱۳۳۲]. [صفحه ۶۰۶]

مراد از کلید گشایش و گنجهای بهشت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هرگاه از سوی حکومت یا دیگران اندوهی به تو رسید جمله: «لا حول و لا قوة الا بالله»، «هیچ قوت و قدرتی نیست مگر به اتکای خدا» را فراوان بگو؛ که آن کلید گشایش است و گنجی از گنجهای بهشت [۱۳۳۳] و نیز حضرت فرمودند: هرگاه غمها بر تو فرود آمد بر تو باد به گفتن جمله (لا حول و لا قوة الا بالله) [۱۳۳۴].

اثر خوردن انگور سیاه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون آب (طوفان) فروکش کرد و استخوانهای مردگان نمایان گردید و نوح علیه السلام آن صحنه را دید بسیار بی تاب شد و اندوهگین گشت. پس، خدای تعالی به او وحی کرد که انگور سیاه بخور تا غمت زدوده شود [۱۳۳۵].

سر خود را بشوید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس در خود اندوهی بیابد و علت آن را نداند، سر خود را بشوید [۱۳۳۶].

مراد از نور خدا چیست؟

ابوبصیر (می گوید): با یکی از یارانمان خدمت امام صادق علیه السلام رسیدیم. به آن حضرت عرض کردم: فدایت شوم یابن رسول الله! من (گاه) بدون آنکه بدانم دلیلش چیست؟ غمگین و [صفحه ۶۰۷] اندوهناک می شوم! امام صادق علیه السلام فرمودند: آن غم و شادی از ما به شما می رسد. زیرا اگر اندوهی یا سروری به ما رسد بر شما نیز وارد می شود چون ما و شما از نور خدای متعال هستیم [۱۳۳۷].

صبح و شب مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن صبح و شبش را به اندوه می گذراند و جز این به صلاح او نیست [۱۳۳۸].

زمانی که هرزگان می خندند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند به عیسی بن مریم علیهم السلام وحی فرمود: آنگاه که هرزگان می خندند تو با میل اندوه، چشمانت را سرمه کن [۱۳۳۹].

عامل حزن و اندوه عارفان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حزن و اندوه همواره با عارفان است به سبب کثرت واردات غیبی بر دلهایشان و

افتخار بسیارشان بر بودن در زیر پوشش کبریا. اگر اندوه لحظه‌ای از دل‌های عارفان کنار رود دست به استغاثه بر می‌دارند و اگر در دل‌های دیگران نهاده شود آن را خوش ندارند [۱۳۴۰].

مرگ حق است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: اگر مرگ حق است، دیگر شادی چرا؟ [۱۳۴۱]. [صفحه ۶۰۸]

عامل تسبیح خداوند و عبادت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: کسی که برای ما نگران و به خاطر ستمی که بر ما برود غمگین باشد، نفس کشیدنش تسبیح است و غمخواریش برای ما عبادت [۱۳۴۲]. [صفحه ۶۱۰]

حسابرسی

عامل حسابرسی از نفسهای خود چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: از نفسهای خود حساب بکشید پیش از آنکه به حساب شما رسیده شود؛ زیرا در قیامت پنجاه ایستگاه است و توقف در هر ایستگاهی هزار سال به درازا می‌کشد. امام علیه‌السلام پس این آیه را تلاوت نمودند: (در روزی که مدت آن پنجاه هزار سال است) [۱۳۴۳].

عامل رسوا نشدن در روز رستاخیز

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بر هر مسلمانی که نسبت به ما معرفت دارد لازم است در هر روز و شب کار خود را بر نفسش عرضه دارد و به حساب نفس خود برسد. اگر دید کار خوبی انجام داده است به دنبال بیشتر از آن باشد و اگر دید کار بدی از او سرزده است استغفار کند تا روز رستاخیز سرشکسته و رسوا نشود [۱۳۴۴]. و نیز حضرت فرمودند: هرگاه به بستر خود رفتی در این باره بیندیش که چه خوراکی به معده‌ی خود فرو فرستاده‌ای و در آن روز چه کارهایی کرده‌ای و یادآور که می‌میری و تو را معاد و رستخیزی است [۱۳۴۵].

عامل پذیرفته شدن اعمال

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هنگامی که بنده در برابر خداوند، جل جلاله، بایستد نخستین پرسشی که از او می‌شود درباره‌ی نمازهای واجب، زکات واجب، روزه واجب، حج واجب و ولایت ما اهل بیت علیهم السلام است. اگر با اعتراف به ولایت و دوستی ما از این دنیا برود، نماز و روزه و زکات و حجش پذیرفته می‌شود [۱۳۴۶]. [صفحه ۶۱۱]

عوامل بازخواست نشدن مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: سه چیز است که بنده‌ی مؤمن درباره‌ی آنها بازخواست نمی‌شود: غذایی که می‌خورد، لباسی که می‌پوشد و همسر پاک و مددکاری که به وسیله‌ی او از آلوده شدن به گناه محفوظ ماند [۱۳۴۷].

مراد از نعمت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی: (در آن روز از نعمت سوال می‌شوید)، (ثم لتسئلن یومئذ عن النعم) (تکثیر / ۸) فرمودند: این امت درباره‌ی نعمت وجود رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و پس اهل بیت علیهم السلام که خداوند به آنان داده است بازخواست می‌شوند [۱۳۴۸]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی همین آیه فرمودند: خداوند بزرگوارتر از آن است که از مؤمنی درباره‌ی خوردن و آشامیدنش بازخواست کند [۱۳۴۹].

در روز قیامت از چهار چیز بازخواست می‌شود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از جمله اندرزهای لقمان به پسرش این بود: بدان که فردا چون در برابر خدا عزوجل بایستی از چهار چیز بازخواست می‌شوی: جوانیت را در چه راهی به سر آوردی؟ عمرت را در چه راهی صرف کردی؟ مال و دارائیت را از کجا آورده‌ای؟ و در چه راهی خرج کردی؟ پس برای آن هنگام مهیا شو و پاسخی آماده کن [۱۳۵۰]. [صفحه ۶۱۲]

گوش و چشم و دل بازخواست می‌شوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی: (گوش و چشم و دل همگی بازخواست خواهند شد)، (ان السمع و البصر و الفواد کل اولئک کان عنه مسؤلاً) فرمودند: از گوش درباره‌ی شنیده‌هایش و از دل درباره‌ی آنچه بدان وابسته شده است [۱۳۵۱].

عامل آسان شدن حسابرسی در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: صله‌ی رحم حسابرسی روز قیامت را آسان می‌کند. سپس این آیه را تلاوت نمودند: (آنانکه آنچه را خدا به پیوستن آن فرمان داده است پیوند می‌دهند و از پروردگارشان می‌ترسند و از سختی حسابرسی بیم دارند)، (و الذین یصلون ما امر الله به ان یوصل و یخشون ربهم و یخافون سوء الحساب) (رعد / ۲۱) [۱۳۵۲] و نیز حضرت فرمودند: آنگاه که خداوند مؤمن را از قبرش برانگیزد همراه او مثالی بیرون آید که پیشاپیش او حرکت می‌کند و هر زمان که مؤمن با یکی از صحنه‌های هراس‌انگیز قیامت روبه‌رو شود آن مثال می‌گوید: نترس و غم مخور؛ مژده باد تو را به شادمانی و کرامت خدای عزوجل؛ تا آنکه مؤمن در برابر خدای متعال می‌ایستد و مختصری حسابرسی می‌شود [۱۳۵۳].

خوبیها و بدیها به طور دقیق حسابرسی می‌شوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی (و از سختی حسابرسی بیم دارند)، (و یخافون سوء الحساب) (رعد / ۲۱) فرمودند: بدیها و خوبیهایشان به طور دقیق و همه جانبه حسابرسی می‌شود [۱۳۵۴]. [صفحه ۶۱۳]

تهیدستان بدون حسابرسی وارد بهشت می‌شوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در روز قیامت گروهی از مردم برخیزند و به در بهشت آیند و در را بکوبند. به آنان گفته شود: شما کیستید؟ گویند: ما تهیدستانیم. گفته شود: آیا پیش از حسابرسی می‌خواهید وارد بهشت شوید؟ گویند: به ما چیزی ندادید تا درباره‌ی آن بازخواستمان کنید. پس خدای عزوجل فرماید: راست می‌گویند؛ به بهشت درآید [۱۳۵۵].

صبوران بدون حسابرسی وارد بهشت می‌شوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: آنگاه که نامه‌های اعمال گشوده و ترازوها برپا می‌شود، برای بلادیدگان ترازویی برپا نگردد و نامه‌های عملی گشوده نشود، آن گاه این آیه را تلاوت نمودند: (جز این نیست که مزد شکیبایان به طور کامل داده می‌شود...)، (ان ما یوفی الصابرون اجرهم بغير حساب) (زمر / ۱۰) [۱۳۵۶].

کسانی که بدون حسابرسی به دوزخ برده می‌شوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه کسند که خداوند آنها را بدون حسابرسی به دوزخ می‌برد: پیشوای منحرف و ستمگر، تاجر دروغگو و پیرمرد زناکار [۱۳۵۷]. [صفحه ۶۱۵]

حسد و حسادت

نتیجه عمل حسود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حسود پیش از آنکه به محسود زیان برساند به خود زیان می‌زند. مانند ابلیس که با حسدورزی برای خود نفرین خرید و برای آدم علیه السلام برگزیدگی [۱۳۵۸].

خیرخواهی از حسود محال است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خیرخواهی از حسود محال است [۱۳۵۹].

مراد از سایه‌ی عرش خداوند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آنگاه که موسی بن عمران علیهم السلام در حال مناجات و سخن گفتن با پروردگارش بود، مردی را در زیر سایه‌ی عرش خدا دید. عرض کرد: ای پروردگار من! این کیست که در سایه‌ی عرش تو است؟ خداوند فرمود: ای موسی! او از کسانی است که بر نعمتهایی که خدا به مردم داده است حسادت نورزیده است [۱۳۶۰].

حسود لذت و آرامش ندارد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بخیل را آسایش نباشد و حسود را لذت [۱۳۶۱]. و نیز حضرت فرمودند: حسود آسایش ندارد [۱۳۶۲] و نیز حضرت فرمودند: حسود نباید به آرامش دل، چشم امید ببندد [۱۳۶۳]. [صفحه ۶۱۶]

مراد از آفت دین چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آفت دین، حسد و خودپسندی و فخرفروشی است [۱۳۶۴].

حسادت و تجاوزگری برابر با شرک است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ابلیس به سپاه خود می‌گوید: میان آنها حسادت و تجاوزگری افکنید، که این دو خوی، نزد خدا با شرک برابر است [۱۳۶۵].

مراد از ریشه‌ی کفر چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از حسادت کردن به یکدیگر بپرهیزید؛ زیرا کفر، ریشه‌اش حسادت است [۱۳۶۶].

نشانه‌ی حسود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: لقمان به فرزندش گفت: حسود را سه نشانه است: پشت سر غیبت می‌کند، رو به رو تملق می‌گوید و از گرفتاری دیگران شاد می‌شود [۱۳۶۷].

حسادت پسندیده

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن غبطه می‌خورد و حسادت نمی‌ورزد؛ منافق حسادت می‌ورزد و غبطه نمی‌خورد [۱۳۶۸]. [صفحه ۶۱۸]

حق و حَقّگویی

مرتب حق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حق بلند پایه و ارجمند است؛ پس به آن عمل کنید [۱۳۶۹].

باطل نابود است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ باطلی نیست که در برابر حق بایستد مگر آن که حق بر باطل چیره شود و این سخن خدای متعال است (بلکه حق را بر سر باطل می‌زنیم تا آن را در هم کوبد)، (بل نقدف بالحق علی الباطل فیدمغه) (انبیاء / ۱۸) [۱۳۷۰].

نشانه‌ی ایمان راستین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نشانه‌ی ایمان راستین آن است که حق را، هر چند به زیانت باشد، بر باطل، اگر چه سودت رساند، ترجیح دهی [۱۳۷۱].

واجب‌ترین حق مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن را بر مؤمن هفت حق است، واجب‌ترین آنها این است که آدمی حق را بگوید هر چند بر ضد خود یا پدر و مادرش باشد و به خاطر آنها از حق منحرف نشود [۱۳۷۲]. [صفحه ۶۱۹]

عامل فراخ شدن دل برای اسلام

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند هر گاه خوبی بنده‌ای را بخواهد دلش را برای اسلام فراخ می‌گرداند و هر گاه این نعمت به او داد زبانش را به حق گویا کند و دلش را به آن پیوند زند. پس، او به حق عمل کند و چون خداوند این همه را به او

دهد اسلامش را کامل کرده است و هرگاه خداوند خوبی بنده‌ای را نخواهد او را به خود واگذارد و سینه‌اش تنگ و در فشار باشد، اگر حقی بر زبانش جاری شود، در دل به آن اعتقادی نداشته باشد و چون عقیده قلبی نداشته باشد، خداوند توفیق عمل به آن را به او ندهد [۱۳۷۳].

مراد از انسانهای دمدمی مزاج چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بدانید که خدای تعالی از بندگانی که هر لحظه‌ای به رنگی در آیند نفرت دارد. پس هیچگاه از حق و پیروانش جدا نشوید که هر کس به باطل و باطل گرایان بیاویزد هلاک شود و دنیا از دستش برود [۱۳۷۴]. [صفحه ۶۲۱]

حقوق مؤمنین

عامل ارج نهادن به حقوق برادران

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر که دین خدا را ارج نهد، برای حقوق برادران خود نیز ارج قایل باشد و هر که دین خدا را خفیف و سبک شمارد، به برادران خود نیز اهمیتی ندهد [۱۳۷۵].

مراد از حق مؤمن چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: همان گونه که هیچ کس نمی‌تواند فضل ما و آنچه را خداوند به ما عطا فرموده و حقوقی را که برای ما (بر مردم) واجب کرده است، وصف کند هیچ کس نیز نمی‌تواند حق مؤمن را توصیف کند و حقوقی را که خداوند برای او بر برادر مؤمنش واجب کرده ادا کند [۱۳۷۶]. و نیز حضرت فرمودند: خداوند به چیزی برتر از ادای حق مؤمن عبادت نشده است [۱۳۷۷].

هفت حق مؤمن بر مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مؤمن را بر مؤمن هفت حق است که خدای عزوجل آنها را بر او واجب کرده است و خدا درباره‌ی آنها از او بازخواست می‌کند: او را در چشم خود بزرگ شمارد، در دل دوستش بدارد، با مال و دارائی خود یاریش رساند، بر او همان پسندد که بر [صفحه ۶۲۲] خود می‌پسندد، غیبت او را حرام بداند، در بیماری به عیادتش برود، در تشییع جنازه‌اش شرکت کند و بعد از مرگ جز به خوبی از او یاد نکند [۱۳۷۸].

مراد از حق مسلمان بر مسلمان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: حق مسلمان بر مسلمان این است که تا برادرش گرسنه است او سیر نخورد و تا برادرش تشنه است او سیراب نگردد و تا برادرش برهنه است او خود را نپوشاند [۱۳۷۹].

کمترین حق مؤمن بر برادرش چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به سؤال از کمترین حق مؤمن بر برادرش فرمودند: آنچه را که او بدان نیازمندتر است

به خود اختصاص ندهد. [صفحه ۶۲۴]

سوگند خوردن

راست یا دروغ به خدا سوگند مخور

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: راست یا دروغ به خدا سوگند مخورید؛ زیرا خداوند عزوجل می‌فرماید: (و خدا را وسیله‌ی سوگندهای خود قرار مدهید)، (و لا تجعلوا الله عرضة لایمانکم) (بقره / ۲۲۴) [۱۳۸۰].

مراد از سوگند دروغ چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که سوگندی خورد و بداند که دروغ می‌گوید به جنگ خدا رفته است [۱۳۸۱]. و نیز حضرت فرمودند: خدای عزوجل فرموده است: من رحمت خود را شامل حال کسی که سوگند دروغ بخورد نمی‌گردانم [۱۳۸۲]. و نیز حضرت فرمودند: هر کس به خدا سوگند می‌خورد باید راست بگوید و اگر راست نگوید، نزد خدای عزوجل هیچ ارزشی ندارد [۱۳۸۳].

سوگندی که گناه نمی‌باشد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که برای دور کردن ستمی از خود، از روی تقیه سوگند بخورد، گناهی مرتکب نشده و کفاره‌ای به عهده‌اش نیست [۱۳۸۴].

سوگندهایی که جایز نیستند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۶۲۵] سوگند خوردن برای حلال کردن حرام یا حرام کردن حلالی و برای قطع رحم جایز نیست [۱۳۸۵]. و نیز حضرت درباره‌ی آیه: «خدا شما را به سبب سوگندهای لغوتان بازخواست نمی‌کند»، (لا یؤاخذکم الله باللغو فی ایمانکم) فرمودند: لغو این است که انسان بی‌دلیل و جهت بگوید: نه به خدا قسم، آری به خدا قسم [۱۳۸۶].

کسی که به دروغ بگوید: خدا می‌داند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه بنده دروغ بگوید و بگوید خدا می‌داند (که حرف من راست است) خداوند فرماید: آیا کسی غیر از من نیافتی که به او دروغ بندی؟ [۱۳۸۷]. [صفحه ۶۲۷]

بردباری

مراد از وصف مؤمن چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در وصف مؤمن فرمودند: در بردباری او کاستی و در اندیشه‌اش سستی دیده نمی‌شود [۱۳۸۸].

عامل بردباری چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که تمرین بردباری کند بردبار شود [۱۳۸۹]. و نیز حضرت فرمودند: گاه باشد که انسان غیر بردبار جامه‌ی بردباری بپوشد [۱۳۹۰].

بهترین کار انسان قدرتمند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از بهترین کارهای انسان قدرتمند این است که عصبانی شود و بردباری کند [۱۳۹۱].

اثر بردباری چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بردبار پیروز است [۱۳۹۲].

مراد از رکن دانش چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر تو باد به بردباری که آن رکن دانش است [۱۳۹۳].

مؤمن در دین و دانش خود چگونه است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن در دین خود قوی و دانش را با بردباری آمیخته است [۱۳۹۴]. [صفحه ۶۲۹]

شرم و حیا

از بی‌شرمی دوری کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در نامه‌ای که به اصحاب خود نوشتند و به آنان دستور نمودند که پیوسته آن را بخوانند و از نظر بگذرانند فرمودند: بر شما باد به شرم و حیا و دوری کردن از آنچه مردمان صالح پیش از شما از آنها دوری کردند [۱۳۹۵].

شرم و حیا در رأس مکارم اخلاق است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مکارم اخلاق یکی بسته به دیگری است، خداوند آنها را به هر که خود بخواهد می‌دهد. ممکن است در مرد باشد و در فرزند نباشد، در بنده باشد و در آقایش نباشد. (این خوبیها عبارتند از: راستگویی، صداقت با مردم، عطا کردن به سائل، جبران کردن خوبیها، امانتداری، صله رحم، دوستی و مهربانی با همسایه و یار، مهمان‌نوازی و در رأس همه حیا است [۱۳۹۶].

مراد از ایمان و نفاق چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حیا و پاکدامنی و کندی (کندی زبان نه کندی دل) از ایمان است و زشتگویی و بدزبانی و دریدگی از نفاق و دورویی است [۱۳۹۷].

عامل بی‌ایمان شدن چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ایمان ندارد کسی که حیا ندارد [۱۳۹۸]. [صفحه ۶۳۰]

اثر کم رو بودن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که کم رو باشد کم دانش شود [۱۳۹۹].

حیا بر دو گونه است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حیا بر دو گونه است: یک حیا ضعف و ناتوانی است و حیای دیگر قدرت و اسلام و ایمان [۱۴۰۰].

چه کسانی بی خیر هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که از عیب و ننگ شرم نداشته باشد و در پیری دست از خلافتکاری نکشد و در نهان از خدا نترسد، بی خیر است [۱۴۰۱].

عامل از بین رفتن عزت و حیا چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دست نیاز به سوی مردم دراز کردن، عزت را سلب می کند و حیا را می برد [۱۴۰۲].
[صفحه ۶۳۲]

اخلاص عمل

بالاترین نعمت خداوند عزوجل به بنده اش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند عزوجل نعمتی بالاتر از این به بنده اش نداده است که در قلبش جز خدا نباشد [۱۴۰۳].

پایداری عمل، سخت تر از خود عمل است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پایداری بر عمل تا آنجا که خالص شود، سخت تر از خود عمل است [۱۴۰۴].

شرط گفتن لا اله الا الله

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس از روی اخلاص بگوید: «لا اله الا الله» به بهشت می رود و اخلاصش به این است که «لا اله الا الله» او را از آنچه حرام کرده باز دارد [۱۴۰۵].

مراد از عمل اخلاص چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: عمل خالص آن است که نخواهی کسی جز خدای عزوجل تو را بر انجام آن بستاید [۱۴۰۶].

همه اشیاء در برابر مؤمن خاشعند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همه اشیاء در برابر مؤمن خاشعند و از هیبت او می‌هراسند. سپس حضرت فرمودند: اگر برای خدا اخلاص ورزد همه چیز، حتی گزندگان و درندگان زمین و پرندگان هوا را از او بترساند [۱۴۰۷]. [صفحه ۶۳۳]

اثر تربت قبر امام حسین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در تربت قبر حسین علیه السلام شفای هر دردی است و آن بزرگترین دارو است [۱۴۰۸].

اجر و ثواب سرودن شعر در مرگ سالار شهیدان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به جعفر بن عفان طائی فرمودند: شنیده‌ام که درباره‌ی حسین بن علی علیه السلام اشعار نیکویی می‌سرایی؟ عرض کرد: آری. جعفر برای آن حضرت و کسانی که پیرامونش بودند شعری خواند تا جایی که اشک‌ها بر چهره و محاسنش جاری شد. و نیز حضرت فرمودند: هر کس درباره‌ی حسین بن علی علیه السلام بیتی شعر بسراید و خود بگرید و ده نفر را بگریاند، برای او و آن ده نفر بهشت باشد [۱۴۰۹]. [صفحه ۶۳۵]

حاجت و نیازمندی

ثواب گام برداشتن برای رفع حاجت مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس در راه بر آوردن نیاز برادر مؤمنش گام بردارد تا بر آورده شود و از این کار ثواب الهی را بجوید، خدای عزوجل به پاداش این کار برایش ثواب یک حج و یک عمره‌ی پذیرفته و روزه‌ی دو ماه حرام با اعتکاف این دو ماه در مسجدالحرام بنویسد و هر کس به نیت روا ساختن حاجت او قدم بردارد اما موفق به این کار نشود خداوند به پاداش آن ثواب یک حج پذیرفته شده را منظور دارد. پس، در کار خیر شوق نشان دهید [۱۴۱۰] و نیز حضرت فرمودند: زمانی که بنده برای برطرف ساختن نیاز برادر مؤمن خود قدم بردارد خداوند عزوجل دو فرشته را، یکی در سمت راست او و دیگری در سمت چپش، بر وی بگمارد. که از پروردگارش برای او آمرزش طلبند و برای روا شدن حاجتش دعا کنند [۱۴۱۱] و نیز حضرت فرمودند: کسی که در راه برطرف ساختن نیاز برادر خود قدمی بردارد چونان کسی است که سعی میان صفا و مروه به جای آرد [۱۴۱۲] و نیز حضرت فرمودند: روایت شده است که در میان بنی اسرائیل هر گاه عابدی به نهایت درجه‌ی عبادت می‌رسید برای بر آوردن نیازها و رفع مشکلات مردم به راه می‌افتاد [۱۴۱۳].

روا ساختن حاجت مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس یک نیاز برادر مؤمن خود را روا سازد خداوند عزوجل در روز رستاخیز صد هزار نیاز او را بر آورد که نخستین آنها بهشت است [۱۴۱۴]. [صفحه ۶۳۶]

مراد از پاداش توبه چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه مسلمانی نیاز مسلمانی را بر آورد خدای تبارک و تعالی او را ندا دهد که:

پاداش تو به عهده‌ی من است و من به کمتر از بهشت برای تو راضی نمی‌شوم [۱۴۱۵].

روا ساختن حاجت مؤمن برتر از حج است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: برآوردن نیاز مؤمن به یقین برتر از یک حج و بیشتر و بیشتر است (حضرت تا ده حج شمردند) [۱۴۱۶] و نیز حضرت فرمودند: روا ساختن حاجت مؤمن نزد خدا از بیست حج که برای هر حج صد هزار (درهم یا دینار) خرج شده باشد، محبوبتر است. و نیز حضرت فرمودند: برآوردن نیاز مؤمن برتر است از هزار حج که با مناسکش پذیرفته شود و از آزاد کردن هزار بنده در راه خدا و اهدای هزار اسب با زین و لگامهایش در راه خدا [۱۴۱۷].

کسی که از برآوردن نیاز برادر خود امتناع کند

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: اگر مسلمانی دست نیاز به سوی مسلمانی دراز کند و او بتواند نیازش را برآورد و نکند، خداوند در روز قیامت او را سخت توبیخ کند و فرماید: برادرت برای نیاز نزد تو آمد و من برآوردن آن را در دست تو قرار دادم اما به ثواب این کار بی‌ رغبتی کردی و [صفحه ۶۳۷] دست رد به سینه‌ی او زدی. به عزت خودم سوگند که، چه دوزخی باشد یا آمرزیده، به هیچ حاجتی از تو اعتنایی نکنم [۱۴۱۸].

عامل دست بسته محشور شدن در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: کسی که برادر مؤمنش در هنگام تنگدستی نیاز خود را به او بگوید و او بتواند خودش یا از طریق کسی دیگر حاجتش را روا سازد و نکند خداوند در روز قیامت وی را دست بسته به گردن محشور فرماید و تا فارغ شدن از حساب بندگانش همچنان او را نگه دارد [۱۴۱۹].

عامل تنهایی در دنیا و آخرت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هرگاه مؤمنی بتواند برادر خود را یاری رساند، اما کمکش نکند، خداوند در دنیا و آخرت او را تنها گذارد [۱۴۲۰] و نیز حضرت فرمودند: هیچ مؤمنی نیست که از آبروی خود برای برادر مؤمنش مایه بگذارد مگر آن که خداوند روزی او را بر آتش حرام گرداند و در روز قیامت سختی و خواری به او نرسد و هر مؤمنی که از برادر مؤمن خود مقام و آبروی بیشتر داشته باشد اما در استفاده از مقام و آبروی خود برای کمک به او دریغ ورزد در دنیا و آخرت سختی و خواری [صفحه ۶۳۸] بیند و در روز قیامت شعله‌های آتش چهره‌اش را فرو گیرد، خواه دوزخی باشد یا آمرزیده [۱۴۲۱].

عامل عذاب در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هرگاه یکی از برادران ما دست حاجت به سوی یکی از شیعیان ما دراز کند و او بتواند کمکش کند و دریغ ورزد، خداوند عزوجل او را به برآوردن نیاز یکی از دشمنان ما مبتلا می‌کند و به سبب آن در روز قیامت عذاب شود [۱۴۲۲].

خود را مخفی نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که برای طلب حاجت خود یا برای سلام و احوالپرسی نزد برادر مؤمن خود رود و او خود را از وی مخفی کند، تا زنده است پیوسته نفرین خدا نثار او شود [۱۴۲۳] و نیز حضرت فرمودند: هر مؤمنی که خود را از دسترس مؤمن دیگر دور نگه دارد، خداوند عزوجل میان او و بهشت هفتاد هزار حصار بکشد که میان هر حصار با حصار دیگر هزار سال راه است [۱۴۲۴].

ثواب کسی که برادر مؤمن خود را ببوشاند

امام صادق علیه السلام فرمودند: هر که مؤمن برهنه‌ای را ببوشاند خداوند استبرق بهشتی بر تن او کند و هر که جامه‌ای بر تن مؤمن (اما فقیر) پوشیده کند تا تکه‌ای از آن جامه باقی است پیوسته او در پوشش خدا باشد [۱۴۲۵]. [صفحه ۶۳۹] و نیز حضرت فرمودند: هر که لباس زمستانی یا تابستانی به برادر خود ببوشاند، بر خدا است که از جامه‌های بهشت بر تن او کند و سختیهای مردن را بر وی آسان گرداند و در قبرش بر او گشایش دهد و آن گاه که سر از گور بردارد فرشتگان با بشارت به استقبالش روند [۱۴۲۶].

ثواب بر آوردن نیازها

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که برای رضای خدا در راه بر آوردن نیاز برادر مسلمان خود بکوشد، خداوند عزوجل هزار هزار حسنه برایش بنویسد [۱۴۲۷]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در ضمن حدیثی مفصل فرمودند: اگر برای بر آوردن نیاز برادر خود بکوشم تا نیازش برطرف شود نزد من خوشتر است از این که هزار بنده آزاد کنم و هزار اسب زین و لگام بسته در راه خدا هدیه کنم [۱۴۲۸] و نیز حضرت فرمودند: کسی که به فکر بر آوردن نیاز برادر مؤمن مسلمان خود باشد تا زمانی که در فکر نیاز او باشد خداوند در کار نیاز وی باشد [۱۴۲۹].

محبوبترین مردم نزد خدا چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل فرموده است: مردم خانواده‌ی من هستند، پس محبوبترین آنان نزد من کسانی هستند که با مردم مهربانتر و در راه بر آوردن نیازهای آنان کوشاتر باشند [۱۴۳۰]. [صفحه ۶۴۰] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی (و هر جا باشم مرا با برکت قرار داد)، (و جعلنی مبارکاً اینما کنت) فرمود: یعنی سودمند بودن [۱۴۳۱].

در بر آوردن نیازها شتاب کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هرگاه مردی دست نیاز به سوی من دراز کند، در رفع نیاز مشکل او شتاب می‌ورزم، زیرا بیم آن می‌رود که کار از کار بگذرد و اقدام من در کمک به او دیگر به کارش نیاید [۱۴۳۲].

از تازه به دوران رسیده‌ها حاجت نخواهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر دست خود را تا آرنج در دهان اژدها کنی بهتر است تا اینکه دست نیاز به سوی تازه به دوران رسیده‌ها دراز کنی [۱۴۳۳]. [صفحه ۶۴۲]

بغض و نفرت

منفورترین خلق چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: منفورترین خلق خدا بنده‌ای است که مردم از زبان او بترسند [۱۴۳۴].

منفورترین کار نزد خدای متعال

خداوند از پرخوابی و بیکاری زیاد نفرت دارد [۱۴۳۵].

سه عمل منفور نزد خداوند سبحان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که خداوند آنها را دشمن دارد: خوابیدن در روز بدون شب زنده‌داری، خنده‌ی بی دلیل و غذا خوردن از روی سیری [۱۴۳۶]. و نیز حضرت فرمودند: مردی از خثعم خدمت رسول خدا (صلی الله علیه و آله وسلم) آمد و عرض کرد: کدام کار نزد خدای عزوجل منفورتر است؟ حضرت فرمودند: شرک و ورزیدن به خدا. عرض کرد: دیگر چه؟ فرمودند: بریدن از خویشاوندان. عرض کرد: سپس چه؟ حضرت فرمودند: امر به منکر و نهی از معروف [۱۴۳۷].

عوامل نفرت و دشمنی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز نفرت و دشمنی آورد: دورویی، ستمگری و خودپسندی [۱۴۳۸]. [صفحه ۶۴۵]

بلا و آزمایش

مراد از امر و نهی خداوند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از امر و نهی خدا هیچ گرفتگی و گشایشی صورت نمی‌گیرد مگر از جانب خدای عزوجل در آن آزمایش و حکمی است [۱۴۳۹].

فقر و غنا آزمایش خداوند است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: امیرالمؤمنین علیه السلام بیمار شدند و گروهی عیادت آن حضرت رفتند و عرض کردند: چگونه صبح کردید ای امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: با بدی. عرض کردند: سبحان الله! چنین سخنی از چون شمایی؟ فرمودند: خدای تعالی فرماید: (و شما را با خوبی و بدی می‌آزمایم...)، (و نبلوکم بالشر و الخیر فتنه) (انبیاء ۳۵) خوبی همان تندرستی و توانگری است و بدی همان بیماری و ناداری. و این هر دو برای آزمایش و امتحان است [۱۴۴۰].

چشیدن بلا از آن چه کسی است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پیامبران بیش از همه سختی بلا را می‌چشند، پس از آنها جانشینان و پیروانشان و سپس به ترتیب کسانی که نزد خدا مقامی ارجمندتر دارند [۱۴۴۱].

مراد از «دنیا زندان مؤمن است» چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دنیا زندان مؤمن است؛ از کدام زندان خیری می‌رسد؟ [۱۴۴۲]. [صفحه ۶۴۶]

دوره‌ی سختیها کوتاه است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اهل حق همیشه در سختی بوده‌اند؛ اما بدانید که دوره‌ی این سختی کوتاه است و سرانجامش آسایش طولانی است [۱۴۴۳].

بر گرفتاریهای زمان خود صبوری کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در تفسیر آیه (و در کتاب از اسماعیل یاد کن...)، (و اذکر فی الکتاب اسماعیل...) فرمودند: خداوند قوم اسماعیل را بر او مسلط کرد و آنها پوست سر و صورتش را کردند... و این اسماعیل آن اسماعیل پسر ابراهیم نیست [۱۴۴۴]. و نیز حضرت فرمودند: پیش از شما مردمی بودند که کشته می‌شدند، سوخته می‌شدند، اره می‌شدند و زمین با همه فراخی بر آنان تنگ می‌گشت ولی هیچ یک از اینها آنان را از عقیده‌شان، همان که شما هم دارید، رویگردان نمی‌کرد. آنان نه ستمی کرده و نه آزاری رسانده بودند که سزاوار این کیفر باشند بلکه تنها بدین سبب از آنان انتقام می‌کشیدند که به خدای توانا و ستوده ایمان داشتند از خدا بخواهید که درجات آنان را به شما عطا فرماید. بر سختیها و گرفتاریهای زمان خود صبوری ورزید تا به پای آنها برسید [۱۴۴۵].

مؤمن بر انواع بلاها آزمایش می‌شود

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام پرسیده شد: آیا مؤمن به جذام و پیسی و امثال آن مبتلا می‌شود؟ حضرت فرمودند: مگر بلا جز برای مؤمن نوشته و مقدر شده است؟! [۱۴۴۶]. [صفحه ۶۴۷]

مؤمنین به دل نگیرید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند عزوجل فرموده است: اگر بنده‌ی مؤمن به دل نمی‌گرفت هر آینه سر کافر را دستاری آهنی می‌بستم تا هرگز سر درد نگیرد [۱۴۴۷].

توانگران و تهیدستان به امر و نهی و صبر و رضا آزمایش می‌شوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در تفسیر آیه: (اگر نه آن بود که همه مردم یک امت می‌شدند...)، (لولا ان یکون الناس امة واحدة) (زخرف / ۳۳ و ۳۴) فرمودند: اگر خدا چنین می‌کرد هیچ کس ایمان نمی‌آورد. اما او در میان مؤمنان توانگران و تهیدستان قرار داد و در میان کافران نیز توانگرانی و تهیدستانی. آن گاه آنان را با امر و نهی و صبر و رضا بیازمود [۱۴۴۸].

مراد از بخشش های الهی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مصیبتها هدیه‌ها و بخششهایی هستند از سوی خداوند و فقر در خزانه‌ی خدا نگهداری می‌شود (آن را جز به بندگان خاصش ندهد). [۱۴۴۹].

منظور از زیور مؤمن چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۶۴۸] بلا- و گرفتاری برای مؤمن زیور است و کرامتی است برای کسی که خرد ورزد. زیرا گرفتار بلا شدن و شکیبایی و پایداری کردن در برابر آن ایمان را استوار می‌گرداند [۱۴۵۰].

مقصود از کرامتهای خداوند متعال چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تعالی هیچ بنده‌ای را از آدم تا محمد (صلی الله علیه و آله وسلم) نستود مگر پس از آن که وی را دچار بلا ساخت و او در آن بلا حق بندگی را ادا کرد. پس کرامتهای خداوند در حقیقت پایانه‌هایی است که آغاز آنها بلا است [۱۴۵۱]. و نیز حضرت فرمودند: همانا بلائی از خداوند آکنده از کرامتهای جاودانه او است و رنج و محنتهایش، اگر چه پس از مدتی، خشنودی و قرب او را به بار می‌آورد [۱۴۵۲].

مراد از بندگان ناب و خالص خداوند متعال چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل در روی زمین بندگان ناب و خالص که هیچ تحفه و هدیه‌ای از آسمان به زمین نمی‌فرستد مگر اینکه آن تحفه را نصیب دیگران می‌کند و هیچ بلائی نمی‌فرستد مگر اینکه آن را متوجه ایشان می‌گرداند [۱۴۵۳].

وسیله‌ی تنبه مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۶۴۹] مؤمن چهل شب را سپری نمی‌کند جز آن که پیشامدی برایش شود که غمگینش سازد تا بدان وسیله متنبه گردد [۱۴۵۴]. و نیز حضرت فرمودند: هرگاه خداوند خیر بنده‌ای را بخواهد و او گناهی ورزد در پی آن گناه به مصیبتی گرفتارش سازد تا او را به یاد استغفار اندازد. و هرگاه خداوند برای بنده‌ای شر و بدی خواهد و او گناهی ورزد و در پی آن به او نعمتی بخشد تا آمرزش خواهی را از یادش ببرد و آن گناه را ادامه دهد. این است فرموده‌ی خدای عزوجل که: (از راهی که خود نمی‌دانند به تدریج آنان را فرو می‌گیریم)، (سنستدرجهم من حیث لا یعلمون) (اعراف / ۱۸۲) یعنی به وسیله ی دادن نعمت در هنگامی که گناه می‌ورزند [۱۴۵۵]. و نیز حضرت فرمودند: هیچ مؤمنی نیست مگر آن که هر چهل روز یک بار به وسیله بلا و گرفتاری متنبه می‌شود. این بلا یا به مال او می‌رسد یا به فرزندش یا به خودش که پاداش آن را می‌بیند و یا اندوهی به او می‌رسد که نمی‌داند از کجا رسیده است [۱۴۵۶].

شرط دوستی خداوند متعال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هرگاه خداوند مردمی یا بنده‌ای را دوست بدارد بر سر او بلا می‌ریزد و از غمی به در نمی‌آید مگر آن که در غمی دیگر فرو می‌افتد [۱۴۵۷].

بلا به فراخور ایمان است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۶۵۰] مؤمن مانند کفهی ترازو است که هر چه بر ایمانش افزوده شود بلا و گرفتاریش فزونی گیرد [۱۴۵۸] و نیز حضرت فرمودند: پیامبری نزد قوم خود می‌آمد و آنان را به فرمانبری از خدا فرمان می‌داد و آنان را به یکتاپرستی فرا می‌خواند و سر پناهی که شب را در آن بگذرانند نداشت. نمی‌گذاشتند سخنش تمام بشود و به حرفهایش

گوش نمی‌دادند و او را می‌کشتند. راستی که خدای تبارک و تعالی بندگان خود را به فراخور قدر و منزلتی که نزد او دارند مبتلا می‌کند [۱۴۵۹].

مراد از پاداش دادن خداوند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به پرسش از آیه: (هر مصیبتی به شما می‌رسد...)، (و ما اصابکم من مصیبه) آیا می‌پنداری آنچه بر سر علی علیه‌السلام و خاندان او آمد، دستاورد خودشان بود؟ حالی که آنان پاک و معصوم بودند. فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بی‌آنکه گناهی کرده باشد شبانه‌روزی صد بار به درگاه خدا توبه و استغفار می‌کردند خداوند اولیای خود را بی‌آنکه گناهی کرده باشند، به مصائب گرفتار می‌سازد تا بدین وسیله پاداششان دهد [۱۴۶۰].

عامل رسیدن به منزلت بهشت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: همانا در بهشت منزلتی است، هیچ بنده‌ای بدان نرسد مگر با بلایی که (در دنیا) به بدنش می‌رسد [۱۴۶۱] و نیز حضرت فرمودند: بنده را نزد خدا مقام و منزلتی است که بدان نرسد مگر با یکی از این دو: [صفحه ۶۵۱] از بین رفتن مال و دارایی‌اش یا رسیدن بلایی به جسمش [۱۴۶۲].

از خداوند متعال بلا نخواهید

به حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام عرض شد: از ابوذر (ره) نقل می‌شود که گفته است: مردم از سه چیز بدشان می‌آید ولی من آنها را دوست دارم: مرگ را دوست دارم، فقر را دوست دارم و بلا را دوست دارم. حضرت فرمودند: این نقل قول درست نیست، بلکه منظور ابوذر این است که مرگ در راه طاعت خدا را خوشتر دارم از زندگی همراه با معصیت خدا و فقر در راه اطاعت خدا را دوست‌تر دارم تا ثروت همراه با نافرمانی خدا و بلا و سختی دیدن در راه طاعت خدا برایم خوشایندتر است از سلامتی و عافیت همراه با معصیت خدا [۱۴۶۳].

مبتلا شدن مؤمن به سود او است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: از وحی‌های خدا به موسی علیه‌السلام [این بود که]: آفریده‌ای نیافریده‌ام که نزد من محبوب‌تر از بنده‌ی مؤمنم باشد. او را مبتلا می‌سازم چون برایش بهتر است؛ به او عافیت می‌بخشم چون برایش بهتر است، از او می‌گیرم و محرومش می‌سازم چون برایش بهتر است. من بهتر می‌دانم که چه چیز بنده‌ی مرا اصلاح می‌کند؛ پس باید که بر بلای من صبور باشد و از نعمتهایم سپاسگزار و از حکم و قضای من خشنود، تا او را در شمار بندگان صدیق خود نویسم [۱۴۶۴].

سخت‌ترین آزمایش بندگان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خدا بندگان را به چیزی سخت‌تر از بذل و بخشش مال نیازموده است [۱۴۶۵]. [صفحه ۶۵۲]

مراد از آرزوی مرگ چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز است که هر کس به یکی از آنها گرفتار شود آرزوی مرگ کند: فقر پیاپی، محرومیت رسوا و دشمن چیره (و غالب) [۱۴۶۶]. و نیز حضرت فرمودند: سه چیز است که هر کس به یکی از آنها گرفتار آید آسیمه سر شود: نعمت از دست رفته، زن بدکار و داغ عزیز [۱۴۶۷].

اثر بلا روی بلا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه بلا روی بلا بیاید از بلا رهایی حاصل آید [۱۴۶۸].

دعا در هنگام دیدن شخص بلازده

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه دیدی مردی به بلایی دچار است و خداوند به تو نعمت ارزانی داشته بگو: خدایا! مسخره نمی‌کنم و به خود نمی‌بالم اما تو را به سبب نعمتهای بزرگی که به من داده‌ای سپاس می‌گویم [۱۴۶۹]. [صفحه ۶۵۴]

بازرگانی و تجارت

عامل افزایش خرد انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: تجارت کردن خرد را می‌افزاید [۱۴۷۰]. و نیز حضرت فرمودند: تجارت نکردن خرد را می‌کاهد [۱۴۷۱].

خانواده‌ی خود را در رفاه و آسایش قرار دهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به معاذ فرمودند: ای معاذ! از تجارت خسته و ناتوان شده‌ای یا به آن بی‌رغبت گشته‌ای؟ عرض کردم: نه ناتوان و خسته شده‌ام و نه بی‌رغبت. حضرت فرمودند: پس تو را چه شده است؟ عرض کردم: منتظر چیزی بودیم و آن زمانی بود که ولید کشته شد. و من ثروت زیادی داشتم و اینک نیز دارم و به هیچ کس هم بدهکار نیستم و فکر نمی‌کنم تا آخر عمرم تمام شود. حضرت فرمودند: تجارت را ترک می‌کنی در صورتی که تجارت نکردن خرد را می‌برد؛ خانواده‌ات را در رفاه و آسایش قرار بده و کاری نکن که آنها برای تهیه هزینه زندگیت کار کنند [۱۴۷۲].

تجارت مایه‌ی اعتبار انسان است

حضرت امام علیه السلام از [احوال] معاذ کرباس فروش جو یا شد، عرض شد: ترک تجارت کرده است. حضرت فرمودند: کار شیطان است. کسی که تجارت را رها کند دو سوم عقلش پریده است. مگر نمی‌داند که کاروانی از شام آمد و رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از آن کالا خرید و با آنها تجارت کرد و سودی برد که با آن وام خود را پرداخت [۱۴۷۳].

عوامل روزی انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۶۵۵] روزی بعضی مردم در تجارت است و روزی برخی در شمشیر و روزی پاره‌ای دیگر در زبانشان [۱۴۷۴].

شرط تجارت نمودن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس بخواهد تجارت کند باید احکام دین خود را بیاموزد تا حلال را از حرام باز شناسد. کسی که احکام دین خود را نیاموزد و تجارت کند در کام شبهات فرو غلتد [۱۴۷۵].

ثواب پذیرفتن تقاضای فسخ معامله

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هرگاه مسلمانی از معامله پشیمان شود و تقاضای فسخ کند و مسلمان طرف دیگر معامله تقاضای فسخ معامله را بپذیرد خداوند در روز رستاخیز از لغزشهای او درگذرد [۱۴۷۶].

عوامل لطف خداوند متعال

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چهار کسند که خداوند در روز رستاخیز به آنان (به دیده‌ی لطف) نظر می‌کند: کسی که تقاضای فسخ معامله را از آنکه پشیمان شده است بپذیرد، یا اندوه غمزه‌ای را بزدايد، یا بنده‌ای را آزاد کند، یا ازدواج ناکرده را همسر دهد [۱۴۷۷]. [صفحه ۶۵۶]

عامل برکت رزق و روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: امیرالمؤمنین علیه السلام رد می‌شدند، دیدند دختری از قصاب گوشت خریده و می‌گوید: سنگین تر بکش. حضرت به قصاب فرمودند: بیشتر بده؛ زیرا این کار برکتش بیشتر است [۱۴۷۸] و نیز حضرت فرمودند: حق مشتری ادا نخواهد شد مگر آنکه کفهی ترازو به نفع او بچربد و سنگین تر شود [۱۴۷۹].

برکت غذا با پیمانۀ نمودن آن است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به مسمع کردین فرمودند: ابوسیاری! زمانی که آشپز می‌خواهد غذا درست کند به او دستور بده آن را پیمانۀ کند زیرا برکت در غذایی است که با پیمانۀ تهیه شود [۱۴۸۰].

مراد از سود گرفتن مؤمن از مؤمن چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سود گرفتن مؤمن از مؤمن ریاست مگر اینکه جنسی را به بیشتر از صد درهم بخرد در این صورت به اندازه‌ی خوراک روزانه‌ات روی قیمت آن بکش. یا این که برای تجارت کردن بخرد که در این صورت نیز از آنان سود بگیری ولی مدارا کن [۱۴۸۱]. و نیز از حضرت درباره‌ی این روایت که سود گرفتن مؤمن از مؤمن ریاست سؤال شد. حضرت فرمودند: این زمانی است که حق حاکم شود و قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ما خاندان قیام کند. اما امروزه اشکالی ندارد [۱۴۸۲]. [صفحه ۶۵۷]

سه نفر بدون حساب وارد بهشت می‌شوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند سه نفر را بدون حسابی وارد بهشت می‌کند: پیشوای دادگر، تاجر راستگو و پیری که عمر خود را در طاعت خدا گذرانده باشد [۱۴۸۳].

کار تجارت را رها نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از شغل یکی از اصحاب خود پرسیدند: عرض کرد: فدایت شوم، من تجارت را کنار گذاشتم؛ حضرت فرمودند: چرا؟ عرض کرد: منتظر این امر (روی کار آمدن دولت و حکومت شما) هستم. حضرت فرمودند: این از شما تعجب است، ثروستان از بین می‌رود. از تجارت دست مکش و فضل و برکت خدای را بجوی، حجره‌ی خود را بگشای و بساط کسب و کارت را پهن کن و از پروردگارت روزی بطلب [۱۴۸۴].

کمتر وام بگیرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کمتر وام بگیرد که قرض کم داشتن عمر را زیاد می‌کند [۱۴۸۵].

جزای پرداخت نکردن بدهکاری

معاویة بن وهب (می‌گوید): به امام صادق علیه السلام عرض کردم: که نقل می‌شود مردی از انصار وقتی مرد دو دینار بدهکار بود و رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بر او نماز نخواند و فرمودند: بر دوست خود نماز [صفحه ۶۵۸] بخوانید. تا آنکه یکی از نزدیکان او پرداخت آن دو دینار را به عهده گرفت (آیا این موضوع صحت دارد؟) امام صادق علیه السلام فرمودند: درست است. سپس فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم این کار را کرد تا مسلمانان عبرت بگیرند و بدهکاریهای خود را به یکدیگر بپردازند و موضوع وام را سبک نگیرند. (و مگر نه اینکه) رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم وقتی رحلت فرمودند بدهکار بودند، حسن علیه السلام بدهکار به شهادت رسیدند و حسین علیه السلام وقتی به شهادت رسیدند بدهکار بودند [۱۴۸۶].

آفت احتکار گندم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل با نعمت دانه (گندم) بر بندگانش منت نهاد و شپش را آفت آنها قرار داد و اگر نه چنین بود زمامداران آن را نیز همچون زر و سیم می‌اندوختند [۱۴۸۷].

بدترین مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بدترین مردم، بازرگانان خیانتکارند [۱۴۸۸]. [صفحه ۶۶۰]

قم و قیام قائم آل محمد

منزلت و عظمت شهر قم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند کوفه را برای دیگر جاها و مؤمنان آن را برای مؤمنان دیگر سرزمینها حجت قرار داد و شهر قم را برای سایر شهرها و مردم آن را برای همه‌ی اهالی شرق و غرب عالم، از جن و انس، حجت قرار داد. خداوند شهر قم و مردم آن را مستضعف و ناتوان رها نکرد بلکه آنان را توفیق داد و تأیید نمود. روزگاری خواهد آمد که شهر قم و مردمان آن بر دیگر مردمان حجت باشند. آن روزگار از زمان غیبت قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ما است تا هنگام ظهورش. اگر چنین نبود زمین اهل خود را در کامش فرو می‌برد. فرشتگان بلایا را از قم و مردم قم دور می‌کنند. هیچ ستمگری آهنگ بدی به

آنان نکند مگر آنکه در هم شکننده ستمگران او را در هم شکند [۱۴۸۹].

ظهور علم و دانش در شهر قم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به زودی کوفه از مؤمنان تهی خواهد گشت و علم و دانش از آن رخت برخواهد بست همانند ماری که در سوراخش پنهان شود. آن گاه دانش و علم در شهری آشکار خواهد شد به نام قم. این شهر مکان دانش و فضیلت می‌شود، تا آنجا که بر روی کره‌ی زمین کسی نمی‌ماند که در دین ضعیف و ناتوان باشد. حتی زنان پرده‌نشین؛ و این نزدیک ظهور قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ما است. خداوند قم و مردم آن را جانشین حجت می‌کند. اگر چنین نبود هر آینه زمین اهل خود را فرو می‌بلعید و در روی زمین حجتی باقی نمی‌ماند. علم و دانش از این شهر به شهرهای دیگر در شرق و غرب عالم سرازیر می‌شود و بدین سان حجت [صفحه ۶۶۱] خدا بر بندگانش نمی‌ماند که دین و دانش به او نرسیده باشد. سپس قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ظهور می‌کند [۱۴۹۰].

چرا قم را قم نامیده‌اند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به عفان بصری فرمودند: آیا می‌دانی چرا گفته‌اند قم؟ عرض کردم: خدا و رسولش و شما بهتر می‌دانید. حضرت فرمودند: از آن رو قم را قم نامیده‌اند که مردم آن بر گرد قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) آل محمد (صلوات الله علیه) فراهم آیند و همراه او قیام کنند و در راه او پایداری می‌ورزند و یاریش می‌رسانند [۱۴۹۱].

مراد از گروه جنگاوران زورمند چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در تفسیر آیه‌ی: (گروهی از بندگان خویش را که جنگاورانی بودند بر سر شما فرستادیم که حتی در درون خانه‌ها هم کشتار کردند)، (بعثنا علیکم عبادا لنا اولی بأس شدید فجاسوا خلال الدیار) فرمودند: اینان مردمی هستند که خداوند پیش از ظهور قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) می‌فرستد و آنان هر کس را که به خاندان محمد صلی الله علیه و آله و سلم ستم کرده باشد می‌کشند [۱۴۹۲].

علت نام‌گذاری حضرت قائم به مهدی

آن گاه که از علت نام‌گذاری قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به مهدی پرسیده شد: حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون او به هر امری نهانی رهنمون می‌شود [۱۴۹۳]. [صفحه ۶۶۲]

مقام کسی که چشم به راه حضرت مهدی است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که منتظر و چشم به راه دوازدهمین (امام) باشد مانند کسی است که با شمشیر آخته از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم دفاع می‌کند [۱۴۹۴]. [صفحه ۶۶۴]

آداب مجلس

مکان نشستن رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم هر گاه وارد منزلی می شدند در پایین ترین جای مجلس می نشستند [۱۴۹۵].

با چه کسی نباید همنشینی کرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه: (و در این کتاب بر شما نازل کرد...)، (و قد نزل علیکم فی الكتاب...) (نساء / ۱۴۰) فرمودند: مقصود این است که [هر گاه شنیدید کسی] حق را انکار و تکذیب می کند و از امامان بد می گوید: از نزد چنین کسی برخیز و با او همنشینی مکن، هر که می خواهد باشد [۱۴۹۶].

مکانی که مؤمن در آن جا نباید بنشیند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سزاوار نیست مؤمن در مجلسی بنشیند که در آن معصیت خداوند می شود و او نمی تواند آن وضع را تغییر دهد [۱۴۹۷].

در جای شبهه انگیز نایستید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به خدا و روز واپسین ایمان دارد نباید در جای شبهه انگیز بایستد [۱۴۹۸].

محفلی که در آن ذکر خدا نباشد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۶۶۵] هر گاه عده‌ای در محفلی گرد آیند و در آن ذکر خدا و ما نکنند آن محفل در روز قیامت برای آنان مایه‌ی دریغ خواهد بود [۱۴۹۹].

فضیلت مجالس نشست و گفتگو

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به فضیلت فرمودند: آیا با هم می نشینید و گفتگو می کنید؟ عرض کرد: آری، فدایت شوم. حضرت فرمودند: من این مجالس را دوست دارم. ای فضیلت! راه ما را زنده نگه دارید. رحمت خدا بر آن که امر ما را زنده کند. ای فضیلت! هر کس از ما یاد کند یا در حضور او از ما یاد شود و از چشمش به اندازه پر مگسی اشک در آید خداوند گناهان او را بیخشد اگر چه از کفهای دریا فروتر باشد [۱۵۰۰].

دعای برخاستن از مجلس

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم هر گاه از مجلسی بر می خاستند، اگر چه زمانی کوتاه در آن جا نشسته بودند، بیست و پنج مرتبه از خدا آمرزش می طلبیدند [۱۵۰۱]. [صفحه ۶۶۷]

بهشت

مراد از بهای بهشت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: جمله «لا اله الا الله» بهای بهشت است [۱۵۰۲].

عوامل وجوب بهشت بر انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه کار است که هر کس یکی از آنها را انجام دهد خداوند بهشت را بر او واجب گرداند: انفاق کردن در تنگدستی، خوشرویی با همه عالم و انصاف داشتن [۱۵۰۳].

عوامل ضمانت بهشت بر انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چه کسی چهار چیز را به من تضمین می‌دهد تا من چهار خانه در بهشت برای او تضمین کنم؟ انفاق کن و از تنگدستی مترس، سلام را در جهان رواج ده، بحث و جدل را واگذار هر چند حق با تو باشد و با مردم به انصاف رفتار کن [۱۵۰۴].

ثواب اعتراف به امامت علی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی به مؤمن تضمین داده است که... اگر به ربوبیت او و پیامبری محمد صلی الله علیه و آله و سلم و امامت علی اعتراف کند و فرایض او را به جا آورد وی را در جوار خود سکنا دهد [۱۵۰۵].

سه گروه وارد بهشت نمی‌شوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۶۶۸] خدای تبارک و تعالی به خود سوگند یاد کرده است که سه گروه را در بهشت جای ندهد: کسی که فرمان خدای عزوجل را رد کند یا کسی که از فرمان امام هدایت‌گر سر برتابد و کسی که حق مؤمنی را نپردازد [۱۵۰۶].

عالی‌ترین نعمت بهشت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند را در هر روز جمعه بر بندگان مؤمن خود کرامت و بخششی است... هرگاه گرد هم آیند پروردگار تبارک و تعالی برایشان جلوه کند و چون به او بنگرند به سجده درافتند [۱۵۰۷].

مؤمنان در بهشت چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در توصیف مؤمنان در بهشت فرمودند: خدای تبارک و تعالی فرماید: ای بندگان راستین من! در دنیا از نعمت عبادت من برخوردار شوید؛ زیرا در آخرت به آن متنعم می‌شوید [۱۵۰۸].

مراد از عطا کردن نیکویی در دنیا و آخرت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در تفسیر آیه: (پروردگار ما! در دنیا و آخرت به ما نیکویی عطا فرما)، (ربنا آتنا فی الدنیا حسنه و فی الآخرة الحسنه) فرمودند: نیکویی در آخرت همان خشنودی خدا و بهشت است و در دنیا وسعت روزی و معاش و خوشخویی [۱۵۰۹].

کمترین فرد بهشت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۶۶۹] کمترین فرد بهشت چنان است که اگر جن و انس میهمان او شوند همه را از خوراک و آشامیدنی پذیرائی کند و از آنچه دارد چیزی کم نشود [۱۵۱۰].

کمترین نعمت بهشتیان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کمتر نعمت بهشتیان چنان است که بویش از فاصله هزار سال به مسافت دنیا به مشام می‌رسد [۱۵۱۱].

پاداش گوش نکردن به ساز و آواز

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در بهشت درختی است که بادهای بهشت به فرمان خدا وزیدن می‌گیرند و آن درخت آهنگهایی می‌زند که خلاق به زیبایی آنها نشنیده‌اند آن گاه حضرت فرمودند: این پاداش کسانی است که در دنیا از ترس خدا، گوش سپردن به ساز و آواز را ترک کرده باشند [۱۵۱۲].

برای رسیدن به درجات بهشت با هم رقابت کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به خدا سوگند احدی از شما به دوزخ نمی‌رود. پس برای رسیدن به درجات (بهشت) با هم رقابت کنید و با پارسایی دل دشمن خود را دردمند سازید [۱۵۱۳].

اعراف چه مکانی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اعراف بلندیهایی است میان بهشت و دوزخ و آن مردان (اعراف ۴۶ و ۴۸) همان امامان (صلوات الله علیهم) هستند که با پیروان خود بر فراز این تپه‌ها و بلندیهایی ایستند [۱۵۱۴]. [صفحه ۶۷۱]

جهاد و مبارزه با نفس

جهاد کردن در رکاب پیشوایی دادگر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: جهاد کردن، در رکاب پیشوایی دادگر واجب است [۱۵۱۵].

شیوهی مبارزه با نفس

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نفس خود را چون دشمنی دان که با او مبارزه می‌کنی و عاریه‌ای که باید برگردانی؛ زیرا تو طیب نفس خویش قرار داده شده‌ای، نشانه‌ی سلامتی به تو شناسانده شده و درد و بیماری برایت روشن گشته است و به دارو راهنمایی شده‌ای. پس، بنگر که با نفس خود چه می‌کنی [۱۵۱۶].

در طاعت خدا از جان مایه بگذارید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در طاعت خدا از جان مایه بگذارید؛ زیرا هیچ یک از خوبیها و ثوابهایی که نزد او است به دست نمی‌آید مگر با فرمانبری از او و پرهیز از حرامهایش [۱۵۱۷].

عوامل واسطه شدن میان خدا و بندگان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بدانید که میان خدا و بندگان نه فرشته مقربی واسطه شود نه پیامبر مرسل و نیز هیچ کس دیگر مگر طاعتشان از خداوند؛ پس در طاعت خدا بکوشید [۱۵۱۸]. [صفحه ۶۷۳]

دوزخ و دوزخیان

کمند و زنجیرهای دوزخ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از قول جبرئیل علیه السلام به رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: اگر یک حلقه از آن زنجیر هفتاد گزی به زمین افکنده شود از گرمای آن دنیا گداخته گردد [۱۵۱۹].

جامه‌ی دوزخیان

از گفته‌های جبرئیل به پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم [است که]: اگر یکی از جامه‌های دوزخیان میان آسمان و زمین آویخته شود همه مردم دنیا از بوی آن بمیرند [۱۵۲۰].

اثر قطره‌ی ضریع (خار خشک)

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از قول حضرت جبرئیل علیه السلام به رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم [است که]: اگر قطره‌ای از ضریع (خار خشک) در آب آشامیدنی مردم دنیا بچکد از بوی گند آن همگی بمیرند [۱۵۲۱].

عوامل دوزخی شدن مرد و زن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه خوی است که اگر در مرد باشد مترس و بگو: او دوزخی است: خشونت و بزدلی و بخل سه خوی است که اگر در زن باشد بی‌پروا بگو: او دوزخی است. بی‌حیایی، خودستایی و فخرفروشی [۱۵۲۲].

سبک‌ترین عذاب در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سبک‌ترین عذاب روز قیامت عذاب مردی است که در آتشی کم عمق جا دارد و دو کفش و دو بند کفش از آتش به پا دارد. از گرمای آن آتش مغزش همچون دیگک به [صفحه ۶۷۴] جوش می‌آید و فکر می‌کند که در دوزخ از عذاب او سخت‌تر نیست در صورتی که عذاب او در دوزخ سبک‌ترین عذاب است [۱۵۲۳].

سفر دره‌ی متکبران در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در جهنم بر متکبران دره‌ای است به نام سفر. آن دره از شدت گرمای خود به خداوند عزوجل شکایت برد و خواهش کرد اجازه دهد تا نفسی بکشد. پس، نفسی کشید که دوزخ را سوزاند [۱۵۲۴].

اثر یکتاپرستی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی به عزت و جلال خود سوگند یاد کرده است که یکتاپرستان را هرگز در آتش عذاب ندهد [۱۵۲۵]. و نیز حضرت فرمودند: خدای تبارک و تعالی پیکرهای یکتاپرستان را بر آتش حرام کرده است [۱۵۲۶].

علت جاودانگی در دوزخ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دوزخیان از این رو در آتش جاویدانند که در دنیا نیتشان این بود که چنانچه تا ابد زنده بمانند تا ابد خدا را نافرمانی کنند و بهشتیان نیز از این رو در بهشت جاویدانند که در دنیا بر این نیت بودند که اگر برای همیشه ماندگار باشند برای همیشه نیز خدا را فرمان برند. پس، جاودانگی هر دو گروه به سبب نیتشان است. [صفحه ۶۷۵] آن گاه حضرت این آیه را تلاوت نمودند: (بگو هر کس طبق شاکله ی خود عمل می کند)، (قل کل يعمل علی شاکلته) یعنی طبق نیت خود [۱۵۲۷].

مراد از منزل بهشت و دوزخ چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند هیچ آفریده‌ای نیافرید مگر آن که برایش منزلی در بهشت و منزلی در دوزخ قرار داد که اینان (بهشتیان) جایگاه آنان (دوزخیان) را به ارث می‌برند و آنان جایگاه اینان را، این است فرموده‌ی خداوند که: (آنان همان وارثانی هستند که بهشت برین را به ارث می‌برند...)، (اولئک هم الوارثون الذین یرثون الفردوس...) [۱۵۲۸]. [صفحه ۶۷۷]

همسایگی

عامل زیاد شدن رزق و روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حسن همسایگی روزی را زیاد می‌کند [۱۵۲۹].

عامل آباد شدن خانه‌ها و افزایش عمر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حسن همسایگی خانه‌ها را آباد و عمرها را زیاد می‌کند [۱۵۳۰].

حسن همسایگی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر شما باد به حسن همسایگی که خداوند به این کار فرمان داده است [۱۵۳۱].

همسایه‌ی خود را آزار ندهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی از انصار خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم آمد و عرض کرد: من از بنی فلان خانه‌ای خریده‌ام و نزدیکترین همسایه‌ام کسی است که امید ی به خیر و خوبی او ندارم و از شر و بدیش در امان نیستم. پس، پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم به علی علیه السلام و سلمان و ابوذر - و یکی دیگر که فراموش کرده‌ام و فکر می‌کنم مقداد باشد - (فراموشی از راوی، یعنی عمرو بن عکرمه) دستور فرمودند: با تمام قدرت در مسجد اعلام کنند ایمان ندارد هر آن کس که همسایه‌اش از شر او در امان نباشد. آنان سه بار این سخن را اعلام کردند [۱۵۳۲]. [صفحه ۶۸۰]

محبت و دوستی

عوامل دوستی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز دوستی می آورد: دینداری، تواضع و بخشندگی [۱۵۳۳].

دوستی مردم را به خود جلب کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رحمت خدا بر آن بنده‌ای که دوستی مردم را به خود جلب کند و با آنان در حد فهم و شناختشان سخن بگوید و از گفتن آنچه توان فهمش ندارند و انکار می‌کنند خودداری کند [۱۵۳۴].

نشانه‌ی محبت

نشانه‌ی محبت ترجیح دادن محبوب است به هر چه جز او است [۱۵۳۵].

شرط ایمان ناب و خالص

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ایمان انسان به خدا ناب و خالص نباشد مگر آن که خداوند را از خودش و پدر و مادر و فرزند و زن و مالش و از همه‌ی مردم بیشتر دوست بدارد [۱۵۳۶]. و نیز حضرت در دعای خود فرمودند: آقای من، من گرسنه سیری ناپذیری محبت توأم، من تشنه‌ی سیراب ناشدنی محبت توأم، وه که این چه شوقی است به کسی که او مرا می‌بیند و من او را نمی‌بینم [۱۵۳۷]. [صفحه ۶۸۱]

دل، حرم خداوند است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دل، حرم خدا است، پس جز خدا را در حرم خدا نشان [۱۵۳۸]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در دعای خود در هنگام حلول ماه مبارک رمضان فرمودند: بر محمد و خاندان او درود فرست و دلم را به مقام والای خود مشغول دار و دوستی و محبت را به سوی آن فرست تا دیدارت کنم در حالی که از رگهای گردنم خون بیرون می‌جهد [۱۵۳۹].

ایمان، دوستی و دشمنی است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این سؤال که آیا دوستی و دشمنی جزء ایمان است؟ حضرت فرمودند: مگر ایمان جز دوستی و دشمنی است؟ [۱۵۴۰]. و نیز حضرت فرمودند: آیا دین جز دوستی و محبت است؟ خدای عزوجل می‌فرماید: (بگو اگر خدا را دوست می‌دارید از من پیروی کنید تا خداوند دوستان بدارد)، (قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحبکم الله) [۱۵۴۱].

عامل محبوب شدن بنده

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی فرموده است: بنده با هیچ وسیله‌ای محبوبتر از آنچه بر او فرض کرده‌ام محبوب من نمی‌شود [۱۵۴۲]. [صفحه ۶۸۲]

عامل دوستی با خداوند عزوجل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دوستی خداوند عزوجل را جستم آن را در دشمنی با گنهکاران یافتیم [۱۵۴۳].

اثر کنار کشیدن مؤمن از دنیا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هرگاه مؤمن از دنیا کنار کشد بلند مرتبه گردد و شیرینی محبت خدا را دریابد و نزد دنیاپرستان چون دیوانه نماید، در صورتی که شیرینی محبت خدا با آنها در آمیخته است و از این رو، جز به او، دل مشغول نکرده‌اند [۱۵۴۴].

محبوبترین مردم نزد خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بدانید که محبوبترین مؤمنان نزد خدا کسی است که مؤمن تهیدست را از ناداری نجات دهد و در امور مادی و زندگی به او یاری رساند و کسی که مؤمنان را کمک کند و سود رساند و ناراحتی آنها را برطرف سازد [۱۵۴۵]. و نیز حضرت فرمودند: محبوبترین کس نزد خدای عزوجل آن است که در گفتارش راستگو باشد و در نماز گزاردن نماز و آنچه خدا بر او واجب کرده است مواظبت کند و امانت پرداز باشد [۱۵۴۶].

مردم خانواده‌ی خداوندند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای عزوجل فرموده است: مردم خانواده‌ی منند؛ پس محبوبترین آنها نزد من کسی است که با آنان مهربانتر و در راه برآوردن نیازهای آنها کوشا تر باشد [۱۵۴۷]. [صفحه ۶۸۳]

محبوبترین کارها نزد خداوند عزوجل

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یکی از محبوبترین کارها نزد خدای عزوجل شاد کردن مؤمن است؛ برطرف کردن گرسنگی اش، یا زدودن اندوهش، یا پرداختن قرضش می‌باشد [۱۵۴۸]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یکی از محبوبترین کارها نزد خدای عزوجل شاد کردن مؤمن است؛ برطرف کردن گرسنگی اش، یا زدودن اندوهش، یا پرداختن قرضش می‌باشد [۱۵۴۹]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: یکی از محبوبترین کارها نزد خدای تعالی، زیارت قبر حسین علیه السلام است [۱۵۵۰].

آثار محبت خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس خوشحال می‌شود که بداند خداوند دوستش دارد یا نه، به فرمانهای خدا عمل کند و از ما پیروی نماید. آیا نشنیده است سخن خدای عزوجل را به پیامبرش که: (بگو اگر خدا را دوست دارید...)، (قل ان کنتم تحبون الله...) (آل عمران / ۳۱) [۱۵۵۱]. و نیز حضرت فرمودند: هرگاه خدای عزوجل بنده‌ای را دوست بدارد به او طاعت خود را الهام فرماید، قناعت را پیشه‌ی او کند، در دین فقیه و آگاهش گرداند، جانش را نیرو بخشد، با همان کفاف زندگی را بگذارند و جامه‌ی عفت بر او بپوشد و هرگاه خداوند بنده‌ای را دشمن دارد او را مالدوست گرداند، آرزوهایش را دراز کند، دنیا را به ذهن او افکند، او را به خواهشهای نفسش واگذارد، پس بر مرکب عناد بنشیند و بساط تبهکاری را بگستراند و بر بندگان ستم

روا دارد [۱۵۵۲].

ملاک منزلت بنده در نزد خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۶۸۴] هر کس می‌خواهد بداند که چه منزلتی نزد خداوند دارد بنگرد که منزلت خدا نزد او چگونه است؛ زیرا بنده به همان اندازه نزد خدا منزلت دارد که بنده برای خدا نزد خود منزلت قائل است [۱۵۵۳].

نشانه‌ی خدادوستی انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند به موسی علیه السلام وحی فرمود: دروغ می‌گویند آن کس که گمان برد مرا دوست دارد، اما چون شب فرا رسد چشم از عبادت من فروبندد. مگر نه این است که هر دلداده‌ای دوست دارد با دلدار خود خلوت کند؟ هان ای پسر عمران، چون شب شود من متوجه دوستداران خود شوم و دیده‌ی دلشان را بگشایم و کیفرم را در برابر چشمانشان مجسم کنم و با من گفتگو کنند چنان که گویی مرا می‌بینند و در حضور خودم با من سخن می‌گویند [۱۵۵۴].

اثر نور محبت خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نور محبت خدا هرگاه بر درون بنده‌ای بتابد او را از هر مشغله‌ی دیگری تهی گرداند. هر یادی جز خدا تاریکی است. دلداده‌ی خدا مخلصترین بنده خدا است و راستگوترین مردمان و وفادارترین آنها به عهد و پیمان [۱۵۵۵].

بزرگترین منزلت انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خردمندان کسانی هستند که اندیشه را به کار گیرند تا بر اثر محبت خدا را به دست آورند - تا آن جا که فرمودند: - چون به این منزلت برسد خواهش و محبت خود را از آن آفریدگارش قرار دهد و هرگاه چنین کند به بزرگترین منزلت دست [صفحه ۶۸۵] یابد و پروردگارش را در دل خویش ببیند و حکمت را بیابد نه از طریقی که دانشمندان و صدق را نه از راهی که صدیقان. حکیمان حکمت را با خاموشی فراچنگ آورده‌اند و دانشمندان دانش را با جستن و صدیقان را با خشوع و عبادت دراز مدت [۱۵۵۶].

عامل دوست نداشتن خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به خدا سوگند کسی که دنیا را دوست بدارد و محبت غیر ما را به دل گیرد خداوند را دوست ندارد [۱۵۵۷].

اثر دوست داشتن یکدیگر برای خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آنان که به خاطر خدا یکدیگر را دوست بدارند، در روز قیامت بر فراز منبرهایی از نور هستند و نور پیکرها و منبرهایشان همه چیز را روشن کند، به طوری که با آن نور شناخته شوند و گفته می‌شود: اینان کسانی هستند که به خاطر خدا یکدیگر را دوست می‌داشتند [۱۵۵۸].

عامل دین نداشتن انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس دوستی و دشمنیش برای دین نباشد دین ندارد [۱۵۵۹].

نشانه‌ی دین دوستی مرد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نشانه‌ی دین دوستی مرد، دوست داشتن برادرانش می‌باشد [۱۵۶۰]. [صفحه ۶۸۶]

اثر محبت حقیقی به اهل بیت اطهار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردی سه مرتبه به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: به خدا قسم من شما را دوست می‌دارم. حضرت فرمودند: به خدا سوگند تو مرا دوست نداری! مرد عصبانی شده گفت: به خدا قسم گویی از دل من خبر داری؟ حضرت فرمودند: نه، اما خداوند دو هزار سال پیش از آفریدن کالبدها، ارواح را بیافرید و من روح تو را در میان آنها ندیدم [۱۵۶۱].

بلا و سختی لازمه‌ی دوستی اهل بیت اطهار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در وصف دوستان خود فرمودند: و گروهی که در آشکار و نهان ما را دوست دارند. اینان طراز برترند، از آب شیرین و گوارا نوشیده‌اند و تأویل و تفسیر قرآن را می‌دانند و از فصل الخطاب و سبب سببها آگاهند. اینان طراز اولند و فقر و فاقه و انواع بلا شتابانتر از دویدن اسب به سویشان بشتابد و سختی و تنگدستی آنان را فرا گیرد و دچار تزلزل شوند و به فتنه درافتند و یکی زخم بردارد و دیگری سرش بریده شود و در هر شهر دوردستی پراکنده باشند [۱۵۶۲]. [صفحه ۶۸۸]

توحید و خداشناسی

مراد از زشت بودن آدمی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چه زشت است که آدمی در قلمرو خداوند هفتاد یا هشتاد سال زندگی کند و از نعمتهای او بهره گیرد اما خدای را چنان که باید نشناسد [۱۵۶۳].

عامل شناختن خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این سؤال که: خدایت را به چه می‌شناختی؟ فرمودند: به در هم شکستن تصمیم و بر هم خوردن خواست و اراده. تصمیم گرفتم و تصمیم را در هم شکست و اراده کردم اما اراده‌ام را بر هم زد [۱۵۶۴].

خداشناسی حیوانات

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر هر چیزی بر بهایم مبهم و پوشیده ماند چهار امر بر آنها پوشیده نیست: آگاهی از این که آفریدگاری دارند و آگاهی از طلب روزی... [۱۵۶۵].

علت انکار خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به جان خودم سوگند، که مردمان نادان (و خدانشناس) را خداوند نادان نیافریده است. آنان دلالت‌های آشکار و نشانه‌های روشن را در آفرینش خود می‌بینند و ملکوت آسمانها و زمین و آفرینش شگفت‌آوری را که در کمال اتقان و نظم است و بر وجود آفریدگار دلالت دارد مشاهده می‌کنند اما آنان مردمانی هستند که درهای گناهان را [صفحه ۶۸۹] به روی خود گشودند و راه شهوتها را بر خویش هموار کردند و در نتیجه هواهای نفس بر دل‌هایشان چیره گشت و به سبب ستمی که بر خویش روا داشتند شیطان بر ایشان مسلط گشت و خداوند این چنین بر دل‌های متجاوزان مهر می‌نهد. (در نتیجه خدای را انکار می‌کنند) [۱۵۶۶].

مراد از عرش و کرسی خداوند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: عرش به یک معنا، مجموعه آفرینش است و کرسی ظرف آن، به معنای دیگر عرش آن علمی است که خداوند پیامبران و رسولان و حجت‌های خویش را بر آن آگاه کرد و کرسی آن علمی است که خداوند هیچ یک از پیامبران و رسولان و حجت‌های خویش را بر آن آگاه نکرد [۱۵۶۷].

مراد از علم خداوند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی: (کرسی او آسمانها و زمین را در بردارد)، (وسع کرسیه السماوات و الارض) (بقره / ۲۵۵) فرمودند: مقصود علم او است [۱۵۶۸].

دلیل بر یگانگی خداوند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام سؤال شد: دلیل بر یگانگی خدا چیست؟ حضرت فرمودند: نیازمندی آفریده‌ها [۱۵۶۹]. [صفحه ۶۹۰]

چه چیزی کمتر از شرک است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در تفسیر آیه: (خداوند شرک ورزیدن به خود را نمی‌آمزد و کمتر از آن را از هر که بخواهد می‌آمزد)، (ان الله لا یغفر ان یشرک به و یغفر ما دون ذلک لمن یشاء) فرمودند: منظور از جز آن گناهان کبیره و غیر کبیره است [۱۵۷۰].

عوامل پذیرش توبه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام با دست خویش به گلوی مبارکشان اشاره نموده و فرمودند: هر گاه جان به این جا برسد عالم (راهی به) توبه ندارد. آن گاه این آیه را تلاوت نمودند: (همانا توبه بردن به درگاه خدا برای کسانی است که ندانسته بد می‌کنند)، (انما التوبه علی الله للذین یعملون السوء بجهالة) [۱۵۷۱]. و نیز حضرت فرمودند: هر گناهی که بنده می‌کند، گرچه عالم باشد، از روی جهل و نادانی است زیرا او با معصیت پروردگارش خود را به خطر افکنده است [۱۵۷۲].

مراد از کار خداوند متعال و کار بنده چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر چیزی که بتوانی بنده را به سبب انجام آن سرزنش کنی کار خود او است (بنده) هر آن چیزی که نتوانی بنده را به سبب آن سرزنش کنی کار خدا است. خدای تعالی به بنده‌اش می‌فرماید: چرا نافرمانی کردی؟ چرا نابکاری کردی؟ چرا شراب خوردی؟ چرا زنا کردی؟ پس، اینها کار بنده است. به او نمی‌فرماید: چرا بیمار [صفحه ۶۹۱] شدی؟ چرا قد و قامت کوتاه شد؟ چرا سفید پوست شدی؟ چرا سیاه پوست شدی؟ چون این امور فعل خدای تعالی است [۱۵۷۳].

جبریه و قدریه

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس منصفه باشد که خداوند بندگان خود را بر انجام گناهان مجبور می‌کند یا بیش از توانشان به آنان تکلیف می‌دهد از ذبحش نخورید، شهادتش را نپذیرید، پشت سرش نماز نخوانید و چیزی از زکات به او ندهید [۱۵۷۴]. [صفحه ۶۹۳]

ایثار و ایثارگری

ارزش ایثارگران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در وصف مؤمنان کامل فرمودند: آنان کسانی هستند که در روزگار سختی و آسایش به برادران نیکی می‌کنند و در عسرت و تنگدستی دیگران را بر خود ترجیح می‌دهند و خداوند در وصف ایشان فرموده است: (و از خود گذشتگی می‌کنند...)، (و یثرون علی انفسهم و لو کان بهم خصاصه...) (حشر / ۹) [۱۵۷۵].

کسی که درآمد کم خود را ببخشد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند بزرگ انسان کم درآمد را (که همان اندک مال خود را بخشش می‌کنند) ستوده و فرموده است: (و از خود گذشتگی می‌کنند...) (حشر / ۹) [۱۵۷۶] و خداوند کسی را که این چنین شناسانده است دوست می‌دارد [۱۵۷۷].

ایثار حضرت فاطمه‌ی زهرا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: فاطمه (سلام الله علیها) مقداری جو در خانه داشت و از آن کاجی تهیه نمود. چون آماده شد و آن را در برابر خود نهادند (تا تناول نمایند) بینوایی از راه رسید و گفت: خداوند شما را رحمت کند. سپس علی علیه السلام برخاستند و یک سوم غذا را به او داد. دیری نپایید که یتیمی آمد و گفت: خدایتان رحمت کند. پس، علی علیه السلام برخاست و یک سوم دیگر غذا را به او داد. سپس اسیری از راه رسید و گفت: رحمت خدا بر شما باد. علی علیه السلام یک سوم باقیمانده را نیز بدو داد و خود هیچ از آن نچشیدند. پس، خداوند سبحان این آیات را درباره‌ی ایشان فرو فرستاد و این آیات بر هر مؤمنی که به خاطر خداوند عزوجل چنین ایثاری کند نیز صادق است [۱۵۷۸]. [صفحه ۶۹۴]

نیکی کردن به زیاد بخشیدن نیست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نیکی کردن به زیاد بخشیدن نیست؛ چرا که خداوند عزوجل در کتاب خود می‌فرماید: (و از خود گذشتگی می‌کنند...)، (و یثرون علی انفسهم...) (حشر / ۹) [صفحه ۶۹۷]

برادری

مؤمن برادر مؤمن است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن برادر مؤمن است، چشم او و راهنمای او است. به او خیانت و ستم نمی‌کند، فریض نمی‌دهد و وعده‌ای نمی‌دهد که به آن عمل نکند [۱۵۷۹].

ارواح مؤمنین از یک روح است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن برادر مؤمن است همچون یک پیکر که هرگاه عضوی از آن به درد آید دیگر اندامهای آن درد را حس می‌کنند؛ ارواح آنان از یک روح است [۱۵۸۰].

عامل آرامش مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر چیزی به چیزی آرام می‌گیرد و مؤمن به برادر مؤمن خود آرامش می‌یابد چنانکه پرنده به همجنس خود آرام می‌گیرد [۱۵۸۱].

عامل زیان باری انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که خواهان افزودن بر شما برادران و یاران نباشد به زیان گرفتار آید [۱۵۸۲].

عامل بسیار بودن انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آدمی با برادر خود بسیار است [۱۵۸۳].

مایه‌ی فضیلت نیکوکاران چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۶۹۸] دوست داشتن متقابل نیکان، پاداشی است برای نیکوکاران و مهرورزی بدکاران به نیکان، فضیلتی است برای نیکوکاران و دشمنی بدکاران با نیکان، زیور نیکوکاران است و دشمنی ورزیدن نیکان با بدکاران مایه‌ی خواری و رسوایی بدکاران است [۱۵۸۴].

عوامل پایداری دوستی و برادری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رو دربایستی و حرمت میان خود و برادرت را از بین نبر و آن را نگهدار زیرا با از بین رفتن رو دربایستی و حرمت، آزر و حیا نیز از میان می‌رود ننگه داشتن حرمت مایه‌ی پایداری دوستی است [۱۵۸۵]. و نیز حضرت فرمودند: برادران در میان خود به سه چیز نیازمندند که اگر به کار بندند دوستی بیاید و گرنه از یکدیگر جدا شوند و دشمن هم گردند و آن است: انصاف با یکدیگر، مهربانی با یکدیگر و حسد نبردن به هم [۱۵۸۶]. و نیز حضرت فرمودند: حارث بن اعور به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: ای امیرمؤمنان! به خدا سوگند که دوستت دارم. حضرت فرمودند: ای حارث! اگر مرا دوست داری با من دشمنی موزر، مرا بازیچه‌ی خود قرار مده، برای خودنمایی با من بحث مکن، مرا به شوخی مگیر، مرا (از مقامی که

دارم) پایین نیاور و (از آن مقام) بالاتر میر. (در حق من افراط و تفریط مکن) [۱۵۸۷].

اظهار محبت نسبت به برادر

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هرگاه کسی را دوست داشتی به او بگو. [۱۵۸۸]. [صفحه ۶۹۹]

راه شناختن دوست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به دلت بنگر، اگر دوستت را ناخوش داشت، بدان که یکی از شما دو نفر کاری کرده است [۱۵۸۹].

چه کسی ملعون است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ملعون است ملعون است، کسی که برادرش با وی از در صلح و آشتی درآید و او آشتی نکند [۱۵۹۰].

راه بازگشت را بر خود نبندید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پس از قطع رابطه با برادرت، از او بدگویی مکن؛ که راه بازگشت به تو بسته می‌شود؛ زیرا شاید که تجارب او را به سوی تو برگرداند [۱۵۹۱].

عامل قطع رابطه با برادران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس دوستی و محبت خود را در جایگاه مناسبش نهد در معرض قطع رابطه قرار گرفته است [۱۵۹۲].

اقسام برادران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۷۰۰] برادران سه دسته‌اند: یکی چون خوراک است که همیشه بدان نیاز است و آن خردمند است و دومی چون درد است و آن نابخرد است و سومی چون دارو، و آن صاحب‌دل است [۱۵۹۳].

برادران سه گروهند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: برادران سه گروهند: آن‌جا که با جان همراهی کند، دیگری آن که با مال یاری رساند و این دو گروه در برادری راستند؛ و سومی که از تو وجه معاش می‌گیرد و تو را برای اندکی لذت و خوشی می‌خواهد، او را مورد اعتماد بدان [۱۵۹۴].

دوستی که عامل خیر نیست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: دوستی و همنشینی کسی که آنچه برای خود می‌خواهد برای تو نخواهد خیری ندارد

[۱۵۹۵] و نیز حضرت فرمودند: از برادری کردن با کسی که تو را به طمع چیزی یا از سر ترس چیزی یا خواهشی و یا به خاطر خورد و خوراک می‌خواهد، دوری کن و برادری پرهیزگاران را بجوی، هر چند برای جستن آنها در اعماق زمین فرو روی و هر چند عمر خود را در این راه صرف کنی [۱۵۹۶].

شرط دوستی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: کسی که تنها با آنکه هیچ عیبی ندارد برادری کند دوستان اندکی خواهد داشت [۱۵۹۷]. [صفحه ۷۰۱]

عامل بی‌دوست ماندن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: از دین و آیین مردم پرس و جو مکن که بی‌دوست می‌مانی [۱۵۹۸].

راههای آزمایش برادران

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: برادران خود را به دو خصلت بیازمایید. اگر آن دو خصلت را داشتند با آنها دوستی کن و گرنه از ایشان دوری کن، دوری کن، دوری کن. (آن دو خصلت): پابندی به خواندن نماز در وقت خود و نیکی کردن به برادران در روزگار سختی و آسایش [۱۵۹۹].

عامل خیانت به برادران

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر که برادر خود را گرفتار امری ناخوشایند بیند و بتواند آن را از او برطرف سازد و چنین نکند، بیگمان به او خیانت ورزیده است [۱۶۰۰].

عامل گرامی داشتن خداوند عزوجل

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: کسی که برادر مسلمانش بر او وارد شود و وی گرامیش دارد، در حقیقت خدای بزرگ را گرامی داشته است [۱۶۰۱] و نیز فرمودند: هر که به برادر مؤمن خود خوشامد گوید خداوند تا روز قیامت برای او خوشامد گوید [۱۶۰۲] و نیز حضرت فرمودند: [صفحه ۷۰۲] بدانید کسی که دین خود را بزرگ دارد، برادرانش را نیز ارج نهد و هر که دین خود را خوار و سبک شمارد برادران خود را نیز خوار و خفیف کند [۱۶۰۳].

عامل ارج نهادن به حرمت مسلمانان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: حرمت مسلمانان را ارج نمی‌نهد مگر آن کسی که خداوند حرمتش را در میان مسلمانان زیاد کرده است، هر که خدا و پیامبر را بیشتر حرمت نهد به مسلمانان بیشتر احترام گذارد [۱۶۰۴].

راه آزار ندادن خود

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر گاه یکی از شما تنگدست و گرفتار شد به برادر خود بگوید و خویشتن را آزار

ندهد [۱۶۰۵].

خداوند یار مؤمن است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند یار مؤمن است مادام که او یار و مددکار برادر خود باشد [۱۶۰۶].

عامل خیر رساندن به رسول خدا

هر مؤمنی که به برادر مؤمن خود خیری برساند به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم خیر رسانده است [۱۶۰۷].

ادب برادری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از برادران خود بدگویی نکنید مگر حرام زاده. [۱۶۰۸]. [صفحه ۷۰۴]

ادب و تربیت

با سه چیز تربیت بشوید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پدرم مرا با سه چیز تربیت کرد. به من فرمودند: پسر! هر که با دوست بد همنشینی کند سالم نمی ماند و هر که گفتار خود را مهار نکند پشیمان می گردد و هر که به جاهای بد درآید آماج تهمت و بدگمانی شود [۱۶۰۹].

بهترین میراث پدران برای فرزندان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بهترین میراث پدران برای فرزندان ادب است نه مال و ثروت؛ زیرا ثروت از میان می رود و ادب می پاید. مسعده گوید: مقصود آن حضرت از ادب، دانش است [۱۶۱۰].

تشویق به ادب کردن فرزند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن آن قدر برای خانواده‌ی خود دانش و تربیت نیکو به ارث می نهد تا همه‌ی آنها را وارد بهشت کند به طوری که کوچک و بزرگ و خدمتکار و همسایه را در بهشت می یابد. و بنده‌ی گنهکار پیوسته برای خانواده‌ی خود بد ادبی را به ارث می نهد چندان که همه آنها را وارد دوزخ می کند به طوری که کوچک و بزرگ و خدمتکار و همسایه را در آن جا می بیند [۱۶۱۱]. [صفحه ۷۰۵]

تربیت برای روزه گرفتن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کودک را باید از سن پانزده تا شانزده سالگی برای روزه گرفتن تربیت کرد [۱۶۱۲].

خانواده‌ی خود را از آتش نکه دارید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چون آیه: (ای کسانی که ایمان آورده‌اید خود و خانواده‌ی خود را از آتش نکه

دارید)، (یا ایها الذین امنوا قوا انفسکم و اهلیکم نارا) نازل شد، مردم گفتند: یا رسول الله (صلی الله علیه و آله وسلم) چگونه خود و خانواده‌مان را حفظ کنیم؟ حضرت فرمودند: عمل خیر انجام دهید و آن را به خانواده‌ی خود نیز یادآوری کنید و بر پایه‌ی فرمانبرداری از خدا پرورششان دهید [۱۶۱۳].

چگونگی تربیت فرزند

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: فرزند خود را تا شش سالگی آزاد بگذار، سپس شش سال او را علم و سواد بیاموز. بعد از آن، هفت سال او را با خود داشته باش و آداب و تربیتهای خودت را به او بیاموز اگر تربیت پذیر بود و اصلاح شد که شده و گرنه او را به حال خود واگذار و خیری در او نیست [۱۶۱۴]. [صفحه ۷۰۶]

تربیت رسول خدا به وسیله خداوند عزوجل

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند پیامبر خود را تربیت کرد و چون او چنانکه می‌خواست بار آورد به وی فرمود: (به خوبی فرمان ده و از نادانان روی گردان)، (و أمر بالمعرف و اعرض عن الجاهلین) وقتی رسول خدا (صلی الله علیه و آله وسلم) این کار را بر او انجام داد خداوند وی را ستود و فرمود: (همانا تو دارای خلقی عظیم هستی)، (انک لعلی خلق عظیم) [۱۶۱۵].

عامل کیفر دادن مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر نوجوانی که در میان مردمش رشد کند و برای ارتکاب گناهی تأدیب و تنبیه نشود، نخستین کیفری که خداوند عزوجل به سبب او آن مردم را می‌دهد کاستن از روزیهای ایشان است [۱۶۱۶]. [صفحه ۷۰۸]

اصول

چه چیزی برای انسان حلال است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: همه چیز بر تو حلال است مگر آن که دقیقاً بدانی آن حرام است که در این صورت باید آن را واگذاری... همه چیزها همین حکم را دارند تا زمانی که خلاف آن برایت روشن شود یا بینه اقامه شود [۱۶۱۷].

عامل حلال و حرام بودن چیزها

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: تا زمانی که امری و نهی دربارهی اشیاء به تو نرسد همه چیز آزاد است. هر چیزی که در آن حلال و حرام باشد همیشه برای تو حلال است، تا وقتی یقین به حرمت بخشی از آن پیدا کنی، که در این صورت باید آن را ترک نمایی [۱۶۱۸] و نیز حضرت فرمودند: هر چه در ید قدرت خدا باشد (و از توان و اختیار بشر خارج باشد) خداوند عذر آن را می‌پذیرد [۱۶۱۹] و نیز به امام صادق علیه‌السلام عرض شد: اگر کسی یک یا سه روز در حالت اغما باشد نمازهایش را چگونه قضا کند؟ حضرت در پاسخ او این قاعده را بیان فرمودند [۱۶۲۰].

آنچه را که خداوند پوشیده داشته است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر چه را خداوند از بندگان پوشیده داشته تکلیف و مسؤولیت آن را از گردنشان برداشته است [۱۶۲۱] و نیز حضرت فرمودند: [صفحه ۷۰۹] خداوند نسبت به آنچه به بندگان داده و به ایشان شناسانده است با آنان احتجاج می‌کند [۱۶۲۲].

مواردی که حکم به ظاهر می‌شود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: پنج مورد است که مردم باید در آنها به ظاهر حکم عمل کنند: ولایت و سرپرستی زناشویی، ارث و میراث، ذبیح و شهادت دادن. اگر ظاهر فرد درست و در خور اطمینان بود شهادتش جایز است و نباید از باطن او پرس و جو کرد [۱۶۲۳]. [صفحه ۷۱۱]

غذا خوردن

دو ضرر پر خوری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: برای قلب مؤمن چیزی زیان بارتر از پر خوری نیست. پر خوری موجب دو چیز می‌شود: سنگدلی و تحریک شهوت [۱۶۲۴].

سخن حضرت یحیی با ابلیس

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: درباره‌ی سخنانی که میان یحیی علیه السلام و ابلیس رد و بدل شد: یحیی به شیطان گفت: این آویزها چیست؟ گفت: اینها شهوات و امیالی است که فرزند آدم گرفتار آنها شده است. یحیی گفت: آیا چیزی از آنها برای من هست؟ شیطان گفت: هر گاه از خوراک سیر شوی تو را از نماز و یاد خدا باز داریم. یحیی گفت: بارخدا یا عهد می‌کنم که هرگز معده‌ی خود را از غذا پر نکنم ابلیس گفت: به خدا عهد می‌کنم که هرگز مسلمانی را اندرز ندهم. آن گاه ابو عبدالله (امام صادق علیه السلام) فرمودند: با خدا عهد می‌بندم که جعفر و خاندان او هرگز شکمهای خود را از طعام انباشته نکنند و با خدا عهد می‌کنم که جعفر و خاندان جعفر هرگز برای دنیا کار نکنند [۱۶۲۵].

عامل برکت و سلامتی انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که قبل و بعد از غذا دستهایش را بشوید در اول و آخر آن غذا به او برکت داده شود و تا زنده است در رفاه به سر برد و از بیماری جسمی در امان ماند [۱۶۲۶]. [صفحه ۷۱۲]

به غذا فوت نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از قول پدران خود در حدیث نهی‌های رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم از فوت کردن در غذا یا آشامیدنی نهی فرمودند [۱۶۲۷].

بر ظرف‌های غذا درپوش بگذارید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ظرفهای خود را بدون درپوش نگذارید؛ زیرا هر گاه روی ظرفها پوشیده نباشد شیطان

در آن آب دهان می‌اندازد و هر چه بخواهد از آنها بر می‌دارد [۱۶۲۸]. [صفحه ۷۱۶]

ایمان و مؤمن

مراد از ایمان و اسلام چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به پرسش ابوبصیر درباره‌ی ایمان فرمودند: ایمان به خدا آن است که نافرمانی او نشود. عرض کردم: پس اسلام چیست؟ حضرت فرمودند: هر که اعمال عبادی ما را انجام دهد و مانند ما ذبح کند [۱۶۲۹] و نیز حضرت فرمودند: ایمان آن چیزی است که در دلها جا می‌گیرد و اسلام آن چیزی است که ازدواج و ارث بردن به آن بستگی دارد و خونهای (مسلمانان) محفوظ می‌ماند [۱۶۳۰].

نام دین خداوند چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: دین خدا نامش اسلام است پیش از آن که شما به وجود آیید، هر جا که بوده‌اید و پس از پدید آمدن شما، اسلام دین خدا بوده است و هست. پس هر که به دین خدا اقرار و اعتراف کند مسلمان است و هر که به دستورهای خدای عزوجل عمل کند مؤمن است [۱۶۳۱].

نشان ایمان حقیقی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: از نشانه‌های ایمان حقیقی این است که حق را، هر چند به زیان تو باشد، بر باطل، هر چند به سود تو باشد، ترجیح دهی [۱۶۳۲].

شرط ایمان حقیقی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: [صفحه ۷۱۷] روزی رسول خدا (صلی الله علیه و آله وسلم) حارثه را دید... به او فرمودند: از حارثه! چگونه صبح کردی؟ عرض کرد: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله وسلم) در حالی که مؤمن حقیقی هستم. فرمودند: هر ایمانی را حقیقتی است، حقیقت ایمان تو چیست؟ عرض کرد: از دنیا بیزار شده‌ام و شبم را با بیداری (عبادت و تهجد) گذرانده‌ام و روزم را با تشنگی (روزه‌داری) [۱۶۳۳].

شرط مؤمن بودن انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بدانید که هیچ بنده‌ای از بندگان خدا هرگز مؤمن نباشد مگر آن که از کرده‌ی خدا درباره‌ی خود، خوشایند وی باشد یا ناخوشایند، خشنود باشد [۱۶۳۴].

مایه‌ی ترس و امید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: و مؤمن نیستی مگر آن که در بیم و امید به سر بری و بیمناک و امیدوار نیستی مگر آن که به آنچه مایه‌ی ترس و امید تو گشته عمل کنی [۱۶۳۵].

عامل مؤمن بودن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن تنها آن گاه مؤمن است که همچون پیکر برادر خود باشد که هرگاه رگی از او بجنبد دیگر رگهایش با او به جنبش در می‌آیند [۱۶۳۶].

مؤمن بی عمل ملعون است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ملعون است ملعون است کسی که بگوید: ایمان گفتاری است بی کردار و بدون عمل [۱۶۳۷]. [صفحه ۷۱۸] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر بندگان، حق را توصیف کنند و به آن رفتار نمایند اما در دل‌هایشان به حق بودن آن اعتقاد نداشته باشند سودی نبرده‌اند [۱۶۳۸].

مؤمن در حال ایمان گناه نمی‌کند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال گروهی درباره‌ی ایمان فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: زناکار در حال ایمان زنا نمی‌کند، سارق و دزد در حال ایمان دست به سرقت نمی‌زند و شرابخوار در حال داشتن ایمان شراب نمی‌خورد. آنان (مخاطبان امام) به یکدیگر نگاه کردند. عمرو بن ذر عرض کرد: چه نامی بر این افراد بگذاریم؟ حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا نامی که خدا بر آنان نهاده است، به نام اعمالشان. خداوند فرموده است: (مرد دزد و زن دزد...،) (و زن زناکار و مرد زناکار...،) (و السارق و السارقه...،) (الزانیة و الزانی... [۱۶۳۹].

عوامل تکمیل کننده ایمان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بنده‌ای حقیقت ایمان را به کمال نمی‌رساند مگر آن که سه خصلت در او باشد: فهم در دین، برنامه‌ریزی درست در اقتصاد زندگی و شکیبایی در برابر گرفتاریها و مصائب [۱۶۴۰] و نیز حضرت فرمودند: ایمان بنده کامل نباشد مگر چهار خصلت در او باشد: اخلاقش را نیکو گرداند، خود را سبک شمارد، از زیاده‌گویی خودداری ورزد و اضافی مال خود را ببخشد [۱۶۴۱]. [صفحه ۷۱۹]

مراد از درجات ایمان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ایمان مانند نردبانی است که ده پله دارد و پله‌های آن یکی پس از دیگری پیموده می‌شود. پس کسی که در پله‌ی دوم است نباید به آن که در پله‌ی اول است بگوید تو چیزی نداری؛ تا برسد به آن که در پله‌ی دهم است (او هم نباید به پائین‌تر از خود چنین سخنی را بگوید). آن را که در پله‌ی پایین‌تر از تو قرار دارد نینداز که بالاتر از تو نیز تو را می‌اندازد. اگر دیدی کسی یک پله از تو پایین‌تر است با مهربانی و ملایمت او را به طرف خود بالا کش و فراتر از توانش باری به دوش او مگذار که او را می‌شکنی و هر کس مؤمنی را بشکند باید شکستگی او را درمان کند [۱۶۴۲].

هفت بخش ایمان چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند ایمان را به هفت بخش تقسیم نموده است: نیکوکاری، راستگویی، یقین، خشنودی، وفاداری، دانش و بردباری [۱۶۴۳].

محکم‌ترین حلقه‌های ایمان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: از استوارترین دستاویزهای ایمان این است که برای خدا دوست بداری و برای خدا دشمنی ورزی و به خاطر داد و دهش کنی و به خاطر خدا از بخشش خودداری ورزی [۱۶۴۴]. [صفحه ۷۲۰]

مراد از ایمان استوار و عاریتی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در تبیین مستقر، مستودع [آیه: او است خداوندی که شما را از یک نفس بیافرید. بعضی پایدار و بعضی ناپایدار. و هو الذی انشأکم من نفس واحدة فمستقر و مستودع... (انعام / ۹۸)] فرمودند: مستقر آن کسی است که بر ایمان استوار است و مستودع، ایمان عاریتی است [۱۶۴۵].

عوامل استوار کننده ایمان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به سؤال از عواملی که ایمان را در بنده استوار می‌سازد فرمودند: آنچه ایمان را در او استوار می‌کند پارسایی است و آنچه ایمان را از دل او بیرون می‌برد طمع و آزمندی است [۱۶۴۶] و نیز حضرت فرمودند: هر کس کردارش با گفتارش یکی باشد نجات و رستگاری او گواهی شده است و هر کسی کردارش با گفتارش سازگار نباشد ایمانش عاریتی است [۱۶۴۷].

ایمان با عمل استوار می‌شود

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: ایمان مؤمن جز با عمل استوار نمی‌شود، عمل جزء ایمان است [۱۶۴۸].

برای استوار شدن ایمان خود دعا کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: [صفحه ۷۲۱] خداوند پیامبران را بر سرشت نبوتشان آفرید، از این رو هرگز بر نمی‌گردند و اوصیا بر سرشت وصیت‌هایشان آفرید، بدین سبب هرگز بر نمی‌گردند و برخی مؤمنان را بر سرشت ایمان آفرید، از این رو هرگز (از ایمان خود) بر نمی‌گردند و برخی از مؤمنان هم ایمان عاریتی دارند؛ اینان اگر (برای استواری ایمان خود) دعا کنند و در دعا اصرار ورزند، با ایمان بمیرند [۱۶۴۹].

عامل چشیدن ایمان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: چشیدن شیرینی ایمان بر دل‌های شما حرام گشته مگر آن گاه که دل‌هایتان از دنیا رویگردان شوند [۱۶۵۰].

عوامل سلب کننده ایمان

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بی‌گمان بنده به سبب یکی از پنج کار که همگی مانند هم و شناخته شده هستند از ایمان خارج می‌شود: کفر، شرک، گمراهی، فسق و ارتکاب کبائر [۱۶۵۱].

کمترین عامل سلب کننده‌ی ایمان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کمترین چیزی که انسان را از ایمان خارج می‌سازد این است که با کسی پیوند برادری دینی ببندد و سپس لغزشها و اشتباهات او را بر شمارد تا روزی آنها را دستمایه‌ی سرزنش وی قرار دهد [۱۶۵۲]. [صفحه ۷۲۲]

کمترین چیزی که موجب کفر بنده می‌شود

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این پرسش که: کمترین چیزی که موجب کفر بنده می‌شود چیست؟ فرمودند: اینکه بدعتی بگذارد و از آن دفاع کند و از هر که با آن مخالفت ورزد بیزاری جوید [۱۶۵۳] و نیز از حضرت سؤال شد کمترین چیزی که بنده با آن کافر می‌شود چیست؟ آن حضرت سنگریزه‌ای از روی زمین برداشتند و فرمودند: این که بگویند این ریگ یک هسته است و از هر که با این سخن او مخالفت ورزد بیزاری جوید [۱۶۵۴].

بخت و روزی مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن بی‌بخت و روزی نیست [۱۶۵۵].

شش خصلت در مؤمن نیست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شش چیز در مؤمن نباشد: تنگدستی، تیره‌روزی (یا بی‌خبری)، حسادت، لجبازی، دروغ و تجاوزگری و زورگویی [۱۶۵۶].

سبب نام‌گذاری مؤمن به مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن، مؤمن نامیده شده است که چون از خدا امان می‌خواهد و خدا به او امان می‌دهد [۱۶۵۷] و نیز حضرت فرمودند: مؤمن از آن رو مؤمن نامیده شده است که از عذاب خدا در امان است و روز قیامت خود را در امان خدا در می‌آورد و خدا امان خواهی او را می‌پذیرد [۱۶۵۸]. [صفحه ۷۲۳]

به حرفهای شخصی گزافه گوش مدهید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کمترین چیزی که ایمان را از آدمی سلب می‌کند این است که با آدم گزافه‌گویی (در دین) بنشیند و به حرفهایش گوش دهد و آنها را تأیید کند [۱۶۵۹].

ارجمندی مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حرمت مؤمن از کعبه بیشتر است [۱۶۶۰].

شناخت حقیقت مؤمن ممکن نیست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خلاق از پی بردن به کنه صفت خداوند عزوجل ناتوانند و همچنان که از رسیدن به

گوهر صفت خدا ناتوانند از دریافت ژرفای صفت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نیز ناتوانند و همچنان که از پی به کنه صفت امام ناتوانند و همچنان که امام را چنان که باید نمی‌توانند بشناسند از شناخت حقیقت مؤمن چنان که باید ناتوانند [۱۶۶۱].

مراد از یاور خوب و کم‌خرج چه کسی است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مؤمن یآوری خوب و کم‌خرج و زحمت است؛ زندگیش را خوب اداره می‌کند؛ از یک سوراخ دوبار گزیده نمی‌شود [۱۶۶۲].

مراد از برپایی هفت آسمان و زمین با دو مؤمن چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: [صفحه ۷۲۴] خدای عزوجل فرموده است: اگر از شرق تا غرب کره زمین آفریده‌ای نداشتم به جز یک مؤمن و یک پیشوای دادگر، هر آینه با عبادت همان دو از عبادت همه آنچه در زمین آفریده‌ام بی‌نیاز بودم و هفت آسمان و زمین با آن دو برپا می‌شد [۱۶۶۳].

مؤمنان همچون یک پیکرند

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: به خدا قسم مؤمن هرگز مؤمن نیست، مگر آنکه برای برادر خود همچون بدن باشد که هرگاه رگی از او (از درد و بیماری) بجنبد دیگر رگهایش با آن هم صدا شوند [۱۶۶۴].

مؤمن و ویژگیهای او

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مؤمن در دین قدرتمند است، در نرمی دوراندیش، ایمانش با یقین همراه است، در فهمیدن (دین) آزمند و در پیمودن راه با نشاط و با وجود کار و گرفتاری نمازش را ترک نمی‌کند [۱۶۶۵] و نیز حضرت فرمودند: مؤمن بردباری است که جهالت نمی‌ورزد و اگر نسبت به او کار جاهلان‌های صورت گیرد بردباری می‌کند، او ستم نمی‌کند و اگر به او ستم شود می‌بخشد، بخل نمی‌ورزد و اگر به او بخل ورزند صبر می‌کند [۱۶۶۶]. و نیز حضرت فرمودند: مؤمن کسی است که در آمدش حلال و پاک باشد و اخلاقی نیکو و باطنش سالم و درست؛ زیادی مالش را انفاق کند و از زیاده‌گویی پرهیزد [۱۶۶۷]. [صفحه ۷۲۵]

مایه‌ی رسوایی مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مؤمن مغلوب فرج و رسوای شکم خود نمی‌شود [۱۶۶۸].

صلابت مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: مؤمن از پاره‌ی آهن محکمتر است؛ پاره‌ی آهن هرگاه در آتش نهاده شود تغییر می‌کند اما اگر مؤمن بارها کشته شود در دلش تغییری پدید نمی‌آید [۱۶۶۹].

گرنش همه چیز برای مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همه اشیاء برای مؤمن کرنش می کنند و همه اشیاء به او احترام می گذارند. آن گاه فرمودند: اگر برای خدا اخلاص ورزد، خداوند همه چیز را از او هراسان سازد حتی حشرات و خزندگان و درندگان زمین و پرندگان آسمان و ماهیان دریا [۱۶۷۰] و نیز حضرت فرمودند: مؤمن کسی است که هر چیزی از او بیمناک باشد زیرا او در دین خدا قدرتمند و عزیز است از هیچ چیز نمی ترسد و این نشانه‌ی هر مؤمنی است [۱۶۷۱]. و نیز حضرت فرمودند: همه چیز، حتی حشرات و خزندگان و درندگان و پرندگان آسمان در برابر مؤمن تسلیمند [۱۶۷۲].

مؤمنان اندکند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۷۲۶] زن مؤمن از مرد مؤمن کمیاب تر است و مرد مؤمن از کبریت احمر. کدام یک از شما کبریت احمر را دیده است؟! [۱۶۷۳].

نشانه‌ی مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه چیز از نشانه‌های مؤمن است: شناخت خدا و شناخت دوستان و دشمنان خدا [۱۶۷۴]. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این پرسش که: مؤمن بودن مؤمن به چه چیز شناخته می شود؟ حضرت فرمودند: تسلیم در برابر خدا و خشنود بودن به هر آنچه از غم و شادی که به او می رسد [۱۶۷۵].

ایمان همدم و دلآرام مؤمن است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ مؤمنی نیست مگر آن که خدا ایمان او را همدم و دلآرام او قرار دهد، چندان که اگر بر ستیغ کوهی باشد احساس تنهایی نکند [۱۶۷۶].

شرط ایمان و یقین

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: ایمان نباشد مگر با عمل، عمل نباشد مگر با یقین و یقین در کار نباشد مگر با خشوع [۱۶۷۷].

مراد از شک چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه «کسانی که ایمان آوردند و ایمان خود را به ستم نیامیختند»، «الذین آمنوا و لم یلبسوا ایمانهم بظلم» فرمودند: [صفحه ۷۲۷] یعنی به شک [۱۶۷۸].

منظور از پلیدی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (این چنین خداوند پلیدی را برای کسانی که ایمان نمی آورند قرار می دهد)، (كذلك يجعل الله الرجس على الذين لا يؤمنون) فرمودند: منظور شک است [۱۶۷۹].

مؤمنان خدمتکار یکدیگرند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مؤمنان خدمتکار یکدیگرند. جمیل گوید: عرض کردم: چگونه خدمتکار یکدیگرند؟ حضرت فرمودند: به یکدیگر سود می‌رسانند [۱۶۸۰].

موی سفید وقار مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: چیزی را ندیدم که به سوی چیزی شتابنده‌تر از سپیدی موی، به سوی مؤمن باشد. موی سپید در دنیا برای مؤمن وقار است و در روز قیامت نوری درخشان. خدای تعالی با موی سپید به خلیل خود ابراهیم علیه السلام وقار بخشید. پس ابراهیم عرض کرد: پروردگارا این چیست؟ خداوند به او فرمود: این وقار است. ابراهیم علیه السلام گفت: پروردگارا بر وقار من بیفزا [۱۶۸۱].

بزرگی و شرف مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بزرگی مؤمن شب زنده‌داری او است و عزتش بی‌نیازی او از مردم و خودداری از آزارسانی به مردم است [۱۶۸۲]. [صفحه ۷۲۸]

عاقبت حقیر شمردن مؤمن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خدای تبارک و تعالی می‌فرماید: هر که یکی از دوستان مرا خوار شمارد، آماده جنگ با من شده است و من در یاری دادن دوستانم شتابنده‌ترینم [۱۶۸۳]. و نیز حضرت فرمودند: هر که مؤمن بینوایی را حقیر شمارد خداوند پیوسته او را تحقیر کند و دشمنش دارد تا آن گاه که از تحقیر او دست بردارد [۱۶۸۴].

مراد از کینه مؤمن و کینه کافر چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کینه‌ی مؤمن لحظه‌ای است، و زمانی که از برادر خود جدا شد در دل خود کینه‌ای نسبت به او نگه نمی‌دارد؛ اما کینه کافر مادام‌العمر است [۱۶۸۵]. و نیز حضرت فرمودند: کینه مؤمن تا زمانی است که نشسته است، همین که برخاست کینه نیز از دل او می‌رود [۱۶۸۶]. [صفحه ۷۳۰]

امانتداری

عامل توانگری چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: امانتداری، توانگری است [۱۶۸۷].

عوامل منزلت علی در نزد رسول خدا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بین، علی علیه السلام به سبب چه چیز آن منزلت را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم پیدا نمود همان را پیروی کن. همانا علی علیه السلام با راستگویی و امانتداری آن مقام را نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم یافت [۱۶۸۸].

برگرداندن امانت واجب است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از خدا بترسید و امانت را به کسی که شما را امین دانسته است، بازگردانید؛ زیرا حتی اگر قاتل امیرالمؤمنین علیه السلام امانتی را به من بسپرد هر آینه آن را به او برمی گردانم [۱۶۸۹]. و نیز حضرت فرمودند: امانت را به صاحبش برگردانید، اگر چه قاتل حسین بن علی علیه السلام باشد [۱۶۹۰].

شرط پیامبری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند عزوجل هیچ پیامبری برنینگیخت مگر با راستگویی و برگرداندن امانت به نیکوکار و بدکار [۱۶۹۱]. و نیز حضرت فرمودند: [صفحه ۷۳۱] از خدا بترسید و امانتها را به سیاه پوست و سفیدپوست برگردانید اگر چه (صاحبش) حروری (از خوارج) باشد یا شاهی (از یاران معاویه) [۱۶۹۲].

به خائنی که او را آزموده‌ای امانت مسپار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نباید به کسی که امانت بدو سپرده‌ای بدگمان باشی و به خائنی که او را آزموده‌ای امانت مسپار [۱۶۹۳]. [صفحه ۷۳۳]

انسان

کرامت و بزرگواری آدمیان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شبی که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به معراج برده شد وقت نماز رسید. جبرئیل علیه السلام اذان و اقامه گفت و سپس عرض نمود: ای محمد (برای امامت نماز) پیش برو. پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: تو پیش برو، ای جبرئیل! جبرئیل فرمودند: از آن زمان که به ما دستور داده شد بر آدم علیه السلام سجده کنیم خود را بر آدمیان مقدم نمی‌داریم [۱۶۹۴].

آنچه انسان را بر فرشتگان برتری می‌دهد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به این پرسش عبدالله بن سنان که: فرشتگان برترند یا آدمیان؟ فرمودند: امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام فرمودند: خداوند در فرشتگان فقط عقل نهاده است و نه خواهش نفسانی و در ستوران میل و خواهش نهاده است بدون عقل و در بنی آدم هر دو را نهاده است. پس، آنکه عقلش بر خواهشش چیره آید از فرشتگان برتر است و هر که خواهشش بر عقلش غالب گردد از ستوران بدتر است [۱۶۹۵].

فلسفه‌ی آفرینش انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی: (جن و انس را نیافریدیم مگر تا مرا بیرستند)، (و ما خلقت الجن و الانس الا ليعبدون) (ذاریات / ۵۶) فرمودند: آنان را برای عبادت آفرید [۱۶۹۶] و نیز حضرت فرمودند: آنان را برای امر و نهی و تکلیف آفرید. آنان را نیافرید تا به زور عبادت کنند بلکه برای آزمایش آفرید تا به وسیله اوامر و نواهی خود ایشان را بیازماید [۱۶۹۷]. [صفحه ۷۳۴] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در تفسیر آیه: (پیوسته گونه‌گونه شوند مگر آن کسی که خدایت به رحمت آورد و

برای همین آنان را آفریده است)، (و لا یزالون مختلفین الا من رحم ربک و لذلك خلقهم) (هود / ۱۱۸ و ۱۱۹) فرمودند: آنان را بیافرید تا کاری کنند که مستوجب و سزاوار رحمت خدا شوند و خداوند بر ایشان رحمت آورد [۱۶۹۸].

آفریدگان بیهوده خلق نشده‌اند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند تبارک و تعالی آفریدگان خود را بیهوده نیافرید و آنان را به خود رها نکرد بلکه آفریدشان تا قدرت خویش را نشان دهد و تکلیف طاعت خود را به دوش آنها نهد تا با آن سزاوار خشنودی او شوند. آنان را نیافرید تا از آنها سود برد و یا زبانی را به وسیله آنها از خود دور سازد. بلکه آفریدشان تا به ایشان سود رساند و به نعمت جاودان برساندشان [۱۶۹۹].

ما برای بقائیم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به مردی که پرسید: ما برای شگفتی [دیگران] آفریده شده‌ایم؟ فرمودند: مگر تو برای خدا چه هستی؟ عرض کرد: برای نابود شدن آفریده شده‌ایم؟ حضرت فرمودند: خاموش پسر برادر! ما برای بقا آفریده شده‌ایم [۱۷۰۰]. [صفحه ۷۳۶]

بخل و بخیلی

بخل ورزیدن چرا؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اگر خداوند عزوجل به راستی پاداش و عوض می‌دهد، پس دیگر بخل ورزیدن چرا؟ [۱۷۰۱].

عامل شرافت انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که از بخل برهد به شرافت دست یابد [۱۷۰۲].

بخل مورزید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در شگفتم از کسی که دنیا به او روی آورده است و او بخل می‌ورزد، یا دنیا از او رویگردان است و او نسبت به آن بخل می‌ورزد؛ زیرا با وجود رویکرد دنیا انفاق به او (آدم بخیل) زبانی نمی‌رساند و در صورت پشت کردن دنیا به او بخل و امساک به او سودی نمی‌رساند [۱۷۰۳]. و نیز حضرت فرمودند: بخیلان پیش از همه باید برای مردم آرزوی توانگری کنند؛ زیرا وقتی مردم بی‌نیاز شدند از اموال و داراییهای بخیلان چشم بر می‌دارند [۱۷۰۴].

عامل بدگمانی به خداوند تعالی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۷۳۷] در بخل بخیل همین بس که به خدای خود بدگمان است. کسی که به عوض یقین داشته باشد، بذل و بخشش می‌کند [۱۷۰۵].

عامل قطع صله‌ی رحم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بخیل نباید به صله‌ی رحم چشم بدوزد [۱۷۰۶].

چه کسی بخیل است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بخیل کسی است که مالی را به ناروا به دست آورد و آن را بی جا خرج کند [۱۷۰۷].

من می‌بخشم تو بخل می‌ورزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: امیرالمؤمنین علیه السلام پنج بار شتر [۱۷۰۸] خرما برای مردی فرستاد. مردی به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: به خدا قسم فلانی از تو (این مقدار) نخواست است، یک بار از پنج بار برای او کافی است. حضرت فرمودند: خدا امثال تو را در میان مؤمنان زیاد نکند! من می‌بخشم و تو بخل می‌ورزی [۱۷۰۹].

چه کسی تنگ چشم است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۷۳۸] تنگ چشم، کسی است که حق خدا را نپردازد و در راهی جز حق خدای عزوجل خرج کند [۱۷۱۰].

نشانه‌های انسان تنگ چشم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: تنگ چشمی، بالاتر و بدتر از بخل است؛ زیرا بخیل نسبت به آنچه خود دارد بخل می‌ورزد، اما تنگ چشم هم به مال مردم و هم به مال خودش بخل می‌ورزد، تا جایی که هر چه دست مردم می‌بیند آرزو می‌کند که، به حلال یا حرام از آن او باشد؛ از آنچه خدا روزیش کرده نه سیر می‌شود و نه سودی بر می‌گیرد [۱۷۱۱]. [صفحه ۷۴۰]

نیکوکاری

راه نیکوکاری

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از جمله کارهای شایسته، نیکی کردن به برادران و کوشش در برطرف ساختن نیازهای آنان است. این کارها بینی شیطان را به خاک می‌مالد و موجب دور شدن از آتش و وارد شدن به بهشت می‌گردد. این مطلب را به یاران شریف خود برسان. آنان نیکوکارانی هستند که در سختی و آسایش به برادران نیکی می‌کنند.

نخوه‌ی ورود مؤمن به بهشت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: در رستاخیز چیزی مانند یک وزنه می‌آید و به پشت مؤمن می‌خورد و او را به بهشت در می‌افکند پس گفته می‌شود: این همان نیکوکاری است [۱۷۱۲].

عامل نیکی فرزندان

و حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به پدران خود نیکی کنید تا فرزندانان به شما نیکی کنند [۱۷۱۳].

با یکدیگر پیوند و ارتباط داشته باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: با یکدیگر پیوند و ارتباط داشته باشید به هم نیکی کنید و نسبت به هم مهربان باشید و همچنان که خدای عزوجل به شما دستور داده برادرانی نیکو کار باشید [۱۷۱۴].

با یکدیگر مهربان باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: با همدیگر پیوستگی و نیکوکاری و مهربانی و مهرورزی داشته باشید [۱۷۱۵]. [صفحه ۷۴۱] و نیز حضرت فرمودند: از خدا بترسید و برادران نیکو کار باشید و در راه خدا یکدیگر را دوست بدارید و با هم ارتباط برقرار سازید و به هم مهر و شفقت ورزید [۱۷۱۶].

عوامل نیک فرجامی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به یکی از مردم فرمودند: اگر می خواهی که عملت ختم به خیر شود و در هنگام مردن با بهترین اعمال بمیری حق خدا را پاس داشته، نعمتهایش را در راه معصیت صرف نکن و به سبب بردباری که نسبت به تو نشان می دهد دچار غرور و غفلت مشو و هر کس را که دیدی از ما به نیکی یاد می کند یا دم از محبت ما می زند گرامی بدار [۱۷۱۷].

در همه حال خدا را ستایش کنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله وسلم) هر گاه از چیزی خوشحال می شدند، می فرمودند: خدا را بر این نعمت سپاس و هر گاه امر ناراحت کننده‌ای به ایشان می رسید می فرمودند: در هر حال خدای را سپاس [۱۷۱۸].

عامل رستگار شدن نیکان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سوگند به خدا که نیکان رستگار شدند، آیا می دانید آنها چه کسانی هستند؟ کسانی هستند که آزارشان به مورچه‌ای نمی رسد [۱۷۱۹].

عامل اعلان جنگ به خداوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۷۴۲] خداوند بزرگ فرموده است هر که بنده‌ی مؤمن مرا بیازارد، با من اعلان جنگ دهد [۱۷۲۰].

اثر نیاززدن مردم

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که دست از آزار مردم بردارد، یک دست از آنها نگه داشته و مردم دستهای بسیار از (آزار) او نگه می دارند [۱۷۲۱].

نحوه‌ی برخورد نیکوکاران و بدکاران با هم

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: نیکوکاران چون با هم روبه‌رو شوند - هر چند به زبان اظهار دوستی و محبت با هم نکنند - دل‌هایشان به سرعت در آمیختن باران با آب رودخانه‌ها، به هم انس گیرد. و بدکاران هر گاه با هم روبه‌رو شوند - هر چند به زبان اظهار دوستی و محبت با هم کنند - دل‌هایشان از انس و الفت با یکدیگر دور است، همانند چهارپایان که از مهرورزی با هم بدورند، گرچه روزگاری دراز از یک آخور علوفه خورند [۱۷۲۲].

دل نیکوکاران و بدکاران

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: نیکوکاران وقتی با هم روبه‌رو می‌شوند اگر چه دوستی خود را به زبان نیاورند دل‌هایشان با همان سرعتی که قطرات باران در آب‌های رودخانه‌ها به هم می‌پیوندند، به یکدیگر می‌پیوندند و بدکاران وقتی با هم روبه‌رو می‌شوند اگر چه به زبان اظهار دوستی کنند دل‌هایشان از یکدیگر دور است همچون دوری دل‌های بهایم از یکدیگر هر چند مدت‌های طولانی بر سر یک آخور با هم علوفه خورند [۱۷۲۳]. [صفحه ۷۴۳]

راه آسایش چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به این سؤال که راه آسایش چیست؟ فرمودند: در مخالفت کردن با هوای نفس. عرض شد: پس چه وقت بنده طعم آسایش را می‌چشد؟ حضرت فرمودند: در نخستین روز ورودش به بهشت [۱۷۲۴].

عوامل ریاضت و پرورش نفس

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در سفارش‌های خود به عنوان بصری فرمودند: و اما آنها که موجب ریاضت و پرورش نفس است: از خوردن چیزی که بدان میل و اشتها ننداری پرهیز که این کار حماقت می‌آورد و تا گرسنه نشده‌ای غذا نخور؛ خوراک حلال بخور در موقع خوردن نام خدای بگویی و این حدیث رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم را به یاد آر که: آدمی ظرفی بدتر از شکم خود پر نکرد [۱۷۲۵]. [صفحه ۷۴۵]

برزخ

مراد از برزخ چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: برزخ همان گور است و آن پاداش و کیفر در فاصله میان دنیا و آخرت است [۱۷۲۶].

از برزخ شما می‌ترسم

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: به خدا سوگند از برزخ بر شما می‌ترسم. عرض کردم: برزخ چیست؟ حضرت فرمودند: گور، از زمان مرگ تا روز رستاخیز [۱۷۲۷].

روح مؤمن بعد از مرگ کجا است؟

حضرت در پاسخ به این روایت که ارواح مؤمنان در چینه‌دانهای پرندگانی سبز رنگ است که بر گرد عرش می‌چرخند. فرمودند: خیر، مؤمن در پیشگاه خداوند گرمی‌تر از آن است که روحش در چینه‌دان مرغی قرار داده شود، بلکه روح آنها در کالبدهایی همچون کالبد خود آنان می‌باشد [۱۷۲۸]. و نیز حضرت فرمودند: چون خداوند جان او (مؤمن) را بستاند روحش را به کالبدی همچون کالبد وی در دنیا می‌برد؛ و می‌خورند و می‌آشامند و هرگاه کسی برایشان وارد شود او را با همان چهره‌ای که در دنیا داشته، می‌شناسند [۱۷۲۹].

ارواح مؤمنان با هم دیدار می‌کنند

ابوبصیر می‌گوید: امام صادق علیه‌السلام از ارواح مؤمنان سخن به میان آوردند و فرمودند: [صفحه ۷۴۶] آنان با هم دیدار می‌کنند. عرض کردم: دیدار می‌کنند؟! حضرت فرمودند: آری و از یکدیگر سوال و جواب می‌کنند و همدیگر را می‌شناسند به طوری که وقتی او را می‌بینی می‌گویی فلانی است [۱۷۳۰].

نحوه‌ی زندگی ارواح مؤمنان در بهشت

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: ارواح مؤمنان در اتاقهایی در بهشت است، از غذای آنجا می‌خورند و از نوشیدنیهای آن می‌آشامند. به دیدار هم می‌روند و می‌گویند: پروردگارا قیامت را برپا دار تا آنچه را به ما وعده داده‌ای به کار بندی [۱۷۳۱].

محل تجمع ارواح مؤمنان در وادی‌السلام

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در فرمایش خود به راوی فرمودند: خداوند ارواح مؤمنان را از شرق و غرب عالم در وادی‌السلام جمع می‌کند. عرض کردم: وادی‌السلام کجا است؟ حضرت فرمودند: پشت کوفه. هان! گویی آنان را می‌بینم که دسته دسته نشسته‌اند و با هم صحبت می‌کنند [۱۷۳۲].

ارواح کافران در برزخ است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام درباره‌ی ارواح کافران فرمودند: در اتاقهای درون آتش جا دارند، از خوراک آن می‌خورند و از نوشیدنیهای آن می‌نوشند، به دیدار هم می‌روند و می‌گویند: بار خدایا! قیامت را برپا مدار تا مبادا وعده‌ای را که به ما داده‌ای اجرا کنی [۱۷۳۳]. و نیز حضرت فرمودند: [صفحه ۷۴۷] جانهای کافران در آتش دوزخ است و بر آن عرضه شوند و می‌گویند: پروردگارا! قیامت را برای ما برپا مدار و وعده‌ای را که به ما داده‌ای اجرا مکن و آخر ما را به اول ما ملحق مکن [۱۷۳۴].

دورترین مردم در روز رستاخیز

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: در روز رستاخیز جباران دورترین مردمانند از خدای عزوجل [۱۷۳۵]. [صفحه ۷۴۹]

مقام و موقعیت

موانع سروری و ریاست

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: کسی که به اندک گناهی کیفر می‌دهد، نباید چشم طمع به سروری کردن بدوزد و

کسی که کم تجربه و خودپسند و خودرأی است نباید به ریاست طمع بندد [۱۷۳۶].

از شبهات دوری کنید تا ندانسته هلاک نشوید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: امور سه گونه‌اند: امری که درستی آن روشن است، پس باید آن را به کار بست امری که گمراهی و نادرستی‌اش آشکار است پس باید از آن دوری کرد و امری مبهم است پس باید علم آن را به خدا و رسولش ارجاع داد. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: حلالی روشن وجود دارد و حرامی روشن و در این میان اموری است مشتبه و مبهم؛ پس هر که شبهات را رها کند از حرامها نجات یابد و هر که شبهات را بگیرد مرتکب حرامها شود و ندانسته به هلاکت درافتد [۱۷۳۷].

مردم را در مقام و موقعیت خود یاری رسانید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: زمانی فرا رسد که اگر کسی دست سؤال به سوی مردم دراز کند زنده بماند و اگر خاموش ماند بمیرد. (اسحاق بن عمار می گوید:) عرض کردم: اگر چنان روزی را درک کردم چه کنم؟ حضرت فرمودند: مردم را با مال خود یاری رسان و اگر چیزی نداشتی با استفاده از مقام و موقعیت خود کمکشان کن [۱۷۳۸]. [صفحه ۷۵۰]

اثر جاه‌طلبی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: حمله دو گرگ درنده به یک رمه بی چوپان که یکی از اول رمه و دیگری از آخر رمه حمله کنند زیان‌بارتر از حب جاه و مال برای دین مسلمانان نیست [۱۷۳۹].

شخص کم تجربه‌ی خودرأی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: شخص کم تجربه خودرأی، هرگز نباید به هیچ ریاستی طمع بندد [۱۷۴۰].

عامل سلامتی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سلامت چندان کمیاب است که راه جستن آن پوشیده و ناپیدا است و اگر سلامت در چیزی باشد تقریباً در گمنامی است [۱۷۴۱].

عامل بی‌نام و نشان شدن و از بین رفتن برکت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر مؤمنی در برابر صاحب قدرتی یا کسی که مخالف دین او است، به قصد دست یافتن به چیزی از دنیای او فروتنی و خضوع کند، خداوند او را بی‌نام و نشان گرداند، و برای این کار بر او خشم گیرد و او را به خودش واگذارد؛ و اگر هم به چیزی از دنیای او دست یابد و اندکی از آن به دستش افتد، خداوند برکت را از آن ببرد [۱۷۴۲].

[صفحه ۷۵۲]

علم و دانش

مراد از حکمت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در تفسیر آیه‌ی: (و به هر کس حکمت عطا شود...) (و من یؤت الحکمة...) فرمودند: همانا حکمت عبارت است از شناخت و فهم دین؛ پس هر یک از شما که در دین فقیه و فهیم باشد حکیم است [۱۷۴۳].

عامل حکمت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که به دنیا پشت کند خداوند حکمت را در دلش استوار گرداند و زبانش را به آن گویند سازد [۱۷۴۴].

اثر اندیشیدن زیاد

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: اندیشیدن زیاد در حکمت، خرد را باور می‌سازد [۱۷۴۵].

اثر خردمندی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: آن که خردمند باشد، فرجامش، به خواست خدا، بهشت است [۱۷۴۶].

مراد از بلاغت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بلاغت به تنیدی زبان و پرت و پلا گویی بسیار نیست، بلکه بلاغت رساندن معنا و آوردن دلیل و برهان درست است [۱۷۴۷]. و نیز حضرت در پاسخ به این پرسش که بلاغت چیست؟ فرمودند: [صفحه ۷۵۳] کسی که مطلبی را بداند گفتارش درباره‌ی آن کوتاه شود. بلیغ گفته‌اند چون با کمترین زحمت مقصود خود را می‌رساند [۱۷۴۸]. و نیز حضرت فرمودند: بلاغت در سه چیز است: نزدیک شدن به معنای مورد نظر، دوری از گفتار حشو و زاید و رساندن معنای زیاد با عبارت کم و کوتاه [۱۷۴۹].

نیاز مردم به سه چیز ضروری است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: مردم هر شهری به سه چیز نیازمندند که در کار دنیا و آخرت خود به آنها رجوع کنند و چنانچه آن سه را نداشته باشند گرفتار جهل و نابسامانی می‌شوند: فقیه دانا و پارسا، فرمانروای نیکوکار و مطاع و (سوم) پزشک حاذق و مطمئن [۱۷۵۰].

با بی‌خردان دوستی نکنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که از دوستی با بی‌خرد دوری نکند به زودی خلق و خوی او را به خود بگیرد [۱۷۵۱].

انسان احمق قابل درمان نیست

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: عیسی بن مریم علیه السلام گفت: بیماران را طبابت کردم و به اذن خدا آنان را درمان

کردم کوران مادرزاد و مبتلایان به پیسی را به اذن خدا بهبود بخشیدم، مردگان را به اذن خدا زنده کردم، اما احمق را نتوانستم اصلاح کنم. [صفحه ۷۵۴] احمق کسی است که هر چه فضیلت است از آن خود می‌داند و برای دیگران بر خود هیچ فضیلتی قائل نیست، همه حقوق را برای خود می‌داند و هیچ حقی برای دیگران بر خود قائل نیست. این همان بی‌خردی است که چاره‌ای برای درمان او وجود ندارد [۱۷۵۲].

مراد از دانایی و نادانی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: دانایی را همین بس که از خدا بترسی و نادانی را همین بس که از (عذاب) خدا غافل شوی [۱۷۵۳].

نادانی در سه چیز است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: نادانی در سه چیز است: دوست عوض کردن، مخالفت کردن بدون دلیل و برهان، و پرس و جو از چیزهای بیهوده [۱۷۵۴].

نشانه‌ی دیوانگی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: هر کس به هر سؤالی که از او می‌شود پاسخ دهد دیوانه است [۱۷۵۵].

نعمت حافظه و فراموشی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در حدیث مفضل فرمودند: آیا اندیشیده‌ای که اگر انسان از میان ویژگیها فقط حافظه را کم داشت حال و روزش چگونه بود؟ و اگر موضوعات سودمند و زیانبار و گرفته‌ها و داده‌ها و دیده‌ها و شنیده‌های خود را در حافظه‌اش نگه نمی‌داشت چه اختلالاتی در کارها و زندگی و [صفحه ۷۵۵] تجربیاتش به وجود می‌آمد. اگر راهی را بارها و بارها می‌پیمود، باز آن را گم می‌کرد؛ اگر همه عمرش را درس می‌خواند، دانشی را به خاطر نمی‌سپرد، به دینی اعتقاد نمی‌یافت و از تجربه‌ای بهره‌مند نمی‌شد و نمی‌توانست از گذشته‌ها کمترین عبرتی بگیرد، به طور کلی سزاوار بود که از انسان یکسره خارج شود. بالاتر از نعمت حافظه برای انسان نعمت فراموشی است؛ زیرا اگر فراموشی نبود هیچ کس مصیبتی را از یاد نمی‌برد [۱۷۵۶].

کسانی که بیشترین افسوس را می‌خورند

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: بیشترین افسوس را در روز قیامت کسی می‌خورد که سخن از عدالت بگوید و خود با دیگران به عدالت رفتار نکند [۱۷۵۷].

دریغ و پشیمانی و آه از آن چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: دریغ و پشیمانی و آه همه از آن کسی که از دانش و بینش خود بهره‌ای نگیرد و نداند که آنچه در کار آن است به سود او است یا به زیانش [۱۷۵۸]. [صفحه ۷۵۷]

عامل جلوگیری از رزق و روزی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: (از جمله) گناهانی که جلو روزی را می‌گیرد زنا است [۱۷۵۹].

نحوه قصاص مرد زناکار

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هرگاه مرد به زور به زن تجاوز کند کیفرش یک ضربت شمشیر است، خواه بر اثر آن بمیرد یا جان به در برد [۱۷۶۰].

شریک شیطان چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که شیفته‌ی حرام و شهوت زنا باشد شریک شیطان است (یا شیطان در نطفه‌ی او شریک شده است) [۱۷۶۱].

نسبت به زنان مردم عقیف باشید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: نسبت به زنان مردم عقیف باشید تا به زنان شما عفت ورزند [۱۷۶۲].

کسانی که خداوند با آنها سخن نمی‌گوید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: سه نفرند که خداوند در روز قیامت با آنان سخن نمی‌گوید و نگاهشان نمی‌کند و پاکشان نمی‌کند و آنان را عذابی دردناک است: کسی که موهای سپید خود را بکند، کسی که خودارضایی کند و کسی که لواط دهد [۱۷۶۳]. و نیز حضرت فرمودند: [صفحه ۷۵۸] سه نفرند که خداوند در روز قیامت با آنان سخن نمی‌گوید و پاکشان نمی‌سازد و برایشان عذابی دردآور است: پیرمرد زناکار، مرد بی‌غیرت و زنی که به شوهرش خیانت کند [۱۷۶۴].

اثر شناخت زمان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که زمان خود را بشناسد، آماج اشتباهات قرار نگیرد [۱۷۶۵].

علت حرمت زنا

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سوال زندیق، چرا زنا حرام شده است؟ فرمودند: چون مایه‌ی فساد و از بین رفتن ارث و میراث و انقطاع نسل است در زنا زن نمی‌داند که از چه کسی حامله شده و فرزند نمی‌داند پدرش کیست؟ نه صله‌ی ارحام به جا آورده می‌شود و نه خویشاوندیها معلوم است [۱۷۶۶].

در دو جا فرشتگان حاضر نمی‌شوند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هیچ کاری نیست که فرشتگان در هنگام انجام آن حاضر می‌شوند. مگر مسابقه اسب دوانی و شوخی کردن مرد با همسرش [۱۷۶۷].

زندانی چه کسی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: زندانی کسی است که دنیایش او را از آخرتش باز داشته باشد [۱۷۶۸].

مراد از مال حرام چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۷۵۹] مال حرام عبارت است از بهای فروش مردار، بهای فروش سگ، بهای فروش شراب، زنا، رشوه گرفتن در قضاوت و مزد پیشگو. و نیز حضرت فرمودند: مال حرام موارد فراوانی دارد. یکی از آنها درآمدی است که از راه کار کردن برای والیان ستمگر به دست می‌آید [۱۷۶۹].

کسی که مردم را مسخره می‌کند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: کسی که مردم را مسخره می‌کند، نباید به دوستی خالصانه‌ی او چشم امید بست [۱۷۷۰].

شخص فرومایه کیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در پاسخ به سؤال از فرومایه فرمودند: کسی که شراب می‌خورد و طنبور می‌زند [۱۷۷۱]. و نیز حضرت فرمودند: زنه‌ار از آمیزش با فرومایه؛ زیرا که از فرومایه هیچ خیری بر نمی‌خیزد [۱۷۷۲]. شیخ صدوق (رضوان الله علیه) در (من لا یحضره الفقیه) بعد از نقل این فرمایش امام علی علیه السلام که (زنهار از آمیزش با فرومایه؛ زیرا که از فرومایه هیچ خیری بر نمی‌خیزد)، می‌نویسد: درباره‌ی معنای فرومایه اخبار گوناگونی آمده است: در بعضی روایات فرومایه به کسی اطلاق شده که طنبور بزند؛ در بعضی دیگر به کسی که اگر به او خوبی کنی خوشحال نشود و اگر بدی کنی ناراحت نگردد و نیز به کسی اطلاق شده که به ناحق و بدون شایستگی ادعای امامت و پیشوایی کند. همه اینها اوصاف و ویژگیهای [صفحه ۷۶۰] فرومایه است و هر کس یکی یا همه آنها را داشته باشد باید از آمیزش و همنشینی با او دوری کرد [۱۷۷۳].

سزای بهتان زننده در روز قیامت

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر کس به مرد یا زن مؤمن بهتان زند خداوند در روز رستاخیز او را در طینت خبال نگه دارد تا حرف خود را پس گیرد. [ابن ابی یعفر می‌گوید:] عرض کردم: طینت خبال چیست؟ حضرت فرمودند: چرک و زردابه‌ای است که از شرمگاه زنان فاحشه بیرون می‌آید [۱۷۷۴].

به برادر دینی خود تهمت نزنید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه مؤمن به برادر خود تهمت زند ایمان در قلب او آب شود همچنان که نمک در آب حل می‌شود [۱۷۷۵] و نیز حضرت فرمودند: هر کس به برادر دینی خود تهمت زند حرمتی میان آن دو به جا نمی‌ماند [۱۷۷۶].

مراد از ناکثین چه کسانی هستند؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: گروهی از مردم بصره نزد من آمدند و درباره‌ی طلحه و زبیر نظرم را پرسیدند، گفتم: آنان دو تن از پیشوایان کفر هستند. علی (صلوات الله علیه) در روز بصره (جنگ جمل) وقتی سواران خود را آرایش داد، به یارانش فرمودند: که در جنگ با این قوم شتاب مکنید تا میان خود و خدای تعالی و آنان حجت را تمام کنم. پس نزد آنان رفت و به بصریان فرمودند: آیا فکر می‌کنید که من در حکومت مرتکب ستمی شده‌ام؟ گفتند:... سپس نزد یاران خود برگشتند و فرمودند: خداوند در کتاب [صفحه ۷۶۱] خود می‌فرماید: (اگر کسانی پس از پیمان بستن عهد و سوگندهای خود را شکستند و در دین شما طعن زدند با پیشوایان کفر قتال کنید)، (و ان نکثوا ایمانهم من بعد عهدهم و طعنوا فی دینکم فقاتلوا ائمه الکفر) پس امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: سوگند به آن که دانه را شکافت و مردمان را آفرید و محمد صلی الله علیه و آله و سلم را به نبوت برگزید این آیه درباره‌ی شما است و از زمانی که نازل شد با چنین گروهی جنگ نشده است [۱۷۷۷].

عامل نفاق دورویی و سنگدلی

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از همنشینی با شهریاران و دنیاپرستان پرهیزید که این کار دین شما را می‌برد و نفاق و دورویی می‌آورد و این دردی سخت و بی‌درمان است، نیز سنگدلی به بار می‌آورد و فروتنی را می‌زداید، با مردمان همتای خود و افراد متوسط (جامعه) همنشینی کنید که کانونهای جواهر را در میان آنها می‌یابید [۱۷۷۸].

عامل کینه و نفاق

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: از مشاجره پرهیزید که دل را مشغول می‌کند و موجب نفاق می‌شود و کینه به بار می‌آورد [۱۷۷۹]. [صفحه ۷۶۴]

آداب اجتماعی

شمار جماعت امت رسول خدا

امام صادق علیه السلام فرمودند: از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم درباره‌ی جماعت امتش سوال شد، حضرت فرمود: امت من همان اهل حقند هر چند شمارشان اندک باشد [۱۷۸۰].

مراد از گواه و گواهی شده چه روزی است؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در تفسیر آیه‌ی: (و قسم به گواه و گواهی شده)، (و شاهد و مشهود) (بروج / ۳) فرمودند: شاهد (گواه) روز جمعه است و مشهود (گواهی شده) روز عرفه [۱۷۸۱].

عوامل زیبایی انسان

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: خداوند زیبایی و آراستن را دوست دارد و بینوایی و قیافه‌ی فقرآلود را ناخوش می‌دارد. هرگاه خداوند به بنده‌ای نعمتی دهد دوست دارد اثر آن را در او ببیند. عرض شد: چگونه؟ حضرت فرمودند: لباس تمیز بپوشد، خود را خوشبو کند، خانه‌اش را گچکاری کند، جلو در حیاط خود را بروبد حتی روشن کردن چراغ پیش از غروب خورشید فقر را می‌برد و روزی را زیاد می‌کند [۱۷۸۲].

نمایاندن نعمت جزء دین است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم مردی را دید که موهای سرش ژولیده، لباسش کثیف و چرکین و سر و وضعش پریشان به هم ریخته است، فرمودند: بهره بردن (از نعمتهای خداوند) و نمایاندن نعمت جزء دین است [۱۷۸۳]. [صفحه ۷۶۵]

وظایف گوش

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بر گوش فرض شده است که از گوش دادن به آنچه خدا حرام کرده دوری کند، از آنچه خدای عزوجل نهی کرده و شنیدنش بر آن حلال نیست اعراض کند و به آنچه خدای عزوجل را ناخشنود و خشمگین می کند گوش ندهد. پس دوباره فرموده: (و در این کتاب بر شما نازل کرد...)، (و قد نزل علیکم فی الکتاب...) (نساء / ۱۴۰) [۱۷۸۴].

آیا نام‌گذاری فرزندان به نام‌های ائمه سودی دارد؟

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام سؤال شد: آیا نام‌گذاری (فرزندان) به نام‌های ائمه علیهم السلام سودی دارد؟ حضرت فرمودند: آری به خدا، مگر دین جز محبت است؟ خداوند فرموده است: (اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهانتان را ببخشد)، (ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله و یغفر لکم ذنوبکم) [۱۷۸۵].

مسئولیت گوش، چشم و دل چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه (همانا گوش و چشم و دل همگی مورد بازخواست قرار می گیرند)، (ان السمع و البصر و الفواد کل اولئک کان عنه مسئولا) (اسراء / ۳۶) فرمودند: از گوش درباره‌ی آنچه شنیده است بازخواست می شود و از چشم درباره‌ی آنچه نگریسته است و از دل درباره‌ی باورها و دلبستگیهایش [۱۷۸۶].

اثر و ثواب گریه کردن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۷۶۶] هر چیزی پیمانانه و وزنی دارد مگر اشکها؛ زیرا قطره‌ای از اشک دریاهایی از آتش را فرو می‌نشانند. هر گاه چشم غرق در اشک خود شود گرد هیچ فقر و ذلتی بر چهره‌ی آن ننشیند. و هر گاه اشکها سرازیر شود خداوند آن چهره را بر آتش حرام گرداند. و اگر گرینده‌ای در میان امتی بگرید همه آن امت مشمول رحمت می‌شوند [۱۷۸۷].

بزرگسالان خود را احترام نمایید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بزرگسالان خود را احترام کنید و صلّه رحم به جای آورید. و نیز حضرت فرمودند: از ما نیست کسی که بزرگسالان ما را حرمت نهد و با خردسالان مهربان نباشد [۱۷۸۸].

تکلیف پسران بالغ

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر گاه کودک سیزده سالش تمام و وارد چهارده سالگی شود، چه محتلم گردد و چه

نگردد، همان تکالیفی که بر افراد محتلم شونده واجب است بر او نیز واجب می‌باشد و بر او گناه و ثواب نوشته می‌شود و می‌تواند هر گونه دخل و تصرفی در اموال خود بکند مگر آنکه ناتوان یا سفیه باشد [۱۷۸۹].

زمان بالغ شدن دختران

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: زمان بالغ شدن زن نه سالگی است [۱۷۹۰]. [صفحه ۷۶۷]

ثواب خنک کردن جگر نفته

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: بهترین صدقه خنک کردن جگر نفته است. هر که جگر نفته‌ی حیوانی یا جز آن را سیراب کند خدای عزوجل او را، در آن روزی که هیچ سایه‌ای جز سایه‌ی او نیست، سایه دهد [۱۷۹۱].

ثواب نوشاندن آب

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: هر که در جایی که آب یافت می‌شود آب بنوشاند مانند کسی است که بنده‌ای را آزاد کند و هر که در جایی که آب یافت نمی‌شود آب بنوشاند، مانند کسی است که یک نفر را زنده کند، و هر که یک نفر را زنده کند چنان است که همه مردم را زنده کرده باشد [۱۷۹۲].

مراد از اینکه در حال مستی به نماز نزدیک نشوید چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام درباره‌ی آیه: (در حال مستی به نماز نزدیک مشوید)، (لا تقربوا الصلاة و انتم سكارى) فرمودند: منظور مستی خواب است [۱۷۹۳].

با شکم پر به حمام نروید

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: زمانی حمام برو که در معده‌ات اندک چیزی که حرارت آن را فرو بنشانند، باشد. این برای تقویت بدن تو بهتر است. با شکم پر نیز حمام نرو [۱۷۹۴].

مراد از مزه‌ی آب چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: [صفحه ۷۶۸] مزه‌ی آب، زندگی است [۱۷۹۵].

زنان لباس مردان را نپوشند

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از پدران بزرگوار خویش فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم مرد را از ماندسازی خود به زنان بازداشت و زن را نیز از اینکه در پوشش خود از مردان تقلید کند نهی فرمودند [۱۷۹۶].

امید در ناامیدی است

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: به آنچه امیدش را نداری امیدوارتر باش از آنچه بدان امیدواری زیرا موسی

علیه‌السلام رفت تا برای خانواده‌اش آتش بیاورد اما وقتی برگشت پیامبری مرسل بود [۱۷۹۷].

کسانی که قابل ترحم‌اند

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: من به سه کس ترحم می‌کنم و شایسته مهربانی‌اند: عزیزی که به خواری افتاده و توانگری که نیازمند گشته و دانشمندی که در میان خانواده و مردمان نادان خفیف و بی‌قدر شده است [۱۷۹۸].

مراد از آزردگی چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: پنج خصلت است که در هر کس یکی از آنها نباشد خیر و بهره‌ی زیادی در او نیست: اول: وفاداری، دوم: تدبیر، سوم: شرم و حیا، چهارم: خوش‌خویی و پنجم: که چهار خصلت دیگر را نیز در خود دارد: آزردگی است [۱۷۹۹]. [صفحه ۷۶۹]

آزاده همیشه آزاده است

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: آزاده در همه حال آزاده است: اگر بلا و سختی به او رسد شکیبایی ورزد و اگر مصیبتها بر سرش فرو ریزند او را نشکنند هر چند به اسیری افتند و مقهور شود و آسایش را از دست نهاده به سختی و تنگدستی افتد. چنانکه یوسف صدیق امین علیه‌السلام به بندگی گرفته شد و مقهور و اسیر گشت اما این همه به آزادگی او آسیب نرساند [۱۸۰۰].

هم آواز شدن کوه‌ها، سنگ‌ها و مرغ‌ها با حضرت داود

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: داود علیه‌السلام هر گاه زبور را تلاوت می‌کرد، هیچ کوه و سنگ و مرغی نبود مگر این که با او هم آواز می‌شد [۱۸۰۱].

دستور رسول خدا به کشتی گرفتن

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: شبی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به خانه فاطمه سلام الله علیها رفتند حسن و حسین علیهم السلام با او بودند رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به آن دو بزرگوار فرمودند: برخیزید و کشتی بگیرید. آن دو بزرگوار برخاستند و به کشتی گرفتن پرداختند [۱۸۰۲].

دعای حضرت امام جعفر صادق در روز عرفه

از دعای حضرت در روز عرفه: خدایا به تو پناه می‌برم از دنیایی که از خیر آخرت جلوگیری کند و از زندگانی که بهترین مردن را باز دارد و از آرزویی که مانع رسیدن به بهترین کار شود [۱۸۰۳]. [صفحه ۷۷۰]

مراد از سرگرمی و غفلت چیست؟

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خوشا کسی که آرزوهای پوچ، او را سرگرم و غافل نکرده باشد [۱۸۰۴].

سفارش حضرت امام جعفر صادق هنگام حلول ماه مبارک رمضان

از سفارش‌های حضرت به فرزندانش در هنگام حلول ماه رمضان: جانهای خود را به تلاش و کوشش وادارید؛ زیرا در این ماه روزیها قسمت و اجل‌ها نوشته می‌شود و در آن نام‌های میهمانان خدا که بر او وارد می‌شوند نوشته می‌گردد. در این ماه شبی هست که عمل (عبادت) در آن از عمل (عبادت) هزار شب بهتر است [۱۸۰۵].

اثر پرهیز غذایی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: پرهیز از غذا به بیمار زیانی نمی‌رساند [۱۸۰۶].

خواص سیب

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: اگر مردم خواص سیب را بدانند؛ بیماران خود را جز با آن درمان نکنند [۱۸۰۷].

ظروف طلا و نقره

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: در ظرفهای زرین و سیمین غذا نخور [۱۸۰۸]. [صفحه ۷۷۱]

معنای ولخرجی

حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام درباره‌ی آیه: (و ولخرجی مکن)، (و لا تبذر تبذیرا) (اسراء / ۲۶ و ۲۷) فرمودند: هر کس چیزی در راهی جز طاعت خدا انفاق کند ولخرج است و هر کس در راه خیر و خوبی خرج کند مقتصد و صرفه‌جوی است [۱۸۰۹]. حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام در پاسخ به پرسش ابوبصیر از آیه: (و ولخرجی مکن) فرمودند: انسان مال خود را تلف می‌کند و خود تهیدست می‌ماند. ابوبصیر گفت: پس در مال حلال نیز ولخرجی ممکن است؟ حضرت فرمودند: آری [۱۸۱۰].

پاورقی

[۱] نحل / ۱۲۵. [۲] سجده / ۳۳. [۳] آل عمران / ۱۸۷. [۴] بحارالانوار: ۲ / ۱۵۲ / ۱۵۰. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۳۹. [۵] کنز العمال: ۲۹۱۶۳، امالی شیخ صدوق: ۱۸۶ / ۱۳. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۳۲. [۶] بحارالانوار: ۲ / ۱۴۴ / ۵. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۳۳. [۷] کافی: ۱ / ۴۱ / ۸. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۳۵. [۸] المحاسن: ۱ / ۳۵۶ / ۷۵۵. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۳۶. [۹] بحارالانوار: ۲ / ۱۵۲ / ۴۱. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۳۸. [۱۰] بحارالانوار: ۲ / ۱۵۲ / ۴۳. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۴۰. [۱۱] معانی الاخبار: ۲ / ۳. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۵۱. [۱۲] بحارالانوار: ۲ / ۱۴۵ / ۸. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۴۴. [۱۳] کنز العمال: ۲ / ۱۴۵ / ۸. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۴۴. [۱۴] بحارالانوار: ۲ / ۲۱۲ / ۱۱۴. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۷۰. [۱۵] بحارالانوار: ۲ / ۲۱۲ / ۱۱۶. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۷۱. [۱۶] بحارالانوار: ۲ / ۲۱۲ / ۱۸. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۸۰. [۱۷] امالی شیخ صدوق: ۱۵۲ / ۴. عیون اخبار الرضا (ع): ۲ / ۳۷ / ۹۴. میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۴۳. [۱۸] از جمله لقب‌های امام علیه‌السلام صابر، فاضل، طاهر، قائم و منجی است. [۱۹] تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۲۹۸. [۲۰] همان، ص ۳۲۹. [۲۱] بهرامیان، علی و سید صادق سجادی، دائرة المعارف بزرگ اسلامی، مدخل «ابومسلم» ج ۶. [۲۲] مروج الذهب...، ج ۲، ص ۲۱۶. [۲۳] معارف، مجید، پژوهشی در تاریخ حدیث شیعه، ص ۸۷. [۲۴] الکامل فی التاریخ، ج ۵، ص ۸۶. [۲۵] هشام بن حکم، محمد بن مسلم، ابان بن تغلب، هشام بن سالم، مؤمن طاق، مفضل بن عمر، جابر بن حیان، ابوحنیفه، واصل بن عطا و... هشام بن حکم با ۳۱ جلد کتاب، جابر بن حیان پدر علم

شیمی با ۲۰۰ جلد کتاب، رساله‌ی توحید مفضل و بسیاری دیگر. برای اطلاع بیشتر ر.ک: پژوهشی در تاریخ حدیث شیعه، ص ۲۳۱ - ۲۱۶، این کتاب در ضمن جدول‌هایی نام شاگردان امام باقر علیه‌السلام و امام صادق علیه‌السلام را با نوع آثارشان آورده و پیش از آن در ص ۱۱۷، موقعیت کمی و کیفی شاگردان ایشان را نشان داده است. [۲۶] برای اطلاع بیشتر، ر.ک: پژوهشی در تاریخ حدیث شیعه، بخش چهارم، بررسی «اصل». «کتاب» و «اصول اربعه‌ماه» ص ۱۶۹ - ۲۳۲. [۲۷] ابراهیم، فؤاد، «گذری تاریخی بر اندیشه‌های سیاسی شیعه»، فقه کاوشی نو در فقه اسلامی، ش ۲۳، بهار ۱۳۷۹، ص ۲۳۸. [۲۸] الکافی، ج ۱، ص ۵۷. [۲۹] امالی المفید، ص ۵۱ - ۵۲. [۳۰] پژوهشی در تاریخ حدیث شیعه، ص ۱۳۵. [۳۱] دو گروه درباره‌ی من به هلاکت می‌افتند: عاشقان گرافه‌گوی که مرا در غیر جایگاه خود قرار می‌دهند و به چیزی که ندارم می‌ستایند و دشمنان ناروا گو، که مرا به چیزی که از آن بیزارم نسبت می‌دهند، (شرح نهج‌البلاغه، ج ۵، ص ۵). [۳۲] الاتحاف بحب الاشراف، ص ۱۴۷. [۳۳] ابن عبدالعزیز، عمر، الفکر السياسي للامام جعفر الصادق علیه‌السلام، ص ۱۲، نقل از: حسن امین در مجموعه مقالات الجانب العلمي و الفکری من شخصیه الامام الصادق علیه‌السلام، مؤتمر الامام الصادق علیه‌السلام الدولي دمشق، هفدهم تا نوزدهم ربيع الاول ۱۴۱۲. [۳۴] ر.ک: الکافی، الاحتجاج علی اهل اللجاج؛ بحارالانوار؛ قاضی زاهدی، گنجینه‌ی نور پرسش‌های مردم و پاسخ‌های امام صادق علیه‌السلام و دیگر منابع. [۳۵] اصول اعتقادی آنان بر ظهور، اتحاد، حلول و تناسخ استوار است. فرهنگ فرق اسلامی، ص ۳۴۵. [۳۶] بحارالانوار، ج ۳۳۸، ۴۷. [۳۷] جوانان خود را از غالیان بر حذر دارید تا ایشان را فاسد نکنند؛ زیرا غالیان بدترین آفریدگان خداوند، بزرگی خدا را کوچک می‌شمارند و برای بندگان خدا، ادعای خدایی می‌کنند. به خدا سوگند که غالیان بدتر از یهود، نصاری و مجوس و مشرکان‌اند. فرهنگ فرق اسلامی، ص ۳۴۴؛ و نیز از امام رضا علیه‌السلام روایت است: هر که با ایشان بنشیند و پیامزد و بخورد و بیاشامد و پیوندد و ازدواج کند و... از ولایت خداوند و ولایت ما اهل بیت بیرون است. همان. [۳۸] برای اطلاع بیشتر ر.ک: زین عاملی، محمد حسین، شیعه در تاریخ، ترجمه محمد رضا عطائی. [۳۹] مشکور، محمد جواد، فرهنگ فرق اسلامی، ص ۳۴۷. [۴۰] همان، ص ۴۱۵ - ۴۱۸. [۴۱] شهرستانی، محمد بن عبدالکریم، الملل و النحل، ج ۱، ص ۴۹ - ۷۸؛ فرهنگ فرق اسلامی، ص ۴۱۵ - ۴۱۸. [۴۲] کتاب فرهنگ فرق اسلامی، ص ۴۱۶ - ۴۱۸؛ نام ۱۳ فرقه از فرقه‌های معتزله را آورده است. [۴۳] برای اطلاع بیشتر از اقدامات امام صادق علیه‌السلام در تقریب بین مذاهب اسلامی، ر.ک: سید علوی، سید ابراهیم، «نقش امام صادق علیه‌السلام در تقریب بین مسلمانان و جلوگیری از تفرقه و انشعاب»، مجله مشکوه، فصلنامه بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ش ۴۹، ص ۱۲۹. [۴۴] أتق الله، یا عمرو و انتم ایضا ایها الرمط فاتقوا الله! ان ابی حدثنی و کان خیر اهل الارض و اعلم بکتاب الله و سنه رسوله، ان رسول الله قال من ضرب الناس بسیفه و دعاهم الی انفسهم و فی المسلمین من هو اعلم منه فهو ضال متکلف. [۴۵] سید علوی، سید ابراهیم، «نقش امام صادق علیه‌السلام در... مجله مشکوه»، ش ۴۹، ص ۱۳۶. [۴۶] بحارالانوار، ج ۴۷، ص ۱۶۷ - ۱۶۹. [۴۷] امالی الطوسی، ص ۵۱. [۴۸] بحارالانوار، ج ۴۷، ص ۱۷۷ و ۱۸۱. [۴۹] اسحاق بن عمار گوید: شخصی از امام صادق علیه‌السلام درباره‌ی کارمند شدن در حکومت سلطان ستمگر سؤال کرد. حضرت فرمودند: آیا آنها سراغ شما می‌آیند یا شما نزد آنها می‌روید؟ آن مرد گفت: بلکه آنها سراغ ما می‌آیند. حضرت فرمودند: اشکالی ندارد. گویا جمله‌ی سؤال گونه امام، پرسش از حالت اکراه و اجبار است که در این صورت ورود به دستگاه بدون اشکال است. از فضای حاکم بر این پرسش فهمیده می‌شود که پرسشگر به خوبی از نظر امام در ممنوعیت همکاری با سلطان ستمگر آگاه بوده است و این سؤال به منزله اذن و اجازه خواستن است و امام نیز فقط به صورت مجبور بودن تجویز فرموده‌اند. قاضی زاهدی، احمد، گنجینه‌ی نور، ج ۱، ص ۴۸۵، نقل از محمد بن محمد بن نعمان، شیخ مفید، الاختصاص، ص ۲۶۱. [۵۰] ولوی: علی محمد، دیانت و سیاست در قرون نخستین اسلامی، ص ۲۲۳. [۵۱] عمرجی، احمد شوقی ابراهیم، الحیة السیاسیة، الفکریة للزیدیة المشرق الاسلامی، ص ۳۹. [۵۲] حسنی، هاشم معروف، انتفاضات الشیعة، ص ۳۴۶. [۵۳] الارشاد...، ج ۲، ص ۱۶۸؛ ابن طقطقا، تاریخ فخری، ص ۲۷۷. [۵۴] همان، ص ۱۶۸. [۵۵] همان.

[۵۶] انتفاضات الشيعة، ص ۳۶۲. [۵۷] مروج الذهب...، ج ۳، ص ۲۲۵. [۵۸] موسوی نژاد، سید علی، «آشنایی با زیدیه»، مجله هفت آسمان: سال ۳، شماره ۱۱، ص ۸۲. [۵۹] فرهنگ فرق اسلامی، ص ۲۱۴ - ۲۱۹. [۶۰] همان، ص ۲۱۸. [۶۱] صحیفه کامله سجادیه، ص ۱۶. [۶۲] همان، ص ۱۷. [۶۳] عمده الطالب، ص ۲۵۹. [۶۴] فرهنگ فرق اسلامی، ص ۱۳۴ و ۲۱۶. [۶۵] الكامل فی التاريخ، ج ۵، ص ۵۱۳. [۶۶] اشعری، سعد بن عبدالله، المقالات و الفرق، ص ۸۰؛ نوبختی، فرق الشیعه، ص ۶۸. [۶۷] فرق الشیعه: ص ۶۸. [۶۸] همان، ص ۶۹ - ۶۷؛ المقالات و الفرق، ص ۸۳ - ۸۱؛ اشعری، علی بن اسماعیل، مقالات الاسلامیین و اختلاف المصلین، ص ۲۷ - ۲۶؛ الملل و النحل، ج ۱، ص ۱۴۹. ایوانف به استناد نظریه‌ی ابویعقوب سجستانی در اثبات النبوات بر این عقیده است که مبارک، نام خود اسماعیل بوده است. این مطلب در نامه‌ی عبیدالله مهدی مؤسس دولت فاطمیان مصر به اسماعیلیان یمن که مندرج در کتاب الفرائض و حدود الدین تألیف جعفر بن منصور، تأکید شده است. دفتری، فرهاد، تاریخ و عقاید اسماعیلیه، ص ۱۱۵ - ۱۱۴. [۶۹] الملل و النحل، ج ۱، ص ۱۷۲ - ۱۷۰. [۷۰] امام مقیم، امام اساس، امام مستقر و امام مستودع، برای اطلاع بیشتر ر. ک: فرق و مذاهب کلامی، ص ۷۳ به بعد. [۷۱] الکافی، ج ۲، ص ۲۴۲. [۷۲] همان، حدیث ۴. [۷۳] تاریخ تشیع، ج ۱، ص ۲۵۵ - ۱۳۹. [۷۴] تحف العقول: ۲۶۹، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۲۳۵. [۷۵] بحار: ۷۸ / ۱۱۱ / ۲۰۷، ح ۲۱۲۴۲۲. [۷۶] بحار: ۷۸ / ۲۸۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۲۴۵. [۷۷] کافی: ۷ / ۵۳ / ۴، همان، همان، همان، [۷۸] تحف العقول: ۳۱۸، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۳۴۴. [۷۹] کافی: ۲ / ۳۳۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۴۲۸. [۸۰] تحف العقول: ۲۱۴۳۹۳۷۰. [۸۱] بحار: ۷۸ / ۲۴۳ / ۴۲، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۵۱۷. [۸۲] امالی طوسی: ۲۸۱ / ۵۴۴. [۸۳] کافی: ۲ / ۷۶ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۶۱۱. [۸۴] کافی: ۲ / ۷۷ / ۸. [۸۵] بحار: ۷۰ / ۳۰۵ / ۲۵، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۶۵۵. [۸۶] کافی: ۲ / ۴۲۵ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۶۸۴. [۸۷] کافی: ۱ / ۱۲ / ۱۰. [۸۸] کافی: ۳ / ۳۵۸ / ۲. [۸۹] کافی: ۲ / ۴۲۴ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۶۹۴. [۹۰] خصال: ۸ / ۲۶، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۷۱۱. [۹۱] قرب الاسناد: ۷۸ / ۲۵۳، همان، همان، [۹۲] خصال: ۴۷ / ۵۰، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۷۱۸. [۹۳] کافی: ۸ / ۱۵۰ / ۱۳۰، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۷۵۳. [۹۴] امالی شیخ طوسی: ۶۷۶ / ۱۴۲۹، همان، همان، [۹۵] تحف العقول: ۲۱۷۸۵. [۹۶] تحف العقول: ۲۱۷۹۱ / ۳۶۷. [۹۷] کافی: ۸ / ۴۹ / ۹، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۷۹۲. [۹۸] فلاح السائل: ۶۶، وسائل الشیعه: ۱۳ / ۳۱۳ / ۳. [۹۹] میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۸۰۵. بحار: ۷۸ / ۲۷۰ / ۱۱۱، همان، همان، [۱۰۰] بحار: ۷۵ / ۱۲۳ / ۲۰ و ۷۵ / ۱۱۸ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۸۳۸. [۱۰۱] بحار: ۷۷ / ۴۳ / ۱۳، همان، ج ۱۴، ح ۲۱۸۵۰. [۱۰۲] کافی: ۲ / ۱۲۲ / ۲، همان، ج ۱۴، ح ۲۱۸۸۴. [۱۰۳] بحار: ۸۰ / ۱۲۲ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۸۸۴. [۱۰۴] علل الشرائع: ۲۸۳ / ۱، همان، همان، [۱۰۵] وسائل الشیعه: ۱ / ۲۶۴ / ۷، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۱۹۲۳. [۱۰۶] وسائل الشیعه: ۱ / ۲۶۳ / ۱، باب ۸، عواملی اللالی: ۱ / ۲۳ / ۳، همان، همان، [۱۰۷] امالی شیخ صدوق: ۳۹۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۱۲۰۲۲. [۱۰۸] بحار: ۷۸ / ۱۹۰ / ۱، همان، همان، [۱۰۹] بحار: ۷۸ / ۱۹۰ / ۲۳ و ص ۲۷۹، باب ۲۴، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۱۲۶. تنبیه الخواطر: ۲ / ۳۰. [۱۱۰] کافی: ۲ / ۷۸ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۱۲۲۲. [۱۱۱] کافی: ۸ / ۱۵۱ / ۱۳۲، همان، همان، [۱۱۲] کافی: ۸ / ۱۲۹ / ۹۸، همان، همان، [۱۱۳] معانی الاخبار: ۴۰۵ / ۷۶، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۴۰۲. [۱۱۴] بحار: ۷۰ / ۲۸۲ / ۱، همان، همان، [۱۱۵] بحار: ۷۰ / ۲۸۵ / ۸۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۲۲۴۳۴. [۱۱۶] بحار: ۷۰ / ۲۸۸ / ۱۸، همان، همان، [۱۱۷] بحار: ۷۰ / ۲۹۱ / ۳۱، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۴۵۸. [۱۱۸] بحار: ۸۰ / ۲۸۵ / ۷، همان، همان، [۱۱۹] بحار: ۷۱ / ۱۵۸ / ۷۵، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۵۲۸. [۱۲۰] بحار: ۷۱ / ۱۳۵ / ۱۵، همان، همان، [۱۲۱] کافی: ۲ / ۶۵ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۵۵۰. [۱۲۲] امالی شیخ صدوق: ۱۹۳ / ۳۲۶، همان، همان، [۱۲۳] بحار: ۱۰۴ / ۱۰۵ / ۱۰۳، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۱۲۲۶۲۱. [۱۲۴] کافی: ۶ / ۵۰ / ۵، همان، همان، [۱۲۵] مکارم الاخلاق: ۱ / ۴۷۱ / ۱۶۱۰، همان، همان، [۱۲۶] کافی: ۶ / ۶ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح

۲۲۶۴۹. [۱۲۷] کافی: ۶ / ۶ / ۹، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۶۵۰. [۱۲۸] بحار: ۷۸ / ۲۰۶ / ۵۹، همان، همان، ۲۲۶۵۵. [۱۲۹] کتزالعمال: ۴۵۳۹۱ همان، همان، ۲۲۶۵۲. [۱۳۰] همان، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۶۵۳. [۱۳۱] همان: ۴۵۳۹۹، همان، ۲۲۶۵۴. [۱۳۲] مکارم الاخلاق: ۱۶۱۳ / ۱، ۴۷۲ / میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۶۵۷. [۱۳۳] کافی: ۶ / ۶ / ۷، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۶۵۸. [۱۳۴] کافی: ۲ / ۱۵۷ / ۱، همان، ۲۲۶۷۰. [۱۳۵] بحار: ۷۴ / ۶۵ / ۳۱، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۶۷۴. [۱۳۶] کافی: ۲ / ۱۵۹ / ۷، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۶۸۹. [۱۳۷] کافی، ۲ / ۳۴۸ / ۱. [۱۳۸] کافی ۲ / ۳۴۹ / ۷. [۱۳۹] کافی، ۲ / ۱۵۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۷۰۴. [۱۴۰] وسایل الشیعه: ۱۸ / ۲۲۴ / ۲، همان، همان، ۲۲۷۰۸. [۱۴۱] علل الشرایع: ۴۷۹ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۷۱۲. [۱۴۲] بحار: ۷۴ / ۷۴ / ۶۱، همان، همان، ۲۲۷۱۳. [۱۴۳] بحار: ۱۰۴ / ۹۹ / ۷۷، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۷۱۷. [۱۴۴] کافی: ۲ / ۳۴۹ / ۷، همان، همان، ۲۲۷۲۰. [۱۴۵] بحار: ۷۴ / ۶۱ / ۲۶، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۷۲۱. [۱۴۶] تحف العقول: ۳۲۲، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۷۲۷. [۱۴۷] بحار: ۷۸ / ۲۳۶ / ۶۷، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۷۳۹. [۱۴۸] بحار: ۷۸ / ۲۳۶ / ۶۷، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۷۴۶. [۱۵۰] وسایل الشیعه: ۱۲ / ۲۴۷ / ۱۲، همان، همان، ۲۲۷۵۰. [۱۵۱] کافی: ۴ / ۱۲۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۷۵۹. [۱۵۲] کافی: ۳ / ۴۰۹ / ۱، همان، همان، ۲۲۷۶۰. [۱۵۳] بحار: ۷۵ / ۳۴۰ / ۱۸، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۷۷۳. [۱۵۴] تحف العقول: ۳۱۹، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۷۹۴. [۱۵۵] تحف العقول: ۳۱۹، همان، همان، ۲۲۷۹۵. [۱۵۶] نورالثقلین: ۲ / ۳۰۹ / ۹۴، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۸۳۷. [۱۵۷] بحار: ۶۸ / ۲۲۱ / ۱۰، همان، همان، ۲۲۸۴۹. [۱۵۸] تنبیه الخواطر: ۱ / ۸۶ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۸۵۰. [۱۵۹] وسایل الشیعه: ۶ / ۳۱۴ / ۵، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۸۶۲. [۱۶۰] بحار: ۶۷ / ۲۷۱ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۹۲۳. [۱۶۱] کافی، ۲ / ۵۱ / ۱، همان، همان، ۲۲۹۲۴. [۱۶۲] کافی: ۲ / ۵۷ / ۳، همان، همان، ۲۲۹۳۳. [۱۶۳] کافی: ۲ / ۵۲ / ۴. [۱۶۴] بحار: ۷۰ / ۱۸۲ / ۵۲، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۲۹۶۱. [۱۶۵] بحار: ۷۰ / ۱۷۲ / ۲۲، همان، همان، ۲۲۹۶۷. [۱۶۶] بحار: ۷۳ / ۱۶۱ / ۶. [۱۶۷] مشکاة الانوار: ۲۰، همان، همان، ۲۲۹۹۲. [۱۶۸] بحار: ۷۰ / ۱۷۹ / ۴۵، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۳۰۲۶. [۱۶۹] الدر المنثور: ۲ / ۲۰۳، میزان الحکمه: ج ۱۴، ح ۲۳۰۲۷. [۱۷۰] کافی: ۶ / ۲۷۲ / ۸، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۹۱۲. [۱۷۱] کافی: ۸ / ۲۶۸ / ۳۹۳، همان، همان، ۱۹۹۳۳. [۱۷۲] کافی: ۲ / ۱۲۹ / ۷، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۹۸۶. [۱۷۳] کافی: ۵ / ۹۳ / ۲، همان، همان، ۱۹۹۹۰. [۱۷۴] محاسن برقی: ۲ / ۱۴۱ / ۱۳۶۵، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۰۸۱. [۱۷۵] خصال شیخ صدوق: ۱۱۹ / ۱۰۷ / میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۰۸۸. [۱۷۶] کافی: ۸ / ۲۷۵ / ۴۱۵، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۰۹۳. [۱۷۷] تحف العقول: ۳۰۴، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۱۰۵. [۱۷۸] تحف العقول: ۳۱۹، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۱۰۷. [۱۷۹] تحف العقول: ۳۲۰، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۱۱۰. [۱۸۰] کافی: ۸ / ۱۴۶ / ۱۲۳. [۲۰۱۳۰] کافی: ۲ / ۲۰۸ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۱۳۶. [۱۸۲] کافی: ۲ / ۲۰۸ / ۶، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۱۳۸. [۱۸۳] مستدرک الوسایل: ۹ / ۴۱ / ۱۴۸. [۱۰] همان، همان، ۳۲۰۱۴۷. [۱۸۴] بحار: ۷۸ / ۱۹۴ / ۹، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۱۷۵. [۱۸۵] خصال: ۴۶ / ۷۴ / همان، همان، ۲۰۱۶۶. [۱۸۶] تحف العقول: ۳۰۵، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۲۴۹. [۱۸۷] کافی: ۵ / ۵۵۹ / ۱۲، همان، همان، ۲۰۲۵۷. [۱۸۸] معانی الاخبار: ۱۴۷، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۲۷۶. [۱۸۹] من لا یحضره الفقیه: ۴ / ۱۸ / ۴۹۶۹، همان، همان، ۲۰۲۸۴. [۱۹۰] مکارم الاخلاق: ۱ / ۵۰۵ / ۱۷۴۷، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۲۸۷. [۱۹۱] من لا یحضره الفقیه، ۳ / ۴۷۴ / ۴۶۵۸، همان، همان، ۲۰۲۹۲. [۱۹۲] همان، ۴ / ۱۸ / ۴۹۷۰، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۲۹۵. [۱۹۳] بحار: ۱۰۴ / ۴۱ / ۵۲. [۲۰۳۰] [۱۹۴] تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۰۸، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۳۵۴. [۱۹۵] خصال: ۲۲۳ / ۵۱، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۳۷۰. [۱۹۶] امالی شیخ طوسی: ۲۴۶ / ۴۳۱ / همان، همان، ۲۰۳۷۴. [۱۹۷] تحف العقول: ۳۱۸، همان، همان، ۲۳۸۳. [۱۹۸] کافی: ۴ / ۳۷ / ۱، همان، همان، ۲۰۳۹۱. [۱۹۹] عیون الاخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۴ / ۸، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۴۰۱. [۲۰۰] امالی شیخ مفید: ۱۸۴ / ۸ / همان، همان، ۲۰۴۱۴. [۲۰۱] کافی: ۲ / ۴۵۲ / ۳ و ح ۲، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح

۲۰۴۱۷ و ۲۰۴۱۸. [۲۰۲] کافی: ۱ / ۶۳۸ / ۱ همان، همان، ۲۰۴۳۱. [۲۰۳] کافی: ۱ / ۴۳۹ / ۹، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۴۳۲.

[۲۰۴] کافی: ۱ / ۴۳۸ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۴۳۰. [۲۰۵] امالی شیخ طوسی: ۲۷۵ / ۵۲۶ همان، همان، ۲۰۴۳۳. [۲۰۶] مجمع البیان: ۱۰ / ۷۶۸، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۴۳۵. [۲۰۷] معانی الاخبار: ۴۰۸ / ۸۷ همان، همان، ۲۰۴۴۰. [۲۰۸] کافی: ۳ / ۳۴۵، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۴۷۶. [۲۰۹] کافی: ۲ / ۴۵۴، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۴۹۳. [۲۱۰] کافی: ۲ / ۳۳۶، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۵۴۹. [۲۱۱] الاختصاص: ۲۲۸، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۵۷۳. [۲۱۲] کنز العمال: ۸۴۹، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۵۷۶. [۲۱۳] خصال شیخ صدوق: ۱۲۱ / ۱۱۳، همان، همان، ۲۰۵۸۰. [۲۱۴] امالی شیخ صدوق: ۲۷۷ / ۱۹، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۶۰۷. [۲۱۵] تحف العقول: ۳۶۷، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۶۱۱. [۲۱۶] تحف العقول: ۳۷۰، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۶۱۲. [۲۱۷] تحف العقول: ۳۷۰، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۶۱۲. [۲۱۸] بحار: ۹۶ / ۱۳۰ / ۵۷، همان، همان، ۲۰۶۳۵. [۲۱۹] بحار: ۹۶ / ۱۱۷ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۶۹۳. [۲۲۰] کافی: ۴ / ۹ / ۱، همان، همان، ۲۰۶۴۱. [۲۲۱] بحار: ۹۶ / ۱۳۰ / ۵۷، همان، همان، ۲۰۶۵۷. [۲۲۲] کافی: ۳ / ۵۰۴ / ۷، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۶۶۰. [۲۲۳] کافی: ۲ / ۱۰۳ / ۲، همان، همان، ۲۰۶۶۲. [۲۲۴] من لا یحضره الفقیه: ۲ / ۵۷ / ۱۶۹۴، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۶۶۸. [۲۲۵] کافی: ۴ / ۴۸ / ۱۰، همان، همان، ۲۰۶۶۹. [۲۲۶] خصال شیخ صدوق: ۱۰۸ / ۷۳، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۶۸۳. [۲۲۷] بحار: ۷۸ / ۲۰۴ / ۴۲، همان همان ۲۰۶۹۹. [۲۲۸] بحار: ۷۷ / ۱۹۰ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۷۰۰. [۲۲۹] بحار: ۶۳ / ۲۱ / ۱۴، همان، همان، ۲۰۷۰۴. [۲۳۰] تحف العقول: ۳۲۰، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۸۵۵. [۲۳۱] مستدرک الوسائل: ۱۲ / ۳۱۰ / ۱۴۱۶۷، همان، همان، ۲۰۸۵۸. [۲۳۲] خصال: ۲۶۲ / ۱۳۹، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۸۷۱. [۲۳۳] تحف العقول: ۳۲۳، همان، همان، ۲۰۸۷۶. [۲۳۴] مشکاه الانوار: ۶۳، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۸۷۸. [۲۳۵] تحف العقول: ۳۲۴، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۸۸۰. [۲۳۶] خصال: ۱۱۶، همان، همان، ۲۰۸۸۱. [۲۳۷] خصال: ۹ / ۴۰۹، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۸۸۸. [۲۳۸] الفقیه: ۴ / ۴۰۲ / ۵۸۶۵، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۲۰۹۰۷. [۲۳۹] خصال: ۲۹۶ / ۶۴، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۹۱۲. [۲۴۰] تحف العقول: ۳۰۲، همان، همان، ۲۰۹۱۶. [۲۴۱] کافی: ۵ / ۸۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۹۲۱. [۲۴۲] کافی: ۵ / ۳ / ۱، همان، همان، ۲۰۹۲۲. [۲۴۳] بحار: ۷۶ / ۱۸۳ / ۷ و ص ۱۸۲ / ۶، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۹۳۳ و ۲۰۹۳۴. [۲۴۴] بحار: ۷۶ / ۱۹۰ / ۲۱، همان، همان، ۲۰۹۳۷. [۲۴۵] این جمله‌ی حضرت که: نیت همان عمل است، اشاره به اتحاد عنوان و معنوی آن دو دارد، تفسیر المیزان، ج ۱۳، ص ۲۱۲. [۲۴۶] وسایل الشیعه: ۱ / ۳۶ / ۵، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۹۵۲. [۲۴۷] محاسن: ۱ / ۴۰۹ / ۹۲۹، همان، همان، ۲۰۹۵۵. [۲۴۸] علل الشرائع: ۱ / ۵۲۴، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۹۷۵. [۲۴۹] کافی: ۲ / ۸۵ / ۳، همان، همان، ۲۰۹۷۸. [۲۵۰] بحار: ۷۰ / ۲۱۱ / ۳۴، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۹۸۵. [۲۵۱] علل الشرائع: ۵۲۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۰۹۹۴. [۲۵۲] بحار: ۷۰ / ۲۱۰ / ۳۲، همان، همان، ۲۱۰۰۰. [۲۵۳] محاسن: ۱ / ۴۰۶ / ۹۲۲، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۱۰۱۱. [۲۵۴] همان: ۱ / ۴۰۷ / ۹۲۵، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۱۰۲۱. [۲۵۵] بحار: ۷۰ / ۲۱۰ / ۳۲، همان، همان، ۲۱۰۲۶. [۲۵۶] بحار: ۷۱ / ۲۴۷ / ۶، ثواب الأعمال: ۲۸۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۲۱۰۳۸. [۲۵۷] عیون الاخبار الرضا: ۱ / ۲۷۴ / ۹، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۱۰۹. [۲۵۸] محاسن: ۱ / ۲۸۳ / ۵۵۸، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۱۱۷. [۲۵۹] بحار: ۶ / ۱۳۳ / ۳۲، همان، همان، ۱۹۱۴۸. [۲۶۰] بحار: ۸۲ / ۱۶۸ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۱۶۰. [۲۶۱] بحار: ۸۲ / ۱۷۱ / ۶، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۱۶۷. [۲۶۲] عیون اخبار الرضا: ۲ / ۳ / ۳، همان، همان، ۱۹۲۲۴. [۲۶۳] امالی طوسی: ۱۳۲ / ۹۶۷، بحار: ۶ / ۱۴۵، باب ۶ میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۹۲۳۷. [۲۶۴] کافی: ۲ / ۴۵۸ / ۲۰، همان، همان، ۱۹۲۴۱. [۲۶۵] کافی: ۳ / ۱۳۵ / ۵، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۲۴۳. [۲۶۶] تفسیر قمی: ۲ / ۲۶۵، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۲۴۶. [۲۶۷] کافی: ۳ / ۱۷۳ / ۳، همان، همان، ۱۹۲۷۲. [۲۶۸] علل الشرائع: ۱ / ۳۰۱، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۲۷۴. [۲۶۹] الزهد: حسین بن سعید، ۷۷ / ۲۰۸، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۲۸۴. [۲۷۰] من لا یحضره الفقیه: ۱ / ۱۸۵ / ۵۵۵، همان، همان، ۱۹۰۳۰۳. [۲۷۱] کافی: ۲ / ۳۱۵ / ۴، میزان الحکمه: ج ۱۳،

ح ۱۹۳۲۳. [۲۷۲] خصال: ۱۳۲ / ۱۴۱، همان، همان، ۱۹۳۲۴. [۲۷۳] ثواب الاعمال: ۲۱۵ / ۱ / کافی ۵ / ۷۲ / ۵، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۳۳۶ و ۱۹۳۳۷. [۲۷۴] کافی: ۵ / ۸۸ / ۶، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۳۴۰. [۲۷۵] کافی: ۵ / ۷۲ / ۸، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۳۴۳. [۲۷۶] امالی شیخ طوسی: ۳۰۲ / ۶۰۰، همان، همان، ۱۹۳۵۶. [۲۷۷] کافی: ۲ / ۱۳۵ / ۲۱، همان، همان، ۱۹۳۵۷. [۲۷۸] مستدرک الوسائل: ۱۲ / ۱۷۴ / ۱۳۸۱۰، همان، همان، ۱۹۳۵۸. [۲۷۹] بحار: ۶۹ / ۴۰۰ / ۹۳، همان، همان، ۱۹۴۰۵. [۲۸۰] بحار: ۱۰۳ / ۱۶ / ۷۴، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۴۰۹. [۲۸۱] کافی: ۲ / ۵۴۵ / ۳، همان، همان، ۱۹۴۲۶. [۲۸۲] بحار: ۱۱ / ۳۹ / ۳۷، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۴۸۶. [۲۸۳] بحار: ۱۶ / ۳۵۲ / ۳۵، همان، همان، ۱۹۵۰۱. [۲۸۴] کافی: ۱ / ۱۷۵ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۵۰۴. [۲۸۵] کافی: ۸ / ۱۴۸ / ۱۲۸، همان، همان، ۱۹۵۱۵. [۲۸۶] امالی شیخ طوسی: ۶۵۹ / ۱۳۶۳، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۵۳۱. [۲۸۷] تحف العقول: ۳۷۵، همان، همان، ۱۹۵۴۲. [۲۸۸] بحار: ۵۱ / ۵۹ / ۵۶، همان، همان، ۱۹۵۵۶. [۲۸۹] علل الشرایع: ۱۴ / ۱: میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۵۶۳. [۲۹۰] علل الشرایع: ۱۶ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۵۶۴. [۲۹۱] خصال: ۲۴۳ / ۹۸، همان، همان، ۱۹۵۷۲. [۲۹۲] بحار: ۱۱ / ۲۸۴ / ۱۲، قصص الانبیاء: ۸۰ / ۶۴، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۵۷۷ و ۱۹۵۷۸. [۲۹۳] تفسیر قمی: ۲ / ۵۲، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۵۸۱. [۲۹۴] امالی شیخ صدوق: ۴۱۳ / ۷ / همان، همان، ۱۹۵۹۰. [۲۹۵] قصص الانبیاء: ۱۳۹ / ۱۴۷، دعوات راوندی: ۶۵ / ۴۵۶، علل الشرایع: ۷۵ / ۳، همان، همان، ۱۹۶۲۶، ۱۹۶۲۷، ۱۹۶۲۸. [۲۹۶] بحار: ۱۳ / ۳۱ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱۳، ح ۱۹۶۳۷. [۲۹۷] امالی شیخ طوسی: ۱۶۵ / ۲۷۵، همان، همان، ۱۹۶۴۱. [۲۹۸] علل الشرایع: ۵۹ / ۱، همان، همان، ۱۹۶۴۹. [۲۹۹] علل الشرایع: ۷۷ / ۲ و ۷۸ / ۳، علل الشرایع: ۵۹ / ۱، همان، همان، ۱۹۶۵۸، ۱۹۶۴۹ و ۱۹۶۵۹. [۳۰۰] تفسیر علی بن ابراهیم: ۲ / ۱۶۲، تفسیر الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۶۶۷. [۳۰۱] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۱۶۲ / ۳۵۹۴، همان، همان، ۱۹۶۷۶. [۳۰۲] بحار: ۱۴ / ۱۶ / ۲۸، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۶۸۷. [۳۰۳] دعوات راوندی: ۱۴۲ / ۳۶۳، همان، همان، ۱۹۶۸۹. [۳۰۴] من لا یحضره الفقیه: ۲ / ۲۳۵ / ۲۲۸۶، همان، همان، ۱۹۶۹۰. [۳۰۵] کافی: ۶ / ۳۳۳ / ۷، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۶۹۱. [۳۰۶] بحار: ۱۴ / ۹۵ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱۲، ح ۱۹۶۹۳. [۳۰۷] کافی: ۲ / ۵۸۱ / ۱۵، همان، همان، ۱۹۷۲۷. [۳۰۸] بحار: ۷۳ / ۲۰۹ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۲۱۳. [۳۰۹] بحار: ۷۸ / ۲۲۹ / ۵، همان، همان، ۱۷۲۱۸. [۳۱۰] معانی الاخبار: ۲۴۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۲۳۶. [۳۱۱] کافی: ۲ / ۳۱۱ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۲۳۷. [۳۱۲] کافی: ۲ / ۳۰۹ / ۱، همان، همان، ۱۷۲۴۰. [۳۱۳] کافی: ۲ / ۳۱۰ / ۹، همان، همان، ۱۷۲۴۱. [۳۱۴] کافی: ۲ / ۳۱۰ / ۸، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۲۴۲. [۳۱۵] بحار: ۹۹ / ۲۵۵ / ۲۵، معانی الاخبار: ۲۴۲ / ۶، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۲۴۳ و ۱۷۲۴۴. [۳۱۶] کافی: ۸ / ۱۲۸ / ۹۸، همان، همان، ۱۷۲۴۵. [۳۱۷] بحار: ۷۹ / ۳۱۲ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۲۴۶. [۳۱۸] کافی: ۲ / ۳۱۲ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۲۶۲. [۳۱۹] علل الشرایع: ۲۷۵ / ۱، همان، همان، ۱۷۲۵۹. [۳۲۰] ثواب الاعمال: ۲۱۳ / ۱، همان، همان، ۱۷۲۷۵. [۳۲۱] خصال: ۴۳۴ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۲۹۱. [۳۲۲] کافی: ۲ / ۳۱۲ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۲۹۷. [۳۲۳] کافی: ۲ / ۳۱۱ / ۱۱، همان، همان، ۱۷۳۰۳. [۳۲۴] کافی: ۲ / ۳۱۰ / ۱۰، همان، همان، ۱۷۳۰۹. [۳۲۵] کافی: ۱ / ۵۲ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۳۱۵. [۳۲۶] کافی: ۵ / ۱۵۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۳۱۶. [۳۲۷] محاسن: ۱ / ۳۱۱ / ۶۱۸، همان، همان، ۱۷۳۱۷. [۳۲۸] کافی: ۱ / ۵۲ / ۹، بحار: ۲ / ۱۵۳ / ۴۶ و ۴۷، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۳۲۸ و ۱۷۳۲۹ و ۱۷۳۳۱. [۳۲۹] کافی: ۱ / ۵۲ / ۸، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۳۳۱. [۳۳۰] کافی: ۲ / ۶۷۲ / ۱ و ۲، همان، همان، ۱۷۳۳۷ و ۱۷۳۳۹. [۳۳۱] تحف العقول: ۳۵۸، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۳۴۰. [۳۳۲] کافی: ۲ / ۶۷۰ / ۲، همان، همان، ۱۷۳۴۴. [۳۳۳] کافی: ۲ / ۲۲۲ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۱، ۱۷۳۴۶، ۱۱. [۳۳۴] خصال: ۲۷ / ۹۸، همان، همان، ۱۷۳۶۶. [۳۳۵] زهد، حسین بن سعید: ۴ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۳۶۸. [۳۳۶] کافی: ۲ / ۳۴۰ / ۸، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۴۳۶. [۳۳۷] کافی: ۲ / ۳۳۹ / ۷، همان، همان، ۱۷۴۳۸. [۳۳۸] بحار: ۷۲ / ۱۹۲ / ۸، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۴۴۲. [۳۳۹] بحار: ۷۲ / ۱۹۳ / ۱۳، همان، همان، ۱۷۴۵۵. [۳۴۰] بحار: ۷۸ / ۲۳۰ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۴۵۹. [۳۴۱] بحار: ۷۲ /

۲۶۰ / ۲۹، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۴۶۲. [۳۴۲] کافی: ۲ / ۳۴۱ / ۱۵، همان، همان، ۱۷۴۶۶. [۳۴۳] کافی: ۲ / ۳۴۰ / ۱۰، همان، همان، ۱۷۴۷۱. [۳۴۴] بحار: ۷۲ / ۲۶۳ / ۴۸، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۴۷۶. [۳۴۵] کافی: ۲ / ۳۴۱ / ۱۶، همان، همان، ۱۷۴۷۷. [۳۴۶] کافی: ۲ / ۲۱۰ / ۵، همان، همان، ۱۷۴۷۸. [۳۴۷] کافی: ۵ / ۸۵ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۶۵۳. [۳۴۸] بحار: ۷۳ / ۱۵۹ / ۱، همان، همان، ۱۷۶۵۷. [۳۴۹] کافی: ۵ / ۸۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۶۶۱. [۳۵۰] ثواب الاعمال: ۱ / ۶۲ / ۱، همان، همان، ۱۷۶۷۰. [۳۵۱] کافی: ۲ / ۱۸۳ / ۱ و ۲ / ۳۸۶ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۶۹۸ و ۱۷۶۹۹. [۳۵۲] بحار: ۷۲ / ۹۷ / ۱۲، همان، همان، ۱۷۷۰۴. [۳۵۳] معانی الاخبار: ۳۹۴ / ۴۷، همان، همان، ۱۷۷۱۶. [۳۵۴] کافی: ۲ / ۲۹۰ / ۵، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۷۱۷. [۳۵۵] کافی: ۲ / ۳۲۲ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۷۵۸. [۳۵۶] بحار: ۷۸ / ۲۷۸ / ۱۳، همان، همان، ۱۷۷۶۰. [۳۵۷] کشف الغمه: ۲ / ۲۹۶، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۷۷۶. [۳۵۸] کشف الغمه ۳ / ۱۳۶، همان، همان، ۱۷۷۷۸. [۳۵۹] مستدرک الوسائل: ۹ / ۳۳ / ۱۰۱۳۷، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۸۵۱. [۳۶۰] بحار: ۷۱ / ۲۸۹ / ۵۴، همان، همان، ۱۷۸۹۷۳. [۳۶۱] بحار: ۲ / ۱۳۰ / ۱۵، همان، همان، ۱۷۹۰۱. [۳۶۲] بحار: ۷۱ / ۲۷۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۹۱۴. [۳۶۳] کافی: ۲ / ۱۱۶ / ۲۱، همان، همان، ۱۷۹۱۸. [۳۶۴] امالی شیخ صدوق: ۳۲۷ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۷۹۴۷. [۳۶۵] تحف العقول: ۳۲۰، همان، همان، ۱۷۹۸۶. [۳۶۶] کافی: ۶ / ۴۴۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۰۶۷. [۳۶۷] بحار: ۷۹ / ۳۱۳ / ۱۴، همان، همان، ۱۸۰۷۵. [۳۶۸] بحار: ۷۹ / ۳۰۴ / ۱۷، همان، همان، ۱۸۰۷۹. [۳۶۹] غرر الحکم: ۲۳۱۶، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۰۸۰. [۳۷۰] کافی: ۶ / ۴۴۰ / ۱۵، همان، همان، ۱۸۰۸۲. [۳۷۱] مکارم الاخلاق: ۱ / ۲۴۸ / ۷۳۶، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۰۸۳. [۳۷۲] بحار: ۷۹ / ۲۱۵ / ۲۸، همان، همان، ۱۸۰۴۸. [۳۷۳] کنز العمال: ۴۱۱۳۲، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۰۹۴. [۳۷۴] کافی: ۶ / ۴۵۳ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۱۰۸. [۳۷۵] مجمع البیان: ۷ / ۱۵۷، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۲۷۵. [۳۷۶] تفسیر قمی: ۲ / ۴۱۸، همان، همان، ۱۸۲۷۶. [۳۷۷] بحار: ۷۸ / ۲۰۴ / ۴۲، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۲۸۱. [۳۷۸] بحار: ۷۱ / ۱۸۱ / ۳۷، همان، همان، ۱۸۲۹۸. [۳۷۹] خصال: ۱۰۳ / ۶۲، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۵۶۲. [۳۸۰] کافی: ۲ / ۲۶۱ / ۶، همان، همان، ۱۸۵۶۳. [۳۸۱] تحف العقول: ۳۰۴، همان، همان، ۱۸۵۸۵. [۳۸۲] مصباح الشریعه: ۲۶۴، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۶۱۵. [۳۸۳] کافی: ۳ / ۱۲۰ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۸۰۴. [۳۸۴] کافی: ۳ / ۱۱۸ / ۲، همان، همان، ۱۸۸۱۱. [۳۸۵] کافی: ۳ / ۱۱۸ / ۴: میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۸۱۳. [۳۸۶] کافی: ۳ / ۱۱۸ / ۳، همان، همان، ۱۸۸۱۴. [۳۸۷] وسایل الشیعه: ۲ / ۶۶۰ / ۱، همان، همان، ۱۸۸۱۶. [۳۸۸] تحف العقول: ۳۰۹، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۸۲۵. [۳۸۹] معانی الاخبار: ۳۸۱ / ۹، همان، همان، ۱۸۸۴۱. [۳۹۰] بحار: ۷۸ / ۲۶۵ / ۱۷۶، همان، همان، ۱۸۸۴۴. [۳۹۱] کافی: ۲ / ۶۶۳ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۸۵۶. [۳۹۲] کافی: ۱ / ۶۶۳ / ۳، همان، همان، ۱۸۸۵۷. [۳۹۳] کافی: ۲ / ۶۶۵ / ۱۵، همان، همان، ۱۸۸۷۱. [۳۹۴] امالی شیخ صدوق: ۴۳۶ / ۴، کافی: ۲ / ۶۶۵ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۸۷۳ و ۱۸۸۷۵. [۳۹۵] الترغیب و الترهیب، ۳ / ۴۸۴ / ۵، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۸۷۶. [۳۹۶] کافی: ۲ / ۶۶۴ / ۹، همان، همان، ۱۸۸۷۸. [۳۹۷] کافی: ۲ / ۶۶۵ / ۱۸، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۸۷۹. [۳۹۸] تحف العقول: ۳۷۱، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۹۱۴. [۳۹۹] محاسن: ۲ / ۴۷۰ / ۲۶۳۲، همان، همان، ۱۸۹۱۵. [۴۰۰] امالی شیخ طوسی: ۶۷۳ / ۱۴۱۹، محاسن: ۱ / ۲۱۵ / ۳۹۳، همان، همان، ۱۸۹۱۱ و ۱۸۹۱۲، کافی: ۵ / ۸ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۹۲۲. [۴۰۱] تحف العقول: ۳۱۷، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۹۳۵. [۴۰۲] خصال: ۴۵۰ / ۵۵، همان، همان، ۱۸۹۳۹. [۴۰۳] تحف العقول: ۳۶۴، میزان الحکمه: ج ۱۱، ح ۱۸۹۵۲. [۴۰۴] کافی: ۲ / ۲۶۰ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۰۰۴. [۴۰۵] کافی: ۲ / ۲۶۳ / ۱۲، همان، همان، ۱۶۰۱۷. [۴۰۶] خصال: ۷۸ / ۱۹، همان، همان، ۱۶۰۳۲. [۴۰۷] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۱۶۶ / ۳۶۱۴، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۰۵۰. [۴۰۸] معانی الاخبار: ۱۶۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۰۴۵. [۴۰۹] بحار: ۷۲ / ۴۰ / ۳۷، همان، همان، ۱۶۰۴۶. [۴۱۰] الخرائج الجرائح: ۲ / ۷۳۹ / ۵۴، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۰۴۸. [۴۱۱] کافی: ۲ / ۲۶۶ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۰۵۲. [۴۱۲] خصال: ۹ / ۳۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح

۱۶۰۶۸. [۴۱۳] بحار: ۷۲ / ۵۲ / ۷۸، همان، همان، ۱۶۰۶۱. [۴۱۴] بحار: ۷۶ / ۳۱۶ / ۶، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۰۷۷. [۴۱۵] بحار: ۱۰۴ / ۹۹ / ۷۷، همان، همان، ۱۶۰۸۲. [۴۱۶] کافی: ۲ / ۲۳۱ / ۴، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۰۸۸. [۴۱۷] بحار: ۷۸ / ۲۴۹ / ۸۹، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۰۹۰. [۴۱۸] بحار: ۷۲ / ۲۵ / ۱۹، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۱۰۸. [۴۱۹] بحار: ۷۲ / ۴۹ / ۶۰، همان، همان، ۱۶۱۱۵. [۴۲۰] خصال: ۴۰ / ۲۷، بحار: ۹۲ / ۱۰۷ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۱۴۲ و ۱۶۱۴۳. [۴۲۱] معانی الاخبار: ۱ / ۱، همان، همان، ۱۶۱۵۱. [۴۲۲] معانی الاخبار: ۲ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۱۵۲. [۴۲۳] بحار: ۲ / ۲۰۸ / ۱۰۱، همان، همان، ۱۶۱۵۳. [۴۲۴] کافی: ۱ / ۳۸ / ۲، همان، همان، ۱۶۱۶۶. [۴۲۵] کافی: ۱ / ۳۸ / ۱، همان، همان، ۱۶۱۶۸. [۴۲۶] بحار: ۷۱ / ۳۲۶ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۲۱۰. [۴۲۷] بحار: ۷۱ / ۳۲۳ / ۶، تنبیه الخواطر: ۱ / ۲۵۰، همان، همان، ۱۶۲۱۳ و ۱۶۲۱۴. [۴۲۸] بحار الانوار: ۷ / ۳۲۷ / ۲۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۲۲۱. [۴۲۹] بحار: ۷۱ / ۳۲۴ / ۱۶، همان، همان، ۱۶۲۲۴. [۴۳۰] کافی: ۳ / ۲۴۲ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۲۴۹. [۴۳۱] امالی شیخ صدوق: ۲۳۹ / ۱۲، همان، همان، ۱۶۲۶۰. [۴۳۲] بحار: ۶ / ۲۳۵ / ۵۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۲۶۵ و ۱۶۲۶۷. [۴۳۳] کافی: ۲ / ۹۰ / ۸، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۲۶۸. [۴۳۴] دعوات راوندی: ۲۶۴ / ۷۵۶ / همان، همان، ۱۶۲۷۳. [۴۳۵] ثواب الاعمال: ۱۷۹ / ۱، همان، همان، ۱۶۲۷۵. [۴۳۶] مستدرک الوسائل: ۱۸ / ۹۰ / ۲۲۱۳۴، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۳۹۷. [۴۳۷] وسایل الشیعه: ۱۸ / ۴۳۳ / ۵، کافی: ۷ / ۲۰۹ / ۱، همان، همان، ۱۶۴۰۲ و ۱۶۴۰۳. [۴۳۸] کافی: ۷ / ۲۴۰ / ۲ و ۶ / ۲۴۱، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۴۰۴ و ۱۶۴۰۵. [۴۳۹] محاسن: ۱ / ۳۴۱ / ۷۰۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۱۶۴۱۹. [۴۴۰] بحار: ۹۲ / ۱۵ / ۸ و ۹، همان، همان، ۱۴۳۵. [۴۴۱] معانی الاخبار: ۲۷۹، همان، همان، ۱۶۴۴۳. [۴۴۲] کافی: ۲ / ۵۹۹ / ۳ و ۱ / ۶۰ / ۶، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۴۴۹ و ۱۶۴۵۰. [۴۴۳] دعوات راوندی: ۲۲۰ / ۶۰۰، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۴۵۰. [۴۴۴] بحار: ۹۲ / ۱۸۸ / ۱۰، همان، همان، ۱۶۴۶۰. [۴۴۵] کنز العمال: ۲۳۳۱، همان، همان، ۱۶۴۶۲. [۴۴۶] کافی: ۲ / ۶۰۳ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۴۷۵. [۴۴۷] ثواب الاعمال: ۲۸۳ / ۱، وسایل الشیعه: ۴ / ۸۴۵ / ۱۲ کنز العمال: ۱ / ۶۱۵، کافی: ۲ / ۵۷۶ / همان، همان، ۱۶۴۸۱. [۴۴۸] کافی: ۲ / ۶۱۶ / ۱ و ح ۱۰، همان، همان، ۱۶۵۱۳ و ۱۶۵۱۴. [۴۴۹] تنبیه الخواطر: ۲ / ۲۳۶، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۵۱۷. [۴۵۰] تفسیر عیاشی، ۲ / ۲۷۰ / ۶۸، همان، همان، ۱۶۵۲۹. [۴۵۱] کافی: ۲ / ۶۱۷ / ۱، همان، همان، ۱۶۵۳۹. [۴۵۲] کنز العمال: ۲۸۸۲، کافی: ۲ / ۶۰۸ / ۶، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۵۶۲ و ۱۶۵۶۱. [۴۵۳] بحار: ۹۲ / ۲۲۲ / ۷، همان، همان، ۱۶۵۶۸. [۴۵۴] معانی الاخبار: ۲۳۲ / ۱، بحار: ۹۲ / ۷۸ / ۷۸، مستدرک الوسائل: ۱۱ / ۱۷۸ / ۱۲۶۸۴، همان، ۹، همان، همان، ۱۶۵۸۵. [۴۵۶] بحار: ۹۲ / ۳۸۲ / ۱۵ و ح ۲۱، همان، همان، ۱۶۵۹۰ و ۱۶۵۹۱. [۴۵۷] بحار: ۹۲ / ۳۸۱ / ۱۲ تفسیر عیاشی: ۱ / ۱۰ / ۵، همان، همان، ۱۶۵۹۶ و ۱۶۵۹۶. [۴۵۸] کافی: ۲ / ۱۲۳ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۶۲۰. [۴۵۹] خصال: ۸۱ / ۵ / همان، همان، ۱۶۶۲۵. [۴۶۰] کافی: ۵ / ۲۶۱ / ۷، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۶۲۶. [۴۶۱] نور الثقلین: ۱ / ۷۲۰ / ۹۲، همان، همان، ۱۶۶۳۸. [۴۶۲] مشکاه الانوار: ۴۵، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۶۵۱. [۴۶۳] مستدرک الوسائل: ۱۱ / ۱۷۸ / ۱۲۶۸۴، همان، همان، ۱۶۶۰۲. [۴۶۴] کافی: ۲ / ۳۱۹ / ۱۴، همان، همان، ۱۶۶۵۶. [۴۶۵] کافی: ۴ / ۲۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۷۱۱. [۴۶۶] کافی: ۴ / ۱۶۴ / ۶، همان، همان، ۱۶۷۱۳. [۴۶۷] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۲۶۸ / ۳۹۶۸، همان، همان، ۱۶۷۱۴. [۴۶۸] خصال: ۱۰ / ۳۶، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۷۳۲. [۴۶۹] کافی: ۷ / ۴۰۶ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۷۹۹. [۴۷۰] کافی: ۷ / ۴۱۲ / ۵، همان، همان، ۱۶۸۰۰. [۴۷۱] کافی: ۷ / ۴۱۱ / ۱، همان، همان، ۱۶۸۰۱. [۴۷۲] کافی: ۷ / ۴۱۱ / ۳، وسایل الشیعه: ۱۸ / ۲ / باب ۱، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۸۰۲. [۴۷۳] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۲ / ۳۲۱۶، همان، همان، ۱۶۸۰۵. [۴۷۴] کافی: ۱ / ۶۷ / ۱۰، همان، همان، ۱۶۸۰۹. [۴۷۵] تفسیر عیاشی: ۱ / ۳۲۳ / ۱۲۰، همان، همان، ۱۶۸۱۱. [۴۷۶] بحار: ۱۰۴ / ۲۶۵ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۸۱۲. [۴۷۷] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۶ / ۳۲۲۶، همان، همان، ۱۶۸۲۰. [۴۷۸] مستدرک الوسائل: ۱۷ / ۴۰۷ / ۱۶۸۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۸۴۸. [۴۷۹] کافی: ۷ / ۴۱۳ / ۴، همان، همان، ۱۶۸۵۱. [۴۸۰] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۱۴ / ۳۲۴۱، میزان

الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۸۵۴. [۴۸۱] ۲ / ۱۴۶ / ۱۲، همان، همان، همان، ۱۶۸۵۹. [۴۸۲] کافی: ۷ / ۴۰۷ / ۱، همان، همان، ۱۶۸۶۹ بحار: ۱۴ / ۵ / ۱۳ و ۱۴ / ۱۴ / ۲۳، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۸۷۹. ۱۶۸۷۸. [۴۸۳] امالی شیخ مفید: ۲۸۶ / ۵، همان، همان، ۱۶۸۸۵. [۴۸۴] امالی شیخ مفید: ۲۸۶ / ۵، همان، همان، ۱۶۸۸۵. [۴۸۵] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۱۱ / ۳۲۳۵، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۸۹۱. [۴۸۶] وسایل الشیعه: ۱۸ / ۵۸۲ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۸۹۴. [۴۸۷] تحف العقول: ۳۷۱، تحف الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۹۰۶. [۴۸۸] علل الشرایع: ۱۰۹ / ۸، همان، همان، ۱۶۹۰۷. [۴۸۹] کافی: ۲ / ۱۶ / ۵، همان، همان، ۱۶۹۳۰. [۴۹۰] مشکاة الانوار: ۲۵۵، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۹۳۹. [۴۹۱] کافی: ۳ / ۱۲۷ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۹۴۱. [۴۹۲] کافی: ۸ / ۲۱۵ / ۲۶۰، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۹۴۴. [۴۹۳] قرب الاسناد: ۳۳ / ۱۰۸، همان، همان، ۱۶۹۵۰. [۴۹۴] محاسن: ۱ / ۳۱۸ / ۶۳۳، همان، همان، ۱۶۹۵۵. [۴۹۵] اعلام الدین: ۳۰۴، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۹۶۱. [۴۹۶] عده الداعی: ۲۴۹، همان، همان، ۱۷۰۵۱. [۴۹۷] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۵۶۰ / ۵۹۲۴، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۷۰۶۵. [۴۹۸] امالی شیخ طوسی: ۳۰۱ / ۵۹۵، همان، همان، ۱۷۰۷۴. [۴۹۹] ثواب الاعمال: ۱۳۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۷۰۷۷. [۵۰۰] معانی الاخبار: ۲۶۶ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۷۰۸۱. [۵۰۱] معانی الاخبار: ۱۶۹ / ۱، همان، همان، ۱۷۰۸۴. [۵۰۲] محاسن: ۱ / ۳۸۳ / ۸۴۷، همان، همان، ۱۷۰۸۷. [۵۰۳] بحار: ۷۱ / ۲۱۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۲۹۴. [۵۰۴] مستدرک الوسائل: ۱ / ۱۳۰ / ۱۷۸، همان، همان، ۱۴۳۰۴. [۵۰۵] بحار: ۷۴ / ۳۱۳ / ۶۹، همان، همان، ۱۴۳۱۹. [۵۰۶] کافی: ۲ / ۱۵۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۳۲۵. [۵۰۷] بحار: ۷۰ / ۲۵۰ / ۲۶، همان، همان، ۱۴۳۲۷. [۵۰۸] کافی: ۲ / ۳۶۱ / ۸، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۳۴۷. [۵۰۹] وسایل الشیعه: ۲ / ۸۸۳ / ۱، همان، همان، ۱۴۳۷۳. [۵۱۰] بحار: ۱۷ / ۱۴۹ / ۴۴، کافی: ۱ / ۲۱۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۳۸۷ و ۱۴۳۸۸. [۵۱۱] کافی: ۱ / ۱۹۰ / ۲، بحار: ۲۳۰ / ۳۴۸ / ۵۱ و ۲۳ / ۳۳۷ / ۶، همان، همان، ۱۴۳۹۱ و ۱۴۳۹۲ و ۱۴۳۹۴. [۵۱۲] کافی: ۳ / ۲۴۰ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۰۳. [۵۱۳] کافی: ۸ / ۱۴۳ / ۱۱۰، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۵۰۰. [۵۱۴] بحار: ۷ / ۲۱۸ / ۱۲۷، همان، همان، ۱۴۵۱۰. [۵۱۵] بحار: ۷ / ۲۱۸ / ۱۲۷، همان، همان، ۱۴۵۱۱. [۵۱۶] ثواب الاعمال: ۳۱۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۵۱۲. [۵۱۷] ثواب الاعمال: ۳۲۲ / ۸، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۵۱۳. [۵۱۸] ثواب الاعمال: ۳۲۵ / ۱، همان، همان، ۱۴۵۱۴. [۵۱۹] ثواب الاعمال: ۳۲۹ / ۱، همان، همان، ۱۴۵۱۵. [۵۲۰] کافی: ۲ / ۳۱۱ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۵۱۷. [۵۲۱] کافی: ۲ / ۳۵۱ / ۲، همان، همان، ۱۴۵۱۸. [۵۲۲] تفسیر عیاشی: ۲ / ۳۲۸ / ۳۵، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۵۲۴. [۵۲۳] تفسیر المیزان: ۱۷ / ۳۸۶ / ۳۸۶، همان، همان، ۱۴۵۲۸. [۵۲۴] زهد، حسین بن سعید: ۹۲ / ۲۴۶، همان، همان، ۱۴۵۳۵. [۵۲۵] زهد، حسین بن سعید: ۹۲ / ۲۴۶، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۵۳۸. [۵۲۶] امالی شیخ طوسی: ۳۶ / ۳۸، همان، همان، ۱۴۵۴۱. [۵۲۷] محجة البیضاء: ۸ / ۳۲۹، همان، همان، ۱۴۵۴۱. [۵۲۸] بحار: ۷ / ۱۲۳، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۵۴۲ و ۱۴۵۴۳. [۵۲۹] تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۵۷، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۶۰۸. [۵۳۰] بحار: ۵۹ / ۹۲ / ۱، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۶۰۹. [۵۳۱] وسایل الشیعه: ۷ / ۳۴۶ / ۱، همان، همان، ۱۴۶۱۰. [۵۳۲] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۳۰۰ / ۴۰۷۳، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۶۱۱. [۵۳۳] کافی: ۸ / ۲۴۳ / ۳۳۷، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۶۳۴. [۵۳۴] مستطرفات السرائر: ۴۸ / ۷، همان، همان، ۱۴۶۳۵. [۵۳۵] کشف الغمه: ۲ / ۳۷۰، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۶۵۷. [۵۳۶] تحف العقول: ۳۶۶، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۶۸۴. [۵۳۷] کافی: ۲ / ۳۵۵ / ۷، همان، همان، ۱۴۷۰۹. [۵۳۸] بحار: ۷۵ / ۲۱۴ / ۸، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۷۱۰. [۵۳۹] کافی: ۲ / ۳۵۶ / ۳، همان، همان، ۱۴۷۳۵. [۵۴۰] کافی: ۲ / ۳۵۶ / ۱، همان، همان، ۱۴۷۳۸. [۵۴۱] الترغیب و الترهیب: ۳ / ۳۱۰ / ۱۹، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۷۳۹. [۵۴۲] علل الشرائع: ۵۶۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۷۵۱. [۵۴۳] تحف العقول: ۳۲۰، همان، همان، ۱۴۷۶۲. [۵۴۴] خصال: ۲۸۴ / ۳۴، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۷۶۶. [۵۴۵] کافی: ۲ / ۳۱۵ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۴۹۹۵. [۵۴۶] کافی: ۲ / ۲۰۵ / ۱۳، همان، همان، ۱۵۰۱۲. [۵۴۷] بحار: ۷۱ / ۴۱۱ / ۲۵، همان، همان، ۱۵۰۳۵. [۵۴۸] بحار: ۷۳ / ۲۶۴ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۰۴۰. [۵۴۹] کافی: ۲ / ۱۱۰ / ۹، همان، همان، ۱۵۰۴۲. [۵۵۰] کافی: ۲ / ۱۱۱ / ۱۳، میزان

الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۰۴۴. [۵۵۱] بحار: ۷۸ / ۲۰۹ / ۸۵، همان، همان، ۱۵۰۸۰. [۵۵۲] دعوات راوندی: ۴۹ / ۱۱۹، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۰۸۱. [۵۵۳] نور الثقلین ۱ / ۳۲۱ / ۶۰، همان، همان، ۱۵۱۰۶. [۵۵۴] مستدرک الوسائل: ۵ / ۵۹۸۶، همان، همان، ۱۵۱۲۸. [۵۵۵] بحار: ۶ / ۳۶ / ۵۴، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۱۳۱. [۵۵۶] تحف العقول: ۳۰۴، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۲۹۳. [۵۵۷] کافی: ۲ / ۲۶۲ / ۱، محجۀ البيضاء: ۶ / ۹۱، همان، همان، ۱۵۲۹۶. [۵۵۸] تحف العقول: ۳۱۸، همان، همان، ۱۵۳۳۲. [۵۵۹] معانی الاخبار: ۱۷۷ / ۱، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۳۴۵. [۵۶۰] تفسیر علی بن ابراهیم: ۲ / ۲۰۳، همان، همان، ۱۵۳۵۸. [۵۶۱] من لا یحضره الفقیه: ۴ / ۵۸ / ۵۰۹۲، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۳۸۰. [۵۶۲] بحار: ۷۹ / ۲۴۵ / ۲۰، همان، همان، ۱۵۳۷۹. [۵۶۳] نورالثقلین: ۴ / ۴۱ / ۱۲۹، همان، همان، ۱۵۳۸۲. [۵۶۴] بحار: ۷۹ / ۲۴۱ / ۷، ثواب الاعمال: ۲۹۱ / ۱۲، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۳۸۶ و ۱۵۳۸۷. [۵۶۵] بحار: ۷۹ / ۲۱۲ / ۷، همان، همان، ۱۵۳۹۹. [۵۶۶] بحار الانوار: ۷۵ / ۲۴۹ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۴۶۷. [۵۶۷] خصال: ۴۳۴ / ۲۰، همان، همان، ۱۵۴۷۵. [۵۶۸] بحار: ۷۸ / ۲۶۲ / ۷۰، همان، همان، ۱۵۴۸۷. [۵۶۹] کافی: ۲ / ۳۵۷ / ۲، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۴۹۰. [۵۷۰] نورالثقلین: ۳ / ۵۸۲ / ۶۱، همان، همان، ۱۵۴۹۲. [۵۷۱] بحار: ۷۵ / ۲۵۴ / ۳۶، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۵۰۰. [۵۷۲] بحار: ۷۵ / ۲۵۱ / ۲۵، همان، همان، ۱۵۵۱۲. [۵۷۳] نور الثقلین: ۱ / ۵۴۹ / ۵۵۶، همان، همان، ۱۵۵۰۸. [۵۷۴] بحار: ۷۵ / ۲۴۶ / ۷، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۵۱۰. [۵۷۵] غرر الحکم: ۱۰۱۳، همان، همان، ۱۵۵۱۶. [۵۷۶] بحار: ۷۹ / ۱۱۳ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۶۸۸. [۵۷۷] کافی: ۲ / ۳۲۵ / ۹، همان، همان، ۱۵۶۹۴. [۵۷۸] بحار: ۷۵ / ۱۴۶ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۶۹۶. [۵۷۹] کافی: ۲ / ۳۲۷ / ۳، همان، همان، ۱۵۶. بحار: ۷۹ / ۱۱۳ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۶۸۸. [۵۸۰] کافی: ۲ / ۳۲۳ / ۱، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۵۶۹۸. [۵۸۱] الدرۀ الباهره: ۳۱، همان، ج ۸، ح ۱۲۱۱۹. [۵۸۲] خصال: ۱۲۳ / ۱۱۸، همان، همان، ۱۲۱۲۶. [۵۸۳] بحار الانوار: ۷۸ / ۲۳۲ / ۲۸، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۱۲۷. [۵۸۴] تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۸۴، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۲۶۷. [۵۸۵] تحف العقول: ۳۷۶، همان، همان، ۱۳۲۷۲. [۵۸۶] تحف العقول: ۳۷۰، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۳۳۲. [۵۸۷] معانی الاخبار: ۱۱ / ۲، همان، همان، ۱۲۳۳۶. [۵۸۸] کافی: ۱ / ۱۱۷ / ۸، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۳۶۸. [۵۸۹] التوحید: ۲۴۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۹، ح ۱۲۵۶۹. [۵۹۰] کافی: ۴ / ۲۶ / ۳، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۵۹۶. [۵۹۱] محاسن: ۱ / ۲۹۴ / ۵۸۹، همان، همان، ۱۲۶۰۹. [۵۹۲] دعوات راوندی: ۱۰۸ / ۲۶۰، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۶۱۱. [۵۹۳] امالی شیخ طوسی: ۳۰۴ / ۶۱۰، همان، همان، ۱۲۶۱۵. [۵۹۴] کافی: ۴ / ۲۸ / ۱۲، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۶۱۶. [۵۹۵] مناقب ابن شهر آشوب: ۴ / ۴۳۲، همان، همان، ۱۲۶۱۷. [۵۹۶] کافی: ۴ / ۳ / ۹، همان، همان، ۱۲۶۳۰. [۵۹۷] معانی الاخبار: ۲۱۲ / ۱، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۶۳۴. [۵۹۸] کافی: ۴ / ۱۸ / ۲، همان، همان، ۱۲۶۳۸. [۵۹۹] خصال: ۱۳۴ / ۱۴۶ و ۱۳۴ / ۱۴۷، همان، همان، ۱۲۶۴۰ و ۱۲۶۴۱. [۶۰۰] بحار: ۷۴ / ۴۱۲ / ۲۶، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۶۴۴. [۶۰۱] خصال: ۲۶۳ / ۱۴۲، همان، همان، ۱۲۶۴۶. [۶۰۲] کافی: ۴ / ۳۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۶۶۲. [۶۰۳] بحار: ۷۴ / ۴۱۹ / ۴۷، همان، همان، ۱۲۶۶۷. [۶۰۴] امالی شیخ طوسی: ۶۷۱ / ۱۴۱۹، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۶۷۷. [۶۰۵] التهذیب: ۶ / ۱۸۱ / ۳۷۵، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۷۰۵. [۶۰۶] تفسیر علی بن ابراهیم: ۲ / ۳۷۷، مشکاۀ الانوار: ۲۶۱، همان، همان، ۱۲۷۱۰ و ۱۲۷۱۱. [۶۰۷] بحار: ۱۰۰ / ۷۳ / ۱۰، همان، همان، ۱۲۷۲۴. [۶۰۸] بحار: ۱۰۰ / ۷۸ / ۳۶، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۷۴۶. [۶۰۹] خصال: ۱۰۹ / ۷۹، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۷۵۷. [۶۱۰] بحار: ۱۰۰ / ۹۳ / ۹۲، همان، همان، ۱۲۷۵۹. [۶۱۱] کافی: ۵ / ۶۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۷۸۶. [۶۱۲] تفسیر عیاشی: ۱ / ۳۳۵ / ۱۶۱، همان، همان، ۱۲۸۰۶. [۶۱۳] التهذیب: ۶ / ۱۷۶ / ۳۵۵، همان، همان، ۱۲۸۱۵. [۶۱۴] بحار: ۲ / ۲۲ / ۶۳، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۸۱۲. [۶۱۵] بحار: ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۵، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۸۳۱. [۶۱۶] التهذیب: ۶ / ۱۷۹ / ۳۶۷، همان، همان، ۱۲۸۲۳. [۶۱۷] تحف العقول: ۳۵۶، همان، همان، ۱۲۸۳۳. [۶۱۸] تحف العقول: ۳۵۶، خصال: ۱۶۹ / ۲۲۲، همان، همان، ۱۲۸۳۳ و ۱۲۸۴۰. [۶۱۹] کشف الغمه: ۲۰ / ۴۱۷، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۸۵۴. [۶۲۰] بحار: ۷۸ / ۲۰۹ / ۷۹، همان، همان، ۱۲۸۶۵. [۶۲۱] کافی: ۲ / ۱۱۰ / ۵، میزان الحکمه: ج ۸، ح ۱۲۸۶۶. [۶۲۲] تحف العقول:

۳۱۶، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۲۸۶۸. [۶۲۳] بحار: ۷۸ / ۷۴ / ۱۸۰، همان، همان، ۱۲۸۸۳. [۶۲۴] بحار: ۷۵ / ۴۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۴ ح ۲۱۱۷۳. [۶۲۵] بحار: ۷۵ / ۴۵ / ۲، همان، همان، ح ۲۱۲۰۵. [۶۲۶] کافی: ۱ / ۲۱ / ۱۴، همان، همان، ۲۱۶۷۲. [۶۲۷] بحار: ۷ / ۲۴۹ / ۶، المیزان: ۸ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۱۴ ح ۲۱۶۷۴. [۶۲۸] مکارم الاخلاق: ۱ / ۵۷ / ۶۴ و ۶۳، میزان الحکمه: ج ۱۴ ح ۲۱۹۷۱. [۶۲۹] کافی: ۲ / ۳۶۳ / ۱، همان، همان، ۲۱۹۷۷. [۶۳۰] خصال شیخ صدوق: ۱۲۳ / ۱۱۸، همان، همان، ۲۲۲۸۶. [۶۳۱] بحار: ۷۸ / ۱۹۴ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۱۴ ح ۲۲۲۹۳. [۶۳۲] بحار: ۷۱ / ۳۳۷ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۴ ح ۲۲۳۰۸. [۶۳۳] کافی: ۲ / ۴۷ / ۱، همان، همان، ۲۲۳۱۲. [۶۳۴] کافی: ۲ / ۲۱۸ / ۵، همان، همان، ۲۲۴۹۴. [۶۳۵] محاسن: ۱ / ۴۰۰ / ۹۰۰، میزان الحکمه: ج ۱۴ ح ۲۲۴۹۷. [۶۳۶] تحف العقول: ۳۰۶، میزان الحکمه: ج ۱۳ ح ۲۰۸۲۸. [۶۳۷] مستدرک الوسائل: ۱۲ / ۱۷۳ / ۱۳۸۱۰، همان، همان، ۲۰۸۳۳. [۶۳۸] کافی: ۲ / ۳۴۶ / ۷، میزان الحکمه: ج ۱۳ ح ۲۱۰۹۰. [۶۳۹] کافی: ۲ / ۳۴۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۳ ح ۲۱۰۹۳. [۶۴۰] تحف العقول: ۳۱۹، میزان الحکمه: ج ۱۲ ح ۱۸۹۸۳. [۶۴۱] تحف العقول: ۳۲۰، همان، همان، ۱۸۹۹۷. [۶۴۲] تفسیر القمی: ۲ / ۲۰۶، میزان الحکمه: ج ۱۲ ح ۱۹۰۱۱. [۶۴۳] الاحتجاج: ۲ / ۲۴۲، همان، همان، ۱۹۰۱۹. [۶۴۴] تحف العقول: ۳۱۹، میزان الحکمه: ج ۱۱ ح ۱۷۴۹۷. [۶۴۵] کافی: ۲ / ۶۵۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱۱ ح ۱۷۶۰۵. [۶۴۶] کافی: ۷ / ۲۷۲ / ۷، ۲۷۶ / ۲، وسایل الشیعه: ۱۹ / ۱۹ / ۹. [۶۴۷] میزان الحکمه: ج ۱۰ ح ۱۶۳۰۸ و ۱۶۳۰۷. [۶۴۸] من لا یحضره الفقیه: ۴ / ۹۵ / ۵۱۶۳، میزان الحکمه: ج ۱۰ ح ۱۶۳۲۵. [۶۴۹] کافی: ۴ / ۱۵۵ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱۰ ح ۱۶۳۸۱. [۶۵۰] بحار: ۱۰۳ / ۱۳۸ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱۰ ح ۱۶۶۷۷. [۶۵۱] بحار: ۱۰۳ / ۱۳۹ / ۹، میزان الحکمه: ج ۱۰ ح ۱۶۶۷۹. [۶۵۲] بحار: ۱۰۳ / ۱۴۰ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۱۰ ح ۱۶۶۸۰. [۶۵۳] ثواب الاعمال: ۱۶۷ / ۴، میزان الحکمه: ج ۱۰ ح ۱۶۶۸۲. [۶۵۴] بحار: ۷۸ / ۱۹۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۹ ح ۱۱۵۱۴۵. [۶۵۵] تحف العقول: ۳۵۹، همان، همان، ۱۵۲۳. [۶۵۶] بحار: ۷۸ / ۲۳۶ / ۶۳، همان، همان، ۱۲۹۵۶. [۶۵۷] تحف العقول: ۳۲۴، همان، همان، ۱۲۹۹۴. [۶۵۸] تحف العقول: ۳۷۰، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۲۹۹۵. [۶۵۹] بحار: ۷۲۲۳۲ / ۲، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۲۵۵. [۶۶۰] محاسن: ۱ / ۳۸۹ / ۸۶۷، همان، همان، ۱۳۲۵۹. [۶۶۱] الدرر الوقیه: ۹۰، اقبال الاعمال: ۱ / ۴۳۵، الاصول الستة عشر: ۹، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۲۲۷۱ و ۱۲۲۷۲ و ۱۳۲۷۳. [۶۶۲] امالی شیخ صدوق: ۲۸۴ / ۳، همان، همان، ۱۳۲۷۶. [۶۶۳] کافی: ۲ / ۱۰۷ / ۳، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۱۷۲. [۶۶۴] تحف العقول: ۳۵۹، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۲۱۹۶. [۶۶۵] تحف العقول: ۳۰۵، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۲۳۹. [۶۶۶] خصال: ۵۸۹ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۳۰۶. [۶۶۷] کافی: ۱ / ۲۹ / ۳۴، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۲۲۳. [۶۶۸] الاختصاص: ۲۴۶، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۳۲۵. [۶۶۹] علل الشرایع: ۱۰۳ / ۲، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۳۴۹. [۶۷۰] خصال: ۳۸۵ / ۳۶، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۳۵۱. [۶۷۱] کافی: ۱ / ۲۵ / ۲۲، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۳۶۰. [۶۷۲] الاختصاص: ۲۴۵، همان، همان، ۱۳۳۶۵. [۶۷۳] کافی: ۱ / ۲۵ / ۲۴، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۳۷۵. [۶۷۴] کافی: ۱ / ۱۱ / ۶، همان، همان، ۱۳۳۸۳. [۶۷۵] تحف العقول: ۳۲۰، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۴۲۶. [۶۷۶] الاختصاص: ۲۴۵، همان، همان، ۱۳۴۴۲. [۶۷۷] کافی: ۲ / ۱۱۶ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۴۸۵. [۶۷۸] تحف العقول: ۳۲۴، همان، همان، ۱۳۴۹۵. [۶۷۹] الدرر الباهره: ۳۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۵۱۲. [۶۸۰] دعوات راوندی: ۲۲۱ / ۶۰۳، همان، همان، ۱۳۵۲۱. [۶۸۱] تحف العقول: ۳۶۴، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۵۲۲. [۶۸۲] تحف العقول: ۳۱۸، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۵۲۵. [۶۸۳] الاختصاص: ۲۴۴، همان، همان، ۱۳۵۲۶. [۶۸۴] محاسن: ۱ / ۳۱۱ / ۶۱۸، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۵۳۳. [۶۸۵] الاختصاص: ۲۴۵، همان، همان، ۱۳۵۳۹. [۶۸۶] الدرر الباهره: ۳۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۵۹۸. [۶۸۷] کافی: ۶ / ۴۶ / ۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۶۱۲. [۶۸۸] امالی شیخ صدوق: ۳۵۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۶۱۸. [۶۸۹] نورالثقلین: ۷۷ / ۲۳۵ / ۳، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۶۱۶. [۶۹۰] کافی: ۸ / ۱۵۰ / ۱۳۲، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۶۳۴. [۶۹۱] کافی: ۸ / ۱۵۰ / ۱۳۲، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۶۳۵. [۶۹۲] دعوات راوندی: ۶۳ / ۱۵۷، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۶۹۷. [۶۹۳] مستطرفات السرائر: ۱۱۹ / ۲، میزان الحکمه: ج ۸

ح ۱۳۷۰۲. [۶۹۴] تحف العقول: ۳۶۴، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۷۲۳. [۶۹۵] بحار: ۲ / ۱۸ / ۴۸، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۷۲۴.

[۶۹۶] علل الشرائع: ۳۹۴ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۷۲۹. [۶۹۷] من لا یحضره الفقیه: ۱ / ۱۸۶ / ۵۶۰، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۷۳۵.

[۶۹۸] تنبیه الخواطر: ۱ / ۸۴، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۷۳۸. [۶۹۹] اعلام الدین: ۳۰۳، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۷۴۱.

[۷۰۰] بحار: ۱ / ۱۷۲ / ۲۷، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۷۴۷ و ۱۳۷۴۸. [۷۰۱] بحار: ۱ / ۱۷۳ / ۳۰، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۷۸۶.

[۷۰۲] معانی الاخبار: ۲۳ / ۲، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۷۹۱. [۷۰۳] تحف العقول: ۳۶۴، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۷۹۵. [۷۰۴] کافی: ۱ / ۴۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۸۰۸. [۷۰۵] عوالی اللالی: ۴ / ۷۱ / ۴۲، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۸۳۲. [۷۰۶] معانی الاخبار: ۱۸۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۸۳۶. [۷۰۷] کافی: ۵ / ۱۲۱ / ۲، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۸۳۷. [۷۰۸] امالی شیخ طوسی: ۱۶۸ / ۲۸۰، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۸۴۴. [۷۰۹] الاحتجاج: ۱ / ۱۳ / ۷، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۹۱۲. [۷۱۰] مصباح الشریعه: ۳۶۵، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۹۵۷. [۷۱۱] کافی: ۱ / ۳۶ / ۲، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۹۵۸. [۷۱۲] تفسیر قمی: ۲ / ۱۴۶، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۹۵۹ و ۱۳۹۶۰. [۷۱۳] تنبیه الخواطر: ۱ / ۸۵، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۹۷۸. [۷۱۴] امالی شیخ صدوق: ۳۴۳ / ۱۸، مستطقات السرائر: ۱۶۵ / ۱۸، امالی شیخ مفید: ۴۲ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۹۸۱، ۱۳۹۸۰ و ۱۳۹۸۲. [۷۱۵] مینه المرید: ۱۸۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۳۹۸۷. [۷۱۶] عوالی اللالی: ۴ / ۷۷ / ۶۴، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۰۲۷. [۷۱۷] بحار: ۲ / ۳۷ / ۵۴، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۰۳۳. [۷۱۸] قرب الاسناد: ۶۳ / ۱۰۶، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۰۴۲. [۷۱۹] علل الشرائع: ۳۹۴ / ۱۲، مصباح الشریعه: ۳۴۵، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۰۵۹ و ۱۴۰۶۰. [۷۲۰] بحار: ۲ / ۳۷ / ۵۳، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۰۶۱.

[۷۲۱] الاختصاص: ۲۴۳، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۰۹۱. [۷۲۲] علل الشرائع: ۳۹۴ / ۱۲، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۰۹۷. [۷۲۳] بحار: ۱ / ۲۲۵ / ۱۷، همان، همان، ۱۴۱۰۱. [۷۲۴] کنز العمال: ۴۴۱۷۶، همان، همان، ۱۴۱۰۲. [۷۲۵] کافی: ۱ / ۴۸ / ۴، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۱۰۷. [۷۲۶] تنبیه الخواطر: ۱ / ۳۰۳، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۱۱۲. [۷۲۷] محاسن: ۱ / ۳۵۸ / ۷۶۶، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۱۴۸. [۷۲۸] امالی شیخ صدوق: ۲۹۴ / ۹، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۱۵۱. [۷۲۹] ثواب الاعمال: ۱۶۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۱۵۹. [۷۳۰] امالی شیخ صدوق: ۴۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۲۲۳. [۷۳۱] امالی شیخ صدوق: ۴۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۲۲۸. [۷۳۲] بحار: ۶ / ۱۲۰ / ۷، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۲۳۶. [۷۳۳] بحار: ۶۹ / ۴۰۸ / ۱۱۷، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۱۴۲۴۲. [۷۳۴] معانی الاخبار: ۱۸۸ / ۱، همان ج ۶، ح ۸۷۵۸. [۷۳۵] کافی: ۱ / ۴۲۲ / ۵۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۸۷۶۰. [۷۳۶] کافی: ۲ / ۱۸ / ۴، میزان الحکمه: ج ۸ ح ۸۷۹۶. [۷۳۷] بحار: ۶۸ / ۳۸۷ / ۳۷، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۸۰۰. [۷۳۸] کنز العمال: ۳۷۶۳۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۸۰۵. [۷۳۹] تحف العقول: ۳۲۹، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۸۰۷. [۷۴۰] کافی: ۱ / ۱۷۳ / ۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۸۰۸. [۷۴۱] معانی الاخبار: ۱۸۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۸۰۹. [۷۴۲] معانی الاخبار: ۲۴۶ / ۸، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۸۸۳۸. [۷۴۳] جامع الاخبار: ۲۳۱ / ۵۹۶، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۸۸۳۹. [۷۴۴] بحار: ۷۶ / ۱۴ / ۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۸۸۶۷. [۷۴۵] بحار: ۸۲ / ۱۲۹ / ۷، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۸۸۷۰. [۷۴۶] بحار: ۱۰۲ / ۱۶۸ / ۶، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۸۸۷۱. [۷۴۷] بحار: ۲ / ۲۰۴ / ۸۷، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۸۸۷۳. [۷۴۸] بحار: ۲ / ۲۰۵ / ۹۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۸۸۷۴. [۷۴۹] تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۸۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۸۸۷۵. [۷۵۰] بحار: ۹۳ / ۱۸۹ / ۲۳ و ص ۱۹۰ / ۲۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۸۸۷۸ و ۸۸۷۹. [۷۵۱] بحار: ۷۶ / ۱۳۱ / ۲۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۰۵۳. [۷۵۲] بحار: ۷۶ / ۱۲۸ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۰۵۵. [۷۵۳] بحار: ۶۲ / ۱۴۵ / ۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۰۶۳. [۷۵۴] خصال: ۴۸۱ / ۵۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۰۶۵. [۷۵۵] بحار: ۷۶ / ۱۳۹ / ۵۲، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۰۶۸. [۷۵۶] کافی: ۳ / ۲۳ / ۷، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۰۷۲. [۷۵۷] کافی: ۳ / ۴۴۵ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۰۷۴. [۷۵۸] امالی شیخ طوسی: ۳۰۲ / ۵۹۸، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۰۷۹. [۷۵۹] قرب الاسناد: ۱۲۸ / ۴۵۰، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۰۸۲. [۷۶۰] امالی شیخ طوسی: ۳۰۳ / ۶۰۴، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۰۸۹. [۷۶۱] تفسیر عیاشی: ۲ /

۳۲۳ / ۱۱، کافی ۸ / ۳۹۵ / ۵۹۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۱۰۰، ۹۰۹۹. [۷۶۲] کافی: ۵ / ۲۶۰ / ۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۱۴۶.

[۷۶۳] کافی: ۵ / ۲۴۶ / ۹، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۱۴۷. [۷۶۴] کافی: ۵ / ۲۶۴ / ۸، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۱۴۹. [۷۶۵] کافی: ۲ / ۳۹۸

۶ / میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۲۹۶. [۷۶۶] تفسیر عیاشی: ۲ / ۲۰۰ / ۹۶، کافی: ۲ / ۳۹۷ / ۳، معانی الاخبار: ۳۷۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۳۰۹ و ۹۳۱۰ و ۹۳۱۱. [۷۶۷] خصال: ۱۳۶ / ۱۵۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۳۱۵. [۷۶۸] بحار: ۷۲ / ۹۳ / ۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۳۱۶. [۷۶۹] بحار: ۸۱ / ۲۱۱ / ۲۷، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۳۷۳. [۷۷۰] تحف العقول: ۳۰۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۳۷۵. [۷۷۱] نورالثقلین: ۱ / ۱۵۲ / ۴۹۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۳۷۸. [۷۷۲] امالی شیخ صدوق: ۳۷۶ / ۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۳۹۱. [۷۷۳] کافی: ۲ / ۳۱۵ / ۴، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۳۹۲. [۷۷۴] کافی: ۲ / ۳۲۷ / ۲، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۳۹۳. [۷۷۵] قصص الانبیاء راوندی: ۲۶۹ / ۳۳۹، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۴۰۰. [۷۷۶] خصال: ۲۸۵ / ۳۷، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۴۰۱. [۷۷۷] کافی: ۸ / ۲۸۸ / ۴۳۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۴۰۵. [۷۷۸] خصال: ۵۱ / ۶۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۴۱۴. [۷۷۹] خصال: ۲۱۶ / ۴۰، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۴۱۷. [۷۸۰] محاسن: ۱ / ۱۵۹ / ۲۲۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۴۸۶. [۷۸۱] فضائل الشیعه: ۷۷ / ۴۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۴۹۶. [۷۸۲] کافی: ۲ / ۲۴۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۴۹۷. [۷۸۳] محاسن: ۱ / ۲۹۳ / ۵۸۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۴۹۸. [۷۸۴] بحار: ۸ / ۴۸ / ۵۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۴۹۹. [۷۸۵] علل الشرائع: ۳۹۴ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۵۰۶. [۷۸۶] کامل الزیارات: ۱۶۴، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۵۴۰. [۷۸۷] ثواب الاعمال: ۱۵۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۵۴۱. [۷۸۸] التوحید: ۳۵۶ / ۲، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۵۴۴. [۷۸۹] بحار: ۷۴ / ۴۱۴ / ۳۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۵۶۷. [۷۹۰] بحار: ۷۱ / ۵۲ / ۷۷، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۵۸۱. [۷۹۱] امالی شیخ طوسی: ۲۱۱ / ۳۶۶، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۵۸۲. [۷۹۲] کافی: ۲ / ۹۵ / ۹، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۵۹۱. [۷۹۳] کافی: ۲ / ۹۴ / ۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۵۹۶. [۷۹۴] امالی شیخ صدوق: ۲۴۹ / ۴، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۵۹۹. [۷۹۵] قصص الانبیاء راوندی: ۱۶۱ / ۱۷۸، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۰۳. [۷۹۶] مصباح الشریعه: ۵۸، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۰۴. [۷۹۷] کافی: ۲ / ۹۵ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۰۷. [۷۹۸] کافی: ۲ / ۴۲۷ / ۸، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۱۴. [۷۹۹] کافی: ۲ / ۹۶ / ۱۲، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۱۵. [۸۰۰] کافی: ۲ / ۹۶ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۱۶. [۸۰۱] کافی: ۲ / ۹۷ / ۱۹، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۱۷. [۸۰۲] مصباح الشریعه: ۵۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۱۸. [۸۰۳] کافی: ۲ / ۹۸ / ۲۴، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۲۲. [۸۰۴] کافی: ۲ / ۹۸ / ۲۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۲۴. [۸۰۵] کافی: ۲ / ۹۴ / ۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۳۲. [۸۰۶] علل الشرایع: ۵۶۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۴۱. [۸۰۷] الاختصاص: ۲۴۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۴۵. [۸۰۸] قرب الاسناد: ۱۶۰ / ۵۸۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۴۶. [۸۰۹] خصال: ۱۱ / ۳۷، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۴۷. [۸۱۰] خصال: ۱۱ / ۳۸، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۴۸. [۸۱۱] کافی: ۲ / ۶۱ / ۶، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۶۹۰. [۸۱۲] محاسن: ۲ / ۴۳۶ / ۲۵۱۲، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۸۴۵. [۸۱۳] الدرۃ الباهره: ۳۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۸۶۸. [۸۱۴] تحف العقول: ۳۱۶، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۸۷۱. [۸۱۵] مصباح الشریعه: ۳۱۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۸۷۲. [۸۱۶] امالی شیخ صدوق: ۲۵۰ / میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۸۷۷. [۸۱۷] مکارم الاخلاق: ۲ / ۹۸ / ۲۲۸۰، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۸۸۸. [۸۱۸] محاسن: ۲ / ۴۳۸ / ۲۵۲۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۸۹۵. [۸۱۹] بحار: ۷۸ / ۲۵۲ / ۱۰۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۸۳۴. [۸۲۰] مشکاة الانوار: ۳۲۰، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۸۳۵. [۸۲۱] بحار: ۷۲ / ۲۹۷ / ۲۷، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۸۳۷. [۸۲۲] بحار: ۷۶ / ۲۰ / ۶، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۸۴۳. [۸۲۳] تفسیر عیاشی: ۱ / ۱۵۶ / ۵۲۴، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۷۰۷. [۸۲۴] التهذیب: ۶ / ۲۷۵ / ۵۷۲، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۷۱۰. [۸۲۵] وسایل الشیعه: ۱۸ / ۲۲۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۷۱۴. [۸۲۶] بحار: ۱۰۴ / ۳۱۰ / ۶، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۷۱۹. [۸۲۷] امالی شیخ صدوق: ۲۷۸ / ۲۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۷۲۴. [۸۲۸] بحار: ۶۸ / ۱۶۷ / ۲۳ و ص ۱۶۹ / ۲۹، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۳۱ و ۹۹۳۲. [۸۲۹] کافی: ۲ / ۳۳۳ / ۹، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۳۵. [۸۳۰] بحار: ۸۳ / ۲۲ / ۴۰،

میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۳۶. [۸۳۱] تحف العقول: ۳۰۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۳۸. [۸۳۲] تحف العقول: ۳۰۲، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۵۲. [۸۳۳] بحار: ۶۸ / ۱۶۴ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۵۳. [۸۳۴] تحف العقول: ۳۸۰، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۵۴. [۸۳۵] بحار: ۶۸ / ۱۶۶ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۵۹. [۸۳۶] بحار: ۶۹ / ۹ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۶۰. [۸۳۷] بحار: ۱۳۱ / ۱۳۷، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۶۱. [۸۳۸] کافی: ۲ / ۱۷۳ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۶۲. [۸۳۹] خصال: ۹۹۶۵، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۶۸. [۸۴۰] تحف العقول: ۵۱۴ همان، همان، ۱۸۰ / ۶ / ۱۸۰ و کافی: ۸ / ۲۲۹ / ۲۹۳، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۷۲ و ۹۹۷۳. [۸۴۲] امالی شیخ صدوق: ۳۲۷ / ۱۷، همان، همان، ۹۹۷۵. [۸۴۳] بحار: ۵ / ۱۴۶ / ۲، همان ج ۵، ح ۷۱۱۶. [۸۴۴] بحار: ۱۰۳ / ۳۳ / ۶۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۱۳۳. [۸۴۵] امالی شیخ صدوق: ۱۶ / ۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۱۳۹. [۸۴۶] بحار: ۱۰۳ / ۳۴ / ۶۳ و شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید: ۳ / ۱۶۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۱۴۲ و ۷۱۴۳. [۸۴۷] نورالثقلین: ۵ / ۳۵۵ / ۳۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۱۶۰. [۸۴۸] نورالثقلین: ۵ / ۳۵۴ / ۳۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۱۶۲. [۸۴۹] امالی شیخ طوسی: ۳۰۰ / ۵۹۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۱۷۱. [۸۵۰] بحار: ۷۸ / ۲۰۱ / ۲۹، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۱۷۷. [۸۵۱] کافی: ۲ / ۱۳۸ / ۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۱۸۷. [۸۵۲] بحار: ۶۹ / ۴۰۸ / ۱۱۷، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۱۸۵. [۸۵۳] تحف العقول: ۳۷۲، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۰۱. [۸۵۴] ثواب الاعمال: ۲۰۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۰۵. [۸۵۵] ثواب الاعمال: ۲۱۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۰۶. [۸۵۶] بحار: ۷۲ / ۴۹ / ۶۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۱۰. [۸۵۷] وسایل الشیعه: ۱۲ / ۲۲ / ۹ من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۱۶۳ / ۳۵۹۵ همان همان ۷۲۲۱. [۸۵۸] بحار: ۱۰۳ / ۱۳ / ۶۱، وسایل الشیعه: ۱۲ / ۹ / ۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۲۴. [۸۵۹] بحار: ۱۰۳ / ۵۳ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۵۹. [۸۶۰] کافی: ۷ / ۲۰۹ / ۲، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۶۰. [۸۶۱] معانی الاخبار: ۲۱۱ / ۱ و وسایل الشیعه: ۱۸ / ۱۶۱ / ۱۶۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۶۲. [۸۶۲] بحار: ۷۱ / ۱۵۷ / ۷۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۸۲. [۸۶۳] بحار: ۸۲ / ۱۳۳ / ۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۸۹. [۸۶۴] بحار: ۷۱ / ۱۵۸ / ۷۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۹۱. [۸۶۵] بحار: ۷۸ / ۲۱۷ / ۹۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۲۹۶. [۸۶۶] بحار: ۷۱ / ۱۸۵ / ۷۵. [۸۶۷] بحار: ۷۸ / ۱۹۲ / ۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۳۱۲. [۸۶۸] بحار: ۷۱ / ۱۵۹ / ۷۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۳۱۶. [۸۶۹] بحار: ۷۸ / ۲۰۲ / ۳۳ و ۷۱ / ۱۳۹ / ۲۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۳۲۴ و ۷۳۲۵. [۸۷۰] کافی: ۲ / ۴۵۴ / ۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۴۱۷. [۸۷۱] بحار: ۷۸ / ۲۷۷ / ۱۱۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۴۱۸. [۸۷۲] محجۀ البيضاء: ۸ / ۱۴۹ / و ص ۱۷۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۴۴۰. [۸۷۳] خصال: ۳۲۳ / ۹، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۴۲. [۸۷۴] بحار: ۱۰۳ / ۶۴ / ۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۴۳. [۸۷۵] کافی: ۵ / ۲۶۱ / ۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۴۴. [۸۷۶] کافی: ۵ / ۲۶۱ / ۷، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۴۶. [۸۷۷] بحار: ۱۰۳ / ۶۶ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۴۷. [۸۷۸] کافی: ۵ / ۲۶۰ / ۲، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۵۱. [۸۷۹] کافی: ۵ / ۲۶۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۵۲. [۸۸۰] مستدرک الوسایل: ۱۳ / ۴۶۱ / ۱۵۸۹۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۵۳. [۸۸۱] وسایل الشیعه: ۱۲ / ۲۵ / ۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۵۴. [۸۸۲] امالی شیخ طوسی: ۶۹۳ / ۱۴۷۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۵۶. [۸۸۳] مشکاۀ الانوار: ۴۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۵۸. [۸۸۴] وسایل الشیعه: ۶ / ۳ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۵۹. [۸۸۵] علل الشرایع: ۳۹۶ / ۲ / ۲، وسایل الشیعه: ۶ / ۳ / ۲۳۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۶۱. [۸۸۶] علل الشرایع: ۳۶۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۶۲. [۸۸۷] الفقیه: ۲ / ۷ / ۱۵۷۹، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۶۵. [۸۸۸] بحار: ۶۹ / ۳۹۳ / ۷۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۷۳. [۸۸۹] بحار: ۹۶ / ۲۱ / ۵۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۷۸. [۸۹۰] وسایل الشیعه: ۶ / ۱۰ / ۳، بحار: ۹۶ / ۱۲ / ۱۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۷۹. [۸۹۱] وسایل الشیعه: ۶ / ۱۷ / ۴، ثواب الاعمال: ۲۸۱ / ۷، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۸۴. [۸۹۲] کافی: ۳ / ۴۹۸ / ۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۸۹. [۸۹۳] وسایل الشیعه: ۶ / ۲۷ / ۷، کافی: ۳ / ۵۰۱ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۹۰. [۸۹۴] کافی: ۳ / ۵۰۱ / ۱۶، همان، همان، ج ۷۵۹۱، ۵. [۸۹۵] کافی: ۳ / ۵۰۰ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۵۹۳. [۸۹۶] بحار: ۷۸ / ۲۴۷ / ۷۷، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۰۳. [۸۹۷] بحار: ۷۸ / ۲۶۷ / ۱۸۲، میزان الحکمه:

ج ۵، ح ۷۶۰۶ [۸۹۸] بحار: ۹۶ / ۷ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۰۷ [۸۹۹] من لا یحضره الفقیه: ۲ / ۱۸۳ / ۲۰۸۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۱۲ [۹۰۰] بحار: ۷۳ / ۴۹ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۸۱ [۹۰۱] بحار: ۷۰ / ۳۱۰ / ۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۷۰۲ [۹۰۲] بحار: ۷۰ / ۳۱۰ / ۲، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۷۰۴ [۹۰۳] بحار: ۷۰ / ۳۱۵ / ۲۰، محجۀ البیضاء: ۷ / ۳۴۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۷۱۰ [۹۰۴] عیون الاخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۵۲ / ۱۹۹، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۷۱۱ [۹۰۵] بحار: ۷۰ / ۳۱۵ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۷۱۷ [۹۰۶] اعلام الدین: ۳۰۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۷۲۲ [۹۰۷] امالی شیخ صدوق: ۵۳۱ / ۲، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۷۲۷ [۹۰۸] بحار: ۷۷ / ۹۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۷۶۵ [۹۰۹] تحف العقول: ۳۵۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۷۷۷ [۹۱۰] بحار: ۷۳ / ۵۶ / ۲۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۷۹۴ [۹۱۱] قرب الاسناد: ۲۰ / ۶۷، بحار: ۱۰۳ / ۲۱۹ / ۱۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۸۱۰ و ۷۸۱۱ [۹۱۲] نور الثقلین: ۳ / ۵۹۷ / ۱۴۱، همان، همان، ۷۸۱۷ [۹۱۳] کافی: ۵ / ۳۳۱ / ۲، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۸۲۵ [۹۱۴] معانی الاخبار: ۱۵۲ / ۱ / ۱، همان، همان، ۷۸۴۲ [۹۱۵] وسایل الشیعه: ۱۵ / ۱ / ۱، باب مهریه، نورالثقلین: ۱ / ۴۳ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۸۴۱ [۹۱۶] معانی الاخبار: ۱۴۴ / ۱ / ۱، همان، همان، ۷۸۴۷ [۹۱۷] بحار: ۷۸ / ۲۳۷ / ۷۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۸۶۸ [۹۱۸] تحف العقول: ۳۲۲، همان، همان، ۷۸۷۲ [۹۱۹] بحار: ۷۸ / ۲۳۷ / ۷۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۸۷۶ [۹۲۰] بحار: ۱۰۳ / ۲۵۱ / ۴۹، همان، همان، ۷۸۷۷ [۹۲۱] خصال: ۸۸ / ۲۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۸۸۳ [۹۲۲] بحار: ۱۰۳ / ۲۵۳ / ۵۵، همان، همان، ۷۸۸۶ [۹۲۳] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۳۹۰ / ۴۳۷۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۰۴ [۹۲۴] کافی: ۵ / ۳۲۶ / ۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۰۵ [۹۲۵] بحار: ۷۴ / ۳۴۵ / ۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۲۷ [۹۲۶] کافی: ۲ / ۱۷۵ / ۱، همان، همان، ۷۹۳۰ [۹۲۷] بحار: ۷۴ / ۳۴۷ / ۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۳۱ [۹۲۸] کافی: ۲ / ۱۸۶ / ۲، همان، همان، ۷۹۳۴ [۹۲۹] بحار: ۷۸ / ۲۰۲ / ۳۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۴۰ [۹۳۰] بحار: ۱۰۰ / ۱۲۴ / ۳۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۷۲ [۹۳۱] کامل الزیارات: ۳۸، همان، همان، ۷۹۵۳ [۹۳۲] بحار: ۱۰۰ / ۲۵۸ / ۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۵۴ [۹۳۳] بحار: ۱۰۰ / ۲۵۹ / ۷، همان، همان، ۷۹۵۶ [۹۳۴] بحار: ۱۰۰ / ۱۹۱ / ۵، وسایل الشیعه: ۱۰ / ۲۸۷ / ۱۸، معانی الاخبار: ۲۶۷ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۵۸ [۹۳۵] قرب الاسناد: ۱۳۹ / ۴۹۲ / ۱۳۹، همان، همان، ۷۹۶۱ [۹۳۶] بحار: ۱۰۱ / ۴ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۶۲ [۹۳۷] بحار: ۱۰۱ / ۱۳ / ۵، همان، همان، ۷۹۶۳ [۹۳۸] بحار: ۱۰۱ / ۳۷ / ۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۶۴ [۹۳۹] امالی شیخ طوسی: ۵۵ / ۷۴ / ۷۴، وسایل الشیعه: ۱۰ / ۳۱۸ / ۴۲۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۶۵ [۹۴۰] بحار: ۱۰۱ / ۵۱ / ۱، همان، همان، ۷۹۶۶ [۹۴۱] ثواب الاعمال: ۱۱۴ / ۲۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۶۷ [۹۴۲] وسایل الشیعه: ۱۰ / ۴۲۶ / ۷۹، بحار: ۱۰۰ / ۱۴۵ - ۱۳۹ / ۳۴، کافی: ۴ / ۵۷۹ / ۱، همان، همان، ۷۹۷۰ و ۷۹۷۱ [۹۴۳] وسایل الشیعه: ۱۰ / ۴۵۱ / ۹۴، بحار: ۱۰۲ / ۲۶۷ / ۵، همان، همان، ۷۹۸۳ [۹۴۴] وسایل الشیعه: ۱ / ۴۲۵ / ۷۰، خصال: ۲۶۸ / ۳ / ۲۶۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۹۹۴ [۹۴۵] من لا یحضره الفقیه: ۱ / ۱۲۳ / ۲۸۳، همان، همان، ۷۹۹۷ [۹۴۶] بحار: ۷۱ / ۳۹۱ / ۵۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۰۱۰ [۹۴۷] وسایل الشیعه: ۶ / ۳۰۹ / ۱۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۰۸۰ [۹۴۸] خصال: ۱۳۵ / ۱۴۸، همان، همان، ۸۱۰۲ [۹۴۹] ثواب الاعمال: ۳۲۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۱۰۸ [۹۵۰] بحار: ۹۶ / ۱۵۵ / ۲۵، همان، همان، ۸۱۰۹ [۹۵۱] اعلام الدین: ۳۰۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۱۲۴ [۹۵۲] تحف العقول: ۳۲۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۱۲۶ [۹۵۳] اعلام الدین: ۳۰۳، همان، همان، ۸۱۲۸ [۹۵۴] عیون الاخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۱۷۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۱۴۱ [۹۵۵] جامع الاخبار: ۳۷۸ / ۱۰۵۹، همان، همان، ۸۱۴۸ [۹۵۶] من لا یحضره الفقیه: ۲ / ۶۸ / ۱۷۴۳، همان، همان، ۸۱۵۶ [۹۵۷] عدۀ الداعی: ۹۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۱۵۱ [۹۵۸] ثواب الاعمال: ۵۶ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۲۸۰ [۹۵۹] علل الشرایع: ۳۴۰ / ۱، همان، همان، ۸۲۸۱ [۹۶۰] امالی شیخ طوسی: ۶۶۴ / ۱۳۸۹، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۲۸۲ [۹۶۱] علل الشرایع: ۳۴۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۲۹۰ [۹۶۲] بحار: ۸۵ / ۱۰۳ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۲۹۱ [۹۶۳] امالی شیخ صدوق: ۲۹۳ / ۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۲۹۳ [۹۶۴] کافی: ۳ / ۳۶۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۲۹۵ [۹۶۵] بحار: ۷۶ / ۱۶۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵،

ح ۸۲۹۶ [۹۶۶] بحار: ۸۳ / ۳۴۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۰۶ [۹۶۷] خصال: ۱۴۲ / ۱۶۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۰۷ [۹۶۸] بحار: ۸۳ / ۳۷۳ / ۴۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۱۴ [۹۶۹] بحار: ۱۰۰ / ۲۱۵ / ۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۱۸ [۹۷۰] کافی: ۳ / ۴۹۵ / ۳، بحار: ۱۰۰ / ۴۳۴ / ۷، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۲۱ [۹۷۱] بحار: ۷۱ / ۳۵۵ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۵۱ [۹۷۲] امالی شیخ صدوق: ۲۲۳ / ۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۵۳ [۹۷۳] بحار: ۷۱ / ۳۵۰ / ۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۵۴ [۹۷۴] بحار: ۷۱ / ۳۵۲ / ۹، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۸۹ [۹۷۵] بحار: ۷۱ / ۳۵۳ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۹۰ [۹۷۶] بحار: ۷۱ / ۳۵۳ / ۱۱، همان، همان، ۸۳۹۱ [۹۷۷] معانی الاخبار: ۲۵۶ / ۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۹۲ [۹۷۸] بحار: ۷۱ / ۳۵۷ / ۲۱، همان، همان، ۸۳۹۳ [۹۷۹] کافی: ۲ / ۲۳۱ / ۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۹۵ [۹۸۰] تحف العقول: ۳۱۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۰۵ [۹۸۱] بحار: ۷۵ / ۷۱ / ۱۷، همان، همان، ۸۴۰۷ [۹۸۲] بحار: ۷۵ / ۷۱ / ۱۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۱۶ [۹۸۳] مشکاة الأنوار: ۳۲۳، همان، همان، ۸۴۱۹ [۹۸۴] بحار: ۷۵ / ۶۹ / ۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۲۳ [۹۸۵] بحار: ۷۲ / ۳۸۲ / ۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۳۰ [۹۸۶] بحار: ۷۲ / ۲۹۰ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۳۴ [۹۸۷] بحار: ۷۳ / ۳۹۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۴۴ [۹۸۸] کافی: ۲ / ۲۹۵ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۴۵ [۹۸۹] بحار: ۷۱ / ۳۶۶ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۴۶ [۹۹۰] تنبیه الخواطر: ۱ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۴۷ [۹۹۱] تحف العقول: ۳۲۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۵۰ [۹۹۲] ثواب الاعمال: ۱۷۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۵۹ [۹۹۳] کافی: ۲ / ۱۸۹ / ۶ و ص ۱۹۵ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۶۳ و ۸۴۶۴ [۹۹۴] کافی: ۲ / ۱۹۲ / ۱۵، همان، همان، ۸۴۶۷ [۹۹۵] کافی: ۲ / ۱۹۲ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۶۷ [۹۹۶] کافی: ۲ / ۱۹۹ / ۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۷۲ [۹۹۷] کافی: ۲ / ۱۹۰ / ۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۷۳ [۹۹۸] کافی: ۲ / ۲۰۰ / ۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۷۴ [۹۹۹] در مجمع البحرين ذیل این حدیث می‌گوید: یعنی آنچه را که فراخور حال او نیست می‌خرد و می‌پوشد و می‌خورد. [۱۰۰۰] بحار: ۷۲ / ۲۰۶ / ۷، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۸۸ [۱۰۰۱] بحار: ۷۱ / ۳۴۶ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۹۴ [۱۰۰۲] تفسیر عیاشی: ۲ / ۲۸۸ / ۵۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۹۵ [۱۰۰۳] کنز العمال: ۲۶۲۴۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۹۶ [۱۰۰۴] کافی: ۴ / ۵۶ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۴۹۸ [۱۰۰۵] بحار: ۷۵ / ۳۰۳ / ۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۵۰۱ [۱۰۰۶] بحار: ۱۰ / ۱۸۴ / ۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۵۲۶ [۱۰۰۷] بحار: ۷۸ / ۲۰۳ / ۳۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۵۳۳ [۱۰۰۸] تحف العقول: ۳۶۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۵۳۸ [۱۰۰۹] بحار: ۱۰۳ / ۵ / ۱۹، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۵۶۳ [۱۰۱۰] بحار: ۱۰۴ / ۹۵ / ۳۷ مکارم الاخلاق: ۱ / ۴۷۷ / ۱۶۴۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۵۶۷ و ۸۵۶۸ [۱۰۱۱] بحار: ۷۸ / ۲۱۰ / ۸۷، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۵۹۴ [۱۰۱۲] تحف العقول: ۳۶۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۵۹۵ [۱۰۱۳] بحار: ۱۰۰ / ۱۰۳ / ۵ و ۷۶ / ۲۶۶ و ص ۲۲۷ و ص ۱۳۲ و ص ۲۳۱ و ص ۵۹ / ۲۸ / ۲۳۲، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۰۶ [۱۰۱۴] بحار: ۷۶ / ۲۷۱ / ۲۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۰۸ [۱۰۱۵] بحار: ۷۶ / ۲۶۸ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۱۳ [۱۰۱۶] بحار: ۷۶ / ۲۷۳ / ۳۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۱۷ [۱۰۱۷] بحار: ۷۶ / ۲۷۵ / ۳۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۱۸ [۱۰۱۸] مکارم الاخلاق: ۱ / ۵۴۱ / ۱۸۷۶، امالی شیخ مفید: ۴۴ / ۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۲۳ و ۸۶۲۴ [۱۰۱۹] کافی: ۲ / ۳۲۲ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۵۵ [۱۰۲۰] تهذیب الاحکام: ۹ / ۱۸۲ / ۷۳۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۵۶ [۱۰۲۱] بحار: ۷۱ / ۴۲۲ / ۶۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۵۹ [۱۰۲۲] بحار: ۷۳ / ۳۰۱ / ۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۶۶ [۱۰۲۳] علل الشرایع: ۵۶۰ / ۱، همان، ج ۴ / ۵۰۳ [۱۰۲۴] کافی: ۲ / ۱۰۱ / ۱۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۰۱۱ [۱۰۲۵] کافی: ۲ / ۱۰۰ / ۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۰۱۴ [۱۰۲۶] نور الثقلین: ۵ / ۳۹۱ / ۲۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۰۱ [۱۰۲۷] تنبیه الخواطر (چاپ نجف): ۷۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۰۲۲ [۱۰۲۸] معانی الاخبار: ۲۵۳ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۰۲۷ [۱۰۲۹] کافی: ۲ / ۱۰۱ / ۱۱، همان، همان، ۵۰۳۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۰۳۶ [۱۰۳۰] معانی الاخبار: ۱۹۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۵۰۵۶ [۱۰۳۱] خصال: ۴۳۱ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۰۵۳ [۱۰۳۲] امالی شیخ صدوق: ۱۸۴ / ۸، همان،

همان، ۵۰۵۲. [۱۰۳۳] معانی الاخبار: ۱۹۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۰۵۵. [۱۰۳۴] بحار: ۷۱ / ۳۹۶ / ۷۷، همان، همان، ۵۰۷۵.

[۱۰۳۵] بحار: ۷۱ / ۳۹۵ / ۷۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۰۷۷. [۱۰۳۶] کافی: ۲ / ۱۰۰ / ۹۰۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۰۷۸. [۱۰۳۷]

قصص الانبیاء: ۱۹۵ / ۲۴۴، همان، همان، ۵۰۸۴. [۱۰۳۸] کافی: ۲ / ۳۲۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۰۸۵. [۱۰۳۹] قصص الانبیاء:

۱۹۵ / ۲۴۴، همان، همان، ۵۰۹۳. [۱۰۴۰] بحار: ۷۸ / ۲۴۶ / ۶۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۱۰۲. [۱۰۴۱] بحار: ۷۲ / ۱۹۲ / ۸، میزان

الحکمه: ج ۴، ح ۵۱۱۲. [۱۰۴۲] کافی: ۲ / ۲۴۰ / ۳۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۱۲۰. [۱۰۴۳] امالی شیخ طوسی: ۳۰۱ / ۵۹۷، میزان

الحکمه: ج ۴، ح ۵۱۲۴. [۱۰۴۴] وسایل الشیعه: ۱۷ / ۲۳۷ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۱۲۹. [۱۰۴۵] بحار: ۷۹ / ۱۴۰ / ۴۸، میزان

الحکمه: ج ۴، ح ۵۱۳۴. [۱۰۴۶] ثواب الاعمال: ۹۲۱ / ۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۱۳۶. [۱۰۴۷] علل الشرایع: ۴۷۶ / ۲، میزان

الحکمه: ج ۴، ح ۵۱۴۰. [۱۰۴۸] ثواب الاعمال: ۲۹۰ / ۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۱۵۳. [۱۰۴۹] تفسیر علی بن ابراهیم: ۲ / ۴۱۱،

میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۱۵۸. [۱۰۵۰] بحار: ۷۰ / ۳۸۶ / ۴۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۱۹۳. [۱۰۵۱] کافی: ۲ / ۷۱ / ۱۲، میزان

الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۰۱. [۱۰۵۲] نور الثقلین: ۴ / ۵۴۵ / ۳۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۰۵. [۱۰۵۳] بحار: ۷۰ / ۳۸۴ / ۳۹، میزان

الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۰۷. [۱۰۵۴] کافی: ۲ / ۶۷ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۰۸. [۱۰۵۵] کافی: ۲ / ۶۷ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴،

ح ۵۲۰۹. [۱۰۵۶] تنبیه الخواطر: ۱ / ۵۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۱۰. [۱۰۵۷] بحار: ۷۰ / ۳۹۲ / ۶۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۱۵.

[۱۰۵۸] بحار: ۷۸ / ۲۴۴ / ۵۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۱۷. [۱۰۵۹] کافی: ۲ / ۶۹ / ۷، همان، همان، ۵۲۲۲. [۱۰۶۰] کافی: ۲ / ۷۰

/ ۱۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۳۳. [۱۰۶۱] کافی: ۲ / ۶۸ / ۳، همان، همان، ۵۲۳۷. [۱۰۶۲] بحار: ۷۰ / ۳۸۲ / ۳۶، میزان الحکمه:

ج ۴، ح ۵۲۴۰. [۱۰۶۳] تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۱۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۴۵. [۱۰۶۴] بحار: ۴۴ / ۱۹۲ / ۵، همان، همان، ۵۲۴۶.

[۱۰۶۵] کافی: ۲ / ۱۷۱ / ۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۵۸. [۱۰۶۶] بحار: ۷۰ / ۳۸۶ / ۴۹، همان، همان، ۵۲۶۷. [۱۰۶۷] بحار: ۷۶ /

۲۴۷ / ۳۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۷۳. [۱۰۶۸] الاختصاص: ۲۳۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۷۷. [۱۰۶۹] کافی: ۵ / ۲۰۴ / ۲،

میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۹۴. [۱۰۷۰] نور الثقلین: ۲ / ۱۴۴ / ۶۸ و ۶۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۲۹۸. [۱۰۷۱] خصال: ۱۵۱ / ۱۸۵،

میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۳۰۲. [۱۰۷۲] بحار: ۷۵ / ۱۷۵ / ۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۳۰۳. [۱۰۷۳] بحار: ۱۰۳ / ۱۰۳ / ۵۵، میزان

الحکمه: ج ۴، ح ۵۳۱۰. [۱۰۷۴] بحار: ۷۴۰ / ۳۱۲ / ۷۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۳۳۰. [۱۰۷۵] مشکاة الانوار: ۲۶۴، میزان الحکمه:

ج ۴، ح ۵۳۳۴. [۱۰۷۶] بحار: ۷۳ / ۱۶۸ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۳۴۱. [۱۰۷۷] بحار: ۷۴ / ۳۸۲ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح

۵۳۵۱. [۱۰۷۸] بحار: ۷۳ / ۵۵ / ۲۸، همان، همان، ۵۳۵۸. [۱۰۷۹] التوحید: ۴۱۵ / ۱۴ / ۱۴، همان، همان، ۵۳۷۵. [۱۰۸۰] کافی: ۱ / ۲۲۹ /

۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۳۷۶. [۱۰۸۱] بحار الانوار: ۷۱ / ۲۱۷ / ۲۰، کافی: ۲ / ۱۴۲ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۳۸۲ و ۵۳۸۳.

[۱۰۸۲] کافی: ۲ / ۱۴۳ / ۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۳۸۵. [۱۰۸۳] بحار: ۷۳ / ۳۰۷ / ۳۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۴۰۶. [۱۰۸۴]

بحار: ۷۸ / ۲۰۶ / ۶۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۴۱۰. [۱۰۸۵] بحار: ۷۱ / ۱۸۲ / ۳۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۴۳۶. [۱۰۸۶] امالی

شیخ طوسی: ۲۲۳ / ۳۵۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۴۴۸. [۱۰۸۷] نور الثقلین: ۴ / ۲۲۹ / ۳۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۴۵۴. [۱۰۸۸]

بحار: ۹۱ / ۲۲۵ / ۸۴، محاسن: ۲ / ۴۳۲ / ۲۴۹۸ و ۹۱ / ۲۲۴ / ۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۴۶۱ و ۵۴۶۲ و ۵۴۶۳. [۱۰۸۹] بحار: ۹۱ /

۲۵۶ / ۱ و ۹۱ / ۲۵۷ / ۲، فتح الابواب: ۲۵۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۴۷۰ و ۵۴۷۱ و ۵۴۷۲. [۱۰۹۰] التهذیب: ۳ / ۳۱۰ / ۹۶۰، همان،

همان، ۵۴۷۵. [۱۰۹۱] کافی: ۲ / ۶۲۹ / ۷، وسایل الشیعه: ۴ / ۸۷۵ / ۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۴۷۶. [۱۰۹۲] وسایل الشیعه: ۵ /

۲۰۴، باب نماز استخاره، کافی: ۳ / ۴۷۰ / ۱، همان، همان، ۵۴۷۷. [۱۰۹۳] کافی: ۲ / ۱۱۶ / ۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۴۹۳.

[۱۰۹۴] بحار: ۷۵ / ۴۰۱ / ۴۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۴۹۵. [۱۰۹۵] تفسیر منسوب به امام حسن عسکری: ۳۵۴ / ۲۴۱، میزان

الحکمه: ج ۴، ح ۵۴۹۶. [۱۰۹۶] کافی: ۲ / ۴۶۷ / ۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۵۳۰. [۱۰۹۷] مکارم الاخلاق: ۲ / ۱۲ / ۲۰۰۵، بحار:

۹۳ / ۲۹۷ / ۲۵، کافی: ۲ / ۴۶۹ / ۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۵۴۱ و ۵۵۴۲ و ۵۵۴۳. [۱۰۹۸] مکارم الاخلاق: ۲ / ۹ / ۱۹۸۹، میزان

الحکمه: ج ۴، ح ۵۵۵۱. [۱۰۹۹] مکارم الاخلاق: ۲ / ۱۲ / ۲۰۰۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۵۵۲. [۱۱۰۰] مکارم الاخلاق: ۲ / ۱۰ / ۱۹۹۲، همان، همان، ۵۵۵۶. [۱۱۰۱] کافی: ۲ / ۴۷۲ / ۱، همان، همان، ۵۵۶۳. [۱۱۰۲] بحار: ۹۳ / ۳۰۳ / ۳۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۵۷۱. [۱۱۰۳] بحار: ۹۳ / ۱۹۹ / ۳۱، همان، همان، ۵۵۷۵. [۱۱۰۴] بحار: ۹۳ / ۲۹۵ / ۲۳، همان، همان، ۵۵۷۶. [۱۱۰۵] بحار: ۹۳ / ۲۹۵ / ۲۳، همان، همان، ۵۵۸۵. [۱۱۰۶] بحار: ۹۳ / ۳۲۲ / ۳۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۵۸۷. [۱۱۰۷] بحار: ۴ / ۳۶۸ / ۹۳ و ۹۳ / ۳۲۳ / ۳۷، همان، همان، ۵۵۸۹ و ۵۵۹۰. [۱۱۰۸] اعلام الدین: ۲۶۹، بحار: ۹۳ / ۳۶۸ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۵۹۳ و ۵۵۹۴. [۱۱۰۹] بحار: ۹۳ / ۳۴۱ / ۱۱، همان، همان، ۵۵۹۵. [۱۱۱۰] الاختصاص: ۲۴۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۵۹۶. [۱۱۱۱] بحار: ۹۳ / ۳۷۳ / ۱۶، همان، همان، ۵۶۰۲. [۱۱۱۲] بحار: ۹۳ / ۳۲۱ / ۳۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۰۳. [۱۱۱۳] کافی: ۲ / ۴۷۳ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۰۹ و ۵۶۱۰. [۱۱۱۴] بحار: ۹۳ / ۳۴۴ / ۵، کافی: ۲ / ۴۷۷ / ۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۱۲ و ۵۶۱۳. [۱۱۱۵] بحار: ۷۵ / ۳۱۲ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۱۶. [۱۱۱۶] امالی شیخ صدوق: ۲۶۲ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۱۸. [۱۱۱۷] بحار: ۹۳ / ۳۱۵ / ۲۰، همان، همان، ۵۶۲۲. [۱۱۱۸] کافی: ۲ / ۴۹۱ / ۱، مکارم الاخلاق: ۲ / ۱۹ / ۲۰۴۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۲۴ و ۵۶۲۵. [۱۱۱۹] بحار: ۹۳ / ۳۱۱ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۲۹. [۱۱۲۰] بحار: ۹۳ / ۳۱۸ / ۲۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۳۰. [۱۱۲۱] بحار: ۹۳ / ۳۱۵ / ۲۱ و ص ۳۱۴ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۳۴ و ۵۶۳۵. [۱۱۲۲] وقتی موسی علیه السلام از آن پیرزن خواست تا قبر یوسف را به او نشان دهد به این شرط نشان داد که ضمانت کند تا وی در بهشت هم مرتبه موسی علیه السلام باشد. [۱۱۲۳] نور الثقلین: ۲ / ۴۷۳ / ۲۲۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۴۵. [۱۱۲۴] من لا یحضره الفقیه: ۱ / ۱۹۳ / ۵۹۴، همان، همان، ۵۶۴۶. [۱۱۲۵] بحار: ۹۳ / ۳۱۷ / ۲۱، همان، همان، ۵۶۴۸. [۱۱۲۶] بحار: ۹۳ / ۳۱۹ / ۲۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۵۰. [۱۱۲۷] کافی: ۲ / ۴۸۷ / ۲، همان، همان، ۵۶۵۱. [۱۱۲۸] بحار: ۹۳ / ۳۴۱ / ۱۱، همان، همان، ۵۶۵۳. [۱۱۲۹] میزان الحکمه: ج ۴، صص ۱۶۷۰ و ۱۶۷۱. [۱۱۳۰] کافی: ۲ / ۴۷۳ / ۳ و ح ۱ همان، همان، ۵۶۵۴ و ۵۶۵۵. [۱۱۳۱] بحار: ۸۵ / ۳۲۱ / ۸، همان، همان، ۵۶۵۷. [۱۱۳۲] بحار: ۸۱ / ۲۱۷ / ۱۰، همان، همان، ۵۶۵۹. [۱۱۳۳] تفسیر عیاشی: ۱ / ۲۳۹ / ۱۱۵، همان، همان، ۵۶۷۳. [۱۱۳۴] کافی: ۲ / ۴۷۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۷۴. [۱۱۳۵] بحار: ۹۶ / ۳۷۴ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۷۵. [۱۱۳۶] بحار: ۹۳ / ۳۷۴ / ۱۶، همان، همان، ۵۶۷۶. [۱۱۳۷] تحف العقول: ۳۶۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۸۰. [۱۱۳۸] بحار: ۹۳ / ۳۴۲ / ۱۱، همان، همان، ۵۶۸۵. [۱۱۳۹] بحار: ۹۳ / ۳۲۳ / ۳۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۸۶. [۱۱۴۰] کافی: ۲ / ۱۴۸ / ۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۸۹. [۱۱۴۱] امالی شیخ مفید: ۵۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۹۲. بحار: ۴۶ / ۵۱، دعای امام سجاد علیه السلام. [۱۱۴۲] امالی شیخ طوسی: ۲۸ / ۵۴۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۹۳. [۱۱۴۳] کافی: ۸ / ۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۶۹۷. [۱۱۴۴] دعوات راوندی: ۳۳ / ۷۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۰۱. [۱۱۴۵] کافی: ۸ / ۲۹ / ۹۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۰۴. [۱۱۴۶] کافی: ۲ / ۳۳۴ / ۱۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۰۶. [۱۱۴۷] کافی: ۳ / ۴۸۹ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۱۰. [۱۱۴۸] کافی: ۲ / ۴۸۹ / ۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۱۲. [۱۱۴۹] بحار: ۹۳ / ۳۷۵ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۱۳. [۱۱۵۰] بحار: ۶۴ / ۱۱۴ / ۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۱۵. [۱۱۵۱] تنبیه الخواطر: ۱ / ۳۰۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۱۷. [۱۱۵۲] بحار: ۹۳ / ۳۲۲ / ۳۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۲۰. [۱۱۵۳] بحار: ۹۳ / ۳۷۱ / ۱۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۲۶. [۱۱۵۴] کافی: ۱۲ / ۴۹۱ / ۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۲۸. [۱۱۵۵] بحار: ۹۳ / ۳۸۸ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۳۴. [۱۱۵۶] بحار: ۹۳ / ۳۸۵ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۳۵. [۱۱۵۷] الاختصاص: ۲۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۳۶. [۱۱۵۸] بحار: ۱۰۱ / ۲۸۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۵۹. [۱۱۵۹] مستدرک الوسائل: ۱۳ / ۱۶ / ۱۴۶۰۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۶۴. [۱۱۶۰] بحار: ۷۸ / ۲۷۷ / ۱۱۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۶۶. [۱۱۶۱] بحار: ۷۸ / ۱۹۳ / ۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۷۷۰. [۱۱۶۲] کافی: ۲ / ۳۱۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۸۱۵. [۱۱۶۳] بحار: ۷۳ / ۶۰ / ۲۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۸۲۲. [۱۱۶۴] کافی: ۲ / ۳۲۰ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۸۳۱. [۱۱۶۵] کافی: ۲ / ۳۲۰ / ۱۶، میزان الحکمه:

ج ۴، ح ۵۸۳۶. [۱۱۶۶] بحار: ۷۳ / ۸۸ / ۵۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۹۰۳. [۱۱۶۷] بحار: ۷۳ / ۱۲۵ / ۱۱۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۹۲۷. [۱۱۶۸] خصال: ۱۰۸ / ۷۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۹۳۴. [۱۱۶۹] اقبال الاعمال: ۱ / ۱۳۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۹۳۷. [۱۱۷۰] بحار: ۷۳ / ۸۱ / ۴۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۹۳۹. [۱۱۷۱] بحار: ۷۳ / ۵۵ / ۲۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۹۵۵. [۱۱۷۲] بحار: ۷۸ / ۲۸۲ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۹۶۳. [۱۱۷۳] تحف العقول: ۳۵۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۹۷۵. [۱۱۷۴] بحار: ۷۳ / ۸۱ / ۴۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۵۹۷۷. [۱۱۷۵] کافی: ۲ / ۱۳۴ / ۱۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۰۶۱. [۱۱۷۶] بحار: ۷۸ / ۲۰۵ / ۴۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۰۸۳. [۱۱۷۷] تحف العقول: ۳۲۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۱۸۳. [۱۱۷۸] بحار: ۴ / ۲۶۴ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۳۰. [۱۱۷۹] امالی شیخ مفید: ۵۲ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۳۲. [۱۱۸۰] کافی: ۲ / ۳۰۷ / ۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۳۷. [۱۱۸۱] بحار: ۷۸ / ۳۶۸ / ۱۸۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۴۹. [۱۱۸۲] بحار: ۷۲ / ۱۳۵ / ۱۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۵۱. [۱۱۸۳] بحار: ۸۴ / ۲۵۲ / ۴۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۵۴. [۱۱۸۴] کافی: ۲ / ۱۲۷ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۵۹. [۱۱۸۵] بحار: ۷۲ / ۲۲۷ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۶۲. [۱۱۸۶] نور الثقلین: ۴ / ۴۶۷ / ۷۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۶۴. [۱۱۸۷] بحار: ۷۸ / ۲۸۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۶۷. [۱۱۸۸] کافی: ۲ / ۲۲ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۸۸. [۱۱۸۹] بحار: ۶۹ / ۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۸۹. [۱۱۹۰] امالی شیخ طوسی: ۲۲۲ / ۳۸۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۹۰. [۱۱۹۱] بحار: ۶۹ / ۵ / ۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۲۹۱. [۱۱۹۲] بحار: ۹۳ / ۱۶۴ / ۴۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۵۴. [۱۱۹۳] کافی: ۸ / ۷ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۵۶. [۱۱۹۴] بحار: ۹۳ / ۱۶۰ / ۳۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۵۷. [۱۱۹۵] نور الثقلین: ۴ / ۲۸۶ / ۱۵۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۶۰. [۱۱۹۶] بحار: ۸۰ / ۱۷۶ / ۲۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۶۸. [۱۱۹۷] بحار: ۷۸ / ۲۰۰ / ۲۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۷۰. [۱۱۹۸] بحار: ۷۵ / ۴۶۸ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۷۳. [۱۱۹۹] بحار: ۹۳ / ۱۵۷ / ۲۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۷۹. [۱۲۰۰] امالی شیخ صدوق: ۳۷۵ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۸۰. [۱۲۰۱] بحار: ۹۳ / ۱۶۲ / ۴۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۸۱. [۱۲۰۲] بحار: ۹۳ / ۳۲۰ / ۲۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۹۱. [۱۲۰۳] بحار: ۹۳ / ۱۵۸ / ۳۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۳۸۷. [۱۲۰۴] کافی: ۲ / ۴۹۹ / ۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۴۴۹. [۱۲۰۵] بحار: ۹۳ / ۱۵۸ / ۳۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۴۵۳. [۱۲۰۶] بحار: ۹۳ / ۱۵۴ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۴۵۵. [۱۲۰۷] نور الثقلین: ۴ / ۱۶۲ / ۶۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۴۵۶. [۱۲۰۸] بحار: ۹۳ / ۱۵۹ / ۳۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۴۵۸. [۱۲۰۹] بحار: ۹۳ / ۱۵۸ / ۳۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۴۶۱. [۱۲۱۰] نور الثقلین: ۳ / ۵۷ / ۹۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۴۶۸، کافی: ۱ / ۲۱۱ / ۵ و ح ۴. [۱۲۱۱] مستدرک الوسائل: ۵ / ۳۹۷ / ۶۱۷۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۴۸۹. [۱۲۱۲] کافی: ۵ / ۶۳ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۵۱۲. [۱۲۱۳] مشکاة الانوار: ۵۰ و ۲۴۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۵۱۳ و ۶۵۱۴. [۱۲۱۴] تحف العقول: ۳۶۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۵۲۴. [۱۲۱۵] تحف العقول: ۳۶۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۵۲۵. [۱۲۱۶] تنبيه الخواطر: ۱ / ۱۲۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۵۳۰. [۱۲۱۷] بحار: ۷۸ / ۲۵ / ۴۶، همان، بحار: ۷۳ / ۳۹۲ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۵۵۴. [۱۲۱۹] خصال: ۱۱۹ / ۱۰۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۵۶۰. [۱۲۲۰] مکارم الاخلاق: ۱ / ۵۰۶ / ۱۷۵۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۵۷۱. [۱۲۲۱] کافی: ۲ / ۱۴۳ / ۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۵۸۱. [۱۲۲۲] کافی: ۲ / ۲۸۸ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۵۹۳. [۱۲۲۳] بحار: ۲ / ۱۱۷ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۰۵. [۱۲۲۴] بحار: ۷۹ / ۹ / ۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۰۶. [۱۲۲۵] بحار: ۷۹ / ۸ / ۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۱۱. [۱۲۲۶] بحار: ۷۸ / ۲۰۹ / ۸۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۱۴. [۱۲۲۷] کافی: ۲ / ۲۶۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۲۶. [۱۲۲۸] بحار: ۷۳ / ۳۳۹ / ۲۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۳۰. [۱۲۲۹] کافی: ۲ / ۲۷۲ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۳۲. [۱۲۳۰] کافی: ۲ / ۲۶۹ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۳۴. [۱۲۳۱] بحار: ۷۳ / ۳۴۹ / ۴۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۳۹. [۱۲۳۲] امالی شیخ صدوق: ۷۰۱ / ۱۴۹۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۴۲. [۱۲۳۳] بحار: ۷۳ / ۳۷۴ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۴۶. [۱۲۳۴] بحار: ۷۳ / ۳۶۱ / ۸۷، میزان

الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۵۸. [۱۲۳۵] بحار: ۱۸ / ۱۷۷ / ۸۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۶۱. [۱۲۳۶] دعوات راوندی: ۱۲۰ / ۲۸۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۷۸. [۱۲۳۷] امالی شیخ صدوق: ۴۰۴ / ۱۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۸۳. [۱۲۳۸] بحار: ۸۱ / ۱۹۲ / ۴۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۸۴. [۱۲۳۹] بحار: ۸۲ / ۲۲۰ / ۴۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۸۵. [۱۲۴۰] بحار: ۵۹ / ۱۹۶ / ۶۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۹۳. [۱۲۴۱] امالی شیخ صدوق: ۴۰۴ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۶۹۴. [۱۲۴۲] کافی: ۲ / ۱۵۷ / ۳۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۰۱. [۱۲۴۳] بحار: ۷۳ / ۳۱۷ / ۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۰۸. [۱۲۴۴] کافی: ۲ / ۱۳۵ / ۲۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۱۲. [۱۲۴۵] کافی: ۲ / ۶۹ / ۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۲۰. [۱۲۴۶] کافی: ۲ / ۲۹۷ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۲۱. [۱۲۴۷] کافی: ۲ / ۲۹۷ / ۲ و ص ۲۹۹ / ۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۲۲ و ۶۷۲۳. [۱۲۴۸] معانی الاخبار: ۱۸۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۲۴. [۱۲۴۹] کافی: ۲ / ۲۹۸ / ۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۲۵. [۱۲۵۰] تحف العقول: ۳۲۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۲۶. [۱۲۵۱] بحار: ۷۵ / ۲۷۲ / ۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۲۸. [۱۲۵۲] خصال: ۲۷۱ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۲۹. [۱۲۵۳] مستدرک الوسائل: ۱۲ / ۱۷۳ / ۱۳۸۱۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۳۳. [۱۲۵۴] المؤمن: ۳۵ / ۷۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۴۵. [۱۲۵۵] کافی: ۸ / ۹۰ / ۶۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۴۹. [۱۲۵۶] کافی: ۸ / ۹۱ / ۶۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۵۳. [۱۲۵۷] کافی: ۸ / ۱۴۲ / ۱۰۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۶۱. [۱۲۵۸] الاختصاص: ۲۴۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۶۳. [۱۲۵۹] بحار: ۸۲ / ۲۸۳ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۶۷. [۱۲۶۰] کافی: ۲ / ۲۹۳ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۸۲. [۱۲۶۱] مستدرک الوسائل: ۱ / ۱۰۶ / ۱۰۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۸۴. [۱۲۶۲] کافی: ۲ / ۲۹۴ / ۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۹۲. [۱۲۶۳] تفسیر قمی: ۲ / ۴۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۷۹۵. [۱۲۶۴] زهد، حسین بن سعید: ۶۳ / ۱۶۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۰۴. [۱۲۶۵] خصال: ۱۲۱ / ۱۱۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۱۰. [۱۲۶۶] بحار: ۷۲ / ۳۰۱ / ۳۹، وسایل الشیعه: ۱ / ۵۵ / باب ۱۵ و ص ۵۶ باب ۱۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۱۴. [۱۲۶۷] عدة الداعی: ۲۲۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۱۸. [۱۲۶۸] فلاح السائل: ۳۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۲۲. [۱۲۶۹] دعائم الاسلام: ۱ / ۲۴۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۲۵. [۱۲۷۰] بحار: ۷۸ / ۲۳۷ / ۷۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۳۶. [۱۲۷۱] بحار: ۷۵ / ۱۰۵ / ۴۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۵۳. [۱۲۷۲] بحار: ۷۵ / ۱۰۵ / ۴۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۶۱. [۱۲۷۳] امالی شیخ طوسی: ۳۰۱ / ۵۹۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۶۴. [۱۲۷۴] خصال: ۱۰۱ / ۵۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۹۲. [۱۲۷۵] تفسیر قمی: ۱ / ۹۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۹۴. [۱۲۷۶] تفسیر عیاشی: ۱ / ۱۵۲ / ۵۰۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۸۹۷. [۱۲۷۷] امالی شیخ صدوق: ۱۵۳ / ۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۰۱. [۱۲۷۸] نور الثقلین: ۱ / ۲۹۵ / ۱۱۷۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۰۳. [۱۲۷۹] بحار: ۱۰۳ / ۱۱۷ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۰۴. [۱۲۸۰] بحار: ۷۸ / ۲۰۱ / ۳۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۰۹. [۱۲۸۱] بحار: ۱۰۳ / ۱۱۹ / ۲۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۱۱. [۱۲۸۲] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۲۷۹ / ۴۰۰۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۱۸. [۱۲۸۳] بحار: ۵۳ / ۱۰۲ / ۱۲۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۲۴. [۱۲۸۴] بحار: ۵۳ / ۱۱۳ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۲۵. [۱۲۸۵] الغیبه شیخ طوسی: ۴۵۹ / ۴۷۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۲۷. [۱۲۸۶] بحار: ۵۳ / ۹۰ / ۹۴، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۲۸. [۱۲۸۷] بحار: ۵۳ / ۷۷ / ۸۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۳۱. [۱۲۸۸] بحار: ۵۳ / ۳۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۳۲. [۱۲۸۹] بحار: ۵۳ / ۴۶ / ۱۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۳۵. [۱۲۹۰] بحار: ۵۳ / ۷۷ / ۸۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۳۹. [۱۲۹۱] بحار: ۵۳ / ۹۰ / ۹۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۴۰. [۱۲۹۲] تفسیر قمی: ۲ / ۷۶، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۴۲. [۱۲۹۳] بحار: ۵۳ / ۴۰ / ۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۳۳. [۱۲۹۴] بحار: ۷۴ / ۹۸ / ۴۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۷۰۳۶. [۱۲۹۵] کافی: ۲ / ۱۵۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۷۰۳۷. [۱۲۹۶] کافی: ۲ / ۳۴۴ / ۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۷۰۴۱. [۱۲۹۷] بحار: ۷۴ / ۹۶ / ۲۸ و ص ۹۹ / ۴۵، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۷۰۵۷ و ۷۰۵۸. [۱۲۹۸] بحار: ۷۴ / ۱۰۰ / ۵۰، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۷۰۶۷. [۱۲۹۹] بحار: ۷۴ / ۹۴ / ۲۳، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۷۰۷۱. [۱۳۰۰] کافی: ۲ / ۳۴۶ / ۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۷۰۷۳. [۱۳۰۱] کافی: ۲ / ۱۵۱ / ۹، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۷۰۸۲.

[۱۳۰۲] میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۲۶۹. [۱۳۰۳] امالی شیخ طوسی: ۶۹۴ / ۱۴۷۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۲۷۶. [۱۳۰۴] ثواب الاعمال: ۷۰ / ۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۲۷۸. [۱۳۰۵] ثواب الاعمال: ۲۸۲ / ۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۲۸۹. [۱۳۰۶] تفسیر عیاشی: ۲ / ۳۰۵ / ۱۲۷، وسایل الشیعه: ۸ / ۱۹ / ۷، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۲۹۰. [۱۳۰۷] کافی: ۴ / ۳۳۸ / ۳، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۲۹۷. [۱۳۰۸] مصباح الشریعه: ۱۴۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۲۹۸. [۱۳۰۹] ثواب الاعمال: ۷۴ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۰۳. [۱۳۱۰] ثواب الاعمال: ۷۴ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۰۵. [۱۳۱۱] کافی: ۴ / ۲۶۳ / ۴۵، همان، همان، ۳۳۰۶. [۱۳۱۲] بحار: ۷ / ۳۰۲ / ۵۶، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۰۷. [۱۳۱۳] بحار: ۷ / ۳۰۲ / ۵۷، همان، همان، ج ۴، ح ۳۳۰۸. [۱۳۱۴] کافی: ۴ / ۲۲۶ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۰۹. [۱۳۱۵] کافی: ۴ / ۲۲۷ / ۳، وسایل الشیعه: ۹ / ۳۳۶ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۱۰. [۱۳۱۶] کمال الدین: ۳۴۶ / ۳۳، همان، همان، ۳۳۱۴. [۱۳۱۷] بحار: ۲ / ۲۹ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۲۰. [۱۳۱۸] کافی: ۲ / ۴۰۰ / ۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۲۶. [۱۳۱۹] کافی: ۱ / ۱۶۲ / ۱، همان، همان، ۳۳۲۸. [۱۳۲۰] تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۷۰، همان، همان، ۳۳۳۱. [۱۳۲۱] بحار: ۲ / ۱۵۰ / ۲۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۳۹. [۱۳۲۲] بحار: ۲ / ۱۴۵ / ۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۴۴. [۱۳۲۳] بحار: ۲ / ۱۴۵ / ۹، همان، همان، ۳۳۴۵. [۱۳۲۴] خصال: ۵۴۲ / ۱۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۴۹. [۱۳۲۵] بحار: ۲ / ۱۶۱ / ۱۴، همان، همان، ۳۳۵۷. [۱۳۲۶] بحار: ۲ / ۱۶۱ / ۱۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۸۰. [۱۳۲۷] بحار: ۲ / ۱۶۴ / ۲۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۳۸۲. [۱۳۲۸] وسایل الشیعه: ۱ / ۶۰ / ۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۲۱۰. [۱۳۲۹] دعوات راوندی: ۱۱۸ / ۲۷۶، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۷۶۲. [۱۳۳۰] تحف العقول: ۳۵۸، همان، همان، ۳۷۶۷. [۱۳۳۱] بحار: ۷۷ / ۱۱۶ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۷۷۵. [۱۳۳۲] الاختصاص: ۲۲۶، التمهیص: ۵۹ / ۱۲۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۷۸۲ و ۳۷۸۳. [۱۳۳۳] بحار: ۷۸ / ۲۰۱ / ۲۹، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۷۹۶. [۱۳۳۴] دعوات راوندی: ۱۲۰ / ۲۸۴، همان، همان، ۳۷۹۸. [۱۳۳۵] محاسن: ۲ / ۳۶۳ / ۲۲۶۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۰۲. [۱۳۳۶] دعوات راوندی: ۱۲۰ / ۲۸۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۰۴. [۱۳۳۷] علل الشرایع: ۹۳ / ۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۰۹. [۱۳۳۸] دعوات راوندی: ۲۸۷ / ۱۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۱۶. [۱۳۳۹] بحار: ۷۲ / ۷۱ / ۲، همان، همان، ۳۸۱۸. [۱۳۴۰] بحار: ۷۳ / ۱۵۷ / ۳، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۲۱. [۱۳۴۱] امالی شیخ صدوق: ۱۶ / ۵، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۲۶. [۱۳۴۲] کافی: ۲ / ۲۲۶ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۲۶. [۱۳۴۳] امالی شیخ مفید: ۳۲۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۳۹. [۱۳۴۴] تحف العقول: ۳۰۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۴۳. [۱۳۴۵] بحار: ۱۷ / ۲۶۷ / ۷۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۴۴. [۱۳۴۶] امالی شیخ صدوق: ۲۱۲ / ۱۰، همان، همان، ۳۸۵۶. [۱۳۴۷] بحار: ۷ / ۲۶۵ / ۲۳، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۶۰. [۱۳۴۸] بحار: ۷ / ۲۷۲ / ۳۹، همان، همان، ۳۸۶۲. [۱۳۴۹] محاسن: ۲ / ۱۶۳ / ۱۴۴۶، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۶۴. [۱۳۵۰] کافی: ۲ / ۱۳۴ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۶۷. [۱۳۵۱] بحار: ۷ / ۲۶۷ / ۳۰، همان، همان، ۳۸۶۸. [۱۳۵۲] بحار: ۷۴ / ۱۰۲ / ۵۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۶۹. [۱۳۵۳] کافی: ۲ / ۱۹۰ / ۸، همان، همان، ۳۸۸۱. [۱۳۵۴] بحار: ۷ / ۲۶۶ / ۲۶، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۷۷. [۱۳۵۵] کافی: ۲ / ۲۶۴ / ۱۹، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۸۶. [۱۳۵۶] نور الثقلین: ۴ / ۴۸۱ / ۲۸، همان، همان، ۳۸۹۰. [۱۳۵۷] خصال: ۸۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۸۹۴. [۱۳۵۸] بحار: ۷۳ / ۲۵۵ / ۲۳، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۹۱۸. [۱۳۵۹] خصال: ۲۶۹ / ۵، همان، همان، ۳۹۲۲. [۱۳۶۰] بحار: ۷۳ / ۲۵۵ / ۲۵، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۹۲۵. [۱۳۶۱] خصال: ۲۷۱ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۲۹۳۱. [۱۳۶۲] بحار: ۷۳ / ۲۵۲ / ۱۲، همان، همان، ۳۹۳۲. [۱۳۶۳] خصال: ۴۳۴ / ۲۰، همان همان ۳۹۳۳. [۱۳۶۴] کافی: ۲ / ۳۰۷ / ۵، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۹۳۹. [۱۳۶۵] کافی: ۲ / ۳۲۷ / ۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۹۴۲. [۱۳۶۶] کافی: ۸ / ۸ / ۱، همان، همان، ۳۹۴۳. [۱۳۶۷] خصال: ۱۲۱ / ۱۱۳، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۹۵۴. [۱۳۶۸] کافی: ۲ / ۳۰۷ / ۷، همان، همان، ۳۹۵۸. [۱۳۶۹] بحار: ۷۲ / ۲۳۲ / ۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۰۸۶. [۱۳۷۰] بحار: ۵ / ۳۰۵ / ۲۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۰۹۳. [۱۳۷۱] خصال: ۵۳ / ۷۰، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۱۱۲. [۱۳۷۲] بحار: ۷۴ / ۲۲۳ / ۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۱۱۳. [۱۳۷۳] کافی: ۸ / ۱۳ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳،

ح ۴۱۲۳. [۱۳۷۴] امالی شیخ مفید: ۱۳۷ / ۶، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۱۳۲. [۱۳۷۵] بحار: ۲۸۷ / ۷۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۱۵۳. [۱۳۷۶] المحاسن: ۱ / ۲۳۸ / ۴۳۶ میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۱۵۶. [۱۳۷۷] کافی: ۲ / ۱۷۰ / ۴، همان، همان، ۴۱۵۷. [۱۳۷۸] خصال شیخ صدوق: ۳۵۱ / ۲۷، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۱۵۸. [۱۳۷۹] کافی: ۲ / ۷۰ / ۵، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۱۶۴. [۱۳۸۰] کافی: ۷ / ۴۳۴ / ۱، وسایل الشیعه: ۱۶ / ۱۱۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۲۷۰. [۱۳۸۱] ثواب الاعمال: ۲۶۹ / ۱، همان، همان، ۴۲۷۱. [۱۳۸۲] ثواب الاعمال: ۲۶۱ / ۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۲۷۲. [۱۳۸۳] بحار: ۱۰۴ / ۲۱۱ / ۲۷، همان، همان، ۴۲۷۳. [۱۳۸۴] خصال: ۶۰۷ / ۹، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۲۷۹. [۱۳۸۵] کافی: ۷ / ۴۳۹ / ۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۲۸۲. [۱۳۸۶] کافی: ۷ / ۴۴۳ / ۱، همان، همان، ۴۲۸۷. [۱۳۸۷] کافی: ۷ / ۴۳۷ / ۲، امالی شیخ صدوق: ۳۴۲ / ۱۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۲۸۹. [۱۳۸۸] خصال: ۵۷۱ / ۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۳۱۱. [۱۳۸۹] غررالحکم: ۷۶۵۵، همان، همان، ۴۳۲۲. [۱۳۹۰] غررالحکم: ۶۶۵۴، همان، همان، ۴۳۲۳. [۱۳۹۱] غررالحکم: ۹۳۲۲، همان، همان، ۴۳۲۴. [۱۳۹۲] بحار: ۷۸ / ۲۶۹ / ۱۰۹، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۳۳۶. [۱۳۹۳] امالی شیخ صدوق: ۴۹۱ / ۹، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۳۵۵. [۱۳۹۴] کافی: ۲ / ۲۳۱ / ۴، همان، همان، ۴۳۶۱. [۱۳۹۵] بحار: ۷۸ / ۲۱۱ / ۹۳، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۵۵۰. [۱۳۹۶] امالی شیخ طوسی: ۳۰۱ / ۵۹۷، همان، همان، ۴۵۵۵. [۱۳۹۷] بحار: ۷۹ / ۱۱۳ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۵۶۴. [۱۳۹۸] کافی: ۲ / ۱۰۶ / ۵، همان، همان، ۴۵۷۰. [۱۳۹۹] کافی: ۲ / ۱۰۶ / ۳، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۵۷۲. [۱۴۰۰] بحار: ۷۸ / ۲۴۲ / ۳۴، همان، همان، ۴۵۷۸. [۱۴۰۱] بحار: ۷۸ / ۲۰۶ / ۶۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۵۸۷. [۱۴۰۲] مشکاة الانوار: ۱۸۴، همان، همان، ۴۶۰۴. [۱۴۰۳] تحف العقول: ۱۰۰، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۷۴۹. [۱۴۰۴] کافی: ۲ / ۱۶ / ۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۷۴۵۷. [۱۴۰۵] بحار: ۸ / ۳۵۹ / ۲۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۷۷۸. [۱۴۰۶] کافی: ۲ / ۱۶ / ۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۷۸۵. [۱۴۰۷] بحار: ۷۰ / ۲۴۸ / ۲۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۸۰۷. [۱۴۰۸] بحار: ۱۰۱ / ۱۲۳ / ۱۸، همان، ۶۱۶۹، ۴. [۱۴۰۹] وسایل الشیعه: ۱۰ / ۴۶۴ / ۱، ثواب الاعمال: ۱۱۰ / ۳، همان ج ۷، ح ۱۳۰۱۹ و ۱۳۰۲۰. [۱۴۱۰] کافی: ۲ / ۱۹۴ / ۹، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۵۶. [۱۴۱۱] کافی: ۲ / ۱۹۵ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۵۷. [۱۴۱۲] تحف العقول: ۳۰۳، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۵۹. [۱۴۱۳] کافی: ۲ / ۱۹۹ / ۱۱، همان، همان، ۴۴۶۰. [۱۴۱۴] کافی: ۲ / ۱۹۳ / ۱، همان، همان، ۴۴۶۲. [۱۴۱۵] کافی: ۲ / ۱۹۴ / ۷، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۶۵. [۱۴۱۶] امالی شیخ صدوق: ۳۹۹ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۶۶. [۱۴۱۷] کافی: ۲ / ۱۹۳ / ۴، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۶۷. [۱۴۱۸] امالی شیخ صدوق: ۹۹ / ۱۵۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۲۳۷۰. [۱۴۱۹] بحار: ۷۴ / ۲۸۷ / ۱۳، همان، همان، ۴۴۷۲. [۱۴۲۰] بحار: ۷۴ / ۳۱۱ / ۶۷، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۷۴. [۱۴۲۱] تنبیه الخواطر: ۲ / ۸۰، همان، همان، ۴۴۷۵. [۱۴۲۲] ثواب الاعمال: ۳۴۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۷۸. [۱۴۲۳] الاختصاص: ۳۱، همان، همان، ۴۴۸۰. [۱۴۲۴] کافی: ۲ / ۳۶۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۸۱. [۱۴۲۵] کافی: ۲ / ۲۰۵ / ۵، همان، همان، ۴۴۸۳. [۱۴۲۶] کافی: ۲ / ۲۰۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۸۵. [۱۴۲۷] کافی: ۲ / ۱۹۷ / ۶، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۵۰. [۱۴۲۸] بحار: ۷۴ / ۳۱۶ / ۷۲، همان، همان، ۴۴۵۱. [۱۴۲۹] امالی شیخ طوسی: ۹۷ / ۱۴۷، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۵۳. [۱۴۳۰] کافی: ۲ / ۱۹۹ / ۱۰، همان، همان، ۴۴۵۴. [۱۴۳۱] کافی: ۲ / ۱۶۵ / ۱۱، همان همان، ۴۴۵۵. [۱۴۳۲] عیون الاخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۱۷۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۸۶. [۱۴۳۳] تحف العقول: ۳۶۵، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۸۹. [۱۴۳۴] کافی: ۲ / ۳۲۳ / ۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۷۸۶. [۱۴۳۵] بحار: ۷۶ / ۱۸۰ / ۱۰، میزان الحکمه ج ۲، ح ۱۷۹۱. [۱۴۳۶] خصال: ۸۹ / ۲۵، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۷۹۲. [۱۴۳۷] کافی: ۲ / ۲۹۰ / ۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۷۹۵. [۱۴۳۸] تحف العقول: ۳۱۶، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۷۹۷. [۱۴۳۹] التوحید: ۳۵۴ / ۳، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۸۸۷. [۱۴۴۰] بحار: ۸۱ / ۲۰۹ / ۲۵، همان، همان، ۱۸۸۸. [۱۴۴۱] کافی: ۲ / ۲۵۲ / ۱، همان، همان، ۱۸۸۹. [۱۴۴۲] بحار: ۶۸ / ۲۲۱ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۰۰. [۱۴۴۳] بحار: ۶۷ / ۳۱۲ / ۱۸، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۰۱. [۱۴۴۴] امالی شیخ مفید: ۴۰ / ۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۰۶. [۱۴۴۵] نورالثقلین: ۵ / ۵۴۷ / ۳۰، همان، همان، ۱۹۰۷. [۱۴۴۶] بحار: ۹۷ /

۲۲۱ / ۲۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۰۹. [۱۴۴۷] کافی: ۲ / ۲۵۷ / ۲۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۱۸. [۱۴۴۸] نورالثقلین: ۴ / ۵۹۹ / ۳۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۲۰. [۱۴۴۹] کافی: ۲ / ۲۶۰ / ۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۲۵. [۱۴۵۰] مسکن الفؤاد: ۵۸، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۲۸. [۱۴۵۱] بحار: ۶۷ / ۲۳۱ / ۴۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۲۹. [۱۴۵۲] بحار: ۷۸ / ۲۰۰ / ۲۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۳۰. [۱۴۵۳] بحار: ۶۷ / ۲۰۷ / ۸، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۳۴. [۱۴۵۴] بحار: ۶۷ / ۲۱۱ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۳۶. [۱۴۵۵] بحار: ۶۷ / ۲۲۹ / ۴۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۳۷. [۱۴۵۶] بحار: ۶۷ / ۲۳۷ / ۵۴، همان، همان، ۱۹۳۸. [۱۴۵۷] بحار: ۸۲ / ۱۴۸ / ۳۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۴۸. [۱۴۵۸] بحار: ۶۷ / ۲۱۰ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۵۰. [۱۴۵۹] امالی شیخ مفید: ۳۹ / ۶، همان، همان، ۱۹۵۷. [۱۴۶۰] بحار: ۸۱ / ۱۸۰ / ۲۶، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۶۲. [۱۴۶۱] بحار: ۶۷ / ۲۱۲ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۶۵. [۱۴۶۲] کافی: ۲ / ۲۵۷ / ۲۳، همان، همان، ۱۹۶۶. [۱۴۶۳] بحار: ۸۱ / ۱۷۳ / ۹، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۳۶۹. [۱۴۶۴] بحار: ۷۲ / ۳۳۱ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۱۷. [۱۴۶۵] خصال: ۸ / ۲۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۷۳. [۱۴۶۶] تحف العقول: ۳۱۸، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۷۸. [۱۴۶۷] تحفل العقول: ۳۲۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۷۹. [۱۴۶۸] تحف العقول: ۳۵۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۸۳. [۱۴۶۹] بحار: ۷۱ / ۳۴ / ۱۷، همان، همان، ۱۹۸۹. [۱۴۷۰] کافی: ۵ / ۱۴۸ / ۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۰۲۲. [۱۴۷۱] کافی: ۵ / ۱۴۸ / ۱، همان، همان، ۲۰۲۶. [۱۴۷۲] کافی: ۵ / ۱۴۸ / ۶، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۰۲۸. [۱۴۷۳] وسایل الشیعه: ۱۲ / ۸ / ۱۰، همان، همان، ۲۰۳۰. [۱۴۷۴] کافی: ۵ / ۳۰۵ / ۵، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۰۳۳. [۱۴۷۵] وسایل الشیعه: ۱۲ / ۲۸۳ / ۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۰۳۵. [۱۴۷۶] کثر العمال: ۹۶۵۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۰۴۲. [۱۴۷۷] وسایل الشیعه: ۱۲ / ۲۸۶ / ۳، کثر العمال: ۴ / ۹۰، خصال: ۲۲۴ / ۵۵، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۰۴۴. [۱۴۷۸] کافی: ۵ / ۱۵۲ / ۸، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۰۴۷. [۱۴۷۹] کافی: ۵ / ۱۵۹ / ۱، سنن ابی داود: ۳۳۳۶، همان، همان، ۲۰۸۴ و ۲۰۸۵. [۱۴۸۰] وسایل الشیعه: ۱۲ / ۳۲۳ / ۳۴، کافی: ۵ / ۱۶۷ / ۳، همان، همان، ۲۰۵۲. [۱۴۸۱] کافی: ۷ / ۱۵۴ / ۲۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۰۶۶. [۱۴۸۲] وسایل الشیعه: ۱۲ / ۲۹۳ / ۱۰ و ۱۲ / ۲۹۴ / ۵، بحار: ۱۰۳ / ۱۰۰ / ۱۰۳، همان، همان، ۲۰۶۷. [۱۴۸۳] بحار: ۱۰۳ / ۹۸ / ۳۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۰۷۵. [۱۴۸۴] مستدرک الوسایل: ۱۳ / ۱۰ / ۱۴۷۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۶۵۲. [۱۴۸۵] بحار ۱۰۳ / ۱۴۰ / ۲۱، وسایل الشیعه: ۱۳ / ۷۶ / ۱، میزان الحکمه: ج ۴. [۱۴۸۶] کافی: ۵ / ۹۳ / ۲، وسایل الشیعه: ۱۳ / ۷۹ / ۲، همان، ج ۴، ۶۳۲۸. [۱۴۸۷] بحار: ۱۰۳ / ۸۷ / ۳، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۱۷۹. [۱۴۸۸] بحار: ۱۰۳ / ۱۰۳ / ۵۵، همان، همان، ج ۶، ح ۹۲۱۶. [۱۴۸۹] بحار: ۶۰ / ۲۱۳ / ۲۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۲۲۹. [۱۴۹۰] بحار: ۶ / ۲۱۳ / ۲۳، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۲۳۰. [۱۴۹۱] بحار: ۶۰ / ۲۱۶ / ۳۸، همان، همان، ۲۲۳۲. [۱۴۹۲] نورالثقلین: ۳ / ۱۳۸ / ۷۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۲۳۴. [۱۴۹۳] الغیبه شیخ طوسی: ۴۷۱ / ۴۸۹، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۱۵۹. [۱۴۹۴] بحار: ۵۲ / ۲۹ / ۲۴، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۲۰۴. [۱۴۹۵] مکارم الاخلاق: ۱ / ۶۶ / ۷۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۳۶۴. [۱۴۹۶] کافی: ۲ / ۳۷۷ / ۸، همان، همان، ۲۳۷۳. [۱۴۹۷] کافی: ۲ / ۳۷۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۳۷۹. [۱۴۹۸] کافی: ۲ / ۳۷۸ / ۱۰، همان، همان، ۲۳۸۰. [۱۴۹۹] بحار: ۷۵ / ۴۶۸ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۳۹۲. [۱۵۰۰] قرب الاسناد: ۳۶ / ۱۱۷، همان، همان، ۲۳۹۵. [۱۵۰۱] کافی: ۲ / ۵۰۴ / ۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۴۰۰. [۱۵۰۲] التوحید: ۱۲ / ۱۳، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۵۳۳. [۱۵۰۳] کافی: ۲ / ۱۰۳ / ۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۵۵۴. [۱۵۰۴] کافی: ۲ / ۱۴۴ / ۲، همان، همان، ۲۵۷۶. [۱۵۰۵] التوحید: ۱۹ / ۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۵۸۱. [۱۵۰۶] خصال: ۱۵۱ / ۱۸۵، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۵۹۲. [۱۵۰۷] بحار: ۶۹ / ۲۵۱ / ۳۰ و ۸ / ۱۴۰ / ۵۷ و ص ۱۲۶ / ۲۷، همان، همان، ۲۶۱۵. [۱۵۰۸] کافی: ۲ / ۸۳ / ۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۶۱۷. [۱۵۰۹] بحار: ۷۱ / ۳۸۳ / ۱۸، همان، همان، ۲۶۱۸. [۱۵۱۰] بحار: ۸ / ۱۲۰ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۶۲۰. [۱۵۱۱] نورالثقلین: ۵ / ۴۸۴ / ۵۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۶۲۹. [۱۵۱۲] بحار: ۸ / ۱۲۷ / ۲۷ و ۸ / ۱۸۱ / ۱۹۵ / ۱۸۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۶۳۱. [۱۵۱۳] وسایل الشیعه: ۱۱ / ۱۹۷ / ۲۲، بحار: ۷۱ / ۲۷۰ / ۹، همان، همان، ۲۶۴۹. [۱۵۱۴] بحار: ۸ /

۳۳۵ / ۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۶۵۳. [۱۵۱۵] وسایل الشیعه: ۱۱ / ۳۵ / ۹، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۶۷۸. [۱۵۱۶] تحف العقول: ۳۰۴، همان، همان، ۲۷۵۲. [۱۵۱۷] کافی: ۸ / ۷ / ۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۷۷۱. [۱۵۱۸] کافی: ۸ / ۷ / ۱۱، همان، همان، ۲۷۷۲. [۱۵۱۹] بحار: ۲۸۷۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۸۹۵. [۱۵۲۰] بحار: ۸ / ۲۸۰ / ۱، همان، همان، ۲۸۹۶. [۱۵۲۱] بحار: ۸ / ۲۸۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۹۰۰. [۱۵۲۲] خصال: ۱۵۹ / ۲۰۴، همان، همان، ۲۹۰۸. [۱۵۲۳] بحار: ۸ / ۲۹۵ / ۴۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۹۱۳. [۱۵۲۴] کافی: ۲ / ۳۱۰ / ۱۰، ثواب الاعمال: ۲۶۵ / ۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۹۲۰. [۱۵۲۵] التوحید: ۲۰ / ۶، همان، همان، ۲۹۲۷. [۱۵۲۶] التوحید: ۲۰ / ۷، همان، همان، ۲۹۲۸. [۱۵۲۷] کافی: ۲ / ۸۵ / ۵، همان، همان، ۲۹۴۳. [۱۵۲۸] بحار: ۸ / ۲۸۷ / ۱۹، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۹۴۸. [۱۵۲۹] الزهد حسین بن سعید: ۴۳ / ۱۱۵، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۹۹۹. [۱۵۳۰] کافی: ۲ / ۶۶۷ / ۸، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۰۰۰. [۱۵۳۱] امالی شیخ صدوق: ۲۹۴ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۹۹۸. [۱۵۳۲] وسایل الشیعه: ۸ / ۴۸۷ / ۱ و ۸۶، بحار: ۷۴ / ۱۵۲، همان، همان، ۳۰۱۸. [۱۵۳۳] تحف العقول: ۳۱۶، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۰۴۵. [۱۵۳۴] وسایل الشیعه: ۱۱ / ۴۷۱ / ۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۰۵۳۵. [۱۵۳۵] بحار: ۷۰ / ۲۲ / ۲۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۰۷۵. [۱۵۳۶] بحار: ۷۰ / ۲۵ / ۲۵، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۰۸۱. [۱۵۳۷] اقبال لاهوری: ۱ / ۱۳۵، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۰۸۲. [۱۵۳۸] جامع الاخبار: ۵۱۸ / ۱۴۶۸، همان، همان، ۳۰۸۹. [۱۵۳۹] اقبال الاعمال: ۱ / ۱۲۹، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۰۹۰. [۱۵۴۰] کافی: ۲ / ۱۲۵ / ۵، همان، همان، ۳۰۹۶. [۱۵۴۱] خصال: ۲۱ / ۷۴، همان، همان، ۳۰۹۷. [۱۵۴۲] کنز العمال: ۵۸۲۶، مشکاة الانوار: ۳۰۹، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۱۰۱. [۱۵۴۳] مستدرک الوسائل: ۱۲ / ۱۷۳ / ۱۳۸۱۰، همان، همان، ۳۱۰۶. [۱۵۴۴] کافی: ۲ / ۱۳۰ / ۱۰، همان، همان، ۳۱۰۷. [۱۵۴۵] تحف العقول: ۳۷۶، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۱۱۳. [۱۵۴۶] امالی شیخ صدوق: ۲۴۳ / ۸، همان، همان، ۳۱۱۶. [۱۵۴۷] کافی: ۲ / ۲۹۹ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۱۲۲. [۱۵۴۸] کافی: ۲ / ۱۹۲ / ۱۶، همان، همان، ۳۱۲۷. [۱۵۴۹] کافی: ۲ / ۱۹۲ / ۱۶، همان، همان، ۳۱۲۷. [۱۵۵۰] کامل الزیارات: ۱۴۶، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۱۳۰. [۱۵۵۱] کافی: ۸ / ۱۴ / ۱، همان، همان، ۳۱۳۵. [۱۵۵۲] اعلام الدین: ۳۷۸، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۱۳۶. [۱۵۵۳] بحار: ۷۱ / ۱۵۶ / ۷۴، کنز العمال: ۱۸۸۲، همان، همان، ۳۱۴۸. [۱۵۵۴] امالی شیخ صدوق: ۲۹۲ / ۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۱۵۲. [۱۵۵۵] مصابح الشریعه: ۵۲۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۱۵۴. [۱۵۵۶] بحار: ۷۰ / ۲۵ / ۲۶، همان، همان، ۳۱۵۹. [۱۵۵۷] کافی: ۸ / ۱۲۹ / ۹۸، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۱۶۵. [۱۵۵۸] المحاسن: ۱ / ۴۱۳ / ۹۴۳، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۱۷۸. [۱۵۵۹] کافی: ۲ / ۱۲۷ / ۱۶، همان، همان، ۳۱۹۱. [۱۵۶۰] خصال: ۳ / ۴، همان، همان، ۳۱۹۲. [۱۵۶۱] بحار: ۶۱ / ۱۳۲ / ۳، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۲۱۴. [۱۵۶۲] تحف العقول: ۳۲۵، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۲۱۹. [۱۵۶۳] بحار: ۴ / ۵۴ / ۴۳، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۹۵۴. [۱۵۶۴] التوحید: ۲۸۹ / ۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۹۷۷. [۱۵۶۵] کافی: ۶ / ۵۳۹ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۹۸۲. [۱۵۶۶] بحار: ۳ / ۱۵۲، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۹۸۴. [۱۵۶۷] معانی الاخبار: ۲۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۸۸۶. [۱۵۶۸] بحار: ۵۸ / ۲۸ / ۴۶، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۸۸۷. [۱۵۶۹] تحف العقول: ۳۷۷، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۹۲۳. [۱۵۷۰] کافی: ۲ / ۲۸۴ / ۱۸، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۱۳۴. [۱۵۷۱] کافی: ۱ / ۴۷ / ۳، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۱۳۹. [۱۵۷۲] نور الثقلین: ۱ / ۴۵۷ / ۱۲۸، همان، همان، ۲۱۴۰. [۱۵۷۳] بحار: ۵ / ۵۹ / ۱۰۹، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۲۴۱. [۱۵۷۴] بحار: ۵ / ۶۰ / ۱۱۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۲۵۱. [۱۵۷۵] بحار: ۶۷ / ۳۵۱ / ۵۴، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۲۶. [۱۵۷۶] خصال: ۹۷ / ۴۲، همان، همان، ۲۷. [۱۵۷۷] خصال: ۹۷ / ۴۲، همان، همان، ۳۲۷. [۱۵۷۸] نور الثقلین: ۵ / ۴۷۰ / ۲۰ و ۱۹، ۴۶۹ / ۱۸ و ص ۴۷۱ / ۲۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۳۳. [۱۵۷۹] کافی: ۲ / ۱۶۶ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۸. [۱۵۸۰] کافی: ۲ / ۱۶۶ / ۴، همان، همان، ۱۴۹. [۱۵۸۱] بحار: ۷۴ / ۲۳۴ / ۳۰، همان، همان، ۱۵۰. [۱۵۸۲] تحف العقول: ۳۱۹، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۵۶. [۱۵۸۳] تحف العقول: ۳۶۸، همان، همان، ۱۵۷. [۱۵۸۴] الاختصاص: ۲۳۹، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۶۷. [۱۵۸۵] تحف العقول: ۳۷۰، همان، همان، ۱۶۹. [۱۵۸۶] تحف العقول: ۳۲۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۷۲. [۱۵۸۷] خصال: ۳۳۴ / ۳۵، همان، همان،

۱۷۵. [۱۵۸۸] بحار: ۷۴ / ۱۸۱ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۲۰۲. [۱۵۸۹] بحار: ۷۴ / ۱۸۲ / ۶، همان، همان، همان، ۲۰۷. [۱۵۹۰] بحار: ۷۴ / ۲۳۶ / ۳۵، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۲۱۳. [۱۵۹۱] بحار: ۷۴ / ۱۶۴ / ۳۱، همان، همان، همان، ۲۱۴. [۱۵۹۲] المحاسن: ۱ / ۴۱۵ / ۹۵۰، همان، همان، ۲۱۵. [۱۵۹۳] تحف العقول: ۳۲۳، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۲۲۰. [۱۵۹۴] تحف العقول: ۳۲۴، همان، همان، همان، ۲۲۱. [۱۵۹۵] تحف العقول: ۳۶۸، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۲۲۸. [۱۵۹۶] بحار: ۷۴ / ۲۸۲ / ۳، همان، همان، همان، ۲۳۰. [۱۵۹۷] اعلام الدین: ۳۰۴، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۲۴۵. [۱۵۹۸] تحف العقول: ۳۶۹، همان، همان، همان، ۲۴۶. [۱۵۹۹] کافی: ۲ / ۶۷۲ / ۷، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۲۸۶. [۱۶۰۰] بحار: ۷۵ / ۶۵ / ۲، همان، همان، همان، ۲۹۱. [۱۶۰۱] بحار: ۷۴ / ۲۹۸ / ۳۲، همان، همان، همان، ۲۹۴. [۱۶۰۲] کافی: ۲ / ۲۰۶ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۲۹۵. [۱۶۰۳] بحار: ۷۴ / ۳۰۲ / ۴۱، همان، همان، همان، ۲۹۶. [۱۶۰۴] بحار: ۷۴ / ۲۲۷ / ۲۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۲۹۸. [۱۶۰۵] بحار: ۷۴ / ۲۸۷ / ۱۳، همان، همان، همان، ۳۹۹. [۱۶۰۶] بحار: ۷۴ / ۳۲۲ / ۸۹، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۳۰۳. [۱۶۰۷] بحار: ۷۴ / ۳۹۹ / ۳۸، همان، همان، همان، ۳۰۷. [۱۶۰۸] بحار: ۷۲ / ۱۹۸ / ۲۵، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۳۱۲. [۱۶۰۹] تحف العقول: ۳۷۶، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۳۸۷. [۱۶۱۰] کافی: ۸ / ۱۵۰ / ۱۳۲، همان، همان، همان، ۳۸۹. [۱۶۱۱] مستدرک الوسائل: ۱۲ / ۲۰۱ / ۱۳۸۸، همان، همان، ۳۹۸. [۱۶۱۲] بحار: ۱۰۳ / ۱۶۲ / ۶، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۴۰۴. [۱۶۱۳] مستدرک الوسائل: ۱۲ / ۲۰۱ / ۱۳۸۸۲، همان، همان، ۳۹۹. [۱۶۱۴] مکارم الاخلاق: ۱ / ۴۷۸ / ۱۶۴۸ بحار: ۱۰۴ / ۹۵ / ۴۰، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۴۰۶ و ۴۰۷. [۱۶۱۵] بحار: ۱۷ / ۸ / ۱۱، همان، همان، ۲۲۴. [۱۶۱۶] ثواب الاعمال: ۲۶۶ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۴۳۸. [۱۶۱۷] کافی: ۵ / ۳۱۳ / ۴۰، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۴۹۳. [۱۶۱۸] بحار: ۲ / ۲۷۴ / ۱۹، همان، همان، همان، ۴۹۴. [۱۶۱۹] کافی: ۳ / ۴۱۳ / ۷، همان، همان، همان، ۵۰۰. [۱۶۲۰] میزان الحکمه: ج ۱، ح ۵۰۰. [۱۶۲۱] کافی: ۱ / ۱۶۴ / ۳، همان، همان، همان، ۵۰۱. [۱۶۲۲] کافی: ۱ / ۱۶۴ / ۴، همان، همان، همان، ۵۰۲. [۱۶۲۳] وسایل الشیعه: ۱۸ / ۲۱۳ / ۱، کافی: ۷ / ۴۳۱ / ۱۵، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۳۶۰. [۱۶۲۴] مستدرک الوسائل: ۱۲ / ۹۴ / ۱۳۶۱۵، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۵۸۸. [۱۶۲۵] وسایل الشیعه: ۱۶ / ۴۰۵ / ۱۶، باب ۱، و ۱۶ / ۴۰۷ / ۸، همان، همان، همان، ۶۰۱. [۱۶۲۶] المحجّه البيضاء: ۳ / ۶ / وسایل الشیعه: ۱۶ / ۴۷۰ / ۱۶، باب ۴۹، همان، همان، همان، ۶۳۸. [۱۶۲۷] وسایل الشیعه: ۱۶ / ۵۱۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۶۴۵. [۱۶۲۸] وسایل الشیعه: ۱۶ / ۵۱۰ / ۱، همان، همان، همان، ۶۴۸. [۱۶۲۹] تحف العقول: ۳۷۵، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۲۵۶. [۱۶۳۰] کافی: ۲ / ۲۶ / ۳، همان، همان، همان، ۱۲۵۷. [۱۶۳۱] بحار: ۶۸ / ۲۲۵ / ۲۴، کتّال العمال: ۱ / ۲۳ / ۲۳، همان، همان، همان، ۱۲۵۸. [۱۶۳۲] بحار: ۷۰ / ۱۰۶ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۲۷۳. [۱۶۳۳] معانی الاخبار: ۱۸۷ / ۵، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۲۷۶. [۱۶۳۴] بحار: ۷۸ / ۲۱۷ / ۹۳، همان، همان، ۱۲۸۴. [۱۶۳۵] بحار: ۷۸ / ۲۵۳ / ۱۱۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۲۸۵. [۱۶۳۶] المؤمن: ۳۹ / ۹۰، همان، همان، ۱۲۸۷. [۱۶۳۷] معانی الاخبار: ۱۸۷ / ۵، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۲۷۶. [۱۶۳۸] بحار: ۶۹ / ۱۹ / ۲، همان، همان، همان، ۱۲۹۲. [۱۶۳۹] امالی شیخ مفید: ۲۲ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۳۰۱. [۱۶۴۰] بحار: ۷۸ / ۲۳۹ / ۷۸، همان، همان، همان، ۱۳۲۴. [۱۶۴۱] بحار: ۶۹ / ۱۹ / ۲، همان، همان، ۱۲۹۲. [۱۶۴۲] کافی: ۲ / ۴۵ / ۲، همان، همان، همان، ۱۳۳۹. [۱۶۴۳] کافی: ۲ / ۴۲ / ۱، بحار: ۶۹ / ۱۵۴، باب ۳۲، همان، همان، ۱۳۴۱. [۱۶۴۴] امالی شیخ مفید: ۱۵۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۳۵۴. [۱۶۴۵] قرب الاسناد: ۳۸۲ / ۱۳۴۵، همان، همان، ۱۳۵۷. [۱۶۴۶] خصال: ۹ / ۲۹، همان، همان، ۱۳۵۹. [۱۶۴۷] کافی: ۲ / ۴۲۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۳۶۰. [۱۶۴۸] کافی: ۲ / ۳۸ / ۶، همان، همان، ۱۳۶۳. [۱۶۴۹] کافی: ۲ / ۴۱۹ / ۵، بحار: ۶۹ / ۲۱۲ / ۳۴، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۳۶۴. [۱۶۵۰] کافی: ۲ / ۱۲۸ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۳۷۵. [۱۶۵۱] تحف العقول: ۳۳۰، همان، همان، همان، ۱۳۷۹. [۱۶۵۲] معانی الاخبار: ۳۹۴ / ۴۸، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۳۸۰. [۱۶۵۳] معانی الاخبار: ۳۹۳ / ۴۳، همان، همان، همان، ۱۳۸۲. [۱۶۵۴] بحار: ۷۲ / ۲۲۰ / ۶، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۳۸۳. [۱۶۵۵] بحار: ۱۰۳ / ۸۶ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۳۹۰. [۱۶۵۶] تحف العقول: ۳۷۷، همان، همان، همان، ۱۳۹۱. [۱۶۵۷] بحار: ۷۸ / ۱۹۶ / ۱۶، همان، همان، همان، ۱۳۹۳. [۱۶۵۸] بحار: ۷۸ / ۱۹۶ / ۱۶، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۳۹۴. [۱۶۵۹] خصال: ۷۲ / ۱۰۹، بحار: ۲ / ۳۰۱ / ۳۰۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۳۸۴. [۱۶۶۰] خصال: ۲۷ / ۹۵، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۳۹۵. [۱۶۶۱] بحار: ۶۷ / ۶۵ / ۱۳،

همان، همان، ۱۴۰۰. [۱۶۶۲] کافی: ۲ / ۲۴۱ / ۳۸، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۱۰. [۱۶۶۳] بحار: ۷۵ / ۱۵۲ / ۲۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۰۱. [۱۶۶۴] بحار: ۷۴ / ۲۴۷ / ۱۷، همان، همان، ۱۴۰۴. [۱۶۶۵] کافی: ۲ / ۲۳۱ / ۴، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۲۱. [۱۶۶۶] کافی: ۲ / ۲۳۵ / ۱۷، همان، همان، ۱۴۲۲. [۱۶۶۷] کافی: ۲ / ۲۳۵ / ۱۸، همان، همان، ۱۴۲۳. [۱۶۶۸] بحار: ۶۷ / ۳۱۰ / ۴۴، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۴۷. [۱۶۶۹] بحار: ۶۷ / ۳۰۳ / ۳۴، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۶۳. [۱۶۷۰] بحار: ۶۹ / ۲۸۵ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۶۵. [۱۶۷۱] بحار: ۶۷ / ۳۰۵ / ۳۶، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۶۶. [۱۶۷۲] بحار: ۶۷ / ۷۱ / ۳۳، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۶۷. [۱۶۷۳] کافی: ۲ / ۲۴۲ / ۱، همان، همان، ۱۴۶۸. [۱۶۷۴] کافی: ۲ / ۱۲۶ / ۹، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۷۴. [۱۶۷۵] بحار: ۷۲ / ۳۳۶ / ۲۴، همان، همان، ۱۴۷۵. [۱۶۷۶] بحار: ۷۰ / ۱۱۱ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۴۵. [۱۶۷۷] غررالحکم: ۹۹۴۵، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۶۹۵. [۱۶۷۸] کافی: ۲ / ۳۹۹ / ۴، همان ج ۹۶۵۷، ۶. [۱۶۷۹] بحار: ۷۲ / ۱۲۸ / ۱۴، همان ج ۹۶۵۲، ۶. [۱۶۸۰] کافی: ۲ / ۱۶۷ / ۹، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۶۳۲. [۱۶۸۱] امالی شیخ طوسی: ۶۹۹ / ۴۹۲، میزان الحکمه: ج ۶، ح ۹۹۲۳. [۱۶۸۲] کافی: ۲ / ۱۴۸ / ۱، خصال: ۶ / ۱۸، همان ج ۹۲۸۷ و ۹۲۸۸. [۱۶۸۳] کافی: ۲ / ۳۵۱ / ۵، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۰۷۷. [۱۶۸۴] التمهید: ۵۰ / ۸۹، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۰۷۹. [۱۶۸۵] بحار: ۷۵ / ۲۱۱ / ۷، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۰۶۶. [۱۶۸۶] تحف العقول: ۴۵، همان، همان، ۴۰۶۷. [۱۶۸۷] تنبیه الخواطر: ۱ / ۱۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۹۱. [۱۶۸۸] کافی: ۲ / ۱۰۴ / ۵، همان، همان، ۱۴۹۲. [۱۶۸۹] امالی شیخ صدوق: ۲۰۴ / ۵، همان، همان، ۱۴۹۴. [۱۶۹۰] امالی شیخ صدوق: همان، همان، ۱۴۹۶. [۱۶۹۱] کافی ک ۲ / ۱۰۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۴۹۹. [۱۶۹۲] تنبیه الخواطر: ۱ / ۱۲، وسایل الشیعه: ۱۳ / ۲۲۱ / باب ۲، همان، همان، ۱۵۰۱. [۱۶۹۳] کافی: ۵ / ۲۹۸ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۵۱۴. [۱۶۹۴] بحار: ۱۸ / ۴۰۴ / ۱۰۸، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۵۴۹. [۱۶۹۵] بحار: ۶۰ / ۲۹۹ / ۵، همان، همان، ۱۵۵۳. [۱۶۹۶] علل الشرایع: ۱۴ / ۱۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۵۶۰. [۱۶۹۷] تفسیر قمی: ۲ / ۳۳۱، همان، همان، ۱۵۶۱. [۱۶۹۸] نورالثقلین: ۲ / ۴۰۴ / ۲۵۰، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۵۶۲. [۱۶۹۹] بحار: ۵ / ۳۱۳ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۵۶۴. [۱۷۰۰] علل الشرایع: ۱۱ / ۵، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۵۶۶. [۱۷۰۱] بحار: ۷۸ / ۱۹۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۵۸۹. [۱۷۰۲] بحار: ۷۸ / ۲۲۹ / ۵، همان، همان، ۱۵۹۰. [۱۷۰۳] بحار: ۷۳ / ۳۰۰ / ۳، همان، همان، ۱۵۹۹. [۱۷۰۴] امالی شیخ صدوق: ۳۱۶ / ۸، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۶۰۰. [۱۷۰۵] بحار: ۷۳ / ۳۰۷ / ۳۵، همان، همان، ۱۶۰۱. [۱۷۰۶] بحار: ۷۳ / ۳۰۴ / ۱۸، همان، همان، ۱۶۰۲. [۱۷۰۷] بحار: ۷۳ / ۳۰۵ / ۲۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۶۰۶. [۱۷۰۸] در متن حدیث اوساق آمده است که جمع وسق و هر وسق شصت صالح یا یک بار شتر است. [۱۷۰۹] وسایل الشیعه: ۶ / ۳۱۸ / ۱، همان، همان، ۱۶۱۸. [۱۷۱۰] بحار: ۷۳ / ۳۰۵ / ۲۵، همان ج ۹۱۸۳. [۱۷۱۱] تحف العقول: ۳۷۲، ۳۷۱، همان ج ۹۱۸۵. [۱۷۱۲] کافی: ۲ / ۱۵۸ / ۳، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۶۷۰. [۱۷۱۳] مستدرک الوسائل: ۱۲ / ۴۲۱ / باب ۳۲، تحف العقول: ۳۵۹، همان، همان، ۱۶۷۲. [۱۷۱۴] کافی: ۲ / ۱۷۵ / ۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۶۷۹. [۱۷۱۵] کافی: ۲ / ۱۷۵ / ۳، همان، همان، ۱۶۷۸. [۱۷۱۶] کافی: ۲ / ۱۷۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۶۷۹. [۱۷۱۷] عیون الاخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۴ / ۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۲۲۱. [۱۷۱۸] کافی: ۲ / ۹۷ / ۱۹، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۳۸۱. [۱۷۱۹] تفسیر قمی: ۲ / ۱۴۶، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۴۵۲. [۱۷۲۰] کافی: ۲ / ۳۵۰ / ۱، همان، همان، ۴۵۶. [۱۷۲۱] خصال: ۱۷ / ۶۰، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۴۶۲. [۱۷۲۲] تحف العقول: ۳۷۳، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۷۵۲۴. [۱۷۲۵] بحار: ۱ / ۲۲۶ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۷۵۳۷. [۱۷۲۶] نورالثقلین: ۳ / ۵۵۳ / ۱۲۲، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۶۸۳. [۱۷۲۷] نورالثقلین: ۳ / ۵۵۴ / ۱۲۴، همان، همان، ۱۶۸۴. [۱۷۲۸] بحار: ۶ / ۲۶۸ / ۱۱۹، همان، همان، ۱۶۸۶. [۱۷۲۹] بحار: ۶ / ۲۶۹ / ۱۲۴، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۶۸۷. [۱۷۳۰] المحاسن: ۱ / ۲۸۵ / ۵۶۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۶۸۸. [۱۷۳۱] المحاسن: ۱ / ۲۸۵ / ۵۶۲، همان، همان، ۱۶۸۹. [۱۷۳۲] مؤمن: ۴۶، ۴۵، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۶۹۲. [۱۷۳۳]

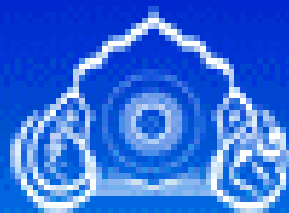
المحاسن: ۱ / ۲۸۵ / ۵۶۲، همان، همان، ۱۶۹۳. [۱۷۳۴] بحار: ۶ / ۲۷۰ / ۱۲۷، همان، همان، ۱۶۹۴. [۱۷۳۵] وسایل الشیعه: ۱۱ / ۳۰۴ / ۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۲۶۴. [۱۷۳۶] خصال: ۴۳۴ / ۲۰، همان، ج ۶، ح ۱۹۹۰. [۱۷۳۷] کافی: ۱ / ۶۸ / ۱۰، همان، همان، ج ۶، ح ۹۱۲۶. [۱۷۳۸] وسایل الشیعه: ۶ / ۳۲۵ / ۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۳۰۳۳. [۱۷۳۹] کافی: ۲ / ۳۱۵ / ۲، همان، همان، ۳۰۳۵. [۱۷۴۰] خصال: ۴۳۴ / ۲۰، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۳۰۳. [۱۷۴۱] بحار: ۷۸ / ۲۰۲ / ۳۵، همان ج ۴، ح ۵۱۷۷. [۱۷۴۲] بحار: ۱۷۵ / ۳۷۱ / ۱۵، همان ج ۶، ح ۸۷۳۶. [۱۷۴۳] بحار: ۱ / ۲۱۵ / ۲۵، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۲۲۵. [۱۷۴۴] کافی: ۲ / ۱۲۵ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۲۴۳. [۱۷۴۵] غررالحکم: ۶۹۹۱، همان، همان، ۴۲۶۲. [۱۷۴۶] ثواب الاعمال: ۱ / ۲۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۶۲۴. [۱۷۴۷] تحف العقول: ۳۱۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۸۵۳. [۱۷۴۸] تحف العقول: ۳۵۹، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۸۵۴. [۱۷۴۹] تحف العقول: ۳۱۷، همان، همان، ۱۸۵۶. [۱۷۵۰] تحف العقول: ۳۲۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۸۴۹. [۱۷۵۱] امالی شیخ صدوق: ۲۲۲ / ۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۱۱. [۱۷۵۲] الاختصاص: ۲۲۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۳۹۳ و ۴۴۱۸. [۱۷۵۳] بحار: ۷۰ / ۳۷۹ / ۲۶، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۸۶۵. [۱۷۵۴] تحف العقول: ۳۱۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۸۶۸. [۱۷۵۵] معانی الاخبار: ۲۳۸ / ۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۹۵۲. [۱۷۵۶] بحار: ۳ / ۸۰، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۰۳۳. [۱۷۵۷] امالی شیخ طوسی: ۶۶۳ / ۱۳۸۶، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۹۶۲. [۱۷۵۸] کافی: ۲ / ۴۱۹ / ۱، بحار: ۷۳ / ۱۴۲ و ۱۴۳ و ۹۲ / ۲۵۱، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۹۶۴. [۱۷۵۹] بحار: ۷۹ / ۲۳ / ۱۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۴۹. [۱۷۶۰] وسایل الشیعه: ۱۸ / ۳۸۱ / ۱۷، کافی ۷ / ۱۸۹ / ۴، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۶۲. [۱۷۶۱] خصال: ۲۷ / ۴۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۶۷. [۱۷۶۲] امالی شیخ صدوق: ۲۳۸ / ۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۷۴. [۱۷۶۳] نورالثقلین: ۱ / ۳۵۷ / ۲۰۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۱۹. [۱۷۶۴] نورالثقلین: ۱ / ۳۵۶ / ۲۰۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۲۱. [۱۷۶۵] تحف العقول: ۳۵۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۲۴. [۱۷۶۶] بحار: ۱۰۳ / ۳۶۸ / ۲، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۴۶. [۱۷۶۷] کافی: ۵ / ۴۹ / ۱۰، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۲۵۳. [۱۷۶۸] کافی: ۲ / ۴۵۵ / ۹، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۲۸. [۱۷۶۹] کافی: ۵ / ۱۲۷ / ۲، نور الثقلین: ۱ / ۶۳۴ / ۲۰۷، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۳۱ و ۸۳۳۲. [۱۷۷۰] بحار: ۷۵ / ۱۴۴ / ۹، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۳۴۸. [۱۷۷۱] بحار: ۷۹ / ۲۵۱ / ۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۳۵. [۱۷۷۲] علل الشرایع: ۵۲۷ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۳۹. [۱۷۷۳] من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۱۳۵ / ۳۶، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۴۱. [۱۷۷۴] معانی الاخبار: ۱۶۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۹۹۲. [۱۷۷۵] کافی: ۲ / ۳۶۱ / ۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۱۰۵. [۱۷۷۶] کافی: ۲ / ۳۶۱ / ۲، همان، همان، ۲۱۰۶. [۱۷۷۷] مستدرک الوسائل: ۱۱ / ۶۳ / ۱۲۴۳۰، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۶۳۸. [۱۷۷۸] مستدرک الوسائل: ۸ / ۳۳۷ / ۹۵۹۵، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۴۳۰. [۱۷۷۹] کافی: ۲ / ۳۰۱ / ۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۷۱۶. [۱۷۸۰] معانی الاخبار: ۱۵۴ / ۱، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۴۴۰. [۱۷۸۱] معانی الاخبار: ۲۹۹ / ۲، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۴۴۹. [۱۷۸۲] امالی شیخ طوسی: ۲۷۵ / ۵۲۶، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۴۶۵. [۱۷۸۳] کافی: ۶ / ۴۳۹ / ۵، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۲۴۶۷. [۱۷۸۴] کافی: ۲ / ۳۵ / ۱، همان ج ۶، ح ۸۹۰۶. [۱۷۸۵] وسایل الشیعه: ۵ / ۱۲۴، باب ۲۳، تفسیر عیاشی: ۱ / ۱۶۸ / ۲۸، همان، ج ۶، ح ۸۹۱۳. [۱۷۸۶] مشکاة الانوار: ۲۲۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۰۳۷. [۱۷۸۷] بحار: ۹۳ / ۳۳۱ / ۱۴، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۸۴۱. [۱۷۸۸] کافی: ۲ / ۱۶۵ / ۳ و ح ۲، همان ج ۶، ح ۹۹۲۵ و ۹۹۲۶. [۱۷۸۹] بحار: ۱۰۳ / ۱۶۲ / ۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۸۷۹. [۱۷۹۰] خصال: ۴۲۱ / ۱۷، میزان الحکمه: ج ۲، ح ۱۸۸۰. [۱۷۹۱] بحار: ۹۶ / ۱۷۲ / ۸، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۶۹. [۱۷۹۲] بحار: ۹۶ / ۱۷۰ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۶۷۳. [۱۷۹۳] کافی: ۳ / ۳۷۱ / ۱۵، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۶۸۸. [۱۷۹۴] مکارم الاخلاق: ۱ / ۱۲۵ / ۲۹۸، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۴۴۴. [۱۷۹۵] تحف العقول: ۳۷۰، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۴۵۰۷. [۱۷۹۶] مکارم الاخلاق: ۱ / ۲۵۶ / ۷۶۸، همان ج ۶، ح ۹۱۳۱. [۱۷۹۷] کافی: ۲ / ۸۳ / ۳۰۲، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۵۶. [۱۷۹۸] امالی شیخ صدوق: ۲۰ / ۸، میزان الحکمه: ج ۴، ح ۶۹۷۴. [۱۷۹۹] خصال: ۲۸۴ / ۳۳، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۵۵۴. [۱۸۰۰] کافی: ۲ / ۸۹ / ۶، میزان الحکمه: ج ۳، ح ۳۵۶۰. [۱۸۰۱]

نور الثقلین: ۳ / ۴۴۴ / ۱۱۹، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۲۴۷. [۱۸۰۲] بحار: ۱۰۳ / ۱۸۹ / ۱، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۸۲۵۲. [۱۸۰۳] بحار: ۷۸ / ۹۸ / ۲۶۰، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۶۹۰. [۱۸۰۴] تحف العقول: ۳۰۱، همان، همان، ۶۹۳. [۱۸۰۵] بحار: ۹۶ / ۳۷۵ / ۶۳، میزان الحکمه: ج ۵، ح ۷۴۴۶. [۱۸۰۶] بحار: ۶۲ / ۱۴۰ / ۲، همان، ج ۴، ح ۶۱۶۲. [۱۸۰۷] بحار: ۶۲ / ۹۳ / ۴، همان ج ۴، ۶۱۷۹. [۱۸۰۸] کافی: ۶ / ۲۶۷ / ۱، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۵۷۷. [۱۸۰۹] تفسیر عیاشی: ۲ / ۲۸۸ / ۵۳، میزان الحکمه: ج ۱، ح ۱۶۶۲. [۱۸۱۰] تفسیر عیاشی: ۲ / ۲۸۸ / ۵۴، میزان الحکمه: ج ۱۰، ح ۱۶۶۳.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم جاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱) با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹ بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند. مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است. اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البيت عليهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت عليهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید. از جمله فعالیت های گسترده مرکز: الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ... د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای و راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴ ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ... ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ... ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه و فائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان تاریخ

تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶ وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۱۱ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱) نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله. شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: ۵۳-۵۳۰۹-۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-۰۱۹۰ IR به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید ارزش کار فکری و عقیدتی الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام :- هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در گرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید». التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجّت های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟». [سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد». مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

